

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN
PUOLUEEN

KAHDENNENTOISTA PUOLUEKOKOUKSEN

PÖYTÄKIRJA

KOKOUS PIDETTY HELSINGISSÄ, JOULU-
KUUN 8—16 P:NA 1919

HELSINGISSÄ 1920
SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUETOIMIKUNNAN
KUSTANNUKSELLA

TAMPEREEN TYOVÄEN KIRJAPAINO 1920

Ensimmäinen kokouspäivä.

Maanantaina joulukuun 8 p.

Kokouksen avaaminen.

Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan kutsumuksesta kokoontuivat edustajat maanantaina joulukuun 8 p. klo 2 i.p. *R.y. Koiton* taloon Helsingissä. Laulettua Työväen marssin ensimmäinen ja viimeinen värssi, astui puhujapaikalle Puoluetoimikunnan puheenjohtaja toveri *Väinö Tanner*, lausuen:

Arvoisat, puoluetoverit!

Tämä meidän puoluekokouksemme kokoontuu ulkonaisesti sangen vaiherikkaana ja levottomana aikana. Kaikkiialla maailmassa näemme vanhan yhteiskuntajärjestyksen horjuvan ja kansojen etsivän itselleen uusia uria. Viisivuotinen verinen sota on ollut omiaan tekemään ihmisille selväksi paljo semmoista, mitä aikaisemmat rauhalliset selvittelyt eivät olleet onnistuneet tekemään. Se on osoittanut, että vanha kapitalistinen yhteiskunta on mätä ja että ainoastaan perinpohjainen järjestelmän muutos voi johtaa pois nykyisistä vaikeuksista. Seurauksena on ollut valtavia kansannousuja. Työväki kaikissa maissa on löytänyt itsensä, on oppinut ymmärtämään oman voimansa. Kaikkiialla kohtaakin sosialidemokraattisen luokkataistelijan silmää ilahuttava näky: työväki on voimakkaassa liikkeessä, pyrkii osalliseksi valtiovallasta ja jopa muutamissa maissa on sen kokonaan vallannutkin. Näyttää siis siltä, että sodan suunnattomat uhraukset eivät olisi kokonaan hukkaan heitettyjä, vaan että on alkamassa uusi aika, joka vie työväen luokan lähemmäksi lopullista päämääräänsä kuin mitä monien vuosikymmenien rauhallinen kehitys olisi voinut tehdä.

Tämmöinen on se kuva, joka avautuu silmiemme eteen kun tarkastelemme viimeaikaista kehitystä useimmissa Euroopan maissa ja jopa toisissa maanosissakin.

Mitä omaan maahamme tulee, ei kuva valitettavasti ole yhtä valoisa. Täällä me elämme tätä nykyä voimakkaan taantumuksen merkeissä. Valitettavasti saamme siitä suureksi osaksi syyttää itseämme. Meilläkin oli nimittäin työväenluokalla avaimet käsissään valtiollista ja yhteiskunnallista uudistustyötä varten. Vielä pari vuotta sitte oli työväenluokan asema tässä maassa vahva ja se oli jo vallannut itselleen useita tärkeitä valta-asemia yhteiskunnassa. Tämä vahva asema kuitenkin turmeltiin vääriin laskelmiin perustuvalla, toivottomalla vallankaappausyrityksellä, joka sitä paitsi suori-

tettiin vastoin omia päätöksiä ja siis vallankaappauksella puolueen omassa keskuudessa. Seurauksena oli, että valta-asemamme luhistui. Maamme työväenluokan lankeemus oli suuri, suurimpia mitä historia tuntee. Ja kostonhaluinen porvaristo halusi ottaa täyden hyvityksen kaikesta siitä, mitä sen aikaisemmin oli tarvinnut sietää. Tässä on tarpeetonta syvennyä muistelemaan kaikkea sitä nöyryytystä, sitä hengen ja omaisuuden menetystä, jota me porvariston luokkakoston aikakautena olemme saaneet kärsiä, siksi tuoreessa muistissa on jokaisella omasta kokemuksestaan vuoden 1918 tapahtumat.

Mutta Suomen työväenluokka on sitkeä ja elinvoimainen. Tuskin oli porvaristo luullut juurruttaneensa tästä maasta työväenliikkeen useiksi vuosikymmeniksi ja linnoittaneensa asemansa voittamattomiksi, kun jo taas tuo maahan poljettu työväenluokka alkoi osoittaa elonmerkkejä. Tämä herääminen tapahtui jokseenkin vuosi takaperin. Silloin alettiin uudelleen kerätä hajalleen lyötyjä työväenjoukkoja ja järjestää niitä uusiksi taistelujoukoiksi. Viime vuoden lopulla pidetty ylimääräinen puoluekokous suoritti tässä suhteessa arvokkaan palveluksen. Se suunnitteli uudet toimintamuodot ja määräsi kunkin henkilön hänelle kuuluvaan paikkaansa. Siitä lähtien alkoi myös innokas ja rohkea työskentely uuden ja lujan rakennuksen kohottamiseksi kaatuneen ja hävitetyn sijalle. Uutta elinvoimaa tuntien yhtyi maamme työväki yhtenä miehenä tähän uudisrakennustyöhön. Erimielisyyttä ei ilmennyt, kaikkien pyrkimyksenä oli voimainsa mukaan tukea tätä yhteistä työskentelyä.

Ja tulokset ovat olleet suuremmoisemat kuin mitä toivorikkainkaan vuosi takaperin olisi voinut odottaa. Järjestöt pantiin kuntoon virkavallan sekaantumisesta huolimatta. Vaaleihin otettiin entisellä voimalla osaa huolimatta siitä, että niitä valtiomahdin kaikella voimalla koetettiin häiritä. Valloitettiin takaisin jotenkin entinen asema eduskunnassa ja maamme kunnissa hankki työväki itselleen kokonaan uusiakin valta-asemia. Suurena vainovuonna porvariston rakentamia sulkuja ja sortolinnoituksia kaadettiin maahan toinen toisensa jälkeen. Työväkeä rasittavia sortolakeja kumottiin. Ja tuloksena tästä lähes vuoden kestäneestä työstä voimme todeta, että taas elää Suomen työväenluokka vapaana, sillä se on pudistanut päältänsä sortajansa kahleet.

Kaikkea ei kuitenkaan ole vielä saavutettu mitä aikaisemmin menetettiin ja mitä laajat joukot kiihkeästi odottavat. Tarvitsee vain viitata siihen, että edelleen viruu vankileireissä tuhansia työväenluokan jäseniä, joista useat ovat sen parhaimmiston kuuluvia. Edelleen on useita kymmeniätuhansia vailla kaikkia kansalaisoikeuksia. Vielä on joitakin porvaridiktatuurin aikana säädetyistä luokkalaeista voimassa ja kumoamatta. Taistelu entisten asemien valtaamisesta ei siis vielä ole loppuun suoritettu, puhumattakaan siitä, että olisimme voineet käydä uusia valta-asemia tavoittamaan.

Voimme näin ollen todeta, että olemme menettäneet lähes pari vuotta saadessamme taistella niiden asemien takaisin valtaamiseksi, jotka vuoden 1918 kansalaissodan kautta menetimme ja olemme samalla olleet estettyjä käyttämästä hyväksimme sitä työväenluokalle edullista kansainvälistä tilannetta, jonka turvissa muiden maiden työväki nyt saavutuksiaan korjaa. Tässä on käsittääkseni suurin menetys, minkä kapina on meillä tuottanut. Toivottavasti olemme tästä ajasta kuitenkin jotakin voineet hyötyäkin, joten se ei ole aivan hukkaan mennyt. Olemme saavuttaneet useita arvokkaita kokemuksia, jotka ovat meille hyvänä opastuksena vastaisessa toiminnassamme. Omaan menettelytapaamme nähden olemme saaneet sen opetuksen, ettei harhaluulojen vallassa ole sokeasti rynnättävä uusia valta-asemia

valloittamaan silloin kun hetki ei ole sovelias ja kun takanamme ei ole kansan enemmistöä. Väkivaltapolitiikkaan turvautuminen on aina turmiollista silloin kun se kohdistuu kansan enemmistöä vastaan ja luvallinen ainoastaan silloin kuin on kysymyksessä pienen vähemmistön vastarinnan murtaminen.

Mutta me olemme saaneet erään toisenkin arvokkaan kokemuksen. Me olemme saaneet nähdä minkälaista elämä tässä maassa olisi, ellei meillä olisi voimakasta työväenliikettä työväenluokan etuja valvomassa. Sinä lyhyenä aikana, jolloin olemme tämän puutteessa eläneet, on porvaristo elänyt ja mellastanut aivan mielensä mukaan. Se on häikäilemättömästi ajanut taantumusta ja koettanut riistää työväenluokalta sen entisetkin saavutukset. Ja tätä on jatkunut vielä senkin jälkeen kun työväenluokka jo on alkanut oikeuksiaan kysyä. Ainoastaan askel askeleelta on se peräytynyt, jokaisesta jalanleveydestä ankarasti taistellen. Se on vielä tämänkin vuoden aikana turvautunut aseellisiin luokkajärjestöihinsä, väkivaltaan sekä vanhoillisiin oikeuslaitoksiinsa työväenluokkaa kurissa pitääkseen. Vaalivapautta on vainottu, työväenliikkeen toimihenkilöitä, jotka ovat uskaltaneet ryhtyä työskentelemään sen hyväksi, on tuomittu vankeusrangaistuksiin. Ja parlamenttaarisessa työskentelyssä on jokaista työväen edustajain taholta tehtyä uudistushanketta kynsin hampain vastustettu.

Kun porvaristomme on näin lyhytnäköistä ja samalla luokkatietoista, kun uudistusten tie on näin vaikea, ei ole ihmeteltävissä, että työväenluokan keskuudessa on alkanut ilmetä suurta hermostuneisuutta. Nähdään miten muualla maailmassa toimitaan ja odotetaan samanlaisia nopeita tuloksia täälläkin. Unohdetaan ne vaikeudet, jotka meillä on ollut voitettavana ja joita jo on voitettu. Odotetaan tuloksien putoavan samalla helppoudella kuin jos meillä olisi samanlainen vallankumouksellinen tilanne kuin joissakin muissa maissa ja ikäänkuin ei kansalaissota olisi tuhonnut useita arvokkaimmista aseistamme. Ja kun ei parlamenttarinen työskentely, jonka hyväksi voimat kuluneen vuoden aikana on käytetty, ole kantanut kaikkia siltä odotettuja hedelmiä, on vaistomaisesti alettu hapuilla uusia menettelytapoja, joiden toivotaan vievän nopeammin päämäärään.

Seurauksena on ollut, että se yksimielisyys, jolla vuosi takaperin käytiin uudelleen rakentamaan yhteistä pesäämme, näyttää hävinneen. Sen tilalle on astunut erimielisyys siitä, mitä tietä edelleen olisi käytävä kulkemaan. On ilmennyt eri suuntia ja eri vivahduksia. Ja keskinäinen arvostelu on pukeutunut muotoihin, jotka panevat pintapuolisen arvostelijan luulemaan, että maamme työväenliike on hajaantumassa kahteen tai useampaankin leiriin.

Näin ei tapahdu kuitenkaan ainoastaan meillä, vaan esiintyy sama kehityskulku kaikissa maissa. Miltei kaikkialla huomaamme saman ilmiön: työväenluokka jakaantuneena eri leireihin, jotka taistelevat keskenään, ei siitä päämäärästä, johon olisi pyrittävä, vaan siitä tiestä, jota myöten tähän päämäärään olisi pyrittävä. Menettelytapa-erimielisyydet näkyvät vain yhä kasvavan, mitä lähemmäksi lopullista päämäärää saavutaan.

Tästä erimielisyydestä on kuitenkin suurta haittaa työväenluokan pyrkimyksille. Sen voima hajaantuu useihin toisiaan vastaan taisteleviin ryhmiin ja heikkenee samassa määrässä. Etenkin meillä ei olisi varaa tämmöiseen hajaantumiseen ja voimien heikontamiseen. Me tarvitsemme edelleenkin kipeästi kaikki työväen voimat saavuttaaksemme tuloksia. Senpä vuoksi tulee tänä kokouksen yhtenä tärkeimmistä tehtävistä olemaan suunnitella semmoisia toimintamuotoja maamme työväenliikkeelle, että niiden avulla voimme kerätä yhdeksi voimakkaaksi joukoksi kaikki ne, jotka

puhtaasti sosialidemokraattisia menettelytapoja käyttäen haluavat työskennellä uuden yhteiskunnan luomiseksi. Tämä epäilemättä on mahdollista ja sen avulla voitaneen puolueen oikea ja vasen siipi edelleen pitää koossa. Meillä ei kuitenkaan tätä tavoitellessamme ole oikeutta rahtuakaan tinkiä sosialidemokraattisista menettelytapaperiaatteista. Samalla kuin me julistamme seisovamme jyrkän luokkataistelun pohjalla, on meidän tarkoin vaadittava, että se ei pukeudu muotoihin, jotka ovat siihen soveltumattomia. Tämän vuoksi meillä ei myöskään ole oikeutta suvaita keskuudessamme niitä aineksia, jotka hylkäämällä sosialidemokraattiset menettelytavat, pilkkaamalla kansanvaltaa ja parlamenttaarista toimintaa, pyrkivät kommunistisia, vähemmistödiktatureihin perustuvia menettelytapoja meille suosittelemaan. Niitä vastaan on meidän julistettava sota ja ne yhteisestä pesästä karkoitettava. Ennen kuin tämä on tapahtunut, ei menestyksellistä toimintaa voi harjoittaa.

Oikean menettelytavan löytäminen puolueellemme on tuskin koskaan ollut niin tärkeä kuin juuri nyt. Jos jätämme vuoden 1917 puoluekokoukset lukuunottamatta, oli aikaisempina aikoina vähemmän tärkeätä, mitä puolueemme menettelytavasta päätettiin. Olimme silloin sidottuja Venäjän yhteyteen ja omassakin maassamme merkityksettömänä vähemmistönä. Nyt olemme itsenäisen maan suurin puolue, joka milloin tahansa saattaa saada enemmistön taakseen. Puolueellamme on maamme valtiollisessa elämässä suunnattoman tärkeä asema ja jos oikea menettelytapa valitaan, voi kootuilla voimillamme saavuttaa mitä arvokkaimpia tuloksia ja suurta määrämisvaltaa tämän maan asioissa. Huonosti toimien menetämme varmasti tämän edun.

Tämän vuoksi tuleekin oikean menettelytavan löytämisellä olemaan tärkein sijansa tässä kokouksessa. Kun ohjelmassa sen lisäksi on useita muitakin aivan ensiluokkaisen tärkeitä kysymyksiä, tulee nyt alkavalla työlämme olemaan suorastaan ratkaiseva, tällä hetkellä laskematon merkitys tulevaan toimintaamme ja samalla koko maamme kohtaloihin. On hyvä, että jo alusta alkaen ollaan tästä selvillä ja että sen vuoksi keskustelut ja asiain käsittelyt tulevat olemaan sen mukaisia, niin ettei siinä ole määrävänä hetken intohimot, vaan kylmä punnitseminen ja järkevä harkinta.

Tässä mielessä pyydän puolue toimikunnan puolesta lausua kaikki edustajat tervetulleiksi nyt alkavaan puoluekokouksemme.

Tämän jälkeen luki *Tanner* seuraavan

Valtakirjain tarkastajain lausunnon.

Sosialidemokraattisen Puolue toimikunnan valtuuttamina tarkastamaan joulukuun 8 p:nä alkavan puoluekokousedustajain valtakirjoja, esitämme tarkastuksemme tuloksena:

1) Edustajia on valittu yksi edustaja kutakin alkavaa 300 jäsentä kohti, vaikka puoluejärjestösäännöt edellyttävät valintaperusteeksi 500 jäsentä. Tarkastettuamme tämän järjestösäännöistä poikkeavan menettelyn, olemme havainneet, että puolue neuvosto kokouksessaan toukok. 12—13 p:nä 1919 on päättänyt, siihen katsoen, että järjestötoiminta ei syksyyn mennessä ehdi entiseen vauhtiinsa, eikä puolueen jäsenmäärä voi nousta siinä määrin, että järjestösääntöjen edellyttämä yksi edustaja 500 valitsijaa kohden antaisi kyllin suuren edustajamäärän, valtuuttaa puolue toimikunnan päättämään, miltä jäsenmäärältä piirijärjestöt saavat lähettää yhden edustajan.

Tällä valtuudella on puoluetoimikunta kokouksessaan 15 p:nä heinäkuuta päättänyt, että piirijärjestöt ovat oikeutetut valitsemaan yhden edustajan jokaiselta alkavalta 300 täysin maksaneelta jäseneltä.

Koska puolueuuvoston olettamus tuona aikana oli oikea ja koska edustajain luku ei nytkään ole liian suuri ehdotamme toimenpiteet tässä suhteessa hyväksyttäväksi.

2) Oulun läänin eteläiselle vaalipiirille oli aikaisemmin ilmoitetun tilityksen jälkeen myönnetty oikeus valita viiden edustajan lisäksi kaksi edustajaa. Tämä oli tapahtunut mainitun piiritoimikunnan pyynnöstä, koska siltä osa ylimääräisen veron tilityksestä oli erehdyksen kautta myöhästynyt muutaman päivän.

3) Kun puolueverojen tilitys yleensä tapahtui kovin myöhään ja kun sitä paitsi monessa vaalipiirissä asian ymmärtämättömyydestä sattui erehdyksiä tilityksessä, niin viivästyi tilityksen julkaiseminen, joka seikka taas oli omiaan aiheuttamaan muutamissa vaalipiireissä sekavuutta puolueäänessä toimittamisessa. Nykyisissä poikkeuksellisissa oloissa ei asiaa kuitenkaan voitu paremmin järjestää.

4) Puolueen jäsenmäärä, jonka perusteella piirijärjestöt ovat saaneet edustajia valita, on meille esitettyjen todisteiden mukaan oikea.

Edellä sanotun perusteella ehdotamme eri piirijärjestöistä valittujen seuraavien puhe- ja päätösvallalla varustettujen edustajain valtakirjat puoluekokouksen hyväksyttäväksi:

Uudenmaan l.: Vuolijoki, Sulo; Pekkala, Eino; Hakkila, Väinö; Lassy, Ivar; Jalava, Oskari; Bryggari, T.; Eklund, Hj. E.; Uski, Tapani; Ryömä, Hannes; Hellsten, Salomon; Kantanen, Ida; Tanner, Väinö; Manninen, Matti; Raatikainen, A.; Kivilahti, J.; Heinonen, Tuomas; Suominen, Juuso; Helle, Edv.; Johansson, Toini; Voionmaa, Väinö; Sillanpää, Miina; Wiik, Karl H.; Pietikäinen, Fiina; Sallila, Emil; Kontula, Manu ja Eronen, Lyyli.

Turun l. et.: Annala, Valentin; Lehtokoski, Aino; Lähde, E.; Helmi-saari, J.; Vahlsten, Edv.; Kaarto, I.; Eklund, Hj. ja Vuorinen, J.

Turun l. pohj.: Ahlfors, Fanny; Leivo, Oskar; Rantanen, Frans; Ahlfors, Hjalmar; Korhonen, Vilho; Laine, Hilma; Mustasilta, Frans; Alkanen, Heikki ja Huttunen, Evert.

Hämeen l. et.: Toivonen, Otto; Marttila, Otto; Niemi, Kalle; Telen, Johan; Kaukovaara, Kusti; Hakala, Hanna; Metsäranta, Edv.; Rintala, Antti J.; Kiviranta, Antti; Seppälä, J. V.; Härmä, Oskari ja Mäkelä, A.

Hämeen l. pohj.: Huotari, Anni; Saarinen, Emil; Paronen, Eetu; Valkeisaho, Evert; Huhta, Vihtori; Louhi, Siiri; Harvala, Kaarlo; Jokisalo, K. J.; Lammi, Manu; Kanto, Vihtori; Virtanen, Nikolai; Tuominen, Lydia; Lepola, Vihtori; Lehtinen, Kalle; Vainio, Janne; Nurmiäho, Lauri; Lahti, T. N.; Niininen, Juho; Haippo, Siilas; Järvinen, Laina ja Aho, Aug.

Viipurin l. länt.: Reinikainen, O.; Hautamäki, A.; Leppänen, P.; Jokinen, J. E.; Heinonen, Lyyli; Leskinen, P. A.; Heimonen, V.; Holopainen, J. P. ja Hallikainen, E.

Viipurin l. it.: Typpö, Anton; Julkunen, Aug.; Tanskanen, Anna; Korhonen, Kaisu; Loikala, Elias; Väre, Edv. ja Niiranen, Pekka.

Mikkelin l.: Parkkinen, Albin; Niemi, A.; Luukkonen, Antti; Hurri, Emil; Kivimäki, J.; Sepälä, Hilda; Kauppinen, Arne; Halonen, Toivo; Mäki, Eemeli; Mäkelä, V. ja Kananen, J.

Kuopion l. länt.: Luoto, Kaarlo; Hedman, A.; Laakkonen, V.; Toppinen, K.; Mykkänen, J.; Hätinä, P.; Strengell, P.; Taskinen, A.; Salmi, K.; Paasonen, A.; Partanen, O.; Valta, K.; Tossavainen, I.; Mäkeläinen, O. ja Hakkarainen, M.

Kuopion l. it.: Koponen, Albin; Louhelainen, S.; Turtiainen, T.; Koljonen, A. ja Haapasalo, Mimmi.

Vaasan l. it.: Aalto, J. F.; Tuomi, Lempi; Lehto, Toivo; Koivulahti-Lehto, Hilma; Raearo, Emil; Koskelin, Arthur; Muhonen, Atte; Salmela, Väinö; Holm, Juho; Kinnunen, Aatto; ja Pulkkinen, Hannes.

Vaasan l. et.: Laine, Alfr.; Rosenberg, Mauritz; Penttala, Isak ja Forsman, Aug.

Vaasan l. pohj.: Eskeli, Herman; Meriläinen, Pekka; Perämäki, Antti; Lukkarinen, K.; Kemppi, Pekka; Sillanpää, Elina ja Andersson, Otto.

Oulun l. et.: Mäkelin, Ellen; Sevander, Kauno; Anttila, Juho; Laukkanen, Matti; Ikonen, Perttu; Turkka, Arvi, ja Koski, Ida.

Kajaanin alip.: Karvonen, M. V.; Rautio, H. V.; Valtanen, K. A.; Meriläinen, V.

Oulun l. pohj.: Heikka, Isak; Herrala, Hilda; Kanerva, J. H., Rahikainen, S. J. ja Enqvist, Jaakko.

Helsingissä, joulukuun 5 p:nä 1919.

Väinö Hakkila.

M. Ampuja.

J. E. Janatuinen.

Lausunnon johdosta käyttö puheenvuoroa:

A. Raatikainen, lausuen: Kun täällä Uudellamaalla lähdettiin vaaliin, ilmoitettiin tässä huoneessa, että Uudenmaan läänistä voidaan lähettää 15 edustajaa puoluekokoukseen. Tämä tapahtui Helsingin Kunnallisjärjestön kokouksessa ja oli siis virallinen tiedonanto. Tällä perusteella ottivat monetkin osaa äänestykseen. Mutta sittemmin, kun vaali oli toimitettu, on puoluetoimikunta määrännyt, että Uudeltamaalta saa lähettää edustajia muistaakseni 26, siis lisännyt 11 edustajaa. Kutsun näitä nimitetyiksi edustajiksi senvuoksi, että heitä ei ole valittu, vaan ovat puoluetoimikunnan nimittämät. Ennenkuin täällä voidaan myöntää läsnäolo-oikeus näille edustajille, ehdotan, että kunnes tämän kokouksen täysinvaltuutetut täysillä perusteilla valitut edustajat ovat päättäneet heidän läsnäolo-oikeudestaan, viimeksimainitut olisivat niin ystävällisiä, että poistuisivat kokouksesta ja vasta sittenkuin kokous on tehnyt päätöksensä, saapuisivat tänne, jos päätös tulee heille myönteinen.

T. Tainio: Puoluetoimikunnan puolesta ei tässä huoneessa ole koskaan ilmoitettu, että Uudenmaan piiristä valittaisiin 15 edustajaa. Niinkuin valtakirjain tarkastajain lausunnosta näkyy, on äänestyksen perustana ollut 300 jäsentä, vaikka järjestösäännöt edellyttävät, että perustana pitäisi olla 500 jäsentä. Poikkeus ei ole kuitenkaan puoluetoimikunnan syy, sillä puolueeneuvosto kokouksessaan 12 p:nä toukokuuta tänä vuonna päätti seuraavasti: „Koska otaksuttavasti järjestötoiminta ensi syksyyn mennessä ei ehdi entiseen vauhtiin eikä puolueen jäsenmäärä nousta siinä määrässä, että järjestösääntöjen edellyttämä yksi edustaja 500 valitsijaa kohti antaisi kyllin lukuisan edustajamäärän, niin hyväksyttiin Lindströmin asiassa tekemä ehdotus, jonka mukaan puoluetoimikunta valtuutetaan ratkaisemaan, miltä jäsenmäärältä kukin piiri saa lähettää yhden edustajan siltä varalta, että edustajalukumäärä nousisi noin 100:aan.“ Tämä on puolueeneuvoston päätös. Sitten on erikseen vielä mainittu puoluesihteriä näiden sääntöjen rikkomisesta. Puolueeneuvoston kokouksessa minä kuitenkin vaadin, että järjestösääntöjä on seurattava. — Tämän puolueeneuvoston päätöksen perus-

teella puoluetoimikunta heinäkuun 15 p:nä, siis tarpeeksi hyvissä ajoin, määräsi perusteeksi 300 edustajaa, siis että yksi edustaja lähetetään jokaista 300 jäsentä kohti.

Sitten piti tietysti olla vaalin perustana se, kuinka monelta täysinmaksaneelta jäseneltä on kuluneena vuonna tilitys suoritettu. Nämä tilit olivat myöhästyneet useista piireistä ja melkein joka piiristä saapuivat ne virheellisinä. Virheitä oli syntynyt varsinkin siitä syystä, että tänä vuonna oli myös ylimääräinen vero maksettava, ja koska järjestösäännöissä sanotaan „täysinmaksaneelta jäseneltä“, niin täytyyhän myös olla ylimääräinen vero maksettu. Toisissa piireissä oli toisenlaisia virheitä. Ei oltu selitetty tarkkaan, moneltako miesjäseneltä maksetaan, moneltako naisjäseneltä, niin ettei saanut selvää, paljonko piirissä oli jäseniä. Tämä viivytti sen luettelon julkaisemista, jonka mukaan kukin piiri oli oikeutettu edustajia valitsemaan. Mutta kun tämä luettelo levitettiin, niin se levitettiin yhtäaikaan kaikkia vaalipiirejä varten, sen mukaan kuin meille oli tullut tilityksiä ja niitä erityisen kirjeenvaihdon kautta vielä oikaistu ja hankittu selvyyttä. Sitten julkaistiin yhtäaikaan koko maata varten luettelo, kuinka monta edustajaa kukin piiri oli oikeutettu valitsemaan, sen mukaan kuin meille siihen saakka oli tilitetty. Mutta vielä senkin jälkeen, vaikka tällainen selitys oli annettu, useat piirit pyysivät oikaista tekemiään virheitä. Puoluetoimikunta yleensä myönsi oikeuden virheiden oikaisemiseen, varsinkin mikäli se koski ylimääräisten verojen suoritusta. Monet piirit olivat suorittaneet tämän oikein, mutta useissa on tullut erehdyksiä. Vasta hiljattain myönnettiin Oulun läänin pohjoiselle piirille oikeus lähettää 7 edustajaa, vaikka ennemmin myönnetty luku oli 5. Mutta muissa piireissä, niinkuin Uudellamaalla, oli ryhdytty vaalivalmisteluihin siksi aikaisin, ettei tilasto ollut vielä ilmestynyt. Emme olleet julkaisseet minkäänäköistä tietoa, montako edustajaa Uudenmaan piiri saa lähettää. Mutta se tietohan piti olla Uudenmaan piirillä itsellään, kun he kerran tiesivät, että yksi edustaja lähetetään jokaista 300 jäsentä kohti. Uudenmaan piiritoimikunta on sitte lähettänyt meille niin monta valtakirjaa, kuin se on oikeutettu edustajia lähettämään. Tässä on nyt valtakirjain tarkastajain lausunto, sen enempää ei siinä ole puoluetoimikunnan osuutta.

M. Ampuja: Minusta Raatikaisen tekemä muistutus ei ole paikallaan. Asiasta huomautettiin Uudenmaan läänin piirikokouksessa, joka pidettiin vaalien jälkeen, ja piirikokous vahvisti vaalien tuloksen ja siis asia on sitovan selvästi ratkaistu, mikäli koskee järjestösääntöjä ja muodollisuuksien noudattamista. Sitäpaitsi koko kysymys on alkujaankin Helsingin kunnallisjärjestön itsensä aiheuttama. Siinä kokouksessa, jossa helsinkiläiset ehdokkaat asetettiin, kunnallistoimikunnan puheenjohtaja piiritoimikunnalta kysymättä arveli, että tullaan valitsemaan 15 edustajaa ja hän olikin silloisten tietojen mukaan oikeassa. Helsingin kunnallisjärjestö oli tilitänyt veroja 1,000 tai 1,500 jäseneltä, mutta vaaliin eli syyskuun 25 päivään mennessä, jolta päivältä tilitys oli suoritettava, nousi helsinkiläisten jäsenten luku yli 5,000. Siinä on edustajain lähettämisperuste.

Keskustelun päätyttyä tähän hyväksyi kokous suurella enemmistöllä valtakirjain tarkastajan lausunnon.

Vaasanl. it. vaalipiirin puolesta ilmoitettiin, että Osk. Helteen tilalla on hänen varamiehensä Aatto Kinnunen. — Hämeen pohj. vaalipiiristä olivat poissa Emil Saarinen ja K. J. Jokisalo. Jokisalon tilalle ilmoitettiin saapuneen varaedustajaksi valittu Laina Vesterlund.

Puheoikeutettuja kokouksen osanottajia olivat järjestösääntöjen 43 §:n mukaan *Puoluetoimikunnasta ja neuvostosta*: V. Hupli, J. V. Keto, J. Sundberg, T. Tainio ja Osk. Siipainen; *Piiritoimikunnista*: M. Ampuja, (Uudenmaanl.), E. Grönqvist, (Vaasan pohj.), K. Myllymäki, (Hämeen etel.), J. O. Rauhala, (Kuopion länt.), O. V. Turunen, (Viipurin it.) ja Y. Komu, (Mikkelin vp.); *Sosialidemokraattisesta eduskuntaryhmästä*: A. Kotonen (virallinen ed.) ja W. Wuolijoki; *puoluelehdistä*: P. Railo, S. Sosialidemokraatti, K. V. Salonen *Kansan Sana*, Edv. Halonen *Uusi Aika*, M. Ryynänen *Kansan Voima*, R. Lindgren *Pohjan Kansa*, S. Svedberg *Folkbladet* ja J. V. Kulku *Työn oikeus*; *S. sos.-dem. Naisliitosta*: Mimmi Kanervo; ja *ulkomaalaisia*: G. Möller, Ruotsin sosialidemokraattinen puolue.

Virkailijain vaali.

Puheenjohtajat: Puoluetoimikunnan puolesta ehdotettiin, että valittaisiin 2 puheenjohtajaa.

I. Lassy ehdotti, että puheenjohtajia valittaisiin 3.

Molempia ehdotuksia kannatettiin

Väliaikaisiksi ääntenlaskijoiksi valittiin E. Vahlsten, V. Hupli ja I. Lassy.

Päätettiin 74 äänellä 58 vastaan valita 3 puheenjohtajaa.

Toimitetussa lippuäänestyksessä valittiin puheenjohtajiksi: *V. Tanner* 101 ään., *V. Hakkila* 97 ään. ja *K. Luoto* 77 äänellä.

Sihteerit. Pääsihteeriksi valittiin *Kaarlo Harvala*, apulais-sihtereiksi *Lyyli Eronen* 117 ään. ja *Kössi Kivi* 72 äänellä.

Ruotsin edustajan tervehdys.

Valituista puheenjohtajista ryhtyi toimeen *Tanner* ja ilmoitti, että kokoukseen oli saapunut Ruotsin sosialidemokraattisen puolueen edustaja, puoluesihteerin, tov. *G. Möller*, jonka lausui tervetulleeksi, kokouksen samalla seisoalleen nousten tervehdittäessä. Tämän jälkeen sai puhevuoron

G. Möller, joka lausui pääasiassa seuraavaa:

Minä valitan, että minä, ikäväkseni, en osaa puhua sitä kieltä, jota täällä kaikki ymmärtävät, mutta sitä en voi auttaa. Toivon joka tapauksessa, että verraten suuri osa kongressin jäsenistä voi käsittää, mitä minä lausun.

Minulla ei ole milloinkaan ennen ollut tilaisuutta puhua Suomen sosialidemokratian puoluekokoukselle, ja minun täytyy tunnustaa, että tuntuu hyvin omituiselta saada nyt ensi kerran lausua muutamia sanoja suomalaisille puoluetovereille, sen jälkeen kuin Suomen työväenluokka on käynyt kärsimysten taistelun paljon, paljon raskaammin kuin mitä Ruotsin työväenluokka on saanut kokea. Luulen, ettei kukaan tässä salissa ole tietämättä, minkä kannan Ruotsin työväenluokka omaksui niiden kärsimysten suhteen, enkä tahdo siihen sanoja tuhlata, mutta vakuutan, että miten te saatattekin katsoa meidän esiintymistämme sisällisen sodan aikana, ovat Ruotsin työtätekevän luokan tunteet aina olleet Suomen työväen puolella, ja voin myös vakuuttaa, ettei missään maailmassa ole tunne Suomen proletariaatin kärsimyksiä kohtaan ollut syvempi kuin Ruotsin työtätekevässä luokassa. Minä tosin olen ollut vakuutettu — ja se määräsi kantani sodan suhteen —, ettei työväenluokalla ole muuta kuin yksi varma tie: sosialidemokratian tie. Mutta katsomatta mille kannalle asettuu näihin nyt juuri niin polttaviin kysymyksiin, on selvää, että ne siteet, jotka yhdistävät eri maiden työväenluokat toisiinsa, aina ovat yhtä vahvat eikä niitä koskaan voi tuhota tai tosiallisesti katkaista. Ja tämä varmuus, että eri maiden työväenpuolueiden väliset siteet ovat häviämättömät ja katkeamattomat, elähdyttäköön meitä odottaessamme internationalen lipun suojassa tapahtuvaa ihmiskunnan vapautusta. Ei voi Suomen ja Ruotsin sosialidemokratian välillä, niinkuin minä ymmärrän näissä maissa vallitsevan aseman, olla mitään, joka meitä erottaa.

Tosin on olemassa Ruotsin ja Suomen välillä kysymys, joka on polttava vississä määrässä, nimittäin Ahvenanmaan kysymys. Uskallan kuitenkin toivoa, vieläpä olen täysin vakuutettu, ettei koskaan Ahvenanmaan saarista sukeudu vakavaa riidansiementä näiden maiden työväenluokkain välille, sillä olen yhtä varma kuin olin silloin, kuin Ruotsin sosialidemokratia vuonna 1905, välittämättä meitä vastaan käydystä rajusta agitatsioonista, asettui oikeuden kannalle ja taisteli Norjan itsemääräämisoikeuden puolesta, — olen yhtä varma siitä, että samoinkuin Ruotsin työväki, samoin ei Suomenkaan työväki ole koskaan astuva muulle kuin oikeuden tielle. Oikeuden tiellä olemme aina tapaava toisemme.

En voi, kun kerran olen täällä olla lausumatta paria sanaa lisää n.s. Ahvenanmaan kysymyksestä. Tahdon huomauttaa erästä asiasta, joka käsitykseni mukaan on äärettömän tärkeä ja joka myös osoittaa, mikä tie vie eteenpäin ja kansainkeskeiseen yhteisymmärrykseen: se, jota Ruotsin sosialidemokraattinen liike kulki v. 1905. Uskallan sanoa, että kun me puolsimme Norjan itsemääräämisoikeutta kaikkia ruotsalaisia yltiöisänmaallisia pyrkimyksiä vastaan, niin juuri sillä, että Norja sai itse määrätä asemansa, uskoimme luotavan vastaista syvällemenevää ymmärtämystä. Luulen kokemuksen osoittaneen, että viisaampaa ja selvempää politiikkaa ei pohjoismaissa olisi voitu ajaa. Sillä tällä hetkellä ovat Ruotsin ja Norjan kansat toisiansa entistä lähempänä, tunteiden puolesta ei ollut parempaa yhteisymmärtämystä koskaan koko satavuotisen unioniriidan aikana. Kun siis Ruotsin sosialidemokratia sanoo, että myös Ahvenanmaan saarien itsemääräämisoikeuden täytyy olla selvä, niin se voi tehdä tämän hyvällä omallatunnolla, koska kerran olemme antaneet hyvän esimerkin. — Tiedän muuten, että on oltava tässä kohdin vertausta tekemättä, sillä Norja oli kokonainen kansa, jommoisen ei Ahvenanmaan saarien väestön voi katsoa olevan. Mutta vakaumukseni onkin se, että Ruotsin sosialidemokratiassa on tavattavissa mitä täydellisintä ymmärtämystä ja myötätuntoa sellaisia ehdotuksia kohtaan, jotka hankauksitta voivat viedä yhteisymmärryksen

aikaansaantiin. Se ajatus, joka kerran on esiintynyt Suomen sosialidemokratian taholta, että annettaisiin ahvenanmaalaisten tunteiden, jotka nyt jo menneeseen aikaan kuuluen, olivat venäläisen sortovallan seurauksena syntyneet, asettua ja siten itse asian lopullisen ratkaisun lykkäytyä joksikin aikaa, muutamaksi vuodeksi — lykkäysajan pituudesta voi aina päästä yksimielisyyteen —, se ajatus on tavannut Ruotsin sosialidemokratiassa sellaista myötämielisyyttä, että jos se tulisi hyväksytyksi, siinä olisi silta rakennettu näiden pohjoismaiden kansojen välille, silta joka saisi aikaan, että Suomi ja Ruotsi säilyttäisivät kaikkina aikoina hyvän ja kauniin ystävyuden. Edellytys, jotta se ajatus pääsisi valtaan myös Ruotsissa, on, että Suomessa tunnustetaan, että ratkaisun, joka sitten tapahtuu, on oltava lopullinen, että tuo itsemääräämisoikeus astuu voimaan jonkin määräjän kuluttua, josta voidaan sopia.

Minulla on ollut tarve sanoa tämä täällä julki senvuoksi, että uskon, että jos hyvää ymmärtämystä on, niin aina löytyy tie oikeuden polulla kuljettaessa. Ja mikä on oikeuden tie, siitä ei voida riidellä sosialidemokraattien kesken.

Minun täytyy edelleen lausua julki muudan ajatus.

Katsoimme Ruotsissa suurella pelolla, minkälaiseksi Suomen sosialidemokratian tulevaisuus muodostuisi, sen jälkeen kuin tämän maan työtätekevä luokka tuhottiin sisällisessä sodassa. Mutta harvoin on mitään minkään maan työtätekevän luokan keskuudessa ilmennyttä tapausta tervehditty suuremmalla ilolla kuin sitä, kun Ruotsissa huomattiin, miten pian Suomen työtätekevä luokka voi jo kohottaa päätään suurella voimalla saadessaan parlamenttiin niin erinomaisen suuren ryhmän. Puheenjohtaja mainitsi, että Suomen työtätekevä luokka on sitkeä. Minun on sanottava, että vaalien tulokset menivät yli kaikkien meidän odotustemme, ja missä sellainen henki on vallalla, on se joka suhteessa voittamaton, sitä ei voida koskaan vakavasti voittaa. Ja työväenluokka, joka kärsi sellaisen iskun kuin Suomen työväenluokka vuonna 1918, se on voittava helpon voiton, ehdolla, että sitä johtaa päämäärästään tietoinen taktiikka. Täytyy aina selvästi ymmärtää, että jonkin maan politiikassa merkitsevät ne taktiikat, joita noudatetaan, äärettömän paljon. Ellei ymmärretä taktiikan merkitystä, silloin tulee uusia tappioita, kunnes opitaan huomaamaan, että taktiikkaa on ajettava viisaammasti. Luokkataistelua on oleva niin kauan kuin eletään luokkayhteiskunnassa. Viisas sosialidemokratia valitsee ne taistelumuodot — sosialidemokratian asia on valita muodot — joiden se hyvällä omallatunnolla havaitsee vievän päämäärään, kenties monien mielestä hitaasti, mutta sitä varmemmin, ja luo olot työväen ja koko ihmiskunnan onneksi. Meillä Ruotsissa on toinen käsitys taktiikasta kuin se, jota Suomen sosialidemokratia ennen noudatti, samalla kuin kuitenkin voin empimättä sanoa, että Ruotsin sosialidemokratia on yksi maailman puhtaimpia luokkapuolueita, siinä määrin puhdas, että koko puolue, käytännöllisesti otettuna, on työmiehiä. En tarkoita tietysti mitään pahaa sanoa akateemisen sivistyksen saaneista; mutta siihen piiriin kuuluvia puoluetovereita on Ruotsin työväenpuolueessa vähän, ja se on minusta todistus siitä, kuinka puhdas ja selvä luokkataistelumuodon ilmaus puolueemme taktiikka on. Siihen muotoon sisältyy vakaumus, että jokaisessa maassa, missä on yleinen äänioikeus, on sosialidemokratia aina varmin tie. Jokainen viettyminen muille teille kuin sosialidemokratian on johtava tappioihin. Olemme täysin selvillä siitä, että jos itse väistymme sosialidemokratian tieltä, jos viemme työväen ja sosialidemokratian taistelun tykkien ja kuularuiskujen alalle, silloin pelamme uhkapeliä sosialidemokratian omasta

elämästä. Senvuoksi sanomme, että pysymme sosialidemokratian tiellä, että seisomme sosialidemokratian pohjalla, sillä se pohja on pettämätön ja varmempi kuin vaikka kuinka hyvin järjestetyn sotilaslaitoksen pohja. Uskallan lausua sen toivomuksen, että Suomen sosialidemokratia on siinä suhteessa, aivan riippumatta muista eroavaisuuksista, joita täytyy olla joka maassa kunkin oman olojen mukaan, seisova samalla kannalla kuin Ruotsin: järkkymättä sosialidemokratian pohjalla. Juuri sillä hetkellä, jolloin työväestö on valmis ottamaan vallan käsiinsä, tulee olla sekä rohkeutta että viisautta pysyä kärsivällisenä; sillä hetkellä, jolloin se on saamaisillaan koko yhteiskunnan poliittisen vallan, ei mikään ole suuriarvoisempaa kuin itsehillintä ja kärsivällisyys. Jos teillä on sitä, silloin putoaa voitto käsiinne kuin kypsä hedelmä. Luja kuin kallio on silloin sosialidemokratian pohja oleva.

Siinä toivossa — minähän tiedän, että teidän on käsiteltävä hyvin paljon vaikeita kysymyksiä —, että tämä kongressi on viepä sosialidemokratian voittoon, kiitän kutsusta ja tervehdin kongressia Ruotsin työtekevän luokan puolesta. (Suosionosoituksia.)

Puheen tulkitsi suomeksi *J. V. Keto*, jonka jälkeen puheenjohtaja lausui kokouksen kiitoksen Ruotsin veljespuolueelle ja sen edustajalle seuraavin sanoin:

Pyydän kokouksen puolesta kiittää ruotsalaista puoluetoveri Mölleriä siitä ystävällisestä lausunnosta jonka hän meille antoi. Me olemme täällä alati saaneet havaita, että ruotsalaiset puoluetoverimme kaikella myötätunnolla ovat seuranneet niitä vaiheita, joiden alaisena meidän työväenluokkamme tänä ja edellisenä vuonna on saanut vaeltaa. Ne rohkaisevat lausunnot, joita niin hyvin teidän kokouksissanne kuin sanomalehdissäkin alati on meidän työväenluokkamme puolesta kohotettu, ovat olleet meille erinomaisena kehoituksena sinä raskaana aikana, jonka olemme läpi käyneet. Viimeksi olemme samaa myötätuntoa saaneet tuntea ruotsalaisen työväenluokan taholta taistelussamme yleisen armahduksen puolesta, mitkä myötätunnon osoitukset ovat osaltaan helpottaneet taisteluamme armahduksen läpiajamiseksi. Pyydän, että tov. Möller vie ruotsalaiselle veljespuolueelle meidän kiitoksemme kaikista näistä myötätunnon osoituksista, ja kiitän uudelleen siitä, että hän on saapunut keskuuteemme ja kunnioittanut meitä äskeiseltä lausunnollaan.

Sähkösanomatervehdyksiä ulkomailta.

Puheenjohtaja ilmoitti, että kokoukseen oli saapunut tervehdyssähkösanomia Tanskan ja Norjan sosialidemokraattisilta puolueilta. Ne luettiin kokoukselle ja kuuluivat suomennettuna:

Tanskasta.

Köpenhamina, 6. 12. 1919. Valitamme, ettemme me erittäin tärkeiden puolutehtävien vuoksi voi lähettää edustajamme. Pyydämme puoluekokouksen tietoon saattamaan

Tanskan sosialidemokraattien sydämellisimmän tervehdyksen ja lämpimän onnentoivotuksemme Suomen kovasti koetulle työväenluokalle, samalla kun me lausumme toivomuksen hyvästä vastaisesta yhteistyöstä Suomen ja Tanskan sosialidemokraattien kesken.

Th. Stauning.

Sigvald Olsen.

Norjasta.

Kristiania, 3. 12. 1919. Suomen sosialidemokraattinen puolue — Helsinki. Kiitämme kutsusta puoluekokoukseenne. Olemme kuitenkin estettyjä lähettämään edustajaamme Tukholman puoluekokouksen vuoksi.

Veljellinen tervehdys.

Norjan Työväenpuolue.

Grepp. Tranmaell.

Päätettiin merkitä pöytäkirjaan.

I. Lassy: Ehdotan, että Tukholmassa tänään kokoontuneelle Skandinavian maiden vasemmistopuolueiden kongressille, johon Norjan sosialidemokraattinen puolue on lähettänyt n. 120, Ruotsin vasemmistolaiset 80 ja Tanskan vasemmistolaiset useita edustajia, lähetettäisiin näin kuuluva tervehdyssähkösanoma:

Stockholm, Skandinaviska arbetarkongressen, Folketshus. Suomen työväenluokka tahtoo vakinaiseen puoluekokoukseen kokoontuneitten edustajainsa kautta lausua alkaneelle Skandinavian maitten vasemistososialistien kongressille sydämellisimmät onnittelunsa. Suomen työväki toivoo, että teidän taistelunne kapitalistisen rosvovalan hävittämiseksi ja työväen vallan luomiseksi edelleenkin kantaisi runsaita hedelmiä. Eläköön kansainvälinen vallankumous! Eläköön köyhälistön diktatuurin aate!

Suomen työväen puoluekokous.

Puheenjohtaja ilmoitti, että asia menee järjestävään valiokuntaan.

I. Lassy pani vastalauseen puheenjohtajan menettelyä vastaan.

Järjestävän valiokunnan vaali.

Puoluetoimikunnan puolesta esitettiin, että valittaisiin järjestävä valiokunta, jonka tehtäväksi annettaisiin esittää ehdokkaat toisiin valiokuntiin. Ehdotus hyväksyttiin ja valittiin va-

liokuntaan kokouksen puheenjohtajat ja sihteerit sekä 4 muuta jäsentä, joiksi tulivat: E. Helle 77, P. Leppänen 73, Hj. E. Ekholm 67 ja Hilda Seppälä 62 äänellä, jotapaitsi puoluesihteerit T. Tainio toimensa vuoksi selitettiin kuuluvan järjestävään valiokuntaan.

Otettiin 20 min. kahviloma.

Puoluekokouksen ohjelma.

Esitettiin seuraava puoluetoimikunnan laatima puoluekokouksen ohjelma:

1. Valtakirjain tarkastajain lausunto.
2. Virkailijain vaali. Puoluetoimikunta ehdottaa valittavaksi kaksi puheenjohtajaa ja sihteerin.
3. Järjestävän valiokunnan asettaminen. Siihen ehdotetaan: puheenjohtajat, sihteeri ja neljä jäsentä.
4. Työjärjestyksen hyväksyminen. Istunnot ehdotetaan pidettäväksi klo 9–1 ja 3–6. — Kahvilomaa 20 min. aamulla ja illalla.
5. Valiokuntain vaalit. Ehdotetaan asetettavaksi: äänestysvaliokunta 5 jäsentä, valitusvaliokunta 5 jäsentä, raha-asiaivaliokunta 7 jäsentä, sanomalehti- ja valistusvaliokunta 7 jäsentä, puoluesääntövaliokunta 7 jäsentä, menettelytapavalio- kunta 9 jäsentä, toimitus- ja tarkastusvaliokunta, johon ehdotetaan valittavaksi puheenjohtajat ja sihteerit.
6. Asiain käsittelyjärjestys ehdotetaan seuraavaksi:
 - a) Puoluetoimikunnan toimintakertomus:
 - b) Rahastonhoitajan tilikertomukset.
 - c) Eduskuntaryhmän toimintakertomus.
 - d) Kajaanin Sos. dem. Alipiirin eroittaminen itsenäiseksi.
 - e) Ruotsinkielisten järjestöjen suhde puolueeseen.
 - f) Puoluesäännöt ja niiden yhteydessä
 - g) Vaalitapa puoluevaaleissa.
 - h) Luentokurssit puoluetoimitsijoita varten.
 - i) Viljatullikysymys.
 - j) Tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttaminen.
 - k) Kieltolain turvaaminen.
 - l) Menettelytapakysymys.
 - m) Sos.-dem. viikkolehden perustaminen.
 - n) puolueen kunnallinen toiminta.

- o) Maatalouskysymys.
 - p) Ahvenanmaankysymys.
 - q) Puolueen suhde internationaleen.
 - r) Kansainvälinen apukieli.
 - s) Irtolaisväestön asuntokysymys maaseudulla.
 - t) Valistustyö.
 - u) Vuokra-alueiden lunastaminen.
 - v) Lakiasioita selittävä kuukausilehti.
7. Puoluelehdet ja kirjallisuus.
 8. Puoluetoimikunnan paikka.
 9. Puoluetoimikunnan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, sihteerin, jäsenten ja varajäsenten vaalit.
 10. Tilintarkastajain vaali.
 11. Kansainvälisen sihteeristön edustajain vaali.
 12. Ohjelmakomitean vaali.
 13. Puoluetoimikunnan tiedonantolehden määrääminen.
 14. Puolueneuvoston jäsenten vaalien vahvistaminen.
 15. Seuraavan puoluekokouksen ajan ja paikan määrääminen.
 16. Muut kokoukselle esitetyt asiat.

Ohjelma hyväksyttiin.

Tarkastusvaliokunta: *T. Tainio* ehdotti, että tarkastusvaliokuntaan valittaisiin kokouksen puheenjohtajat ja sihteerit. Ehdotus hyväksyttiin.

Puoluekokouksen järjestyssääntö.

Esitettiin puoluetoimikunnan laatima ehdotus puoluekokouksen järjestyssäännöksi, mikä sitte lyhyen keskustelun ja sen kuluessa tehdyistä eri ehdotuksista toimitettujen äänestysten jälkeen hyväksyttiin seuraavassa muodossa:

1 §. Puhevuorot pyydetään kirjallisesti. Käsiteltäväksi hyväksytyyn asiaan esittäjälle ja vastaväittäjälle myönnetään korkeintaan 1 tunti puheaikaa. Muut puhevuorot saavat kestää enintään 15 minuttia, mutta on kokouksella oikeus pyynnöstä jatkaa puhevuoron aikaa. Puhevuorot annetaan siinä järjestyksessä kuin ne on pyydetty. Puoluetoimikunnan puolesta selityksen antaja tai kysymyksen alustaja saavat kuitenkin puhevuoron yleisestä puhevuorojärjestyksestä riippumatta. Kokouksella on oikeus rajoittaa puhevuorojen aika vähintään 2 minuttiin. Samaten saattaa kokous päättää puhevuorojen antamisen ja käyttämisen lopetettavaksi. Puhevuorojen rajoit-

tamisen jälkeenkin on puoluetoimikunnan puolesta selityksen antajalle tai kysymyksen alustajalle pyynnöstä suotava tilaisuus lyhyesti vastata keskustelun kuluessa tehtyihin huomautuksiin tai tiedusteluihin.

Kullakin edustajalla on oikeus, ennenkuin keskustelu julistetaan päättyneeksi, ilmoittaa tehtyä ehdotusta kannattavansa.

Kolmea minuuttia pitemmät puhevuorot tulee esittää puhujalavalta.

Puheenjohtajalla on oikeus myöntää puhevuoroja yleisen puhevuorojärjestyksen ulkopuolellakin, jos puhevuoroja pyydetään asiankäsittelyjärjestykseen.

Puhevuoron antaessaan mainitsee puheenjohtaja, kellä on seuraava puhevuoro.

2 §. Puhevuorossa on puhujan kosketettava ainoastaan käsiteltävänä olevaa kysymystä. Jos puhuja poikkeaa varsinaisesta aineesta on puheenjohtajan kehoitettava häntä palaamaan asiaan.

Niin pian kuin merkityt puhevuorot ovat käytetyt eikä uusia pyydetä tai puhevuorojen rajoituksen takia anneta, julistaa puheenjohtaja keskustelun päättyneeksi.

3 §. Puoluekokouksessa ratkaistaan asiat yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee vaaleissa arpa, mutta muissa kysymyksissä tulee voimaan se mielipide, johon puheenjohtaja yhtyy.

Ennen äänestykseen ryhtymistä luettelee puheenjohtaja keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset, ilmoittaen samalla, mitkä niistä ovat saaneet kannatusta. Kannatusta saaneista ehdotuksista tekee puheenjohtaja äänestusehdotuksen.

Äänestys tapahtuu äänestyskorttia nostamalla.

Hyväksyttiin.

A. Lehtokosken ehdotuksesta, jota *Hilda Seppälä* kannatti, kehoitettiin eri piirien edustajia esittämään ja järjestävälle valiokunnalle jättämään luettelo eri valiokuntiin jäseneksi aikomistaan edustajista.

Istunto päättyi klo 6,10 illalla.

Toinen kokouspäivä.

Tiistaina joulukuun 9 p:nä.

Aamupäivän istunto.

Istunto alkoi klo 9 aamulla *Hakkilan* johtaessa puhetta. Nimenhuudossa merkittiin poissaolevaksi Saarinen ja Westerland.

Ilmoitusasioita.

Järjestävän valiokunnan puolesta ilmoitettiin, että sille oli Järjestönuorten liiton puolesta jätetty pyyntö saada liiton avustusanomus esille puolekokouksessa, vaikka sitä ei ole ehditty jättää järjestösääntöjen määräämänä aikana. Valiokunta puolestaan esitti, että, jos kokous tahtoo ottaa asian esille, se käsiteläisiin valistustyön yhteydessä kohdan t) jälkeen. Yksimielisesti päätti kokous ottaa asian esille, hyväksyen myöskin valiokunnan esityksen.

Puhe- ja läsnäolo-oikeus myönnettiin Järjestävän valiokunnan esityksestä Mimmi Kanervolle Sos.-dem. Naisliiton edustajana ja R. Sventorzetskille.

Läsnäolo oikeus salissa Hjalmar Lahdelle, Valkealasta ja Aug. Ihalaiselle, Kaavilta.

Puoluesihteri *T. Tainio* ilmoitti, että selostukset kokouksen menosta porvarilehtiin annetaan ylisihterin kautta.

Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

Esitettiin alustusvihkosessa sivuilla 3 – 15 oleva Puoluetoimikunnan Toimintakertomus ajalta $1/1 - 30/9 - 19$. Ennen sen asiallista käsittelyä esitti *I. Lassy*, että, kun puheenjohtaja Hakkila kuuluu puoluetoimikuntaan, olisi asiallisesti ja muodollisesti oikeampaa, että kolmas puheenjohtaja johtaisi puhetta. Ehdotusta kannatettiin, mutta hylättiin se suurella äänten enemmistöllä. Asialliseen käsittelyyn ryhdyttäessä lausui:

J. Suominen: Se kunnallisjärjestö, jota minulla on kunnia edustaa, on puoluetoimikunnan toimintakertomuksen johdosta lausunut verraten ankaria arvosteluja. Minä en kumminkaan katso tarpeelliseksi puoluekokouksen aikaa kuluttaa niitä esittämällä, vaan kiinnitän huomiota vain muutamain toimintakertomuksen kohtiin.

Nimellä „Työväen Sanomalehti O. Y:n osakkeiden ostaminen puolueelle“ kulkevan otsikon alla sanotaan, että puoluetoimikunnan toimenpidettä Työväen Sanomalehtiosakeyhtiön osakkeiden valtaamiseksi asettuivat eräät yksilöt vastustamaan omia etujaan ajaakseen. Tämä puoluetoimikunnan lausunto on ehdottomasti harhaanjohtava. Todellisuudessa on asia niin, että Helsingissä ovat valtavat työväenjärjestöt asettuneet sille kannalle, että tuota ylimääräisen puoluekokouksen päätöstä ei olisi pantava täytäntöön, ennenkuin työväestö on päässyt jatkamaan normaalista toimintaansa. Työväen Sanomalehtiosakeyhtiön johtokunta päätti vuosi takaperin kutsua yhtiökokouksen päättämään uusien osakkeiden liikkeellelaskemisesta. Tarkoitus oli saada uusien osakkeiden liikkeellelaskeminen toimeenpannuksi sellaisessa tilanteessa, jolloin suuret joukot jo olisivat päässeet toimimaan ja yksityiset henkilöt ei olisi voineet niitä saada. Kun puoluetoimikunta väittää, että tällä olisi pakotettu yksityisiä yritystä vastustamaan, niin tahdon huomauttaa, että tämän yrityksen vastustajia on Helsingissä esimerkiksi Sörnäisten Työväenyhdistys ja poikkeuksetta niinkin voimakkaat ammattiosastot, joiden jäsenluku lähentelee tuhatta. Kun niin on laita, on harhaanjohtamista, kun sanotaan yksilöiden asettuneen vastustamaan. Vastustus ylimääräisten osakkeiden liikkeellelaskemista vastaan johdetaan siitä, että sillä hetkellä, jolloin viime syksynä ylimääräinen puoluekokous pidettiin, se kokous ei täydellisesti edustanut niitä voimia, mitä työväestön keskuudessa liikkui. Mainittu ylimääräinen puoluekokous ei ollut sellainen edustava kokous, joka olisi eittämättömästi lausunut Suomen työväestön mielipiteen. Se oli valittu kokonaan sellaisen poikkeuksellisen tilanteen aikana, jolloin niillä edustajilla, jotka olivat siellä, ei ollut tilaisuutta saada valitsijoiltaan evästyksiä. Kun niin on, niin täytyy katsoa, että ylimääräisen puoluekokouksen päätökset ovat tarkistuksen tarpeessa. Ne on tarkistettava, jotta saataisiin nähdä, mikä on joukkojen kanta. Kun tämä kysymys on siksi tärkeä ja siitä on jos jonkinlaisia huhuja levitetty ja sekä toista että toista puolta selitetty eri tavoilla, niin päästäksemme selvyyteen ehdottaisin, että toimintakertomus tältä kohdalta lähetettäisiin valiokuntaan, jonka tulisi tutkia kysymys koko laajuudessaan ja sitte antaa siitä puoluekokoukselle lausuntonsa.

Viime ylimääräisessä puoluekokouksessa päätettiin myös, että 1918 vuoden jäsenmaksuja ei kanneta, mutta sen sijaan kannetaan kerta kaikkiaan 3 markkaa mies- ja 2 markkaa naisjäseneltä. Kun ylimääräisen puoluekokouksen päätös tässä kohden on aivan selvä, kun nimittäin sanottiin, ettei 1918 vuoden jäsenmaksuja kanneta, mutta sen sijaan kannetaan äskenselityksenä ylimääräinen vero, niin tuota ylimääräistä veroa ei olisi voitu kantaa muilta kuin niiltä, jotka vuonna 1918 olivat järjestöissä jäseninä. Nyt kuitenkin puoluetoimikunta piiritoimikunnille lähettämässään kiertokirjeessä — ja piiritoimikunnat edelleen järjestöille osoittamissaan kirjeissä — on lähtenyt tulkitsemaan ylimääräisen puoluekokouksen päätöstä siten, että tuo vero on niidenkin jäsenten puolesta maksettava, jotka tänä vuonna, ja mahdollisesti ensi vuonna, liittyvät puolueeseen. Kun tämä tulkinta on eittämättömästi väärä ja kun se on johtanut siihen, että erinäisiä uusia jäseniä, jotka ovat liittyneet ammatillisiin järjestöihin, ei ole saatu puolueen jäseneksi, koska he pitävät vääränä, että heitä verotetaan 1918 vuoden maksuista, jolloin he eivät olleet millään tavoin vaikuttamassa puolueen toimintaan, niin se on vaikuttanut ehkäisevästi puolueen jäsenten lisääntymiseen, lukuunottamatta sitä seikkaa, että täytyy yleensä vaatia, että puoluetoimikunta kaikissa toimenpiteissään ja niissä päätöksissään, joita se voimaan saattaa, on velvollinen nojautumaan puoluekokouk-

sen päätöksiin, koska se on siltä valtuutensa saanut. Tämänkin kohdan ehdotan lykättäväksi valiokuntaan.

E. Pekkala: Minä tahtoisin kiinnittää kokouksen huomiota erityisesti puoluetoimikunnan kertomuksen loppuosaan, kolmeen viimeiseen kappaleeseen, joissa letkautellaan niitä, jotka ovat nykyistä puoluejohtoa arvovalle. Esim. viimeisessä kappaleessa puhutaan halveksuvasti niistä, jotka ovat katsooneet itsensä „sokeiksi pikaiseen yleismaailmalliseen vallankumoukseen“, niinkuin sanat kuuluvat. Tästä loppuosasta käy ilmi se kanta, jolle nykyinen puoluejohto yleensä on asettunut: kaikkea vallankumousliikettä vierova, jopa vastustava kanta, jota nykyinen puoluejohto johdonmukaisesti on noudattanut. Koska minä olen varma, että tässä kokouksessa on useita sellaisia, jotka kstsovat asiaa toiselta kannalta, minä toivon, että niitä olisi kokouksessa enemmistö, niin ehdotan minäkin, että toimintakertomus lähetettäisiin valiokuntaan ja että valiokunta antaisi tästä loppuosasta kokoukselle lausunnon.

Sulo Vuolijoki: Pyydän ensiksi kannattaa kahden edellisen puhujan tekemää ehdotusta. Sitten pyytäisin kiinnittää huomiota puoluetoimikunnan toimintakertomuksen 14 sivulla olevaan sangen merkilliseen lauseeseen. Se kuuluu: „Tämän epänormaalisen tilanteen taustana esiintyvät sitte aseelliset porvarikaartit, jotka eivät näytä tyytyvän varsinaiseen tehtävänsä, laillisuuden ja järjestyksen suojaamiseen, vaan usein esiintyvät niiden pahimpina häiritsijöinä“. Eikö sosialidemokratinen puoluetoimikunta tiedä, mikä on suojeluskuntien tehtävä? Ei se suinkaan ole laillisuuden ja järjestyksen suojaaminen, niinkuin puoluetoimikunta tahtoo puoluekokoukselle ehdottaa ja julistaa, vaan niiden tarkoitus on työväenliikkeen vastustaminen. Ne on perustettu työväen pään varalle ja kaiken sen estämiseksi, mitä työväki ajaa ja mihin se pyrkii. Ne ovat verisin ja hirmuisin kaarti, joka koskaan on ollut. Ne ovat murhanneet tuhansia työläisiä. Ja nyt kuitenkin puoluetoimikunta tahtoo kuuluttaa työväelle, että niiden varsinaisena tehtävänä on laillisuuden ja järjestyksen suojaaminen! Täällä kuuluu huutoja „kyllä se tiedetään“. Puoluetoimikunnan lausunto on siis tahallista valehtelemista. Viimeisessä kappaleessa puoluetoimikunta kääntyy puhumaan myös toisesta suunnasta; puhutaan kommunisteista ja sanotaan, että „nämä, jyrkän luokkataistelun kannalla olevat kommunistit“, ovat sitäpaitsi kääntäneet aseensa yksinomaan sosialidemokraatteja vastaan ja innossaan unohtaneet kokonaan porvariston, jonka he varmaankin luulevat ilman mitään, ilman taisteluaakin kukistuvan“. Jokainen, joka tuntee vähänkin näiden työväen jaloimpien, työväen esitaistelijain, kommunistien liikettä, tietää, etteivät he suinkaan ole kohdistaneet taistelunsa kärkeä sosialidemokraatteja vastaan, vaan että he nimenomaan teroittavat työväestölle joka tilaisuudessa, että on olemassa kaksi luokkaa: porvaristo ja työläiset, ja että työläisten täytyy taistella koko porvaristoa vastaan. Tämä on aivan selvä tosiasia, mutta nähtävästi puoluetoimikunta ei ole sitä tiennyt. Sen vuoksi lauseen loppuosa onkin tietoinen valhe. Sen jokainen tietää, että kommunistit selittävät, että taistelulla on porvaristo kukistettava eikä ilman taistelua. Eivät he selitä niin kuin sosialidemokratit, että taistelu pitäisi lopettaa, vaan he ovat toisella kannalla. Näitä kahta kohtaa minä suosittelen valiokunnan huomioon, valiokunnan, johon tämä toimintakertomus tulee lähetettäväksi, sillä minä olen varma siitä, että tässä kokouksessa ei ole yhtään ainoaa henkilöä, puoluetoimikuntaa lukuunottamatta, joka menee sen lauseen taakse, että porvarikaartit ovat järjestyksen suojelejoita.

T. Uski: Yhdyn niihin, jotka ovat täällä käyttäneet puheenvuoroa ehdottaakseen, että puoluetoimikunnan toimintakertomus lähetetään valiokuntaan. Toimintakertomuksen 5 ja 6 sivuilla on selostus n. s. Bernin konferensista, johon puoluetoimikunta viime talvena valtuutti neljä henkilöä, vaikka erinäisistä syistä sinne ei lopulta mennytkään kuin kaksi. Minä jo silloin kun näin puoluetoimikunnan päätöksen asiasta, pistin pikkuisen pätkän lehteen. Ajattelin, että ihmiset siitä vähän pääsevät käsitykseen, mikä on tarkoitus, vaikka se olikin niin pikkuinen. Tarkoitus oli hyvä. Se oikaistiin sellaiseksi kuin minäkin siitä ilmoitin. Nyt täytyy kysyä, mikä on sen työn tulos, mitä siellä Bernin konferenssissa edustajat tekivät? Me emme tiedä tässä puolueessa kukaan mitään, mitä siellä tosiaan nämä edustajat ovat tehneet. Onko sen kokouksen päättämissä ponsilauseissa mitään sanottu meidän maamme valkoisesta terrorista? Siitä ei kukaan tiedä mitään. Minä olen kysellyt sitä ja saanut ulkoapäin tietää, että sieltä kirjoista ei sellaista löydy ollenkaan. Konferenssissa on kaikessa sokeudessa haukuttu bolshevikkeja ja Venäjän neuvostotasavaltaa, eivätkä Suomen edustajat ollenkaan muistaneet, minkälaisessa tilassa on Suomen köyhälistö. Mitä on silloin apua ulkoparlamenttaarisista voimista, jos niihin ei ole edes siinä kohdin nojaututtu? Meillä on aina puhuttu parlamentista ja parlamentista. Meidän täytyy nojautua ulospäinkin, ja juuri näitä tilaisuuksia minun nähdäkseni on käytettävä parlamentin tukemiseksi. Tämä kaikki on unohdettu. Niinkuin muistatte, selitettiin jo silloin lehdessä, että sinne lähetetään miehiä tutustumaan toisiin ja esittelemään itseänsä. Minä katson, että Suomen työväen täytyy sellaisessa tilanteessa kuin missä se oli vielä viime vuonna ja vielä tähänkin asti on ollut, pitää mielessään, että on liian kallista lystiä lähettää sinne miehiä vain esittelemään itseään. Eihän ole sanottu, että nämä miehet tulevat olemaan Suomen työväen johtomiehiä, niinkuin he koko ajan ovat itseään johtomiehinä pitäneet. Minä olen varma siitä, että he eivät sitä ole, ja jos he vielä tässä kokouksessa saisivat jonkinlaisen pienen enemmistön, niin että mahdollisesti pääsevät menemään jonkun ajan eteenpäin vielä, niin seuraavassa puoluekokouksessa on kaikki loppu. Ehdotan, että tämäkin asia lykätään valiokuntaan.

M. Kontula: Pyydän erikoisesti kajota yhteen asian puoleen, koska täällä useita muita toimintakertomuksen kohtia tahdotaan moittia. Meidän täytyy yleensä ottaa huomioon puolueen toimintakertomusta arvosteltaessa se tilanne, missä työväen järjestöt ovat tähän päivään asti olleet, ja siinä samassa myös koko puolueemme menettely. Ei riitä se, että yksinomaan moititaan, ei riitä, että täällä joku teoretikko jostakin lauseesta hakee epäluottamusta puoluetoimikuntaa kohtaan. Meiltä kaikilta työväenjärjestöjen jäseniltä vaaditaan harkittua ja tarkkaa toimintaa. Se on minusta ensimmäinen ehto, jos tämä kokous ja työväenjärjestöt tahtovat lähteä tositarvonnalla työväenliikettä ja puhdasta sosialidemokraattista liikettä viemään eteenpäin. Me emme saa sekoittaa mitään tuollaisia yltiöpäisiä seikkoja mihinkään näiden asioiden yhteyteen, vaan meidän tulee ottaa tilanne huomioon ja myös miettiä, mikä sosialidemokratian eduksi on. Se kunnallisjärjestö, jota minä edustan, on yksimielisesti päättänyt hyväksyä puoluetoimikunnan toimintakertomuksen. En tahdo vastustaa sitäkään, että toimintakertomus kokonaisuudessaan lähetettäisiin valiokuntaan.

Frans Rantanen: Minä vain lausun tyytyväisyyteni siitä, että vihdoin on puolueen johdon taholta ryhdytty toimenpiteisiin siinä suhteessa, että puolueelle saataisiin oma äänenkannattaja, jonka tarpeessa se on pitemmän aikaa ollut. Mitä sitten tulee toimintakertomuksen loppuosaan,

jonka suhteen erittäinkin toverit Pekkala ja Sulo Vuolijoki ovat muistutuksia tehneet, niin minusta näyttää, että siinä on joitakin sellaisia epätarkkoja lausumatapoja, jotka ehkä olisivat kaikesti saaneet olla toisin kirjoitetut, mutta sittenkin minä luulen, ettei minkäänlainen ajatteleva lukija ja tietoinen sosialidemokraatti suinkaan niissä kysymyksissä voi kompastua ja erehtyä. Tuntuu hyvin lapselliselta näykkimiseltä, että tuollaisten yksityisten sanojen tähden yritetään niistä tehdä muka suurta numeroa. Tämä muistuttaa sellaista menettelyä kuin esimerkiksi Ranskassa käytettiin Dreyfusin jutussa, että Zolan 8 sivun pituisesta kirjoituksesta otettiin tutkittavaksi pari kolme sanaa.

T. Bryggari: Minä haluaisin puoluetoimikunnan toimintakertomuksen yhteydessä kiinnittää huomiota siihen seikkaan, joka tuli esille kokouksen alussa, nimittäin miten toimitettiin ilmoitus puolue-edustajamäärästä ja äänestysajasta. En tahdo kajota muihin puoliin, sillä täällä sanottiin, että kahdesta sanasta ei passaa niin kovin pitkälti ruveta lavertelemaan. Mutta minä oletan, että puoluetoimikunnalla on kyllä käytettävänä miehiä, on huomattavimpia puolueen kynäsankareita, joiden pitäisi myös tietää, mitenkä voidaan kahdessa päivässä saattaa piiritoimikuntien välityksellä kaikkien paikallisjärjestöjen tietoon, kuinka monta edustajaa heillä on lupa asettaa ehdokkaiksi, ja kahden päivän kuluessa toimittaa äänestys. Tämä on minun nähdäkseni tahallinen virhe. Missään piirissä ei tätä määräystä voinut kukaan noudattaa. Täällä luultavasti Tainio tulee huomauttamaan, että ne tulivat poikkeuksellisissa oloissa valittaviksi (Tainio: En!). Siis aivan tahallisesti alusta loppuun on annettu määräyksiä sellaisia, joita ei voida parhaallakaan tahdolla noudattaa. Sitä osoittaa hänen tunnustuksensa. Minä siis toivoisin, kun tämä asia luultavasti menee valiokunnan tarkastettavaksi, että se tämänkin seikan ottaa huomioon ja vastaisuuteen nähdessä antaa sellaisia määräyksiä, olkoonpa sitten puoluetoimikunnan kokoonpano minkälainen hyvänsä, että järjestöt kykenevät niitä noudattamaan.

O. Partanen lausui kertomuksen suhteen edustamaltaan kunnallisjärjestöltä saaneensa vapaat kädet. Viittasi Vuolijoen lausuntoon, ollen sitä mieltä, että puoluetoimikunnan kertomuksessa on moittimisen syytä m.m. edellisen puhujan esittämissä kohdin. Kannatti kertomuksen lähettämistä valiokuntaan tarkastettavaksi.

T. Tainio: Minä olen iloisesti hämmästynyt siitä, että arvostelu puoluetoimikunnan toiminnasta on ollut niin kovin lievä kuin se on ollut. Minä olen seurannut monia puoluekokouksia, eikä missään ole ollut niin lievää ja suopeaa arvostelua kuin tässä, siitä huolimatta, että meillä on nyt erityinen oppositio puolue, oppositior ryhmä, jonka tehtävänä, ja yksinomaisena tehtävänä, on puoluejohdon haukkuminen. Kun se ei tämän enempää vikoja löydä kuin se nyt on löytänyt, niin ihan minulla rinta nousee ylpeydestä, että hyvin on tehty. (Kukas kissan hännän nostaa!) Teidän arvostelustanne minä puhun! Siitä minä tulen tähän kauniiseen käsitykseen.

Suominen sanoi, ettei olisi pitänyt ruveta toteuttamaan ylimääräisen puoluekokouksen päätöksiä. Herra jumala, milloinka niitä saa alkaa toteuttaa? (Ei koskaan!) Sitä minäkin. Mikä on se määräaika, jolloin saa puoluekokouksen päätöksiä panna täytäntöön? Minä luulen, että ne pannaan heti täytäntöön, kun pöytäkirja on tarkastettu, ja ne pannaan täytäntöön sitä ennenkin, niinpian kuin mahdollista. Sen luulisi kuuluvan hyviin tapoihin. Jos ylimääräisen puoluekokouksen päätöksiä ei olisi pantu täytäntöön ja jos, sille varalle, että seuraavassakin puoluekokouksessa väi-

tettäisiin, että tämäkin kokous on epänormaali, jätettäisiin tämänkin kokouksen päätökset toteuttamatta, niin mihin helkkariin me joudutaan? Oppositioni on kovin nerokas, kun se ei parempia syytöksiä löydä. – Suominen puhui Työväen Sanomalehtiosakeyhtiön vuosikokouksesta. Puoluetoimikunnalla ei ole mitään sen kanssa tekemistä. Se on päättänyt, mitä on päättänyt ja emme suinkaan me puoluetoimikunnassa ole vastuussa siitä, mitä Sanomalehtiosakeyhtiön kokouksessa on päätetty. Sieltä on tullut päätös, että lasketaan 2,000 osaketta liikkeelle ja tarjotaan puoluetoimikunnalle, ja meidänkö ei olisi pitänyt ottaa vastaan! (Samat miehet päättämässä!) En minä ole ollut yhtiökokouksessa, ei ne samat miehet ole. (Eikö Paasivuori ollut?) Mitä hän siellä teki yhtiökokouksen jäsenenä on eri asia, ja mitä hän teki puoluetoimikunnassa, on eri asia. Puoluetoimikunta käytti hyväkseen sitä päätöstä ja toteutti sen.

Täällä Sulo Vuolijoki jutteli tahallisista valheista. Minä olen kerran todennut julkisesti Sulo Vuolijoen itsensä sellaista menettelyä käyttäneen, mutta tällä kertaa käytän Sulo Vuolijoen syytettä tahallisesta valheesta kohdistukseni sen hänen vierustoveriinsa Pekkalaan joka sanoi, että puoluetoimikunta vastustaa kaikkea vallankumousta (Niin se tekee!) ja vallankumouksellisuutta (Tähän asti kuitenkin!). Jos me kerran olemme sosialidemokraatteja, niin totta kai me vallankumouksellisuutta edistämme, sikäli kuin me sosialidemokraatteja olemme. (Ei nykyisellä tavalla!) Jaa, siinä on ero, millä tavalla vallankumousta tehdään. Vallankumouksia tekee porvaristo milloin tahansa, ja keinot ovat samat kuin meidän kommunisteilla, kivääreillä. Siinä te saatte iskeä kättä porvarien kanssa. Me sosialidemokraatteina ymmärrämme kyllä, että kiväärinkin voi olla hyvä, mutta niitä pitää olla paljon. Mutta kiväärinkin on huono, silloinkuin sen käyttäjät eivät tiedä, mitä varten he käyttävät sitä. Ei kiväärinkään merkitse paljon silloin kun se on tietämättömän joukon käsissä. Ja me luulemme, että vallankumouksellisuuteen kuuluu työväen luokkatietoisuuden kohottaminen, työväen järjestöjen voiman kohottaminen. Se minun mielestäni on parasta vallankumouksellisuutta. Ja edes näiden edellytysten hankkimiseen ovat puoluetoimikunnan voimat ja työ kuluneen vuoden aikana menneet. Sikäli kuin me olemme onnistuneet järjestämään uudelleen tämän puolueen, sikäli kuin olemme hankkineet työväelle toimintamahdollisuutta, sikäli olemme olleet vallankumouksellisia. Kun Pekkala kehtaa mennä sanomaan, että me vastustamme vallankumouksellisuutta, niin hän tietoisesti valehtelee. (Välihuudahduksia, melua ja Tainion solvaamista). Minä voin olla kuinka suuri roisto tahansa, siitä ei ole kysymys, enkä minä enkeliä teeskentele, mutta poliittisena henkilönä minä odotan poliittisilta vastustajiltani rehellisyyttä. Minä ihmettelen, millä tavalla te, kommunistiryhmä, salakommunistit siellä, todellakin olette vallankumouksellisuutta edistäneet paremmin kuin puoluetoimikunta? (Hävetkää!). Miksi minä häpeän? Teistä ovat monet tunnustaneet itsensä kommunisteiksi. (Kuka?) Kysykää Lassyltä. (En ole!) Vai ei, hiljattain naisliiton kokouksessa pitämässänne puheessa. Huutaa ensin, että en ole, mutta kun toinen todistaa, silloin pysyy suu kiinni. (Onneksi. Ohranalle ilmianto!) Jos te olette kommunisteja, niin pitää teillä olla rohkeutta sanoa se. Jos minä olisin kommunisti, niin minä sanoisin, mutta silloinkuin tulee kysymykseen teidän ohjelmanne, kysymykseen pitää kiinni siitä mitä te todella olette, silloin vetäydytte ohranan selän taakse. Se on raukkamaisuutta. Teitä ei saa arvostella sentakia, että olette kaiken arvostelun ulkopuolella. (Häpeävät itseänsä).

Sulo Vuolijoki teki suuren numeron lauseesta „aseelliset porvarikaar-

tit, j.n.e." Kyllä minä tiedän myös, mikä suojeluskuntien tehtävä on, kyllä se on sellainen kuin Vuolijoki sanoi. Mutta on olemassa laki, jossa näiden suojeluskuntain tehtävät on laillisesti määritelty sillä tavoin kuin tynkäeduskunta teki. (Noudattavatko ne sitä?) Eihän ole siitä kysymys, kuka sitä noudattaa, mutta siinä laissa esitetään niiden tehtäväksi se, mikä tässä sanotaan. Ja tässä on tahdottu sanoa, että vaikka tynkäeduskunta oli niitä perustamassa muka laillisuuden ylläpitämiseksi ja lain sanamuoto antaakin niille suuria mahdollisuuksia väkivaltaisuuteen, suureen työväenliikkeen sortamiseen, niin ne eivät edes tyydy siihenkään, vaan ovat menneet ulkopuolelle tämän, ja sen sijaan, että ne järjestystä ja laillisuutta varjelsivat ja suojelisivat, ne rikkovat lakia ja tällä tavoin harjoittavat provokatsioonia. (Ei sitä sanota!) Tepä olette jumalattoman tuhmia, kun ette sitä ymmärrä! Kyllä sen kaikki muut ovat ymmärtäneet paitsi te siellä — Partanen puhui joukkojen järjestä — siellä Pohjois-Savossa. Eikö sitä joukkojen järkeä ole täällä Etelä-Suomessa? Onko se joukkojen järki aina suurempi siellä, missä ei lueta sosialidemokraattisia sanomalehtiä (Luetaan!)? Joukkojen järki on varmaan siellä Pohjois-Savossa suurempi, missä se on, niinkuin Partanenkin, kokonaan puolikommunistisen sanomalehden vaikutuksen alla. (Lassy: Eiköhän se ole koko kommunistinen? Kommunistinen puheenjohtaja tässä puoluekokouksessa!). Minä toivon, että se puheenjohtaja erotetaan puolueesta, ennen kun tämä puoluekokous on päättynyt, ja niinpian kun se puheenjohtaja tälle lavalle astuu puheenjohtajan tehtäviä täyttämään, teen minä esityksen hänen eroittamisestaan — jollei joku toinen satu tekemään sitä minua ennen. (Peraytyy!) En minä peräydy. — Joukkojen järki on niin monenlaista, joukot ajattelevat toisissa piireissä toisella tavalla. Siellä, missä „Savon Kansa“ on ainoana lukemisena, siellä on puoluetoimikunnalle annettu, lehden kertomuksen mukaan, kaikenlaisia paheksumislausuntoja aivan valheellisilla perusteilla. Ja jos siellä sellaiset sekavat päät, kuin Kuopion puolella näkyy olevan, joutuvat säännöllisen voimaperäisen kommunistisen agitatsionin alaisiksi, niin onko ihme, jos siellä joukkojen järki rupee välistä vähän horjahtelemaan.

Uski kysyi, mitä hyötyä oli Bernin konferenssista. Sitä on vaikea sanoa aina silloin kun edustajia johonkin kongressiin lähetetään. Sen hyödyn voi nähdä vasta jälkeenpäin. (Näkeekö nyt sitten?) Kyllä. (Sano-kaa?). Minä luulen, että siihen asiaan pyysi puheenvuoron Keto, joka oli edustajana Bernin konferenssissa; minä jätän sen kohdan hänelle Uski arvosteli sitä, että me lähetimme sinne edustajia. Silloin meillä oli hyvin hyvä syy luulla, että meillä on hyötyä edustuksestamme ja kyllä siitä hyötyä onkin ollut. (Englannin pääministeri sanoi, ettei Suomessa ollut terroria. Ja edustajat sanovat samaa!). Sen te itse olette keksineet. Ei siellä kukaan edustaja ole sellaista voinut sanoa. Ja nykyinen puoluetoimikunta on käyttänyt kaikki keinot selvittääkseen ulkomaille, minkälainen terrori täällä on ollut ja on vieläkin. Ei meidän edustajamme ole siellä menneet puhumaan toista. Se on niitä tietoisia kommunistisia valheita.

Bryggari moitti sitä, että annettiin aikaa kaksi päivää piiritoimikunnille toteuttaa jokin määräys. Sitä hän ei liene tahallaan valhetellut, mutta ei ole harkinnut asiaa. Johan heinäkuussa ilmoitettiin, että vaalin perusteena tulee olemaan 300 jäsentä Pitihän jokaisen piiritoimikunnan sihteerin ja rahastonhoitajan tietää, monestako jäsenestä he ovat suorittaneet veron, ja sillä tavalla heidän piti, vaikka minä olisin minkälaisia julistuksia antanut, tietää, montako edustajaa heillä on oikeus lähettää. Ja sellaisia piiritoimikuntia oli, jotka osasivat tämän laskun oikealla tavalla suorittaa. Omista tileistään heidän piti nähdä edustajaluku, kun oli sanottu,

mikä on laskun peruste, ja sitäpaitsi tämän laskun peruste selitettiin aikoja ennen, oikein havainnollisesti näytettiin kaavoilla. Ei tarvinnut tottakaan osata edes neljää yksinkertaista laskutapaa voidakseen suorittaa sen laskun, eikä siihen nähden paljon erehdyksiä tullutkaan. Erehdykset johtuivat siitä, ettei oltu suoritettu täysiä ylimääräisiä veroja, tai siitä, ettei tileissä oltu erikseen tilitetty miehistä ja naisista, mikä täytyi ottaa huomioon, kun kerran jäsenmaksut ovat erilaiset.

Tämä riittääkin tällä kertaa. Kun tulee lisää, niin minä jatkan. Mutta sen minä sanon, että jollei parempia syytteitä tule, niin ei maksa vaivaa lähettää toimintakertomusta valiokuntaan. Kyllä sen saattaa hyväksyä täällä ihan kommunistien kiusaksi.

A. Raatikainen ei ihmetellyt, jos puoluetoimikunta katsookin suoje-luskunnat lain vartijoiksi, sillä „pitäähän puoluetoimikunnalla olla sota-väkeä,” kun sen puheenjohtaja kerran avauspuheessaan julisti sodan toisin ajattelevia vastaan — kuulematta tätä parlamenttia. Ja sodan ketä vas-taan? — Työväkeä vastaan. Saman tekee puolueen pää-äänenkannattaja, jonka tuottama rahallinen tappio tänä vuonna on jo 150.000 mk. Ne sotakustannukset tämä kokous saa maksaa. „Erottakaa vaan Luoto ja vaikka kaikki vasemmistolaiset puolueesta. Emme välitä teidän puoluees-tanne, vaan työväen liikkeestä.”

Puhuja moitti sitten tri Ryömän keväällä 1918 julkaisemaa kirjasta, joka tuli juuri työväen tappion hetkellä. Puhuja sanoi sitä valtakirjaksi valkoiseen terroriin. Toimintakertomuksen suoje-luskuntia koskeva osa on lähetettävä valiokuntaan.

Ivar Lassy: Bernin konferenssin suhteen pyydän ensin huomauttaa, ettei ole selvyyttä siitä, kuuluko puolue toiseen Internationaaleen vai ei. Tämä puolue liittyi Zimmerwaldin Internationaaleen ja silloin jäi epäsel-väksi, pysyikö puolue toisessa Internationaalessa vai ei. Kun tuli siis kysy-mys edustajien sinne lähettämistä niin tämä kysymys ei ollut selvä. Jos täällä myönnetään, että puolue oli samalla kannalla kuin Norjan sosiali-demokraattinen puolue, niin olisi ollut paikallaan menetellä samalla ta-valla Norjan sos. dem. puolue tietääkseni ei ollut edustettuna Bernin kokouksessa. Samaten olisi siis pitänyt menetellä täälläkin, mutta kuiten-kin sinne lähetettiin kaksi herrasmiestä siellä herrasmiesten joukossa puhu-maan kaikenlaisista Ahvenanmaan asioista, Kauko-Karjalan kysymyksestä, Jäämeren rannoista ja muista porvarillisista asioista, joiden kanssa työväellä ei ollut mitään tekemistä, silloin kun maassa vallitsi valkoinen terrori. Mutta sitä tehtävää, jonka nojalla heidät olisi voitu lähettää, agiteeraamaan valkoista terroria vastaan, sitä he eivät suorittaneet. Nämä herrat, Väinö Vuolijoki ja Keto, jättivät Bernin konferenssille jonkinlaisen paperilapun, jossa sanottiin, että olisi otettava esille kysymys Suomen valkoisesta ter-rorista. Sinne se lappu jäi, siellä se on, eikä asiaa otettu esille muodossa eikä toisessa. Bernin kokouksessa ei puhuttu valkoisesta terrorista mitään, vaikka porvarillisetkin lehdet siitä puhuivat. Ja se pieni paperilappu, joka sinne lähetettiin, oli niin viheliäisen huono, että kun herrat Keto ja Vuoli-joki tulivat takaisin, täytyi oikeistoherrojen lähettää oikaisu. En tiedä, mitä se paperilappu sisälsi, mutta kerrotaan, että siinä puhuttiin tuomioi-den tarkistuksesta. Siinä kaikki. Tuomioiden, kuolemantuomioiden tar-kistamista pyydettiin! Hyvät herrat. Minä pyydän, että puoluetoimi-kunnalle tässä kondin annettaisiin epäluottamuslause, koska se on lähettä-nyt Bernin konferenssiin edustajia, jotka eivät olleet tehtävänsä tasalla eikä heitä tarpeellisella tavalla evästetty.

Sitten on syytä huomauttaa toimintakertomuksen loppukappaleen joh-

dosta, että siinä ei ole kysymys huonosta kielen käytöstä, vaan tässä tekeleessä, hirvittävän typerässä tekeleessä, jonka oikeistolaisetkin tunnustavat typeräksi — kuka siitä on edesvastuussa, en tiedä — tässä on se henki, mikä on ollut koko puolueessa ja puolueen pää-äänenkannattajassa koko ajan. Näitä lauseita ei ole otettava irrallisina, ne kuuluvat koko puolue-toiminnan yhteyteen ja se toiminta on ollut — se sana on tästä paikasta sanottava — on ollut alusta tähän päivään saakka vastavallankumouksellista, vastasosialistista toimintaa. Tässä kertomuksessa ei katsota tarpeelliseksi haukkua millään tavalla puolueen porvarillisia aineksia, tässä haukutaan vain niitä, jotka ovat koettaneet vasemmalta käsin arvostella puoluetta. Ja puolueessa on tällä hetkellä porvareita, jotka ovat sille monta kertaa vaarallisempia kuin joku yksinäinen kommunisti, joka täällä voi löytyä. Tässä hengessä, tässä mielessä on ymmärrettävä niitä lausuntoja, joista Vuolijoki ja Pekkala ovat huomauttaneet. Suojeluskuntia koskeva lause ei ole mikään tilapäinen. Kun pääsemme niin pitkälle, että joudumme puhumaan puolueen edustajain toiminnasta valtiopäivillä, niin siinä toimintakertomuksessa on sama henki; puolueen suvaitsevaisuus lahtarikaarteja kohtaan. Minä taas otan irrallisen lauseen, joka kuuluu teidän maailmankatsomukseenne: „Tasavaltaiseen yhteiskuntajärjestelmäämme.“ Onko tämä sosialistin kieltä? Se on nuorsuomalaisuutta, porvarillisuutta, stählbergiläisyyttä. Ja „kansanvallan taistelussa.“ Niinkuin tämän sosialidemokrat-tisen puolueen päämäärä tai sen menettelytavat olisivat „kansanvallan taistelua.“ Eikö tämä ole luokkataistelupuolue? Mutta se ainoa kohta, missä sana luokkataistelu esiintyy tässä toimintakertomuksessa, se esiintyy sulkumerkkien välissä! Se on teidän sosialidemokratiaanne, hyvät herrat. Te panette luokkataistelun sulkumerkkien sisään niinkuin te panette vasemmistolaisuuden. Ja minä väitän, että tämä ei ole sosialistinen kanta, se on porvarillisuutta.

Lopuksi pyydän täydentää Sulo Vuolijoen lausuntoa sillä, että toimintakertomuksen lopussa on aivan ristiriitainen ajatus, koska ensin sanotaan, että kommunistit luulevat voivansa kukistaa porvariston ilman taistelua, mutta neljä riviä sitä ennen sanotaan että he ovat saarnanneet „yksinomaan aseellisen vallankumouksen autuaaksitekevää oppia.“ Kumpako se sitten on, aseellisen vallankumouksellisuuden oppiako vai saavuttavatko he tulokset ilman taistelua porvaristosta? Pääasia, josta minä tahdon huomauttaa, on se, että toimintakertomuksessa on sitä vastavallankumouksellista, vastasosialistista henkeä, joka puolueessammekin on ollut vallalla. Ja jos tämä on Tainiolle pikku asia, niin sitten kai ei voi sosialisteilla heikompa omaatuntoa olla, väittäessään, että tämä on pikkuasia, ja ettei näin lievää arvostelua ole annettu missään puoluekokouksessa (Tainio: Niissä ei ole Lassy koskaan ollut!). Se on yhdentekevää, mutta minä tiedän, että se on suurin syytös, jonka voi sanoa, nimittäin että puolue-toimikunta on toiminut porvarillisesti ja pikkuporvarillisesti, niinkuin Tainio. (Tainio: Nythän minä sen vasta kuulen!).

*L. Nurmi*aho ilmoitti Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestön kiinnittäneen huomiota puolue-toimikunnan toimintakertomuksen erinäisiin kohtiin, mutta luopun- en sen perinpohjaisemmasta arvostelusta katsoen niihin olosuhteihin, joissa toiminnan on täytynyt tapahtua. Nykyiseltä puoluejohdolta ei siellä odotettukaan n. s. vasemmistolaisuutta. Kiinnitti huomiota Tainion lausuntoon puolueäänestyksen laskuperusteesta, ollen sitä mieltä, että sekä puolue-toimikunta että piiritoimikunnat olivat osaltaan syyvät siihen, ettei sitä oltu voitu noudattaa. Kannatti valiokuntaan lähettämistä.

H. V. Rautio yhtyi Kainuun työväen edustajana Vuolijoen, Lassyn ja Pekkalan lausuntoihin sekä kiinnitti huomiota toimintakertomuksen „Savon Kansaa“ koskevaan osaan paheksuen sen „työväenlehti“-nimityksen halventamista lainausmerkeillä, vaikka työväen enemmistö Kuopion piirissä on lehden kannalla. Lehti ei ole puolueen johtoa vastustaessaan harjoittanut puolueen vahingoittamista. Lausui lopuksi, että jos herrat härkämpäisesti ajavat oikeistososialidemokraattista politiikkaansa, niin he voivat löytää itsensä paikasta, josta eivät tahtoisi tulla löydetyksi.

Klo 10,40 otettiin 20 minuutin *kahviloma*.

Jatkettaessa keskustelua *puoluetoimikunnan toimintakertomuksesta*, lausui

J. V. Keto: Täällä on tehty puoluetoimikuntaa vastaan hyökkäys siitä, että se lähetti edustajia Bernin konferenssiin, ja hyökkäys myös näiden edustajain toimintaa vastaan mainitussa konferenssissa. Mitä nyt tulee ensiksi tuohon puoluetoimikunnan toimenpiteeseen, niin täytyy ottaa huomioon, että n.s. Zimmerwalden Internationale, johon meidän puolueemme oli kuulunut entisen Internationalen ohella, oli hajaantunut, niin että tuona aikana ei ollut olemassa oikeastaan mitään varsinaista eri maiden työväen liikkeitä yhdistävää järjestöä. Kolmannen Internationalen perustamispuuhista ei tuohon aikaan tiedetty mitään. Sen vuoksi, kun täälläkin saatiin tietää, että oli aikomus uudelleen elvyttää sosialidemokratian kansainvälinen toiminta, päätettiin lähettää edustajia tuohon Internationalen uudelleenelvyttämistä tarkoittavaan konferenssiin, kuten nähtiin useimpain muidenkin maiden sosialidemokraattien tehneen. Siihen aikaan ei ollut tietoa siitä, että olisi yhtään maata, jonka sosialidemokratia ei tulisi olemaan edustettuna konferenssissa. M. m. Sveitsin sosialidemokratia teki päätöksensä olla ottamatta osaa konferenssiin vasta konferenssin aikana. — Täällä on kysytty, mikä oli tuon konferenssin tulos. Sitä tietysti on vaikea näin suoralta kädeltä sanoa. (Hyvä!). Nimittäin sillä tavalla, että se näitä meidän „vasemmistososialisteja“ tyydyttäisi. Joka tapauksessa konferenssin tarkoitus oli olla vain semmoinen alustava neuvottelukokous, jossa pohditaisiin sitä, millä tavalla ja milloin saataisiin sosialidemokratian kansainvälinen toiminta uudelleen pystytetyksi. Konferenssin, kuten myöhemmin pidetyn Luzernin konferenssin, tuloksena on joka tapauksessa ollut se että ensi helmikuussa Génèven kaupungissa kokoontuu ensimmäinen varsinainen Internationalen kongressi sodan jälkeen. Minä tiedän, että tämä tulos ei tyydytä meidän n. s. „vasemmistososialisteja“, mutta joka tapauksessa on Génèven konferenssin kokoontuminen tulos alustavan konferenssin työstä.

Mitä tulee meidän edustajain toimintaan Bernin konferenssissa, niin, kuten täällä on tri Lassy jo huomauttanut, tuo toiminta kohdistui pääasiassa kahteen kysymykseen, nimittäin meidän maamme ulkopoliittisen aseman esille saamiseen konferenssissa ja valkoisen terrorin paljastamiseen. Ensiksimmäisessä asiassa me esitimme sen ulkopoliittisen ohjelman, joka maamme sosialidemokratialla on ollut, niin että siitä en tahdo puhua sen enempää. Mutta kun täällä nyt tri Lassy väitti rohkeasti, että konferenssissa nämä edustajat eivät tehneet mitään valkoisen terrorin paljastamiseksi, niin minä luulen myös hänen tietävän, että tämä syytös on aivan valheellinen. Päinvastoin me katsoimme tehtäväksemme konferenssissa antaa esityksen Suomen sisäpoliittisista tapahtumista ja siinä etupäässä kuvailla juuri sitä valkoista terroria, mikä meidän maassamme kansalaissodan jälkeen oli vallalla, hyvinkin yksityiskohtaisesti. Kuitenkin oli sillä tavalla, että konferenssi muodostui varsin myrskyiseksi, niinkuin oli luonnollistakin. Monet poliittiset kysymykset, ennen kaikkea kysymys sodan edes-

vastuusta, veivät niin tavattoman paljon aikaa, että vaikka konferenssin koossaoloaika pitennettiin melkoisesti, niin konferenssin lopulla käsiteltäville kysymyksille ei jäänyt riittävästi aikaa. Me koetimme sopia kokouksen järjestävän valiokunnan kanssa siitä, että saisimme kokouksen aikana erityisen tilaisuuden hyvinkin perinpohjaisesti esittää maamme valkoista terroria. Mutta kun aika kului loppuun, täytyi tuo esitys sovelluttaa, nimenomaisen sopimuksen nojalla, jonka teimme kokouksen puheenjohtajan kanssa, sen keskustelun yhteyteen, joka käytiin „diktatuuri- vaiko demokratia“-kysymyksestä, ja tämän keskustelun aikana minä esitin meidän yhteisesti laatimamme kirjelmän. Kuvauksemme Suomen valkoisesta terrorista täytyi, koska puhe aika oli rajoitettu, supistua muistaakseni noin 10 minuutin kuluessa suoritettuun esitykseen. Sillä aikaa minä kuitenkin ehdin pääasiassa esittää sen menettelyn, mitä porvaristo täällä Suomessa oli harjoittanut. Tämä referaatti oli myös jonkun verran selostettuna Sveitsiläisissä lehdissä. Mitä tulee siihen ponsilausemaan, minkä jätimme siellä valitulle toimivalle komitealle, jonka piti tarkastaa kokouksen ponsilausemat, niin minä myönnän, että se oli aluksi huono: harkitessamme porsia emme kohta päässeet selvyyteen siitä, minkälainen tämän siellä esitettävän ponsilauseman tuli olla. Siinä lausunnossa, jonka jätimme toimikunnalle, puhuttiin tottakin koko Suomen oikeudenkäyntimenetelmän tarkistamisesta. Valtuuskunnassa esiintyi mielipide, että meidän ei pitäisi tunnustaa koko poikkeustuomioistuimia laillisiksi, ja tämän käsityskannan mukainen tuli ponsilausema. Mutta me myöhemmin muutimme tuon ponsilauseman ja lähetimme toimistolle toisen, jossa vaadittiin poliittisten vankien täydellistä armahtamista ja toisten tuomioiden revisioon, koska tuo toinen ponsilausema olisi käytännössä osoittautunut mahdottomaksi. (Lassy: siis oikein esitetty!). Niin, mutta kysymys oli siitä, että Bernissä ei olisi esitetty muka mitään koko valkoisesta terrorista, ja se on täydellisesti väärä väite. Siellä esitettiin selostus siitä, mitä täällä on tapahtunut, ja mainittiin, että poliittisten vankien irtipäästäminen on välttämätöntä, jotta meidän maassamme päästäisiin normaaliin oloihin. — Mitä Lassyn ja täällä yleensä puoluetoimikuntaa vastaan tehtyihin huomautuksiin tulee, niin täytyy minun sanoa, että on merkillistä, kuinka vähän nuo hyökkäykset itse asiassa kohdistuvat puoluetoimikunnan toimintaa vastaan, kuinka vähän on löydetty hyökkäyskohtia itse puoluetoimikunnan toiminnasta tänä kulu-neena aikana, niin vaikeissa oloissa kuin puoluetoimikunnan toiminta on tapahtunutkin. Täällä on etupäässä takerruttu puoluetoimikunnan kertomuksen sanamuodon yksityisiin lauseisiin ja tehty pääasia siitä, millä tavalla tässä kertomuksessa yksi ja toinen seikka on sanottu. Tottakai tällaisessa kokouksessa olisi tehtävä hyökkäyksiä sitä vastaan, mitä puoluetoimikunta on tämän vuoden kuluessa tehnyt. Siinä suhteessa on täällä minun mielestäni erinomaisen vähän saatu kuulla ja nähdä. Mitä erityisesti Lassyn siihen hyökkäykseen tulee, että puoluetoimikunnan toiminta muka olisi ollut vastavallankumouksellista, niin kyllä minä luulen tri Lassyn tietävän, että tuollaisilla fraaseilla ei ketään petetä. Kysymyshän on juuri siitä, mitä vallankumouksella ymmärretään. Ja vallankumouksella voidaan ymmärtää hyvinkin monenlaisia asioita. Jos sillä tarkoitetaan sitä, että me vastustaisimme sosiaalista vallankumousta, sitä vallankumousta, joka tapahtuu siten, että tuotannon välikappaleet siirretään yhteiskunnan haltuun, niin aiheetonta on hänen silloin syyttää meitä vastavallankumouksellisuudesta. Mutta jos hän tarkoittaa vastavallankumouksellisuudella sitä, ettemme hyväksy erinäisten työväenjärjestöjen taktillisia periaatteita, niin olkoon menneeksi (Lassy: Koska on puolue hyväksynyt vallankumouksellista toimintaa

muuta kuin julistuksissa?). Ei se ole hyväksynyt sitä vallankumouksellista toimintaa, joka pukeutuu sellaiseen muotoon kuin tri Lassyn ajamat taktilliset periaatteet edellyttävät. Siinähan on ero. (Ei muitakaan!) Mitä „muita“ on sitten? (Oikein. Hilpeyttä). Selittäköön hän, mehän olemme jo sanoneet ja selittäneet. Tahdon tri Lassylta kysyä, mitä „muita“ hän tahtoo ymmärtää, niin olen valmis silloin vastaamaan, hyväksymmekö vai emme. Jos hän tarkoittaa sitä, että emme olisi valmiit esimerkiksi silloin, kuin saavutamme eduskunnassa enemmistön ja porvaristo nousee tätä enemmistöä vastaan, kukistamaan tätä porvariston vastavallankumousta, niin siinä hän erehtyy. Mutta, niinkuin sanoin, nykyinen puoluetoimikunta ei ole valmis kommunististen periaatteiden mukaan suositteluun työväelle aseellista diktatuuria. Jos hän tarkoittaa sitä vastavallankumouksellisuudella, niin minä kernaasti otan tuon nimen vastaan. Mutta en missään muussa tapauksessa. Ja siinä on ero. Tri Lassy koettaa tuollaisilla fraaseilla heittää sumua ihmisten silmiin puhumalla kauniisti vallankumouksesta, jolla voi olla aivan erilainen sisällys. Kenties hän voi joitakuuta harhauskuvia pettää, mutta en luule, että kokouksen enemmistö lähtee hänen mukanaan tällaisia käsitteiden epäselvyyksiä hyväksymään.

K. Toppinen: Pohjois-Savon työväestön mielipide nykyisestä ajasta on kokonaan toinen kuin Tainion. Katsoi puolueen johtomiesten menettelyn häikäilemättömäksi ja moitti sen olleen kompromispolitiikka porvarien kanssa Tästä lähtien on työväenliikettä johdettava toisin, niin että jyrkemmän toiminnan kautta päästäisiin irti myös jarruttavasta keskiluokasta. Menettelytavat eivät saa aina olla määräävinä. Joukkojen tulee itsensä saada olla aloitteentekijöinä. Pyysi, että vastustajain taholta esiintuotaisiin kommunismin varjopuolia, jos niitä kerran löytyy. Vaati asian lähettämistä valiokuntaan.

J. Suominen: Kun on erikoisesti toimintakertomuksen arvostelun johdosta lausuttu, että sillä tahdottaisiin vain haukkua puoluetoimikuntaa, niin pyydän käsityksenäni ilmoittaa, että toimintakertomuksen arvostelu ei ole puoluetoimikunnan haukkumista; se on niiden asiain toteamista, jotka puoluetoimikunta on pannut toimeen. Arvostelu tähtää tulevaisuuteen. Katsoi, että toimintakertomuksessa epäsuorasti myönnetään, että m.m. ohrana saisi olla olemassa, kun se vain toimii laillisesti. Lausui lopuksi, että kun siis tällaisia työväen vallankumousliikettä kohtaan rikoksellisia lausuntoja tapaa toimintakertomuksessa, niin voimme olla yksimieliset siitä, että asiaan sietää valiokunnan tutustua ja antaa siitä lausuntonsa, jotta meillä tulevaisuudessa puoluetoiminta ei pääsisi painumaan sille tasolle, kuin nyt puoluetoimikunnan taholla näytään painuneen.

E. Mäkelin piti viimeistä ylimääräistä puoluekokousta sellaisenaan laittomana sekä sen kokoonkutsumiseen että kokouksen menoon nähden. Puolue on noussut omasta voimastaan, eikä nykyisen puoluejohdon aloitteesta, johon aloitteeseen sillä ei ollut oikeuttakaan.

Tervehdyssähkösanoma Virosta.

Esitettiin kokoukselle Virosta saapunut seuraava tervehdyssähkösanoma:

Sos. dem. puoluekokouksen Puheenjohtaja, Helsinki.

Pyydän Teitä, arvoisa toveri, ilmaisemaan puoluekokoukselle meidän kaikkien lämpimimmät terveisemme. Suomen

köyhälistön sankarillinen taistelu, voimakkaat järjestöt ja korkea luokkatietoisuus on aina ollut innostuttavana esikuvana Viron työväenluokalle. Toivomme puoluekokoukselle täydellistä menestystä.

Viron sosialidemokraattisen työväen puolueen keskuskomitean sekä perustavan kokouksen sos.-dem. ryhmän nimessä.

K. Ast.

Sähkösanoma päätettiin merkitä pöytäkirjaan.

K. Valta piti Wuolijokea ainoana oikeana arvostelijana ja joidenkin oikeisto- ja vasemmistoherrojen raivoilemista vahingollisena. Sanoi tullessaan kokouksessa havaitsemaan, että halutaan raa'alla voimalla ratkaista asioita, mutta juuri se suunta on johtanut turmioon. Tri Lassyn sanoi huomanneensa haluavan kiivetä ylöspäin ehkäpä aina presidentiksi asti, kenties tsaarivaltaa Venäjälle palauttamaan, j. n. e. Kehoitti vihdoin asiallisuuteen arvostelussa sekä pysymään puhtaan sosialidemokratian kannalla ja kultaisella keskiteillä.

K. Luoto: Täällä ei näy olevan, ikävä kyllä, Marxin kuvaa seinällä, ja sentakia kai Tainio unohti tärkeimmät asiat. Tainion koko väittely kohdistui etupäässä kommunisti-sanan ympärille johtuen hän siihen, että ne, jotka tunnustavat kommunismin, olisi erotettava puolueesta. Eikö sitte kukaan uskalla tunnustaa itseään sen aatteen kannattajaksi. Jos ei kukaan muu, niin minä uskallan. Minä olen kommunisti. Kenenkä luomaa ohjelmaa Suomen työväenpuolue on tähän asti noudattanut? Kenenkä tekemän ohjelman mukaan tähän asti toiminut? Eikö Marxin ja Engelsin? Mihinkä päättyy tuo ohjelma? Mikä on sen viimeinen päätepiste? Kommunismi. (Naurettavaa!) Työväenliikettä, jolla ei olisi päätepiirteenä kommunismi, ei tunneta nykyään koko maailmassa. Yhteiskunnallistuttaminen, eikö niin? (Ei siitä ole kysymys!) Siitä on kysymys, taktiikasta on kysymys (Ei! Se on erikseen!). Nimi annetaan kullekin puolueelle, kullekin ryhmälle, sen mukaan, mitä se ajaa. Sen päätepiste määrää sille puolueelle nimen eikä sillä välillä käyty menettelytapa. (Mikä on sosialismin ja kommunismin ero?) Ja yleensä Suomessa koko se neljännesvuosisata, jolloin työväenliike täällä on toiminnut, viimeiset 20 vuotta varsinkin, on ihan aina saarnattu Marxin ja Engelsin oppia, jonka mukaan köyhälistön diktatuuri on muka hätäkeino — jos se on tarpeen ja jos se on mahdollinen toteuttaa, — mutta kuitenkin yhteiskunnallistuttaminen on ollut päämääränä, johon koitetaan pyrkiä. (Se ei ole sama asia!) On, ehdottomasti! Niin pian kuin kommunismi tuomitaan, silloin tuomitaan Marxin ja Engelsin koko elämäntyö. Uskallatteko te, puoluesihteerit ja muut, tehdä sitä? (Ryssäläinen kommunismi! Ei se meille kuulu!) Se kuuluu teille! Silloinkuin joku taistelee rajan toisella puolella, me emme saa vastustaa sitä. Heille on annettava vapaat kädet toimia sillä tavoin kuin heidän rajainsa sisällä tilanne vaatii. (Oikein, mutta ei täällä niillä keinoin!) Kuka sitä täällä on niillä keinoin pyytännyt, en ainakaan minä (Ei kukaan!).

Tämä keskustelu alkoi oikeastaan puolueoimikunnan toimintakertomuksen pohjalla, siitä kohdasta, missä puhutaan laillisuutta ja järjestystä

suojaavista suojeluskunnista. Eräs puhuja jo mainitsi, että on näin pitkälle menty puoluetoimikunnan toiminnassa, että ohranan toiminta on tunnustettu lailliseksi. Mutta mikä on laillista Suomen työväelle? Voidaanko yleensä tunnustaa ne lait, jotka porvaristo on laatinut ilman työväestön myötävaikutusta, lailliseksi työväestölle? Ne ovat luokkalakeja. Harvoin porvaristo niitä lakeja käyttää omiansa vastaan. Yleensä kaikki lait on tehty ylhäältä päin kohdistumaan alas. Ja silloin, jos me tunnustamme suojeluskunnat lailliseksi ja yhteiskuntaa säilyttäväksi, samalla tavalla kuin sotaväen, jota vastaan myös käydään taistelua työväen taholta kautta maailman, niin tunnustetaan myös ohranan aivan täydellinen porvarillinen ohjelma — ei mitään muuta. Se on tunnustus porvariston työlle. Se, minkä porvari tänä päivänä sanoo laiksi, se on yksinomaan sen luokkavaltaa tukeva laitos ja työväkeä sortava. Se, mikä on porvarille tänäpäivänä laillista, ei ole työväelle laillista, silloin kuin työväki ei ole ollut itse niitä lakeja laatimassa. (Sehän on aakkosia!) Niin on, mutta miksi ne unohdetaan. Täällä tunnustetaan suojeluskunnat lailliseksi organiksi. Selvät sanat. Emme saa lukea rivien välistä, vaan täytyy lukea selvät sanat. Jos saatte suojeluskunnan suojelemaan omia pyyteitänne ja lain nojalla teitä, silloin voi sanoa, mitä puoluetoimikunta on kertomuksessaan sanonut, nimittäin suojeluskuntia lailliseksi järjestöksi, mutta sellainen laillinen järjestö ne eivät tule koskaan olemaan, niillä on aina pistin selän takana.

Myös ohimennen on puhuttu Savon Kansasta. En tahtoisi siihen asiaan kajota, kun olen liian lähellä sitä, mutta joka tapauksessa se kunnallisjärjestö, jota minä olen edustamassa, oli yksimielisesti sen takana. (Ei ole totta!) 300:sta oli 3 vastaan Kuopiossa. Ja koko lukijapiiri, kaikki järjestöt tunnustavat Savon Kansan äänenkannattajakseen ja hyväksyvät sen kannan ihan täydellisesti. Jos siellä on korkeintaan kaksi järjestöä sitä vastaan, niin se ei merkitse mitään. Viskattiin syytös, että Savon Kansa on tehnyt hajoitustyötä. Kysykää sitä asiaa järjestöiltä, niin ne sanovat, että sitä se ei ole tehnyt. Jos se on joutunut ristiriitaan puoluetoimikunnan kanssa, niin se ei ole sen vika. Puoluetoimikunta on sen aloittanut. Silloin kuin Savon Kansassa ei ollut mainittu riviäkään puoluetoimikunnasta, silloin herrojen taholta sanottiin, että Savon Kansa on lopetettava. Puoluesihteri lähetettiin tekemään työtä ja sanottiin, että se pakotetaan. Mutta ei koskaan ole Savon Kansassa ruvettu käyttämään sellaisia keinoja, joita pää-äänenkannattaja on käyttänyt puhuen bolshevikkien rahoista ja viikirikien rahoista, vaikka nämä herrat tietävät, että meillä eletään tiukemmissa taloudellisissa oloissa kuin he itse elävät. On ihan alhaista ruveta sellaisia usutuksia tekemään, joita siellä on tehty. (Oma lehtenne on täynnä hyvin ilkeitä valheita joka numero!) Tahallisia valheita ei ole julkaistu. (Ei ole päätöksiäkään julkaistu!). Minä selitän sen puoluekokoukselle. Yksi ainoa mies on siihen syypää. Se ei ole toimituksen syy. Toimitus järjesti sen asian niinkuin ainakin, mutta se mies meni välillä painoon ja otti pois. (Heikko toimitus!) Niin puhuu se, joka ei tiedä toimituksesta mitään. Sinne voi mennä miehiä, niin että toimittajat eivät tiedä mitään. (Tainio: Siitä olisi tullut hyvä uutinen lehteen!) Siitä on ollut. (Tainio: Ei ole ollut!) Tämän saman suunnan mukana on puhuttu m. m. erottamisesta puolueesta. Mutta silloin, hyvänen aika, ne monet kymmenet järjestöt, jotka omistavat Savon Kansan ja vaativat, että sen sisällön pitää olla semmoinen kuin se on ollut, ne on myös erotettava. Eikä lehden kanta siitä riipu, jos yksi erotetaan, sinne tulee toinen tilalle ja kolmas, ja pitää lehteä samanlaisena niin kauan kun lukijakunta vaatii sitä sellaisena pysy-

mään. Piirin lukijakunta määrää lehden sisällyksen, ei puoluetoimikunta kykene määräämään. Ja sentähden ei Savon Kansa alistunut ilmoittautumaan puoluelehdeksi, kun se näki, että puoluetoimikunta tahtoo pakottaa sen ajamaan vissejä tarkoituksperiä. Se on käyttänyt siinä suhteessa m. m. rahallista kiristystä. Kun Savon Kansa pyysi lainaa Työväen Säästöpankilta, Helsingissä, ja sitä varten tarvittiin puoluetoimikunnan lausunto, niin puoluetoimikunta epäsi. Vasta kun tämä kaikki oli tapahtunut, silloin minäkin tulin sille kannalle, ettei tarvitse ilmoittautua. Puoluetoimikunta ilmoitti, ettei saa antaa rahoja, vaikka meillä oli kaksi miljonääriä takaajana. Mutta sittenkään ei annettu lainaa.

Keväälliseen piirikokoukseen vedotaan niin paljon. Mutta täällä on läsnä henkilö, joka voi sanoa, millä tavoin puoluesihteerin asia selitti. Kun hän kävi Savon Kansan kimppuun, nousi ankara vastarinta. Mutta Tainio käski sen sanoa, että saa sinne kirjoittaa mitä tahansa, kun se vain ilmoittautuu puoluelehdeksi, ja senvuoksi ne jotka aluksi ajattelivat alistaa Savon Kansan puoluelehdeksi — en ollut toisena kokouspäivänä mukana, jolloin asia ratkaistiin, enkä välittänyt mitään koko asiasta, sillä katsoin sitä tykkänään sivuasiaksi ja olisin mielelläni alistanut lehden puoluelehdeksi, jos toiset olisivat ensin tehneet ehdotuksen, — eivät sitä lopuksi tahtoneet. Mitä erottamiseen tulee, niin ei Tainion sitä tarvitse tehdä: minulla on kahden vuoden tuomio. Eikö se ole siitä, että minä olen taistellut porvaristoa vastaan enkä työväenliikkeen hajoittamiseksi? Jos minä olisin taistellut työväenliikkeen hajoittamiseksi, niin porvarit olisivat silittäneet minun päätäni niin kuin toisten (Linnaan!).

M. Rosenberg: Puoluetoimikunta on toiminut johdonmukaisesti ylimääräisen puoluekokouksen laatimia suuntaviivoja noudattaen. Tähänastista toimintaa on kuitenkin arvosteltava vallinneitten olosuhteitten kannalta. Edellämainitut suuntaviivat eivät ole olleet hyväksyttäviä, eikä niitä vastaisuudessa ole otettava toimintaohjeiksi. Toivoi, että tässä kokouksessa löydettäisiin kokoava ja todella eteenpäinvievä latu. Siksi määrättäköön täällä tarkka menettelytapa, jossa selvästi ennenkaikkea tuotantovalineitten yhteiskunnallistuttaminen määritellään. Paheksui, ettei „Folkbladet“ ollut saanut puolueelta avustusta, vaan sen sijaan oli perustettu uusi oikeistohenkkinen ruotsalainen työväenlehti. Vastusti Tainion käsitystä puoluelehden ja työväestön suhteesta. Puolusti valiokuntaan lähettämistä.

J. Vainio piti nyt puheenaolleita asioita menettelytapakysymyksen yhteydessä käsiteltävän luontoisina. Tuskin kukaan hyväksyisi puoluetoimikunnan toimintaa, jos elettäisiin normaalioloissa. Nyt kuitenkin on otettava huomioon vallitseva olotila. Ja niin edustamansa järjestö, vaikkei hyväksykään puoluetoimikunnan toimintaa sinänsä, kuitenkin antaa siitä tunnustuksen. Arveli, ettei ylimääräiseen puoluekokoukseen edustajia valinneissa kokouksissa ole voitu jäsenkirjoja tarkastaa. Kielsi erinäisten keskustelussa tehtyjen hyökkäysten arvon ja kannatti asian valiokuntaan lähettämistä.

Anton Kotonen: Heti ensi sanoikseni minun täytyy antaa tunnustus kokouksemme vasemmistolle siitä, että se on aloittanut avoimen hyökkäyksen nykyistä puoluejohtoa ja eduskuntaryhmää vastaan niiden omaan menettelytapasuunnan vuoksi. Se on rehellistä peliä, ja minä mieskohtaisesti aina pidän sellaisesta. Toivon vain, että te, hyvät toverit — uskallan sitä nimitystä toistaiseksi käyttää — jatkatte yhtä avoimesti loppuun saakka. Se sähkösanoma, jonka tohtori Lassy eilen esitti lähetettäväksi eräälle Ruotsissa parhailaan pidettävälle kokoukselle, oli tässä avoimellisessa rehellisyydessä tunnustusta ja kunnioitusta ansaitseva. Sehän

päätyi, ellen väärin muista, sanoihin: „Eläköön köyhälistön diktatuuri.“ Kun näin puhutaan toisaalta, silloin myös toisaalta tiedetään missä ollaan, ja siten tämän kokouksen käsittelyt ja päätökset muodostuvat siksi suunta- taisteluksi, jota vuoden aika on käyty kaikkien maiden työväenliikkeiden keskuudessa diktatuurainesten ja sosialidemokraattisten aineiden välillä. Kun me otamme huomioon tämän vasemmistomme lähtökohdan, niin silloin on minusta tarpeetonta tuhlata sanoja puoluetoimikunnan kertomuksen moittimiseen tai kiittämiseen. Sillä onhan aivan selvää, että kun lähdetään niin jyrkästi erilaisista periaatteista kuin diktatuurimiehet ja sosialidemokraatit lähtevät, on mahdotonta toisen puolen hyväksyä toisen menettelytapaa. Niille, jotka omaksuvat sosialidemokratian menettelytavan, pitäisi puoluetoimikunnan kertomuksen ja niiden toimenpiteiden, joihin puoluetoimikunta on ryhtynyt, olla riittävät. Me muistamme tahi ainakin pyydän kaikkia muistamaan, missä oloissa vuosi sitten viime ylimääräinen puoluekokous pidettiin. Kuka täällä silloin puhui köyhälistön diktatuurista? Muistakaa myös, minkä vaalijulistuksen se puoluetoimikunta, jota täällä niin hurjasti on sätitty, antoi silloin. Vastasiko se Suomen työväen joukkojen mielialaa, vai ei? (Vastasi!) On aina helppoa haukkua jälestäpäin, ja on nyt ja aina vast'edeskin oleva indiviidejä, joille juuri se on elämäntehtävänä. Mutta minä muistan, mitenkä jokseenkin samoihin aikoihin se henkilö, joka äsken esiintyi tältä samalta paikalta, Kaarlo Luoto, piti Ylioppilastalolla kokouksen ja lausui mieltämiään Suomen työväenliikkeen edellisistä menettelytavoista ja johdosta, joka vei hirvittävään työväen teurastukseen. Mitä tämä herra silloin sanoi ja missä hän silloin oli? Jos nykyään puhutaan köyhälistön diktatuurista niissä maissa, joissa työväenliike ei ole käynyt sen ikeen alitse, sen verilöylyn lävitse, jonka Suomen työväenluokka on kestänyt, maissa, missä työväellä on aseet kädessä niinkuin muillakin, missä sillä on luja ote jokaisella yhteiskuntaelämän alalla, niin sitä minä en ihmettele, mutta kun mennään meidän maassa tällä hetkellä, jolloin m. m. sadat tuhannet suojeluskuntalaiset ovat aseissa, mutta teillä ei ole muuta kuin tyhjät nyrkit, puhumaan köyhälistön diktatuurista, niin se on minusta rikos työväenluokkaa kohtaan. (Oikein!) Minä viittaan niihin sanoihin, jotka Ruotsin veljespuolueen puoluesihteerin eilen lausui ja joissa hän varoitti sellaiselle tielle lähtemästä nytkään ja kertoi niistä kokemuksista, mitä heidän maansa mahtava ja kokenut työväenpuolue on saavuttanut, puolue, jonka suuren suuri enemmistö on puhtaasti sosialidemokraattisella kannalla. Minä en voi kieltää itseltäni, että kuunnellesani monia puhevuoroja tässä kokouksessa ne suuresti ovat muistuttaneet samoja puheita, samoja puhujia, samaa äänilajia, jotka ennen kapinaa kuulsin Karjalassa. Minä vastustin niitä silloin ja senvuoksi minulla on oikeus niitä vastustaa nytkin. Ne samat herrat, jyrkkäsanaiset, sanajyrkät, jotka siellä kulkivat ja kiihoittivat työväkeä aseisiin, ne olivat ensimmäisiä miehiä livistämään karkuun, ensimmäisiä miehiä menemään kutsuntoihin ja ensimmäiset miehet kirjoittamaan nimensä valkoista hallitusta kannattaviin listoihin, jotavastoin rahvaan miehet, talonpojat, sarkatakkiset, jollaisen äsken näimme tässä sanoivat: me olemme rehellistä työväkeä, emme ole tehneet pahaa, me emme mene kutsuntoihin Heidät pantiin vankiloihin ja he kuolivat, jotavastoin nuo herrat livistivät rajan taakse. Tässä puolueessa täytyy syntyä selvyys. Emme voi vahingoittamatta työväenliikettä kulkea sitä luikertelevaa tietä, jota täällä jotkut tahtovat kulkea. Täällä täytyy työväen saada selvyys, mitä hyötyä on siitä, että nälvimme toisiamme, ja sillävälän varsinaiset vastustajat jäävät rauhaan. En toivo, että tämä puoluekokous lähtisi sellaisille epäselville, epämääräisille poluille,

vaan että jokainen tietäisi määrätä suunnan, kumman tahansa. Minä olen julkisuudessa sanonut, että bolshevikki on rehellinen, se tietää, mitä tahtoo ja miten toteuttaa tahtonsa. Sosiaalidemokraatin täytyy myös olla rehellinen. Välimuotoja ei ole — sen osoittaa kokemus kaikista sivistysmaista. Minä tahdon erikoisesti palata siihen henkilöön, joka puhui täällä viimeisen puhujan edellä, Kaarlo Luotoon, ja minä sanon, että kun kuulin hänen sanansa, näin hänen esiintymisensä, tuli mieleeni eräs toinen henkilö, jonka näin pari vuotta sitten: August Wesley, joka kulki ympäri Karjalaa nostattamassa esim. Värtsilässä satoja miehiä aseisiin sillä seurauksella, että kymmeniä tapettiin, mutta itse luiskahti Venäjälle ja on nyt luutnanttina Viron armeijassa taistelemassa bolshevikeja vastaan. Pyydän teille pieneksi osviitaksi siitä, mitä ovat tällaisesta yllytyksestä lausuneet miehet, joita täytyy kunnioittaa senvuoksi, että he ovat olleet rehellisesti kapinassa mukana ja rehellisesti ottaneet vastaan sen seuraukset antamalla henkensä, lukea erään sellaisen henkilön sanat. Ne on nimimerkki R. P. kirjoittanut silloiseen Työ-lehteen huhtikuun 20 p:nä 1918, siis vähäistä ennen Viipurin kukistumista. Arvaatte että nimimerkin takana on Riku Penttinen, joka Viipurin valloituksen jälkeen teloitettiin. Hän kirjoitti:

„Mutta sitten on meidän surulla ja murheella käännettävä vallankumouksen kaikkein synkin lehti.

Oli myöskin miehiä ja naisia, jotka hääräsivät ja hosuivat sekä nauttivat vallankumouksen sädekehän tuottamasta kunniaista vallankumoukselle uskollisten eturivin miesten rinnalla ja mukana niinä viikkona, jolloin aurinko meille toivorikkaana paistoi, jolloin kaikki näytti rusohohteen välössä ja elämä tuntui huolettomalta, kuten kukilla kulkeminen. Mutta rintamalla liikkui jo kuolon hyinen halla, niitä kultaisen päivänpaisteen onnellisia päiviä ei ollut monta. Tulivat sitten raskaat onnettomuuden päivät, tulivat hurjien huhujen ajat, tuli Helsingin humina, kurja pako ja häpeä. Ja nämä, jotka vielä aivan äskettäin nyrkki sojossa niinä kauneina päivinä pitivät hehkuvia sotapuheita, ne häpeällisesti ensimmäisinä pakenivat myntit taskussaan — rajan taakse. Heidän henkensä oli niin peräti kallis, niiden halpa, jotka rintamalla uhrinsa kantavat.

Jos Suomen työväenluokan kohtalo olisi näiden ilopäiväin suurkerskujain kaltaisten käsissä, niin onneton olisi sen kohtalo. Meillä ei olisi mitään rintamaa enää jällellä, ei mitään toiveita, ei mitään uskoa asiamme voittoon saattamisesta, vaan musta surma raivoaisi kaikkialla, hillittömänä, kaameana. Onneksi ei kalpa ole raukkojen käsissä. Päivänpaisteessa lämmittelemään tottuneet saavat pysyä rajan takana. Nyt täällä puhaltavat heille vihaiset viimat joka taholta. Heidän hennot tuulen arat siipensä voisivat olla vaarassa.

Suomen työväki tulee varmasti toimeen ilman heitäkin silloin, kun pilveen käyneen taivaan rajutuuli jälleen puhtaasti puhaltaa. Kunpa vain siellä pysyisivät. Vai tapahtuisiko vielä semmoinen yllätys, että me vaaran hetkellä hyljätty ottaisimme heidät kukilla ja symbaaleilla vastaan. Tuskinpa, vaikka he kauniistikin selittäisivät, kuten tältä valtiolliselta näyttelijäjoukolta sopisi kyllä odottaa, siroa selitystä ja jonkinlaista anteeksi-pyyntöäkin.

Eiköhän Suomen työväki ole moisesta ilvehtijäparvesta saanut jo tarpeekseen, joten täydellä syyllä voi antaa heidän pitää taskussaan Venäjän passinsa, jonka he jo aikoja sitten osasivat oman päänsä varaksi varata. Pitäkööt siis päänsä, passinsa ja rahansa, etteivät enää, raukat, toisten joudu vaaraan Suomen työväen takia.

Ukkosilmalla on aina ilmanmyrkkijä puhdistava vaikutus. Kumpa

tuo rajupurkaus olisi tapahtunut jo ennemmin, niin yhä selkeämpänä kuulisi Suomen työväki tänä vaaran hetkenä oman, uljaan sydämensä sykkinnän."

Hän, opettaja Riku Penttinen, ei ottanut passia, eikä rahoja vaan paljasti rintansa Viipurin valleilla, teloittajan luodin lävistettäväksi. Viittaa vielä Sirolan sanoihin, jotka hän lausui viime syyskuun lopussa Pietarin kommunistien kokouksessa Suomen työväenluokalle: Varokaa niitä sanajyrkkiä miehiä, ne vaaran hetkellä jättävät teidät pulaan. Siihen tapaan hänen arvostelunsa sanajyrkistä kuului.

E. Helle: Toimintakertomuksen loppupuolelta taaksepäin 3:ssa kappaleessa oleva lause, joka koskee suojeluskuntia, olisi saanut olla tarkempi. Minun mielestäni se on kyllä sellainen, että sen ymmärtää, ja uskon, että moni ymmärtääkin että siinä on tarkoitettu suojeluskuntia, jotka väittävät olevansa laillisuuden turvana tässä maassa. Siksihän ne on muka muodostettu. Mutta vasemmisto tahtoo ymmärtää sen omalla tavallaan. Puheenaolevassa kertomuksen paikassa huomautetaan myöskin, että ne eivät pysy laillisuuden turvana, että ne ovat laillisuuden häiritsijöitä, ja on aivan paikallaan, että siitä on huomautettu. Viimeisessä kappaleessa mainitaan sitten hiukan kommunisteista. Minusta sekin on hyvä. Mutta siinä ei kuitenkaan nimenomaan mainita eduskunnallista ja ammatillista toimintaa vierovista suurisanaisista kommunisteista. Ja siitähän se kenkä puristaa. Tehdään niistä nyt sitten tässä hiukan selvää. Wuolijoen mielestä kommunistit taistelevat kaikkia porvareita vastaan. Siis ei voisi, hänen mukaansa, olla muita kuin porvareita ja kommunisteja. Eikö niin? Tahi imperialistinen ja proletaarinen ryhmä. Eikö niin? „Sovitteleva“ sosialidemokraattinen ryhmä se on luvaton, se on tulilinjan keskellä. Eikö niin? Siis sellaista ei saa olla. Ei muuta kuin kaksi ryhmää. Sosialidemokratia on silloin työväkeä vastaan taistelemassa, kun se „sovittelee“ parlamenttaarisilla, ammatillisilla ja osuustoiminnallisilla keinoilla. Nehän ne ovat ne marxilaiset ja kautsky-läiset keinot. Eikö niin? Siis on rikosta sovittella, olla parlamenttaarisessa työssä, ammatillisessa työväen- ja osuustoimintaliikkeessä. Mutta entäs sitten se bolshevismi. Tämän itäisen opin mukaan on „sovittelijat“ mitä pikimmin voivutettava, kukistettava ja lopetettava. Mutta porvareita, kyllä niitä ei kukisteta, ei niitä tuhota. Nämä sovittelijat ne on voivutettava, siis sosialidemokratit tuhottava. Siinähän se on se, mitä Sulo Wuolijoki tahtoi sanoa, mutta hienona miehenä jätti kesken, jotta minulakin on sanottavaa tässä asiassa. — Nyt on kuitenkin kysymys siitä, käytetäänkö vanhoja keinoja vai käytetäänkö suoraa toimintaan, kuten kommunistit vaativat. Ja jokaisella kun on vapaus valita tiensä, niin tässä puoluekokouksessa tullaan lopullisesti ratkaisemaan tuo tie, mitä myöten lähdetään kulkemaan, valitaanko suoran toiminnan tie vaiko parlamenttaarinen, ammatillinen ja osuustoiminnallinen tie. Siitä on kysymys.

Kun tämä kysymys on muodostunut suuntakysymykseksi, niin toivotavasti jokainen hautoo tämän viikon kuluessa selväksi, kuuluuko hän sosialidemokraattiseen liikkeeseen vaiko valitsee jyrkän parlamentti-, ammatti-, ja osuustoimintaliikettä vierovan kommunistisen suunnan. Nämä kaksi on valittavana, eikä tarvitse turhaan riidellä ja haukuskella. Ollaan sovinnossa.

Klo 1 otettiin päivällisloma.

Iltapäivän istunto.

Kokousta jatkettiin klo 3 i.p. *Hakkilan* toimiessa puheenjohtajana. Toimitetussa nimenhuudossa merkittiin Saarinen ja *Westerlund* olevan poissa.

Ilmoitusasioita.

Järjestävän valiokunnan puolesta ilmoitettiin, että puoluesihteerin *Tainio* oli esittänyt toimittaja K. Luodon erottamista sosialidemokraattisen puolueen jäsenyydestä ja oli valiokunnan johdosta yksimielisesti päättänyt, että asia otetaan esille kolmantena kokouspäivänä klo 9 a. p.

Työjärjestykseen täten tehty muutos hyväksyttiin.

Puoluetoimikunnan toimintakertomus.

Jatkettaessa puoluetoimikunnan toimintakertomuksen käsittelyä.

E. Walkeisaho huomautti Hämeen Pohjoisen piirin puolesta, että verojen tilityksen viipyminen ei ole puoluetoimikunnan syy, vaan järjestöjen, joten siitä ei tarvitse puhua. Puoluetoimikunnan taholta on myöskin ajoissa ilmoitettu valitsemisperusteesta. Ellei se ole ollut järjestöjen tiedossa, on se ollut piiritoimikuntain syy. Katsoi myöskin, että ei ole vallitsevissa olosuhteissa voinut toimia sen jyrkemmin kuin on tapahtunut. Hyökäyksiä on senvuoksi tehty tarpeettomasti kun ei ole voitu osoittaa parempia menettelytapoja.

A. Mäkelä lausui, ettei hänellä ollut mitään muistuttamista puoluetoimikunnan toimintakertomusta vastaan ja epäili ettei vasemmiston johdossa ollessa olisi nykyisenkään vertaa saavutettu; vastusti asian valiokuntaan lähettämistä suosittaen kertomusta sellaisena hyväksyttäväksi.

J. O. Rauhala oli pyytännyt puhevuoron oikoakseen Luodon väitteitä. Alkujaan oli ollut tarkoitus tehdä Savon Kansasta puoluelehti, mutta Luodon tultua toimittajaksi ryhtyi se ajamaan epäsosialidemokraattisia tarkoituksia. Teki selkoa Kuopion sos.-dem. piirikokouksesta ja sen päätöksestä, jossa kiellettiin järjestöjä „Savon Kansaa“ avustamasta niin kauan kun se ei ole puoluelehti. Lehti ei ole julaissut piirikokouksen päätöksiä, vaan kieltäytynyt siitä. Myöhemmin selitti lehti pääkirjoituksessa, että suhde puoluepuolesta on tullut järjestettyä. Se oli valetta. Samoin on lehti väittänyt piirikokouksen olleen lehden toimitukseen tyytyväisen, vaikka se ei julaissut piirin päätöksiä. Luki sitten otteita „Savon Kansan“ kirjoituksista, joissa lehti oli kieltänyt piirin kokoukselta järjestöjen ja työväen edustusoikeuden ja väittänyt, että ristiriita olisi ollut helsinkiläisten ja savolaisen järjestyneen työväestön välillä.

E. Hurri katsoi toiselta puolen olevan muistuttamista puoluetoimikunnan menettelyssä, toiselta puolen piti vääränä vasemmistolaisten anka-

ran hyökkäyskannan. Edustamansa järjestöt ovat hyväksyneet puoluetoimikunnan toiminnan. Vasemmisto on ollut toimetonta silloin kun toiset koettivat parastaan.

A. Laine paheksui puoluetoimikunnan menettelyä „Työläisen“ julistamisessa pois puoluelehdistöstä. Painosti asianomaisen järjestön tekemää päätöstä, että „lehden on asetuttava jyrkän luokkataistelun kannalle ja seurattava köyhälistön vallankumoustaistelua“ sekä lehden nimen muutos-päätöstä, joka tekee puoluetoimikunnan päätöksen merkityksettömäksi.

P. Leppänen: Puoluetoimikunnan toiminnan arvostelu ei todellakaan ole niin erinomaisia tuloksia tuottanut kuin edeltä käsin olisi odottanut. On vain turhaan saivarreltu. Kaikkien saivartelijain olisi kuitenkin ollut edullisempi yhtyä Lassyn ja sanoa, että he kerta kaikkiaan syyttävät puoluetoimikuntaa siitä, että se on vastavallankumouksellinen? Silloin olisi peli ollut jotakuinkin selvää. Ja jos vallankumouksellisuus käsitetään semmoiseksi kuin tri Lassy on sen kirjoituksissansa ja yleensä julkisessa toiminnassaan, sikäli kuin minulla sivullisena on ollut tilaisuus sitä seurata, esittänyt, niin silloin todellakin voidaan nykyisestä puoluetoimikunnasta sanoa, että se on ollut vastavallankumouksellinen. Mutta tämä syytös ei silloin kohdistu yksinomaan puolueen hallintoon, puolueen johtoon, vaan se kohdistuu myös koko puolueeseen. Juttu nimittäin on siten, että niin kauan kuin minä tätä puoluetta muistan — ja minä muistan aivan alusta lähtien —, niin se on ollut aina Lassyn käsityksen mukaan vastavallankumouksellinen. Ehdottomasti aina, sillä minä tunnen meidän puolueemme kai hieman paremmin kuin aivan äskettäin mukaan liittynyt. Se on ollut ehdottomasti vastavallankumouksellinen siinä mielessä kuin Lassy väittää, eikä koskaan ole päättänyt siltä tieltä luopua. Ei edes 1917 vuoden ylimääräisessä puoluekokouksessa, jossa nimenomaan oli kysymys joko entisellä kannalla pysymisestä tai köyhälistön diktatuurin kannalle siirtymisestä, mutta diktatuurikanta ei saanut riittävästi kannatusta. (Ei se ole sama asia!) Luulisin minäkin sen jossakin määrin tietäväni. Jos tri Lassy todella luulee, että tämä puolue kokonaisuudessaan, ei yksin puoluehallinto, on vastavallankumouksellinen, niin kyllä hän silloin on todella erehtynyt tulemaan väärään puoluepiiriin, semmoiseen puolueeseen, jonka puitteisiin hän ei oikeastaan mahdu ja johon hänen ei olisi tarvinnut koskaan pyrkiä. Tämän-tapaisia herrasmiehiä on tämän puolueen olemassaoloaikana 20 vuoden kuluessa ehtimiseen pulpahtanut puolueeseen ja suurin osa on ennemmin tai myöhemmin karissut pois. Toiset ovat lähteneet suurella melulla, selittäen, etteivät he tahdo olla missään tekemisissä sen puolueen kanssa, toiset ovat hiljaisuudessa, varsin vaatimattomassa muodossa, siirtyneet vastustajain leiriin. Ja minusta menettelytapakysymyksen yhteydessä tulee lähemmin osoitettavaksi, että puolue edelleen tahtoo olla vastavallankumouksellinen siinä mielessä kuin tri Lassy on sellaiseksi leimannut puoluetoimikunnan. Puoluetoimikunnan toiminnan arvostelussa on menty jo niinkin pitkälle, että on moitittu sitä yksinpä siitäkin että se on toimintakertomuksessaan antanut vuosi sitten pidetylle puoluekokoukselle ylimääräisen puoluekokouksen nimen. Mitä nimitystä puoluetoimikunnan olisi siitä tullut käyttää? Sillä ennen kaikkea se seikka, miksi joku kokous itse selittää itsensä, riippuu siitä kokouksesta itsestään, ja jos se kokous on selittänyt itsensä ylimääräiseksi puoluekokoukseksi, niin ei suinkaan perästä päin millään itse sen puoluekokouksen valitsemalla toimikunnalla ole oikeutta käyttää siitä muunlaista nimitystä. (Sääntöjen vastaisesti!) Se olisi ollut käsiteltävä vuosi sitten eikä nyt, jos se oli sääntöjen vastaista, mutta siitä seikasta ei ole tehty mitään muistutusta. (Laittomia päätöksiä!) Laittomia

päätöksiä ja kokous laiton samoin kuin koko puolue toimikunta. Eikö niin? Mutta nyt meidän on tavalla tai toisella tunnustettava se lailliseksi, sillä emmehän missään muussa tapauksessa ole oikeutettuja hyökkäämään edes sen kimppuun. Selitetään, ettei meillä ole mitään tekemistä koko puolue toimikunnan kanssa ja kuitataan se juttu sillä. (Niin tullaan tekemään!) Mahdollisesti te tulette tekemään, mutta ennen kuin se tapahtuu, olisi ollut se puoli otettava esille, että se laitton puolue toimikunta on kutsunut tämän puoluekokouksen kokoon emmekä tunnusta tätä kokousta lailliseksi. Mutta eihän siitä ole kysymys. Suurin osa puhujista on kosketellut menettelytapakysymystä, johon oli liian aikaista puuttua, ja siksi ei maksane vaivaa sellaisia seikkoja vastaan ruveta polemiseeraamaan.

Luoto esitti äsken suurella päätöksellä, että uskallatteko asettua kommunismin nähdessä tuomitsevilla kannalla, ja vetäytyi sen kommunismin taakse, jota Marx ja Engels edustavat. On selvää, että sosialidemokratia ei aijo sitä tuomita, mutta nyt ei ole kysymys siitä kommunismista. Nyt on kysymys siitä kommunismista, jota Venäjällä bolshevismi edustaa, eikä tämä kokous ryhdy sitäkään tuomitsemaan eikä siihen puuttumaan, sillä se on ennen kaikkea venäläisten oma asia. Jos he tahtovat sille tielle lähteä ja toimia, niin emme tahdo ruveta heitä kehumään enemmän kuin laittamaan, päinvastoin toivomme, että onnistuisivat siinä suhteessa varsin hyvin. Mutta kysymyksen on kokonaan aivan toisista seikoista. Kysymyksessä on sentapaisten oppien hyväksymisestä meidän maassamme, jossa ne meidän vakaumuksemme mukaan eivät mitenkään ainakaan nykyisissä oloissa sovellu käytäntöön. Ja jos me meidän olojamme silmällä pitäen sen tapaiset taistelutavat tuomitsemme, niin sehän on kokonaan eri asia kuin mennä Marxin ja Engelsin kommunismia tuomitsemaan. Näiden seikkain toisiinsa sekoittaminen oli siis sangen ovela silmäkääntäjätömpö, joka saattaa arvostelukyvyyttömiin pystyä, mutta minä uskon, ettei tässä kokouksessa hyvin monta semmoista arvostelukyvyyttöä ole. Eikä sitäpaitsi näiden seikkain käsittelemisen erikoisesti tässä yhteydessä tarvitse tulla esille. Minä omasta puolestani olisin valmis puolue toimikunnan toimintakertomuksen hyväksymään sellaisenaan. Jos sitä tahdottaisiin yksityiskohtaisemmin käsitellä, niin kenties sieltä voitaisiin yhtä ja toista muistuttamisen aihettakin löytää. Mutta puolue toimikunnan toiminnan kokonaisuudessaan vastustajat pakottavat meidät kokonaan luopumaan sentapaista arvostelusta, josta jotakin tuloksia mahdollisesti saattaisi olla, ja hyväksymään puolue toimikunnan toimintakertomuksen umpisäkissä.

H. Ryömä: Kun Suomen työväenluokkaa kohdanneen katastroofin jälkeen jälleen lähdettiin toimimaan, tiesimme me, jotka silloin katsoimme velvollisuudeksemme astua aisoihin, hyvin edeltä käsin, että näissä oloissa toimien emme tule onnistumaan niin, että toimintamme kaikin tavoin tyydyttäisi työväenjoukkoja, saati meitä itseämme. Mutta minua kuitenkin kummastuttaa se, että pahimmat syytökset ovat lähteneet juuri siltä taholta, jolta juuri tuo onneton kapina suunniteltiin, jolta oltiin mukana johtamassa työväenliikettä sillä tavalla, että se vei suuren osan työväenluokkaa kuritushuoneeseen. Kun on asiasta ollut väittelyä porvarillisten kanssa, olen aina sanonut, että kapinaliikkeellä oli syynsä olevissa oloissa, joten sitä ei voi panna johtajain syyksi. Mutta toiselta puolen täytyy sanoa, että johtajillakin on tällaisessa liikkeessä syynsä; jokaisen on katsottava, minkälaiseen liikkeeseen lähtee mukaan, onko siitä hyötyä. Meidän omassa keskuudessamme on asia myös tältä kannalta arvostettava. Kuten sanoin, olen ainakin minä lähtenyt, — niin totta kuin olenkin tuntenut suurta edesvastuuta toimiessani — siitä, että muistutuksia toimintaani vastaan

hyvinkin tullaan tekemään. Nyt tehdyt muistutukset ovat kuitenkin, kuten Tainio huomautti, olleet tilanteen laatuun nähden varsin vähäisiä, joten keskustelu siinä suhteessa on sittenkin ollut hyvin lohdullista. Kosketan tässä muutamiin täällä esitettyihin lausuntoihin.

Ensiksikin tahdon ohimennen oikaista Työmies-lehden kokouksia koskevat väitteet, että Työväen Sanomalehtiosakeyhtiön kokous vuonna 1918 pidettiin epänormaalissa oloissa, jotenka ei siellä tehdyillä päätöksillä ole mitään arvoa. Olkoonpa tämän kokouksen laita nyt miten hyvään, pidettiin seuraava 1919 vuoden kevätkokous jo jotenkin säännöllisissä oloissa ja olivat siinä edustettuina työväenjärjestöt kautta maan runsaslukuisemmin kuin ehkä mis-ään aikaisemmassa kokouksessa. Tämä kokous hyväksyi kuitenkin edellisen kokouksen kannan, joka oli se, että puolue ja puoluejärjestöt tulivat määräävään asemaan Työväen Sanomalehtiosakeyhtiössä. Tätä asiaa me olemme ajaneet emmekä yhtä vähän minkään helsinkiläisen kuin jonkun muun ryhmän erikoisetuja. — Tämä siitä.

Raatikainen viittasi minun lausuntooni suojeluskunnista eräässä kapinan aikana kirjoittamassani kirjasessa. Tahdon sanoa, että siinä on puhe suojeluskunnista sellaisina, mitä ne olivat kesällä ja syksyllä 1917. Mitä kansalaissodasta myöhemmin on käynyt esiin, osoittaa, että se, mitä silloin kirjoitin, pitää täysin paikkansa. Mutta lausunto ei lainkaan koske nykyisiä suojeluskuntia. Samoin on ilmeinen vääristely se, että se julistus, jonka me helsinkiläiset täällä annoimme kapinan päättyessä, olisi jollakin tavalla kehoittanut valkoiseen terroriin. Omasta puolestani voin erikoisesti sanoa, että jokseenkin samaan aikaan ilmestyi minulta edellä mainittu kirjanen, jossa vakavasti varoitin valkoisesta terrorista. Ja kun ensimmäinen Suomen Sosialidemokraatin numero toukokuun 6 p:nä 1918 ilmestyi, niin siinä oli tunnetun nimimerkin V. T:n kirjoitus, jossa hän nimenomaan varoitti verenhimoista porvaristoa menemästä sille tielle, mille kostonhimo sitä yllytti. Samassa lehdessä allekirjoittanut vaati vankileirejä tyhjennettäväksi punakaartikapinallisista, mutta ei silloin amnestian kautta, vaan ilman tuomiota. Kuten sanottu, tämä tapahtui keväällä 1918, toukokuun 6 p:nä, siis aivan valkoisen terrorin alkaessa. Kun sitten tuli syksy, silloin me heti ensimmäisessä tilaisuudessa lähetimme ulkomaille edustajan, toveri Tannerin, ja kaikki olemme tietoisia siitä, mitä jälkiä siltä matkalta jäi ulkomaisiin lehtiin. Silloin vasta tuli valkoinen terrori kaikkine kauhuineen ulkomaiden tietoon. Siis, että me olisimme jollakin tavoin olleet tukemassa valkoista terroria, se on niin väärä väite, ettei lausuja itsekään ole voinut väitettään uskoa. Sama pitää paikkansa mitä valtiolliseen poliisiin ja Troberg-juttuihin tulee. Kyllä me olemme niitä vastustaneet niin paljon kuin joku muukin.

Sitten siirryn puhumaan „vastavallankumouksellisuudesta.“ Voin sanoa, että siinä suhteessa olemme varsin hyvässä seurassa. Marx ja Engels koko elämänsä iän kantoivat tätä nimeä samanlaisten ainesten taholta, jotka sitä nimeä meille nyt tarjoavat, ja samalla tavalla on meidän kanssamme tässä „vastavallankumouksellisten“ ja „sosialistipetturien“ seurassa paras nykyisin elävä sosialidemokratian teoretikko, Karl Kautsky. Marx lausui tuon tunnetun lauseensa, että ihmisen pitää kulkea tietänsä, toimia niinkuin katsoo oikeaksi, ja antaa ihmisten puhua. Näin lausui Marx. Asiat kehittyivät sitten, kuten tunnetaan, sillä tavalla, että senaikuinen valankumouksen lietsoja Bakunin vei mukaansa työväenjoukkojen enemmistön. Mutta kun aika kului, palasivat ne takaisin marxilaisten periaatteiden pohjalle. Niin voi tapahtua nytkin, että työväenjoukkoja lähtee lohkeamaan vastaaville teille. Mutta katkerat kokemukset ovat siitä vain seu-

rauksena, ja olen varma, että työläisjoukot taas palaavat tälle entiselle pohjalle, sosialidemokratisen luokkataistelun pohjalle. Tällaisia, niinkuin päätöslauselmassa sanotaan, „valhevallankumouksellisia virtauksia“ vastaan on viimeinen ylimääräinen puoluekokous velvoittanut puolue toimikunnan ja puoluelehdet toimimaan, ja tätä ohjelmaa onkin sitten noudatettu ennen kaikkea puolueemme pää-äänenkannattajassa.

Viittaan vain erääseen näytteeseen, joita muuten on tulvimalla Sosialistisessa Aikakauslehdessä, minkälaisia ajatuksia nyt tosiaan voidaan lausua. Näin kirjoittaa Kansan Sanassa sen „korkeimmissa piireissä“ kulkenut kirjeenvaihtaja, joka tiedetään tri Lassyksi, viime kesäkuun 7 p:nä: „Kehitys on nopea ja syksyyn mennessä olemme ehkä kypsyneet ei vain toiseen hallitusmuotoon, mutta toiseen yhteiskuntamuotoonkin.“ — Siitä, joka tällä tavoin ajattelee näissä oloissa, täytyy sanoa, että hänen ajatuksensa ovat sellaisia valhevallankumouksellisia haihatteluja, että niitä vastaan täytyy jokaisen edesvastuuta tuntevan henkilön asettua. Minä muuten omasta puolestani tahdon lisätä, että vastustin niin paljon kuin niissä oloissa voi 1918 vuoden kapinan syntyä, ja minä tulen nyt tekemään voitavani sekä kirjoituksilla että sanoilla, että Suomen työväenluokka ei toista kertaa lähde tällaisten löyhien periaatteiden pohjalla toimimaan.

Mitä täällä toveri Helle ironiseerasi kuritushuonerangaistuksista, sen minä otan täydellisesti itseäni. Minä sanon, että on ollut hyvin helppo, eikä siihen ole tarvittu suurta kykyä, kun on viime aikoina kirjoittanut itsensä kuritushuoneeseen. Ainakin se kirjoitus, joka meillä oli S. Sosialidemokraatissa, ja josta on nostettu syyte, on senkaltainen, ettei sitä olisi tarvinnut kirjoittaa niin kuin se kirjoitettiin. Sain siitä 3 kuukautta, ja juttu on nyt Turun hovioikeudessa vahvistettu. En tahdo lykätä syytä toisten niskoille, vaan omistan sen omaksi kirjoitukseksi. Mutta ei ole mikään ansio jos on kuritushuoneeseen tullut tuomituksi, tällaisen kirjoituksen johdosta sillä asian olisi voinut sanoa yhtä hyvin toisella tavalla.

Sitten on myös kajottu n.s. ilmiantoihin. On sanottu, että me olemme antaneet kommunisteja ilmi valtiolliselle poliisille. Tahdon siihen huomauttaa, että siinä asiassa on oikeastaan täytynyt menetellä sillä tavalla, että emme ole voineet ajoissa käydä julkisuudessa käsiksi kommunistien hämäräperäisiin puuhiin ulkonaisten valtiollisten olojen johdosta. Olen niin kyllä jo viime syksystä lähtien nähnyt, mitä puuhia on ollut tekeillä puolueen liepeillä. Mutta siihen aikaan oli vallalla valkoinen terrori ja yleensä sellainen järjestelmä, että niihin asioihin kajoaminen olisi vienyt siihen, että ne henkilöt, joiden nimi olisi mainittu, olisivat joutuneet valkoisen terrorin kynsiin, jonkavuoksi ei voitu asiaan kajota. Vasta kun sen jälkeen olot ovat muuttuneet, olemme sekaantuneet asiaan. En muuten ole nähnyt yhtään sellaista tapausta, jossa sen johdosta, mitä olemme kirjoittaneet, ketään olisi joutunut valtiollisen poliisin käsiin tai kuritushuoneeseen. Pikemminkin luulen, että jos me sosialidemokraatit asetumme tällaisia puuhia vastaan, säilytämme sillä tavalla sananvapauden niin itsellemme kuin kommunisteillekin, mutta jos taas asetumme tällaisen järjestelmän touhun taakse, silloin ajamme porvariston entiseen oikeistolaiseen diktatuuriin ja silloin nykyisissä voimasuhteissa tukitaan suu sekä meiltä että kommunisteilta. Niin minä luulen. Muuten tahdon sanoa, että olen koettanut toiminnassani ottaa huomioon ne voima- ja olosuhteet, joissa olemme eläneet, ja sen mukaan koettanut toimia. Ja minulla on koko ajan ollut se tunne, että olemme toimineet sillä tavalla, että olemme menneet vaatimuksissamme yli voimaimme emmekä suinkaan päinvastoin. Sillä kun me varsinkin vuonna 1918 ja vielä sen jälkeenkin olemme saaneet

toimia ilman järjestöjä, ilman mitään ulkonaista tukea, niin täytyy sanoa, että se, mitä olemme vaatineet ja mitä olemme sanoneet, on ollut pikemmin elettyä yli voimien kuin alle.

I. Lassy: Näkyy olevan välttämätöntä selvittää tässä puoluekokouksessa jonkun verran käsitteitä. Kotonen huomautti, että se, mikä meitä erottaa sosialidemokrateista, on se, että minä eilen täällä ehdotin lähetettäväksi sähkösanoman, jossa ehdotettiin eläköön-huuto työväen diktatuuri-aatteelle. Pyydän huomauttaa, että minä siinä suhteessa en ehdottanut mitään muuta kuin mitä Kautsky ja mitä puoluetoverimme Keto monta kertaa on jo julkisuudessa hyväksynyt. Toveri Keto on kirjoittanut monta artikkelia työväen diktatuurin puolesta, vaikka hän tietysti selittää sen omalla tavallaan, niinkuin hän selittää vallankumouksikäsitteen omalla tavallaan. Siinä sähkösanomassa yhtä vähän kuin meidän kirjoituksissamme ja esiintymisissämme ei ole ollut mitään puhetta siitä, että me yksinomaan kannattaisimme vähemmistödiktatuuria, vaan sitä työväendiktatuuriaatetta, joka on Marxista kotoisin. Siitä tässä on kysymys ja sen ympärille voi tämäkin kokous, vaikka se olisi kuinka sosialidemokraattinen, yhtyä, ilman että siinä on mitään kommunismia vielä, niinkuin se sana täällä ymmärretään. Pääkäsite, joka meitä täällä erottaa, ei suinkaan ole tuo diktatuurikysymys, vaan juuri kysymys vallankumouksellisuudesta, se, missä määrin me toimimme vallankumouksellisten periaatteiden mukaan ja vallankumouksellisia päämääriä silmällä pitäen tahi missä määrin toimimme tämän porvarillisen yhteiskunnan puitteissa. Siinä se peruskysymys, joka meitä erottaa, ja siihen kysymykseen tämän puoluekokouksen on annettava selvä vastaus: joko vallankumouksellisen toiminnan mukana tai sitä vastaan. (Ulkopuolella porvarillisen yhteiskunnan!)

Sitten on selitettävä pieni detalji, tuo toimintakertomuksessa esiintyvä lause, josta usein on huomautettu ja joka koskee suojeluskuntalaisia. Huomautan, ettei se lause suinkaan tilapäisesti ole saanut sitä muotoa, jossa se toimintakertomuksessa esiintyy, vaan ylipäänsä puolueen johto on suhtautunut erityisen suosiollisesti, myötätuntoisesti suojeluskuntiin. Eduskuntaryhmän minimiohjelmassa ei vaadittu suojeluskuntain poistamista. (Onko se myötämielistä suhtautumista?). Se on myötätuntoista suhtautumista, ja se on käsitettävää varsinkin toveri Tannerin suhteen, kun tietää, että hän oli Suomen senaatissa valtiovarainoimituskunnan päällikkönä silloin kun varat myönnettiin Saksanniemen lahtarikoululle (Se on vale!) ja kun tietää, että Tanner kaikesta päättäen on ollut hyvin läheisessä yhteydessä porvarillisen jääkäri liikkeen kanssa. (Häpeällinen parjaus!). Mina pyydän lukea todistuksen, joka selittää asian. (Se on hauska kuulla!). Tässä on erään jääkäriin todistus. (jääkäriin todistus. Tuokaa Mannerheimilta todistus!) Hän on kirjoittanut seuraavan todistuksen, (Hälinää, kättentaputuksia) josta minulla tässä on oikeaksi vahvistettu jäljennös. Pyydän lukea sen kokonaan — ehkä puoluekokous sen sallii. Hän kirjoittaa näin: (Nimi!) Hänen nimensä on Heikki Repo —:

„Kun liityin suomalaiseen jääkäripataljoonaan sekä palveltuani siinä noin 9 viikkoa reservijoukossa, ilmoitettiin minulle, että tulisin komennettavaksi Suomeen tarkoituksella vaikuttaa Sos. dem. puolue toimikuntaan itsenäisyyskysymyksen hyväksi, sekä ottaa selvää siitä, miten Sos.-dem. puolue suhtautuu Venäjän vallankumoukseen. Tätä tarkoitusta varten sain ensimmäisen komennuksen Berliiniin 20 päivänä lokakuuta 1916, jossa pataljoonan ylin johtaja Hauptzugführer Järnström otti minut vastaan ja ilmoitti, että minä tulen komennetuksi Suomeen tehtävällä ottaa selvää siitä miten Sos.-dem. puolue toimikunta suhtautuu pataljoonaan ja ennen

kaikkea miten se suhtautuu Venäjän vallankumoukseen sekä että minun tehtäväni olisi vaikuttaa puoluetoimikuntaan siten, että se tulisi myötätuntoiseksi pataljoonan toimintaan. Kun olin sotilaskomennon mukaan kertonut annetun tehtävän, kysyin saanko kertoa puoluetoimikunnalle kaiken sen mitä tiedän pataljoonasta antaen samalla ymmärtää, että minä tiedän viimeaikaiset levottomuudet pataljoonassa sekä niiden syyt, sain vastauksen, että ei. Teillä ei ole oikeutta kertoa muuta kuin sen mitä olette saaneet tehtäväksenne. Sanoin edelleen, että kun on kysymyksessä uusien miesten hankkiminen pataljoonaan ja vaikuttaminen sos.-dem. puoluetoimikuntaan, niin en voi ottaa tehtävää vastaan ellen saa kertoa kaikkea sitä, mitä pataljoonasta tiedän. Tällöin ilmoitti Järnström minulle, että minua ei tässä tapauksessa lähetetä Suomeen, vaan minut määrätään jäämään Saksaan ja on matkustettava Lockstetterin-laakeriin. Matkustin sinne. Mutta jo 29 päivänä samaa kuuta sain jälleen komennuksen Berliiniin. Tällöin ilmoitti majuri Schwerin, että olen tullut komennetuksi Suomeen täysillä valtuuksilla. Matkustin nyt Tukholmaan tavaten siellä maisteri Kai Donnerin, joka oli jääkäriliikkeen ylin siviilijohtaja. Hänen kanssaan neuvottelin useampana eri päivänä sos.-dem. puolueen suhtautumisesta pataljoonaan ja Venäjän vallankumoukseen. Neuvoteltaessa puolueen suhtautumisesta pataljoonaan oli Donner taipuvainen suostumaan siihen, että jos kerran puoluetoimikunta suhtautuu puolueen jäsenten pataljoonaan liittymiseen myötätunnolla, tulisi puolueen johto saamaan käytettäväkseen puolet paikoista pataljoonan johdossa. Mitä tulee Venäjän vallankumoukseen huomautin minä, että suurin osa maatyöläisiä odottaa vapautusta Venäjän vallankumoukselta. Tähän sanoi Donner, että hän tuon uskoo, mutta minkälainen vapaus siitä sitte tulee, se on toinen asia. Tämän lauseen suuri valtiollinen sisältö selvisi minulle sitte vasta kun olin palannut takaisin pataljoonaan ja kun tovereilleni puhuin. Edelleen ilmoitti Donner, että puolueen toimihenkilöistä jo useat ovat pataljoonan toiminnassa mukana mainiten silloin seuraavat nimet: Uksila Oulusta, Rahikainen Kemistä, tuomari Murros Tampereelta, tuomari Kotonen Sortavalasta ja tuomari Tanner Helsingistä, joiden puoleen voin kaikella luottamuksella kääntyä. Erikoisesti painosti Donner Tokoita, joka välttämättä olisi saatava kannattamaan meidän liikettämme. Tukholmasta matkustin Suomeen, jossa Simossa tapahtuneen tappelun jälkeen jouduin venäläisten vangiksi, enkä niinollen voinut asiאתani toimittaa, enkä lähempää selkoa saada puoluetoimikunnan ja edellämainttujen henkilöiden suhtautumisesta pataljoonaan ja sen toimintaan. (Hyvä! Käsientaputusta.) Maisteri Donnerin puheesta kävi kuitenkin selville, että edellämaintitut henkilöt tietoisesti ottivat osaa pataljoonan kannattamiseen, toimien kaikesta päättäen värväystehtävissä. — Maaliskuulla 1919. Heikki Repo, entinen jääkäri. Nimikirjoituksen oikeaksi todistavat: Mauno Heimo, A. Usenius." (Tanner: Tämäkö oli se suuri todistus? Kyllä täytyy miehen olla löyhkäpäisen!)

Tämä on aivan johdonmukaista. Tanner on aina ollut myötätuntoinen tai ei ole vastustanut niinkuin työväenpuolueen johtajan olisi odottanut vastustavan porvarillista aseellista liikettä. Hän on samoin johdonmukaisesti aina ollut tuomitsemassa työväen aseellista liikettä, ja siinä tehtävässä jo liikkunut Ruotsissa silloin kun eräät yksityiset henkilöt hänet sinne lähettivät.

T. Tainio: Ihmettelen, kuinka vähän on arvostelussa saatu irti puoluetoimikunnan tvimintakertomuksesta. Siitä on puhuttu sangen vähän. Keskustelu on kyllä venynyt pitkäksi, mutta $\frac{3}{4}$ siitä on ollut asiatonta,

on enemmän kosketeltu asioita, jotka olisivat tulleet toisessa yhteydessä täällä esille. — Suomisesta ei ole muuta sanomista kuin että hän valeh-
 teli sanoessaan minun sanoneeni, että ammatillisesti järjestyneet työläiset
 ovat katuyleisöä. En minä koskaan ole sitä sanonut enkä sano. (Kyllä
 se on totta!) — Luodon kanssa taitaisi olla yksi kana nypittävä. Hän
 keksi sen kummallisen uuden asian, että puolueiden nimet johtuvat yksin-
 omaan niiden päämääristä, päämäärä kokonaan ratkaisee puolueen siinä suh-
 teessa, onko se hyväksyttävä vai hylättävä. Minä jäin ihmettelemään esim.
 meidän uskontokuntiamme, kun ne kaikki tahtovat päästä autuaaksi, mutta
 tappelevat niin jumalattomasti siitä, millä tavalla pääsisivät autuaaksi. Sama
 ero on kommunismin ja sosialidemokratian välillä myös. Minä luulen,
 että kommunisminkin päämäärä on sosialismi, sosialistinen yhteiskunta.
 Kysymys on vain keinoista. Kyllä me olemme valmiit sinne menemään —
 minäkin, ei siinä ole eroa. Ja sitäpaitsi ei ole kysymys myös yksinomaan
 päämäärästä. Siinähan voisi tehdä jonkinlaisen kompromissin niihin kei-
 noihin nähden sikäli kuin ei käytetä vahingollisia keinoja, keinoja, jotka
 sillä kertaa vievät työväen asemaa taaksepäin, heikontavat ja huonontavat
 sitä. Joka tietoisesti ja tahallisesti sellaisia keinoja tyrkyttää, sellaisia her-
 roja minä pidän melkein aina provokaattoreina. (Nimiä!) Ei mitään
 nimiä! Melkein aina pidän sellaista herraa provokaattorina, joka suosit-
 telee keinoja, jotka vievät taaksepäin meidän liikettämme. Luoto, joka
 tunnusti itsensä kommunistiksi, koetti puolustaa sitä Marxin kommunisti-
 sella opilla. Minä tiedän kyllä hyvin, että Marxin kuuluisimman ja par-
 haan agitatsioonikirjan nimi on Kommunistinen Manifesti. Mutta se liike,
 joka Marxin aikana kulki nimellä kommunismi, se on myöhemmin jo pit-
 kät ajat, sama liike, kulkenut sosialidemokratian nimellä ja kulki sillä ni-
 mellä jo Marxin ja Engelsin eläessä, jotka molemmat itse hyväksyivät sille
 liikkeelle sen nimen. (Lassy: Ei pidä paikkaansa!) — Lassy juttelee ros-
 kaa! Minä sanon, että Marx ja Engels tunnustivat sosialismin liikkeen
 omakseen ja nimen myöskin. Mutta Lassy ja Luoto ovat kyllä sellaisia
 marxilaisia, joista Marx sanoi eläessään: minä en ole marxilainen. Sillä
 tavalla kyllä Marxia aina on käytetty kautta aikojen kuin nyt Lassy ja
 Luoto koettavat käyttää, mutta niistä Marx itse koetti päästä. Ja se valhe-
 kommunistinen liike, joka meillä nyt esiintyy uudelleen kommunismin
 nimellä, kyllä se käyttää profeettojensa joukossa myös Marxia, samoin kuin
 muhamettilaiset käyttävät profeettojensa joukossa Kristusta, mutta eivät
 ne silti käy yksiin, vaikka niillä on joku yhteinen profeetta. Venäjän
 nykyinen kommunismi hyväksyy myös vähemmistödiktatuurin, jota täällä
 on koetettu tarpeeksi. — Mutta että täällä kaiken sen kokemuksen jälkeen,
 mikä meillä on ollut, selkäsaunan ja verenvuodatuksen ja kärsimysten jäl-
 keen, uudelleen tyrkytetään venäläisiä menettelytapoja, silloinkuin meillä
 ei ole pienintäkään mahdollisuutta, kun koko porvaristo käyttää taantu-
 muksensa tueksi kommunistien yrityksiä ja niiden menettelytapoja, silloin
 niitä täytyy vastustaa työväenliikkeen menestyksen nimessä (Oikein! Hyvä!
 — Niinkuin Noske teki!) Te tunnutte olevan hänen kanssaan hyvissä vä-
 leissä. Minä en tunne Noskea.

Siihen, mitä Luoto puhui Savon Kansasta, minulla lienee tilaisuus
 palata myöhemmin, samoin kuin kaikkeen siihen, mitä hän kertoi sieltä ja
 millä tavalla piirikokouksen päätös syntyi, miten lehti on siihen suhtau-
 tunut y. m. Se asia kai tulee täällä toisessa muodossa esille. — Luoto
 muuten ylpeili sillä, että hänellä on vankilatuomio, koetti sillä etsiä itsel-
 leen tämän kokouksen kannatusta ja sanoi Ryömälle, että kolme kuukautta
 ei riitä, hänellä on enemmän. Jos sen mukaan auktoriteettia arvostellaan,

niin, Luoto, montakos kuukautta siellä on istuttu työväenliikkeen takia? Kyllä minulla siinä on rekordi, vaikka olenkin oikeistolainen (Jumalan pilkasta!) En minä ole Jumalaa pilkannut koskaan, minä sanoin: työväenliikkeen takia, sen aseman takia, jossa minä olen ollut. Mutta toinen asia, Luoto, — sitten vasta sopii ylpeillä, kun on ne kuukautensa istunut.

Lassy sanoi puoluetoimikunnan kertomusta ja varsinkin sen loppupuolta vastavallankumoukselliseksi ja tahtoi tietää, kenen kirjoittama se loppupuoli on. Kyllä se on minun kirjoittamani. Lassy koetti selittää, että tuo lause on aivan tarkoituksellisesti kirjoitettu. Minä olen selittänyt, mitä se tarkoittaa ja millä tavoin sen ymmärtää. Jos siihen olisi pannut yhden sanan lisää: „muka“, niin sitten se olisi ollut tarpeeksi selvä Lassyllekin. Mutta sen sijaanhan tässä nyt esitetään, mitä puoluetoimikunta on tehnyt ja — se olisi vastavallankumouksellista! Kuitenkin suurin osa työväenjärjestöjä hyväksyy sen, pitää sitä suurenmoisena (Ei tässä kokouksessa!). Minä tiedän sen, enemmistö täs-äkin kokouksessa tunnustaa sen. Minä tahdon sanoa, mitä meillä on vastavallankumouksellista: Lassyn toiminta! Juuri se toiminta varmasti palvelee taantumusta, että sitä saattaisi sanoa tarkoitukselliseksi. Mutta minä en luule sitä tarkoitukselliseksi. Lassy on niin tuhma. Ei se ole siinä, että Lassy on ilkeä, tuhma hän on. Lassy on selittänyt, ettei hän ole koskaan sosialidemokraatti ollut, eikä koskaan sellaiseksi tule (Lassy: Aivan oikein!) Vieläkin kuulette sen! Tämä on sosialidemokraattien kokous, mutta hän ei ole koskaan ollut sosialidemokraatti eikä koskaan sosialidemokraatiksi tule. Se on hyvä tietää (Lassy: Ei siinä mielessä). Missä mielessä? (Lassy: Minä selitän myöhemmin). Jahah! Lassy on tullut puoluekokoukseen harjoittamaan hajoitus-työtä. Hänen koko tämänvuotinen toimintansa on tarkoittanut tämän sosialidemokraattisen puolueen repeytymistä, tämän puolueen hajoitusta, epäluulon kylvämistä joukkoihin puoluettamme vastaan. (Lassy: Liian suuri kunnia!) Ei suinkaan. Keksintö on Leninin, Lassy on kätyri. Se on Leninin ohjelmassa, miten hänen opetuslapsiensa tulee toimia siellä, missä sosialidemokraattinen puolue on vallassa. Lassy noudattaa sitä, niinkuin uskovainen Isämeidän-rukousta, ja siksi minä Lassya tuhmaksi sanon, kun se niin tarkkaan ottaa opetusmestarinsa neuvot vastaan. (Kotonen: Lassy on rehellisempi!) Tainio: Ja — tuhmempi!

Puoluetoimikunnan toimintakertomus meni menettelytapavaliokuntaan.

Tilikertomukset v:lta 1917—18.

Esitettiin puoluetoimikunnan tilikertomukset v:lta 1917—18. Ne hyväksyttiin valiokuntaan lähettämättä sellaisenaan ja tilintarkastajain lausunnon perusteella myönnettiin tilivelvollisille täydellinen vastuuvapaus.

Klo 4,20 otettiin 20 minuttin kahviloma.

Eduskuntaryhmän toimintakertomus.

Jatkettaessa kokousta klo 4,40, esitettiin alustusvihon sivuilla 23—34 oleva sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomus, jonka johdosta lausui:

O. Jalava: Kun nykyisen eduskuntaryhmän toimintaa on arvosteltu, niin puolueen johdon ja itse eduskuntaryhmän puolelta on aina sanottu, että vasemmiston taholta on muka vähäksytty niitä aikaansaannoksia, joihin ryhmän on onnistunut nykyisessä eduskunnassa päästä. Minun täytyy senvuoksi heti alussa lausua, että jos minä ja eräät toiset tulemme täällä jonkun verran arvostelemaan ryhmän toimintaa, niin ei arvostelumme suinkaan tarkoita moittia ryhmää siitä, että se on saanut vähän työväelle hyödyllisiä lakeja aikaan. Ei arvostelu siitä johdu, vaan se johtuu yleensä siitä kompromissipolitiikasta, siitä veljeilypolitiikasta, jota ryhmä koko toiminta-aikansa on eduskunnassa noudattanut.

Kun ryhmän toimintaa seuraa sen alkuvaiheista, niin on havaittavissa, että, kun vaalien tuloksena oli 80 edustajan saanti eduskuntaan, edellyttivät puolueen nykyiset johtomiehet, että se on nyt semmoinen tulos, että he muka pakottavat porvariston tässä maassa ottamaan vasemmistonkin mielipiteen huomioon. He uskoivat aivan varmasti, että nyt sillä eduskuntatyöllä, parlamenttaarisella toiminnalla, saavutetaan hyvinkin loistavia tuloksia työväenluokan hyväksi. Työväenluokalla kokonaisuudessaan ei suinkaan ollut tämä käsitys, ei ainakaan niillä työläisillä, jotka olivat Sörnäisten kuritushuoneessa ja joiden mielipiteet minä tunnen. Siellä käsitettiin, ettei vaalien tulos suinkaan ole mikään erityinen saavutus, vaikka puolue lähettikin 80 edustajaa valtiopäiville. Sillä selvää on, että porvaristo tulee pitkän aikaa ajamaan omaa politiikkaansa tässä maassa. Mutta arvelimme, että kenties, jos ryhmä asettuu jyrkän, tinkimättömän luokkataistelun kannalle, kenties se saa porvaristolta puristetuksi yhtä ja toista arvokasta ja hyödyllistä kärsivän työväenluokan hyväksi. Mutta me peityimme tässä suhteessa. (Ettehän te tuloksia väheksy!) Kun eduskunta kokoontui, niin — minun täytyy sanoa se tältä paikalta, samoin kuin olen sen sanonut jo ennenkin — puolueen johtomiehet ryhtyivät hieromaan konikauppoja porvariston kanssa. Kun minä tästä seikasta huomautan, niin ei tarkoitukseni suinkaan ole syyttää koko ryhmää näistä konikauppojen hieromisista. Minä tiedän nykyisessä ryhmässä olevan hyviä aineksia, rehellisiä työväen edustajia, vieläpä jyrkkiäkin, mutta he eivät ole saaneet siellä ääntänsä kuuluville, heidän on suoraan sanottuna tahtoensa tai tahtomattaan ollut kulkeminen oikeistolaisten johdon perässä. Minä olen tehnyt sen syytöksen puolueen johtoa vastaan, että he ryhtyivät naimakauppoihin porvarien kanssa, nimittäin hieromaan kauppaa siitä, kuinka monta ministerisalkkua nyt olisi annettava sosialidemokraattiselle puolueelle. On väitetty, ettei siinä asiassa ole mitään perää, on väitetty, ettei ole minikäänlaisia neuvotteluja käyty. Mutta minä en ole koskaan väittänytkaan, että ryhmä olisi virallisesti niitä käynyt, vaan olen sanonut ja sanon sen tältä paikalta, että ryhmässä on jäseniä, jotka ovat käyneet porvarien kanssa yhtisiä neuvotteluja ministerisalkkuista (Vale!). Ei ole vale. (Ei ole ryhmän tiedossa). En ole sitä sanonutkaan. (Kuka on käynyt?) Saimmehan mekin sinne telkien taakse nähdä aivan erikoisen ministerilistan — kyllä me kaikesta huolimatta seurasimme siellä politiikkaa sangen tarkkaan, — ja olihan siinä muutamia ministeripaikkoja sosialidemokraattisen puolueen johtomiehille suunniteltu. Sittemmin olen saanut kuulla, että samainen ministerilista olisi nähnyt päivän valkeuden myös Sortavalassa ilmestyvässä puoluelehdessä. En kyllä ole sitä omin silmin nähnyt, mutta niin minulle vakuutetaan, että on se päivänvalkeuden nähnyt. (Kotonen: Hallikainen julkaisi!) Ei sillä väliä kuka sen julkasi, ei suinkaan se ole Hallikaisen laittama, taitaa olla Kotosta läheltä. (Ei ole. Se vale on ensimmäinen). En minä sano erikoisesti, sanoin „taitaa olla.“ (Jalavan!) Ei se

Jalavan ollut, sillä Jalava ei päässyt ministerilistaa laittamaan. Sittemmin kuitenkaan ei tästä kaupasta tullut mitään, sillä porvarit katsoivat, etteivät he tarvitse sosialidemokraatteja siinä asiassa. Sitäpaitsi he olivat jotenkin vakuutettuja siitä, ettei heillä ole mitään pakkoa edes ryhtyä naimakauppoihin sosialidemokraattisen ryhmän kanssa, koska se tulee kyllä ilman näitä ministeripaikkojakin kannattamaan sitä hallitusta, jonka porvarit muodostavat. He tunsivat ja näkivät, ettei sosialidemokraattinen ryhmä tule olemaan niin kapinallinen, että sen kapinallisuutta tarvitsisi ottaa huomioon. Mahdollisesti se joskus käyttää kovia sanoja porvareista, mutta sanat jäävät sanoiksi, ei niistä sen enempiä. Seuraus oli siis, ettei porvarien puolelta otettu naimatarjousta vastaan. Ja me olimme siellä ristikköjen takana mielissämme siitä, että kenties tuli puolueen johto järkiinsä eikä erityiseen kompromissipolitiikkaan ole halukas Suomen työväenluokkaa johtamaan. Mutta me erehdyimme. Kun ryhmä esitti minimiohjelmansa eduskunnassa, niin ei tämä ohjelma ollut edes senkään laatuinen ja sen sisältöinen kuin paljon puhuttu ylimääräiseksi puoluekokoukseksi nimitetty kokous oli päättänyt m. m. suojeluskunta-asiasta. Ryhmä ei siis tässäkin asiassa asettunut jyrkän, tinkimättömän työväen vaatimuksen kannalle. Ryhmä ei lähtenyt esittämään eduskunnalle, että suojeluskunnat on lakautettava, hajoitettava ja aseista riisuttava. Puhuttiin vain jostakin sellaisesta, että suojeluskunnat eivät saa loukata laillisuutta. Ryhmä asetui siis sille kannalle, että suojeluskunnat saavat tässä maassa olla ja toimia. Jo siinä ryhmä poikkesi useinmainitun puoluekokouksen päätöksestä.

Entä muut kysymykset? Esittihän eduskuntaryhmämme hallitusmuotoesityksen. Mutta minkälainen se hallitusmuotoesitys oli, sen tietää jokainen. Kaukana siitä, että se olisi ollut sosialistinen, mutta se ei ollut, voi sanoa, edes kansanvaltainen. Minä en halua suinkaan tässä tilaisuudessa ryhtyä ryhmän hallitusmuotoesitystä arvostelemaan kohta kohdalta, koska se veisi liian paljon aikaa ja koska sitäpaitsi mainittu esitys on teille kyllä muutenkin tunnettu. (Kotonen: Se olisi juuri suotavaa!). Minä luulen, että Kotonen kyllä tulee kehuaan sitä niin paljon, ettei minun moitteeni paljon sen rinnalla merkitse. Mirä kuitenkin sen sillä tavalla, että sanon, että se on kelvoton. (Kotonen: Joka oli todistettava!) Se oli todistettava, että se on kelvoton, eikä sentähden olisi odottanut, että sosialidemokraattiseksi ryhmäksi itseään nimittävä puolue ryhmä edes esittää sitä, saati lopullisesti menee hyväksymään sen eduskunnassa vielä paljon huonommassa muodossa kuin missä ehdotus alkujaan oli. On sanottu, ettei tässä tilanteessa ollut mahdollisuutta saada parempaa, kansanvaltaisempaa hallitusmuotoa läpitse. Hyvin mahdollista. On sanottu puolueen johdon taholta, että hallitusmuodon hyväksyminen oli aivan tuiki välttämätön Suomen työväenluokalle. On sanottu, että sen avulla päästiin vanhasta hallitusmuodosta kansanvaltaisiin oloihin. On sanottu, että uuden hallitusmuodon hyväksymisellä siirryttiin kansanvaltaiseen aikaan. Sietää nyt jonkun verran tarkastella, pitävätkö nuo väitteet paikkaansa.

Ensinnä on lyhyesti todettava, että uuden hallitusmuodon mukaan laillistutettiin tässä maassa pyhä yksityinen omistusoikeus maan kapitalistiluokalle. Uudessa hallitusmuodossa vakiinnutettiin tähän maahan sotalaivos. Uudessa hallitusmuodossa jäi edelleen tähän maahan valtiokirkko pimittämään maamme kansaa. (Oikein!). Kyllä, mutta mitä hyötyä oli tästä uudesta hallitusmuodosta, koska nuo laitokset edelleen jäivät? Onhan siellä hyviäkin säännöksiä. M. m. S. Sosialidemokraatissa on lausuttu, että onhan uudessa hallitusmuodossa säädettynä, että valtakunnan työvoima on erityisen suojeluksen alaisena. Sillä kai ymmärretään sitä, että, niin-

kuin satamatyöläisten lakon aikana, sapeliniekat vartioivat lakonrikkureita. Siihenkö te hallitusmuodollanne pääsitte? Jos te siihen olette tähänneet, niin se on teidän asianne, mutta se ei tyydytä työläisiä. Uuden hallitusmuodon hyväksymisellä on vielä sanottu olevan senkin ihmeellisen voiman, että, kun Suomen markan arvo on huimaavasti muka laskenut ja että Suomen työväenluokka kärsii tästä markan arvon alenemisesta ulkomaiden pörssissä, niin siitä on seurauksena, että työväelle välttämättömät kulutus- tarpeet kallistuvat. Se on totta. Mutta se ei ole totta, mitä sanottiin, että uuden hallitusmuodon hyväksyminen oli välttämätöntä sentähden, että juuri sillä kohotetaan Suomen markan arvoa (Kotonen: Kuka on sanonut?) Minä pyydän Kotoselle lukea täältä. Tässä on nimittäin S. Sosialidemokraatissa kesäkuun 25 p:nä ollut kirjoitus. Pyydän huomauttaa, että hyvin tunnettu kronikoitsija Sasu Punanen (Yleistä hilpeyttä) — parempi kyllä nauravan suuhun katsoa kuin itkevän! — hänkin oli vähän tyytymätön ryhmän toimintaan. Vieläpä hän moittii eräessä kronikassaan ryhmän toimintaa m. m. amnestia-asiassa. Minä huomautan, että sen jälkeen Sasu kyllä on tehnyt täydellisen käännöksen oikealle. Minulla ei ole nyt tuo Sasun kirjoitus mukana, mutta ei se ole tarpeellinenkaan, mutta mukana on siihen julaistu vastaus. Se on jonkun sosialidemokratisen eduskuntaryhmän jäsenen kirjoittama. Hän on siis ollut niin arka arvostaan, että on käynyt kronikoitsijan mielipiteitä oikomaan. Siinä sanotaan m. m.; „Aiheen moittimiseen on „Sasu“ saanut armahdusmanifestista, jonka hän panee pataluhaksi. Sos.-dem. eduskuntaryhmä on muka sen suhteen luottanut liikaa porvarillisiin ja pettynyt.“ Siiten hän jatkaa: „En käsitä olenkaan „Sasun“ logiikkaa. Ensinnäkin: armahdusmanifesti ei ole suinkaan sos.-dem. ryhmän vaatimusten kannalta tyydyttävä. Ryhmälle jää vielä suunnaton työ saadakseen loput „panttivangit“ vankiloista ja palauttaakseen kaikille valtiollisista syistä tuomituille kansalaisoikeudet. (Oikein!) Itse manifestikin on muodollisesti epäselvä. Mutta pitäisi kai „Sasun“ silti moitteen sijasta antaa äskeisestä manifestistakin tunnustusta ryhmälle. Onhan se toki poliittinen aikaansaannos, jonka avulla 4,200 valtiollisesta vangista tulee pääsemään neljättätuhatta vankia vapaaksi.“ Täytyy sanoa, että tämä on taas sitä hurskasta porvareihin uskomista, joka on ollut niin ominaista koko ajan meidän oikeistolaismiehille. Ensiksi sanotaan, että niitä vankeja ei ole kuin 4,200, vaikka niitä oli yli 6,000, ja sitten vakuutetaan, että niitä pääsee neljättätuhatta vapaaksi. Joku porvari on kai niin uskotellut, ja he ovat valmiit niihin luottamaan. Kaikki tietävät, ettei vankeja ole neljättä tuhatta vapaaksi päässyt (Kuinka paljon?). Siinä kai parin tuhannen vaiheilla. Senjälkeen sanotaan kirjoituksessa: „Sasun“ tyytymättömyys kai johtuu siitä, että hänen mielestään olisi jollakin ihmeen konstilla voitu pakoittaa porvarillisia suurempiin myönnytyksiin. Jollen erehdy, olisi „Sasusta“ pakotuskeinona ollut käytettävä uhkausta hallitusmuodon hylkäämisestä, ja kun ei hallitus julkaissut täydellistä armahdusta, olisi uhkaus ollut pantava täytäntöön. Luvalla sanoen, se keino olisi ollut suurin harhaisku, mitä ryhmä olisi voinut tehdä, eikä sitä ryhmässä, jossa kuitenkin on olemassa melkoisia taktillisia erimielisyyksiä, ratkaisun tullen kukaan suositellutkaan.“ Sitten hän puolustelee hallitusmuodon hyväksymistä lausuen näin: „Hallitusmuodon säätäminenhan oli mitä kiireellisimä myöskin maamme ulkopoliittisen aseman vakaannuttamiseksi ja ennen kaikkea maamme raha-asiain järjestämiseksi ulkomaisen lainan avulla. Keskuksen laatiman hallitusmuotoehdotuksen yli vaalien äänestämistä olisi kuitenkin voitu ajatella, jos olisi ollut takeita, että olisi saatu uudet vaalit ja näiden jälkeen kansanvaltaisempi hallitusmuoto.“ Tässä se nyt oli,

toveri Kotonen, se markan arvo — (Ei markan arvo, pennin!) Ensinnä puhuttiin siitä, että saada Suomen rahan arvo kohoamaan m.m. ulkomaisen lainan avulla, ja toiseksi kirjoituksessa on sanottu, että kun saadaan hallitusmuoto, niin markan arvo kohoaa. M. m. väitti tätä samaa kunnallisjärjestön kokouksessa Ryömä. Hyvät toverit! Onko toteutunut, onko markan arvo noussut? Eiköhän tulos ole ollut päinvastainen. Ja, toveri Kotonen, onko tuo ulkomainen laina saatu? Nämä kaikki ovat olleet sellaisia puolustuksia, joista suoraan sanottuna jo näin lyhyt aika on osoittanut, etteivät ne laskelmat ole olleet oikeita, joille ryhmä on niin suuren arvon antanut, että tuollaisen epäkansanvaltaisen, taantumuksellisen hallitusmuodon meni hyväksymään.

Entä sitten muut seikat? On sanottu, että täytyi päästä laillisiin oloihin, ja niihin päästiin muka uuden hallitusmuodon hyväksymisellä. Hyvät toverit, elämmekö nyt laillisissa oloissa? Kotonen kun on lakimies, vastaa (Kotonen: Kyllä, kunhan keritään!). Hyvä juttu. Minä vastaan niinkuin minä käsitän, ettemme ole päässeet laillisiin oloihin, vaikka uusi hallitusmuoto hyväksyttiin. Kotosella ja Kotosen tovereilla saattaa olla toinen käsitys. On sanottu, että työväen asema on parantunut. Onko työväen asema nyt hyvä? (On parempi kuin Venäjällä!) Teidän mielestänne, jotka ette tunne työväenasemaa tässä maassa. Jokaiselle on tunnettua, miten tässä maassa lainkäyttöä ja yleensä hallintoa sovelletaan. Sen tietää Kotonenkin ja hänen täytyy siis meidän mukamme myöntää, ettei ainakaan tähän saakka ole uudella hallitusmuodolla tässäkin suhteessa päästy siihen, mihin on toivottu päästävän. (Olisiko ilman sitä päästy?) Ei. (No?!) Mutta kun tulee kysymykseen juuri se seikka, että kun uuden hallitusmuodon hyväksyminen oli porvareille tuiki tarpeen ja välttämätön, niin siinä olisi ollut yksi keino, jos te olisitte tahtoneet edes käyttää, suoraan sanottuna. — (Yksi keino päästä sotaan Venäjän kanssa.) Siihen tullaan! Jos te olisitte tahtoneet käyttää leppymättömyyttä luokkataistelua porvaristoa kohtaan tässä maassa, niin ette olisi hyväksyneet semmoista lakia kuin hallitusmuoto on, ja siitä ei olisi Suomen työväenluokalle ollut muuta kuin hyötyä. On sanottu, että jos uusi hallitusmuoto olisi hylätty, niin, niinkuin tuossa äsken osittain lukemassani vastauskirjoituksessakin sanotaan, porvaristo ei olisi määrännyt uusia vaaleja toimitettavaksi. Se ei pidä paikkaansa (Ei tiedä!). Kyllä se ei pidä paikkaansa. Jos te olisitte esiintyneet eduskunnassa muissakin kysymyksissä jyrkän ja leppymättömän luokkataistelun kannalla, ettekä olisi olleet valmiit nielemään ja hyväksymään sellaisia lakeja, jotka ovat porvareille tärkeitä, mutta työväelle vahingollisia, mutta sitä ette ole tehneet edes kaiken sen jälkeenkään, mitä tässä maassa on tapahtunut, senjälkeenkuin hallitusmuoto on hyväksytty. Minä tiedän, että te käytätte jyrkkiä puheenvuoroja, mutta kyllähän maailmaan ääntä mahtuu (Oikein!). Mutta tekoa, sitä ette ole eduskunnassa panneet käytäntöön (Mitä on teko?). Minä sanon: porvareilla on siellä monia tärkeitä lakeja, ja valtiopäiväjärjestys suo teille vähemmistönä sen oikeuden, että saatte ne lykättyksi yli vaalien. Jos te olisitte asettuneet jyrkälle kannalle ja sanoneet, että ellei porvaristo hyväksy niitä vaatimuksia, jotka me eduskunnalle esitämme, niin emme tule hyväksymään yhtään lakia. (Miksei Jalava ole sitä tehnyt?) Ei ole kysymys siitä, vaan kysymys on nykyisestä eduskuntaryhmästä. Hyvät herrat, ei kiertelemällä päästä. Kun olette kysyneet niitä keinoja, niin minä olen nyt ilmoittanut teille yhden keinon. Olette väittäneet, että valtiopäiväjärjestys on muutettu ja laki valtiotalouden perusteista määrää siten, että kaikki määrärahat, mitä hallitus eduskunnalta pyytää, päätetään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. (Niin on!)

Onko asia niin, että kaikki raha-asiat päätetään yksinkertaisella äänten enemmistöllä? (Paitsi uudet verolait!) Mutta te ette ole kieltäneet edes uusia veroja hallitukselta. Ettekä tule kieltämään. (Ei ole ollut esillä!) Ei teidän toimintanne osoita, että te tulette kieltämään. Kyllä minä sen tiedän. Muuten kannattaa huomauttaa, että näinköhän tuo vakuutus on aivan oikea, ettette ole vielä myöntäneet? (On oikea! Kotonen: Sellaista, jossa $\frac{2}{3}$ tarvitaan, ei yhtään. — Sitä sopii miettiä!) Ei minun tarvitse sitä seikkaa miettiä, minä tiedän etukäteen, että ellei tämä puoluekokous tule estämään teitä siitä, niin te olette valmiit myöntämään kuinka paljon tahansa miljoonia porvarilliselle hallitukselle, niinkuin olette tehneet tähän saakka. Ei minun tarvitse siinä asiassa myöntyä. Mutta kun tässä nyt on raha-asioista kysymys, vaikk'en aikonut siihen asti tulla, niin oli menneeksi, minä mainitsen senkin.

Ei ole suinkaan puolue aivan tyydytyksen tunteilla ottanut vastaan sitäkään tietoa, että, silloinkuin eduskunta lähti kesälomalle ja viimeisenä asiana oli käsiteltävänä n. s. armahduskysymys, niin teillä oli niin kiire kesälomalle, ettette edes pakoittaneet hallitusta ja muita porvareita tekemään selkoa siitä, minkälainen tuo armahdus tulee olemaan. Te menitte umpinakissa hyväksymään porvaristolle edullisen hallitusmuodon, menitte hyväksymään sen senjälkeenkuin olisi ollut aivan kiitollinen tilaisuus jättää lakiehdotus lepäämään, koska oikeistoporvarit olivat pyytäneet. Ja minä haluan tässä puoluekokouksessa tietoa siitä, minkälaisilla keinoilla voitiin hallitusmuotoasia ottaa eduskunnassa uudestaan esille, kun ainakin ennen, senaikuisen valtiopäiväjärjestyksen mukaan, jolloin minä olin valtiopäivillä, oli laita niin, että jos jokin asia oli valtiopäivillä jo loppuun käsitelty, joko hyväksytty tai hylätty, niin sitä, kun päätös kerran oli tehty, ei saanut ottaa uudestaan esille, ei esimerkiksi valiokunnassakaan, ellei valiokunta ollut yksimielinen. (Kotonen: Kylläpä tuntee huonosti valtiopäiväjärjestyksen!). Kun hallitusmuoto jo oli käsitelty ja pyydetty lepäämään yli vaalien, niin miten herran nimessä perustuslakivaliokunta voi ottaa asian uudestaan esille, koska se oli jo käsitelty? (Oli monta esitystä!) Ei asia silti tule useammaksi, vaikka kuinka monta esitystä olisi. Siinä ei täytynyt olla mikään muu kysymyksessä kuin että sosialidemokraattisen ryhmän johtomiehet sopivat jo etukäteen porvarien kanssa sellaisesta kompromissista, että ryhmä tulee hyväksymään tuon lakiesityksen huononnettuna, sellaisena, että se oikeistoporvareitakin tyydyttää. (Valetta!) Ei suinkaan se valetta ole, sillä kyllä kai siihen täytyi jokin syy olla, että asia otettiin uudestaan esille ja huononnettiin vielä niin paljon, että sen ruotsalaisetkin porvarit nielivät (Missä suhteessa ja kuka ruotsalainen porvari?). Koko kokoomuspuolue. (Eiväthän ne ole ruotsalaisia, kokoomuspuolue!) Kyllä ne ovat samaa koplaa. Ei sitä sellaisilla asianajotempuilla, hyvä Kotonen, minun suutani tukita (Kotonen: Ei tässä asianajotempuja tarvita!).

On moitittu ryhmää ja minäkin olen moittinut sitä siitä, mikäli koskee armahduskysymystä, että, jos ryhmä olisi käyttänyt yksinomaan hallitusmuotoasiassakin sitä uhkaa, että olisi asettanut sen hyväksymiselle ehdottomaksi ehdoksi, että ellei poliittisia vankeja vapauteta ja kansalaisoikeuksia palauteta kaikille niille, joilta ne on riistetty, niin emme tule tuollaista hallitusmuotoa hyväksymään, niin minä olen jotenkin vakuutettu, että kun hallitusmuodon hyväksyminen oli porvareille niin kovin tärkeä, ne olisivat taipuneet. (Eikö se ole kompromissia?) Mutta kun ne näkivät, minkälainen sosialidemokraattinen ryhmä oli, tiesivät, että sitä saa väänellä ja muokata mielensä mukaan, niin hyvähän niiden oli menetellä niinkuin menettelivät. Ja tässä suhteessa, mikäli koskee ryhmän toiminnan

arvostelua, se kohdistuu juuri tähän seikkaan eikä ollenkaan, niinkuin ryhmän ja puolueen johtomiehet sanovat, siihen, että ryhmää moititaan siitä, ettei se ole saanut maita ja taivaita työväelle. (No siitähän Jalava juuri moittii!) Eihän siitä ole koskaan nykyistä ryhmää arvosteltu.

Kun sitten siirrytään presidentin vaaliin, on siinä suhteessa sanottu, että Mannerheimin syrjäyttäminen oli välttämätöntä ja että hänen syrjäyttämislään tässä maassa saatiin laittomuus ja valkoinen terrori poistetuksi ja paljon muuta hyvää. On sanottu, että yksinomaan sen tempun avulla voitiin estää syttymästä sota Neuvosto Venäjää vastaan. Se onkin se päävaltti johon on turvauduttu. (Kotonen: Ja valttia tarpeeksi!) On puhuttu Mannerheimin politiikasta, mutta minä sanon, että Mannerheimilla ei ollut mitään politiikkaa. Minä olen sanonut ja sanon sen täälläkin, että Mannerheim käytti ja noudatti tämän maan porvariston politiikkaa ja että Mannerheimin politiikka on jatkunut senkin jälkeen kuin hän tuli syrjäytetyksi valtionhoitajan toimesta. Eikö niin ole tehty, Kotonen, eikö tässä maassa ole harjoitettu samaa politiikkaa? (Kotonen: Osittain on ja osittain ei!) Eräässä kokouksessa tässä samassa huoneessa, kun tehtiin syytöksiä vasemmistoa vastaan, sanottiin vasemmiston välttämättömästi tahtoneen pysyttää Mannerheim satulassa. Se nyt oli tietysti vain semmoista puhetta. Sulo Vuolijoki vastasi: oli menneeksi, se oli vain senvuoksi, että Mannerheim on niin paljon tuhmempi ja Mannerheimin politiikka niin paljon vaarattomampi työväelle kuin Ståhlbergin. Siinä väitteessä on paljon perää. Kyllä tässä maassa Mannerheimin politiikka on jatkunut senkin jälkeen kuin presidentti valittiin. Oli aivan kuin kylmää vettä meidän oikeistoherroillemme, kun amerikkalainen sanomalehtimies kävi haastattelemassa presidenttiä ja lehdet haastattelun julkaisivat, ja presidentti sanoi, ettei tässä maassa ole ollut valkoista terroria. Vähän menivät silloin nenät alas päin. Ståhlberg on viisas lakimies ja sangen vanhoillinen varsinkin kaikissa sosiaalisissa kysymyksissä. Minä vain totean tässä sen, ettei tuolla tempulla, että sosialidemokraattinen ryhmä ummessasilmin meni antamaan äänensä porvarilliselle ehdokkaalle, tehty mitään suurta poliittillista ja työväenluokkaa hyödyttävää tekoa, ei rahtuakaan. On sanottu, että sillä voitiin estää sodankäynti Neuvosto-Venäjää vastaan. Näinköhän. Onko se niin varmaa. Ensinnä täytyy sanoa, että minua on aina kummastuttanut se seikka, että on tahdottu tehdä Mannerheimista suurempi mies kuin hän ansaitsee, että hän muka olisi sellainen valtias tässä maassa, että hän voi aloittaa sodan. Mutta eihän sellainenkaan herra kuin Saksan Wilhelm — ja hän oli sentään suurempi herra kuin Mannerheim — ei hänkään ollut maailmansodan aloittaja, joksi häntä on tahdottu syyttää, koska jokin syntipukki täytyy aina olla. Saksan kapitalistinen luokka, jonka yhtenä renkaana oli Wilhelm II se se maailmansodan aloittaja on. Jos sota olisi ollut kapitalistisen luokan etuja vastaan, niin ei suinkaan hän olisi voinut aikaansaada sotaa. (Mitä tuo selittää?) Se selittää, että vaikka Mannerheim olisi ollut kuinka suuri sodan kannattaja, ei hän olisi sotaa aloittanut, elleivät Suomen porvarit olisi sitä kannattaneet. Ja minä uskallan tulla siihenkin väitteeseen, ettei ole vielä sanottu, onko sodan mahdollisuus Suomen ja Neuvosto-Venäjän väliltä poistunut. Päinvastoin olen taipuvainen uskomaan, että nyt, kun he ovat nähneet, ettei neuvostovaltaa noin vain kukisteta vähillä voimilla, koko maailman kapitalistiluokka tahtoo ponnistaa viimeiset voimansa saadakseen Venäjän työväen hallituksen kukistetuksi. Mutta heille on vaarallista ryhtyä siihen yritykseen noin suorastaan. He käyttävät välikäsiä ja käyttävät etupäässä reunavaltioita. Kun tässä kevääseen mennään, punotaan epäilemättä juonia siksi paljon, että

muutaman kuukauden kuluttua semmoinenkin mahdollisuus on olemassa, että tuo sofaretki aloitetaan Suomessa yhdessä reunavaltioiden kanssa, niinpian kuin Suomen porvariluokka saa takeita siitä, että sitä varustetaan rahalla ja sotatarpeilla. Silloin Suomen porvariluokka ei häikäile lähettää sinne työväkeä teurastettavaksi. Ei siis suinkaan presidentinvaalilla ole sodankäyntimahdollisuutta poistettu, niinkuin on tahdottu väittää. Eikä siis uuden hallitusmuodon hyväksyminen ole Suomen työväen luokalle ollut ollenkaan niin tärkeä kuin on koetettu uskotella. Ei se ole vienyt niihin vaatimattomimpiinkaan saavutuksiin kuin oikeiston taholta on vakuutettu.

On sanottu, että kun Mannerheimin syrjäyttäminen oli välttämätöntä, sosialidemokraattien oli välttämättömästi äänestettävä porvaria. Ei sekään mikään välttämättömyys ollut. Sillä jos sosialidemokraatit olisivat pidättyneet koko vaalista, niin olihan keskustapuolueilla kuitenkin enemmistö, ne olisivat voineet saada kyllä ilman sosialidemokraattejakin oman miehensä valituksi aivan hyvin. Ei ainakaan olisi sosialidemokraattisen ryhmän pitänyt luopua puhtaalta periaatteelliselta kannaltaan, vieläpä, täytyy sanoa, edes ilman minkäänlaista vastalahjaa veljeilemään ja tekemään tuollaisia kompromisseja porvarien kanssa — tai oikeastaan ei niitä voi kompromissiksi sanoa, sillä kompromississa edellytetään, että saa jotakin vastalahjaksi, mutta porvarit ovat pelanneet ryhmän kanssa niin, että eivät ole edes mitään vastalahjaa antaneet. Kun sosialidemokraattinen ryhmä hyväksyi hallitusmuodon, ei se tiennyt, minkälainen amnestia tulee. Tässä on tulos. Ilman minkäänlaisia ehtoja menivät antamaan äänensä porvarillisen ehdokkaan hyväksi.

Kun on uskallettu jonkun verran arvostella nykyisen ryhmän toimintaa ja puolueen johtoa, niin nämä arvostelijat, m. m. minut, on leimattu hämäräperäisiksi henkilöiksi, puolueen liepeillä roikkuviksi epäilyttäviksi yksilöiksi j. n. e. (Milloin?) Juuri Ryömän omassa kirjoittamassa artikkelissa, Ryömän kynästä lähteneessä. Te olette selittänyt, että artikkeli oli kirjoitettu ennen sitä useinmainittua Koiton talossa pidettyä kokousta, mutta minä huomautan, että vaikka niin olisikin laita, niin lehden päätoimittajana olisi teidän pitänyt tarkistaa, mitä laskee lehteen mitä ei.

Entä sitten ryhmän viimeaikuinen toiminta. Ryhmä on aivan oikein hyvässä tarkoituksessa, tukeakseen nykyistä kapitalistista järjestelmää tässä maassa, ollut eduskunnassa valmis äänestämään, myötävaikuttamaan valtiolainan ottamiseen. Ja tämäkin on tehty, ilman että se on työväenluokalle ollut välttämätöntä (Minkä valtiolainan?). Ainakin minä olen nähnyt, että ryhmän toimintakertomuksessa mainitaan jotakin siitä, että on ollut kysymystä muutaman sadan miljoonan markan suuruisen valtiolainan ottamisesta, mutta ryhmä on tinkinyt sitä vähemmäksi. Ettekö, herrat tiedä sitä, mitä olette tehneet? (Tiedetään!) No, miksi sitten Kotonen kysyy. (Onko se jo vanha asia?) Ei se kovin viimeaikuinen ole. Kyllä se kuitenkin on semmoinen, että siitä tällä kertaa on kysymys. Te olette siellä kovalla touhulla ajaneet läpi valuuttalain. (Sama juttu!). Ei suinkaan ole sama lainan ottaminen kuin valuuttalaki. Ja tällä valuuttalailla on sanottu olevan se ihmeellinen teho, että kun se saadaan aikaan, sitten tässä maassa tulee työväelle hyvät olot, elintarpeet ja muut välttämättömät kulutustavarat halpenevat, kun markan arvo saadaan kohoamaan. Minkätähden te ajoitte sitä läpi? (Sentähden, ettei markan arvo mene ihan mitättömäksi.) (Hyvä! Suosio-osoituksia.) Mitä se työväelle kuuluu? On sillä tavalla laita, että olen saanut tämän maan kapitalistiluokasta sen käsityksen, etteivät

minkäänlaiset puoskaritoimenpiteet, joita te siellä yritätte (Milloin ei ole parempia!) saa tätäkään kysymystä korjatuksi. Sillä vaikka markan arvo kohoaisi kuinka, niin eivät sellaiset kulutustarpeet, joita köyhä työväenluokka käyttää, halpene, sillä porvaristo on oppinut tässä maassa kiskomaan, keinottelemaan ja huijaamaan. Säätekää minkälainen valuuttalaki tahansa, niin eivät kulutustarpeet halpene. (Todistakaa!) Herran nimessä, vieläkö se on todistettava. Sillä kyllä nämä 5—6 kuukautta osoittavat, kuinka paljon elintarvelakia on noudatettu ja keinottelijoita rangaistu. Sakotetaan muutama markka ja keinottelijat nauravat partaansa, sillä he ansaitsevat menettelyllään yhtenä päivänä enemmän kuin tuomioistuimien tuomitsee sakkoa. Sellaisilla toimilla, joihin ryhmä on eduskunnassa ryhtynyt, itse asiassa vain uskotellaan niiden olevan työväelle tuiki tärkeät ja välttämättömät ja niiden avulla työväen asemaa parannettavan. Katsokaa, ei se niin ole. Kun työväki näkee, ettei noita hyvyksiä, joita on uskoteltu, olekaan tullut, niin joudutaan siihen, että työväki muuttuu antiparlamenttaariseksi. Se ei usko eduskuntatyöhön. Te uskottelette työläisille liikaa, te olette epäparlamenttaarisempia kuin me vasemmistolaiset, jotka emme uskottele. Paljon parempaan tulokseen olisi tultu, jos sosialidemokraattinen ryhmä olisi asettunut sille kannalle, että koska porvaristo on menetellyt amnestiasasiassa sillä tavalla kuin se on menetellyt, niin työväenluokan edustajain asia ei valtiopäivillä ole suurella touhulla ajaa läpi valuuttalakia y.m. sellaisia lakeja, jotka tarkoittavat porvarillisen vallan pönkittämistä. Menköön se sinne, mitä kohti se on huimaavaa vauhtia menemässä s. o. valtiolliseen vararikkoon; ei sosialidemokraattien tehtävänä ole koettaa sitä joka tilaisuudessa pelastaa vararikosta. Mutta juuri sitä te olette tehneet. (Tanner: Kovin kevytmielistä! Joka valtiossa koetetaan estää valtiota vararikosta.) Niin, porvarillisessa. (Tanner: Ei Venäjä ole mitään hyötynyt siitä, että ruplan arvo on mennyt nolnaan).

Minä totean, ettei sellaisesta toiminnasta, jota ryhmä on eduskunnassa noudattanut, ole niin suurta hyötyä työväenluokalle kuin puolueen johto tahtoo uskotella. Nykyinen ryhmä käsittää tehtävänsä eduskunnassa siten, että kun he valiokunnissa panevat vastalauseensa mietintöön, koettaen sitä saada sellaiseksi, että siitä tulisi jonkin verran siedettävä laki työväelle, he ovat silloin tehneet tehtävänsä, varsinkin kun he sitten puhuvat vastalauseensa puolesta eduskunnassa. Mutta hyvät toverit, porvaristo tietää aivan hyvin, että sosialidemokraatit tulevat kuitenkin sallimaan, että nuo lait tulevat hyväksytyiksi, vaikkeikaan heidän vastalauseensa esittämässä muodossa. Mitä porvarit välittävät teidän vastalauseistanne! Niin ollen saattaa tulla hyväksytyksi sellaisia lakeja, jotka ovat työväenliikkeelle vahingollisia ja turmiollisia. Minä kuitenkin käsitän sosialidemokraattisten edustajain tehtävän valtiopäivillä sellaiseksi, että heidän pitää siellä myös olla ei ainoastaan aikaan saadakseen työväelle hyviä ja hyödyllisiä lakeja, vaan myös estämässä syntymästä työväestölle turmiollisia lakeja. Nykyinen eduskuntaryhmä ei ole siinäkään suhteessa tehtäväänsä täyttänyt. Olen nähnyt, että on ollut jonkinmoisia selostuksia esim. sotilasrikoslaista. On totta, että ryhmän puolelta on pantu lieviä vastalauseita. Mutta mitä se merkitsee? Eivät porvarit niitä hyväksy. Mutta te ette uskalla ettekä tahdo käyttää sitä valtaa, että pyytäisitte nuo lait yli vaalien. Ette edes sen jälkeen kun porvarit ovat kohdelleet työväelle niin kipeää ja tärkeää kysymystä, kuin yleensä amnestia asia on, sillä tavoin kuin ovat kohdelleet.

En halua jatkaa enää puhettani varsinaisesti sen enempää. Suon tilaisuuden toisillekin. Ehdotan, että eduskuntaryhmän toimintakertomus lähetetään valiokuntaan ja pyytäisin suositella valiokunnalle sensuuntaista

lausuntoa ryhmän toiminnasta, jonka Helsingin sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö on aikaisemmin hyväksynyt ja joka kuuluu:

1) että ryhmä viime valtiopäivien alussa sommitellessaan minimiohjelmaansa, joka oli tarkoitettu neuvottelujen pohjaksi porvarillisten keskustaryhmäin kanssa mahdollisesti syntyvää yhteistoimintaa varten, unohti, että porvarilliset keskustapuolueetkin ovat vastavallankumouksellisia puolueita, joiden kanssa Suomen työväki ei salli edustajainsa ryhtyä mihinkään sovitteeluihin;

2) että tässä oli erityisesti tuomittavaa se, että ryhmä mainitussa ohjelmassaan antautui tinkimään niinkin selvästä työväen vaatimuksesta, että suojeluskunnat ovat ehdottomasti poistettavat, jota vaatimusta viimevuotinen puoluekokouskin jyrkästi kannatti ja josta kukaan puolueemme jäsen ei puoluetta häpäisemättä voi luopua;

3) että ryhmä viime valtiopäivillä, ajaessaan hallitusmuotoasiaa ja lopuksi hyväksyessään nykyisen porvarillis-virkavaltaisen hallitusmuodon, ei esiintuonut ainoatakaan todella sosialistista muutosehdotusta eikä muutenkaan vaatinut sellaista perustuslakia, joka sisältäisi työtätekevän kansanluokan todellisen kansan vallan, vaan ikäänkuin Suomen köyhälistön puolesta siunasi harvainvaltaisen perustuslain;

4) että ryhmä teki väärin äänestäessään ummessasilmin presidentiksi n. s. edistysmielisen puolueen johtajan, joka jatkaa Mannerheimin politiikkaa, vaikka sosialidemokraattisen ryhmän ennemmin olisi tullut pidättäytyä koko vaalista, semminkin kun Mannerheimia kannatti porvaristakin ainoastaan vähemmistö ja hän siis olisi tullut syrjäytetyksi ilman, että sosialidemokraatit olisivat ottaneet osaa porvarin valitsemiseen;

5) ryhmän olisi pitänyt ajaa valtiollisten vankien vapauttamista kaikilla käytettävissään olevilla keinoilla ja ellei ryhmä olisi siinä muuten onnistunut, olisi sen pitänyt käyttää valtiopäiväjärjestyksen vähemmistölle suoma oikeutta siinä, että olisi pyytänyt porvareille tärkeitä lakeja yli vaalien, sekä kieltämällä varat hallitukselta ja, ellei muut keinot olisi auttaneet, olisi sosialidemokraattisten edustajain tullut, ellei ryhmän tekemiin vaatimuksiin olisi myönnytty, lähteä pois vaikka koko eduskunnasta."

A. Kotonen: Tahdon lyhyesti vastata Jalavan väitteisiin. Silloin on ensinnäkin huomautettava, että ensimmäinen ja viimeinen, alku ja loppu hänen virressään oli, että nykyinen ryhmä on harrastanut sovittelu-, kompromissi-, naimiskauppa ja mitä kaikkia nimiä sillä politiikalla nyt olikaan, jota hän meidän niskoillemme työnsi. Minä pyytäisin huomauttaa siitä jo usein mainitusta seikasta, että olot, joissa olemme toimineet, ovat olleet sellaiset, että on täytynyt koettaa saavuttaa hyvällä se, mitä on ollut mahdollista saavuttaa, sillä meillä ei ole ollut, niinkuin toveri Jalavalla siihen aikaan kuin hän maailmaa eduskunnassa paransi, venäläisiä ja suomalaisia pistimiä takanamme. Ja kumma kyllä, kun ne miehet, jotka nyt käyvät näin kovasti vasemmistolaisten nimessä ja syyttävät nykyistä ryhmää veljeilystä, itse olivat johtavassa asemassa puolueessa, niin he, vaikka heillä oli valtakunta, voima ja kunnia takanaan, kirjoittelivat silloiselle Venäjän täysin porvarillis-kapitalistiselle Miljukov-Kerenskin hallitukselle sellaisia alamaisia kirjelmiä kuin on tämänpäiväisessä Sosialidemokraatissa julkaistu. Tämä Kuusisen, Mannerin ja Sirolan allekirjoittama kirjelmä, joka ei suinkaan ole myöskään Jalavalle tuntematon, alkaa näin: „Täydellisesti Teihin (nimittäin Kerenskiin) luottaen ja tietäen Teidät Suomen kansan ystäväksi, pyydämme täten yksityisesti kääntyä Teidän puoleenne“. — (Se on heidän asiansa!) Itsekullakin ryhmällä näkyy olevan asiansa; hyvä, että meillä

on paperit käsissämme, kun me syytämme yksityisestä kääntymisestä, mutta teillä ei ole mitään. Samat herrat jatkavat — — (Eivät ne täällä ole!). On heidän aseenkantajansa. He jatkavat: „Samoin olisi asianmukaista, että Venäjä, varmemmaksi vakuudeksi ja horjumattoman luottamuksen lujittamiseksi Suomen kansassa, tarjoaisi sopimuksen joittenkin toisten valtain, esim. Ranskan ja Englannin taattavaksi. Uskomme, että Te ette tällaisen seikan mainitsemista suinkaan käsitä puolestamme vähimmäksikään epäluottamukseksi Hallitustanne — isolla H:lla! — kohtaan, jonka ystävydestä ja vilpittömyydestä olemme jo äskeisen manifestin kautta saaneet niin erinomaisen todistuksen. Mutta juuri siihen katsoen, kun nykyinen Hallituksenne on väliaikainen, eikä voida tietää varmasti, tuleeko Venäjällä aina pysymään samansuuntainen hallitus, olisi tuollainen takuu toivottava“. Tämä on minusta jotakuinkin makeaa kieltä niin täysin porvarilliselle hallitukselle kirjoitettuna kuin oli Miljukovin hallitus, joskin Kerenski oli siinä jäsenenä, silloisen puoluejohdon nimessä annettuna. Minä en syytä suurestikaan. He toimivat silloisen ajankohdan olojen mukaan, mutta kun te, jotka itse olette olleet mukana tuollaisten luritusten lähettämässä, syytätte meitä, niin vetäkää esille yksi ainoa todistuskappale, missä olisimme sanoneet mitään sinnepäinkään kuin te olette sanoneet. (Entäs Kotosen Pietarin reisut!) Kävin siellä, mutta ei tuollaisia sanoja kirjoittamassa, vaan Tokoin hallituksen lähettämänä. Ei kukaan, ei Jalavaakaan, pannut vastaan.

Sitten Jalava mainitsi, että oli uskottu, että nykyinen puoluejohto on saapa aikaan hyvinkin loistavia tuloksia parlamentaarisella toiminnalla työväenluokan hyväksi. Kuka on sitä uskonut? Me emme ole sellaisia narreja. Päinvastoin minä omalta kohdaltani uskoin saavutettavan paljon vähemmän kuin on saavutettu. Minä en vuosi sitten uskonut, että millään toiminnalla olisi saavutettu sellaisia tuloksia kuin on saavutettu. (Lassy: Ei se ole teidän ansionne!) Se on kai Lassyn ansio, jonka ansiot sosialidemokratian historiassa ovat niin ennenkuulumattoman suuret! — Sitten väitti Jalava, että on ryhmässä miehiä, jotka ovat käyneet salaisia neuvotteluja ministeripaikoista. Yltäkylläinen havainto Jalavan puheesta on ollut — minä en ole sitä ensi kertaa kuullut — että hän heittää tällaisia salaisia syytöksiä mainitsematta henkilöitä, mainitsematta tapahtumia sen tarkemmin ja siten vetäytyen pois vastuusta. Jos se on totta, kuka sen sanoi, minä pyydän mainittavaksi nimet. (Lassy: Minä sitoudun todistamaan huomenna!) Valitettava vain, ettei se tapahdu tänään. Jos paperit ovat sellaisia kuin Lassyn äsken lukema, niin silloin minä luulen hänen voivan todistaa mitä tahansa, siksi läheisissä väleissä hän näkyy olevan entisten jääkärien y. m. heidän kaltaistensa kanssa. Me emme ole neuvotelleet, niinkuin Lassy, kaikkien maiden diplomaattien luona.

Sitten on hyökätty meidän minimiohjelmamme kimppuun, mutta veraten siivosti, kun muistaa, miten tätä minimiohjelmää on aikaisemmin käsitelty Helsingin kunnallisjärjestössä y. m. Ja minä ihmettelen, että juuri Jalava, joka ennen on käyttänyt hyvin voimakasta puhetapaa tästä asiasta puhuessaan, nyt, viisaasti kyllä, hillitsi itsensä aika tavalla. Hän kuitenkin mainitsi, että hallitusmuoto on kelvoton. Se on hänen väitteensä, jonka hän työnsi esille pitkien miettimisien jälkeen, mutta vaikka häneltä vaadittiin selitystä, missä suhteessa se on kelvoton, miten olisi ollut mahdollista saada se paremmaksi, niin siihen en kuullut, en puolellakaan sanalla vastattavan mitään, jollemme ota huomioon, että hän väitti sillä vahvistetun meille sotalaitoksen, että sillä pelastettiin kirkko ja että lakkovapaus estettiin. Nämä olivat ne kolme asiallista muistutusta, jotka

hänellä oli tehtävänäan uutta hallitusmuotoa vastaan. Ensinnäkin sotalaitos. Siihen syytökseen nähden minä huomautan, että hallitusmuoto ei sisällä sotalaitoksesta muuta kuin tämän yleisen säännöksen: jokainen Suomen kansalainen on velvollinen ottamaan osaa isänmaan puolustukseen tai sitä avustamaan, niinkuin siitä laissa säädetään. On siis hallitusmuodossa lausuttu se periaate, että jos vihollinen hyökkää maahan, jokainen Suomen kansalainen on velvoitettu ottamaan osaa isänmaan puolustukseen, ja tämä on periaate, joka on aina ollut sosialidemokratian periaate, josta ei kukaan sosialidemokraatti ole tahtonut vetäytyä pois. Bebel sanoo, että jos vihollinen hyökkää Saksaan, minä olen valmis pahimman porvarin kanssa astumaan kivääri kädessä maata puolustamaan. (Se on Bebelin ikäviä lauseita!). Ikäviähän ne ovat kaikki teille, Bebelin Engelssin ja Marxin. Sitten kirkko on säilytetty. Milloin se on tapahtunut? Me suuren tappelun jälkeen saimme pois sen pykälän, jossa sanottiin, että evankelisluterilainen kirkko on kansan kirkko. Tämäkään säännös ei olisi sisältänyt mitään itse asiassa, koska kirkkolaki on voimassa, mutta ettei se kirkkopykälä olisi jäänyt hallitusmuotoa rumentamaan, niin me suuren tappelun jälkeen saimme sen pois. Tämä oli Jalavan syytös n:o 2, ja näin erinomaisen hyvin perusteltu se oli. Minä sitä vastaan asettaisin tästä toisesta minimiohjelmasta kohdan, jossa sanotaan: „Kreikkalaisvenäläinen kirkko Suomessa on oman hengellisen hallituksensa alainen tämän kirkon lakien mukaan“. Vai lieneekö ero siinä, että kreikkalaista kirkkoa saa suojella, mutta ei tätä evankelisluterilaista, koska näkyy vasemmistomiehiin, Jalavaan ja muihin, tuollaiset ponnet pystyneen siihen aikaan erinomaisesti. Kolmas Jalavan hyökkäys koski sitä, että lakkovapaus on poistettu sillä pykälällä, jossa sanotaan, että kansalaisten työvoima on valtiovallan erikoisessa suojeluksessa. Joka tämän pykälän ymmärtää niinkuin Jalava, hän syyttäköön pappaansa ja mammaansa, mutta älköön suinkaan tämän pykälän tekijöitä Pykälä on muuten Saksan sosialidemokraattien vaatimuksesta otettu sikäläiseen uuteen hallitusmuotoon ja sieltä meidän hallitusmuotoomme.

Sitten on, ei niin suoraan täällä, mutta erään kerran ollessani Helsingin kunnallisjärjestön kokouksessa, syytetty meitä siitä, että me hallitusmuotoon hyväksyimme määräenemmistöä koskevat pykälät, ne pykälät, joissa vaaditaan vissien asiain ratkaisuun määräenemmistö. Nyt on kuitenkin asianlaita niin, että nykyinen eduskunta ja nykyinen hallitusmuoto ei ollenkaan ole koskettanut niihin valtiopäiväjärjestyksen säännöksiin, vaan nämä määräenemmistöä koskevat säännökset ovat alkujaan sen n. s. eduskuntamuutoskomitean laatimat, jossa jäseninä olivat Valpas, Sirola y. m. Sieltä ne pykälät pohjustavat, ei suinkaan nykyisestä hallitusmuodosta. Sitäpaitsi on vielä eri kysymys, miten viisasta meidän kannalta olisi vaatia määräenemmistöä koskevain pykälien sellaisenaan ilman muuta poistamista. Ja ettei se ainakaan joka tapauksessa ole viisasta, sen osoitti Jalavan oma lausunto, kun hän sanoi, että miksei käytetä hyväksi näitä määräenemmistöpykäläiä ja äänestetä lakeja yli vaalien. Tämän verran on siis johdonmukaisuutta näissä syytöksissä.

Armahdusasian ajaminen nykyisessä eduskuntaryhmässä on ollut siksi voimaperäistä, se on ollut niin lähellä kaikkea meidän eduskuntatoimintaamme, että minä luulen, että jokainen meistä hyvällä omallatunnolla siihen vastaa sekä teidän että koko valitsijakunnan edessä. Se on ollut johtotähtenä koko meidän toiminnassamme, ja jollei odottamattomia vaikeuksia meidän toiminnallemme saada, niin luultavaa on, että ennen joulua taas kolmisentuhatta vankiloissa viruvaa pääsee vapaaksi lastensa ja

omaistensa luo. (Kokouksesta: Mikseivät kaikki pääse?). Mikseivät kaikki pääse, sitä on helppo kysyä, mutta vastatkoon kysyjä, miten hän tekisi saadakseen ne vapaiksi. Jotka uskovat, että ne Lassy saisi pois, niin minä onnittelen heitä „jotka eivät näe, ja kuitenkin uskovat, sillä he ovat autuaat“.

Vielä heitti Jalava sen syytöksen, miten perustuslakivaliokunta voi ottaa esille hallitusmuotokysymyksen uudestaan, kun se oli jo jätetty lepäämään yli vaalien. Hän katsoo siis vanhana valtiopäivämiehenä, että kun on joku kysymys jätetty lepäämään yli vaalien, sitä ei saa ottaa enää esille. Minä nyt vain muiden, en tietysti Jalavan, varalle pyytäisin lukea valtiopäiväjärjestyksen 59 §:n, joka kuuluu näin: „Lepäämään jäänyt ehdotus ei estä antamasta uutta esitystä eikä tekemästä eduskuntaesitystä asiasta, jota ehdotus koskee“. Se kai on sillä selvä. — Presidentinvaali on tietysti se hyvin etsitty pala, jota on pureksittu pureksimasta päästyä. Minä sanoisin sen johdosta vain, että siihen aikaan, kuin presidentinvaali oli toimitettava, kaikkialta ympäri Suomea tuli työväen vaatimuksena meidän tietoomme, että Mannerheim on syrjäytettävä tavalla millä tahansa. (Se on vale!) Sellaisia kirjelmiä saa Lassy nähdä eduskuntaryhmän asiakirjoista, jos haluaa. Muuta keinoa siinä ei ollut, kun tahtoi varmasti tämän työväestön yleisen toivomuksen ajaa läpitse, ei voinut menetellä muuten kuin ryhmä menetteli. Ja että se myös oli viisaasti menetelty, siitä minä olen syvästi vakuutettu m. m. senvuoksi, että siten estettiin Suomen syökseminen sotaan Neuvosto-Venäjää vastaan. Kyllä Helsingin kunnallisjärjestön kokouksessa tästä kysymyksestä keskusteltaessa sanottiin, että mitä se olisi merkinnyt, olisi antanut herrojen tapella! Jos tältä kannalta lähdemme, silloin voidaan syyttää. Me katsoimme, etteivät ne herrat ole, jotka tappelevat, ja me katsoimme lisäksi, etteivät edes herrat saa tapella, sentähden, että meidän käsityksenämme on ja se on ollut aina sosialidemokratian käsityksenä, että hyökkäyssotaa on aina vastustettava, pyrkivätpä siihen herrat tai narrit. Kumpaa laatua Lassy on, ratkaiskoon hän itse. Puhuja sanoi, ettei Mannerheim olisi aikaansaanut sotaa. Luuleeko hän todellakin, että yksikään sielu tässä Suomen sosialidemokraattien puoluekokouksessa on niin typerä, että tarvitseisi siinä suhteessa mitään perusteluja. Totta kai on jokaiselle selvää, että Mannerheim ei yksin mitään saa aikaan, mutta toisaalta on tiedossa, että se klikki, joka oli hänen ympärillään, aivan samoin kuin oli klikki tsaarin tai keisari Vilhelm toisen ympärillä, ja vielä ne ainekset, jotka olivat tuon klikin takana, ne ajoivat sotaa ja olisivat varmasti vieneet maan sotaan. Sen ovat myöhemmän ajan tapaukset osoittaneet päivän selvästi, toivoakseni myös Lassylle.

Ryhmää moitittiin vielä siitä, että se ei ole äänestänyt lakeja yli vaalien, ja yleensä siitä, että se on hyväksynyt joitakin verolakeja. Tässä jo välihuudahduksilla kysyttiin Jalavalta, mitkä verolait on hyväksytty. Hän ei voinut vastata, ja mahdotonta onkin vastata tässä seurassa, jossa on henkilöitä, jotka tietävät jotakin. Siellä kunnallisjärjestössä se voi mennä täydestä, tuollainen väite. Totuus on se, ettei eduskunnassa ole hyväksytty yhtään ainoata verolakia. Käsittelynalaisena on eräs tärkeä verolaki, mutta mitä ryhmä siinä tulee tekemään, se on tulevan ajan kysymys. Minä sanon jo omalta kohdaltani, en ryhmän nimessä, että jollei erikoiset syyt vaadi jarrutusta, niin se verolaki on hyväksyttävä, se nimittäin tietää verotaakan siirtämistä omistamattomilta kerroksilta omistaville ja parantaa siis nykyistä asiain tilaa siinä suhteessa varsin huomattavasti. Sitten sellaiset väitteet, että Suomen rahan arvon suuruus tai pienuus ei vaikuta mitään köyhälistön elämänehtojen paranemiseen tai huononemiseen, ovat sitä alkeel-

lisinta kansantalouspolitiikkaa, niin alkeellista, etten olisi tässä seurassa voinut odottaa sitä kuulevani. Kyllä kai asian laita on sittenkin niin, että jos maan talous kokonaisuudessaan kulkee kohti perikatoa, niin siitä kärsii myös työväki ja minä sanoisin: ennen kaikkea juuri työväki, sillä kokemus osoittaa, että työväen palkat eivät tahdo kohota samassa suhteessa kuin elintarpeiden hinnat ja elintarpeiden hintoihin taas vaikuttaa rahan arvon pienuus tai suuruus.

Mutta mitäpä oikeastaan kannattaa tässä — sanon samoin kuin aamupäivällä — väitellä asioista niiden kanssa, jotka sanovat niinkuin Jalava: antaa mennä, antaa mennä kaikki hulinaksi! Kun siltä kannalta lähdetään, silloin totisesti meidän toimintamme on ollut virheellistä ja väärää, mutta me emme ole lähteneet siltä kannalta. Me katsomme, että jos päästämme yhteiskuntamme raunioiksi, sen talouselämän rappiolle tahallamme, niin teemme työväestölle karhunpalveluksen. Varakkaat selviävät aina paremmin ahtaistakin ajoista kuin työväenluokka, ja senvuoksi niiden työväenedustajain, jotka näkevät kotiveräjänsä ulkopuolelle, on varottava tuollaisen politiikan tielle lähtemästä.

Puheenjohtaja ilmoitti järjestävän valiokunnan puolesta, että puoluesihteerin Tainio oli valiokunnalle ilmoittanut katsovansa toimittajan Kaarlo Luodon toimineen puoluetta vahingoittavasti ja sen vuoksi ehdottaneen, että Luoto erotettaisiin puolueesta. Järjestävä valiokunta oli päättänyt, että asia otetaan esille seuraavana aamuna klo 9.

Istunto päättyi klo 6,05 ip.

Kolmas kokouspäivä.

Keskiviikkona joulukuun 10 p:nä.

Aamupäivän istunto.

Istunto alkoi klo 9,15 ap. Puhetta johti *Tanner*. Nimenhuudossa merkittiin poissa olevaksi Kaarilahti ja Westerlund.

Luodon erottaminen puolueesta.

Puheenjohtaja ilmoitti, että järjestävän valiokunnan päätöksen mukaan tulee nyt esille toimittaja Luodon puolueesta erottaminen. Puhevuoron saatuaan lausui:

T. Tainio: Minä en ole koskaan nähnyt minkään puolueen tai puoluekokouksen sillä tavalla häväisseen itseänsä kuin tämä puoluekokous valitessaan puheenjohtajakseen Kaarlo Luodon, joka on tunnettu puolueen vahingoittaja ja vastustaja. En ole koskaan nähnyt minkään puolueen sillä tavoin rikkovan omia sääntöjensä. Meillä on puoluepäätöksiä, joissa vaaditaan tiukkaa puoluekuria. Meillä on sääntöjen 73 pykälä, jossa sanotaan: „Puolueeseen ei saa kuulua puolueen vastustaja, vastustavaan puolueeseen kuuluva eikä puoluetta vahingoittava,“ mutta tämä puoluekokous valitsee puheenjohtajakseen, asettaa kunniapaikalle henkilön, jonka toiminta tunnetusti ja tietoisesti on ollut puoluetta vahingoittavaa laatua! Täällä puoluerikokset palkitaan luottamustoimilla! Se on omituinen menettelytapa. Jos tämä ei olisi tapahtunut yllätyksen kautta, niin se merkitsisi sangen ikävää asiaa tälle puolueelle, merkitsisi sitä, että puolue, joka ei kunnioita omia päätöksiään, joka ei noudata omia sääntöjään, se puolue on rappeutumassa. Mutta siihen nähden, että meillä on tässä puoluekokouksessakin siksi paljon nuoria, verraten myöhään puolueeseen liittyneitä, jotka eivät ehkä kaikki puoluepäätöksiä ja puoluesääntöjä tunne ja jotka jonkinlaisen suvaitsevaisuuden nimessä tahtoivat luovuttaa yhden puheenjohtajapaikan vasemmistolaisille, koska heidän johtajansa Lassy sitä ehdotti ja heidän oman ehdokkaansa esitti, on tapahtunut vaali selitettävissä. Minä tiedän kokouksessa olevan paljon sellaisia, jotka mainitsemistani suvaitsevaisuus- eli kohteliaisuus-syistä äänestivät Luotoa vain sen tähden, että hän oli kommunistiryhmän ehdokas, ottamatta huomioon lainkaan, että tällä ehdotuksella Lassy sivalsi salakavalan iskun vasten koko puolueen kasvoja.

Puolueneuvoston kokouksessa velvoitettiin puolue-toimikunta ryhtymään tarkastamaan kaikkia työväenlehden nimellä kulkevia ja toimimaan siihen suuntaan, että kaikki työväenlehdet tulisivat puoluelehdiksi. Kun puolueneuvoston kokouksessa minä sihteerinä esitin puolue-toimikunnan lausunnon puoluelehdistä, minä en siinä maininnut Savon Kansaa lainkaan, koska se ei ollut ilmoittautunut puoluelehdiksi. Osittain tästä puolueneuvoston kokouksessa moitittiin, sanottiin, että pitää seurata kaikkia lehtiä ja koettaa toimia siihen suuntaan, että kaikki työväen lehdet puoluelehdiksi saataisiin. Tämän päätöksen johdosta erittäin ja muutenkin lähetti puolue-toimikunta minut edustajanaan Kuopion läänin läntisen piirin piirikokoukseen, jossa olisi muutenkin tullut esille juuri Savon Kansaa kustantavan yhtiön johtokunnan alotteesta piirin suhde Savon Kansaan. Mainitun yhtiön johtokunta pyysi siellä piirikokouksen kannatusta lehdelle, pyysi piirikokousta kehoittamaan piirijärjestöjä merkitsemään osakkeita lehteä kustantavaan yhtiöön. Piirikokouksen päätös kuuluu: „Piirikokous katsoo, ettei se asian nykyisellään ollen voi kehoittaa työväenjärjestöjä merkitsemään osakkeita kysymyksessä olevassa yhtiössä, kun Savon Kansaa ei ole tarjottu sosialidemokraattisen puolueen lehdeksi, vaan kehoittaa se piiritoimikuntaa tekemään ensi tilassa Savon Kansaa kustantavan osakeyhtiön johtokunnalle esityksen, että se ryhtyisi mahdollisimman pian toimenpiteisiin, että Savon Kansasta tulisi puoluelehti, jonka jälkeen piiritoimikunta antakoon heti järjestöille kehoituksen osakemerkintään. Samoin päätettiin yksimielisesti, että puolueen toimitsijain ja jäsenten on toiminnassaan johdonmukaisesti noudatettava sosialidemokraattisen puolueen periaatteita ja puoluepäätöksiä sekä senmukaista parlamentaarista menettelytapaa.“ Piirikokous hyväksyi jälkimmäisen ponnin aivan yksimielisesti, edellistä pontta kai vastusti yksi henkilö, nimittäin Savon Kansan taloudenhoitaja. Piirikokouksen päätöksen johdosta kutsuttiin Savon Kansan

johtokunta koolle — jo seuraavana päivänä — tästä asiasta keskustelemaan ja minulle ilmoitettiin johtokunnan kokouksesta — en minä siellä ollut läsnä päätöksiä tehtäessä —, että johtokunnan enemmistö on samalla kannalla kuin piirikokouskin, mutta koska asia on niin tärkeä, niin johtokunta ei ota sitä päättääkseen vaan lykkää sen yhtiökokoukseen, joka tullaan lähimmässä tulevaisuudessa koolle kutsumaan. Asiahan näytti menneen hyvinkin suotuisaan suuntaan. Mutta hyvin pian sain kuitenkin huomata, että kyllä se oli puijauspeliä koko juttu, sillä kun minä rupesin tarkastamaan Savon Kansaa ja seuraamaan siitä piirikokouksen päätöksiä, niin minä havaitsin, että niitä ei julkaistukaan. Lehdessä selostettiin muita piirikokouksen päätöksiä, mutta ei laisinkaan keskusteluja eikä ponsia tästä kysymyksestä. Jälkeenpäin, kun minä olen kysellyt, mistä se johtui, on toimituksen taholta selitetty, että toimitus ne kyllä olisi julkaissut, mutta taloudenhoitaja Paakki ja johtokunnan jäsen Hedman kävivät kirjapainossa ottamassa valmiin ladelman pois (Hedman: En ole käynyt, se on vale!). Voi olla. Luoto on myöskin sanonut, että Paakki kävi, mutta minä olen kuullut toisaalta, että Hedman olisi käynyt. Koska kuitenkin Hedman väittää sen valheeksi, niin ehkä se on valhe. Kuopiossa on jumalattoman vaikea tietää, mikä on totta, mikä valetta. — Mutta toiselta puolen, vaikka toimitus tällä tavalla onnistui tai näyttää onnistuvan lykkäämään syyn piirikokouksen selostuksen julkaisemattomuudesta toisille, niin toimitus ei kuitenkaan ole tietääkseni yrittänytkään sen jälkeen millään tavalla niitä päätöksiä julkaista, ei ole ryhtynyt minkäänlaisiin toimenpiteisiin saadakseen taloudenhoitajan omavaltaisen menettelyn korjatuksi. Toimitus on tyyneästi alistunut tuollaiseen ennen kuulumattomaan ja törkeään toimituksen asioihin sekaantumiseen, että yhtiön taloudenhoitaja menee ja poistaa valmiin ladelman. Tällaisen luulisin olevan toimitukselle kunniakysymyksen, „olla tahi ei olla,“ ja jos tulee riita johtokunnan kanssa johtokunnan päätökseen alistumisesta, niin sellaisen alistumisen minä ymmärrän heikon toimituksen merkiksi, mutta alistua sanaakaan sanomatta vain yksinkertaisesti Paakin, taloudenhoitajan, omavaltaisuuteen, jolla ei ollut takanaan minkäänlaista johtokunnan päätöstä, se on enemmän kuin ihmeellistä. — Minä jälkeenpäin odotin sitä aiottua yhtiökokousta, mutta sitä ei kuulunutkaan. Jäin ihmettelemään, mistä syystä johtokunta teki sellaisen päätöksen, että yhtiökokous kutsutaan koolle lähimmässä tulevaisuudessa, ja arvelin, että tottakai yhtiökokous tulee hyväksymään lehden ilmoittamisen puoluelehdeksi, koska johtokunnan enemmistökkin sitä puoltaa. Savon Kansalla oli lainahakemus Helsingin Työväen Säästöpankissa ja pankin johtokunta ei ollut lainaa myöntänyt, kun lehti ei ollut puoluelehdeksi ilmoittautunut. Pankin puolesta oli Savon Kansalle ja puoluetoimikunnalle annettu tietää, että lainan myöntäminen riippuu puoluetoimikunnan lausunnosta eli siitä, minkälaisen lausunnon annamme, onko syytä käyttää työväen säästöpankin varoja sellaisen lehden tukemiseksi, joka jo silloin oli ilmoittanut kulkevansa omia teitään. Vielä tämän jälkeen kirjoitti minulle Savon Kansan johtokunnan puheenjohtaja lainahakemusasiasta sanoen, että kyllä lehti tullaan puoluelehdeksi julistamaan. Tarkoituksena oli saada puoluetoimikunta ensin antamaan suositteleva lausuntonsa; sen jälkeen lehdellä olisi ollut varaa päättää mitä tahansa. Ei puoluetoimikunta voinut mennä tällaista puoltolausetta antamaan missään tapauksessa, ennenkuin lehti tulee puoluelehdeksi. Ja kyllä me vielä yhä odotamme — sitä ilmoitusta ei ole vielä tehty. Mutta lehti, kun se itsetietoisesti tällä tavoin asettui oman järjestönsä päätöksiä rikkomaan, ei uskaltanut julkaista oman piirijärjestönsä päätöksiä se on senjälkeen esiintynyt sellai-

sena, kuin se olisi työväen lehti, ja täällä Helsingissä ilmestyvä puolueen pää-äänenkannattaja vain jonkinlainen herrojen lehti. (Sulo Vuolijoki: Oikea käsitys!). Sellaista käsitystä siellä esitettiin. Minä panen merkille, että Sulo Vuolijoki huusi, että se on oikea käsitys. Minä ainoastaan konstateeraan edelleen, että meidän puolueemme pää-äänenkannattajaa väitetään siellä herrojen lehdeksi, vaikka se on puolueen oma, puolueen ohjelman ja puoluekokouksen päätösten mukaisesti, sosialidemokraattisen puolueen puoluekokouksen päätösten mukaisesti toimitettu. Suloa on ollut perin vaikea saada kiinni puolueen vastustamisesta, mutta menee se viisakin ansaan. (Sulo Vuolijoki: Erottamisenko vuoksi?) Saa nähdä, se riippuu asianhaaroista ja millä tavoin Sulo vielä suutaan soittaa. — Senjälkeen tämä lehti on Luodon johdolla esiintynyt säännöllisesti aivan kaikissa asioissa puoluetta vastaan, ei suinkaan ainoastaan puoluettoimikuntaa vastaan, niinkuin se koettaa eräässä viimeisistä numeroistaan selvittää, vaan puoluetta vastaan sinänsä, alun pitäen pyrkien puoluetta hajoittamaan, ja viimeisinä aikoina esiintyen niin suoraan, kuin suinkin on uskaltanut, kommunismin asianajajana. Kun sosialidemokraattinen työväenpuolue täytti 20 vuotta, kirjoitettiin Savon Kansassa tämän muistopäivän johdosta m.m. seuraavaa: „Toiset sanovat meillä, että kaikki voidaan saavuttaa, kunhan vain Suomen työväenliike edelleen voidaan pitää yhtenä, hajaantumattomana ja sosialidemokraattisena liikkeenä. Tämä uskonkappale on meille vast'ikään lausuttu muka pätevältä ja johtavalta taholta. Mutta paljon löytyy meillä niitä, joiden käsityskanta on päinvastainen. Tämän käsityskannan mukaan on suurin paha meillä juuri „yksipuoluejärjestelmä“, se, että aivan vastakkaisen käsitystavan omaavat ainekset työväestöstä pakotetaan pysymään saman johdon alla ja keskinäisillä hankauksilla alituisesti lamauttamaan toistensa toimintaa. Jos meillä olisi kaksi, miksei kolme työväenpuoluetta, kuten porvarillisiakin puolueita on kolme, silloin jokainen löytäisi oman puolueensa ja ryhmänsä, jossa hyvin viihtyisi ja jossa innostuisi, silloin oikeistososialistit keräisivät paljon ääniä ja pelastaisivat monta sielua porvarillisesta vasemmistosta joukkoonsa, vasemmistolaiten taas ei tarvitsisi tehdä äänestyslakkoa, niinkuin nyt, eikä pysyä syrjässä jarruttavana ryhmänä. Silloin myös eduskuntavaaleissa, tietysti vaaliliitossa keskenään, nämä sosialistipuolueet keräisivät yhteensä ääniä paljon enemmän kuin sosialidemokraattinen puolue ennen yksinään ja silloin ei pitäisi olla mikään vaikeus saada äänestetyksi 120 sosialistia eduskuntaan“ — sitten siinä on taittovirhe — „ja saada ratkaisevasti valtiovalta käsiinsä“, tai jotakin sellaista.

Tässä kirjoituksessa siis puhutaan tarkoituksellisesta puolueen jakamisesta kolmeen osaan sillä perusteella, että porvaripuolueitakin on kolme, ja sitten tunnustetaan, että vasemmisto-ainekset suoraan jarruttavat puolue-toimintaa, ja pidetään aivan oikeana, että siltä taholta on tehty äänestyslakko. Ei sanaakaan siitä, mitä varten äänestyslakko on tehty, vaan pidetään aivan luonnollisena asiana, että niin on tapahtunut. Syynä siihen, etteivät vasemmistolaiset olisi voineet ottaa osaa vaaliin ei suinkaan voinut olla etteivät nämä edustajat heitä tyydyttäneet, ei sitä silloin pidetty syynä siihen, että kommunistiset ainekset eivät ottaneet vaaleihin osaa. Mutta jo sitä ennen, tiistaina 20 p:nä toukokuuta kirjoitetaan toimituksen nimessä seuraavaa: „Suomessa ei suvaita mitään itsenäistä ajatustapaa — — — työväenasiasta ja työväenliikkeestä. Tämä on vanha totuus. Valpas julisti aikoinaan pannaan kaikki, jotka uskalsivat vähänkin poiketa hänen reseptistään. Julkisuudessa ei saa esiintyä mitään muuta kuin määrättyllä tavalla tulkittua puhdasta sosialidemokraattista teoriaa, olkoonpa vaikka niin, ettei

socialidemokraattinen menettelytapa ole varsin äskettäin voinut estää johtamasta Suomen työväestölle verrattain huonoihin tuloksiin. — — — Me kannatamme arvostelun vapautta työväenlehdissä, kohdistukoonpa se vaikka socialidemokraattiseen teoriaan tai puoluejohtoon. (Sulo Vuolijoki: „Onko se rikos?“ T. Tainio: „Ei se rikos ole, mutta valhe se on.“) Mutta meidän maassamme ovat olot ahtaat ja meillä ei mielellään suvaita sellaista työväenlehteä, joka antaisi vapaasti palstojaan käytettäväksi Suomen työväenliikkeessä esiintyville eri käsityskannoille. — — — „Kaikki lehdet meillä joutuvat syntymästään saakka orjallisesti kytketyiksi johonkin määrättyyn puoluekantaan ja poikkeamista vähimmässäkään määrässä siitä pidetään kauhistuksena. Toisin on laita ulkomailla, joiden vapaammassa oloissa myös *itsenäinen* sanomalehdistö voi menestyä“.

Sulo Vuolijoki kysyi, onko tämä rikos. Ei, mutta tämä on valhe, törkeä valhe, kaiken kaikkiaan. Tässä valehdellaan ensin Valppaasta ja Valppaan ajasta. Valppaan aikana ei meillä ollut sellaista sensuuria, ettei olisi saanut kirjoituksia julki. Minä olen kuullut samaa sanottavan toiseltakin taholta. Koko sinä aikana kuin minä olen ollut puolueessa, ei minua ole estetty tavalla tai toisella ajatuksiani julki tuomasta. Jollen ole saanut kirjoittaa Työmieheissä, niin olen kirjoittanut maaseutulehdissä. Mutta työmieheissäkään ei ole yhtään kertaa minulta tilaa kielletty, ja kuitenkin minä olen tietävästi esittänyt toista suuntaa kuin Valpas. Ei ole siis siinä perää, että mielipiteitä ei olisi saanut tuoda julki puolueen lehdissä. (Eetu Salinilta!) Eetu Salinilta on estetty osittain tila Työmieheissä, mutta onhan hän muissa lehdissä saanut kirjoittaa. Mutta sitä oudompaa on, kun tämä lehti tällä tavoin esiintyy muka vapaan sanan nimessä, on olevinaan muka lehti, jossa saa vapaasti kirjoittaa, vaikka missään lehdessä ei kuitenkaan sensuuri ole ollut niin tiukka kuin Savon Kansassa, eikä missään ole niin säälimättömästi kirjoituksia pantu paperikoriin, silloin kun ne ovat olleet lehden toimitukselle vastenmielisiä. Ja kun minä tätä valitin bolshevistisen liikkeen terävimmälle teoretikolle, niin hän sanoi: „ne uskaltavat, niillä on voimaa“. Minä nauroin. Sulo on valmis moittimaan, jos Ryömä harjoittaa sensuuria häntä vastaan silloin kun hän koettaa salaa kuljettaa kommunismia Suomen työväelle, mutta silloin kun Luoto koettaa estää socialidemokraattisia kirjoituksia eikä pane niitä lehteensä, silloin Sulo Vuolijoki sanoo, että ne uskaltavat, niillä on voimaa. (Sulo Vuolijoki: Tainio valehtelee.) Kyllä se on kuvaava kanta, ristiriitainen kanta, johdonmukaisesti ristiriitainen. Ja sitten: eiväthän meidän puoluelehdet, niinkuin täällä sanotaan „joudu syntymästään saakka orjallisesti kytketyiksi“. Täällä eilen joku kuopiolainen tiesi todistaa minun sanoneen piirikokouksessa, että eihän se sulje lehden palstoja toisinajattelevainkaan kirjoituksilta, vaikka lehti puoluelehdiksi tulisi. Sikäli kuin minä olen huomannut, on meillä ajatus- ja lausuntavapaus varsinkin maaseutulehdissä ollut liiankin suuri, ihan liian suuri. Kansan Sana esim. on antanut palstansa aivan järjestelmällisesti kaikkien puolueen vastustajien käytettäväksi. (Onko se paha?) No, ei se ole hyväkään. Minä en ole sensuurin ystävä, mutta en minä niin järjestelmällisesti suostuisi palvelemaan puolueelle vihamielisiä tarkoituksia. Totta kai täytyy julkaista kaikki sellaiset puolueta arvostelevat kirjoitukset, joiden tarkoituksena on saada epäkohtia korjatuiksi; missä epäkohtia on, on ne korjattava. Mutta hitto vieköön, ruveta järjestelmällisesti julkaisemaan kirjoituksia, joiden tarkoituksena on puolueen repiminen leniniläisen järjestelmän mukaan — niille ei ole annettava tilaa.

Minulla olisi täällä kuinka paljon tahansa leikkeleitä ja koko lehtiä-

kin, joissa koko ajan säännöllisesti hommataan uutta puoluetta, halutaan hajoittaa tämä, ja sitten myös on todistuksia siitä, kuinka Helsingin kirjeissä säännöllisesti koetetaan synnyttää epäluuloa puolue toimikuntaa ja eduskuntaryhmää kohtaan j. n. e.

Viime aikoina, kun lehdessä puhutaan sosialisteista ja meidän puolueestamme, puhutaan valkoisista sosialisteista aivan niinkuin jonkinlaisena porvarillisena ryhmänä, vaikka meidän sosialidemokraattinen puolue ja sen puolue toimikunta on niin punainen kuin mikään muu sosialidemokraattinen puolue tahansa koko maailmassa.

Edellä esittämäni riittää aivan hyvin todistukseksi siitä, mikä minun oli todistettava, että Luoto toiminnallaan on vastustanut ja vahingoittanut puoluetta. Järjestelmällisesti, tarkoituksellisesti. Ei ole lainkaan kysymys mistään yksinäisestä teosta, mistään hetken hairahduksesta, vaan säännöllisestä, johdonmukaisesta toiminnasta. Että sellainen henkilö valitaan puoluekokouksen puheenjohtajaksi, se on häpeä. Vaikka häpeä se on sekin, että sellainen henkilö valitaan puoluekokoukseen. Mutta kun on harjoittanut sellaista säännöllistä, järjestelmällistä vääristelyä kuin Luoto on harjoittanut, niin eihän se ole ihme. Luoto on kyllä yhtä harras painovapauden ystävä kuin Kanninen ja Sulo Vuolijoki. Kun tällä tavoin järjestelmällisesti pääsee myrkyttämään koko piirinsä, niin ei ole ihme, jos siinä syntyykin harhakäsitteitä. Mutta ei ole sillä tavalla kuin Luoto sanoo, että kaikki ne järjestöt ovat hänen lehtensä takana. Täällä puhui eilen eräs Pielaveden mies sangen katkeria sanoja siitä suunnasta, jota Luoto edustaa, Leppävirran, Varkauden työväenyhdistykset, suuret voimakkaat järjestöt eivät suinkaan ole Luodon politiikan kannalla ja kyllä Luodon politiikkaa vastustetaan Karttulassa, on vastustettu Kuopiossa, sitä on vastustettu yli koko Savon. Mutta lehdessä on estetty tyytymättömyys tulemasta julki. Minä kuitenkin luulen sen tyytymättömyyden pääsevän julki täällä puoluekokouksessa. (Kuka sitä estää?) Niin, täällä sitä ei voi estää, vaikka Kuopiossa voi.

Kaiken edellä sanomani perusteella pyydän kannattaa järjestysvaliokunnan ehdotusta, että Luoto olisi puoluetta vahingoittavana ja vastustavana erotettava puolueesta.

Kaarlo Luoto: (Suosionosoituksia äärimmäisestä vasemmistosta kun puhuja astuu puhujalavalle). Puoluesihteerin syytökset koskevat etupäässä vain sitä, että minä olisin vienyt Savon Kansan semmoiseen suuntaan, että se olisi puoluetta hajoittava ja vain sitä hajoitustyötä tehnyt puolueessa enkä muuta. Tätä todistaakseen hän luki täällä muutamia artikkeleita väitteittensä tueksi, mutta hän luki tarkoituksellisesti ainoastaan muutamia kohtia eikä niitä, joissa selitettiin noita kirjoituksia — nämä selittävät artikkelit hän jätti lukematta, vaikka ne on varta vasten kirjoitettu noita toisia vastaan. Kesällä, sen muistavat kaikki Savon Kansan lukijat, yhteen aikaan minä annoin varta vasten mennä lehdessä pitemmän aikaa erään sarjan artikkeleita, joissa puhuttiin muka riippumattoman puolueen perustamisesta Suomeen. Minä laskin ne tarkoituksellisesti läpi saadakseni jollakin tavalla keskusteluja työväenpuolueen keskuudessa menettelytavoista ja yleensä suunnasta vähän vilkkaampaan vauhtiin kuin oli ollut siihen asti. Jos kuka kirjoitti tuon riippumattoman puolueen puolesta, niin minä annoin myös oikeuden, kuka siihen halusi, ja minä vastasin myös itse. Sen tietää jokainen, joka on lukenut Savon Kansaa. Viimeiset näitä kysymyksiä käsittelevät artikkelit olivat puolueen yhtenäisyyden säilyttämisen puolesta. (Silmänkääntötempu).

Sitten m. m. Tainio selitti pitkälti johtokunnan asioita ja mitä kaik-

kea siinä joukossa oli, joiden kanssa minulla ei ole mitään tekemistä. Erhän minä pidä johtokunnan enkä liioin osakeyhtiön kokouksia. Minä en ole ollut muuta kuin ani harvassa johtokunnan kokouksessa läsnä eivätkä ne asiat minulle kelpaa syytöksiksi.

Mitä sitten yleensä tulee lehden kantaan ja minun suhteeseeni lehden ilmoittautumiseen puoluelehdeksi, niin minä ihan myöhäiseen kesään asti nimenomaan vaadin, että Savon Kansa on alistettava puolueen lehdeksi. Täällä on mukana henkilöitä, joiden täytyy todistaa, että niin on ollut laita. Täällä on meidän silloinen toimitussihteerimme Hedman, hänen täytyy myöntää että minä olin sillä kannalla koko ajan myöhäiseen kesään asti, kunnes puoluetoimikunnan taholta osoitettu kiristys kehittyi siksi miksi se kehittyi. Sitten vasta minä muutin mieleni: sama se, ei tarvita.

Tainion selitykset siitä, että minä muka vaaliasioissa olisin ollut vastustavalla kannalla, ovat suorastaan ihmeellisiä. Milloin myös puoluetoimikunnan taholta esitettiin vaaleja toimitettavaksi, esimerkiksi valtiopäivämiesvaalit, niin mikään muu sanomalehti ei ole sen painavammin kehoittanut valtiopäivävaaleihin ottamaan osaa kuin Savon Kansa. Kunnallisista kysymyksistä ja kunnallisvaaleista Savon Kansa on kirjoittanut vähintään yhtä paljon kuin mikä toinen työväenlehti tahansa. Täällä on mies, jolta olen tilannut varta vasten kunnalliskysymyksiä koskevia artikkeleita. Hänen täytyy todistaa se; minä pyysin häntä: tee se, minulla ei ole aikaa. Milloin olen pitänyt puheita Kuopiossa, olen aina painostanut: ei hylätä yhteiskunnallistakaan toimintaa, se on tärkeää, ja olen selittänyt, minkätähden se on tärkeää. Silloinkuin on ollut kysymys eduskuntaryhmän kannattamisesta kansalaiskokousten kautta tai muuten, niin minä luulen, että se on tehty Kuopiossa yhtä pontevasti kuin missä muualla tahansa. Silloin kun oli puoluetoimikunnan taholta järjestetty rauhankokous – missä se pidettiin sen painavammin kuin Kuopiossa. Kuka sen toimitti? Ei piiritoimikunnan puheenjohtaja Rauhala. Minun toimestani se pidettiin. Oli niin paljon väkeä läsnä, että ani harvoin oli Kuopiossa niin paljon nähty. (Ei Luotokaan voinut pelkkää pahaa tehdä, tuli joku hyväkin teko välillä) Minä pakotin Kuopion kunnallistoimikunnan suoranaisesti tekemään ja ilman kokouksen pitoa se tehtiin. Muutamia miehiä minä velvoitin antamaan nimensä tämän toiminnan taakse; en kuulunut nimittäin silloin Kuopion kunnallisjärjestöön, nyt olen sen puheenjohtaja.

Edelleen Tainio koetti käyttää minua vastaan sitä, että eräessä artikkelissa oli puhuttu Valppaasta. Se artikkeli ei ole minun kirjoittamani, ja niinkuin äsken todettiin, on meillä selitetty, että meillä otetaan hirjoituksia muiltakin aloilta. Sillä tavoin tuo kirjoitus on tullut lehteen ja annettu mennä, kun se ei ollut mikään puoluetta vahingoittava, se oli siinäkin kohdin ainoastaan puoluetoimikuntaa koskeva. Se oli muka jonkinlainen vertaus Valppaan ajoilta, jota minä en itse asiassa täydellisesti hyväksynyt. Minä luulen, että sen eheämpää Valppaan kannattajaa ei ole kuin minä olen ollut ja olen nytkin. (Mutta Valpas ei ole Luodon kannattajia!). Siitä puhutaan toiste. (Mutta se kuuluu tähän asiaan!). Ehkä Valpas on ollut väärinkäsityksessä joidenkuiden valehtelijain avustamana. (Hupli: Koko Työmiehen toimituksella oli käsityksensä siitä asiasta!) Ei. (Hupli: Minä tunnen sen asian tarkkaan!). Tainio painosti, että puoluetoimikunta on muka se pyhä, koskematon. Ei milloinkaan! Aina ovat kaikki hallitukset arvostelun alaisia paitsi Venäjän tsaarivallan aikana ei hallituksen arvostelua saanut harjoittaa, siitä pantiin hirteen, mutta muualla, länsimaissa, ne ovat arvostelun alaisia ja sitä arvostelua harjoi-

tettiin byrokraattisessa Saksassakin äärettömän suuressa määrässä. Eikö muka mokomaa puoluetoimikuntaa saisi arvostella, joka viime puoluekokouksessa astui tehtävänsä salaisen keinottelun ja poliisivoiman avulla. (Hupli: Siinä nähdään, mikä mies tämä on. Hakkila: Kyllä se täällä tiedetään paremmin!). (Se on Suomessa tiedetty!). Mitä on tiedetty? (Se, joka puhuu, se herra ja sen entisyys!). Selittäkää? (Ei minulla ole puheenvuoroa). Millä tavoin minä olen työväenjärjestöjä vastaan toiminut poliisin avulla?

Tainio selitti, ettei ole otettu mitään artikkeleita ja sosialidemokraattista puoluetta tukevia kirjoituksia. Minä en ole kieltänyt vastaiselta taholta tulleita lähetettyjä kirjoituksia oikeastaan kuin yhden ainoan. Se oli Itkoselta. Asia oli niin, että Savon Kansaan lainattiin tamperelaisesta Kansan Sanasta eräs Aunuksen haastattelu, ja me panimme oikein loistavasti täydellä nimellä, että tämä on Kansan Sanan haastattelu. Siinä tuo Aunuksen retkellä ollut mies kertoi, että siellä muka rajalla oli käsketty pitämään kovaa rätinää, jos tulee tarkastajia, jos sattuu eduskunnan lähetystö tulemaan tarkastamaan. Sen sisältöinen se haastattelu oli. Siihen vastasi Itkonen aivan samassa nuotissa kuin suomettarelainen Erich tai kuka tahansa olisi antanut sen vastauksen: hän meni ohi tuon asian. Hän ei tyytynyt selittämään sitä, että eduskunnan lähetystö ei käynyt Aunuksessa, vaan ainoastaan Karjalan Kannaksella, vaan hän kohdisti vastauksensa, suoranaisen hyökkäyksensä siihen, että haastateltu, joka kertomuksen antoi, valehtelee, koska mitään semmoista provoseerausta ei ole rajalla tapahtunut. Siihen kohdisti Itkonen vastauksensa, ja sentähden minä en pannut sitä lehteen, kun se ei ollut yksinomaan siitä asiasta, jota oli tarkoitettu, vaan meni ohi maalin. (Hupli: Kas kun olitte tarkka sillä kertaa!). Se meni pois, muita kirjoituksia en ole karsinut. (Ei yhtään kommunistikirjoitusta?). Tusinakaupalla. (Kyllä niitä sitten on tullut hirmuisesti!). Sitten eräs toinen alakerraksi tarkoitettu Huplin nerontuote, sen olivat viransijaiset karsineet sillä aikaa kun minä olin täällä Helsingissä. Mutta ei siitä mitään vahinkoa tullut, ei Huplille itselleenkaan, ei se ollut mikään niin erikoinen.

Mitä sitten kannatuspäätöksiin tulee, niin Tainio valehteli siinä asiassa, että ainoastaan myönteiset järjestöjen päätökset on pantu lehteen, mutta ei vastustavia. Minä vannon tältä paikalta, että niin monta kuin meille on tullut niitä, oli ne myönteisiä tai kielteisiä ne on pantu lehteen. (Tuli variksen vala!). Ei tullut, ei tullut. Sen todistaa niin moni mies kuin meillä on ollut työssä. Sen täytyy todistaa Halosen tuossa. (Se on totta!). Ja minä olen sanonut, että kaikki pitää panna, ei saa jättää mitään pois. Se piirikokouksen päätös — minä sanoin jo eilen — sen poisjättäminen ei ollut toimituksen taholta tehty, vaan tapahtui se päinvastoin vastoin toimituksen tahtoa. Samalla tavalla eräs toinen samaan aikaan ollut kirjoitus, jossa tapahtui karsimus; sen teki meidän piirisihteeri.

Sitten yleensä tämä syytös kohdistui siihen, että minä en hyväksy sosialidemokraattista toimintaa enkä sen periaatteita, parlamenttaarista menettelytapaa, olen kommunisti. Mutta täällä ei ole minun syyttäjäni selvittäneet sen paremmin, mitä he sillä kommunismilla tarkoittavat. (Toiseen puolueeseen kuulumista!). Minä en kuulu mihinkään toiseen puolueeseen. (Asiallisesti!). En missään tapauksessa, vielä ainakaan. Ja sosialidemokratian periaatteiden yli minä en ole lähtenyt enkä laskenut. Ainoastaan se on ollut lehden sisältö, mikä sisältyy sosialidemokraattiseen ohjelmaan.

O. Partanen ilmoitti saaneensa sellaiset evästyksen, että puoluetta ei saa hajoittaa. Katsoi sen vuoksi, että ei voinut yhtyä kannattamaan erottamista, koska Luodon erottamisella ei autettaisi työväenluokan asiaa. Piti sopimattomana taistella suureuksien puolesta tai niitä vastaan. Kiuruveden työläiset olivat sitä mieltä, ettei puoluetta saa hajoittaa. Luotoon nähden oli sitä mieltä, että kun Kuopion länt. vaalipiirin työläiset ovat hänet kokoukseen valinneet, kohdistuisi hänen erottamisensa myöskin näitä työläisiä vastaan. Joukkojen mielipidettä halusi kunnioittaa.

T. Tainio: Minulle sanoi ystäväni Sulo Vuolijoki kahvia juotaessa äsken, ettei minun todistukseni olleet tarpeeksi pätevä, en esittänyt mitään sellaista, jonka nojalla Luoto olisi erotettava puolueesta. Otetaan lisää. Savon Kansa N. 66. Tässä sanotaan: „Mitä maksaa salata tunnettuja tosiasioita? Laajoissa työläispiireissä niinhyvin meillä Savossa kuin Helsingissä ja muualla Suomessa on vallalla ajatus uuden itsenäisen työväen puolueen perustamisesta maahamme. Tämä ajatus on syntynyt itsestään ja tullut väkisinkin julkisuuteen toimitukselle lähetetyissä kirjeissä niinhyvin Savon Kansassa kuin muissakin työväenlehdissä.“ Mitä tulee tuohon kohtaan, että puheenaoleva ajatus olisi itsestään tullut, niin minä olen ensi kerran nähnyt sen Savon Kansassa erään Savon Kansan johtokunnan jäsenen kirjoittamana, sellaisen jäsenen, joka ei ole vuottakaan vielä kuulunut puolueeseen, nimittäin lak.kand. Harmaja. Sieltä se on kotoisin koko ajatus, jollei se liene syntynyt aikaisemmin maan rajojen ulkopuolella. (Vaarallista!) Ei se niin vaarallista ole, mutta sieltä tämä hajoitusyritys on kotoisin ja sieltä se on määrätty Savon Kansan suunta. — „Julkaisimme joku aika sitten erään lähettäjän kirjoituksen,“ — lähettäjät ovat aina hyvin lähellä Savon Kansan toimitusta tai johtokuntaa, — „jossa piiritoimikunnan nimessä työväen järjestöille lähetetyn kirjelmän johdosta sanotaan m.m.: mutta minä niiden työväenjärjestöjen puolesta, jotka eivät hyväksy moista menettelyä „johdon taholta“, olisin valmis kehoittamaan ostamaan Savon Kansan osakkeita järjestöjen nimeen niin paljon kuin mahdollista, vähääkään piittaamatta piirijärjestöjen kiellosta. Siten edistäisimme aimo tavalla asiaa, joka on meidän jokaisen sydämellä, nim. jouduttaisimme osaltamme uuden todellisen työväenpuolueen perustamista.“ „Uuden todellisen työväenpuolueen perustamista“ autetaan siellä parhaiten sillä tavoin, että vastustetaan sosialidemokraattisen piirijärjestön päätöksiä! Sitten artikkelissa mielihyvällä siteerataan eräs kappale Kansan Sanasta, jossa kirjoituksessa sanotaan: „Vanha sosialidemokraattinen puolueemme on tehnyt tehtävänsä. Vallankumouksen kukistumista seuranneet uudet olot vaativat puolueuudostusten uudistamista myöskin työväenluokan keskuudessa.“ Vanha sosialidemokraattinen puolue on tehnyt tehtävänsä, se puolue, johon Luoto kuuluu, se puolue, jonka puoluekokous tämä on, se on tehnyt tämän lehden ajatustavan mukaan tehtävänsä! Eikö tämä ole puoluetta vastustavaa, eikö tämä ole puoluetta vahingoittavaa? Ja minä en halua todistaa teille mitään niuta kuin sen, että Luoto on puoluetta vastustanut ja vahingoittanut. (Joka numerossa niitä todistuksia on siellä!) Sitten jatketaan mainitsemassani kirjoituksessa: „Me emme hyväksy mitään Helsingiläistä puoluediktaturia, varsinkin kun se on luokkatietoiselle työväestölle tunnetusti vieraissa käsissä. On tunnettua, että ammattijärjestöt ovat monella taholla lakanneet suorittamasta puolueveroja ja siten tosiasiallisesti pyrkivät irti helsinkiläisestä puoluejohdosta.“ Tässä on valhetta; ei ole mitään puoluediktaturia, (On!) puoluekuria meillä ei ole ollut tarpeeksikaan, ei lainkaan niin paljon kuin puoluekokouksen päätöksissä on vaadittu. Puolue-toimikunta on esim. ollut kovin

velto siinä suhteessa, että se ei ole puoluekuria vaatinut, että se ei ole tehnyt vaatimusta, että Luoto olisi ollut jo ennemmin erotettava puolueesta. Sitten tuossa esityksessä on valetta se, että ammattijärjestöt olisivat lakanneet suorittamasta puolueveroja. (Se ei ole totta.) Yli 45,000 oli puolueen jäsenmäärä viime kesäkuun lopussa ja sehän on hämmästyttävän suuri tulos. Se on niin suuri tulos, että sitä ei uskonut puolueeneuvoston kokouksessa huhtikuussa kukaan muu kuin minä. Siellä laskivat järjestään kaikki optimistisimminkin, että puolueen jäsenmäärä tulee vuoden kuluessa tuskin nousemaan yli 20,000:n. Minä arvelin silloin, että se tulee nousemaan n. 60,000:een vuoden lopussa. Luulen olevani siinä oikeassa. Helsingissä ovat ammattijärjestöt suorittaneet veronsa — Helsingissä kuuluu suhteellisesti puolueeseen jäseniä yhtä paljon kuin ennen — 6,000 jäseneltä, eikä sen enempää Helsingissä ammattijärjestöihin kuulu. Siis artikkelissa on tarkoituksellisesti ja tahallisesti levitetty väärää tietoa siitä, että puoluetta kohtaan valitsee kovin suuri tyytymättömyys. „Hajoittavat voimat ovat puolueessa siis jokseenkin voimakkaat ja ne ovat esiintyneet työväen ja työväenjärjestöjen omasta tahdosta ilman että siinä on tarvittu mitään kiihoitusta jonkun lehden puolelta.“ Jos ei olisi tarvittu mitään kiihoitusta jonkun lehden puolelta, niin Savon Kansa ei olisi joka numerossa kiihoittanut niinkuin se on tehnyt. Tämä kiihoitus on ollut teennäistä, sitä on johdettu, kuten minä sanoin, maamme rajojen ulkopuolelta. Sitten seuraa: „Tämä on asian ydin. Peruskysymys on se, onko meidän edelleen pidettävä koossa puoluetta, jonka oikeisto on vasemmistosta yhtä kaukana kuin itä on lännestä, onko edelleen kytkettävä yhteen saman johdon alle aineksia, jotka sekä ohjelmaan että menettelytapaan nähden ovat täsmälleen vastakkaisia mielipiteiltään? Tällä kertaa on johdossa oikeistolaisia, jotka aikaisemmin olivat pakosta kaikesta toiminnasta syrjäytettyjä. Nyt ovat taas vasemmistolaiset vuorostaan aivan syrjässä ja estettyinä toimimasta. Jos puolue ei jakaudu kahtia ensi syksyyn mennessä, käy todennäköisesti niin, että puoluekokouksessa valitaan uusi, selvästi vasemmistolainen puoluejohto ja oikeistolaiset saavat taas vuorostaan maistaa sitä asemaa, jossa vasemmistolaiset nyt ovat.“ (Hyvä, hyvä!) Joo, mutta ei se niin ole. Minä luulen, ettette täällä valitse niin vasemmistolaista johtoa kuin kommunistit haluaisivat, mutta vasemmalle puolue menee siitä, mitä se oli viime vuonna, ja on varaa mennäkin.

Väinö Hakkila: Niistä puolueen jäsenistä, jotka ovat kuuluneet puolueeseen pitemmän aikaa, on ollut sängen ikävää ja outoa nähdä, että vielä uudelleen on Kaarlo Luoto sukeltautunut Suomen työväen keskuuteen ja tahtoo taas aloittaa aikaisemmin yleisesti tunnetulla tavalla katkenneen uransa. Minä käsitan sen, että hän on ilmestynyt tänne kokoukseen ainoastaan sillä perusteella, että täällä on niin paljon uutta väkeä, nuorta väkeä, uusia edustajia, jotka eivät tunne sitä surkeankuuluisaa nimeä. Sen takia on paljastettava hra Luodon entisyys, vaikka me käymmekin tämän herran erottamista puolueesta käsittelemään periaatteellisista syistä hänen eilen sanottuaan, että hän uskaltaa julistaa sanoutuvansa kommunistiksi — tänään hän yrittää siitä jo kieroilla. Kun minä eilen esitin, että Kaarlo Luodon erottaminen puolueesta tulee tänään ensimmäisenä asiana esille, huusi siihen hänen aatetoverinsa tohtori Lassy: häpeä! Minä sanon myös, että on häpeä, että se asia tulee vasta tänään esille, ettei se tullut esille sosialidemokraattisen puoluekokouksen ensimmäisenä kokouspäivänä. Vuonna 1906 saapui Oulun puoluekokoukseen Matti Kurikka edustamaan Helsingin Sörnäisten työväenyhdistystä. Matti Kurikka oli kyllä ryhtynyt puoluetta hajoittamaan, mutta persoonallisesti näillä herroilla on aina sen-

tään ero ja on aina se ero tehtävä. Matti Kurikalla oli suuret viat, mutta hänellä on ollut myös suuria ansioita Suomen työväenliikkeessä. Jos puoluekokous olisi ollut entisessä kokoonpanossaan, jos entinen puoluesihteeriksi Matti Turkia olisi istunut täällä, niin avatessaan kokoussalin oven olisi Kaarlo Luoto pyörtänyt takaisin. Siitä olen varma. Jos täällä olisi edustajana saapuvilla Yrjö Mäkelin ja monet muut, niin silloin hän ei olisi yrittänyt tulla tänne. Minä ihmettelen sitä, että niiden sosialidemokraattien taholta, jotka tahtovat kannattaa jyrkkää menettelytapaa, on jollakin tavoin asetettu tukemaan ja hyväksymään Kaarlo Luotoa. Se on todellakin ihmeteltävää. Sillä siihen aikaan, 1906 ja 1907, silloin juuri jyrkän suunnan taholla hänen nimensä oli kaikkein huonoimmassa hūdossa. Aina työväenpuolueessa katsotaan ja täytyy katsoa etenkin sellaisten henkilöiden suhteen, jotka tahtovat esiintyä jollakin johtavalla paikalla, myös miehen entisyyttä. Sentakia ei mielestäni ole sivuutettava tämänkään herran entisyyttä. Hän mainitsi, että hän on Valppaan kannalla. Minä voin vakuuttaa, että Valpas ei ole koskaan ollut hänen kannallaan. Minä olin nuori ylioppilas vuosina 1905, 1906 ja 1907, — liityin 1905 vuoden alussa puolueeseen — ja seurasin parhaani mukaan työväenliikkeen toimintaa ja pääsin selville siitä, mitä silloin tapahtui. Tässä viereisessä talossa oli vuonna 1906 eräs Iris-niminen kahvila. Punakaartin hajaantuttua muodostui siihen aikaan eräitä rosvokoplia, joiden päämaja oli tuossa talossa, ja niiden johtajana oli juuri Kaarlo Luoto. Minä olin keskusteluissa Valppaan kanssa; hän nimenomaan varoitti minua — hän on aina ollut tunnettu varovaiseksi mieheksi —: älkää käykö siellä, pysykää sieltä erillänne. Johan Kock oli, kuten muistamme, punakaartin ylipäällikkö. Hänen alapuolellaan oli herra Luoto. Muistamme silloisen punakaartin raha-asiat ja ne monet selkkaukset, jotka tapahtuivat ja joiden takia tämä puukenkäarmeijan marssin tunnettu lausuja putosi alas. Persoonallisesti oli ylipäälliköllä se vaikutus — Kock sanoi sen itse minulle: Minä varon aina sitä, ettei Kaarlo Luoto koskaan pääse minun selkäni taakse. Hän oli entinen upseeri (porvari!) ja tiesi, mitä sanoi. Hän on näytellyt erästä tärkeää osaa eräänä tärkeänä aikana työväenliikkeen historiassa ja hänellä on siinä ansionsa; persoonallisesti tunnetaan sekä hänen hyvät että varjopuolensa. Jos siis puoluetoiminta olisi jatkunut, ilman että kansalaissota olisi tullut välille, niin tällaista kysymystä ei olisi tullut ohjelmaan, mutta kun se nyt näissä epänormaalissa oloissa tuli ohjelmaan, niin minun mielestäni vastaus sosialidemokraattien taholta, tahtoivatpa he esiintyä kuinka jyrkkinä tahansa, ei voi olla muu kuin sanoa, että Kaarlo Luodon paikka ei ole sosialidemokraattisessa puolueessa eikä sen puoluekokouksessa. Minä voin vedota tässä Kotkan puoluekokoukseen, jossa oli esillä kysymys rosvokoplistasta, ja siteeraan pöytäkirjan mukaan Aleks. Halosen (joka myös on tehnyt itselleen hyvin kirjavia ansioita viime aikoina) lausuntoa: „Kaarlo Luoto ei ole ainoastaan rosvokoplailija, mutta hän käyttäytyi rosvojenkin kesken siten, että hän menettää näidenkin luottamuksen.“ Vaikka hän näiden ominaisuuksiensa tähden julistettiin puolueen ulkopuolella olevaksi, niin herra tohtori Lassy kannattaa hänen toimintaansa. Minkälainen hänen maineensa silloin oli, siitä tulisi tohtori Lassyn, joka on astunut puolueeseen viime vuonna, ottaa selko. Hän sanoi: häpeä. Lasten ja imeväisten suusta kuuluaan totuus! Tämä nuori herra saa minulta kuulla vielä erään tosiasian. Luoto oli pudonnut kaikista asemista, mikä hänellä oli ollut. Siitä huolimatta hän tunnetulla „frekkiydellään“ esiintyi pystypäin kaikkialla, oli vaivana Työmiehen toimituksessa, vaikka siellä oli yleinen mielipide hänestä tunnettu. Silloin vanha puolueveteraani A. B. Mäkelä — Kaapro Jääskeläi-

nen — osoitti tälle herralle oven, ja sen hyväksyivät kaikki toimittajat, joita ei suinkaan ole revisionismista moittiminen. Kotkan puoluekokouksessa ei kukaan väittänytkään, etteivät nuo Halosen väitteet olleet tosia; kaikki ne tunnetuiksi tosiasioiksi myönsivät. Tiedätte myös, että Luoto aikaisemmin oli aktivistien palveluksessa; se selittää, minkätähden hän vapautui siitä syytteestä, jossa hän pitkän aikaa oli Helsingin raastuvanoikeudessa. (Häpeä). Luoto kehui eilen uskaltavansa lausua suoraan kantansa. Minä uskallan myös. Kyllä minä tiedän, että on eräitä tyyppisiä, jotka uskaltavat ja Luoto kuuluu niihin, jotka kehtaavat. Oli sillä tavalla, että herra Luodolla oli seurueensa siihen aikaan. Helsingin viskaali Albrecht, jonka ura myös päättyi surullisesti — hän teki itsemurhan — esiintyi aktivistien pääsankarina, hänellä oli oma valakomppaniansakin ja ne, jotka tietävät, keitä siihen kuului, eivät suinkaan pane paljon painoa niiden valoille. Minulla sattuu olemaan hyvin ensiluokkaisista lähteistä tiedot; olin silloin tilaisuudessa seuraamaan asioita. Herra Luodon seurueesta purjehdus- ja metsästysmatkoilla hävisi aina tuntemattomalla tavalla joku henkilö ja puolueoverien kesken tämä herätti ikävää huomiota. Lopulta se herätti yleistäkin huomiota, asiaan tartuttiin ja nostettiin syytteitä. Viskaali Albrecht esiintyi syyttäjänä, mutta Luoto liukui siitä irti. Viskaalin jutut olivat tunnetuista syistä epävarmoja, kun tuli kysymys entisestä yhteisestä toiminnasta. Katson velvollisuudekseni huomauttaa, että puoluesihteri Turkia tunsu tämän kysymyksen perin pohjin; hän hoiti näitä rosvokoplajuttuja ja muita, joista sitten Kotkan puoluekokous antoi lopullisen tuomionsa. Minäkin satuin olemaan eräissä kuulusteluissa puolue toimistossa saapuvilla ja olen niistä kokolailla selvillä. Olen tahtonut huomauttaa tästä myös äärimmäisille vasemmistoaineksille: älkää tämän herran johdolla lähtekö liikkeelle. Minä haluan, että puolueenne, kulkekoon minkä suunnan merkeissä hyvänsä, on rehellisissä käsissä. Te haluatte suoraa toimintaa, mutta jos te otatte Kaarlo Luodon mukanne, minä pelkään, että se toiminta tulee liian suoraksi.

Klo 10,50 otettiin 20 minutin kahviloma.

P. Hättinen toivoi asian käsittelyssä vakavaa harkintaa ja varovaisuutta. Arveli Luodon eroittamisen johtavan vaaralliseen läpileikkaukseen puolueessa, ja piti kaikesta huolimatta parempana yhtenäisyyden säilyttämistä. Ei kuitenkaan vastustanut Luodon eroittamista.

J. Engvist kummasteli, ettei valtakirjojen tarkastuksessa ja tarkastuksen hyväksymisessä sen paremmin kuin Luodon puheenjohtajaksi valinnassakaan oltu tätä kysymystä herätetty ja vastasi eräisiin puoluesihterin väitteisiin, ollen sitä mieltä, että kysymystä ei ole otettu esille pelkästään Luodon eroittamiseksi puolueesta, vaan yleensä vasemmiston karkoittamiseksi. Kertoi Perä-Pohjolassakin olevan paljon tyytymättömyyttä puoluejohtoon ja vastusti Luodon erottamista, koska se tarkoittaa myös L:n valitsijain eroittamista.

Tehtiin ja useampien edustajain kannattamana esitettiin ehdotus, että puhevuorot rajoitettaisiin

Ehdotus hyväksyttiin ja samalla päätettiin rajoittaa puheaika 5 minuuttiin. Päätöksen johdosta jätettiin seuraava vastalause:

Täten panemme vastalauseemme päätöstä vastaan ennenaikaisesti rajoittaa puhevuorot tov. Kaarlo Luodon puolueesta eroittamisasiassa. Päätös on sananvapautta rajoittava näin perin tärkeässä puolueen ydinkysymyksessä.

E. W. Hallikainen.

A. Raatikainen.

Keskustelua jatkettaessa lausui

M. Hakkarainen käsityksenään, että kysymyksessä olisi itse asiassa puolueen repäiseminen kahtia. Sitä olisi vahingollisena varottava. Ei itsepuolestaan tahtonut olla Luodon kannalla ja moitti „Savon Kansaa“ horjuvaisuudesta.

A. Hedman: Hakkila vetosi täällä Luodon entisyyteen ja piti sitä pääsyynä, jonka takia hänet on erotettava. Tainio taas teki ehdotuksensa aivan toisesta syystä: piti Luotoa puoluetta vahingoittavana henkilönä. Minä tahtoisin kysyä, kumpiko meidän puolueessa on vanhempi puolue mies, Hakkilako vai Tainio? Ehkä Tainio tuntee hänet paremmin. Minä olin viime talvena Savon Kansan johtokunnan jäsenenä ja me yksityisesti kehoitimme varapuheenjohtaja Vainiota pyytämään puoluesihteri Tainiolta päätoimittajaa lehdelle. Hän sanoi sen tehneensä, ja kun paikka julistettiin auki, esitettiin hakijat Tainiolle. Meidän mielestämme ei ollut ketään pätevää hakijaa. Mutta Vainio toi sellaiset terveiset Tainiolta, että hän asetti parhaaksi eli kykeneväksi Kaarlo Luodon ja kehoitti meitä valitsemaan Savon Kansan vastaavaksi toimittajaksi Luodon. Ja me luotimme Tainioon niin paljon, että valitsimme Luodon. Kenen on siis syy, että Luoto istuu Savon Kansan toimituksessa?

S. J. Rahikainen piti Savon Kansassa esille tuotuja ajatuksia puolueen jakautumisesta puoluetta hyödyttävänä. Oli sitä mieltä, ettei ole kysymys Luodon personasta, vaan enemmästä: hänen valitsijainsa ja kannattajainsa eroittamisesta. Piti puolueen eheyttä varsin suotavana ja tarpeellisena.

T. Tainio: Hedmanin lausunnon jokdosta, että Luoto on minun suosituksestani päässyt Savon Kansan toimitukseen, minun täytyy huomauttaa, että olen suosituksen antanut. Minä en tiedä varmasti, pääsikö hän sen vuoksi, mutta minä kyllä sen annoin, se on totta (Humalassa!). En. Ja annoin sen tyystin harkiten. Minä tiesin, että Luodolla on kirjava menneisyys, mutta hän oli siksi kauan ollut Saksassa, saanut siksi paljon kärsiä siellä, että ajattelin, että hänellä on ollut tilaisuus kasvattaa luonnettaan ja nähdä, mihinkä ne menettelytavat johtavat, joita hän ennen oli käyttänyt. Kyllä minulle on tiettyä kaikki se, mitä Hakkila sanoi, ja enemmänkin. Mutta kun Luoto tuli Saksasta ja piti Ylioppilastalolla sen puheen, josta Hakkila huomautti, puheen joka oli niin valkoinen, että minä luulin, että se mies on aivan sopiva sinne Kuopioon. Olen erehtynyt Luodon suhteen. Mutta minua ihmetyttää se todistuskappale, että kun Luoto tahtoo jakaa puolueen kahteen tai kolmeen osaan, sitä pidetään Luodolle edullisena. Sitä en ymmärrä. Minä olen tahtonut pitää puoluetta koossa enkä hajoittaa. Sen vuoksi en hyväksy puolueeseen muitakaan hajoittajia.

J. Niininen: Kokouksen menosta on käynyt kiistämättömästi selväksi, että n. s. vasemmistoaineokset tekevät hajoitustyötä puolueessa heikontaakseen sitä mikäli mahdollista. Ehdotti äänestettäväksi eroittamisesta, jonka suhteen muuten oli sitä mieltä, että sen olisi pitänyt tapahtua aikaisemmin.

T. Bryggari: Minä haluan ilmoittaa, että minä en näe esilläolevassa kysymyksessä yksistään Luotokysymystä, siitä syystä koska sitä ei ole nähty aikanaan puoluetoimikunta eikä tämän kokouksen alussa järjestävä ja tarkastava valiokunta, joka valtakirjat on tarkastanut. Jos siis tahdotaan panna tälle puoluekokoukselle häpeäksi se, että Luoto on valittu sen puheenjohtajaksi, niin siinä häpeässä on mukana ensinnäkin puoluetoimikunta, kun se ei ole kieltänyt Luotoa puoluekokoukseen valitsemasta, ja sitten se tarkastusvaliokunta, joka on hyväksynyt tuon äänestyksen tuloksen ilman vastalauseita, kun se täällä saatettiin tämän kokouksen tietoon. Tätä tietä on nyt saatettu menettelytapakysymys tämän kokouksen käsiteltäväksi viisi eri kertaa, ja minun on huomautettava, että Suomen työväessä suuri joukko on sillä kannalla, että tämä kysymys on justeerattava menettelytapakysymyksenä eikä Luoto-kysymyksenä. Se on justeerattava kahta päätä, sekä ylhäältä että alhaalta, se on minun yksityinen käsitykseni.

V. Annala piti masentavana sitä, että K. Luoto valittiin kokouksen puheenjohtajaksi. Virheen teki puoluetoimikunta ja valtakirjain tarkastajat, vaan ei tämä virhe saa jatkua. Uskoi usean äänestäneen Luotoa erehtyen henkilön suhteen tasapuolisuutta vaalissa hakiessaan. Valitti, jos Luodon erottaminen aiheuttaisi muiden eroamisia, mutta uskoi eroavain kyllä vielä tulevan takaisin. Vakuutti omasta puolestaan, ettei tarkoita muiden erottamista, vaikka vaatikin peruuttamatta Luodon erottamista. Katsoi puolueen häpäisevän itsensä, jos asia lähetetään valiokuntaan ja sidotaan menettelytapakysymyksen yhteyteen.

E. Lähde: Kysymyksen esille herättäminen oli yllätys kokoukselle ja onkin se tehty ilmeisesti tarkoituksella. Yhtyi Bryggariin siinä, että kysymys olisi pitänyt herättää aikaisemmin. Ainoa sopiva ratkaisu olisi erikoisen valiokunnan asettaminen, joka valiokunta tutkisi ja päättäisi kaikista tämänluontoisista asioista. Luodon suhteen asettaisi puolueettomaksi.

E. Pekkala: Tainio täällä näkyy esiintyvän etupäässä nykyisen puoluejohdon asianajajana. Mutta minun täytyy sanoa, että varsinkin tässä kysymyksessä hän on asiansa ajanut erittäin huonosti. Sillä kyllä ne syyt ja ne tosiasiat, jotka hän ehdotuksensa tueksi on tuonnut, ovat olleet heikkoja. Hänen Savon Kansasta esittämänsä otteet eivät oikeastaan todistaneet mitään. Ei niistä selvinnyt, että Savon Kansa olisi esiintynyt puoluetta vahingoittavana. Noissa artikkeleissahan vain vaadittiin arvosteluvapautta. Tainio väitti myös, että Savon Kansa on koettanut alentaa puolueen arvoa. Mutta ei siitäkään esitetty minkäänlaisia todistuksia (Selvä asia muutenkin sille, joka lukee lehteä!). On arvosteltu vain nykyistä puoluejohtoa, etupäässä nykyistä puoluetoimikuntaa eikä tehty yhtään mitään muuta. Vaadittu puolueen uudistamista (Parjauksen ja arvostelun välillä suuri ero!). Onko tämä sitten mitään moitittavaa? (Jakamistahan on vaadittu!) On aivan selvää, ettei tämä ole mikään henkilökysymys, josta täällä useat jo ovat huomauttaneet. Tässä on kysymys jostakin muusta. Tästä on tahdottu saada henkilökysymys ja etupäässä Hakkila on tahdonut tästä sellaisen tehdä. Minua sangen suuresti ihmetyttää, että Hakkila juristina ja asianajajana saattaa esiintyä sillä tavalla kuin hän täällä on esiintynyt (Hakkila: Minä olen ollut huonossa seurassa, Pekkala!). Puhuu vanhoista asioista esittämättä minkäänlaisia todistuksia. Minusta tällainen esiintyminen on ala-arvoista. Ei tässä ole kysymys Luodon entisyydestä koska tämä ei ole henkilökysymys. Se teidän pitäisi sanoa suoraan eikä kierrellä. Tässä on kysymys puolueen puhdistamisesta vasemmistoaineksista. (Ei, vain Luodosta!). Siitä puoluetoimikunnan puheenjohtaja puheessaan selvästi huomautti. Siitä on kysymys. Minua ihme-

tyttää, että puhdistus alotetaan tästä päästä. Se olisi pitänyt aloittaa toisesta päästä. Täällä on henkilöitä, jotka ovat kehoittaneet liittymään suojeluskuntiin, nimittäin nykyinen kansanedustaja Huttunen. Ei ole vaadittu häntä puolueesta erotettavaksi. (Siitä voipi Pekkala tehdä esityksen!) Kysymys on siitä, että tahdotaan karkoittaa punaiset ainekset ja jättää sinne valkoiset. (Hyvä! Hyvä!).

A. Raatikainen totesi mielihyvällä Tainiolta saamansa vastauksen, että hyvä on, kun puolueen jäsenmäärä lisääntyy, sekä sitten, Savon Kansan ruvettua runsaammin tulemaan Helsinkiin, täällä puolueen jäsenluku nousi, joten katsoi voivansa pitää S. K:n toiminnan puoluetta hyödyttävänä. Väitti Hakkilan hyökänneen S. Kansaa ja Luotoa vastaan Sosialidemokraatin johtokunnan jäsenenä, vaikuttimena näiden lehtien välinen liikekilpailu.

Ellen Mäkelin yhtyi Hakkilaan mitä tulee Luodon menneisyyteen, mutta oli sitä mieltä, ettei senluontoinen kysymys olisi paikallaan tässä kokouksessa. „Savon Kansan“ vaikutuksen katsoi puolueelle edulliseksi. Yhtyi aikaisemmin tehtyyn ehdotukseen kysymyksen lähettamisestä erikoiseen valiokuntaan.

A. Perämäki „moitti“ „Savon Kansaa“ pohjalaisen työväen lehden „Työläisen“ tilaajien valtaamisesta. Väitti Savon Kansan tehneen työväenliikkeelle palveluksen, ylläpitämällä työväestössä uskoa, että työväki saa valtaansa puolueen johdon, joten työväki on puolueeseen liittynyt.

E. Mäki ei hyväksynyt puoluejohdon kantaa määrättyissä asioissa. Mutta sos.-dem. piirin edustajana sos.-dem. kokouksessa ja ottaen huomioon Luodon edellisenä kokouspäivänä kommunistiksi julistautumisen sekä entisyyden, yhtyi niihin, jotka ehdottomasti vaativat Luodon eroittamista.

Kaisu Korhonen ei hyväksynyt sitä tapaa, jolla asiaa on ajettu. Kertoi piirinsä erään sos.-dem. kansanedustajan kertoneen porvarien pitävän Luodon erottamista yhtenä amnestian ehtona, lausuen, että sellaisia kauppoja ei työväen edustajain pitäisi mennä tekemään.

Hilda Seppälä lausui, että Luodon nimi on aina esiintynyt rumien asiain yhteydessä parinkymmenen vuoden aikana. Sentapaiset henkilöt sukeltavat aina esille tilaisuuden tullen. Hyväksyi sosialidemokraattisen toiminnan, mutta ei kommunistista. Lausui sen vuoksi hyvällä omallatunnolla äänestävänsä Luodon erottamisen puolesta.

J. V. Seppälä muisti nuoruudessa lukeneensa sanomalehdistä Luodon tekosista, niitä lähemmin tuntematta. Nyt oli saanut Luodosta, hänen kannattajiensa puheista ja mielipiteistä huonon kuvan. Piti kysymyksessä olevan kaksi puoluetta, — toisena uusaikaiset kommunistit, toisena sosialidemokraatit, joiden on erottava kommunisteista. Kannatti Luodon erottamista.

J. Suominen lausui ed. Kotosen Helsingin kunnallisjärjestössä ilmoittaneen porvarien asettaneen amnestiakysymyksen riippuvaksi puoluekokouksesta, ja nyt näyttään asetettavan Luodon erottaminen sen ehdoksi. Tainion väitteen johdosta, että Savon Kansa olisi puoluetta hajoittanut, huomautti viime keväänä Helsingissä olleen voimakasta oppositionia puoluetta kohtaan. Työläiset eivät tahtoneet maksaa puolueveroja. vaan kun „Savon Kansaa“ alkoi enemmän levitä Helsinkiin ja n. s. „helsinkiläiset kommunistit“ ryhtyivät kokoamaan työväkeä puolueeseen, jotta puolueessa saataisiin korjaus aikaan, niin yhtyi täällä puolueeseen kuutisentuhatta jäsentä. Ja näin teki ammatillinen työväki, joka muodostaa puolueen pohjan, joka on saatava puolueeseen mukaan. Katson ettei nyt ole kysymyksessä Luoto vaan menettelytapajuttu.

Mitä väitteisiin Savon Kansan harjoittamasta sensuurista tulee, lausui puhuja S. Sosialidemokraatin sitä myös suuresti harjoittaneen, menneen periaatteellisesti muuttamaan jopa M. Paasivuorenkin kirjoituksia.

E. V. Hallikainen asettausi Luodon rinnalle siinä mikäli uuskommunismilla tarkoitetaan nykyisen puoluejohdon arvostelua, jota itse on harjoittanut „Työn Oikeudessa“.

J. Kananen oli omasta ja valitsijainsa puolesta Luodon eroittamisen kannalla huolimatta siitä, mitkä olisivat seuraukset.

T. Uski. Tainiolle tapahtui syytöksissään mielestäni paha laiminlyönti, kun hän teki itsensä vikapääksi siihen, että valtakirja annettiin Luodolle. Mutta nyt sille asialle ei mitään voi ja herättämällään kysymyksellä hän tahtoo provoseerata tätä kokousta. Yhdyn niihin, jotka ovat olleet sitä mieltä, että järjestysvaliokunnan ja myös tarkastusvaliokunnan olisi tullut ottaa aikanaan esille tämä kysymys s. o. silloin kuin valtakirjat hyväksyttiin tai kun puheenjohtajaehdokkaat asetettiin. Mutta kun nyt kerran näin pitkälle on menty, niin en tahtoisi parin tunnin perästä mielipiteitä muutettavan.

Aug. Niemi: Yksityisestä asiasta on tässä tahdottu tehdä suuntakysymys. Jos puolue tahdotaan pitää koossa, on Luoto eroitettava. Myönsi ikävästi erehtyneensä äänestäessään Luotoa puheenjohtajaksi. Kaikki sellaiset miehet on eroitettava, olivatpa oikeistossa tai vasemmistossa. Kannatti eroittamista.

H. W. Rautio kummasteli sitä, että nyt on Luodosta tehty vasemiston johtaja, joksi on milloin ketäkin mainittu sekä sitä että sanotaan menettelytapakysymysten virittämisen olevan rikollista. Yhtyi Bryggarin ehdotukseen.

Klo 1 otettiin päivällisloma.

Iltapäivän istunto.

Kokous alkoi klo 3 ip. Tannerin johtaessa puhetta. Jatkettiin keskustelua Luodon erottamisesta.

M. Kontula valitti, että nykyisenä tärkeänä hetkenä, jolloin tulisi koota voimat yhteen, onkin asianlaita päinvastainen. Puoluetoimikunta saattaa olla tehnyt virheen siinä, ettei aikaisemmin ottanut Luodon eroittamista käsiteltäväksi. Asian muuttaa kuitenkin L:n selvä tunnustautuminen kommunistiksi sosialidemokraattisessa kokouksessa. Yhtyi vaatimaan L:n eroittamista. Toivoi neuvotteluilla päästävän kompromissiin muiden kanssa.

Salomon Hellsten: Olen tullut täällä huomaamaan, että me työväen edustajat, jotka täällä koettelemme pitää työväenpuolueen asioista huolta, olemme joutuneet hyvinkin pitkälle kehittyneiden finanssimiesten ja eteväin lakimiesten johdettaviksi. Sen minä koetan teroittaa meille työläisille, jotta huomaisimme, mitenkä tässä ajatellaan ja tätä kysymystä näyttään johtavan. Sosialidemokraatti-lehti on myös tehnyt hyvin tarkkaa selkoa siitä, ja kokouksen avaaja, puoluetoimikunnan puheenjohtaja huomautti samasta asiasta, että ne, jotka eivät varmasti ole sosialidemokraatteja, on

puolueesta erotettava. Se seikka on otettava huomioon. Siihen ovat viitanneet nekin, jotka mielipiteiltänsä vivahtavat vasemmistoon; ja kaikkein kauheinta on lassylaisuus. Nyt meidän ei autakaan tunnustaa näitä nimiä, siitä syystä, että meidän puolueellamme on pääomia koko monen miljoonan markan arvosta, ja jos ne joutuvat kenties hyvinkin pienen oikeistolaiskoplan haltuun, joka saa vähemmin ajattelevilta jäseniltä valtakirjoja, niin se voi ruveta johtamaan tätä meidän omaisuuttamme, ja niin ollen me todelliset työväenjäsenet jäämme ilman valistusvälikappaleita. Pääoma sijaitsee taloissa ja kirjapainokoneissa. Tämän tähden minä lyhyesti ilmaisen jo etukäteen mielipiteeni, että tulkoon Luodon jutussa päätös mikä tahansa, se juttu on pidettävä henkilöjuttuna eikä suuntakysymyksenä eikä myöskään eroamiskysymyksenä. Me emme saa erota siitä kaikkiautuaaksitekevistä sosialidemokraattisesta puolueesta sentähden, että yhtiöiden säännöissä on pykälä, jotka sitovat yhtiön omaisuuden sosialidemokraattiselle puolueelle. Siinä yksi tärkeä syy, jonka minä ehdin saada sanotuksi. Toinen hyvä asia on se, että minä olen ollut siksi vanhoillinen, etten ole tilannut Savon Kansaa, eikä se tilaamatta ole minulle tullut, enkä niin ollen ole saattanut siihen syventyä, mutta kaikeksi valistukseksi puoluesihteerin puolueen palkalla luki täällä minulle aika pitkälti otteita siitä, ja niistä sain kuulla, että lehdessä on julkaistu oikein hyviä sanomalehtikirjoituksia. Tästä syystä minä en kohdistakaan asiaa etupäässä Luoto-kysymykseksi, se on suuntakysymys, ja sentähden meidän ei ole erottava puolueesta, vaan tehtävä siitä sellainen, että se tyydyttää työväestöä.

M. V. Karvonen piti syytöksiä Luodon erottamiseksi perin köykäisinä ja toisarvoisinä. Puhuja vakuutti S. Kansasta saamansa tuntemuksen perusteella, ettei se ole puoluetta vahingoittanut. Kannatti asian valiokuntaan lähettämistä. Jos kerran Luoto tuomitaan, on puhujan mielestä Savon Kansan lukijakunnan ja kannattajain tuomio samalla lausuttu.

V. Hupli: Olen pannut paperille muutamia syitä, joiden perusteella Kaarlo Luoto on erotettava puolueesta. Niitä ovat: 1) sentähden, että hän on henkilönä aina ollut epäluotettava, kannaton seikkailija. Kukaan, joka tämän miehen tuntee, ei ole voinut luottaa häneen niinkuin luotetaan kunnialliseen mieheen ja puoluetoveriin; 2) sentähden, että hänen entisyytensä on hämäräperäinen ja että hänen nimensä esiintyy lukuisain likaisten asiain yhteydessä. Hänen olemisensa puolueen jäsenenä tuottaa mitä suurinta häpeää puolueellemme; 3) sentähden, että Luodon erottamista vaatii puoluesääntöjen selvä määräys. Jokaiselle puolueelle on suorastaan elämäkysymys, että se tinkimättä pitää kiinni omista säännöistään ja periaatteistaan ja päättävästi osoittaa kaikille vahingoittajilleen ja parjaajilleen, että se ei sellaista suvaitse; 4) sentähden, että Luodon erottamista vaatii puolueemme menestys ja eheys. Työväenluokan toiminnan yhtenäisyys vaatii, että ajoissa, ennenkuin se on myöhäistä, erotetaan joukostamme pois henkilö, jonka tehtävänä on liikkeemme pirstoaminen. Puoluettamme uhkaa Luodon tapaisten henkilöiden taholta suurempi vaara kuin moni osaa vielä aavistaakaan. Toimitettakoon yhtään viivyttämättä välttämätön leikkaus, ennenkuin koko puolueruumis on taudinpesiä täynnä; ja 5) mikä onkin kaikkein tärkeintä: Luoto on erotettava puolueestamme, koska hän ei tähän puolueeseen kuulu, koska hänellä ei ole mitään tekemistä tässä puolueessa, koska hän ei ole sosialidemokraatti. Jos puolueessa sallitaan olla jäsenenä ja vieläpa tärkeissä luottamustoimissa muita kuin sosialidemokraatteja, niin on puolue itse leimannut itsensä epäsosiaalidemokraattiseksi. (Oikein!).

K. Luoto: Tuomari Hakkila täällä löi pöytään muka valttiässän, mutta hän valehteli. Hän alkoi siitä, että minä olisin ollut aktivistien palveluksessa työväenliikettä vastaan. Aktivistisessa toiminnassa minä en ole ollut päivääkään. Minä olin jo siihen aikaan siksi jyrkkä työväenmies, puoluemies, että minä en olisi sallinut millään tavalla avustaa porvareja, en porvarillisessa vallankumouksessakaan. Minä katsoin silloin vallankumouksen välttämättömäksi, mutta minä katsoin sen niin, että sen pitäisi tapahtua työväen kautta eikä porvaristoa avustamalla.

Tulee sitten kysymys puolueen hajoittamisesta. Kuka sen aloitti? Kurikka vannoi eräessä kokouksessa suurlakon jälkeen, että hän hajoittaa työväen puolueen. Hän oli teosoofi ja hänellä oli muutamia kannattajia. Kurikka oli varma siitä, että hän saa Kockin puolelleen näissä puuhissa. Ja niin tapahtuikin. Sentähden noin kolmen kuukauden kuluttua siitä Kurikan vannomisesta, että hän hajoittaa puolueen, alkoivat julkisuudessa kahakat.

Tälläväläin oli meidän taloudenhoitajamme Tuores murhattu. Joku murhasi hänet, oikeudentunnosta, ei muusta. Tuores oli tehnyt ilmiannon poliisimestarille, poliisimestari ilmoitti asianomaiselle, kuka sen ilmiannon teki, ne tulivat vastakkain Kansallisteatterin vieressä, ja se ilmiannettu ampui Tuoreen. Joka tapauksessa oli Tuores tehnyt ilmiannon taloudellisista syistä ja sentähden toinen kosti sen suoraan. Se toinen on myös kärsinyt tekonsa aikanaan, mutta se ei kuulu tähän. Mutta tuolta mieheltä, joka oli meillä taloudenhoitajana oli jäänyt iso joukko tilittämättä vanhoja lakkomerkkejä ja niitä oli maaseudulla, joista hän ei ollut pitänyt mitään kirjaa. Niiden kanssa ei minulla ollut mitään tekemistä. Tätä koettivat Kurikka ja Kock käyttää minua vastaan, että minulla, joka olin nimellisesti rahastonhoitaja, oli vajausta. Annettiin lausunto, se on Työmieheissä painettu, ja siinä sanotaan, että Luodolla ei ole mitään tekemistä varojen kanssa. Sitten punakaartin osastot maaseudulta tilittivät näitä rahoja, joita ei oltu mihinkään kirjaan merkitty, ja Kock sai yli 10,000 markkaa niitä varoja, mikä siihen aikaan oli suuri raha.

Punaisen kaartin joukot joutuivat aktiivisen johdon alaiseksi. Minä olin sitä vastaan, mutta julkisuudessa ei näitä asioita voitu selvittää, sehän oli selvä. Tiedetäänhän, mikä oli venäläinen poliisi, ja se olisi ollut meillä niskassa. Näistä asioista piti punakaarti kokouksen, ja miehet vaativat, että Luoto ei saa lähteä. Minä läksin ja sanoin: minä tulen tarvittaessa takaisin. Olin varma siitä, että Kock ajaa sen joukon karille. (Luoto oli Viaporin kapinan aikana täällä!). Kyllä, minä olin Viaporin kapinan aikana täällä. Kului kuukaudet. Tuli Viaporin kapina. Minä varoitin miehiä: älkää lähtekö. (Käskitte!). En käskenyt. Semmoista miestä ei ole, joka voi sen todistaa. Missä rivissä Hakkila silloin seisoi työväentalolla, kun tästä oli kysymys? (Kaikki johtajat koettavat luikerrella joukkojen selän taakse!). Minä en ollut kaupungissa, kun kapina alkoi. (Sattuma!). Se oli sattuma. Se alkoi tiistaita vasten yöllä. Venäläisestä laivastosta oli matruuseja minun puheillani asiasta. Minä vakuutin näille miehille, ettei mitään vallankumousta tapahdu, ei ainakaan ennen lokakuuta, ja sen mukaan ne myös toimivat. (Vasta lokakuussa! Äsken sanottiin, ettei olenkaan!). Nyt on Viaporin kapinasta kysymys, ja se alkoi elokuun 2 päivää vasten yöllä. Se oli tiistai, ja sunnuntaina olivat aliupseerit minun luonani. Minä selitin, ettei ainakaan ennen lokakuuta voi vallankumous tulla kysymykseen. Viaporin kapina alkoi provoseerauksesta ennen aikojaan, ja sentähden minä vastustin. (Kuka oli provokaattori?). Kuka oli provokaattori? Jos kerran on tarkka sen ajan asiain tuntija, niin se pitäisi myös tietää. Minä nimenomaan varoitin silloin enkä ollut missään

tekemisissä Viaporin kapinan kanssa, siihen asti kun Kock oli paennut. Kock lähetti 300 miestä Viaporiin eikä minkäänlaista johtoa miehille! Eikö se ollut häpeällinen teko? Toistasataa miestä joutui kiinni kärsimään tämän tähden. Jos noilla 300 miehellä olisi ollut pää ja johto, se kapina olisi ollut ratkaistu silloin. Riippui niin hiuskarvasta. Siitä ei olisi kuitenkaan ollut mitään jatkuvaa hyötyä, ainoastaan vallankumouksellinen maine säästynyt eikä muuta, sillä se kapina oli ennenaikainen.

Sittenkun Kock oli paennut, minun luokseni tulivat myös Kockin vartijat. Hän antoi punaisten miestensä vartioida. Ne tulivat ja kysyivät, mitä tehdään Kockille. Minä sanoin: antakaa juosta. Olisivat hirttäneet, jos minä annoin vaan viittauksenkaan siihen, sillä Kock oli tehnyt niin suuren virheen vallankumouksellisessa liikkeessä, jonka hän oli ottanut suorittaaksensa, mutta jota hän ei kuitenkaan suorittanut. Mielet olivat levottomia niinä päivinä. Miehet olivat kuohuksissa äärimmilleen, ne olisivat tehneet vaikka mitä niinä aikoina, kun tiesivät, että tovereita oli lähetetty Viaporiin semmoinen joukko ilman johtoa, niillä ei ollut mitään apua, ei pelastuksen toivoa. Ajatelkaa, että niillä 300 miehellä oli tovereita Helsingissä hyvä joukko! Ehkä täällä salissa on läsnä ihmisiä, jotka olivat mukana silloin työväenyhdistyksen pihassa Yrjönkadulla. Niin pitkälti oli katu täynnään kuin silmä kantoi. Kuka yritti puhua sille joukolle, se vedettiin alas. Ei siellä olisi pysynyt Hakkila enemmän kuin siellä pysyi m. m. Haapalainen — ei kukaan. Tuli Perttilä, tuli Valpas. Hän pyysi moneen kertaan: lähde sinä, rauhoita ne joukot. Silloin vasta minä tulin esiin, silloin kun kapina oli mennyt ohi ja ainoastaan rippeet oli jäljellä. Minä puhuin noille joukoille neljännestunnin, ehkä puoli tuntia. Ne lähtivät kotiinsa. Situationsi oli pelastettu. Voitteko syyttää minua? (Ei ole syytetty!). Tämä kuuluu minun toimintaani. Olenko vahingoittanut työväenliikettä?

Minä palaan taas takaisin ajassa puoli vuotta, siihen aikaan, jolloin punakaarti perustettiin. Minä puhuin Valppaan kanssa. Me sovimme Valppaan kanssa asiasta, etten minä maksa jäsenmaksuja ja putoan siten pois puolueesta, jääden hoitamaan ainoastaan punakaartia, jotta se on, silloin kuin tarvitaan, puoluetta auttamassa.

Puheenjohtaja huomauttaa, että sallittu aika, 15 minuuttia, on kulunut.

Puhuja pyytää oikeutta saada edelleen käyttää sanavuoroa puolustautuakseen.

Kokous katsoo oikeaksi myöntää puhujan käytettäväksi edelleenkin puoli tuntia.

Luoto jatkaa:

Sanottiin, että silloisella toiminnallani minä tahdoin hajoittaa työväenpuolueen. Minä perustin punakaartin, sen todistavat kaikki senaikaiset helsinkiläiset, jotka olivat silloin mukana. Ensimmäisenä pykälänä oli muistaakseni säännöissä: jokaisen jäsenen täytyy kuulua työväenjärjestöön. Tämä määräys toi Helsingissä työväenyhdistykseen tai muihin ammattijärjestöihin yhden kuukauden kuluessa vähän vaille 2,000 uutta jäsentä. Katsokaa senaikuisia kirjoja, herrat, niin näette sen. Jokaisen miehen, joka liittyi punakaartiin, täytyi kuulua työväenyhdistykseen tai ammattijärjestöön; ja punaisessa kaartissa oli minun aikani 6,000 miestä. Se ei ollut hajoittavaa, se oli kokoavaa laatua, se toiminta.

Mutta niinkuin minä sanoin, Venäjän santarmien pakosta täytyi niin menetellä, kun ajateltiin mahdollista vallankumousta ja sen mahdollista epäonnistumista. Jos vallankumous olisi epäonnistunut, niin ei olisi työväenjärjestöjä voitu syyttää vallankumousyrityksestä. Sentähden minä luovuin puolueesta jättämällä jäsenmaksuni maksamatta, jotka olin jo silloin maksanut toistakymmentä vuotta.

Kun Viaporin kapina sitten meni ohitse, tuli kysymykseen m. m. punakaartin omaisuuden jako. Silloin ne miehet, jotka olivat minua syyttämässä, tahtoivat, että punakaartin omaisuus piti myydä, muuttaa rahaksi ja käyttää mahdollisesti mihin tahansa epämääräisiin tarkoituksiin. Minä olin hankkinut perustaessani punakaartin myös sääntöihin pykälän, että punakaartin omaisuus lankee työväenyhdistykselle. Kuulimme eilen illalla hyvää musiikkia. Ne torvet minä ostin punaiselle kaartille ja pelastin nekin Helsingin työväenyhdistykselle, että niitä ei hävitetty. Tämä kuuluu siihen silloiseen johdonmukaiseen menettelyyni.

Viaporin kapina meni ohitse, niinkuin tunnetaan, onnettomasti. Miehet joutuivat kiinni, mikä minnekin. Porvariluokka tietysti oli vallassa.

Alkoivat oikeusjutut. Mitä ne olivat. 15 kuukautta kestivät. Lääninvankilassa istui raastuvanoikeus, eivät uskaltaneet poliisiviranomaiset muka tuoda minua raastuvanoikeuteen lääninvankilasta, kun epäilivät muka, että väkijoukko ottaa pois. Turha pelko muuten. 22 kertaa oli asiat esillä. Mutta se väite, jonka Hakkila sanoi, että minulla olisi ollut viskaali Albrechtin kanssa etukäteen selvitetty, miten menetellään, se on katala. Minä en löydä sanoja, miten kuvata. Täällä on salissa henkilöitä, minä näenkin muutamia, jotka olivat todistajana samassa jutussa. Tekivätkö ne väärän valan? Mutta Albrechtilla oli kolme vääränvalan tekijää minua vastaan. Yhden hän lähetti Amerikkaan, toisen todistuksen hän peruutti, ja kolmannelle pantiin raudat. Viskaalin täytyi syyttää omaa todistajaansa väärästä valasta.

Sitten tuomari Hakkila kertoi, että merimatkoilla hävisi useita minun seurastani, siis vähintään kaksi. Ikävä onnettomuus tapahtui kerran, kun K. O. Tanner, suutari, hyvä kynämies, joka kirjoitteli paljon Työmieheen ja oli sen parhaimpia avustajia — hukkuu. Eikä kehenkään se tapaturma, johon minulla ei ollut mitään syytä, koskenut niin syvästi kuin minuun. Tästä asiasta oli kysymys Helsingin pitäjän käräjillä ja minut vapautettiin ensimmäisenä.

Onkin sanottava, että jos senaikuista vallankumouksellista toimintaa ei voitaisi hyväksyä, ei siis tänä päivänäkään saisi missään tapauksessa sosialidemokraatti tunnustaa vallankumouksen voimaa työväen liikkeessä. Ja se vallankumous oli tähdätty Venäjän tsarismia ja samalla meidän porvaristoa vastaan. Asian myöhempi kehitys johtui siitä, että samoihin aikoihin oli muitakin miehiä, jotka jollakin tavoin olivat sekaantuneet mukaan vallankumoukselliseen liikkeeseen, mutta eivät siinä tarkoituksessa kuin minä olin. Minä olen katsonut alusta loppuun asti, minä olen nähnyt vain köyhälistövallankumouksen, en porvariston vallankumousta, mutta ikävä kyllä, meillä on ollut miehiä mukana, jotka ovat myös olleet porvaristovallankumouksen kannalla ja saaneet palkan porvareilta. Minä voisin nimittää miehiä, jotka rakensivat porvarien rahoilla huviloita Oulunkylässä, mutta olivat Kotkan puoluekokouksessa syyttämässä minua, joka en voinut tulla sinne. Halonen, joka ei ole koskaan ollut työväen mies, oli suurimpana syyttäjänä. Hän on aina ollut sen suunnan mies, mistä pennin saa. Jos Kotkan puoluekokouksessa mitä päätettiin minusta, niin se ei ole mikään oikeudenmukainen päätös, siellä oli ainoastaan syytös,

ei puolustusta, siellä selitettiin maaseutuedustajille asioita, joita he eivät kukaan tunteneet tai ainoastaan ani harvat tunsivat.

En tahdo sen ajan tapahtumista enempää puhua. Mutta sen minä sanon vielä, että mikään valiokunta ei tämänlaatuista asiaa yksin voi ratkaista. Sen voisi tehdä ainoastaan sovintolautakunta, jossa on molemmilta puolin edustajat ja jäävitön tuomari ja jossa esitettäisiin syytökset ja todistukset. Tällä selitykselläni minä olen kumonnut tuomari Hakkilan väitteet täydellisesti.

Hupli täällä äsken aloitti jutun. Hän ei puhunut minusta. Mutta minun erottamisestanihan täällä on kysymys. Useat ovat jo täällä selittäneet, että tämä minun erottamiskysymykseni on suuntakysymys. Se on heitetty koko ryhmää vastaan. Sitä vastaan on väitetty, että niin ei ole, että se on vain henkilökysymys. Ainoastaan minun likaisuuteni on kysymyksessä eikä muu. Mutta merkillistä on että, kun puoluetoimikunnan jäsen Hupli aloitti jutun, hän ei puhunut minusta mitään, hän puhui suunnasta. Siis se todistaa uudelleen, että kysymyksessä on suuntakysymys.

Minä palaan uudelleen kommunismiin. Täällä on keksitty tämän päivän kuluessa uusi suuntanimitys. Se on uuskommunismi. Eilen sitä ei vielä kuulunut kertaakaan, mutta tänä päivänä minä olen kuullut sen kaksi, kolme kertaa. Mistä se johtuu? Asioiden sotkemiseksi, minä kun eilen sanoin, että minä uskallan tunnustaa kommunistiset periaatteet aivan niinkuin Marx on ne kaivertanut haihtumattomina ajan kallioon. Minä en ole missään, en puheessa, en kirjoitetussa sanassa, kehoittanut milloinkaan lukijakuntaani enkä mitään järjestöä hylkäämään parlamenttaarista toimintaa. Voiko kukaan sitä todistaa? – Minkätähden minua sitten syytetään, että minä olisin mennyt sosialidemokratian rajain yli? (Tainio: Kyllä minä todistan sen!) Samalla tavalla kuin moni muu: vätystelemällä. Me olemme Savon Kansassa nimenomaan aina selittäneet: parlamenttaarinen toiminta on välttämätön, mutta ei ainoa autuaaksitekevä. Eikö niin? Samoin kunnallinen toiminta. Osuustoiminnalle olemme antaneet hyvän jalansijan lehdessä. Minä olen osuustoimintamiehiä kehoittanut kirjoittamaan osuustoiminnasta, sillä kaikki nämä keinot ovat meille välttämättömiä, eivät ainoastaan tarpeellisia, mutta välttämättömiä, saadaksemme järjestöt lujittumaan, rivit täydentymään. Ja järjestöt kehittymään, yksilöt kehittymään mahdollisen vastaisen suuren hetken varalta. Milloin se hetki on käsissä, sen osoittaa tulevaisuus. Aseellisesta toiminnasta ei ole puhuttu Savon Kansassa sanaakaan, että se on otettava käytäntöön. En kirjoituksilla, en kirjoitetulla sanalla, en suupuheilla milloinkaan ole minä sitä esittänyt, lähimmässä tulevaisuudessa ainakaan, Suomen työväelle käytäntöön otettavaksi. Joka sen sanoo, se valehtelee. Minä tunnen sen edesvastuun, mikä siitä on, ja minä tiedän myös, mikä on tulos väkisin yllytetystä, kiihoitetusta vallankumouksesta. Minä en ole koskaan kiihoittanut siihen väkijoukkoja enkä tee sitä koskaan, mutta selittänyt väkijoukolle, yleisölle, jokaiselle yksilölle, että vallankumous tapahtuu vielä kerran, se on historian välttämättömyys, ja sitä varten meidän pitää olla valmiina ja kehittää itseämme siltä varalta. Sitä minä olen saarnannut koko tämän vuoden jokaisessa Savon Kansan numerossa, aina tavallaan. Ja se on sosialidemokratiaa. Se on täydellisesti Marxin ja Engelsin käsitys. Ja mitään muuta n. s. uuskommunismia en minä ole täälläkään tunnustanut. Minähän sanoin eilen, että täältä puuttuu Marxin kuva seinältä. Hän laskee perustan kommunismille. Sosialidemokratian päätepiste on kommunismi, ja jokaisen työväenliikkeen miehen täytyy tunnustaa se kommunismi päätepisteeksi. Joka ei sitä tunnusta, hän ei ole työväenliikkeen mies. (Ei se

ole se Venäjän kommunismi ainakaan!) Siitä ei ole kysymys. Mitä Venäjällä on tapahtunut tähän asti? Me voimme käyttää esimerkkejä sieltä, mitä meidän ympärillämme tapahtuu, meidän täytyy nähdä, meidän täytyy tietää. Sanomalehtimiehen pitää kertoa se lukijakunnalleen, mitä tapahtuu ympäristössä muuallakin maailmassa, ja mikä työväen lehti ei sitä tee, se ei ole työväen lehti. Jokainen työväen lehti on velvollinen selittämään vallankumouksen kulkua ja kehitystä, että lukijat oppivat itse tuntemaan ajan tilanteen.

Sulo Vuolijoki: Täällä on syytetty meitä vasemmistolaisia siitä, että me olemme tehneet käsilläolevasta Luoto-kysymyksestä suuntakysymyksen. Mutta se ei ole totta. Emme me ole siitä tehneet suuntakysymystä, vaan asian alustaja, puoluesihteerit Tainio Sillä hän ei ollenkaan puhunut siitä, että Luoto olisi epämoraalinen persoona, että hän olisi roisto, että hän olisi vahingoittanut puoluetta yksityisellä elämällään tai tehnyt itsensä siten puolueelle sopimattomaksi, vaan hän toi esille yksinomaan Luodon toimittamasta lehdestä silloisia suuntakirjoituksia. Minä koetin tarkkaan seurata hänen Savon Kansasta lukemiaan kirjoituksia, ja minun täytyy sanoa että minä olisin valmis miltei jokaisen niiden alle panemaan oman nimeni.

Hakkila käytti pitkän puhevuoron. Siihen on Luoto vastannut murhaavasti ja loistavasti. Minä tulin ajatelleeksi, kun Hakkila istui puheenjohtajan paikalla ja Luoto oli syytetyn paikalla, että pitäisi paikkoja muuttaa. Ei ole tuotu yhtään ainoaa todistettua seikkaa Luotoa vastaan. Minä olen myös seurannut Luodon aikaisempaa toimintaa. Niistä asiakirjoista ja puolueen senaikuisesta historiasta olen huomannut, että Luotoa on pari kertaa syytetty oikeudessa: yhden kerran Espoon käräjillä, niinkuin hän itsekin mainitsi, ja sitten hän oli 15 kuukautta tutkintovankilassa, jolloin porvarien taholta tehtiin kaikki ne samat syytökset kuin Hakkila nyt ja vielä enemmänkin, mutta huolimatta tuosta 15 kuukauden tutkintoajasta ei porvarillinen oikeuskaan saanut väärillä todistuksilla häntä syytteeseen. En siihen aikaan Luodon kanssa seurustellut enkä voi sanoa muuta kuin mitä asiakirjat puhuvat. Ja lopuksi: koska tämä ei ole henkilökohtainen, vaan suuntajuttu, joksi Tainio on sen tehnyt, niin pyydän ilmoittaa, että minä olen paljon mieluummin sen suunnan takana, jota Luoto edustaa, kuin sen suunnan, jota edustavat meidän oikeistomme ja Suomen Sosialidemokraatti. Luodon toiminnassa en ole huomannut yhtään puoluerikosta.

T. Heinonen puolusteli Luodon entisyyttä. Katsoi, ettei siinä löydy mitään sellaista, jonka nojalla L. voitaisiin eroittaa puolueesta. Moitti puolue-toimikuntaa siitä, että asia oli ensinkään otettu kokouksen käsiteltäväksi. Kehoitti maalaisia varovaisuuteen kysymyksen ratkaisussa.

J. Kivilahti lausui, että Luotojuttu on suuntakysymys, joka tulee esiin menettelytapakysymyksen yhteydessä. Nyt se on tuotu esiin kierolla tavalla kokouksen harhaan johtamiseksi. Vasemmiston puolesta ilmoitti, ettei sitä tämän asian millään päätöksellä saada poistettua.

Väinö Hakkila: Useat vasemmiston puolelta puhuneet henkilöt ovat väittäneet, että esilläoleva kysymys on suuntakysymys, mutta sen jälkeen kun Uski ja Hellsten puhuivat, ovat he ilmoittaneet, että he eivät suinkaan Luodon seurassa lähde täältä. Siinä he tekevät aivan oikein. Kun minä aamupäivällä huomautin, että tässä ei ole kysymys ainoastaan niistä seikoista, joista puoluesihteerit mainitsi, että nimittäin Luoto nykyisellä toiminnallaan on vahingoittanut puoluetta ja eilen tunnustanut itsensä kommunistiksi — eikä siis kuulu sosialidemokraattiseen puolueeseen eikä sen puoluekokoukseen — minä samalla tahdoin viitata hänen entisyyteensä, ja siinä suhteessa minä olen hyvässä seurassa. Minä vetosin Kot-

kan puoluekokouksen pöytäkirjaan. Siellä tehtiin erityinen päätös noista rosvokoplista eikä siellä noussut yhtään ainoata ääntä sitä vastaan. Minä huomautin edelleen, mitä oli Valpas lausunut, mitä ovat lausuneet muut ja mitä yleisesti tunnetaan. Minä en ole tahtonutkaan sanoa, ettei herra Luoto osaa jollakin tavoin selitellä. Hän on kyllä tunnettu siksi ovelaksi herraksi, että hän joka maassa osaa liukua omalla tavallaan. Sitten hänen oma puoluekannattajansa, rouva Mäkelin ja muut ovat sanoneet, että he kyllä eivät hyväksy Luodon entisiä roskaisia tekoja, mutta puhuvat tässä suuntakysymyksestä. Mitä me enempää todistuksia kaipaamme, kun sieläkin tunnetaan?

P. Leppänen: Ajan voittamiseksi minä luovun puhevuorostani, mutta kuitenkin pyydän huomauttaa, että aikaisemmin on ollut tämäläisiä erottamiskysymyksiä puoluekokouksissa ja ne on ratkaistu ilman valiokuntaan lähettämistä. Ei mikään sovinto-oikeus puolueen ja yksilön välillä saata tulla kysymykseen. Jos puolue havaitsee jonkun riveihinsä sopimattomaksi, niin se erottaa hänet, ja siinä kaikki.

O. Leivo myönsi tapahtuneen virheen siinä, että Luoto oli päästetty puheenjohtajaksi. Hyvänahkaisuuden syy. Erehdyksestä ei kuitenkaan saa tehdä epäjumalaa, vaan se on korjattava. Puolueen etu vaatii sen puhdistamista Luodon tapaisista aineksista. Viittasi m. m. Luodon „internationaliseen“ maineeseen „pankkimiehenä“. Kannatti välitöntä eroittamista.

Klo 4,30 otettiin 20 min. kahviloma.

Kokoonnuttua uudellen, jatkettiin Luotojutun käsittelyä ja lausui silloin:

O. Reinikainen kummastelunsa siitä, että asiasta on tehty suuntakysymys. Jos niin on, silloin käy taistelu suunnasta Kaarlo Luodon nimessä, mikä ei ole puolueelle kunniaksi. Koska L. on Kotkan puoluekokouksessa puolustamatta leimattu rosvokoplailijaksi ja silloin erotettu puolueesta, niin ei hän ole sopiva nyt puoluekokouksen puheenjohtajaksi.

T. Heinonen huomasi liian vähän asiallista syyttäjäin esityksissä. Paheksui ankarasti asianomaisia siitä, että olivat liian myöhään ottaneet asian esille ja vetäneet sillä kokousta nenästä. Ehdotti kysymyksen lähettämistä menettelytapavaliokuntaan.

O. Jalava: Jos asia ratkaistaan ilman valiokuntaan lähettämistä, olen sen leimaava oikeusmurhaksi. Vertasi puolueen menettelyä siinä tapauksessa valtiorikosoikeuksien toimintaan? Sitä ei saisi bituistakaan arvostella; paavimaisempi kuin itse paavi. Vaati puolueettoman sovinto-oikeuden asettamista. Luoto saakoon valita puolet sen jäsenistä.

J. O. Rauhala vastasi Luodon tekemiin itseensä kohdistuneisiin syytöksiin, torjuen ne. Ei hyväksynyt „Savon Kansan“ kantaa. Selitti lyhyen osallisuutensa kansalaissotaan johtuneen pakollisesta asevelvollisuudesta samoin kuin tuhansien muitten työläisten valkoisessa Suomessa.

J. F. Aalto: Täytyy pakostakin puhua tästä asiasta suunta-kysymyksenä. Se on tullut käsittääkseni esille senvuoksi, että Luoto on valittu tämän kokouksen kolmanneksi puheenjohtajaksi. Olen saanut sellaisen käsityksen, ettei tämä kysymys olisi ainakaan tällä kertaa tullut esille, jollei näin olisi tapahtunut. On syntynyt ajatus, että kun Luoto, joka on n.s. kommunistisen Savon Kansan toimittaja, on puoluekokouksen puheenjohtaja, tämä meidän puoluekokouksemme silloin tulkitaan kommunistiseksi. Tällaisen käsityksen olen saanut ja siksi pidän turhana niitä väit-

teitä, joiden mukaan tämä kysymys on yksinomaan persoonakysymys. Siihen asian puoleen, mitä on esitetty Luodon aikaisemmista heikkouksista, en voi puuttua. Syytöksiä on tehty Luotoa vastaan, Luoto on puolustautunut, kummaltakaan puolelta ei ole esitetty sen pätevämpiä todistuksia. Jos olisi kysymyksessä yksinomaan persoonallinen heikkous tai mustat työt, niin ei voisi minun käsitykseni mukaan tulla kysymystä päätöksen teosta, ennenkuin ne tutkittaisiin ja todistettaisiin, koska suurin osa kokouksen osanottajista ei tiedä muuta kuin mitä on sanottu kahdelta puolelta, ja molemmilta puolilta on sanottu yhtä vakuuttavasti, näyttämättä varmoja todistuksia. Ymmärtääkseni jää silloin ratkaisevaksi puheenaolevan henkilön nykyinen toiminta, ja siksi tämä kysymys on suunta-kysymys.

Mielestäni on asia sillä tavalla, ja me siellä piirissä, jota minä edustan, olemme sillä kannalla, että emme hyväksy Luodon tai Savon Kansan kantaa. Olemme saaneet sellaisen käsityksen, että se on ainakin jossakin määrin antiparlamenttaarinen tai sekava, mutta toiselta puolen emme hyväksy täydellisesti Suomen Sosialidemokraatinkaan sisältöä, ja tulemme aikanaan sanomaan näistä asioista arvostelumme. Emme siis ole kommunisteja, vaan olemme sosialidemokraattien vasemmistoa. Jos täällä tulee selvästi osoitetuksi Luodon aikaisemmat teot, joista häntä on syytetty, ja jos Luoto niiden johdosta tulee erotetuksi puolueesta, niin en luule meidän puolueen olevan niin heikon, että Luodon perästä lähtee kuitenkaan meidän joukkomme, jos tosiaan on vain Luodosta kysymys. Mutta minä pidän tätä asiaa siitä huolimatta aika lailla arkana, en Luodon takia, vaan koska täällä on tehty sellaisia syytöksiä, jotka ovat jääneet hämärään, ja tuotu se käsitys, joka on ilmestynyt monta kertaa, että tässä on takana Luodon nimen varjossa suuntakysymys. Olen nimittäin kuullut useiden toverien kertovan, että olisi tarkoitus saada Luoto erotetuksi ja sen nojalla useat poistumaan. Minä arvelen sellaisen menettelyn synnyttävän katkeruutta ja tekevän tämän kokouksen kiusalliseksi. Asia oli käsiteltävänä meillä Vaasan läänin kaikkien kolmen piirin, eteläisen, pohjoisen ja itäisen vaalipiiriedustajain yhteisessä kokouksessa ja me olimme käsittäökseni ehkä kaikki koko lailla samalla kannalla. Emme olleet aivan selvillä kaikista noista aikaisemmista asioista, ja olimme sitä mieltä, että asia on ratkaistava rehellisellä tavalla, että tosiaan tulemme vakuutetuiksi, että on kysymyksessä Luoto ja Luodon heikkoudet ja rikokset, olivatpa ne uusia tai vanhoja. Kun perästäpäin saamme kuulla sekä syytökset että puolustuksen, kokoontumme päättämään siitä, mille kannalle asetumme, koska emme halua kulkea enempää toisen kuin toisenkaan puolen uskon varassa, vaan päästä asiasta tietoisiksi.

T. Tainio: Kun vaaditaan todistuksia niihin syytöksiin, joita Hakkila on tehnyt Luotoa vastaan, niin niitä on vaikea heti esittää. Niistä todistajista on osa Venäjällä osa vankiloissa. Ei syy ole se, ettei niitä olisi olemassa. Minä tiedän, että aikanaan katsottiin ihan selväksi, että Luoto on eronnut puolueesta tai erotettu. Oulun puoluekokouksen aikana, ei Luodolla silloin ollut mitään tekemistä puolueen kanssa. Siellä minä sain samassa keskustelussa, missä Kurikka erotettiin, että sellaisten miesten kuin Kurikan ja Luodon paikka ei ole puolueessa ja sille huudettiin yksimielisesti „hyvä“ jo Oulun kokouksen aikana. Syynä oli se, etteivät ne olleet kumpikaan sosiaalidemokraatteja. Olisi ikävä, jos tämä puoluekokous tosiaankin asettuisi siinä suhteessa toiselle kannalle.

Pyydetyt puhevuorot olivat loppuun käytetyt ja siis aikaisemman päätöksen mukaan keskustelu päättynyt. Luodon pyynnöstä katsoi kokous kuitenkin 56 äänellä 52 ääntä vastaan kohtuulliseksi myöntää erotettavaksi ehdotetulle puheenvuoron.

K. Luoto: Tuomari Hakkila vetosi esimerkkinä omaan senaikaiseen toimintaansa, että hän muka myös avusti venäläisiä vallankumouksellisia. Hän siis myönsi olleensa vallankumouksellinen hänkin. Pankaa se merkillle. Niin siihen aikaan. Sellainenhan minäkin olin, en sen enempää. Minä pidin yhden huoneiston tyhjänä, että venäläiset matruusit ja tykkiväen aliupseerit saivat pitää kokouksiaan minun asunnossani, seikka, josta minä sain vastata raastuvanoikeudessa ja hovioikeudessa. Näissä asioissa ei porvaristo anna itsensä kanssa tinkiä, ei antanut siihen aikaan ainakaan.

Vuonna 1909 lähdin pois Suomesta. Sinä vuonna minun piti olla vankilassa. Venäläiset kiristivät ja ruotsalainen porvaristo kiristi, sillä se oli vallassa; minun täytyi lähteä pois maasta ja oleskelin ulkomailla vuoden 1914 syksyyn. Silloin alkoi maailmansota. Tässä äsken Hakkila muistutti, että minulla on kansainvälinen maine j. n. e. Niin on ruotsalaisissa lehdissä sanottu, aivan oikein. Minä näin, että nyt tulee se hetki, jolloin kysytään Suomen työväkeä ja millä kannalla Suomen työväen asia on. Minä aavistin Venäjän tuhon olevan tulossa ja tiesin myös jääkäri liikkeen alkaneen. Täällähän todistettiin eilen otteilla jostakin asiakirjasta Suomen sosialidemokraattien osanotto jääkäripataljoonaan. Mutta silloin kun tuo jääkäripataljoona oli vasta ihan syntymätilassa, silloin minä olin myös jo ottanut toimiakseni tuossa liikkeessä saadakseni sen työväestön käsiin, ettei se jäisi porvariston käsiin. Mutta nämä samat miehet, senaattori Sario ja lähetysneuvos Bonsdorff Tukholmassa, talvella vuonna 1915 lähettivät Berliiniin asiamiehelleen määräyksen toimittaa Luoto kiinni, ja jääkäripataljoonan kanslianhoitaja Berlinissä entinen vekselinväärentäjä Wetterhoff, Hämeenlinnasta, teki poliisille väärän ilmiannon. Minut vangittiin. Sotilasarjestöt olisivat päästäneet minut vapaaksi, mutta Wetterhoff teki asiakirjoihin reunamuistutuksen: sosialisti, poliittisesti epävarma. Mitä se merkitsi saksalaisen keisarivallan aikakautena! Minut pidätettiin sotavankina 3 vuodeksi 8 kuukaudeksi. Vuosi takaperin pääsin vapaaksi näihin aikoihin ja silloin tulin Suomeen. Mitä „pankkimiehistä“ eräs herrasmies puhui, niin minä eilen puheessani todistin, että se oli väärillä todistuksilla kokoonpantu juttu, ja minä todistan sen vielä tänäkin päivänä.

Keskustelun päätyttyä tähän esitti puheenjohtaja päätettäväksi ensinnä siitä, otetaanko asia heti lopullisesti ratkaistavaksi, vai lähetetäänkö se menettelytapavaliokuntaan. Puoluekokous päätti 81 äänellä 65 vastaan lähettää Luodon erottamishdotuksen menettelytapavaliokuntaan ja otetaan se lopullisesti käsiteltäväksi menettelytapakysymyksen ratkaisemisen jälkeen.

Valiokuntain vaalit.

Järjestävän valiokunnan ehdotuksesta päätettiin ryhtyä toimittamaan valiokuntain vaaleja. Saamansa velvoituksen mukaan oli järjestävä valiokunta laatinut ehdokaslistan, joka painettuna jaettiin. Vaalit toimitettiin suljetuin lipuin.

Istunto päättyi klo 6 i. p.

Neljäs kokouspäivä.

Joulukuun 11 päivänä.

Aamupäivän istunto.

Kokous alkoi klo 9,15 a. p. *Hakkilan* johtaessa puhetta. Nimenhuudossa merkittiin poissaoleviksi Kaarilahti ja Westerland.

Valiokunnat.

Julistettiin edellisenä iltana toimitettujen valiokuntavaalien tulokset. Valituiksi olivat tulleet:

Valitusvaliokuntaan:

V. Kanto,	Hämeen pohjoin. vaalipiir.	148	ään.
Lyyli Heinonen,	Viipurin läntin.	148	”
T. Turtiainen,	Kuopion itäin.	90	”
Atte Muhonen,	Vaasan ”	90	”
Manu Kontula,	Uudenmaan	89	”

Raha-asiain valiokuntaan:

Nikolai Virtanen,	Hämeen pohjoinen vlp.	148	ään.
Tapani Uski,	Uudenmaan	148	”
I. Kaarto,	Turun eteläinen	148	”
Anton Typpö,	Viipurin itäinen	90	”
Artur Koskelin,	Vaasan itäinen	90	”
A. Paasonen,	Kuopion läntinen	90	”
Siiri Louhi,	Hämeen pohjoinen	90	”

Sanomalehti- ja valistusvaliokuntaan:

Vihtori Huhta,	Hämeen pohjoinen	vlp.	143	ään.
H. Pulkkinen,	Vaasan itäinen	"	146	"
Emil Mäki,	Mikkelin	"	90	"
Hj. M. Eklund,	Turun eteläinen	"	90	"
Miina Sillanpää,	Uudenmaan	"	90	"
Hannes Ryömä,	"	"	90	"
V. Annala,	Turun eteläinen	"	90	"

Puoluesääntövaliokuntaan:

E. Vahlstén,	Turun eteläinen	vlp.	148	ään.
J. Suominen,	Uudenmaan	"	148	"
E. Raearo,	Vaasan itäinen	"	90	"
E. Valkeisaho,	Hämeen pohjoinen	"	90	"
J. Penttala,	Vaasan eteläinen	"	90	"
Emil Sallila,	Uudenmaan	"	90	"
Fanny Ahlfors,	Porin	"	89	"

Menettelytapavaliokuntaan:

J. F. Aalto,	Vaasan itäinen	vlp.	146	ään.
E. Lähde,	Turun eteläinen	"	141	"
Anni Huotari,	Hämeen pohjoin.	"	89	"
P. Leppänen,	Viipurin länt.	"	89	"
Väinö Tanner,	Uudenmaan	"	88	"
K. H. Viik,	"	"	87	"
E. Helle,	"	"	87	"
O. Toivonen,	Hämeen eteläin.	"	86	"
L. Nurmiaho,	" pohjoin.	"	85	"

Vaalitoimitus hyväksyttiin. Kussakin valiokunnassa selitettiin asian alustajalla olevan puheoikeus.

Eduskuntaryhmän toimintakertomus.

Jatkettiin tiistai-iltana, toisena kokouspäivänä keskeytettyä eduskuntaryhmän toimintakertomuksen käsittelyä. Sen johdosta lausui:

J. F. Aalto: Eduskuntaryhmän arvostelussa on kiinnitetty paljon huomiota myös presidentin vaaliin. Minun mielestäni se on vähäpätöinen kysymys tällä kertaa. Olen sitä mieltä, että vaikkakaan ei voi pitää sosialidemokratian yleisesti käyttämien menettelytapojen mukaisena, että sosialidemokraatit äänestävät porvaria, niin kuitenkin on eduskuntaryhmällä ollut siinä kysymyksessä takanansa ne vaatimukset ja kehoitukset, joita ympäri maata silloin tosiaan ryhmälle lähetettiin. Kaikkialla toivottiin, että Mannerheim pitäisi tulla syrjäytetyksi ja ainakin Keski-Suomessa otettiin tieto siitä tyydytyksellä vastaan. Kyllä yleensä käsitetään, ettei ole suurta eroa, porvari kuin porvari, mutta olen sitä mieltä, ettei siinä asiassa ole mitään vahinkoa tullut. Eihän kuitenkaan olisi sosialidemokraattisen ehdokkaan asettaminen voinut tulla kysymykseen, sillä se ainakin olisi ollut onnettomuus.

Toinen, tärkeämpi kysymys on hallitusmuotokysymys. Siitä on kai olemassa ajatuksia, että oltiin liian hätäisiä, että olisi saatu ainakin jonkin verran parempi, jos meidän ryhmän taholta olisi tinkimättömämmin ja tarmokkaammin asiaa perille ajettu. Minä haluan mainita eräästä tärkeästä kohdasta, josta olen saanut tietoja henkilöiltä, jotka ovat olleet tämän asian käsittelyä seuraamassa perustuslakivaliokunnassa. Tahtoisin tietää, onko perää siinä, että hallitusmuodosta olisi saatu presidentin veto-oikeus poistetuksi, jos meidän ryhmän taholta olisi tarmokkaasti toimittu. On nimittäin selitetty sillä tavalla, että asiaa käsiteltäessä on sosialidemokraattisen ryhmän taholta tuomari Kotonen puhunut presidentin veto-oikeuden puolesta, selittäen, että koska se oikeus on säilytetty Saksankin uudessa perustuslaissa, niin olisi se otettava meidänkin hallitusmuotoon. Ja jos tosiaan niin on tapahtunut, että presidentin veto-oikeus on jäänyt hallitusmuotoon siitä syystä, että meidän ryhmän taholta on valiokunnassa lähdetty sitä puolustamaan, niin minä pidän sitä hyvin huonona tekona.

A. Perämäki ilmoitti valitsijainsa yksimielisesti antaneen eduskuntaryhmälle epäluottamuslauseen, „koska se on kiitettävästi palvellut porvaristoa“.

A. Koljonen kertoi pohjoiskarjalaisten valitsijainsa olevan sitä mieltä, että joskin eduskuntaryhmän tähänastisessa toiminnassa on löydettävissä virheitä, sitä ei kuitenkaan saata tuomita. Vastaisuudessa ryhmän on kuitenkin vältettävä kompromissipolitiikkaa porvarillisten kanssa.

Ryhmää on arvosteltava sen mukaan mitä se on tehnyt ja yrittänyt, eikä sen mukaan mitä porvarit ovat siitä sanoneet. Oli taipuvainen antamaan ryhmälle jonkunlaisen tunnustuksen.

M. Hakkarainen oli sitä mieltä ettei eduskuntaryhmä ole aina menettelyt niinkuin olisi pitänyt. Niinpä ei ryhmä ole menetellyt viime ylimääräisen puoluekokouksen hengen mukaisesti. Hallitusmuotokysymyksessä, jossa tuli puoluekokouksessa kylläkin sangen avoin päätös, on näin asianlaita. Ylimääräisen puoluekokouksen päätöksestä olisi edustajain pitänyt saada sellaisen käsityksen, ettei hallitusmuoto olisi saanut olla epäkansanvaltaisempi kuin joku puoluekokouksen päätösendotuksista. Yhtyi Jalavaan siinä, ettei nykyistä hallitusmuotoa olisi ollut hyväksyttävä ja siinä, että on suotta peloteltu Mannerheimilla. Yhtyi Aaltoon mitä presidentinvaaliin tulee.

K. Toppinen: Eduskuntaryhmän toimintaa on arvosteltava toisin kuin puolueoimikunnan. Siinä on olosuhteet ennen kaikkea otettavat huomioon. Jos tahdottaisiin ankarasti arvostella, ei olisi ollenkaan pitänyt lähettää edustajia eduskuntaan. Mannerheim oli syrjäytettävä — koko maan työväestö sitä vaati — ja siinä ryhmä onnistui. Jos jälestäpäin huo-

mataan erehdyksiä ja virheitä, ei se ole yksin ryhmän syy. Kenelle hyvänsä olisi käynyt samoin samassa asemassa, porvaristodiktaturin painostaessa. Toimintaansa katsoen ansaitsee ryhmä tunnustuksen.

F. Rantanen lausui, että ryhmän saavutukset olisivat olleet yhtä hyvät kuin nytkin ilman minimiohjelmaa, jolla vain paljastettiin kortit porvaristolle ja vähennettiin työväen luottamusta ryhmään. Hallitusmuotokysymys on ollut ryhmälle vaikeasti ratkaistava, sen puhuja myönsi, lausuen uuden hallitusmuodon suuresti lujittaneen porvariston asemaa.

E. V. Lähde lausui Turun Kunnallisjärjestön olevan sitä mieltä, että ryhmä ei ole jaksanut toimia johdonmukaisesti. Herkkäuskoisena on se luottanut liiaksi porvaristoon ja tullut usein petetyksi. Toisenlaisella esiintymisellä olisi se päässyt parempiin tuloksiin, josta m. m. olisi ollut seurauksena työväenliikkeen ehjyyden ja yhtenäisyyden säilyttäminen nykyisen sisäisen rikkinäisyyden asemasta. Esitti lausuntonsa yhteydessä edustamansa kunnallisjärjestön laatiman seuraavan päätöslauselman, jota suositteli puoluekokouksen päätökseksi:

Vaikkakaan sosialidemokraattiselta eduskuntaryhmältä ei todennäköisesti ole puuttunut hyvää tahtoa toimia eduskunnassa köyhälistön sorretun aseman parantamiseksi, niin kiusallista huomiota kumminkin on herättänyt se, että ryhmä ei ole aina jaksanut pysyä jyrkän tinkimättömän luokkataistelun kannalla, vaan on eräissä tärkeissäkin kysymyksissä, kuten hallitusmuodon hyväksymisessä ja presidentin vaalissa tehnyt porvareille tuntuvia palveluksia, ehkä vastapalveluksen toivossa, joissa kompromisseissa porvarit kumminkin ovat aina ryhmän pettäneet.

Kansalaissodan johdosta luokkakoston uhreiksi joutuneitten työläisten armahduskysymyksessä ei ryhmä ole toiminut sillä tarmolla ja kaikkia parlamenttaarisia keinoja käyttäen kuin asian tärkeyteen nähden olisi ollut välttämätöntä.

Suojeluskuntain hajoittamiseksi ei ryhmä liioin ole mitään aikaansaanut, koska se siihen asiaan ei ole kiinnittänyt tarpeellista huomiota.

Tähän nähden lausuu kokous:

että sos.-dem. eduskuntaryhmä eritoten muutamissa tärkeimmissä kysymyksissä amnestiakysymystä silmälläpitäen ei ole toiminut sellaisella tarmolla, luokkatietoisella päättäväisyydellä ja tarkkaavalla kaukonäköisyydellä kuin olisi ollut mahdollista ja välttämätöntäkin.

Kuitenkin huomioon ottaen vallitsevat vaikeat olosuhteet, ryhmän toiminta on ollut sellaista, että vaikei sitä voida täysin hyväksyäkään niin ei kokous silti katso olevan syytä antaa ryhmälle epäluottamuslausea kaan.

Vastaiseen sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintaan nähden lausuu kokous:

että sos.-dem. eduskuntaryhmän on, armahduskysymykseen nähden kertakaikkiaan otettava jyrkkä ja mahdollisimman tepsivä menettelytapa, Ryhmän on asetuttava jyrkälle oppositioon kannalle porvareille tärkeissä asioissa siksi, kunnes he ovat pakotetut myöntämään sosialidemokraattien vaatiman täydellisen armahduksen.

Ivar Lassy: Tanner ja Väinö Wuolijoki ovat niitä johdonmukaisia sosialidemokraatteja, jotka ymmärtävät, että parlamenttaarinen toiminta, parlamenttaarinen sosialidemokratia johdonmukaisesti, kuten Kotonenkin usein on maininnut, vie ministerisosialismiin, ja heidän toimintansa päämääränä on ollut päästä tavalla tai toisella hallitukseen, porvarilliseen hallitukseen (Väinö Wuolijoki: Häpeä vähän!), jossa monta kertaa ennenkin ovat olleet. Tätä päämäärää varten laadittiin se ohjelma, mikä on

käynyt minimiohjelman nimellä. Tämä minimiohjelma on se ehto, joka tahdottiin asettaa hallitukseenmeno varten.

Todistaakseni, kuinka tämän minimiohjelman tarkoituksena on ollut olla juuri pohjana tai ehtona, ohjelmana hallitukseen pyrkijöille, selostan virallisten pöytäkirjojen mukaan puheenaolevan minimiohjelman syntyä. Maaliskuun 28 p:nä, siis pari kolme päivää ennen eduskunnan kokoontumista, pidettiin Helsingissä alustava neuvottelukokous, jossa olivat läsnä: Tanner, Ryömä, Hupli, Hakkila, Sillanpää, Ampuja, Arho, Itkonen, Aalto, Ailio, Laherma ja Puro. Kokouksen pöytäkirjassa sanotaan: „Tannerin esityksestä otettiin alustavasti käsiteltäväksi kysymys sos. dem. ed. ryhmän suhtautumisesta uuden keskustahallituksen muodostamiseen. Alustavassa puheenvuorossa Tanner huomautti, että nähtävästi tulevat uuden hallituksen muodostamaan eduskunnan keskustapuolueet. Kun niiden muodostamalle hallitukselle varmaankin tullaan hakemaan sosialidemokraattien kannatusta, olisi ryhdyttävä valmistamaan eduskuntaryhmässä esitettäväksi luonnosta ohjelmasta, jonka hyväksymisen ja toteuttamisen sosialidemokraattinen ryhmä asettaa ehdoksi uuden keskustahallituksen kannattamiselleen. Samalla Tanner esitti luonnoksen täksi ohjelmaksi. Sen pohjalla asiaa yksityiskohtaisesti käsiteltäessä tultiin siihen tulokseen, että kyseenalaiseen ohjelmaan on otettava seuraavia vaatimuksia.“ Sitten seuraa muutamia periaatteita, jotka tulivat tähän minimiohjelmaan. Sen jälkeen sanotaan pöytäkirjassa: „Täten pääpiirteissään määritellyn ohjelman yksityiskohtainen valmistelu sosialidemokraattiselle eduskuntaryhmälle esitettäväksi jätettiin Tannerin, Ryömän ja Puron tehtäväksi.“ Kolme päivää myöhemmin, jolloin eduskuntaryhmä oli pitänyt ensimmäisen kokouksensa, kokoontui sen eduskuntaryhmän valitsema valmisteluvaliokunta maaliskuun 31 p:nä. Tässä kokouksessa valmisteluvaliokunta päätti ryhmälle ehdottaa, että ryhmän edustajiksi hallituskysymyksessä mahdollisesti syntyviin neuvotteluihin valittaisiin Tanner, Keto ja Wuolijoki. Eduskuntaryhmän kokouksessa samana päivänä esitti Ryömä tämän helsinkiläisten-ministerisocialistien vaatiman ohjelmaehdotuksen ja lausui tällöin pöytäkirjan mukaan näin: „Porvariston keskuudessa on tapahtunut oikeiston huomattava vähentyminen ja sellaisten porvarillisten ryhmien enentyminen, jotka ovat tasavallan kannalla ja muutoinkin omaavat jossain määrin edistyksellisiä mielipiteitä“ (Oikein! Ei ole oikein!). „Eduskunnassa tavataan nyt hajanainen porvaristo ja sosialidemokraattien on koetettava käyttää tätä tilannetta hyväkseen. Porvaristoa eduskunnassa ei ole katsottava yhdeksi kokonaiseksi massaksi eikä asetettava kaikissa tapauksissa siihen nähden jyrkästi eristäytyvälle kannalle, (Aivan!) vaan on antauduttava neuvotteluihin sellaisissa asioissa, joissa mahdollisesti voidaan saavuttaa työväenluokalle etuja“ (Oikein hyvä!). Pöytäkirjassa seuraa sitte: „Päätettiin ottaa kysymys alustavan yleiskeskustelun alaiseksi mielipiteiden esilletuomiseksi siitä, onko ryhdyttävä neuvotteluihin porvariston kanssa sellaisen hallituksen muodostamisesta, juuri eronsa ilmoittaneen hallituksen tilalle, jolle ryhmä voisi antaa kannatustaan,“ (Onko sekin hyvä? On, ehdottomasti!) „sekä olisivatko sosialidemokraatit halukkaat astumaan hallitukseen, jos sosialidemokraattisen ryhmän asettamat vaatimukset hallituksen ohjelmaksi saisivat porvarillisten keskustaryhmäin hyväksymisen.“ Pöytäkirjan mukaan edelleen „Keto kannatti neuvotteluihin ryhtymistä porvarillisten ryhmäin kanssa hallituskysymyksestä“ (Totta kai!) „oikeistoporvariensa kanssa.“ (Ohoh!). Täällä ei määritellä sitä lähemmin (Rehellisyyttä!). Pöytäkirja sanoo: „Keto kannatti neuvotteluihin ryhtymistä porvarillisten ryhmäin kanssa hallituskysymyksestä. Paasivuori kannatti neuvotteluja. Helle: Neuvotteluihin

on ryhdyttävä. Laukkanen: On ryhdyttävä neuvotteluihin, vaikkapa ei saataisikaan kaikkia ohjelmassa esitettyjä vaatimuksia läpi (Oikein!). Helo: Liitto porvariston kanssa tuntuu tosin nykyään epäluonnolliselta, mutta olot maassa ovat myös sairaat, ja jotain on tehtävä nykyisen olotilan voittamiseksi. Neuvotteluihin on siis ryhdyttävä, mutta ensin on otettava esille tärkeimmät vaatimukset eikä otettava koko ohjelmaa esille.* Kolme päivää myöhemmin 2 p:nä huhtikuuta asetti ryhmä eduskuntaryhmien väliin delegaatioonin, johon kuuluivat kaikki porvarilliset ryhmät eikä ainoastaan keskustaryhmät, Tannerin, Kedon ja Vuolijoen. 3 p:nä huhtikuuta tarkastettiin minimiohjelma ja hyväksyttiin lopullisesti. Tässä tarkistetussa ja lopullisesti hyväksytyssä minimiohjelmassa on kohta, joka, niinkuin minä huomautin, paljastaa koko ohjelman tarkoituksen. Sen ohjelman tarkoitus oli esittää ne ehdot, joilla eräät sosialidemokraattisen ryhmän jäsenet olivat valmiit menemään porvarilliseen hallitukseen, ja se minimiohjelman kohta, jota ei ole teille julkisuudessa esitetty ja joka on salattu kertomuksessa, mutta joka on minimiohjelmassa sellaisena kuin se esiintyy eduskuntaryhmän pöytäkirjassa, kuuluu näin — se on minimiohjelman lopussa — „Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on valmis antamaan kannatusta hallitukselle, joka ottaa ajaakseen edelläolevaa ohjelmaa. Tarpeen vaatiessa voisi ryhmä myöskin ottaa osaa hallituksen muodostamiseen ryhmien kanssa, jotka ottavat toteuttaakseen tämän ohjelman“ (Oikein!). Minä pyydän huomauttaa, että tätä kohtaa ei ole eduskuntaryhmän kertomukseen otettu. Se on salattu valitsijoilta ja tältä kokoukselta. (Ei tarkoituksella, ulkopuolella ohjelman!) Ja pyydän huomauttaa vielä, että tämän ohjelman kohdan nojalla kävi Tanner kumartamassa pääministeri Castrénin luona ja tarjosi tämän ohjelman perusteella myös sosialidemokraatteja hallitukseen (Valhe!). Tämä selviää eduskuntaryhmän valmisteluvaliokunnan pöytäkirjasta. Valmisteluvaliokunnan kokouksessa 14 p:ltä huhtikuuta luetaan: „Tanner ilmoitti, että ministeri Kaarlo Castrén, jolle oli annettu toimeksi hallituksen muodostaminen, oli 12 p:nä huhtikuuta pyytänyt häntä luokseen neuvottelun tarkoituksessa* — siis neuvottelut koskivat hallituksen muodostamista. „Lyhyen ajan takia ei hän voinut kutsua valmisteluvaliokuntaa neuvottelemaan kutsun johdosta, vaan oli saanut kokoon ainoastaan valiokunnan jäsenet Ryömän, Kedon ja Puron.“ Tässä siis pieni ministerisosialistinen klikki, joka eduskuntaryhmän ulkopuolella tätä peliä harjoitti! „Näiden kanssa hän oli sopinut seuraavasta kannan ilmaisusta: 1) Sosialidemokraattinen ryhmä ei missään tapauksessa ota antaakseen kannatustaan hallitukselle, jossa on oikeistoryhmäin jäseniä. 2) Jos muodostuu muunlainen hallitus, joka ottaa toteuttaakseen ryhmän ohjelman, antaa ryhmä sille kannatuksensa (Oikein!). Tarpeen vaatiessa voi ryhmä ottaa osaa sen muodostamiseen“ (Vielä parempi!). Tämä on ministerisosialismia ja se on tarjoutumista hallitukseen. (Ei ole!). Mitäs tämä on, jollei tarjoutumista? Kun sanotaan, että näillä ehdoilla annetaan miehiä hallitukseen? Edelleen sanotaan: „Ryhmä ei pidä oikeana sitä valtionhoitajan menettelyä, että hän, vastoin eduskuntaryhmien mielipidettä, kieltäytyi antamasta ministeri Soiniselle hallituksen muodostamista.“ „Vastoin eduskuntaryhmien mielipidettä“ — siis sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä oli sitä mieltä, että hallituksen muodostaminen olisi ollut annettava ministeri Soiniselle. Pöytäkirjassa seuraa sitten: „Keskustelussa Castrén mainitsi, että sosialidemokraattisen ryhmän ohjelmassa on sellaisia kohtia, joita on vaikea toteuttaa, ja kysyi, voisiko sosialidemokraattinen ryhmä antaa kannatustaan kaikkien ryhmien muodostamalle hallitukselle, taikka vaihtoehtona sellaiselle hallitukselle, jossa keskusta

ryhmän edustajien ohella olisi muutamia oikeiston edustajiakin n. s. työministereinä. Tanner ilmoitti vastauksena näihin kysymyksiin esittäneensä edelläolevasta kannan ilmaisusta kaksi ensimmäistä kohtaa, — siis sen kohdan, jossa sanotaan, ettei kannateta oikeistohallitusta, mutta tarpeen vaatiessa voidaan lähettää sosialidemokraatteja sinne olemaan yhdessä porvarien kanssa — „huomauttaen, että kun ryhmä ei ole käsitellyt asiaa noihin yksityiskohtiin nähden, ei hän voi antaa perusteellisempaa vastausta, mutta arvelee kuitenkin, että tuskin ryhmä, jos sen osanotto hallituksen muodostamiseen tulisi kysymykseen, voisi ottaa osaa sellaisen hallituksen muodostamiseen“ — jos sen osanotto hallitukseen tulisi kysymykseen! Kovin kohtelias tarjous! — „johon tulisi myös monarkistien edustajia.“ Samalla oli Tanner ilmoittanut, että hän voi kutsua ryhmän kokoon kannan määräämistä varten, jonka jälkeen siitä voidaan tehdä herra Castrén'ille ilmoitus.“ Castrén ei välittänyt tuosta tarjouksesta. Pöytäkirja nimittäin sanoo: „Tätä ei kuitenkaan Castrén näyttänyt haluavan.“ Edelleen pöytäkirja sisältää seuraavan päätöksen: „Ryhmälle päätettiin ilmoittaa tästä neuvottelusta huomautuksella, että kun pian voi tulla esille kysymys ryhmän kannan määräämisestä uuteen hallitukseen nähden, on ryhmän jäsenillä syytä miettiä asiaa“.

Tämä minimiohjelma se nyt kai on se, jolla eduskuntaryhmä seisoo ja jonka mukana se kaatuu. Se on se pohja, jolta sitä ennen kaikkea on arvosteltava. Kaikki muu on vähäpätöisyyksiä. Ja tätä minimiohjelmaa arvosteltaessa on pantava merkille se henki, joka siinä on, ja se mieli, jossa se on laadittu. Se oli alusta alkaen hallitukseenmeno-ohjelma. Siinä tarkoituksessa sitä karsittiin ja sillä kompromissattiin, siitä poistettiin kohtia, joiden tiedettiin olevan epämieluisia, ja se kohta, joka sen alkuperäisessä luonnoksessa oli olemassa, joka siihen hyväksyttiin Laherman y. m. vaatimuksesta, mutta joka sitten poistettiin, jotta ministerisosialistit saisivat tilaisuuden mennä hallitukseen, se kohta koski valtioneuvoston jäseniä. Tämän kohdan ottaminen minimiohjelmaan oli esillä jo valmistavassa neuvottelukokouksessa, joka pidettiin ennen eduskuntaryhmän kokoontumista. Pöytäkirja sisältää nimittäin siitä seuraavan kohdan: „Päätettiin, että kysymystä suhtautumisesta nykyiseen valtioneuvostoon ei nosteta eduskuntaryhmässä esille tämän kokouksen puolesta.“ Siis tällöin jo määrättiin, ettei saisi ottaa esille vaatimusta Mannerheimin erottamisesta, jos mieli saada sosialisteja hallitukseen. Eduskuntaryhmän kokouksessa 31 p:nä maaliskuuta pöytäkirjan mukaan Laherma Pöyhösen kannattamana ehdotti, että minimiohjelmaan otettaisiin vaatimus, että samalla kuin valtioneuvosto eroaa, on myös nykyisen valtioneuvoston erottava.“ Valmisteluvaliokunnan kokouksessa huhtikuun 2 p:nä oli kysymys tästä minimiohjelman 5 kohdasta — se oli 5 kohtana pantu minimiohjelmaan — ja pöytäkirjassa luetaan seuraavaa: „5 osasta, koskeva valtioneuvoston vaihtamista, toimitettiin äänestys sen poisjättämisen ja pysyttämisen välillä, jolloin äänet menivät tasan (4 ääntä 4 vastaan).“ Siis valmisteluvaliokunnassakin oli 4 ääntä sitä vastaan, että Mannerheimin eroa ei vaadita. (Kuulkaa! — Kuullaan!). „Näin ollen päätettiin luonnos esittää ryhmälle sellaisenaan ilmoituksella äänestyksen tuloksesta.“ Myöhemmin ne, jotka tahtoivat Mannerheimin pysyttämistä, olivat saaneet nuo 4 horjuvaa luopumaan kannastaan, ja vielä samana päivänä piti valmisteluvaliokunta uuden kokouksen kello 9 illalla, jossa valiokunta päätti, että valtioneuvostoa koskeva osa jätetään kokonaan minimiohjelmasta pois (Aina parempaa!). Eduskuntaryhmän kokouksessa huhtikuun 2 p:nä katsottiin asian olevan hyvin tärkeän. Pöytäkirja sanoo siitä nimittäin seuraavaa: „5 kohtaan nähden ehdotti Korhonen sen poista-

mista" — se koski juuri Mannerheimin erottamista — „Hupli ehdotti Helteen kannattamana sen jätettäväksi pöydälle. Tanner vastusti pöydällepanoa. Äänestyksellä päätettiin, että kohta jää pöydälle.“ Ryhmän piti siis vielä miettiä, uskalsiko se ottaa asian esille vai uhraisiko vaatimuksensa saadakseen miehensä hallitukseen. Eduskuntaryhmän kokouksessa seuraavana päivänä ehdotti Laherma Ampujan ja Vainion kannattamana, että 5 kohta pysytettäisiin. „Laherman vaatimuksesta toimitettiin nimenhuutoäänestys“ (tämän kohdan poistamisesta, josta valmisteluvaliokunta ehdotti, että se poistettaisiin) „jossa valmisteluvaliokunnan ehdotus sai 54 ääntä ja Laherman ehdotus kohdan pysyttämistä 17 ääntä. Nimenhuudossa eivät vastanneet tai läsnäolleeiksi ilmoittautuneet“ (seuraavat henkilöt, jotka eivät tahtoneet uskaltaa asiasta kantaansa määrätä, nimittäin) „Andersson, Arho, Halme, Heinonen, Helle, Keto ja Sillanpää.“ He menivät eteiseen, kun äänestys toimitettiin. Siis Mannerheimin erottamisvaatimus, joka olisi voitu tässä yhteydessä jo esittää ja jolloin oli yhtä paljon syytä esittää se kuin myöhemminkin, jätettiin pois. Mannerheim oli jo silloin yhtä paljon edesvastuussa luokkasodasta tässä maassa, hän oli jo silloin yhteydessä Judenitshin kanssa sotapuuhissa, joista hän aivan julkisesti puhui valtaistuinpuheessaan. Ei silloin sodan uhka ollut sen vähempi kuin se oli myöhemmin, mutta näiden ministerisosialistien vaatimuksesta ja vehkeilyjen johdosta mainittu Mannerheimin erottamista koskeva kohta poistettiin minimiohjelmasta. Samoin poistettiin tuosta minimiohjelmasta kohta, joka siellä alkujaan oli ja joka koski yhteiskunnallisia reformeja. Tätä poistamista perusteltiin pöytäkirjan mukaan seuraavilla syillä: „Valmisteluvaliokunta ehdottaa, että luonnoksen 6 osa, joka koskee yhteiskunnallisia reformeja, jätettäisiin kokonaan sellaisenaan pois ohjelmasta, koska siinä esitetyt vaatimukset vaativat ryhmän yksityiskohtaista perinpohjaista harkintaa, johon ei tässä yhteydessä ole aikaa.“ Ei ole aikaa tuumia yhteiskunnallisia reformeja, kun on mentävä hallitukseen. (Kömpelöä!).

H. Ryömä: Lassy on täällä esiintynyt suuna, toiset säkkinä. Otan tässä esille muutamia hänen lausuntojaan osoittaakseni sitä kantaa ja kehitystä, mitä hän on kulkenut sitä rintaa kuin me olemme toimineet. Näin kirjoittaa Lassy huhtikuun 7 p:nä Kansan Sanassa: „Eduskuntatyö on alituinen kiero kaupanhierominen kulissien takana, jossa vastapuolueita koetetaan yrittää myönnytyksiin ja myöskin omista vaatimuksista on vähän väliä tingittävä viisauden ja menestyksen nimessä“, ja lisää: „Olkamme vakuutettuja siitä, että Kotonen ja Tanner tuossa kaupan hieronnassa kokeneita ja taitavia ovat.“ Tämä on tavallaan oikea parlamenttaarinen kanta, mutta minä sanon kuitenkin, että se on siinä huono, ettei koskaan saa luopua omista vaatimuksista. Se on ollut minun kantani koko ajan ja tulee olemaan. Mutta kun on valittava kahden välillä, paremman ja huonomman kannan välillä, oikeistoporvaristo kannan ja n. s. keskustaporvaristo kannan välillä, niin silloin on valittava näistä kahdesta aina parempi. Se on se parlamenttaarisen toiminnan avain, jota on käytettävä. Sitä meidän ryhmämme on käyttänyt. Sitten Lassy jatkaa 9 p:nä huhtikuuta esittäessään lausuntonsa Mannerheimin poistamisesta: „Hämmästyttä herättää, että kysymys nykyisestä valtionhoitajasta kokonaan sivuutetaan tuossa minimiohjelmassa — — — —. Mannerheim on nykyisen järjestelmän korkein johtaja tässä maassa ja sellaisen herran suhteen ei kansamme niin suunnattomasti kärsinyt työväki tahdo tietää muusta vaatimuksesta kuin: pois! Sanokoon siihen politikoitsijain viisaus ja sovittealualtis tunne mitä tahansa.“ Minä sanon, että tämä kirjoitus sellaisen henkilön kirjoittamaksi, joka oli läsnä ryhmän kokouksissa tätä asiaa kä-

siteltäessä on epärehellinen kirjoitus senvuoksi, että hän kuuli jokaisen ryhmän jäsenen olevan sitä mieltä, että Mannerheim on saatava vallasta pois niinpiankuin mahdollista, mutta siellä ilmeni se ajatus, että sillä hetkellä meillä ei ollut mahdollisuutta saada häntä pois, vaan että meidän pitäisi valita se tie, että varmasti hänet kerran potkimme pois, meidän on saatava hallitusmuoto ja silloin presidentin vaalissa kaadamme hänet. Mutta sillä hetkellä heitettynä esiin se vaatimus olisi voinut provosoida sen vallankaappaushankkeen, jonka Mannerheim 150,000 miehellensä olisi voinut tehdä. Me olimme asiasta yhtämieltä kaikki. Mitä merkitsee, jos valitsemme tien, joka lopultakin vie samaan tulokseen? Ei voi laskea, että se on väärin, kun kuitenkin suunnitelma on sama ja vie samaan tulokseen. Jalava sanoi, ettei Mannerheimin vallasta sysääminen merkinnyt mitään. Minä sanon, että se merkitsee, ja meidän ryhmämme ansio on, että saimme estetyksi Mannerheimin tulemasta valituksi presidentiksi. Kesäkuun 7 p:nä kirjoittaa Lassy: „Meidät on pakotettu esittämään nykyiseen kapitalistiseen yhteiskuntaan perustuva ohjelma hallitusmuotokysymyksessä.“ Siis hän sanoo, että meidän olisi pitänyt laatia joku sosialistiseen yhteiskuntaan perustuva hallitusmuoto tässä eduskunnassa. Sitten Sosialistisessa Aikakauslehdessä asetetaan sekin vaatimus, että meidän olisi pitänyt estää äänioikeus porvareilta ja antaa se vain työvälle. Ja kesäkuun 17 p:nä lausuu Lassy seuraavasti — silloin oli oikeisto äänestänyt hallitusmuodon yli vaalien —: „Äänestystuloksesta on ainakin se hyöty, että se ratkaisevasti on vaikuttanut keskustan suhteisiin oikeistoon ja vaikeuttanut heidän yhteistyötään, siten särkien yhtenäistä porvarillista rintamaa.“ Tämä kaikki on aivan oikein, ja se on se kanta, jolta minä olen koko toiminta-aikanani lähtenyt. Minä olen selvillä siitä, että meidän keskustamme on huono, mutta niinkuin sanotaan, että paremman leivän puutteessa syödään pettua, niin meidän on täytynyt, ajaaksemme asioita läpi, käyttää keskustan apua. Me olemme tässä mielessä laatineet minimiohjelmamme ja tämä minimiohjelma on aivan sama kuin puoluekokouksessa laadittu. Jos luette ohjelman läpi alusta loppuun saakka, niin minä sanon, että myönnätte, että se ohjelma olisi ollut suuri saavutus eduskuntaryhmälle. Katsokaa mitä kohtaa tahansa siinä; me olemme taistelleet tähän saakka sitä valkoista terroria ja sitä diktatuuria vastaan, joka seurasi kapinan jälkeen, ja minä olen katsonut, että ensimäisenä tehtävänä työväen asialle tässä maassa on saada tämä järjestelmä kukistumaan. Koko tämä ohjelma sisältyy ainoastaan tuon yhden asian ympärille, jotta, kun se on toteutettu, voidaan lähteä marssimaan eteenpäin.

Mitä sitten tulee niihin ohjelman kohtiin ja siihen, mitä eduskunnassa on tehty, niin siinä kohdin on ensimmäisenä hallitusmuotokysymys. Minä sanon tähän nähden, niinkuin sanon yleensä, että aina on valittava kahdesta pahasta parempi. Meillä oli ennen tätä hallitusmuotoa monarkistinen hallitusmuoto. Siinä oli perinnäinen hallituksen päämies ainakin muodollisesti. Siinä oli tällä hallituksen päämiehellä valta estää kaikkien lakien voimaantulo, valta hajottaa eduskunta koska vain. Nyt olemme uuden hallitusmuodon kautta tulleet järjestelmään, jossa kansa, tosin joka 6 vuoden päästä, saa valita valtion päämiehen ja jossa lakien kielto-oikeus on rajoitettu siihen, että valtion päämies voi jättää lain hyväksymättä seuraavien vaalien yli, mutta sitten jokainen laki, myös perustuslaki, voidaan yksinkertaisella ääntenemmistöllä hyväksyä. Valtion päämies voi siis ainoastaan hetkeksi jarruttaa.

Mitä tulee presidentinvaaliin, niin minä luulen, että tässä maassa sillä hetkellä ei ollut kovinkaan paljon niitä, jotka itkivät, kun saatiin Mannerheim kukistetuksi. Voi sanoa, että siitä oli meillä eri mieliä, oliko

käytettävä sitä tai tätä muotoa, äänestääkö Ståhlbergia vai pysyä poissa vaalista. Meidän on kuitenkin muistettava, että keskusta ei siinä suhteessa ollut millään tavoin varma aines, oli epäiltävää, tuliko keskustasta lohkeamaan niin suuri aines, että Ståhlbergille saataisiin enemmistö. Minä huomautan, että Mannerheim oli valkoisen Suomen voitollinen päällikkö. Olisikohan punaisella taholla voitu heittää voitollista miestä pois? Oli epävarmaa, olisiko keskusta yksin tullut äänestämään, jollemme olisi ollut mukana äänestämässä Mannerheimia nurin.

Mitä tulee siihen, olemmeko amnestiakysymystä eduskunnassa ajessamme ottaneet kaikki, mitä olisimme saaneet, niin pyydän huomauttaa, että meillä oli luulo, että olisi tullut pääsemään vapaaksi enemmän kuin nyt tulee. Mutta eikö olisi pitänyt päästää 2,300 kansalaista vapaaksi senvuoksi ettei kaikkia saatu vapaaksi? Minä olen ollut iloinen tästä saavutuksesta. On nimittäin helpompi saada loputkin pois, mitä vähemmän vankiloihin jää.

Palaan Lassyn tekemiin „paljastuksiin“. Eivät ne mitään paljastuksia ole. Jos olisimme saaneet hallituksen, joka olisi ottanut ohjelmamme toteutukseen viime kevään kuluessa, niin siinä ei olisi ollut eduskuntaryhmällä mitään hävettävää.

E. Pekkala: Minä en tahdo enää toistaa sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän tekemiä yksityisiä virheitä, niistä täällä on jo kylliksi puhuttu. Minusta on tässä pääasia se perusta, jolta sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on lähtenyt eduskuntaan ja jolta se on eduskunnassa toiminut. Eduskuntaanhan lähdettiin siinä mielessä, että ryhdyttäisiin yhteistoimintaan keskustaporvarien kanssa, harjoittamaan kompromissipolitiikkaa. Tämähän on nimenomaan sanottu minimiohjelmassa.

Mitä tulee hallitusmuodon hyväksymiseen ja ryhmän menettelyyn siinä, niin minusta siinä on pääasia, päävirhe se, että ryhmä meni hyväksymään porvarillisen hallitusmuodon. Ja tämä tapahtui aikana, jolloin oli kysymys punaisesta hallitusmuodosta, todella työväen hallitusmuodosta. Tuon asian rinnalla on pieni seikka tuon hallitusmuodon erinäiset heikot kohdat ja virheet porvarillisena hallitusmuotona. (Mikä se punainen hallitusmuoto on?).

Täällä on huomautettu, että hallitusmuodon hyväksymisellä mukamurrettiin Mannerheimin diktatuuri. Mutta murrettiinko sillä suojeluskuntadiktatuuri? Sillä tosiasiasahan meillä nykyään vallitsee porvariston diktatuuri, suojeluskuntien diktatuuri, huolimatta hallitusmuodosta. Ei merkitse mitään, jos hallitusmuodon määräyksiä vielä tehdään jonkun verran jyrkemmiksi niin kauan kuin suojeluskunnat ovat olemassa. Jokainen työmies tuntee omassa nahassaa, että asiat ovat näin. Koko hallitusmuodon voi minusta sisällyttää yhteen sanaan: suojeluskunnat. Sentakia olisi pitänyt kiinnittää huomio juuri suojeluskuntiin ja niiden hajoittamiseen, mutta sitä ei eduskuntaryhmä ole tehnyt. (Neuvokaa!). Viittasi puoluekokouksen päätökseen suojeluskunnista.

Lopuksi minä tahdon huomauttaa, että juuri siitä kannasta, siitä menettelystä, jota sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä on eduskunnassa noudattanut, kaikki virheet johtuvat. On asetettu sille kannalle, että pienten hetkellisten saavutusten voittaminen se on pääasia ja nämä saavutukset on julistettu suuriksi voitoiksi työväestölle. Minun mielestäni Helsingin sosialidemokraattisen kunnallisjärjestön päätöksessä on aivan oikein arvosteltu sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintaa, ja sentähden minä pyydän tuota päätöslauselmaa kannattaa yhtyen siinä Jalavaan.

Tehdystä esityksestä päätettiin enempien puhevuorojen saanti käsiteltävänä olevassa asiassa rajoittaa.

Otettiin 20 min. kahviloma.

Keskustelua jatkettaessa lausui:

Väinö Vuolijoki: Minä luulen, että ankara arvostelu suureksi osaksi johtuu siitä, että on jaksettu unohtaa, minkälainen tilanne oli silloin kun sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä kokoontui, toisin sanoen, kun nykyinen eduskunta aloitti työnsä. Ainakin jokaisella edustajalla — minä muistan sen niin elävästi — oli silloin sydämellään muutamia asioita, jotka tavalla tai toisella täytyi saada korjatuksi. Yksi oli se, että tuhansia työläisiä istuu vankilassa, toinen se, että kymmenet tuhannet työläiset olivat vailla poliittisia ja suureksi osaksi muitakin sellaisia oikeuksia, joita muissa maissa on kansalaisoikeutensa menettäneilläkin. Ja minä uskallan sanoa, että olipa sosialidemokraattisessa ryhmässä herroja tai työmiehiä, heissä ei ollut yhtään erimielisyyttä siitä, että ensinnä oli toimittava näiden kansalaisten hyväksi. Olkoon ollut mitä erimielisyyksiä tahansa mieliteissä muuten, niin, uskallan sanoa, kaikkein äärimmäisin vasemmistoinen antaa sen tunnustuksen oikeistolaisimmillekin aineksille, että tässä kysymyksessä kaikki ovat olleet yksimielisiä. (Sulo Vuolijoki: Eihän siellä ole vasemmistolaisia! Puhuja: Sinun asianajajasi Vainio on). Mutta muistettakoon, minkälainen oli asema siihen aikaan muutenkin maassa. Silloin oli hyvin suuri osa työväentaloja takavarikossa, ne eivät olleet työväen hallussa. Silloinhan, voi sanoa, työväestö koko maaseudulla ja suureksi osaksi kaupungeissa oli, sanokaamme, paljon enemmän suojeluskuntaterrorin alaisena kuin tällä kertaa. Kukaan ei voi kieltää, ettei siitä ajasta lähtien ole tavattoman paljon kehitytty. Jokaisella edustajalla oli mielessään millä tavalla näitä seikkoja autetaan. Oli kaksi menettelytapaa. Toinen se, että pannaan kova kovaa vastaan ja siten saadaan porvareilta puristetuksi myönnytyksiä. Mutta tällaisen jyrkän rintaman muodostamisesta olisi ollut seuraus, että porvarit olisivat muodostaneet myös jyrkän rintaman. Minä ymmärrän sellaisen menettelytavan mahdolliseksi parlamentin ulkopuolella, menettelytavan, joka antaa pohjaa sellaiselle vaatimukselle. Olivathan ennen vallankumousta työväenjärjestöt hyvässä kunnossa, oli vapaus pitää kokouksia, porvaristo oli aseeton, sillä ei ollut niitä voimakeinoja kuin tällä kertaa — sellaisissa oloissa tuo kanta saattaa viedä perille. Mutta silloinkuin porvaristo on niinkuin nyt hampaisiin saakka aseissa, ja suurin osa oikeistoporvaristoa vartosi vain, millä hetkellä se saa ottaa diktatuurin tässä maassa, silloin on asema koko joukon toisenlainen. Te tulette näkemään, että se politiikka, jota te ajatte, tulee olemaan vallan toisenlainen kuin tällä kertaa. On ollut kysymys heti eduskunnan kokoontuessa siitä, onko ajettava niin, että porvaristo yhtyy, josta on seurauksena, että oikeisto ottaa johdon eikä meidän heikko keskustamme, vai onko koetettava lyödä porvaristo hajalle. Me olemme noudattaneet jälkimmäistä menettelytapaa ja olemme onnistuneet, koska porvaristo ei nykyään ole yhdessä. Tarvitsee olla sokea ollakseen näkemättä, että porvaristo tällä kertaa on hajalla.

Minä en ymmärrä sitä puhetta, että sanotaan, että olisi alusta alkaen pitänyt panna vaatimus suojeluskuntain poistamisesta. Mutta eihän kukaan epäile, ettei sosialidemokraattinen ryhmä toivoisi ja tekisi mitä suinkin voi suojeluskuntain lakkauttamiseksi, oli vain kysymys, pannako sillä kertaa se vaatimus ohjelmaan ja sillä ajaa yhteen oikeistolaiset ja keskusta.

Olisi ollut aivan selvä seuraus, jos se olisi pantu vaatimukseksi, että me olisimme ajaneet oikeiston ja keskustan yhteen, ja silloin ei olisi saatu Mannerheimin järjestelmää kukistetuksi. Kukaan ei voi kieltää, etteivät olot ole vuoden kuluessa muuttuneet tässä maassa. Siitä on suuri ansio sosialidemokraattiselle ryhmälle annettava.

Mitä sitten tulee ministerisosialismiin, josta Lassy teki niin suuren numeron, niin ryhmämme kunniaksi pyydän sanoa, että minä aluksi olin ainoa, joka olin sillä kannalla, että hallitukseen on mentävä, jos amnestia ja muut ohjelmaamme otetut asiat saadaan toteutetuiksi. En minä sinne itse mene. Mutta jos on oikea tilaisuus, niin minä ajan muita sinne tuotamaan työväelle hyötyä. Minä muistan kyllä, että ensimmäisessä kokouksessa, jossa neuvoteltiin yksityisesti, ainakin Tanner sanoi — ja oli joitakuuta muitakin, jotka lausuiivat samaa, — ettei ole mitään mahdollisuutta mennä hallitukseen eikä ollut monta, jotka pitivät sitä mahdollisena. Emme siis suinkaan ole tarjoutuneet hallitusta muodostamaan tai tarjonneet jäseniä hallitukseen. Keskustan edustajalle Ritavuorelle ilmoitimme, ettemme voi neuvotellakaan hallitukseen menosta, sillä meidän mielestämme pitäisi olla takeita määrätyn ohjelman ajamisesta. Jos olisi ollut saatavissa kansalaisoikeudet ja yleinen amnestia, niin vaikka olisin tiennyt, että työväki ei ole sillä kannalla kuin minä, niin minä olisin sittenkin toiminut tietäessäni toimintani tulevan työväen eduksi. Täytyy uskaltaa toimia. Joka ei uskalla toimia vakaumuksensa mukaan, se on huono mies.

O. Partanen lausui valitsijainsa käsityksenä, etteivät he hyväksy ryhmän toimintaa presidentinvaaliasiassa. Myös pikkutilalaki antaa heidän mielestään tilaisuuksia keinottelulle.

O. Jalava väitti Helteen väärin leimanneen hänet valehtelijaksi, kun hän oli lausunut ryhmän vetäneen valitsijoitaan nenästä. Tuomitsi ankaresti ryhmän toiminnan erinäisissä kohdin. Se on ollut hyväksymässä lakeja, jotka ovat porvareille tärkeitä mutta työväestölle vakingollisia. Kun porvaristo ilmeisesti petti monet lupauksensa, olisi ryhmän tullut ottaa kokonaan toinen taktiikka. Sitä se ei kuitenkaan tehnyt. Tuloksista mainittakoon ohranan vallan pysyttäminen ja mainitun laitoksen muuttaminen sisäministeriön alaiseksi, samoin passipakko, joka muutti vain nimeä henkilötodistuspakoksi. Lausui, ettei hän ja muut kapinavankeina olevat toverinsa olleet tahtoneet mitään köyhälistön vaatimuksista uhrattavan armahduskysymyksen vuoksi. Ryhmä on kiltisti ottanut mitä porvaristo on suvainnut sille antaa. Olisi pitänyt vähemmän pitää ääntä, mutta enemmän tehdä työtä.

Väinö Tanner: Siinä arvostelussa, joka sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintaa vastaan täällä on esitetty, on ilmeisesti suurin osa sellaista, johon ei kannata kiinnittää mitään huomiota. Se on ollut enimmäkseen sanahelinää ja tyhjiä fraaseja. Mutta minä myönnän, että on koko joukko sellaista esitetty, josta voi vakavasti keskustella. Se osoittaa, ettei sittenkään kaiken lopuksi ole kysymys ainoastaan väärinkäsityksestä sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintaan nähden, vaan periaatteellisesta erimielisyydestä, siitä, millä tavalla olisi toimittava. Minä varsinkin tahtoisin tässä suhteessa ottaa esimerkiksi Pekkalan täällä antaman lausunnon, joka osoittaa, että hän lähtee aivan toisista edellytyksistä kuin eduskuntaryhmä on lähtenyt. Siinä suhteessa minä olen valmis myöntämään, että hän arvostelussaan aivan oikein ymmärtää meidän lähteneen eri kannalta. Tahtoisinkin todeta, että on olemassa myös työväen keskuudessa kaksi aivan eri käsitystä siitä, miten olisi toimittava. Toinen suunta, joka mielellään kantaa jyrkän suunnan nimeä, tahtoo työskennellä

niin hyvin parlamentin ulkopuolella kuin sen sisäpuolella siten, että aina esiinnyttäen semmoisilla vaatimuksilla, joihin porvariston on suorastaan mahdoton yhtyä. Tämä kanta tähtää erääseen selvään päämaaliin. Se tahtoo vetää yhden ainoan rajan maan eri luokkien ja eri ryhmien välille ja se raja kulkee maan porvariston ja sosialidemokratian välillä. Se tahtoo tunkea kaikki porvarit yhdeksi ainoaksi massaksi ja tavallaan liimata ne yhteen ajamaan voimakasta porvarillista politiikkaa. Tällä tavoin luullaan voitettavan se päämäärä, että myös työväestö tulee luokkatietoiseksi, kaikki sen vivahtukset sulavat yhteen ja työväki tulee äärimmäisen jyrkäksi, ja otaksutaan, että kun on kaksi jyrkällä kannalla olevaa leiriä, voidaan pikemmin päästä siihen lopulliseen päämäärään, yhteiskunnalliseen vallankumoukseen, jota sosialidemokraattinen puolue ajaa. Tällä linjalla toimitaessa pidetään vähemmän tärkeänä sitä, mitä parlamenttisaavutuksia kullakin hetkellä saavutetaan. Mutta on myös toinen suunta, toinen työskentelytapa sosialidemokraattisessa puolueessa, ja se on se, että ei vedetä yhtä ainoaa eri ryhmiä erottavaa rajaa, vaan koetetaan tunkea niitä rajoja porvariston keskuuteen niin moneen paikkaan kuin on mahdollista, koetetaan hajoittaa porvaristo. Tällä tiellä pidetään tosin myös silmällä sitä lopullista päämäärää, johon jyrkkäkin suunta pyrkii, nimittäin yhteiskunnalliseen vallankumoukseen pääsemisestä, mutta annetaan merkitystä myös kunkin hetken parlamenttaarisille saavutuksille. Täytyyhän sanoa, että meidän maassamme suurin piirtein katsoen aikaisempina vuosina noudatettiin tuota ensiksi kuvailemaani tapaa. Silloin esiintyi oikeastaan vain kaksi pääryhmää: oikeisto ja jyrkkä vasemmisto. Mitään keskustaryhmää ei ollut, joka olisi tasoittanut esiintyneitä erimielisyyksiä. Tästä aiheutui se, ettei milloinkaan eduskunnassa voitu ilman äärettömän suuria hankaluuksia saavuttaa tuloksia: puuttui keskusta, joka sovittelemalla olisi helpottanut lainsäädäntötyötä ja poliittista toimintaa. Kävi niinkuin myllyssä, jossa kaksi kovaa kiveä jauhaa: siitä tulee huonoja jauhoja. Aikaisemmin emme koskaan päässeet hyviin tuloksiin, ja tämä äärimmäisen jännitetty tila johti siihen katastroofiin, joka vuonna 1918 sattui. Ne, jotka kansalaissodan jälkeen saivat tehtäväkseen eduskunnassa yrittää jälleen ajaa työväen politiikkaa, ottivat aikaisemmasta kokemuksesta sen opin, että siihen tapaan ei olisi hyvä menetellä. Tästä johtuukin, että eduskuntaryhmän pyrkimyksenä koko sen toiminta-ajan on ollut mahdollisimman suuressa määrässä pitää porvaristo hajallaan, ja tämä on meistä ollut sitä tärkeämpää, kun parhaiksi eduskunnan kokoontuessa oli voitu antaa musertava isku siihen aikaan hallinnelle oikeistoporvaristolle, joka vuoden ajan oli pitänyt valtaa käsissään eikä suinkaan työväen parhaaksi. Tällöin esiintyi kysymys tällöisenä: ajammeko keskustan, joka oli riitaantunut oikeiston kanssa yhdestä ainoasta kysymyksestä, nimittäin siitä, tuleeko tähän maahan kuningas vai presidentti, ei edes hallitusmuodon sivuseikoista ollut eroa --- meillä oli kysymys: ajammeko porvarilliset omalla toiminnallamme yhteen vai koetammeko levittää sitä rakoja, joka kuningaskysymyksen suhteen oli syntynyt näiden porvariryhmien välillä. Ja vastaus ei voinut olla muuta kuin yksi: meidän on ryhdyttävä hajoittamaan porvarillisia ryhmiä ja koetettava toimia siten, että tähän maahan saadaan syntymään mahdollisimman voimakas keskustaporvaristoryhmä, n. s. porvarillinen radikaalinen tai vapaamielinen ryhmä, joka kaikissa sivistysvaltioissa on jo vuosikymmeniä ollut ja joka on siellä vaikuttanut tasoittavasti semmoisten äärimmäisten vaatimusten tullessa esitetyksi kuin mitä meilläkin on näinä vuosina tapahtunut. Täällä kysytään, missä se radikaalinen ryhmä on. Minä sanon, että siihen on ole-

massa heikko itu, ja meidän tehtävämme on mahdollisimman paljon tukea tätä itua, niin että se voi kasvaa ja muodostua semmoiseksi taimeksi — (Ja hajoittaa työväki!). Me emme hajoita työväkeä, vaan kokoamme kaikki ne ainekset, jotka tahtovat työväen eduksi toimia. Joka tapauksessa me olemme asemamme niin eduskunnassa ymmärtäneet ja senmukaisesti olemme siellä toimineet. Me emme ole tahtoneet asettaa semmoisia vaatimuksia, joista tiedämme, etteivät ne mene läpitse tänä vuonna, eivätkä ensi vuonna eivätkä kymmeneen vuoteen. Me olemme asettaneet erään vussin minimiohjelman, jonka me toivomme voivamme ajaa tänä vuonna läpitse, vaikka sekin oli liian pitkälle menevä, emmekä ole voineet sitä täyttää. Olisi ollut vain typerää asettaa keväällä „Me vaadimme“-ohjelma, jota ette voineet toteuttaa edes syksyllä 1917, vaikka teillä oli punakaartit ja muut tukenanne. Tämä on se pohja, jolta olen lähtenyt, ja minä myönnän, ettei se ole sama kuin noiden vasemmalle asettuneiden herrojen. Tältä pohjalta lähtien olemme toimemme suunnitelleet.

En tahdo puuttua kaikkiin kysymyksiin, jotka on esitetty. Tahtoisin erikoisesti kohdistaa lausuntoni hallituskysymykseen, josta täällä on ollut puhe.

Ensiksi tahtoisin konstateerata, että sosialidemokraattisen puolueen kanta hallituskysymyksessä on jo useamman vuoden ollut selvä, ja se on se, että välttämättömissä tilanteissa sosialidemokraattikin voi astua hallitukseen. Tästä kysymyksestä keskusteltiin sangen laajasti vuonna 1917, kun Venäjän vallankumouksen jälkeen esiintyi kysymys siitä, onko sosialidemokraattien lähdettävä hallitukseen, ja kaikkien oli pakko myöntää niissä viikon ajan kestäneissä neuvotteluissa, ettei sosialidemokratian periaatteiden eikä heidän puoluekokouksensa päätösten kannalta katsoen ole mitään estettä siihen. Senvuoksi asetettiin hallitus, joka nimellisesti kävi sosialistisen hallituksen nimellä senvuoksi, että sillä oli puheenjohtajansa kautta enemmistö hallituksessa. Tätä sanotaan tilannepolitiikaksi. En tiedä, onko teidän oppimestarinne Kuusinen aina tilannepolitiikko. Hän oli parhaana meklarina tässä asiassa ja koetti parhaansa mukaan näyttää sosialisteja porvareille. Samana vuonna kesällä 1917 meillä oli puoluekokous, jossa tämä hallituskysymys tuli esille, ja jos täällä läsnäolevat toverit haluavat tutustua siihen, mitä se puoluekokous asiasta lausui, niin siihen on tilaisuus lukemalla meidän alustusvihkosetamme sangen pitkä ote kesäkuussa 1917 pidetystä puoluekokouksesta, joka yksimielisesti asettui sille kannalle, että sosialidemokraatit voivat olla hallituksessa, asettaen vain edellytykset ja toimintaohjeet. Tämänkin ohjelman laatijana olivat eräät herrat, jotka kaikki ovat teidän oppimestareitanne tällä hetkellä. (Se oli taas heidän virheitään!) Luultavasti, aina ne tekevät virheitä. Koska Sulo Vuolijoki tekee hallituskysymyksessä välihuudahduksia ja lausui, kun hänen arvoisa veljensä puhui, että hallitukseen meno on aina ollut tyhmyyttä, niin minä pyytäisin kysyä, minkävuoksi Sulo Vuolijoki oli senaattorilistalla vuonna 1917? (Sulo Vuolijoki: Se oli punakaartin lista!) Ei ollut. Äänestettiinkö punakaartin senaattorilistasta eduskunnassa? Asia oli niin, että 1917 syksyllä marraskuun suurlakon jälkeen oli eduskunnassa kaksi senaattorilistaa vastakkain, toinen Svinhufvudin, toinen oli Tokoin, ja tällä Tokoin listalla oli Sulo Vuolijoki ehdokkaana. Ja kuitenkin hän väittää, että on väärin mennä senaattiin. (Porvarien kanssa!) No, se on jo yksi myönnytys, jos hän myöntää, että pitää mennä sosialistien kanssa. Minä vaan tahdon konstateerata, että nämä herrat ovat niin epäjohdonmukaisia, että heillä on puolen vuoden päästä aina eri mielipide. Kun meillä viime keväänä tällaisten loistavien oppi-isien valaisemana tuli myös kysymys

hallituksen muodostamisesta — ei meidän hallitukseenmenosta, niinkuin täällä on tahdottu väittää —, niin asian kulku oli se, että porvarien keskustan taholta ilmoitettiin, että nyt heidän tehtäväkseen jää muodostaa hallitus, kun oikeistohallitus on kukistettu, ja he tietenkin politikoitsijoina tahtoivat kuulla, mitä semmoinen voimakas ryhmä kuin sosialidemokraattinen ryhmä tästä asiasta sanoo. He kysyivät siis, mitä mahdollisuuksia on sosialidemokraateilla tulla hallitukseen, mitä vaatimuksia silloin esitetään, tai elleivät sosialidemokraatit halua tulla, voiko ja millä ehdoilla sosialidemokraattinen puolue kannattaa keskustahallitusta. Tämä kysymys oli meillä käsiteltävänä aivan ensimmäisenä päivänä kun eduskuntaryhmä oli koolla ja se pakotti meidät sangen kiireesti muodostamaan jonkinlaisen minimiohjelman, jotta keskustalaiset näkisivät, mitkä ovat ne kysymykset, jotka meidän on ajettava läpitse. Kun se oli valmis, sanoimme: se hallitus, joka ottaa ajaakseen nämä vaatimukset läpitse, on semmoinen, jota me kannatamme; mahdollisesti, sanottiin, voi tulla sellainen tilanne esiin, että sosialidemokraatit voisivat tällaisessa tapauksessa jonkun miehen hallitukseen uhrata, mutta siitä on kysyttävä laajempien piirien mieltä. Minä en ymmärrä, mitä moittimista tässä on. Jos siihen olisi voitu päästä, että olisi esiintynyt jokin porvarillinen ryhmä, joka olisi sanonut, että me ajamme minimiohjelman läpi, jos tulette mukaan, niin minä olen vakuutettu, että sosialidemokraattisesta ryhmästä olisi löydetty muutamia miehiä, jotka vaikka itsensä uhraamalla olisivat menneet hallitukseen. Jos heidät olisi jälkeensä erotettu puolueesta, niin ei se olisi merkinnyt mitään niiden tarkoitusperäin rinnalla, jotka olisi saavutettu. Tällä tavoin on laita muualla maailmassa, että jos on sovittu jostakin ohjelmasta, ja kun se on toteutettu, on edessä kysymys, vieläkö jatketaan vai ei. Muuten eivät keväällä asiat kehittyneet niin pitkälle, että olisi voinut tulla kysymykseen hallituksen muodostaminen, sillä ei löydetty sellaista porvarillista ryhmää, joka olisi ollut valmis hyväksymään meidän minimiohjelmamme; sanottiin, että se menee liian pitkälle, ei voida hyväksyä sitä.

Kesällä esiintyi tämä kysymys hallitukseenmenosta toisen kerran, ja minä ihmettelen, ettei Lassy ole saanut varastetuksi sitä pöytäkirjaa, jossa tämä asia tuli esille. Se esiintyy heinäkuun 6 p:nä, jolloin presidentinvaalin jälkeen tuli kysymys hallituksen muodostamisesta. Silloin meidän sanomalehdistömme melkein poikkeuksetta alkoi kirjoitella siihen suuntaan, että nyt on sosialistien mentävä hallitukseen. M. m. Savon Kansa kirjoitti niin. Meillä oli hätä käsissä, että mitä nyt tehdään, kun puoluelehdet ryhtyvät kirjoittamaan ja esittämään toista mielipidettä. Pidettiin ryhmän valmisteluvaliokunnan kokous heinäkuun 6 p:nä. Läsnä olivat Tanner, Ryömä, Paasivuori, Heinonen, Vuolijoki, Helo ja Puro. Minä kokouksen puheenjohtajana siinä ensinnä alustin kysymyksen täten: „Koska näyttää siltä, että pääministeri sekä muutamia muita ministereitä tulee luopumaan hallituksesta, voi kysymys hallituksen uudestaan muodostamisesta tulla piankin esille. Tämän johdosta on syytä vaihtaa mielipiteitä. Puoluelehdet ovat jo ryhtyneet hallituskysymystä käsittelemään, jopa vallan harjittamiseen kysymystä siitä, olisiko sosialidemokraattien otettava osaa hallituksen muodostamiseen vai ei. Tällainen huomion kiinnittäminen hallituskysymykseen on aivan liiallista, jotapaitsi siihen ei ole ollut aihettakaan. Päinvastoin olisi sanomalehtien tullut suhtautua kylmästi koko kysymykseen. Mitä sitten tulee siihen kysymykseen, olisiko sosialidemokraattien — jos asia tulisi siltä kannalta esille — mentävä yhdessä keskustan kanssa hallitukseen, on selvää, ettei ole olemassa nykyään sellaista asiaintilaa, että sosialistien osanotto hallitukseen voisi tulla kysymykseen. Eikä ole ole-

massa mitään aihetta joka velvoittaisikaan sosialidemokraatteja astumaan hallitukseen.“ Kaikki muut puhujat olivat samalla kannalla, ja päätökseksi tuli: „Yksimielisesti hyväksyi kokous päätökseksi kysymyksessä sen keskustelussa esille tuodun kannan, että sosialidemokraattien astumista hallitukseen ei pidetä näissä oloissa mahdollisena eikä katsota olevan siihen työväestön edun kannalta mitään aihettakaan.“ Oli siis silloinkin sama kanta kuin keväälläkin lopullisesti tuli.

Jalavan lausuntoon tahtoisin kajota, mikäli hän puhui valuuttalaista. Se osoittaa niin typerää käsitystä siitä, millä pohjalla meidän taloudellinen elämämme lepää, ettei luulisi edes tavallisen työläisen, saati parlamenttaarisessa elämässä mukana olleen miehen voivan sellaista lausua. Hän sanoi, ettei ole mitään hyötyä koettaa järjestää rahan arvon nousua ja valtiotaloutta, paras antaa rappeutua ja mennä hulinaksi, silloin nähdään, mitä tulee. Hänellä ei ollut mitään ohjelmaa muuta kuin: sitten nähtäisiin mitä siitä tulee! Jos tällaista esitettäisiin jossakin ulkomailla työväen puolueen kongressissa, niin semmoinen mies naurettaisiin ulos. Sillä joka paikassa muualla sosialidemokraatit ovat voimiensa mukaan työskennelleet estääkseen valtion konkurssia. Saksassa ja Itävallassa, jossa se on tavattomasti uhkaamassa, ovat sosialidemokraatit työskennelleet tavattoman voimakkaasti sen torjumiseksi. Minä luulen, ettei meilläkään työväenluokka ole Jalavan kannalla, vaan vaatii, että meillä on saatava valtion talous järjestykseen, sillä muuten käy sietämättömäksi tässä maassa elää. Tätä tarkoittaa valuuttalain säätäminen. Sillä oli tarkoituksena antaa hallitukselle valtuus estää Suomen markan tavattoman huimaavaa alenemista. Mutta jos ei mitään keinoa estämiseksi ole, niin sitten on Jalavan „antaa mennä“-ohjelma. Kesäkuusta alkaen on Suomen markan arvo mennyt juuri puoleen. Se ei ole suinkaan työväelle mikään pieni kysymys. Seuraus on nimittäin ollut, että kustannukset ovat nousseet kahdenkertaiseksi, mutta ovatko palkat nousseet? Te ette jaksaa nostaa palkkoja siinä tahdissa kuin markka alenee, ja jos ei eduskuntaryhmä katso tällöin velvollisuudekseen antaa hallitukselle kaikkia niitä aseita, jotka voidaan antaa, niin se täyttää huonosti velvollisuutensa.

Mitä tulee 25 miljoonan markan äänestysjuttuun, josta Jalava myös puhui, niin en ymmärrä, kuinka järkevä mies voi yrittää semmoista asetta käyttää, silloinkuin eduskuntaryhmän kanta ilmenee sekä valiokunnan mietintöön liitetyssä vastalauseessa että kaikissa käytetyissä puheenvuoroissa ja myös eduskuntaryhmän pöytäkirjoissa semmoisena, ettei yksikään ainoa ryhmän jäsen ole ollut näitä miljoonia myöntämässä.

Minulla on vielä eräs persoonallinen vastaus annettava tr. Lassylle. Hän esitti kolme syytöstä minua kohtaan siinä yhteydessä, jossa hän väitelti puoluetoimikunnan jotenkin suosineen sotilasjärjestöä tässä maassa. Sikäli kuin olen pikakirjoituspöytäkirjasta voinut saada selville, väitti hän, että minä olin Suomen senaatin jäsenenä silloin kun suojeluskunnat tähän maahan perustettiin; toiseksi hän väitti, että minä olin rahasiainpäällikkönä silloin, kun Saksanniemen lahtarikouluun myönnettiin miljoonat; ja kolmanneksi hän väitti, että minä olen alusta alkaen ollut läheisissä suhteissa jääkäriiliikkeen. Oikeastaan minä luulen, ettei kukaan ottanut vakavalta kannalta näitä väitteitä, mutta etteivät ne pöytäkirjaan jäisi oikaisematta, pyydän niihin vastata. En tiedä, mihin aikaan suojeluskuntaliike tähän maahan on syntynyt, mutta silloin, kuin minä yhdessä muutamien toverien kanssa olin senaatissa, ei siellä milloinkaan ollut tästä asiasta kysymystä. Mitä Saksanniemen lahtarikouluun — en muista, millä nimellä se virallisesti kulki — myönnettyihin miljooniin tulee, niin siihen lie-

nee varat tullut myönnettyksi vasta lokakuulla 1917. Minä en elokuun puolivälistä alkaen hoitanut sen vuoden raha-asioita. Minä hoidin elintarveasioita (Senaatissa kuitenkin, kun varat myönnettiin!). En ollut; minä erosin 5 p:nä syyskuuta. Joka noin karkean väitteen tekee, sen pitäisi varastuttaa siitakin jokin paperi. Sitten tulee tuo kysymys minun läheisestä suhtautumisestani jääkäriliikkeeseen. Se perustui yhteen ainoaan todistukseen, jonka eräs entinen jääkäri tai ainakin entiseksi jääkäriksi sanottu Heikki Repo oli antanut. Itse todistus oli senlaatuinen, ettei se mitään todistanut. Päinvastoin Repo sanoo, että hänen matkansa keskeytyi silloin kun hänen piti ottaa selko, olinko minä liikkeessä mukana. Olen kysynyt, tunteeko kukaan mainittua Repoa, ja on sanottu Tampereelta, että se on ruma kala (Sopii Luodon puolueeseen!). Hänen todistukselleen eivät ainakaan tamperelaiset anna paljon arvoa. Minä omana vastauksenani tähän pyydän lausua, että minä en pitäisi millään lailla itseäni halventavana, jos minä olisinkin ollut silloin jääkäriliikkeessä mukana kun se syntyi. Sillä itse asiassa sen alkuperäinen tarkoitus yleisesti hyväksyttiin: se pyrki taistelemaan tämän maan itsenäisyyden puolesta. — Näin ollen voin todeta, että tohtori Lassyn väitteet ovat harvinaisen löyhät — ei niissä ole siteeksikään totta.

A. Hautamäki ilmoitti yhtyvän vasemmiston kantaan ryhmää arvosteltaessa.

M. Kontula kehoitti muistamaan presidentinvaali-aikoja, jolloin miltei kaikki järjestöt olivat tehneet päätöksiä Mannerheimin syrjäyttämistä. Ei pitänyt johdonmukaisena sitä, että jälestäpäin ilmoitetaan toinen mielipide. Lausui epäilevänsä, että jos Mannerheim olisi vallassa, ei tätä kokousta nyt voitaisi pitää, koska suojeluskunnat vielä ova toimessa. Iitin kunnallisjärjestö hyväksyy ryhmän menettelyn yleensä.

L. Nurmi myönsi tilanteen ryhmän toiminnan alkaessa olleen vaikean. Että oikeistodiktaturi joutui vallasta luopumaan johtui ulkopuolisista syistä, ja olisi ryhmän tällöin tullut noudattaa itsenäistä politiikkaa, pitäen liioiteltuina niitä syitä, joiden perusteella on omintakeisesta politiikasta luopumista puolustettu. Tämä on laskettava oikeiston vaikutuksesta johtuneeksi. Presidenttikysymyksessä on työväen kannanilmaisuihin vaikuttanut puoluejohdon agitatio; samalla olisi ollut kehoitettava järjestöjä samassa yhteydessä lausumaan mielensä amnestiakysymyksessä. Viittasi puoluesihteerin Tainion ryhmän kannan vastaiseen mielipiteeseen. Keskustan epäröimistä piti taktillisena sos. dem. ryhmän saamiseksi heidän presidenttiehdokkaansa taakse. — Amnestiakysymys oli työväestöllä mielessä samassa yhteydessä vaan pettyttiin siinä kokonaan, ja siitä on johtunut nyt presidentin vaalia koskeva ryhmän arvostelu järjestöissä. Ei uskonut, että Mannerheim olisi pystynyt saamaan aikaan sotaa Neuvosto-Venäjää vastaan.

Klo 1 i. p. otettiin päivällisloma.

Iltapäivän istunto.

Kokous aloitettiin klo 3 ip. Jatkettiin eduskuntaryhmän toimintakertomuksen käsittelyä, jolloin

Anton Kotonen vertasi entisen sos.-dem. eduskuntaryhmän johtajia, puhuen erikoisesti yhdestä johtajasta, joka ei koskaan varmasti sanonut

mielipideitään, nykyisen ryhmän johtoon, tullen sellaiseen tulokseen, että nykyisessä ryhmässä on mahdotonta puhua johtajista ja johdettavista. Kaikki ovat johtajia. Siellä ei päyile yksikään ympärilleen, ei siellä kuulustella etukäteen toisten mielipiteitä, vaan jokainen menettelee niinkuin hänen harkintansa jälkeen on meneteltävä. Siinä on ero lyhyesti kuvattuna entisen, sen Jalavan ryhmän, ja nykyisen ryhmän johtajain ja johdettavien välillä. Ja mistä johtuu, että meidän ryhmämme, erinäisiä erimielisyyksiä lukuunottamatta, joita aina itsenäisesti ajattelevain keskuudessa ilmenee, on näin pääasioissa suurin piirtein katsottuna voinut ilman mitään kuristusta, ilman mitään uhkaa puolelta tai toiselta, toimia siksikin samaan suuntaan kuin se on toiminut? Se johtuu siitä, että nykyinen sosialidemokraattinen ryhmä todella on ollut meidän eduskunnassamme rehellisesti sosialidemokraattinen aines. Siellä ei ole ollut sellaista halua hyökätä hyökkäämisen vuoksi toisten kimppuun, ryhmätoverien kimppuun — niiden kimppuun ennen pääasiallisesti hyökättiin eikä porvarien kimppuun.

Täällä myös väitettiin, että ryhmä ei ole ajanut armahdusasiaa kyllin tarmokkaasti. Otan varsin kevein mielin vastaan tämän syytöksen, ja tahdoisin sanoa: kuka teistä siellä vasemmalla on edes yrittänytkään tehdä niin paljon tämän asian hyväksi kuin monet meidän eduskuntaryhmässämme? Mutta näyttää olevan niin, käyttäkseni erään runoilijan sanoja „Vaikk’koittaa Herkuleskin parastaan, niin ulvoo koira, naukuu kissa vaan“. (Surullinen asema!)

Puheaika rajoitettiin 5 minutiksi.

K. Lehtinen oli ryhmätaistelusta puolueessa saanut sen käsityksen, että kaksi herrasjoukkoa taistelee johtovallasta, lausuen nyt johtavien tehneen suurta hyötyä työväenliikkeelle. Oli tyytyväinen ryhmän toimintaan, lausuen että työväki, vastoin väitettyä, on kyllä ryhmän eduskuntaan lähettänyt. Presidentinvaalissa on ryhmälle annettu puhujan edustamien joukkojen keskuudessa täysi tunnustus, kun saatiin surullisen kuuluisa Mannerheim syrjäytettyä.

H. J. Rautio: Arvostelussa on jätetty sanomatta pääasia, se, mihin ryhmän toiminta on nojautunut. Perusvirhe siinä on, että edustajat ovat unohtaneet, että heidän voimansa täytyy olla Suomen työväessä. Porvaritkin vakuuttavat ajavansa työväen etuja. Edustajat väheksyvät työväestöä. Vapaammat olot maahan ovat koituneet yleismaailmallisesta tilanteesta eikä suinkaan sos.-dem. edustajien ansiosta. Vieläpä unohtavat ryhmän jäsenet mitä on sosialidemokratia. Yhtyi kaikessa vasemmiston kantaan.

T. Tainio: Täällä on puhuttu eduskuntaryhmän pöytäkirjoista aivan kuin ne olisivat salaisia ja kysytty, onko eduskuntaryhmä luovuttanut ne tänne. Tietysti puoluekokouksella täytyy olla oikeus saada tarkastettavakseen ryhmän pöytäkirjat. Puoluekokous ei ole niitä tilannut tänne eikä pyytännyt niitä. Mutta kun tämä asia loppuu kaikei tähän keskusteluun, niin kyllä ainakin menettelytapavaliokunta tulee hankkimaan ryhmän pöytäkirjat tarkastettavakseen silloin kuin tämä asia tulee siellä esille.

K. Valta: Täällä pitäisi olla kysymyksessä eduskuntaryhmän arvosteleminen, mutta sitä se ei missään tapauksessa ole ollut. Keskustelu on ollut puhdasta haukkumista, puhdasta parjaamista ja kaikkea muuta roskaa. Ei ole ollenkaan otettu huomioon, minkälaisen hajoituksen, minkälaisen repelöimisen ja myllistyksen perästä on jotakin saatu yhteiskun-

nassa kokoon. Eikö teillä, hyvät herrat siellä vasemmalla, jotka pidätte niin tavattoman suurta suuta, ole tuoreessa muistissa vajaa vuosi, jolloin Suomenmaa ja Suomen kansa oli kaikki hajallansa, jopa ihminen oli niin hajallansa, että hänen ruumiinsa oli toisessa kohdin ja henki toisessa kohdin, ja vielä tänäkin päivänä on täällä sellaisia miehiä olemassa. Nyt kun on järjestystä, nimenomaan parlamenttaarista työtä käyttämällä saatu jotakin aikaan ja kokoon, niin tänä päivänä hirveästi moititaan siitä, että jotakin yhteiskuntajärjestelmää on voitu kyhätä sille asteelle, että voitaisiin ruveta toimimaan niin sanotun laillisuuden periaatteessa. Sellaiset moitteet eivät ole mistään kotoisin.

Ida Kantanen: „Herra varjele meitä ystävistämme, vihamiesten kanssa aina voi tulla toimeen!“ Johdossa nykyisin olevat ministerisocialistiherrat ovat juuri sellaisia työväen ystäviä. Esimerkkejä on saatavana myös Saksasta ja Virosta. Kavahtakaa, hyvät toverit, sellaisia ystäviä! Me kommunisteiksi sanotut olemme rehellisiä luokkataistelijoita. Leipäpalan takia ovat nykyiset oikeistoherrat olevinaan socialidemokraatteja. Ehdotti asian valiokuntaan.

W. Annala piti nyt ryhmään kohdistuvaa arvostelua vähemmän asiallisena kuin ennen, mainiten eduskunnan ulkopuolella olevan vaikeata käsittää eduskunnassa esiintyviä vaikeuksia. Nykyisen ryhmän ei katsonut olleen enempää kompromisseissa kuin edelliset ovat olleet. Niinpä käytiin v. 1917 syksyllä maalaisliiton kanssa neuvotteluissa hallitukseen menosta. Turun l. etel. vaalip. sos.-dem. piirineuvosto antoi aivan toisenlaisen lausunnon ryhmän toiminnasta kuin Turun sos.-dem. kunnallisjärjestö. Puhuja totesi Jalavan olevan oikeassa Huttusen suhteen; vankeudessa olevat ent. sos.-dem. kansanedustajat Huttusta katkerasti kirosivat, se on sanottava.

E. Valkeisaho muistutti mieliin presidentinvaaliin käytäessä vallinnutta mielialaa Mannerheimin poistamisesta. Ilmoitti Hämeen Pohjoisen piirin työväen mielipiteeksi, että presidentinvaalissa menetteli ryhmä oikein.

J. V. Keto: Täällä on puhuttu pitkälti ja epämääräisesti siitä, kuinka eduskuntaryhmä on unohtanut kokonaan luokkataistelun kannan. Minun mielestäni kuitenkin eduskuntaryhmä ei ole sitä unohtanut, vaan se on käynyt luokkataistelua eduskunnassakin, mutta se on käynyt sitä minun ymmärtääkseni siksi taitavasti, että meillä on nykyistenkin voimasuhteiden vallitessa jonkinlaisia tuloksia näytettävänä verrattuna siihen aikaan, jolloin ryhmä aloitti toimintansa. Tässä tehtävässä, luokkataistelun käynnissä eduskunnassa, siinä on osattava käyttää hyväkseen porvarillisten luokkien välisiä eroavaisuuksia. Kuka muu kuin Kautsky on sanonut, että socialidemokraatti ei saa arvostella saman kaavan mukaan kaikkia porvarillisia puolueita, vaan on sen arvosteltava näitä puolueita eri lailla ja asetettava ne eri asemaan, jos sen on osoitettava, että niiden ohjelma ei voi yhteiskunnallista kysymystä ratkaista? Kuka muu kuin Marx itse on ankarasti arvostellut tuota Lassallen väitettä, että porvarilliset ryhmät ovat yksi ainoa taantumuksellinen massa? Kuka muu kuin Marx on kutsunut tätä käsitystä humbuugiksi kun se v. 1875 esitettiin Saksan socialidemokratian ohjelmassa. Marx juuri tätä tällaista käsitystä arvosteli täydellisesti todellisuuden vastaisena, ja kuka muu kuin juuri Marx on sanonut, että socialidemokratian täytyy laatia ohjelmansa silmällä pitäen porvarillisten luokkien ja puolueiden ohjelmia. Tämän tällaisen vanhan socialidemokratian käsityksen mukaan on nykyinen eduskuntaryhmä toiminut.

E. Helle: Ryhmää ei ole itse asiassa haukuttu ollenkaan, sillä ei ole päästy haukkumaan kun ei ole löytynyt mitään asioita, on puhuttu vain

perättömiä juttuja. Mainitsi Kotosen jo torjuneen kaikki vääristellyt syytökset. Kehotti laatimaan ryhmälle ohjelman, jota sen olisi noudatettava — tai vaatimaan uudet vaalit ja lähettämään eduskuntaan mielesiään miehiä.

E. Mäki ilmoitti Mikkelin piirin hyväksyvän yleensä eduskuntaryhmän toiminnan. Puhuja kiinnitti huomiota vuokra-alueiden lunastuslain 12 §:ään jääneeseen epäkohtaan, jota eräät edustajat olivat sanoneet mahdolliseksi saada korjatuksi, ollen puhuja sitä mieltä, että se pykälä olisi ollut saatava pois, elleivät porvarit olisi järkipuheella kääntyneet sitä korjaamaan. (Ed. V. Wuolijoki huomautti pykälän poistamisen olleen mahdotonta).

Klo 4,30 otettiin 20 min. kahviloma.

Jatkettaessa kokousta

O. Mäkeläinen lausui torpparien toivoneen aikoinaan uuden torpparilain huomattavasti parantavan asemaansa. Käytännössä kuitenkin havaittiin pian päinvastaista. Ryhmä ei ole saanut mitään aikaan eikä tehnyt kaikkea voitavaansa torpparioloissa yhä vallitsevien epäkohtien poistamiseksi. Oli sitä mieltä, että ryhmä ansaitsee siinä suhteessa epäluottamuslauseen.

Sulo Vuolijoki: Tahdon muistuttaa, mitä puoluesihteerin Tainio on kirjoittanut ryhmästä. Hän sanoo, että pitää lopettaa se politiikka mitä tähän asti on noudatettu, ollen yhteisymmärryksessä keskustan vanhoillisten kanssa. Väittää sitä noudatetun presidentinvaalissa ja siitä alkaen, mutta siitä on luovuttava. Nämä on puoluesihteerin Tainion sanoja ja meidän kai täytyy uskoa, ettei hän liikoja hauku.

Kun pyydetyt puhevuorot nyt oli loppuun käytetty, julistettiin keskustelu päättyneeksi ja Eduskuntaryhmän toimintakertomus meni menettelytapavaliokuntaan.

Kajaanin sos. dem. alipiirin erottaminen itsenäiseksi.

Esitettiin alustusvihon sivuilla 172—173 oleva Kajaanin sos. dem. alipiiritoimikunnan alustus sanotun piirin eroittamisesta itsenäiseksi.

Puoluekokous hyväksyi alustuksen sellaisenaan.

Puolueen järjestösäännöt.

Esitettiin painettuna jaettu ehdotus uusiksi puolue-, piiri-, kunnallisjärjestö- ja puolueosastosäännöiksi. Puhevuoron saatuaan

V. Hupli ehdotti luovuttavaksi lähetekeskustelusta, koska muutosehdotukset voidaan kirjallisesti esittää valiokunnalle, samoin kuin suullisetkin. Valiokunnasta palattua ovat säännöt käytävät läpi pykälä pykälältä.

H. Seppälä teki 19 §:ään sellaisen muutosehdotuksen, että myös sos. dem. Naisliitolla olisi edustusoikeus puolueuuevostossa.

Sääntöehdotukset lähetettiin sääntövaliokuntaan. Puheenjohtaja kehoitti kaikkia, jotka haluavat muutosehdotuksia tehdä, jättämään ne valiokunnalle.

Luentokurssit.

Esitettiin alustusvihon sivulla 166 oleva M. Ampujan ehdotus luentokurssien toimeenpanemisesta puolueoimimtsijoita varten. Ehdotuksen puoluekokous keskustelutta hyväksyi.

Viljatullikysymys.

Otettiin käsiteltäväksi alustusvihon sivuilla 74—81 oleva V. Tannerin alustus viljatulleista. Puoluekokous hyväksyi alustuksen sellaisenaan keskustelutta.

Kieltolain turvaaminen.

Esitettiin alustusvihon sivuilla 183—185 olevat Sos. dem. Raittiusliiton ja Viipurin sos. dem. kunnallistoimikunnan laatimat alustukset kieltolain turvaamisesta. Puolueoimikunnan ehdotuksen mukaan hyväksyi kokous päätökseksi Sos. dem. Raittiusliiton ehdotuksen.

Sosialidemokraattisen viikkolehden perustaminen.

Esitettiin ja keskustelutta sanomalehti- ja valistusasiain valiokuntaan lähetettiin alustusvihon sivuilla 164—165 oleva Puolueoimikunnan ja alustusvihon sivuilla 185—186 oleva Kuopion sos. dem. vaalipiiritoimikunnan alustus sos. dem. puolueen aikakauslehdestä, jotka molemmat alustukset valiokunta velvoitettiin käsittelemään samassa mietinnössä.

Kunnallinen toiminta.

Esitettiin alustusvihon sivuilla 95—104 oleva Rieti Itkosen puolueen kunnallisesta toiminnasta laatima alustus, mikä lähetettiin menettelytapavaliokuntaan.

Kansainvälinen apukieli.

Esitettiin alustusvihon sivuilla 191—195 oleva maist. Hj. Eklundin alustus kansainvälisestä apukielestä ja päätettiin lähettää sanomalehti- ja valistusvaliokuntaan.

Valistustyö.

Esitettiin alustusvihon sivulla 195 oleva Laukaan Tarvaalan Työväenyhdistyksen ehdotus opintokurssien järjestämisestä yli maan. Puoluekokous hyväksyi päätökseksi Puoluetoimikunnan ehdotuksen johdosta antaman lausunnon.

Varhaisnuorison kasvatuskysymys.

Esitettiin kokoukselle painettuna jaettu Järjestönuorten liiton Väliaikaisen toimikunnan laatima varhaisnuorison kasvatusta koskeva seuraava alustus:

Kapitalistinen yhteiskuntajärjestelmä, joka perustuu yksityisomistukseen, suo omistavalle kansanluokalle tuon omistuksensa perusteella sekä poliittisen että ennenkaikkea taloudellisen vallan. Yksityinen pääoma on se epäjumala, joka omistajansa jokapäiväiseksi siunaukseksi saattaa sitä omistamattomat miljoonat ihmisyksilöt nälässä ja kurjuudessa tekemään työtä vain omistavan luokan hyväksi — sen joukon hyvinvointiehtojen ja elämänrikkauksien kartuttamiseksi.

Että sen kansanluokan, jolle tämä järjestelmä tuottaa vain kärsimyksiä ja kirousta, on täytynyt lähteä yhteisvoimin luokkataistelun avulla sitä poistamaan, on luonnollista. Luonnollista on myöskin se, että vallassaoleva, omistava luokka kaikkia keinoja käyttäen taistelee kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän säilyttämisen puolesta, — onhan järjestelmä sen luokan etujen mukainen.

Kehitys on todistanut, että köyhälistöluokalle kuuluu tulevaisuus. Onhan kapitalistinen kehitys — pääoman kasaantuminen jo aikoja sitte sivuuttanut sen asteen, jolloin omistava luokka oli ihmiskunnan enemmistönä. Siitä huolimatta on omistava luokka pääoman suomien voimakeinojen, kuten sivistyneisyyden y. m. avulla vallassa ja heidän etujensa mukainen yhteiskuntajärjestelmä olemassa kaikkialla (Venäjää lukuunottamatta) ja kaikin valtansa suomin keinoin koettaa tuo vähemmistöluokka turvata valtaansa, sekä sille välttämätöntä yhteiskuntajärjestelmää, voidaksensa säilyttää ne mahdollisimman kauas tulevaisuuteen.

Eräs tuollainen tulevaisuuden turvaamiskeino on nuorison porvarillisen maailmankatsomuksen mukainen kasvatusta.

Paitsi varsinaisia kouluja, joissa opetus tapahtuu kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän säilyttämistä silmälläpitäen, on vallassaolijain taholta järjestetty jos jonkinnimistä ja laatuista kasvatustoimintaa pelastusarmeijan lapsiosastoihin ja pyhäkouluihin saakka. Sanottu toiminta on tarkoitettu työväenluokan lapsia varten. Se on tarkoitettu kitkemään työläis-

lapsien taipuisista sieluista vanhemmilta mahdollisesti perintönä jääneitä luokkavaiston ituja, sekä istuttamaan tilalle työn riistäjää, esivaltaa ja jumalaa kohtaan alistuvan nöyryyden ja kunnioituksen, porvarilliselle maailmankaikkeudelle kallisarvoisia taimia.

Siitä, miten suurta kasvatuksellista jälkeä esim. tuo äsken mainittu kirkon suojeluksen alaisena toimiva pyhäkoululiike, joka kymmenisen vuotta sitte oli oikein „muodissa“, on jättänyt, voi mielikuvitus antaa jonkunlaisen aavistuksen, kun muistaa, että esim. v. 1910 toimi maassamme yhdeksättätuhatta pyhäkoulu, joissa oppilaita oli lähes 175,000.

Nuo porvarilliset kasvatustoimintamuodot alkoivat kuitenkin vuosi vuodelta yhä enemmän vanhentua. Tietoisuuteen kohoutuvan työväenluokan nuoriso ja lapsukaiset alkoivat tippua pois tuosta porvarillisten kasvattajain kutomasta hatarasta kasvatustjärjestöverkosta. Huolestuneina täytyi heidän ryhtyä suunnittelemaan uusia, tarkoitustaan vastaavampia kasvatustyömuotoja.

Ja sellaisenhan keksikin Englantilainen kenraali Paden-Povell, nim. boyscout-liikkeen.

Poistaa varhaisnuorison kasvatustyöstä se entisissä kasvatustmuodoissa haittana ollut kankea koulumaisuus, joka pienokaisia tympäisten karkoitti heidät kasvatusttoiminnan vaikutuksen alaisuudesta, sekä uuden kasvatustjärjestelmän puitteissa tarjota selvätkirjoitetut porvarillisen maailmankatsomuksen aakkoset lapsukaisia viehättävässä, varmaan suuntaan ohjatun itsetoiminnan muodossa, siinä se lapsien sieluelämään perustuva kasvatustprobleemi, jonka kenraali onnistuneesti ratkaisi boyscout-liikkeensä avulla. Hän selostaakin lasten itsetoimintaperiaatettaan: „Pojat ovat avun tarpeessa, mutta ei heitä ole liiaksi autettava, tai oikeammin sanoen liian aikaisin. Poikain on opittava itse. Ellei mies koskaan ole tehnyt erehdystä, ei hän myöskään koskaan ole tehnyt mitään huomattavampaa. Kokenut kaikki tietää, vaivanen kaikki kokee. Anna siis poikien silloin tällöin hairahtua, sillä muuten kun he aina tottuvat luottamaan toisen apuun, eivät he saata omin voimin selviytyä sattuvista vastuksista.“ Niin kenraali selostaa. Saamme selostuksen avulla jonkinlaisen aavistuksen hänen kasvatustjärjestönsä sisimmästä olemuksesta. Se on kuin hiljaa soljuva virta, joka sen uomaan joutuneita hiljalleen, melkein pä uhrien itsensä sitä huomaamatta kuljettaa varmaa päämäärää kohden. Virran poimuileviin rantaääryihin ja kareihin töksähtämisen varalta on aina valvojan auttava käsi kuitenkin lähellä.

Meillä Suomessa alettiin tuolla englantilaisella kasvatustliikkeellä, meidän oloihimme sovellettuna „partioliike“-nimisenä kokeilla jo noin kymmenisen vuotta sitte. Venäläinen sortotjärjestelmä lakkautti kuitenkin sen juuri alkuun päässeen toiminnan v. 1911, mistä pannasta sen v. 1917 „maaliskuun vallankumous“ vapautti. — Nyt toimii liike meillä uusitusssa sotilaallisessa muodossa „oravakomppaniain“, „suojeluskuntasäivarien“ y.m. nimisinä.

Onhan työläistenkin taholta maassamme varhaisnuorison kasvattamiskysymyksessä sentään jotain tehty. Ensimmäisinä kasvatusttyön käytännöllisessä järjestelyssä ovat meillä esiintyneet naiset. Työläisäidit, he, jotka niin usean yön ovat valvoneet pienokaisiansa kehtojen ääressä, he, jotka niin paljon ovat saaneet uhrata rakkautta ja kyyneleitä lapsiansa tulevaisuudesta huolehtiessaan, he ovat myöskin ensimmäisinä ryhtyneet toimenpiteisiin suojellakseen pienokaisiansa porvarillisten kasvatustjärjestöjen hen-

kiseltä myrkytykseltä. Jo v. 1902 alettiin Sos. dem. Naisliiton alaisissa järjestöissä keskustelemaan jonkinlaisen kasvatustoiminnan aikaansaamisesta. Ja vaikkakin tuollaisen toiminnan alkuunpaneminen työläisten taholta tuotti silloisena sortoaikana uskomattomia vaikeuksia, niin siitä huolimatta oli sanottujen keskustelujen tuloksena, että v. 1903 saatiin n. s. ihanneliittotyö käyntiin. Ahtaasti rajoitetuissa puitteissa täytyi tuon kasvatustoiminnan pysytellä venäläisen sortojärjestelmän vuoksi. Lakkautettiinpa se vaatimatonkin toiminta jonkun ajan kuluttua kokonaan. V. 1911 yritettiin Sos.-dem. Naisliiton ja Sos.-dem. Nuorisoliiton toimesta elvyttää ihanneliittotoimintaa parannetussa, n. s. sunnuntaikoulumuodossa, vastapainoksi uutuudellaan rehevöivälle partioliikkeelle. Toimenpiteestä oli seurauksena, että sortojärjestelmä pienen ajan kuluttua lakkautti sunnuntaikoulut, — samalla lakkautettiin myöskin partioliike.

Sen jälkeen menikin noin puolisen vuosikymmentä, jona aikana lasten kasvatusharrastelut työläisten keskuudessa rajoittuivat yksinomaan siihen toivonliittotyöhön, jota Raittiusliiton taholta koetettiin elvyttää uutena kasvatustyyppinä lakkautetun ihanneliiton tilalle. * Tulokset työstä olivat kuitenkin vähäisiä. Paljoa enempi ja paljoa voimakkaampaa kasvatustoimintaa olisi kaivattu. Vuosi vuodeita alkoi tuo kasvatustyön puute puhua kadun kouluutukselle alistetun varhaisnuorisomme kautta huolestuttavaa kieltä. Useissa järjestöissä, eritoten nuoriso-osastoissa alettiin yhä äänekkäämmin keskustella asiantilan korjaamisesta. Vihdoin v. 1916 päästiin niin pitkälle, että Söörnäisten nuoriso-osasto kokouksessaan 13 p. syysk., keskusteltaessa kadun lapsista, päätti ehdottaa, että Sos.-dem. Naisliitto, Sos.-dem. Raittiusliitto, sekä Sos.-dem. Nuorisoliitto valitseisivat keskuudestaan komitean, joka ryhtyisi suunnittelemaan voimaperäisen varhaisnuorison kasvatustoiminnan pikaista alkamista maassamme.

Tuon aloitteen johdosta valitsi Nuorisoliiton toimikunta puolestaan ehdotettuun komiteaan kaksi henkilöä.

Sittemmin keväällä v. 1917, eduskunnan kokoonnuttua, ryhdyttiin sos.-dem. eduskuntaryhmän naisjäsenten taholta puuhaan ihanneliittotyön uudelleen henkiin herättämiseksi. Käännyttiin asiassa jo ennen mainittujen liittojen puoleen sillä tuloksella, että muodostui toimikunta, johon Sos.-dem. Nuorisoliiton toimikunnan valitseman kahden henkilön lisäksi valitsi Sos.-dem. Raittiusliitto ja Sos.-dem. Naisliitto kaksi jäsentä kumpikin, sekä Puoluetoimikunta yhden jäsenen. Näin saatu toimikunta ryhtyi heti toimintasuunnitelmien valmistamiseen nimellä „Työväen Järjestönuorten Valmistava toimikunta“.

Kesän kuluessa suunnitteli toimikunta Järjestönuorten liitolle muodot sekä yleispiirteisen työohjelman, joissa sulautuivat yhteen entiset: ihanneliittotoiminta ja toivonliittotyö, sekä näiden lisäksi ruumiillista kasvatustyötä palvelemaan: urheilua, leikkejä ja retkeilyjä. Siis otettu porvarilliselta partioliikkeeltä se mikä sillä oli hyvää, nim. lasten monipuolinen itsetoiminta. — Opetus eli ohjaus annetaan vain työväen maailmankatsomuksen mukaisessa hengessä. — Järjestön toimintamuodoista saa käsityksen lukemalla Valmistavan toimikunnan julkaiseman kirjusen: „Järjestöpojat ja järjestötytöt“.

Sanotun toimikunnan toimikuntoisuuden todisteena on tässä vielä mainittava, että kesän kuluessa toimikunnan suunnittelema Järjestönuorten toiminta elpyi ilahduttavan nopeasti ympäri maata. Eri osastojen välityksellä järjestön toimintaan osaa ottavien lapsien lukumäärästä oli toimikunnalla tietoja 1,259. — Todellisuudessa oli luku paljoa suurempi, sillä tietoja ei, syystä tai toisesta, ehtinyt saapua kuin 25 paikkakunnalta.

Varoja toimintaa varten sai toimikunta Naisliitolta 500: —, Raittiusliitolta 500: —, Nuorisoliitolta 600: —, Puolueelta 2,000: — (ylim. puoluekokouksen päätöksellä) sekä Ammattijärjestöltä 2,000: — (kongressin päätöksellä).

Syksyllä lokak. 7 p. oli järjestöllä ensimmäinen edustajakokous Helsingissä. Kokous siunasi Valmistavan toimikunnan suunnittelut, joita jo oli kesän kuluessa käytännössä kokeiltu. Samassa kokouksessa hyväksyttiin liitolle laaditut säännöt, joidenka ensimmäisessä pykälässä selostetaan liiton tarkoitusta seuraavasti:

„Suomen Työväen Järjestönuorten Liitto on Suomen työväenluokan lasten ja varhaisnuorison, alle kuusitoistavuotiaitten kasvatuksellisen itse-toiminnan ja itsehallinnon järjestö, jonka tarkoituksena on yhteenliittää nämä työväenluokan lapset ja varhaisnuoret kautta maan, kasvattaa heissä yhteenkuuluvaisuuden tunnetta, järjestyskykyä ja -kuntoisuutta, pyrkimystä työskennellä itsensä ja sorrettujen toveriensa puolustamiseksi ja halua kehittyä tietoiseksi, taitoiseksi ja siveellisesti lujaluontoiseksi taistelijaksi uuden, paremman yhteiskunnan luomiseksi.“

Vuosi 1917 oli siis runsaiden tuloksien vuosi varhaisnuorisommeikin kasvatustyöhön nähden. Sen vuoden aikana kiteytyivät ne vuosikymmenien kuluessa saadut kasvatustyökokemukset yhdeksi kokonaiseksi, jolleka pohjalle rakentui erikoinen kasvatusjärjestö. — Noissa merkeissä näytti tulevaisuus siis kasvatustyöhön nähden lupaavalta.

Vuoden 1918 kansalaissota, sekä sitä seurannut taantumus pysähdytti kumminkin Järjestönuorten liiton, kuten kaikkien muidenkin työväenjärjestöjen toiminnan. Toiset työväenjärjestöt ovat jo, mikä aikaisemmin, mikä myöhemmin, selviytyneet silloisen iskun aiheuttamasta tainnustilasta, paitsi Järjestönuorten liitto — tuo nuorin, johon isku mahtoiakin sattua voimakkaimmin. Koko viime kesän ajan on Sos.-dem. Nuorisoliiton taholta koetettu saada järjestön toimintaa elpymään, vaikkakin tuloksetta. — Nyt toki on aivan viimeaikoina päästy asiassa niin pitkälle, että on voitu muodostaa liiton väliaikainen toimikunta. (Toimik. edust. Sos.-dem. Raittiusliitto, Sos.-dem. Naisliitto ja Sos.-dem. Nuorisoliitto.) Toimikunta onkin ryhtynyt kiireellisesti toimenpiteisiin järjestön toiminnan elvyttämiseksi. Tärkeimmät toimikunnan suunnitteluista ovat paikallisten opastuskurssien järjestäminen Helsingissä ensi helmi- tai maaliskuun ajalla, sekä tulevana kesänä pidettävän liiton edustajakokouksen ja sen yhteydessä aiotujen koko maata käsittävien opastuskurssien valmistelut.

Vaikeampia pulmia, mitä toimikunnalla on edessä, on järjestön taloudellisten kysymysten ratkaisu. Nuo taloudelliset seikat vaikuttavat taasen välittömästi järjestön toimintaan. Nykyisenä aikana kysyy toiminta varoja. Ilman järjestäjää on toiminnan ajattelukin mahdotonta niin paljon uusia suunnitteleja kysyvässä työssä, kun varhaisnuorison kasvatustyö on. Sen lisäksi on toimikunnalla melkoisia menoja kurssien valmisteluissa, toimintaohjeiden y. m. painattamisessa, välttämättömien kansliatarpeiden hankinnassa y. m. — entisiä varoja ei järjestöllä ole. Veroitusta ei myöskään voida ajatella, sillä liiton 7—16 vuoden iässä oleva jäsenistö ei voi verojen maksulla pitää järjestönsä toimintaa yllä. Oikeastaanhan olisi yhteiskunnan taholta pidettävä huolta tuossa iässä olevien lapsien kasvatuksesta. Nykyisen järjestelmän aikana ei sitä kuitenkaan työväen lapsiin nähden tehdä, — jos mitä tehdään, tehdään se porvarillista järjestelmää tukevassa tarkoituksessa, kuten luulen alussa osoittaneeni puhuessani porvarillisista kasvatustajärjestöistä.

Kun näin on asia, on luonnollista, että varhaisnuorison kasvatustajär-

jestön tukeminen kuuluu työväenjärjestöille, ennenkaikkea puolueelle. Sitä onkin jo järjestöä perustettaessa ajateltu, sillä järjestön säännöt edellyttävät, että Puoluetoimikunta edustajansa kautta ottaa osaa liiton toimikunnan työhön.

Kun otamme vielä huomioon, että puolueen jäsenien lapset muodostavat Järjestönuorten liiton jäsenistön, sekä että työ, jota järjestö tekee, lankeaa tulevaisuudessa puolueen hyväksi, on itsestään selvää, että puolue on myöskin järjestön toimintaa tuettava. Puolue korjaa tulevaisuudessa sen kylvön sadon, jonka järjestö varhaisnuorison keskuudessa tekee. Mitä voimakkaimmin järjestö voi harjoittaa työväen maailmankatsomuksen mukaista kasvatustyötä, sitä tietoisempina se nuori joukko astuu kerran puolueen luokkataisteluriveihin ja sitä voimakkaampia ne ovat silloin saavuttamaan taistelumme päämäärän: uuden yhteiskuntajärjestelmän, jonka hyväksi me ja meidän edeltäjämme olemme elämämme uhranneet.

Heille, nuorisolle kuuluu tulevaisuus. Tehkäämme me voitavamme valmistaessamme heitä tulevaisuuden arvoisiksi!

Edellä olevan perusteella ehdotan puoluekokouksen päätettäväksi:

1) että puolue tukee kaikessa Järjestönuorten liiton toimintaa antamalla liitolle tarpeen vaatiessa avustusta esitelmien, luentojen y. m. muodossa;

2) että puolue avustaa taloudellisesti liittoa vuosittain vähintään 5,000 mk. määrärahalta.

Järjestönuorten liiton Väliaikainen toimikunta.

K:ta *Emil Lindahl*.

Asia lähetettiin sanomalehti ja valistusvaliokuntaan.

Ehdotus sähkösanoman lähettämisestä Tukholman kongressille.

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti järjestävän valiokunnan käsitelleen tri Lassyn ensimmäisenä kokouspäivänä tekemää ehdotusta, että Tukholmassa parhaillaan koolla olevalle Skandinavian maitten vasemmistolaisten kongressille lähetettäisiin tervehdyssähkösanoma ja oli valiokunta päättänyt ehdottaa, että sähkösanomaa ei lähetettäisi, koska se saatettaisiin niin koti- kuin ulkomaillakin käsittää väärin. Ilmoituksen johdosta syntyneessä keskustelussa huomautti

T. Tainio, että sähkösanomaehdotuksessa on: „eläköön köyhälistön diktatori,“ joka sisältää periaatteen, mitä ei saateta sellaisenaan hyväksyä, vaikka sosialidemokratia diktaturin hyväksyykin ohimenevänä ilmiönä. Vastusti sähkösanoman lähettämistä.

Hj. E. Eklund ilmoitti järjestävässä valiokunnassa lausuneensa mieltänsä, että sähkösanoma olisi lähetettävä. Kannatti sähkösanoman lähettämistä tai ainakin päätöksen tekemistä sen suhteen. Viimeinen lause voitaisiin poistaa.

M. Rosenberg yhtyi edellisen puhujan ehdotukseen sekä sähkösanoman lähettamisestä että viimeisen lauseen poistamisesta. Piti luonnollisena, että sähkösanoma kongressissa oleville luokkaveljille lähetetään.

A. Raatikainen vertasi Skandinavian vasemmistolaisia Saksan riippumattomiin ja niitä ei ole kokouksessa tuomittu. Kannatti sähkösanoman lähettämistä.

Kun keskustelussa oli ehdotettu, että sähkösanoma lähetettäisiin sellaisena, että siitä pyyhitään pois sanat: „Eläköön työväen diktatuurin aate“ esitti puheenjohtaja, että äänestettäisiin tämän ehdotuksen ja järjestävän valiokunnan ehdotuksen välillä. Äänestyksessä annettiin järjestävän valiokunnan ehdotuksen puolesta 52 ääntä ja pyyhittynä lähettämisen puolesta 59 ääntä, mikä siis tuli päätökseksi. Sähkösanoman lähettäminen jäi järjestävän valiokunnan huoleksi.

Istunto päättyi klo 6 i.p.

Viides kokouspäivä.

Perjantaina jouluk. 12 p.

Aamupäivän istunto.

Kokous aloitettiin klo 9 a.p. *Hakkilan* johtaessa puhetta. Nimenhuudossa todettiin poissaolevaksi Kaarilahti.

Tuotantovälineitten yhteiskunnallistuttaminen.

Esitettiin alustusvihossa sivuilla 81–94 oleva V. Voionmaan kirjoittama alustus tuotantovälineitten yhteiskunnallistuttamisesta. Sen johdosta lausui

Väinö Voionmaa: En ole aikunut käyttää pitkää puheenvuoroa siitä syystä, että pidän jotenkin luonnollisena, että esilläoleva yhteiskunnallistuttamiskysymys, jos se, niinkuin pidän varmana, saavuttaa kokouksen huomiota, jätetään tärkeytensä vuoksi käsiteltäväksi erityiselle puoluekokouksen jälkeen istuvalla komitealla, joka seuraavaan puoluekokoukseen siitä laatii seikkaperäisen ohjelman. Tällaiseen toimeen katson olevan syytä ensinnäkin asian tavattoman tärkeyden vuoksi — onhan se itse sosiaalidemokratian pääkysymys, jota sietää harkita, ennenkuin siinä edes ylimalkainenkaan tulevaisuuden ohjelma lopullisesti määrätään — ja toiseksi toivoisin asian niin käyvän yksityisistä syistä, koska katson, ettei minun alustukseni ole suinkaan tyhjentävä.

Kuitenkin täytyy minun lyhyesti lausua mieleni tämän ohjelmaesityksen johdosta. Ennen kaikkea täytyy minun torjua se syytös, joka tätä ohjelmaa vastaan näkyy Helsingin kunnallisjärjestössä tehdyn, nimittäin että se olisi valtiososialistinen. Helsingin kunnallisjärjestö on sanoma-lehtikertomuksesta päättäen tuomari Pekkalan esityksen johdosta päättänyt, että kirjoittamani tuotantovalineitten yhteiskunnallistuttamisesitys valtiososialistisena kokonaan hylättäisiin. Tästä tahdon minä lausua jyrkästi eroavan mielipiteeni. Esittämäni ohjelma ei ole valtiososialistinen, ja minä katson, että niin kehittyneen sosialidemokraatin kuin tuomari Pekkalan ja monien muiden Helsingin kunnallisjärjestön jäsenten olisi pitänyt ymmärtää ja huomata, että ohjelmani ei ole valtiososialistinen vähimmässäkään määrässä. Mahdollisesti tuo hänen erehdyksensä on johtunut siitä, ettei hän ole tullut lähemmin ajatelleeksi, mitä valtiososialismi on. Sen johdosta tahdon palauttaa mieliin, että valtiososialismi on oikeastaan Saksassa ja muissakin maissa kehittynyt erikoinen suunta, joka ei ole ollut mikään sosialistinen. Sen pani alkuun kuuluisa taloustieteilijä Rodbertus ja sitä ovat kehittäneet eteenpäin monet Saksan sosialistit, joille nykyiset kommunistit panevat suuren arvon. Se oli pohjaltaan oikeastaan monarkistinen tai diktatuurinen, sen tarkoitus oli, että kun se näki yhteiskuntaluokkien sovittamattoman vastakohdan ja ettei sen mielen mukaista sovintoa näiden luokkien välillä synny, niin sen kannattajat arvelivat, että ainoa voima, joka voi saada yhteiskunnallisen rauhan aikaan, on luja hallitusvalta ja luja monarkia. Sen mukaan he esittivät suunnitelman, että valtiovaltaa käyttävän valtionpäämiehen käteen olisi koottava niin suuri valta, että hän voisi panna toimeen yhteiskunnallisen rauhan. Tätä Rodbertus esitti ja sitä kantaa ovat koettaneet toteuttaa hänen oppipoikansa Bismarck ja Vilhelm II — tunnetulla seurauksella.

Tätä valtiososialismia jonka tarkoituksena oli kapitalistisen tuotantotavan lujittaminen, ei minun ehdotukseni tarkoita. Sen verran olisin luullut arvoisilta vastustajilta voivani vaatia, etteivät olisi laskeneet tällaisesta syytettä, että minun ehdotukseni olisi valtiososialistinen. Sellaista valtiososialismia vihasi Marx sydämensä pohjasta ja vihasi syystä. Puoluetoverit lienevät huomanneet, että kysymys valtiososialismista oli esillä Saksan sosialidemokratian puoluepäivillä Berlinissä vuonna 1892, jolloin siitä laadittiin päätöslauselma, jonka hyväksyivät Volmar ja Liebknecht. Koska mainittu päätöslauselma asiaa hyvin valaisee, niin pyydän lukea sen. Se kuuluu: „Puoluekokous selittää: Sosialidemokratialla ei ole mitään tekemistä n. s. valtiososialismin kanssa. N. s. valtiososialismi mikäli sen tarkoituksena on valtionomistus (Verstaatlichung) fiskaalisissa tarkoituksissa, tahtoo asettaa valtion yksityiskapitalistien sijaan ja antaa sille vallan saat-
taa työtätekevä kansa taloudellisen riiston ja valtiollisen orjuuden kaksinkertaisen ikeen alaiseksi. N. s. valtiososialismi, mikäli se puuhaa sosialireformien eli työtätekeväänluokkain aseman parantamisen kanssa, on puolinaisuuksien järjestelmä, joka on syntynyt sosialidemokratian pelosta. Sen tarkoituksena on pienillä myönnytyksillä ja kaikenlaisilla verukkeilla vieroittaa työläisluokka sosialidemokratiasta ja siten lamauttaa se. . . . Sosialidemokratia ei ole koskaan hyljeksinyt vaatia tai — jos niitä on muilta tahoilta esitetty — hyväksyä sellaisia valtion toimenpiteitä, jotka voisivat aiheuttaa työväenluokan aseman kohottamista nykyisen talousjärjestelmän aikana. Mutta se katsoo sellaisia toimenpiteitä pieniksi maksueriksi (Abschlagszahlungen), jotka eivät millään tavoin harhauta sen pyrkimystä valtion ja yhteiskunnan sosialistiseen uudistamiseen. . . . Sosialidemokratia on olemukseltaan vallankumouksellinen, valtiososialismi vanhoillinen. So-

sialidemokratia ja valtiososialismi ovat sovittamattomia vastakohtia.“ Niin Berlinin puoluekokous vuonna 1892. Alustuksessaan Liebknecht lausui seuraavat tätä puoluepäätöstä tavattoman hyvin selvittävät sanat: „Mitä on valtiososialismi? Valtio ja sosialismi ovat, kun pidämme silmällä toiselta puolen valtiota nykyisessä merkityksessä, toiselta puolen sosialismin oikeaa käsitettä, täysin soveltumattomia vastakohtia. Nykyinen valtio on organisserattu kapitalistinen yhteiskunta, luokkavaltio, joka perustuu nykyiseen tuotantotapaan, tunnustaa sen ja palvelee sitä, joka siis riippuu siitä, että tuotannon välineet ovat sen luokan vallassa, joka riistää toisia luokkia. Sosialismi sitävastoin tahtoo juuri tämän työvälineitten luokkamonoopin hävittää ja syrjäyttää kapitalistisen riistännän koko järjestelmän. Mutta jos niin kävisi, että valtio riisuisi nahkansa, että se lakkaisi olemasta luokkavaltio ja että se lakkauttaisi luokkavastakohtat lakkauttamalla luokat, no, silloinhan se on sosialistinen valtio, ja siinä merkityksessä voisimme me, jos me sille yhteiskunnalle, jonka me perustamme, vielä tahdomme antaa valtion nimen, kyllä sanoa: se, mihin pyrimme, on valtiososialismi.“

Valtiososialismia on siis kahta lajia, ja tässä viimeksimainitussa merkityksessä, sen kyllä myönnän, on minunkin ohjelmani valtiososialistinen, mutta se edustaa sosialistista valtiososialismia. Minä kyllä luulen ymmärtäväni, mitä Helsingin kunnallisjärjestö on tarkoittanut hylätessään käsillä olevan ehdotuksen kokonaan valtiososialistisena. On nähtävästi tarkoitettu sitä, ettei yhteiskunnallistuttamista voi toteuttaa tavallisella parlamenttaarisella tiellä, vaan että se ehdottomasti edellyttää työväen vallankumousta taikka työväen ylivaltaa yhteiskunnassa. Mutta sitä minäkin sanon selvästi täällä alustuksessani. Siinä sanotaan sivulla 84 viimeisessä kappaleessa: „On totta, ettei yhteiskunnallistuttamista voida ajatella ilman valtiiovallan joutumista kansan käsiin, ilman demokraattista valtiota. Yhteiskunnallistuttamisen toimeenpanoon tarvitaan lisäksi köyhälistön valtiollinen yli- ja johtovalta.“ Todellista, täydellistä sosialisointia ei voi muulla tavoin panna toimeen. Mutta kysymys ei olekaan nyt siitä, tässä on kysymys ainoastaan valmistavista toimenpiteistä, lähimmästä siihen suuntaan tähtäävästä ohjelmasta. Me emme voi mielestäni nykyisissäkään oloissa istua kädet ristissä tässä suhteessa. On pyrittävä samoilla taistelukeinoilla, joilla on saatu aikaan esimerkiksi se työväen osuus valtiovaltaan, joka nyt on olemassa, myös alkuun saamaan sosialisointienkin nykyisessä yhteiskunnassa, ja jos me sanomme, että työväen valtiollisen vallan kasvaminen jouduttaa sosialisointia, niin toiselta puolen voimme sanoa, että tuollainen sosialisointi, yhteiskunnan pakottaminen sosialisointien tielle, yhä suuremmissa määrässä valmistaa työväen lopullista valtiollista valtaa. Ne käyvät käsikädessä.

En tahdo jatkaa pitemmälle. Voisin erinäisillä otteilla osoittaa, että Marx käsitti asian mainitsemaani tavalla. Se on etenkin Kommunistisessa manifestissa sanottu erikoisen selvästi. Siinä on hänen sosialisointiohjelmansa niin täydellisenä kuin hän sen laati. —

Näin ollen luulen torjuneeni sen syytöksen, että ehdotukseni olisi valtiososialistinen kapitalistisessa mielessä, joka käsitys lienee ytimenä kunnallisjärjestön päätöksessä. Ehdotukseni on valtiososialistinen, jos sitä sanaa tahdotaan käyttää, sosialistisessa mielessä. Pidätän kuitenkin itselleni oikeuden tarpeen vaatiessa edelleen puolustaa alustustani, mikäli sitä vastaan muistutuksia tehdään.

Ivar Lassy: Yhteiskunnallistuttamiskysymyksen esilleottaminen tässä puoluekokouksessa on riittävä todistus siitä, että ollaan saavuttu siihen yhteiskuntatilanteeseen, jolloin on välittömästi ruvettava suunnittelemaan

sosialistista tuotantoa. Sen toteuttaminen, kapitalistiseen tuotantoon verrattuna merkitsee, niinkuin sosialistinen tiede aina on sanonut, yhteiskunnallista vallankumousta. Ja kun aika on kypsynyt siihen, että yhteiskunnallistuttamiskysymys otetaan esille, niin se todistaa, että olemme eläneet aikaan, jolloin yhteiskunnallinen vallankumous on toimitettava, siis ajankohtaan, joka on vallankumouksellinen, luonteeltaan kumouksellinen. Se muuttaa täydellisesti sen perustan, jolla sosialidemokratia tähän asti on seisonut. Mutta jos tämä tunnustetaan, jos tunnustetaan, että nyt on otettava esille kysymys sosialistisen yhteiskuntarakennuksen toteuttamisesta, niin silloin muuttuu koko menettelytapa, silloin on perinpohjin tarkistettava koko ohjelmamme.

Jokainen tiedemies, joka osaa tutkia ja harkita tätä asiaa, ymmärtää, että kapitalistinen yhteiskunta ei elä tämän murroksen yli. Joka pystyy näitä ilmiöitä arvostelevaan ja näkee, kuinka kehitys kulkee ulkomailla, huomaa, että yhteiskunta kulkee perikatoansa kohti. Ei mikään ihmisvoima kykene kapitalistista yhteiskuntaa pelastamaan. Tämä tulee selvästi esille professori Voionmaan alustuksestakin. Minun tarvitsee lukea vain muutamia lauseita selvennykseksi. „Tuotantovälineitten yksityisomistukseen perustuva yksityiskapitalistinen tuotanto on jo saavuttanut kehityksensä huipun.“ „Yksityistuotanto on siten saavuttanut rajan, josta se ei voi ylitse päästä, se on saapunut perikatonsa partaalle ja valmistunut sinne syöksymään tehdäkseen tilaa uudelle yhteiskunnalliselle tuotantotavalle.“ „Yksityistuotannon taloudellinenkin kyvyttömyys tyydyttää väestön alkeellisimpiakaan aineellisia tarpeita on tullut ilmeiseksi koko maailmalle. Kuinka voitaisiin kansain ravitsemista, vaatettamista ja niiden muiden välttämättömäin tarpeitten täyttämistä alkaneina vaikeina aikoina enää heittää yksityistuotannon haltuun!“ Erityisesti sitä mainitsematta on siis pyrittävä mahdollisimman nopeaan tuotantovälineitten yhteiskunnallistuttamiseen. „Edellä mainitut seikat huomioon ottaen tulemme siihen horjumattomaan vakaumukseen, että tuotantovälineitten todellinen yhteiskunnallistuttaminen voidaan ja täytyy meidänkin maassamme viipymättä panna alkuun“.

Tämä tosiasia on todettava, ja kuinka siihen suhtaudutaan, siitä riippuu kaikki meidän muut päätöksemme tässä puoluekokouksessa. Tunnustammeko, että tilanne on tällainen kuin professori Voionmaa aivan oikein kuvaa, vai emmekö tunnusta? Se, joka tunnustaa, hän hakee vastaavia menettelytapoja tämän tilanteen korjaamiseksi sosialistisessa hengessä. Se, joka ei tunnusta, hän valitsee toisia menettelytapoja. Mutta jos me katsoimme tilanteen olevan sellaisen kuin professori Voionmaan alustuksessa huomautetaan, niin silloin on se menettelytapa paras, joka vapauttaa meidät nykyisestä kapitalistisesta yhteiskunnasta kaikkine ristiriitoineen.

Kun professori Voionmaa tästä niin oikeasta perustasta lähtee, niin olisi luullut hänen johdonmukaisesti tulevan vastaaviin johtopäätöksiin. Mutta kun Voionmaa tulee siihen, että hänen pitäisi tätä ajatusta kehittää edelleen, niin hän huomaakin, että vaikka hän on katsonut yhteiskunnallistuttamisen toteutettavaksi, että sen voi ja että se täytyy jo toteuttaa, niin heti seuraavassa huomaa, ettei hänellä olekaan keinoja sen toteuttamiseksi. Hän huomaa, että köyhälistö tarvitsee valtiollisen vallan yhteiskunnallistuttamisohjelmansa toteuttamiseksi. Aivan oikein. Mutta hän heti samalla huomauttaa, että tämä valta ei ole sama kuin parlamentaarinen valta, ettei se ole sama kuin parlamentissa saavutettu enemmistö. Hän sanoo nimenomaan loppupuolella sivua 84, että ei asia ole sillä autettu, että sosialidemokraattinen ryhmä valtiopäivillä saavuttaisi enemmis-

tön; emme pääse tuotantoa yhteiskunnallistuttamaan sillä. Aivan oikein, eivät porvarit anna meille niitä pääkeinoja, joita tarvitsemme kapitalistien vastarinnan murtaaksemme. Ja hänellä on vieläkin suurempia vastaväitteitä, vieläkin suurempia epäilyksiä. Hän on liian suopea, suvaitsevainen kapitalistista yhteiskuntaa kohtaan, hän ei tahdokaan sitä liian kovakouraisesti kohdella. Hän sanoo nimenomaan, että sosialidemokraattisen eduskuntaenemmistön ja hallituksen, joka nojautuu eduskunnassa olevaan enemmistöön, „tulee katsoa, ettei vähemmistöjenkään oikeuksia ja etuja, olkoonpa että ne ovat yksityiskapitalistisia, aivan mielivaltaisesti loukata“. Professori Voionmaa on niin suvaitsevainen tätä kapitalistista yhteiskuntaa kohtaan, ettei hän tahdo sitä kovakouraisesti kohdella edes silloin kun hänellä on enemmistö parlamentissa! Toiseksi hän ymmärtää, että hänellä ei ole voimaa murtaa vastarintaa. Täten hän joutuu tunnustamaan, että kun valta joutuu köyhälistön käsiin tässä parlamentaarissa muodossa, ainoastaan yhteiskunnallistuttaminen „tulee mahdolliseksi“, kuten täällä sanotaan, „ja sen käytännölliselle toteuttamiselle avataan tie“. Tämä on aivan oikein. Mitään enempää ei saada, kauemmaksi ei päästä sillä, että parlamenttiin tulee enemmistö – ainoastaan tie avataan. Ja kun hän tulee edemmäksi, huomaa hän kaikenmoisia vaikeuksia, jotka tekevät yhteiskunnallistuttamisen enemmän tai vähemmän mahdottomaksi nykyisessä tilanteessa. Mutta keinoja sen toteuttamiseksi on kuitenkin keksittävä, ristiriidoista huolimatta on ruvettava kehittämään yhteiskunnallistuttamisohjelmaa, mutta ei sellaista ohjelmaa, jonka hän katsoo yhteiskunnallistuttamisohjelmaksi ja jota hän tahtoo puolueelle suositella sosialistisena yhteiskunnallistuttamisohjelmana.

Voionmaan yhteiskunnallistuttamisohjelma on jo muodollisesti merkittävä muutamissa suhteissa. On merkittävää, että on voitu kirjoittaa alustus tuotannon yhteiskunnallistuttamisesta ilman, että on kertaakaan koko alustuksessa puhuttu kapitalistisesta riistotuotannosta, ilman että on kertaakaan koko alustuksessa puhuttu kapitalistisesta valtiosta, ilman että kertaakaan koko alustuksessa esiintyy sana sosialistinen tuotanto. Tämä ohjelma ei millään tavalla kajoa kapitalistiseen riistämiseen. Jos alustusta silmäilee, niin näkee, että siinä puhutaan korkeintaan nykyisten taloudellisten olojen säännöstelystä. Siinä ei missään yhteydessä puhuta tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttamisesta. Professori Voionmaa ei ole nähtävästi selvillä siitä, mitä yhteiskunnallistuttaminen merkitsee, kuinka sitä kirjallisuudessa ymmärretään. Se ei suinkaan merkitse sitä, mitä hän ensi puheenvuorossaan sanoi, että tuotanto siirretään sosialistisen valtion huostaan. Ei suinkaan. Tässä kysymyksessä on tieteessä käytetty kahta eri sanaa, jotka merkitsevät kahta eri asiaa, perusteellisesti eri asiaa: tuotannon kansallistuttaminen ja tuotannon yhteiskunnallistuttaminen. Nämä kaksi asiaa on professori Voionmaa koko alustuksessaan sekoittanut. Tuotannon kansallistuttaminen, natsionalisoiminen, merkitsee, että valtio, olkoon se sitten porvarillinen tai sosialistinen, rupeaa välittömästi tuotantoa harjoittamaan, että tehtaat ovat valtion laitoksia. Aivan toista merkitsee tuotannon yhteiskunnallistuttaminen. Se ei suinkaan merkitse, että valtio harjoittaa tuotantoa, vaan että tuotannon järjestävät ne, jotka tuotantolaitoksissa työtä tekevät. Se merkitsee tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttamista, ja juuri se on sosialismin ohjelma. Sosialismin ohjelma ei ole tuotantovälineiden kansallistuttaminen, ei niiden saattaminen valtion haltuun, vaan sosialismin ohjelma joka maassa on tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttaminen, niiden saattaminen työväen haltuun. Kuinka vähän professori Voionmaa on käsittänyt, että koko yhteiskunnallistuttamiskysymys tulee esille ja mahdolliseksi vasta silloin kun työväki on jollakin ta-

valla saanut valtiiovallan käsiinsä, sellaisen valtiiovallan, jolla se todella kykenee tuotannon yhteiskunnallistuttamaan, siitä on osoitteena koko hänen alustuksensa. Täällä puhutaan kuinka „kansallinen tuotantoelämä on kokonaisuudessaan viipymättä saatettava valtion pysyvän tarkkailun alaiseksi“. Tämä koskee aivan selvästi nykyistä valtiota. Ei ole sanallakaan viitattu, että kysymyksessä ei olisi kapitalistinen valtio.

Kun professori Voionmaa, sekoittaen tuotannon kansallistuttamisen ja yhteiskunnallistuttamisen, puhuu kuinka yhteiskunnan omaa tuotantoa on edistettävä, elintarvetuotantoa, sähkötuotantoa, ulkomaista kauppaa, vakuutustoimintaa, rautatieverkkoa j. n. e., niin hän ilmeisesti ajattelee, että valtio se tämän tuotannon hoitaa. On siis kysymys natsionalisoimisesta eikä suinkaan tuotannon yhteiskunnallistuttamisesta, ja koko alustuksessaan hän sivuuttaa sen kysymyksen, jota aina on kirjallisuudessa pidetty tärkeimpänä, kun on pohdittu yhteiskunnallistuttamisasiaa, nimittäin kysymyksen lunastamisesta: onko valtion nämä tuotannonhaarat lunastettava korvausta maksamalla vai pakkoluovutuksella? Koko tämä kysymys on sivuutettu, ja se on todistuksena siitä, että alustuksessa ei olekaan kysymys tuotannon yhteiskunnallistuttamisesta, vaan ainoastaan sen säännöstelystä nykyisen valtion puitteisiin. Toisena todistuksena siitä on se, että alustuksessa ei sanallakaan viitata niihin tuotantohaaroihin, joiden luulisi olevan kaikista tärkeimmät, kun on kysymys tuotannon yhteiskunnallistuttamisesta. Alustuksessa ei nimittäin sanallakaan mainita, että olisi mahdollisuuksia olemassa maamme puutavarateollisuuden ja paperiteollisuuden yhteiskunnallistuttamiseksi. Kaikki nämä tuotantohaarat on jätetty pois alustuksesta. Muuta todistusta ei tarvittane sen osoittamiseksi, ettei tässä olekaan kysymys mistään tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttamisesta. Eihän tätä kysymystä voida ollenkaan pohtia ilman että pohditaan, olisiko mahdollista sovelluttaa sitä näihin maamme tärkeimpiin tuotantohaaroihin. Puhutaan vain elintarvetuotannosta, sähkötuotannosta, ulkomaankaupasta ja sen sellaisista sivuseikoista. Niistä päätuotantohaaroista, joita maassamme on, ja jotka olisi kai ennen muita yhteiskunnallistutettava, niistä ei alustuksessa mainita sanaakaan. Tämä siis mitä minulla pääasiassa on sanottava alustuksessa ilmenevistä ristiriitaisuuksista ja epäselvyyksistä esitettyyn yhteiskunnallistuttamisohjelmaan nähden.

Tämä on tietysti vaikea kysymys, ja minä kai olen itse yhtä paljon alkaja tällä alalla kuin professori Voionmaa ja muut. Tämä on kysymys, joka nyt vasta tulee esille. Siinä syntyy erehdyksiä helposti ja tässä on kuljettava yhteisesti, ennenkuin voidaan todella hyvään sosialistiseen ohjelmaan päästä. En minä tahdo professori Voionmaata moittia. Kuka muu tahansa olisi voinut tehdä samoja erehdyksiä. Kun minä käyn esittämään vastaehdotusta ja vastapontta, niin siinä mahdollisesti on aivan yhtä suuria muodollisia virheellisyyksiä ja epäjohdonmukaisuuksia, ja meidän on yhteisesti toimittava voidaksemme hyvään tulokseen päästä. Pääasia on, että ollaan selvillä, että se yhteiskunnallistuttamisohjelma, joka nyt on kysymyksessä, ei mitenkään riitä tämän maan yhteiskunnallistuttamisohjelmaksi.

Minä siis pyydän lukea sen vastaehdotuksen, jonka minä olen laatinut professori Voionmaan alustukselle ja joka lähtee siitä, ettei mikään tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttaminen ole mahdollinen, ennenkuin köyhälistön käsissä on sellaisia valtakeinoja, joilla se kykenee tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttamisen toteuttamaan, olkoonpa vastarinta kuinka ankara tahansa. Kun ohjelmaehdotustani luen, on muistettava, mitä minä sanoin, kun tein eron tuotannon kansallistuttamisen, joka merkitsee, että valtio harjoittaa tuotantoa ja tuotannon yhteiskunnallistuttamisen välillä,

joka merkitsee, että työväki ottaa tuotannon haltuunsa ja järjestää sen. Edelleen huomautan, että ohjelmani on ehkä muodollisesti yhtä epäkypä kuin alustuskin, mutta yhteisesti kulkien voimme sen parantaa. Ehdotukseni kuuluu:

Julistaen työväenluokan etujen vastaiseksi kaiken tuotannon yhteiskunnallistuttamisen nykyisen kapitalistisen valtion puitteissa ja katsoen, että vasta köyhälistön vallattua koko valtiollisen vallan omiin käsiinsä edellytykset ovat olemassa tuotannon yhteiskunnallistuttamiselle niin hyvin työväen kuin koko kansan pysyväiseksi hyödyksi, hyväksyy puoluekokous seuraavan käytännöllisen ohjelman yhteiskunnallistuttamisen toteuttamiseksi:

Köyhälistön vallattua todellisen ja täydellisen valtiovallan porvaristolta omiin käsiinsä ryhtyy se heti sosialististen periaatteiden mukaisesti yhteiskunnallistuttamaan kaiken tuotannon. Se tapahtuu siten, että kaikki maan taloudelliselle elämälle tärkeimmät tuotantolaitokset, kuten metalli-, puu-, kutoma-, paperi-, nahka-, jalkine-, vaatetus- ja graafilliset liikkeet ja tehtaot, sekä myös kaikki rautatiet, laivat, pankit, vakuutus- ja muut senlaatuiset laitokset, sikäli kuin ne eivät jo ole valtion omia, pakkoluovutetaan sen laskuun ilman korvausta yksityisomistajilta ja jätetään työväen sekä sen hallintoelimien haltuun.

Työväki ryhtyy heti valtaan päästyään tuotantolaitosten johtoon. Yhteiskunnallistutetun teollisuuden järjestävän koneiston tulee ensi sijassa nojautua teollisuustyöväestöön ja sen järjestöihin. Yleisenä periaatteena on pidettävä, että näitä järjestöjä muodostettaessa on otettava huomioon jo olemassa olevat järjestömuodot niin suuressa määrässä kuin vain on mahdollista, joten niitä on muutettava vain sikäli kuin ne ilmeisesti eivät järjestömuotonsa vuoksi sellaisina kykene ottamaan tuotannon järjestelyä hoidettavakseen.

Tämä teollista tuotantoa johtava koneisto on ammentava voimansa välittömästi tehtaista ja liikkeistä. Koko tuotannon johto on oleva työläisten varmoissa käsissä ei kuitenkaan käsitettynä siten, että asioita hoidettaisiin ja johdettaisiin välittömästi yleisten kokousten päätöksillä, vaan tiiviisti keskitetyn johdon kautta, mikä johto on kaikesta toiminnastaan vastuunalainen työväen järjestöille.

Työväki ryhtyy tuotantoa järjestämään lähinnä työhuonekuntien kautta. Näitä olisi jo nyt, ennen valtiollisen vallan siirtymistä työväen käsiin, perustettava kaikissa tuotantolaitoksissa, ja niille olisi jo nyt kaikilla järjestyneen työväen käytettävissä olevilla keinoilla saatava turvattua oikeus esiintyä työntekijäin pätevinä edustajina kullakin työmaalla.

Suuremmissa liikkeissä ja tehdaslaitoksissa ovat vastaavina eliminä liike- ja tehdaskomiteat, jotka vielä voivat asettaa toimeenpanevan johtokunnan välittömästi järjestämään työtä.

Jos samalla paikkakunnalla on useampia samaa teollisuus- tai liikealaa käsittäviä tuotantolaitoksia, on niiden yhteisiä asioita hoitamaan muodostettava paikallisia liike- ja teollisuusneuvostoja.

Kutakin liike- ja teollisuusalaa varten tulee vielä olla koko maata käsittäviä liike- ja teollisuusliittoneuvostoja, jotka lähinnä järjestävät alansa tuotantoa koko maassa. Näillä liittoneuvostoilla on tarpeelliset määrät alaosastoja ja jaostoja erikoistehtävien suorittamista varten sekä laaja itsehallinto-oikeus tuotantopiirissään.

Viimekädessä johtaa koko maan tuotantoa korkein kansantaloushallitus. Se järjestää tuotannon itsenäisesti ja on riippumaton valtion ylimmistä hallintoelimistä.

Korkeimman kansantaloushallituksen kuten muittenkin maan talou-

dellista elämää järjestävien elinten asettamistavasta, jossa on otettava huomioon ei ainoastaan paikallisten työntekijäin, vaan myöskin koko työtätekevän luokan ja kuluttajain oikeudet ja edut, määrää lähemmin valtiosääntö.

Tuotantovälineitten yhteiskunnallistuttamisessa on otettava huomioon seuraavat pääperiaatteet:

On säädettävä yleinen työvelvollisuus kaikille kansalaisille.

Yhteiskunnallistuttamisen pitää käsittää ensikädessä keskitetyt tuotanto- haarat sekä kaiken tuotannon, joka tapahtuu suuremmassa mittakaavassa ja tyydyttää joukkotarpeita. Pientuotannolle on annettava tilaisuus vähitellen mukaantua uusiin olosuhteisiin. Valtion kontrolli pysyy kuitenkin niidenkin suhteen rajoituksesta voimassa.

Pien- ja kotiteollisuuteen nähden on murroskautena välttämätöntä sen käyttäminen siten, että valtio antaa tilauksia sen harjoittajille. Pientuotannolle on varattava raaka-aineita ja polttoaineita sekä helpotuksia pääoman hankintaan, kuitenkin sillä ehdolla, että yksityiset pienyrittäjät ja pienemmät tuotanto-osuuskunnat yhtyvät suuremmiksi tuotantoyksiköiksi. Tällaisten suurempien yhtymien muodostamista on edistettävä antamalla niille taloudellisia etuja, jotka ovat suunnatut ehkäisemään niiden muuttamista jälleen pienliikkeiksi. Näille on ennen kaikkea annettava helpotuksia koneitten hankinnassa.

Sosialistista tuotantoa järjestettäessä on edelleen pidettävä silmällä kahta päänäkökohtaa: 1) Tuotannossa on huomioonotettava kaikki todellisten työntekijäin mukavuutta ja heidän elämäntasoansa kohottavat seikat; 2) koko sosialistisen tuotannon johtotähtenä on oleva maan taloudellisten voimien kaikinpuolinen kohottaminen ja kaikkien kansalaisten todellisten tarpeitten kaikinpuolinen tyydyttäminen.

Tuotannon yhteiskunnallistuttaminen on sitä varten toimeenpantava käsikädessä asiantuntijain avulla suunnitellun yhteiskunnallisen yleisjärjestelyn kanssa. Maan koko taloudellinen elämä on keskitettävä ja yhdistettävä koko valtiota varten laaditun suunnitelman mukaisesti. On toimeenpantava tuotannon mahdollisimman suuri keskittäminen tuotanto- haarottain. Koko tuotantokoneiston mahdollisimman suuri kuntoisuus sekä maan kaikkien aineellisten apulähteitten järkevä ja taloudellinen käyttäminen olkoon yhteiskunnallistutetun tuotannon ensimmäinen ja tärkein päämäärä.

Kaikissa tuotantolaitoksissa on jätettävä työn teknilliselle johdolle mahdollisimman suuri vapaus ja määräysvalta työn teknillisessä suorituksessa, jotta kouluutetut, kykenevät teknikot eivät pyrkisi tehtävistään irti, jolloin koko tuotanto kärsisi.

On edelleen välttämätöntä huolehtia taloudellisen yhteistyön ja valtiollisten suhteiden laajentamisesta muitten maitten kanssa. On samalla pyrittävä yhtenäiseen taloudelliseen suunnitelmaan niitten maitten kanssa, joissa köyhälistö jo on vallassa.

Ulkomaan kaupassa on ennen kaikkea pidettävä huolta tarpeettomien ylellisyystavarain tuonnin rajoittamisesta niin pieneksi, ettei se pääse haitallisesti vaikuttamaan vaihtovälineitten arvoon.

Käsittäen, että aika nyt on tullut, jolloin työtätekevän kansan on ryhdyttävä taisteluun itse tuotantovälineitten omistusoikeudesta, selittää puoluekokous, että työtätekevän luokan koko tarmo ja voima on järjestelmällisesti suunnattava valtiollisen vallan valtaamiseen, jotta työväki sen avulla voisi ottaa koko tuotannon käsiinsä ja lopettaa kapitalistisen riiston. Sitä varten on viipymättä ryhdyttävä laajan valistustyön kautta tekemään työ-

väenjoukoille selvää tämän yhteiskunnallistuttamisohjelman eri puolista. Jotta sitä voitaisiin mahdollisimman helposti toteuttaa on niinkään viipymättä työväen ammatillisissa järjestöissä ruvettava kaikkiin tarpeellisiin valmistustoimenpiteisiin sitä varten, sekä tarkoin tutkittava, missä järjestyksessä ja missä laajuudessa eri tuotantohaarojen yhteiskunnallistuttaminen olisi murroskautena toimeenpantava.

Samalla kun puoluekokous asettuu tätä ohjelmaa kannattamaan, tuomitsee se valheudistuksiksi, jotka eivät mitenkään kapitalistista riistoa hävitä tai edes rajoita, 1) kaikki valtiokapitalistiset yritykset pankki-, teollisuus- ja vakuutuslalla sekä tuotantolähteitten suhteen, 2) työläisten osuuden tehdas- ja liikeyritysten voitosta, ja 3) tehdas- ja liikeneuvostojärjestelmän, jossa työväelle annetaan joku edustusosikeus isännistön rinnalla. Viime-mainitut eivät mitenkään muuttaisi työväen asemaa riistettynä luokkana, eikä turvaisi sille todellista määräysvaltaa tehtaitten ja liikkeitten hallinnossa eikä myöskään mahdollisuutta valvoa niitten taloudellista johtoa.

Tämä siis vastaehdotusluonnoksena professori Voionmaan yhteiskunnallistuttamisohjelmalle. Pyydän vieläkin painostaa, että minun vastaehdotukseni lähtee siitä käsityksestä, että elämme siinä vallankumouksellisessa yhteiskuntatilanteessa, joka tekee tällaisen suunnitelman viipymättä välttämättömäksi, että yhteiskunta on todella sen häviön partaalla, josta alustuksessa puhutaan, ja että on viipymättä suunniteltava jotakin sen tilalle, jotta sinä hetkenä, jolloin meidän on pakko ryhtyä valtaan, emme ole siinä tilassa kuin Venäjän köyhälistö oli, nimittäin ettei se kyennyt vuoden aikana järjestämään tuotantoa, josta kansa ja koko työtätekeväluokka niin suunnattomasti kärsi.

J. V. Keto: Minäkin olen edellisen puhujan kanssa samaa mieltä, että yhteiskunnallistuttamiskysymys on erinomaisen tärkeä, ja että tässä kysymyksessä olisi selvyuden saaminen mitä välttämättömintä. Kuitenkin minun täytyy sanoa, että minä omasta puolestani en ole valmis tällä hetkellä hyväksymään sellaista yhteiskunnallistuttamisohjelmaa, jonka täällä tohtori Lassy esitti, siitä syystä ensiksikin, että koko tätä kysymystä on puolueessamme tähän asti käsitelty todellakin niin vähän, että suorastaan ihmetyttää, kun näkee sen keskustelun, mitä ulkomailla on sosialidemokraattisten puolueiden keskuudessa tästä kysymyksestä käyty, toisekseen siitä syystä, että minulla on erinäisiä epäilyksiä niihin näkökohtiin nähden, joita täällä edellinen puhuja useissa kohdin muuten hyvinkin ansiokkaassa ja asiallisessa lausunnossaan esitti.

Mitä tulee edellisen puhujan lähtökohtaan, kapitalistisen tuotannon luhistumiseen, niin se on vaikeimpia kysymyksiä, joita sosialistin on tällä haavaa ratkaistava. Edellinen puhuja ei ainakaan lausunnossaan tätä väitettään yleisesti perustellut enkä minäkään ryhdy tässä yhteydessä siihen asiaan. Mainitsen vain, että tästäkin asiasta on sosialidemokraattien keskuudessa hyvinkin monenlaisia mielipiteitä. Myönnetään Lassy mainitsema mahdollisuus kapitalismin luhistumisesta, mutta on myös useita sellaisia teoretikkoja, jotka ovat pitäneet mahdollisena, että kapitalismi ei suorastaan vielä nyt luhistu, vaan tulee jatkamaan elämäänsä. Mutta vaikkapa lähtisikin Lassy mainitsemasta edellytyksestä, niin ei minun ymmärtääkseni välttämättä ole pakko tulla ihan samanlaiseen sosialisointiohjelmaan kuin hän esitti. Minäkin olen yleensä sillä kannalla, että yhteiskunnallistuttamisesta sanan varsinaisessa mielessä voi olla puhetta vasta sitten, kun proletariaatti on saanut valtiollisen vallan käsiinsä, mihin valtiollisen vallan valtaamiseen on minun mielestäni yksi edellytys se, että proletääriset puolueet saavuttavat eduskunnassa enemmistön ja voivat muo-

dostaa hallituksen, jolloin tämä hallitus on yksi valtakeino kaikkien niiden muiden valtakeinojen lisäksi, jotka ovat välttämättömiä sen proletariaattidiktatuurin perustamiseksi, jonka avulla yhteiskunnallistuttaminen suoritetaan. Mutta itse siitä yhteiskunnallistuttamisohjelmasta, jonka edellinen puhuja esitti, on verraten vaikea muitta mutkitta tämän kokouksen mennä antamaan arvostelua, koska tuosta ohjelmastakin on olemassa hyvin erilaisia mielipiteitä. Edellinen puhuja teki eron kansallistuttamisen ja yhteiskunnallistuttamisen välillä. Nimitys kansallistuttaminen sehän on käytännössä vain anglosaksilaisissa maissa ja merkitsee samaa, mistä saksalaiset käyttävät nimitystä valtion haltuun ottaminen. Se johtuu siitä, että anglosaksilaiset käyttävät sanaa „kansakunta“ samassa merkityksessä kuin saksalaiset sanaa „valtio“. Minä puhun siis valtioistuttamisesta, valtion haltuun ottamisesta ja yhteiskunnallistuttamisesta toistensa vastakohtina. Edellinen puhuja huomautti oikein, ettei proletaarisessa valtiossa, siellä, missä proletariaatin hallussa on valtiovalta, pyritä siihen, että tuotanto olisi suorastaan valtion hallussa, vaan me pyrimme yhteiskunnallistuttamiseen. Minä käsitän kuitenkin tämän yhteiskunnallistuttamisen toisin kuin edellinen puhuja, jonka mielestä yhteiskunnallistuttaminen merkitsee sitä, että tuotantohaarat siirretään työläisten käsiin ja että valtio on vain juriidisesti näiden tuotantolaitosten omistaja. Minun ymmärtääkseni yhteiskunnallistuttaminen ei merkitse tätä, vaan on myös valtio oleva suorastaan edustettuna näiden tuotantolaitosten johdossa samaten kuin myös erityisesti kuluttajajärjestöjen tulee olla siinä edustettuna. Tällainen on esimerkiksi se ohjelma, jota Itävallan sosialidemokraatit, jotka kai me kaikki tunnustamme parhaiksi nykyaikuisiksi marxilaisiksi, ovat esittäneet. Kun nimittäin puhuttiin valtiosta ja että valtion ei tulisi olla edustettuna tällä tavalla näiden tuotantolaitosten hoidossa, niin siinä ei tehdä sitä eroa, joka olisi tehtävä nimittäin että valtio ei ole ainoastaan, niinkuin sanotaan, herruuselin, jossa merkityksessä siitä Marx ja Engels puhuivat, vaan se on myöskin hallintoelin ja samalla koko yhteiskunnan yleisten etujen edustaja. Tälle valtiolle tässä mielessä, yhteiskunnan yleisten etujen edustajana tulee varata sanansija, silloinkuin järjestetään tuotantoa yhteiskunnalliseksi, ja nimenomaan erottaa tämä tehtävä valtion tehtävistä herruuseliimenä. Mutta niinkuin sanoin, tästä huolimatta minä en ole valmis hyväksymään tässä puoluekokouksessa minkäänlaista yhteistä yhteiskunnallistuttamisohjelmaa, koska juuri tähän ohjelmaan kiertyy niin monta probleemia. Minä olen kyllä sitä mieltä, että täytyy ruveta pohtimaan tätä kysymystä ja niitä kysymyksiä, mitkä ovat ne elimet, joiden avulla yhteiskunnallistuttaminen suoritetaan. Mutta niinkuin sanottu tähän yhteyteen on kytketty kysymys esimerkiksi kapitalismin kestävyydestä, kysymys, minkä elimien kautta tämä yhteiskunnallistuttaminen toteutetaan, ja myös kysymys, miten suhtautua siihen, että kapitalistinen valtio ottaa liikeyritykset haltuunsa. Se asia ei ole minusta ihan yhtä selvä kuin usein tahdotaan luulla. On nimittäin suuri ero niiden liikeyritysten, joita kapitalistinen valtio ottaa haltuunsa finanssimonopolitarkoituksessa, ja niiden valtioistuttamisten välillä, jotka tapahtuvat yhteiskunnan yleisessä intressissä. Jos nimittäin ajatellaan, että kapitalistinen valtio tulisi kestäväksi, niin oikeastaan pitäisi vaatia, että kapitalistinen valtio luopuisi nykyisistäkin tämmöisistä liikeyrityksistä, mutta sitä kai ei kukaan tahdo. Esim. valtion asuntotoiminta ja sanokaamme metsäin otto valtion haltuun, — ne ovat kysymyksiä, joita täytyy ainakin harkita. Samoin kysymys teollisesta demokratiasta, josta edellinen arvoisa puhuja lausui hylkäystuomionsa. Jos kapitalistinen tuotantotapa tulee kestäväksi kauemmin aikaa

kuin hän edellyttää — hän ilmoitti viime kesänä, että kahden kuukauden kuluttua tapahtuu maailman vallankumous, mutta sitä ei ole vielä tapahtunut, emmekä tiedä varmuudella niistä asioista mitään — niin tämäkin kysymys astuu vakavampana meidän harkittavaksemme kuin mitä alustuksessa oli. Näitä kaikkia seikkoja pohtimaan tarvitaan minun nähdäkseni erityinen komitea, joka toimittaa puolueemme jäsenille tutustumista varten ulkomaista sosialisointia käsittelevää kirjallisuutta ja esittää oman käsityksensä niistä monista problemeista, jotka sosialisointikysymykseen liittyvät. Senvuoksi minä olen ehdottomasti sitä mieltä, että niin tärkeä kuin tämä kysymys puolueelle onkin, on kuitenkin välttämätöntä lykätä se erityisen asiantuntijakomitean tutkittavaksi.

M. Rosenberg piti asiaa mitä tärkeimpänä, joten sitä ei saataisi jättää toistaiseksi. Ennen menettelytapakysymystä olisi tämä kysymys ratkaistava. Tämän ratkaisussa nähdään, kuka on sosialisti ja yhteiskunnallisen vallankumouksen kannalla. Kun kapitalismi on, kuten Voionmaa sanoo, perikatonsa partaalla, niin on nyt asiassa otettava ratkaisu. Asian lykkäminen on tilannepolitiikkaa. — Porvarillisen valtion päätarkoitus on omistavan luokan etujen suojaaminen kaikin keinoin. Siksi jos parlamentin enemmistö tulisi tämän luokan etuja uhkaavaksi niin käyttäisi yläluokka voimakeinojaan. Työväen tulee siksi valloittaa valtiollinen yli- ja johtovalta, kuten alustuksessakin sanotaan. Lassyn alustuksen johdosta huomautti, että järjestäytymistä on kehitettävä tuotannon haltuunottoa silmälläpitäen. Jos järjestöt ovat näin kehitetyt, niin vältetään keskeytys tuotannossa, vaikka ei tämä siirtyminen suinkaan tapahdu kivuttomasti sittekään. Jo tässä kokouksessa saatetaan asia periaatteessa hyväksyä, siitä kun riippuu menettelytapakin.

Otettiin 20 min. kahviloma. Kokousta jatkettaessa johti puhetta Tanner.

J. F. Aalto lausui, että prof. Voionmaan esittämiä perusteluita vastaan ei liene kenelläkään mitään väittämistä. Mutta vaikka ollaankin varmoja siitä, että kapitalistisen järjestelmän romahdus on jo käsissä, ei ole kuitenkaan luuloteltava, että se voisi tapahtua yhtäkkiä. Ja vaikkakin esim. jo ensi eduskunnassa puolueemme saisi enemmistön, ei vielä silloinkaan voitane kapitalistista tuotantomuotoa suistaa vallasta. Asia on mitä tärkein ja sitä on perinpohjin pohdittava. Emme myös ole vielä kypsiä sitä ratkaisemaan. Vaikkapa sitä käsittelemään asetettaisiin valiokunta, ei sekään vielä voisi saada siitä valmista. Loppuratkaisun yhteiskunnallistuttamisohjelma täytyy olla sellainen, että se kestää arvostelun ja kestää myös käytännössä. Siitä täytyy kirjoittaa lehdissä, keskustella ja sitä varten on tutkittava muiden maiden oloja. Voi tulla yllätyksiä tilanteen muuttuessa, mutta missään tapauksessa ei kysymystä saa ratkaista sattuman kaupalla. Lassy on esittänyt hyviä ajatuksia, mutta niihin ei voi yhtyä kaikessa, eikä myöskään Voionmaan alustukseen. Tällä kertaa ei kysymystä voi kaavailla varmoihin muotoihin, senvuoksi on se jätettävä valiokunnan valmisteltavaksi ja otettava esille seuraavassa puoluekokouksessa.

J. P. Holopainen piti mahdottomana, että asiaa saatettaisiin käsitellä niin puolueettomasti kuin suotavaa olisi, sillä tässäkin eri suunnat ovat vastakkain. Asia on kiireellisesti saatava valmistelun alaiseksi. Perintöoikeuksien muutoksen saaminen alustuksen mukaan vaikuttaa suuresti yhteiskunnallistuttamisen edistämiseksi.

Väinö Voionmaa: Käsitteiden valaisemiseksi tahtoisin tässä vielä mainita, että tämmöiset yhteiskunnallistuttamissuunnitelmat, mitkä meillä nyt ovat esillä, eivät suinkaan ole mitään eilispäivän tuumia; niitä on jo vuosikymmeniä sosialistien keskuudessa harkittu. Ennen on pääasiallisesti ilmaantunut kolme erilaatuista suunnitelmaa, jotka nähdäkseni tässäkin keskustelussa ovat esiintyneet tai joista ainakin kaksi on selvästi tullut esille. Ensinnä on meillä tuo ikivanha puhtaasti kommunistinen järjestelmä, joka lähtee siitä, että on vain perustettava pieniä tuotanto- ja kulutusyhdykskuntia, pantava niitä toimeen missä hyvänsä; kun niitä vain johdonmukaisesti ja ankarasti pidetään pystyssä, niin maailma muuttuu onnelliseksi. Se on vanha Owenin ja Fourierin ohjelma, jonka toverit tuntevat sosialismin historiasta. Toinen järjestelmä on se, joka katsoo, että tehtaiden tulee kuulua työntekijöille, maan maanviljelijöille, tuotannon tuottajille. Sitä ajatustapaa nähdäkseni toveri Lassy täällä suuressa määrin suositteli; siihen hänen järjestelmänsä oikeastaan rakentuu. Se kaiketi johdonmukaisesti sisältää myöskin, että rautatiet kuuluvat rautateiden työntekijöille, joiden asioihin muilla ei ole mitään sanomista, että maa kuuluu maanviljelijöille, että ylipäänsä tuottajat ovat määräävässä asemassa ja ettei kuluttajilla ole mitään sanomista. Tällä järjestelmällä on ollut mahdollisia edustajia ja hyviä edustajia, m. m. sitä suuressa määrin suosi suuri ranskalainen sosialisti Jaurès, joka oli mukana käytännöllisestikin panemassa pystyyn suorastaan työntekijäin omistamia ja omaan laskuunsa käyttämiä teollisuusyrityksiä, niinkuin tiedettäneen. Kolmas suunta on kollektivistinen: se katsoo, ettei tuotanto suinkaan kuulu yksinomaan tuottajille, ettei sitä ole jätettävä tuottajain yksinään määrättäväksi, hoidettavaksi ja johdettavaksi, vaan että sen täytyy tapahtua yhteiseen laskuun, yhteisen hoidon ja yhteisen tahdon alaisena. Tätä suuntaa minä puolestani olen kannattanut ja sitä ovat tähänastiset marxilaiset sosialistit jotenkin yksimielisesti kannattaneet, sikäli kuin he ovat tähän asiaan puuttuneet. Mutta tottahan on, että yleensä marxilaiset eivät ole niin paljon huolehtineet tulevista yhteiskuntamuodoista kuin vanhan kapitalistisen yhteiskuntamuodon kritiseeraamisesta ja kapitalismin perinpohjaisesta arvostelusta ja kukistamisesta. He ovat jättäneet tuonnemmaksi huolenpidon yhteiskunnan tulevista muodoista, sitä he eivät ole pitäneet pääasiana. Tämä vain ohimennen sanoen, käsitteiden selvitykseksi.

Sitten tahtoisin vastata muutamalla sanalla toveri Lassymin ohjelmaani vastaan tekemiin huomautuksiin. Minä pysyn siinä, mitä olen kirjoittanutkin, nimittäin että yksityinen kapitalistinen tuotanto on nyt erittäinkin maailmansodan tapausten johdosta joutunut perikatonsa partaalle. Mutta minä pyydän huomauttaa, etten ole sanonut, että yhteiskunta on joutunut perikatonsa partaalle, niinkuin toveri Lassy ehtimiseen lausui. Hän siteerasi minun kirjoitustani sillä tavalla, että minä olisin sanonut yhteiskunnan joutuneen perikatonsa partaalle, vaikka minä olen sanonut ainoastaan, että kapitalistinen tuotanto on joutunut perikatonsa partaalle. Olen tahallisesti karttanut sanomasta: yhteiskunta on joutunut perikatonsa partaalle. Minä en nimittäin katso sen yhteiskunnan, joka nyt on olemassa, olevan niin hylättävän, ettei siinä olisi joitakin peruskiviä tulevaakin yhteiskuntaa varten, mutta kapitalistinen tuotanto on joutunut perikatonsa partaalle. (Aivan niin!). Yhteiskunnalla on sentään muitakin perustuksia kuin kapitalistinen tuotanto.

Lassy vetää kapitalismin rappeutumisesta sen johtopäätöksen, että kun se kerran on perikatonsa partaalla, meidän täytyy jättää se ja rakentaa kiireesti uusi radikaalinen yhteiskunta. Minäkin olen sanonut, että uudis-

tustyö on aloitettava kaikin voimin ja kiireesti, mutta minä en pidä sitä yhden tai kahden päivän työnä. Lisäksi tahdon huomauttaa, että kapitalismin rappeutuminen, sen perikatoon joutuminen voi tapahtua jotenkin hitaasti. Rooman valtakunta oli täydellisesti perikatonsa partaalla parisataa vuotta. Minä en mene sanomaan, että nykyisen kapitalistisen tuotannon rappeutumisaika kestää niin kauan, satoja vuosia, mutta kyllä se niin kauan kestää, että ehdimme uuden yhteiskunnallistuttamisohjelman laatia ensi puoluekokoukseen.

Toveri Lassy rupesi sitten käsittelemään niitä ehtoja, joilla uusi yhteiskunnallistuttaminen voi toteutua, ja hän sanoi aivan oikein, että yhteiskunnallistuttaminen voi täydellisesti toteutua vasta silloin kun on valuttu köyhälistölle valtiovalta. Olen siinä kohdin aivan samaa mieltä. Täydellinen, todellinen yhteiskunnallistuttaminen edellyttää tietenkin köyhälistön valtiovaltaa. Mutta siihen tarvitaan ilmeisesti muutakin. Lassy sanoi itse, ettei parlamentaarinen valta ole tässä riittävä. Hän näkyy arvelevan, että siihen paitsi parlamentaarista valtaa tarvitaan lisäksi jotain sanokaamme järjestövaltaa, jotakin vallankumouksellista väkipakkoa, ja hänen ohjelmastansa päättäen lisäksi jonkinlaista neuvostovaltaa. Minä en luule, että asia näilläkään ehdoilla vielä luonnistuu. Olen alustuksessani huomauttanut muutamista yleisistä ehdoista, joita täytyy ottaa varteen, ennenkuin sosialisoinen onnistuu. Semmoisia ehtoja on, että tuotanto ei saa keskeytyä, ettemme saa taantua siltä tuotannon kannalta, jolle yleensä on kohottu ja noustu.

Minä pyytäisin tähän näkökohtaan kiinnittää erityistä huomiota. Vähemmän kehittyneissä yhteiskunnissa voidaan se syrjäyttää. Esimerkiksi Venäjällä. Siellä voidaan hyvin mennä, niinkuin on sanottu, 100 vuotta kehityksessä taaksepäin. Teollisuus siellä on jotakuinkin hävitetty, mutta maatalous nähtävästi pysyy yllä ja on elinvoimainen, se on ehkä parantunutkin suuresti ja kai bolshevismien varsinainen aineellinen pohja on siinä, että maatalous jatkuu; maa on jaettu pienille omistajille ja nämä ja heidän tuotantonsa kannattaa bolshevismia. Mutta jos yhteiskunnallistuttaminen käy päinsä Venäjällä, se ei käy Suomessa eikä länsimaisissa yhteiskunnissa, joihin Suomi lukeutuu. Elämän vaatimukset, kulttuuritaso ovat täällä toisenlaiset, ne eivät siedä suuria taantumuksia siltä aineellisen elämän tasolta, jolle on päästy. Minä muistan elävästi, mitä Väinö Vuolijoki sanoi, kun oli kerran puhe siitä, miten Saksalle käy maailmansodassa — hän sanoi kuulleensa saksalaisten sanovan, että tässä täytyy tehdä rauha, kun sinappipurkki on tullut 50 pf.:ä kalliimmaksi. Tämä mitätön pikkupiirre on hyvin kuvaava. Eivät ihmiset muuta kuin äärimmäisessä tapauksessa ole taipuvaisia luopumaan saavutetulta kulttuurikannaltaan. Meidän oloissamme taantuminen olisi aivan kauhea. Kuinka vaikeasti ihmiset suvaitsevat pieniäkään elämän rajoituksia! Ajatelkaamme sähkön loppumista ja suurlakon tapaista tilaa! Yhteiskunta ei siedä sitä, vaan syntyisi niin suurta tyytymättömyyttä sosialisoinnista toimeenpantaessa että toimeenpano jäisi varmaan kesken. Sosialisoinnissa täytyy ottaa tämä huomioon. Toinen ehto, joka on huomioonotettava sosialisoinnista ajatellessamme on se, ettemme voi järjestää maamme taloudellista kohtaloa pysyväisesti toiseen tapaan kuin se järjestyy Keski- ja Länsi-Euroopan sivistysmaissa, joiden yhteiskuntakehityksen kanssa oma yhteiskuntakehityksemme on ollut mitä elimellisimmässä yhteydessä. Emme voi järjestää sosialisoinnitamme millään tavalla riippumatta maailman tapauksista. Meidän täytyy seurata maailmantapausten yhteistä kehitystä ja olla siinä mukana. Se, mitä siellä tapahtuu, vaikuttaa asiaan paljon enem-

män kuin se, mitä täällä tapahtuu. Tietysti silläkin on merkitystä, jos täällä itseksemme rupeamme sosialisoida, mutta meidän sosialisoidemme tulokset tulevat riippumaan siitä, mitenkä suuressa maailmassa onnistutaan yleensä sosialisoida toimeen panemaan. Näitä näkökohtia täytyy ottaa huomioon silloin kuin arvostellaan meidän sosialisoidemme mahdollisuutta.

Mutta ne yleiset ehdot, jotka on otettava varteen, ennenkuin sosialisoida täällä voidaan ajatella, eivät rajoitu siihenkään. Kautsky mielestäni sangen valaisevassa kirjassaan „Köyhälistön diktatuuri“ lausuu muutamia ajatuksia, jotka erinomaisesti sopivat meidän tilanteeseemme. Hän puhuu ensin siitä, onko nykyinen yhteiskunta kypsytynyt ottamaan vastaan sosialisoida, ja sanoo, että kypsyys sosialismiin ei ole mikään semmoinen asia, jota voitaisiin tilastollisesti määrätä ja laskea, ennenkuin sitä ruvetaan käytännössä toteuttamaan. Ei ole arvioitava tätä aineellisten edellytysten mukaan, ei ole pantava aineellisia seikkoja liiksi etualalle, niinkuin niin usein tapahtuu. Arvioitaessa nykyistä tilannetta ja sen rappeutumista ei ole siis otettava huomioon ainoastaan yksityiskapitalistisen tuotannon rappeutumista, vaan myös sitä, minkä verran suurteollisuus on kehittynyt. Kuten enemmän se on kehittynyt, sitä helpompi on yhteiskunnallisesti järjestää tuotanto. Siinä on se marxilainen ajatus joka minuakin on johtanut, että nykyhetken yksityiskapitalistinen tuotanto on ränsistynyt ja osoittanut kykenemättömyytensä, vaan toiselta puolen, että se on kypsytynyt siihen määrään asti, että se on valmis tulemaan sosialisoidavaksi. Sitä tahtoo Kautskykin mieleen teroittaa. Hän sanoo esilläolevassa teoksessaan vielä, ettei ole mitään syytä otaksua, ettei nykyisissä teollisuusvaltioissa pankkilaitoksineen ja yrityksineen jo olisi olemassa mahdollisuuksia panna toimeen yhteiskunnallistuttaminen. Hän huomauttaa, että asiassa on otettava varteen tämä kypsyys, jonka nuo kapitalistiset laitokset ovat saavuttaneet, että ne eivät estä sosialisoida, vaan helpottavat sitä. Jokainen tietää, että tämä on oikea marxilainen kanta. Se on tavallaan ränsistymistä ja yksityiskapitalistisen tuotantotavan perikadon parataalla olemista, joka jouduttaa sosialisoida, mutta se ei ole muodollista ränsistymistä, vaan tämä tuotantotapa on kehittänyt niitä samoja muotoja, joita sosialisoida tulee käyttämään. Antaa Kansallispankin niellä kaikki pankit ja antaa Paasikivestä tulla tämän pankkitrustin päällikkö — se kaikki vain marxilaisen mielipiteen mukaan helpottaa yhteiskunnallistuttamista, sillä kun se hetki tulee, jolloin yhteiskunnallistuttamiseen on ryhtyttävä, niin meillä on Paasikiven sijalle panna uusi mies, joka käyttää tätä suurta systeemiä uuteen tapaan. Mutta tämä asia yksistään ei vielä ole ratkaiseva, vaan on muitakin seikkoja otettava huomioon. Ratkaisevana sosialisoidisessa ei tule olemaan ainoastaan tämä aineellinen puoli, vaan myöskin persoonallinen puoli; kysymys, onko köyhälistö kyllin älykäs ja voimakas ottamaan käsiinsä tätä koneistoa, onko sillä se voima, se kyky, jota sosialisoida edellyttää. Kautsky ei tahdo mennä siitä mitään varmaa sanomaan. Hän näyttää sitä jossakin määrin epäilevän, mutta hän myöntää, että köyhälistö lakkaamatta kasvaa luvussa, voimassa ja älyssä, se lähestyy yhä enemmän kypsyytensä huippua. Ei kukaan voi ennalta ennustaa, milloin oikea hetki on tuleva, ei voi sanoa edes, onko se silloinkaan käsissä, kun köyhälistö muodostaa enemmistön kansasta ja sillä on johtovalta.

Siitäkin olemme yhtä mieltä Lassyn kanssa, että silloinkaan ei ole ratkaisu taatusti käsissä, kun köyhälistö pääsee enemmistöksi parlamentissa. Mutta — ja tämä on erittäin huomattava — sitävastoin voidaan

aivan varmasti otaksua, että kansa ei ole kypsynyt sosialismiin niin kauan kun kansan enemmistö vihamielisesti suhtautuu sosialismiin eikä tahdo siitä mitään tietää. Niinpä tässäkin demokratia on välttämätön tie proletariaatin kypsytyksen ja siitä kypsytydestä me voimme parhaiten arvostella, milloin köyhälistön oikea hetki on tullut. Siis parlamentaarinen tie se on varmin. Meillä ei tule olla ainoastaan enemmistö parlamentissa, vaan sen enemmistön on täytynyt saavuttaa tunnustettu ja vaikuttava asema parlamentissa. Silloin kun meidän parlamenttarismimme, kun meidän ylivaltamme maassa ei ole ainoastaan tosiasia, vaan kun kansa noudattaa, seuraa ja tottelee sitä, silloin on sosialisointi lähempänä, silloin voipi siihen pyrkiä. Tätä olen alustuksessani tarkoittanut huomauttaen, kun olen sanonut, ettemme pääse perille paljaalla numerollisella ylivallalla, vaan että meidän on käytävä parlamentaarista tietä. Ja parlamentaarista tietä käytäessä, kun ryhdytään sosialisointiin, täytyy ottaa olevat olot huomioon, täytyy ottaa lukuun miehet ja keinot.

Kaikki on suhteellista. En voi asettaa sellaista ohjelmaa, joka vain deklareeraa, päättää, että vallitseva valtiollinen valta panee toimeen sosialisoinnin, sillä se on mahdottomuus. Meidän täytyy tyytyä siihen, että meidän on nykyisissä oloissa tehtävä mitä voimme: yhtä rinnan lisätä parlamentaarista voimaamme, kehittää sosialisointiohjelmaamme ja asettaa yhä tiukempia vaatimuksia. Kun olen niitä luetellut, niin Lassy on niitä erinomaisesti halveksinut, ne ovat muka joutavia. Minä olen esittänyt lähdeksi säännöstelyä. Se on tosintointia, sen voipi panna toimeen ja se valmistaa varmaan sosialisointia, ei valtiokapitalistista sosialisointia, vaan sosialisointia tulevan, sosialistisen yhteiskunnan laskuun. Samoin muutkin esitykseni kohdat. Tietysti niissä voi olla enemmän tai vähemmän harkittuja ehdotuksia, mutta niiden pohja ja lähtökohta on oikea.

Kun Lassy on sanonut, että minä olen sekoittanut kansallistuttamisen, nasionalisoinnin, ja yhteiskunnallistuttamisen, niin pyytäisin huomauttaa, että kyllä minä niiden eron olen huomannut jo ennenkin, enkä vain siitä, että olen sen täällä kuullut. Toveri Keto huomautti jo, että nasionalisoinnin nimitystä käytetään ainoastaan anglosaksilaisissa maissa yhteiskunnallistuttamisen tai valtioittamisen merkityksessä. Marx, jonka mielipiteestä minä olen tässä kohdin koettanut ottaa selvää, puhuu valtioittamisesta. Kommunistisessa manifestissa, jossa hän laajemmasti on tätä asiaa selittänyt, hän puhuu tuotantovälineiden valtion haltuun ottamisesta, mutta selittää tuon valtion hiukan epämääräisesti, hän sanoo, niinkuin sanat kuuluvat, „köyhälistö tulee käyttämään valtiollista herruuttansa vähitellen ottaakseen pois kaiken kapitaalin, kaikki tuotannon välineet valtion käsiin s. o. hallitsevaksi luokaksi järjestyneen proletariaatin käsiin“. Ja kun hän sitten laittaa käytännöllisen ohjelmansa sosialisointia varten, niin se on kokonaan perustettu valtioon. Hän olettaa, että sentralisoitu valtio on toimessa ja panee toimeen sosialisoinnin. Minusta on kuitenkin tämä erotus valtioittamisen ja yhteiskunnallistuttamisen välillä riittävä parasta; nykyaikana ei sillä ole samaa merkitystä kuin Marxin aikaan. Ennen tehtiin ero — ja vieläkin on oppineita, jotka tekevät eron — valtion ja yhteiskunnan välillä, mutta kyllä meidän aikanamme vuosi vuodelta valtio ja yhteiskunta sulavat yhteen. Katsokaamme nykyistä valtiota — kuinka tavattoman yhteiskunnallisesti se toimii, kuinka sen sormi on mukana kaikessa yhteiskunnallisessa elämässä. Missä se raja valtion ja yhteiskunnan välillä kulkee? Sitä ei voi nähdä. Pääasia on, onko tuo yhteiskunta keskitetty, sentralisoitu, jolloin voimme sanoa sitä valtioksi, vai

onko se hajoitettu, federatiivinen, jolloin se ei ole valtio tai, jos on, on heikompi valtio. Nykyjään on kyllä meidänkin maassamme ilmennyt pyrkimyksiä, jotka ovat keskitettyä valtiota vastaan, mutta minusta meidän maassamme on erityisiä edellytyksiä olemassa juuri keskitetylle valtiolle. Minä siis siitäkin syystä pitäisin kiinni keskitetystä valtiosta, jos ei tahdota „valtiosta“ suorastaan puhua. Minusta tällainen keskitetty valtio ja järjestetty yhteiskunta on yksi ja sama. Minä en suinkaan ole sekoittanut näitä käsitteitä, päinvastoin olen keskitetyn valtion piiriin ottanut myös työväenjärjestöt ja osuustoiminnan, jotka nykyjään toimivat yhteiskunnassa ja valtiossa, kuuluvat yhteiskuntaan ja ehdottomasti edustavat uudenai-kuista yhteiskunnallista elämää, uudenai-kuista tuotantoa ja kulutusta. Ne kuuluvat järjestettyyn yhteiskuntaan ja samalla myös keskitettyyn valtioon sillä tavoin, että valtiovalta johtaa ja määrää niitä. Tässä ei riitä se, mitä tohtori Lassy sanoi, että valtiolle voisi jäädä jonkinlainen juriidillinen omistusoikeus. Jos se myönnetään, silloin myönnetään valtiolle myöskin ylijohdo, sillä omistusoikeutta ilman ylivaltaa ja ylijohdo omistettavaan esineeseen nähden ei voi olla olemassa. Juriidisesta omistusoikeudesta siis johtuu, että sentralisoidulle valtiolle täytyy kuulua yhteiskunnan tuotannon johto. Mutta nämä ovat semmoisia seikkoja, joihin en nyt tahdo pitemmältä puuttua; niistä voidaan toisessa tilaisuudessa keskustella.

Sivumennen sanoen minua ihmetyttää, että Lassy panee niin suuren painon siihen, ettei minun alustuksessani ole käytetty erityisiä hänen kai-paamiaan sanoja. Jos niillä päästään asiasta, niin kyllä niitä voidaan käyttää. En ole tullut niitä ajatelleeksi. Kun olen tulevaa sosialistista yhteiskuntaa hahmotellut, — niin siinä ei ole pienillä ja kaikennäköisillä iskusanoilla suurta merkitystä. Sosialistinen yhteiskunta ja tulevaisuuden valtio on minusta suurempi käsite, joka sisältää kaikki nuo pienet seikat.

Muuten en voi olla lausumatta kummastustani siitäkin, että Lassy pitää pikku asiana minun suunnittelemani perintöoikeuden poistamista. Perintöoikeuden poistaminen on monen mielestä suuri asia. Perintöoikeuden asteittainen poistaminen voi, ainakin tietopuolisesti asiaa arvostellen, aikaansaada täydellisen yhteiskunnallisen mullistuksen. Se näet tilas-tollisesti laskien jotenkin vähässä ajassa hävittää suurimman osan yksityistä omistusta. Se on senvuoksi kaikkein varmimpia keinoja sosialisoi-misen luomiseksi. En voi pitää sitä pikkuisena asiana.

Lassy puhui siitä, että sosialisoimiseen tarvitaan valtakeinoja. Aivan niin, siitä olemme yhtä mieltä. Mutta hän luulee, että ne valtakeinot ovat pääasiallisesti väkivaltaisia, että valtakeinona olisi parlamenttaarisen voiman valloittaminen, jolloin kaikki muu seuraisi ihan itsestään. Minä en usko siihen, minä päinvastoin luulen, että noiden valtakeinojen täytyy olla etu-päässä taloudellisia. Vasta silloinkun sosialistisen valtion kädessä on kaikki taloudelliset valtakeinot, vasta silloin se voi toimeenpanna sosialisoi-misen. Sekin on siis yksi ehto sosialisoi-misen toimeenpanemisessa niiden ehtojen lisäksi, joista edellä jo puhuin. Minulla on alustuksessani erityinen kap-pale näitä valtakeinoja varten. Niitä on ennenkaikkia yhteiskunnallinen omistus. Minä olen koettanut huomauttaa, kuinka äärettömän tärkeää on, että otettaisiin jo nyt yhä enemmän, aste asteelta tulevan yhteiskunnan käsiin, tulevaa sosialistista yhteiskuntaa varten, maamme suuret tuotanto-lähteet y. m. Minä olen sitä toimintaa koettanut kehittää erityisesti, koska sillä tavoin yhteiskunta saa käsiinsä niitä taloudellisia valtakeinoja, joita tässä etupäässä tarvitaan.

Lopuksi en voi olla uudelleen lausumatta käsitystäni, että minun näh-däkseni nämä keskustelut osoittavat, että asiassa on puoli jos toinenkin ja

että se ei ole vielä läheskään täysin kypsä. Me saatamme jutella, väitellä vaikka päivän loppuun, mutta emme pääse tällä kertaa päätökseen. Tähän asti käytetyt puheenvuorot ovat varmaankin saaneet läsnäolijat vakuute-
tuiksi siitä, että asiaa varten täytyy asettaa komitea. Meillä on aikaa sel-
laisen komitean asettamista varten. Jatkuvan valistustyön kautta, kun asia
on tullut puheeksi, meissä kypsyy mielipide, ja kyllä me silloin osaamme
käyttää kaikkia niitä mahdollisuuksia, joita huomenna tai ylihuomenna
avautuu.

Päätettiin rajoittaa puheenvuorojen saanti; puheajaksi hy-
väksyttiin 5 minuuttia.

A. Raatikainen: Prof. Voionmaan viime puhevuoro oli ikäänkuin peräytymistä hänen alustuksestaan ja edellisestä puhevuorostaan. Kosket-
teli V:n aikaisempia lausuntoja, m.m. kuluvan vuoden vappupuhetta, joissa
V. on esittänyt kantansa yhteiskuntajärjestelmän muuttamisesta. Kautskyllä,
johon Voionmaa on nojannut, ei ole varmaa kantaa, ja Saksan riippu-
mattomien puolue on liittynyt kolmanteen Internationaleen ja hyväksynyt
köyhälistön diktaturin. Ehdotti alustuksen hyljättäväksi.

V. Kanto kannatti ehdotusta komitean asettamisesta valmistamaan
kysymystä seuraavassa puoluekokouksessa lopullisesti käsiteltäväksi.

E. Lähde: Kysymys on siksi tärkeä, että sen seikkaperäinen ja muo-
dollinen hyväksyminen tässä kokouksessa olisi ennaikaisista. Erinäisten
tuottavien tuotantohaarojen yhteiskunnallistuttamisen aika olisi muuten jo.
Esim. rautatielaitos olisi yhteiskunnallistuttettava. Sellainen toimenpide
kasvattaisi työläisten luokkavoimaa. Muista maista mainittakoon tällä
alalla Englanti, jossa työväestö vaatii hiilikaivosten yhteiskunnallistuttamista.

S. Hellsten piti kysymystä kokouksen tärkeimpänä ja asialle onnellisena
sitä, että oppineet miehet ovat asiaa alustaneet. Käytännön ihmisille ei
ole vaikeata käydä asiassa ratkaisuun. V. 1918 tehty äkillinen yhteiskun-
nallistuttamiskoe on muistissa, ja asettui puhuja kannattamaan parlamen-
tarisen tien käyttämistä. Yhtyi kannattamaan ehdotusta erityisen valio-
kunnan asettamisesta asiaa valmistamaan ja toimimaan sen tunnetuksi
tekemisessä.

O. Reinikainen oli sillä kannalla, ettei asialla ole kiirettä, joten yhtyi
kannattamaan Aallon ehdotusta. Oli tyytyväinen siihen, ettei Lassykaan
enää sano määräaikaa, kun hän kerran erehtyi, rynnäköön kun hänen aikai-
semman suunnitelmansa mukaan piti alkaa syyskuussa 1919.

F. Rantanen: Kysymyksen alustaja prof. Voionmaa on antanut selvät,
hyvät ääriviivat, joita edelleen kehittäen työväestö voi tulla kyllin voimak-
kaaksi ottaakseen käsiinsä yhteiskunnallisen ja valtiollisen vallan. Yhtyi
ehdotukseen, että asiaa valmistelemaan asetettaisiin komitea. Lausui Las-
syn ovelasti sisällyttäneen vasta-alustukseensa köyhälistön diktaturin ajatuk-
sen, jota diktaturia puhuja vertasi Venetsian tasavallassa muinoin vallin-
neeseen diktatoriin.

M. Rosenberg: Jos katsomme kapitalistista tuotantotapaa, niin se
oleellisesti eroaa siitä tuotantotavasta, johon me pyrimme, ja juuri tämä
eroavaisuus tekee sen, että koko yhteiskunnallistuttamistoimenpide on ehkä
otettava toiselta kannalta kuin täällä on tehty ja että tämä asia, niinkuin
professori Voionmaa alussa sanoi, on epäselvä. Kapitalistinen tuotanto-
tapa perustuu sille edellytykselle, että se tuottaa pääomalle määrättyä voit-
toa. Ellei tätä pääomalle määrättyä voittoa voida saavuttaa, silloin tämä

tuotantotapa tyrehtyy. Sosialistinen tuotantotapa ei ole laskettu sille pohjalle, että se tuottaa voittoa, vaan sille, että sillä tyydytettäisiin kansan tarpeet. Professori Voionmaa esitti täällä Kautskyn lauseen, että yhteiskunnallistuttaminen on riippuvainen siitä kypsyydestä, johon työväki on päässyt. Aivan oikein, mutta myös työväen omasta tahdosta riippuu, onko se valmistautunut vastaanottamaan tuotantovälineiden käyttöä. Sitä valmistautumista ei meillä ole tehty juuri sentakia, ettei yhteiskunnallistuttamiskysymykselle ole tähän asti annettu mitään huomiota. Tällä kertaa on tehtävä jokin ratkaiseva päätös tässä suhteessa. Työväenluokka on vietävä siihen, mihin se tulee viedä, taloudelliseen ja valtiolliseen vallankumoukseen. Parlamenttityö on kyllä hyvä niin kauan kun sitä käytetään valtiollisen ja taloudellisen vallankumouksen välineenä. Mutta silloin kun parlamenttityötä käytetään nykyisen yhteiskuntajärjestelmän hyväksi, silloin kun sitä käytetään niin, että on jouduttu sellaiseen pisteeseen kuin esimerkiksi nyt, että edelleen koetetaan pönkittää kapitalistisen yhteiskunnan pystyssäpysymistä ja työväenluokalta riistää välineet pääomanomistajain hyväksi, silloin se on vaarallista.

Ivar Lassy: Minä huomautan lyhyesti, että tämä kokous ei näy uskaltavan lausua sosialistista kantaansa tässä asiassa tahtoessaan lykätä kysymyksen, niinkuin nähtävästi maatalouskysymyksenkin, komiteaan, siis epä-määräiseen tulevaisuuteen. Ne kysymykset, jotka juuri lähinnä koskevat teollisuus- ja maataloustyöväkeä, lykätään! Tämä kokous ei saa hämmästyä, jos työväki vähemmän välittää kokouksen päätöksistä, eikä se saa liiaksi hämmästyä, jos ensi puoluekokoukseen mennessä toiset työväen järjestöt ovat ratkaisseet tämän asian ja seuraava puoluekokous seisoo päätetyn tosiasian edessä.

Väinö Voionmaa: Näin juhlallisten loppusanojen jälkeen minä en tahdo mitään puhua.

K. Lehtinen huomautti Lassy'n lausunnon johdosta, että tässä kysymyksessä muka nähtäisiin kuka on sosialidemokraatti kuka porvari. Niin ei ole asia. Ennen kaikkea on katsottava, ettei mitään tehtäisi summamutikassa vaan vaadittaisiin varmaa ja harkittua työtä. Ei edes komitea voisi kyllin riittävästi lähitulevaisuudessa valmistella asiaa. Oli niiden kannalla, jotka pitivät parhaana perinpohjaista ja kaikinpuolista valmistelua ensi puoluekokoukseen mennessä.

T. Bryggari moitti kumpaistakin asiassa esitettyä alustusta liiallisesta ilmassa heilumisesta eikä pitänyt mahdollisena etukäteen tehdä sosialistisen yhteiskunnan piirustuksia. Sosialistiseen yhteiskuntaan on käytävä taloudellisen kansanvallan kautta.

J. F. Aalto ehdotti, että yleiset peruseriaatteet tästä kysymyksestä käsiteltäisiin menettelytapakysymyksen yhteydessä, mutta ohjelman lopullinen määrittely jätettäisiin komitean valmisteltavaksi.

Keskustelun päätyttyä tähän lähetettiin asia menettelytapavaliokuntaan.

Otettiin päivällisloma klo¹ 12,45 ja päätettiin kokoontua klo 2⁴⁵.

Iltapäivän istunto.

Istuntoa jatkettiin klo 2,46. Puhetta ryhtyi johtamaan Tanner.

Valtiollisten vankien tervehtiminen.

Esitettiin seuraava kirje:

Villingin saari 9/12 — 19.

Toverillinen tervehdys koossa olevalle sosialidemokraattisen puolueen puoluekokoukselle, Suomalaisen Legionan tovereilta!

Tarmolla kun toimeen käydään, telkeet varmaan aukeaa!

Kautta:

T. A. Leino.

Kalle Partanen.

Tämän johdosta esitti puheenjohtaja, että Villingin saarella ja kaikissa vankiloissa oleville valtiorikosvangeille lähettäisiin kokouksen tervehdys. Hyväksyttiin.

Valppaan vangitseminen.

Puheenjohtaja ilmoitti, että järjestävä valiokunta on ryhtynyt toimenpiteisiin itärajalta vangitun tov. Valppaan suojelemiseksi ja on sisäministeri ilmoittanut ryhtyneensä toimenpiteisiin hänen tuomisekseen Helsinkiin.

Ilmoitus päätettiin merkitä pöytäkirjaan.

Venäjän asiat.

Puheenjohtaja ehdotti,

että menettelytapavaliokunnalle annettaisiin tehtäväksi laatia sanamuoto vastalausejulistukselle, jossa puoluekokous ilmaisee jyrkästi vastustavansa kaikkea sekaantumista Neuvosto-Venäjän asioihin ja vaatii rauhaa Neuvosto Venäjän kanssa.

Esitys hyväksyttiin.

Menettelytapa.

Esitettiin alustusvihon sivuilla 124—147 oleva T. Tainion kirjoittama alustus Työväenliikkeen menettelytavasta. Sen johdosta lausui

T. Tainio: Sikäli kuin olen huomannut, on olemassa useampia luonnoksia menettelytapalausunnon pohjaksi. Nuorisoliiton taholta esitetty on joltisenkin vapaa sosialidemokraattisesta kannasta, jättäen avoimeksi mahdollisuudet kaikenkaltaiseen toimintaan. Tämä päätösehdotus melkein yksinään eroaa kaikista toisista, joita on esitetty niin puoluetoimikunnan puolelta alustusvihossa kuin myös Tampereen kunnallisjärjestön, Vaasan läänin itäisen piirin piiritoimikunnan ja Turun kunnallisjärjestön taholta. Kaikki nämä lausunnot, niin puoluetoimikunnan kuin Tampereen, Jyväskylän ja Turun alustukset, ovat läheistä sukua toisilleen, ne ovat hyvin tarkasti ja selvästi sosialidemokraattisella pohjalla — Jyväskylän, Tampereen ja puoluetoimikunnan perustuvat puolueen entisiin menettelytapaponsiin ja -päättöksiin vuodelta 1911. Epäilemättä näiden ehdotusten takana on puolueemme samoin kuin kokouksemme suuri enemmistö. Näin ollen näyttäytyy, että puolueemme suuri enemmistö edelleen on sosialidemokraattisella pohjalla. Mutta kun näiden erilaisten ehdotusten yhteensovittaminen ei käy laatuun tässä kokouksessa, vaan sen täytyy tapahtua valiokunnassa, ja kun arvelen sitäpaitsi, että yhteensovittelu ei kohtaakaan sanottavia vaikeuksia, vaan että on verraten helppo sopia kaikkien niiden kesken, jotka edelleen sosialidemokraattisella kannalla ovat, niin lausun sen toivomuksen, että yleensä näiden ehdotusten ja eri vivahdusten johdosta ei täällä paljon mielipiteitä vaihdettaisi eikä myös sanottavasti vastattaisi siltä taholta esitettyihin lausuntoihin, jotka asettuvat nuorisoliiton enemmän tai vähemmän kommunistiluonteisen menettelytapalausunnon pohjalle. Sillä tavoin menetellen säästyy kokoukselta aikaa, meiltä ei mene mitään hukkaan emmekä minkään näköistä vahinkoa siinä kärsi. Tällä tavoin menetellen olisi toivoa saada menettelytapakysymys vielä tänä iltana käsitellyksi loppuun.

E. Pekkala: Kun nyt lähdetään määrittelemään Suomen työväenpuolueen menettelytapaa, niin on lähdettävä siitä tosiasiasta, että olosuhteet tällä kertaa ovat vallan toiset kuin ennen maailmansotaa. Tämä sota on vienyt kapitalistisen yhteiskunnan sellaiseen umpikujaan, ettei se näy löytävän siitä minkäänlaista ulospääsyä. Talouselämä, joka sotaikäisissä maissa ja suureksi osaksi puolueettomissakin maissa, on ollut järjestetty sotatarkoituksia silmälläpitäen tai ainakin mukautunut sen mukaan, ei tahdo epätoivoisista ponnistuksista huolimatta enään palata entisille raitteilleen. Työttömyys ja nälkä ovat uhkaamassa kaikkialla. Valtion menot ovat joka maassa kasvaneet huimaavasti. Asemaa yritetään parantaa lyömällä paperirahaa yhä enemmän ja enemmän sekä panemalla yhä runsaampia veroja kansan kannettavaksi. Mutta nämä ovat vain epätoivoon joutuneiden vallanpitäjien hätäkeinoja. Sen käsittää jokainen, sen käsittelevät nuo vallanpitäjät itsekin. Vanha valtio on epäilemättä rappeutumassa, koko kapitalismi on rappeutumassa. Tuotanto on tavattomasti vähentynyt. Tuotteiden puute huomataan kaikkialla. Tuotannon kohottaminen, tuotannon lisääminen on tällä kertaa tunnussana. Sen hyväksi yritetään keksiä kaikenlaisia keinoja, milloin valtion järjestelyä, milloin taas tuotannon vapauttamista valtion holhuunalaisuudesta, mutta apua vain ei näytä tulevan.

Samaan aikaan kasvaa köyhälistön vallankumouksellinen liike. Maailmansota on opettanut työtätekevät luokat näkemään, mihin kapitalistien johtama politiikka saattaa viedä, ja vaistomaisesti käsittämään, että ainoastaan sosialismin toteuttaminen, pikainen toteuttaminen voi pelastaa työtä tekevät luokat ja koko ihmiskunnan perikadosta. Nyt, jos koskaan, on suoritettava köyhälistön vapaustaistelu loppuun — se on sotahuuto, joka

nykyjään kaikuu kaikkialla maailmassa. Jo yksin se seikka, että Venäjän köyhälistö on perustanut sosialistisen valtion ja käy rohkeasti sosialismia toteuttamaan mitä vaikeimmissa olosuhteissa ja puolustautuu yli kahden vuoden ajan voitollisesti koko maailman kapitalismia vastaan, on niin suurenmoinen historiallinen tapahtuma, että jo se yksin antaa tälle ajalle murroskauden leiman. Mutta eihän tuo vallankumousliike rajoitu ainoastaan Venäjälle, vaan se saa jalansijaa kaikkialla. Me elämme toisin sanoen vallankumouksellisessa ajankohdassa, jolloin sosialismin toteuttaminen ei ole enää mikään teoreettinen kysymys, niinkuin se tähän asti on ollut, vaan se on ankara todellisuus.

Olot ovat nykyjään suunnattomasti toisenlaiset kuin ennen maailmansotaa. Ne ovat meilläkin toisenlaiset. Sitäpaitsi on huomattava, että meidän oloja on arvosteltava etupäässä yleismaailmallisen tilanteen mukaan. Se on sokea, joka tällä kertaa ei näe sitä suurta historiallista uudestaan-syntymisprosessia, joka on käymässä kaikkialla. Ja kuitenkin nyt ehdotetaan nykyisen puoluejohdon taholta hyväksyttäväksi menettelytapaponsia vuodelta 1911 ja nimenomaan perusteluissa mainitaan, että ne kelpaavat ohjeeksi sentakia, että olosuhteet eivät senjälkeen muka olisi niin paljon muuttuneet. Mitenkä on mahdollista, että nykypäivän historiaa luetaan näin tavattoman vähän? Porvarivallan luhistumista ja kansan pohjakerosten mahtavaa vallankumouksellista liikettä ei vielä kukaan silloin saattanut aavistaa. Vanha järjestelmä näytti siihen aikaan vielä vahvalta, ja olisi ollut aivan perusteetonta silloin ajatella lopullista rynnäkköä sosialistisen valtion luomiseksi. Senvuoksi vuonna 1911 hyväksytyissä ponsissa vielä erotetaankin työväenpuolueen läheisempi ja kaukaisempi päämäärä, senvuoksi näissä ponsissa vielä erityisesti painostetaan parlamenttaarisen toiminnan tärkeyttä, koska sen avulla saatettiin siihen aikaan vielä kasvattaa työväen luokkatietoisuutta. Suomen työväki oli vasta muutamia vuosia aikaisemmin valloittanut yleisen äänioikeuden ja yksikamarijärjestelmän. Oli aivan luonnollista, että niitä silloin erityisesti kehoitettiin hyväkseen käyttämään, koska ne tarjosivat työväestölle keinon suojella itseään pahimmalta sorrolta.

Mutta joskin vuonna 1911 hyväksytyt ponnet merkitsisivät puolueen paikallaan pysymistä ja sen pakottamista entisiin kaavoihin, niin viime vuoden ylimääräisen puoluekokouksen hyväksymät ponnet, joita yhä vieläkin suositellaan, ovat suorastaan taantumukselliset, vastavallankumoukselliset. Näissä ponsissa lausuttua menettelytapaperiaatetta nykyinen puoluejohto kansalaissodan jälkeen on johdonmukaisesti noudattanut, niin että se oikeastaan on ollut porvarillinen uudistuspuolue eikä mikään vallankumouksellinen työväenpuolue. Näissä ponsissahan ei ole sosialismia nimeksikään, mutta kyllä taistelua sosialismia vastaan. Niissä yllytetään vieromaan vallankumouksellista toimintaa, niissä suorastaan kehoitetaan vastustamaan sitä. Siis kehoitetaan vastustamaan myös sitä valtavaa vallankumouksellista liikettä, joka nykyjään on käymässä ja jota kaikki sorretut tervehtivät uuden ajan alkuna ja josta ainoastaan todellinen apu voi tulla. Ja vallankumouksellista liikettä onkin puoluejohto vastustanut saaden siitä eduskunnassa m. m. Mikko Erichiltä kiitokset.

Paitsi sitä, että porvaristo tahtoo saada sosialidemokraattisen puoluejohdon vastustamaan vallankumouksellisuutta, houkuttelee se sosialisteja myöskin hallitukseen. Sinne on meidänkin puoluejohdollamme ollut halua, niinkuin täällä on aikaisemmin keskustelussa käynyt ilmi. Ja nytkin puoluejohtokunnan taholta ehdotetaan puoluekokouksen hyväksyttäväksi ponsia, joissa puolueen edustajat eräin edellytyksin saattavat mennä hal-

litukseen, porvarilliseen hallitukseen, ja niissä ponsissa luetellaan, millä edellytyksillä hallitukseen voidaan „erityisen poikkeustilan vallitessa men- nä, kuten sotaa estämään, rauhaa rakentamaan, hallitusmuotoa kansan- valtaistuttamaan“ j. n. e. No, ovathan nuo kaikki hyviä asioita, mutta on huomattava, että hallitukseenmenon pitäisi tapahtua yhdessä porvarien kanssa. Ja se on pahasta. Sosialidemokraatit eivät hallituksessa voi tehdä mitään muuta kuin opettaa siellä porvareita, millä tavalla työväestöä on hillittävä. Siellä pönkitetään vain porvarillista yhteiskuntaa ja siten sumen- netaan työväen silmät ja estetään sitä näkemästä suurta historiallista teh- tävänsä. Puolueen koko kansalaissodan jälkeinen toiminta onkin tältä kannalta käsitettävä. Tunnussanahan on ollut, että työväenliike on palau- tettava entiselleen takaisin, meidän ei ole ärsytettävä porvareita, vaan päin- vastoin on työväkeä rauhoitettava ja varjeltava vallankumoukselta. Työ- väkeä rauhoittamalla ja maltillisella toiminnalla muka saadaan parhaat tulokset. Näille hetkellisille saavutuksille, jos niistäkään tällä kertaa voi edes puhua, pannaan pääpaino ja ne julistetaan työväen suuriksi voi- toiksi.

Kun päivän politiikkaan kiinnitetään päähuomio, niin peloitellaan työväestöä myös taantumuksella. Jyrkkä vallankumouksellinen toiminta on kokonaan hylättävä, jotta taantumus ei saisi tuulta siipiinsä. Jos taan- tumus näyttää voimistuvan, niin heti kiiruhdetaan viittaamaan siihen ja kehoitetaan työväestöä muuttamaan menettelytapansa sen mukaan — ole- maan oikeastaan tuota taantumusta vastustamatta. Jos pannaan pääpaino hetkellisille saavutuksille, niin sillä ymmärretään, että vavistaan taantumuk- sen edessä, jos suunnataan katse niiden ohi, niin silloin on subtautuminen aivan toinen. Eihän tilapäinen taantumus voi muuttaa sitä tosiasiaa, että vallankumousaika kestää. Eihän työväestö kulje lopulliseen päämäärään, voittoonsa, yksinomaan voittojen kautta, se kärsii tappioitakin, sen tie kulkee suurin uhrauksin. Sentähden ei pidä katsoa silmiä sokeiksi tila- päiseen tappioon eikä yksinomaan sen mukaan määritellä menettelytapaa.

Meillä on kansalaissodan jälkeen työväkeä johdettu harhaan alituisesti viittaamalla kansalaissodassa kärsittyyn tappioon ja kehoitettu sen mukaan menettelytapaa määrittelemään. On käsitettävää, että puoluejohto on siinä onnistunut, koska maaperä on ollut hyvä sentähden, että työväestö tuon tappion jälkeen on ollut tavattomasti masentunut. Ei ole epäilemistäkään, että työväestö olisi melkein yhtä pian noussut toisella tavalla. Tällä ker- taan on nykyinen puoluejohto nostanut sitä tavallaan, mutta nostanut sitä tarjoamalla luokkasovintoa porvaristolle. Jos siitä sille hyötyä on ollut, niin siitä on ollut toiselta puolen paljon suurempaa vahinkoa. Siitä on ollut ennen kaikkea se vahinko, että nyt tällä kertaa, jolloin työväenliik- keen pitäisi olla lähellä päämääräänsä, on työväen selvää luokkatunnetta himmennetty, ja siitä on johtunut osaltaan se, että työväestö tällä kertaa on meillä jakautumassa kahteen leiriin. Puolue on koottava, mutta se on koottava ainoastaan todellisen vallankumouksellisen liikkeen ympärille. (Pekkalän ympärille!)

Ne periaatteet, joiden pohjalle uusi menettelytapa olisi laadittava, ovat jo lausutut sosialidemokraattisen nuorisoliiton edustajakokouksen menettelytapaponsissa ja niiden perusteluissa. Sentähden minä, samalla kuin ehdotan asian lähetettäväksi valiokuntaan, esitän valiokunnalle evästykseksi menettelytapaponnet, jotka hyvin läheisesti liittyvät nuorisoliiton kokouk- sessa hyväksytyihin periaatteisiin. Ne ovat seuraavat:

Luokkasovintoa köyhälistön ja riistäjäluokkain välillä ei voi syntyä. Se on taloudellinen ja historiallinen mahdottomuus. Se olisi myös köyhä-

listölle hirveä vääryys, sillä se merkitsisi joka tapauksessa vain sitä, että köyhälistö jäisi orjuuteen ja porvaristo herruuteen, olipa sitten orjuus ja herruus kuinka ovelasti tahansa peitetty kapitalistisen kansanvallan varjoihin. Sen vuoksi täytyy valtiollisen toiminnan ensimmäisenä perusohjeena olla, että on pysyttävä erossa luokkasovinto- ja kompromissipolitiikasta ja horjumatta käytävä loppuun asti leppymätöntä köyhälistön luokkataistelua riistäjäluokkain herruuden kukistamiseksi.

Kapitalistinen kansanvalta lakeineen ja laitoksineen on yhtä varma luokkasortojärjestö kuin kapitalistinen yksinvaltakkin tahi mikä muu kapitalistinen valtiomuoto tahansa. Siinä on virkavalta, tuomarivalta ja sotilasvalta taatusti tukemassa riistäjäluokkain etuja ja ennen kaikkea nykyisen riistämisyjärjestelmän kulmakiveä, kapitalistista omistusta. Tämä valtiomuoto on niin järjestetty, että siinä näyttää enimmälle osalle kansasta olevan myönnetty yhtäläinen oikeus vaikuttaa valtioelämän ohjaamiseen tahomaansa suuntaan, mutta kuitenkin ei köyhälistö voi sille myönnettyllä oikeudella saada poistetuksi kapitalistista virkavaltaa tai sotilasvaltaa, ei valloitetuksi valtiollista herruutta eikä lakkautetuksi kapitalistista omistusta. Yksityisiä räikeimpiä epäkohtia ja väärinkäytöksiä voidaan kapitalistisen valtion eduskunnan kautta korjata tai selittää, siis kapitalistisen yhteiskunnan joitakin mätähaavoja lääkitä ja laastaroita, mutta ei voida poistaa itse perusvääryyttä, luokkasortoa ja riistämistä.

Porvarillis-kansanvaltaisen uudistuspolitiikan tarkoituksena on juuri kapitalismin koneiston säilyttäminen sellaisessa kunnossa, että se pyörii liukkaasti ja vaivattomasti. Tässä tarkoituksessa koetetaan 1) korjata kapitalistisen sortokoneiston räikeimpiä epäkohtia, hankauksia ja heikkouksia; 2) koetetaan pimittää köyhälistöä uskottelemalla, että eduskunnallisella uudistuspolitiikalla voidaan saada työväen tila siedettäväksi, vuosi vuodelta yhä paremmaksi, ja että lopulta täten tulevat muka työväenluokan kaikki sosialistisetkin toiveet toteutetuiksi; sekä 3) koetetaan peloitella köyhälistöä, masentaa sen luottamusta omaan voimaansa ja saada se uskomaan, että porvariston mahtivoimat ovat voittamattomat.

Tuollaista työväen vihollisten kavalaria politiikkaa vastaan on herkeämättä taisteltava.

On tarkasti varottava, ettei jouduta edes välillisesti auttamaan vihollisiamme näiden koettaessa eksyttää työväkeä tyytymään porvarivaltion myöntämiin petollisiin etuihin, oikeuksiin ja kahleisiin; päinvastoin on sellainen kansanvaltaisen uudistuspolitiikan naamarilla käypä nimitys aina paljastettava ja saatettava häpeään.

Työväenluokan vapaustahtoa, joka kohdistuu koko kapitalistista järjestelmää vastaan, on selvennettävä eikä sekoitettava, terästettävä eikä tylsytettävä, rohkaistava ja nostettava eikä maahan painettava.

Köyhälistön vapautuksen ensimmäisenä ehtona on, että työtätekevät riistetyt luokat valloittavat porvaristolta omiin käsiinsä kaiken valtiollisen vallan. Tätä tehtävää varten on luokkatietoisien työväen järjestyttävä niin voimakkaasti kuin se kapitalistisessa valtiossa suinkin on mahdollista.

Sitten kun työtätekevä kansa on kukistanut porvariston ja saanut valtiovallan omiin käsiinsä, on yhä valtavammin jatkettava työväen yleisten luokkajärjestöjen luomista ja vahvistamista, niin että järjestynyt työtätekevä kansa itse, koko kansan suuri enemmistö, voi todella olla kaiken vallan haltijana ja käyttäjänä. Ainoastaan siten syntyy todellinen kansanvalta, joka lopettaa tuotannon välineitten yksityisomistuksen ja poistaa luokkavastakohdat, saattaen kaikki kansan jäsenet hyödylliseen luovaan työhön, sekä järjestää sosialistisen yhteiskunnan.

Tämän mukaisesti on työväen luokkataistelussa ohjeena pidettävä, että työväen on kaikkialla mahdollisimman voimakkaasti järjestyttävä ja kukistettuaan porvariston luokkavallan ja valloitettuaan omiin käsiinsä kaikki valtiollinen valta, järjestettävä todellinen työtätekevän kansanemmistön kansanvalta kapitalismin hävittämiseksi ja sosialistisen yhteiskunnan luomiseksi.

Tämä ei suinkaan voisi toteutua jossain yksityisessä maassa, jos muissa maissa kapitalismi säilyisi yhä vankasti jaloillaan. Mutta nyt nähdäänkin kapitalismin perustusten horjuvan kaikkialla. Kapitalistisen maailman sisäiset ristiriidat, jotka johtivat kansainväliseen sotaan, ovat tämän sodan aikana ja sen päätyttyä yhä kärjistyneet sekä johtaneet *kansainväliseen proletaariseen vallankumousliikkeeseen* joka äärettömin ponnistuksin ja uhrein kulkee aste asteelta eteenpäin. Tähän köyhälistön kansainväliseen vapausliikkeeseen on nyt Suomenkin luokkataistelujen kohtalo sidottu. Tätä liikettä vastaan taistelemaan on kaikissa maissa noussut, paitsi porvaristo, myös osa vanhan työväenliikkeen vanhoillisia puoliporvarillisia jäseniä, sosialidemokraattisia oikeistolaisia, saaden aikaan paljon hajaannusta ja turmiota työväen riveissä, avuksi ja iloksi aseistuneelle porvaristolle. Suomen kovia kokenut työväenluokka on epäilemättä kaikkine toiveineen köyhälistön kansainvälisen vapausliikkeen puolella eikä sitä vastaan. Mutta Suomen sosialidemokratian johto on jo toista vuotta harjoittanut päinvastaista yllytystä omassa maassa ja lisäksi yhteistoiminnallaan muiden maiden oikeisto-sosialistien kanssa tukenut näiden kurjaa politiikkaa. Tähän katsoen on Suomen työväen

kaikessa toiminnassaan tuettava köyhälistön kansainvälistä kumousliikettä.

J. Anttila piti tarpeellisena menettelytapalausunnossa määritellä ei ainoastaan yleiset ääriverot, vaan myös yksityiskohtaisemmat taistelutavat. On otettava huomioon nykyinen vallankumouksellinen tilanne, sillä rauhan aikaiset menettelytavat eivät voi tulla kysymykseen enää vanhentuneina. Menettelytapapponet eivät saa olla kangistavat ja toiminnalle kahleeksi muodostuvat. Tätä vaatimusta eivät täytä Tainion ponnet, joiden erinäisiä kohtia puhuja arvosteli ja kaipasi niihin selvennyksiä ja väljennyksiä. Ylimääräisen puoluekokouksen päätöksiä ei olisi uusittava. Hallitukseen meno ei ensinkään saisi tulla kysymykseen. Luki Oulun kunnallisjärjestön hyväksymät ponnet, joiden kannalla on lähes koko Oulun l. etel. vaalipiiri. Ponnet, joita puhuja Nuorisoliiton menettelytapaponsien lisäksi suositeli hyväksyttäväksi, olivat seuraavat:

1) Koska joulukuulla 1918 pidetty puoluekokous ei voinut kokoontua Suomen sos.-dem. puolueen järjestösääntöjen määräämässä järjestyksessä, eikä sen tekemät päätökset silloisen virkavallan painostuksesta vastanneet järjestyneen työväenluokan yleisempää mielipidettä, niin ei Suomen järjestynyt työväestö voi hyväksyä kaikkia mainitun kokouksen tekemiä päätöksiä, eikä pitää niitä järjestyneen työväenluokan tahdon ilmauksena;

2) että Suomen sos.-dem. puolueen tulee tästä edes kaikessa toiminnassaan seurata jyrkkää ja horjumatonta luokkataistelun periaatetta, torjuen kaikki luokkasovintoa tarkoittavat ja luokkavastakohtia himmentävät yritykset, tulkoonpa ne sitten miltä taholta tahansa;

3) että puolueen ja järjestöjen harjoittamassa valistustyössä on selvitettävä, että valtiollisen vallan valloittaminen työväenluokan käsiin tulee olla keinona yksityisomistuksen poistamiseksi, tuotannon yhteiskunnallistuttamiseksi ja sosialistisen yhteiskunnan luomiseksi;

4) että Suomen sos.-dem. puolue seuraa tarkoin köyhälistön vapaus-

taistelua eri maissa, sekä pyrkii aikaansaamaan mahdollisimman kiinteän vuorovaikutuksen jyrkän sosialistisen luokkataistelun kannalla olevien eri maiden sosialististen puolueiden kanssa.

Sulo Vuolijoki: Maailman kysymyksen polttopiste on tällä kertaa Englannissa. Englannin laivasto on nyt sodassa voittaneiden liittolaisvaltain, siis koko maailman vallanpitäjien tärkein voimakeino. Englannin vallanpitäjien valtiollinen vaikutus maailmassa on toistaiseksi ylivoittoinen, eikä ole aihetta otaksua, että ainakaan mikään toinen kapitalistinen maa lähivuosina kykenisi riistämään tuota ylivaltaa Englannilta. Pikemmin voi otaksua Englannin imperialismiin pyrkivän yhä enemmän lujittamaan liittoaan Amerikan Yhdysvaltain imperialismiin kanssa, ja tämän liiton mah-
tavuuden rinnalla ei minkään yksityisen kapitalistisen maan mahti olisi ajan pitkään edes itsensäilytyskykyinen. Ei myöskään voi syntyä sen vastapainoksi toista kapitalististen valtain liittoa, joka palauttaisi maailmansodan kautta kumotun tasapainotilan eri kansallisuuksien kesken. Siitä päivästä asti kuin Saksan imperialismi sodassa lyyhähti polvilleen, vallitsee kapitalistisessa maailmassa englanninkieltä käyttävä sortaja-ylivalta, joka yhä laajentaa hallintoaluettaan ja johtaja-asemaansa — siihen päivään asti, jona englanninkieltä käyttävä köyhälistö ottaa vallan käsiinsä.

Tämä on selvää. Samoin on se, että Englannin kuten muidenkin maiden työväenluokka pyrkii sosialistiseen eli kommunistiseen yhteiskuntaan. Mutta mikä on Englannin porvariston päämäärä? Sen älyminen selventää paljon aseman arvostelua.

Pyrkiikö se ehdottomasti säilyttämään *kaikkea* yksityisomistusta ja vanhaa kapitalismia? Tuskin. Pikemmin se pyrkii perustamaan uutta.

Olisi suuri erehdys uskoa, että vanha yksityisomistus olisi riistäjille aivan välttämätön. Kuten pikkuporvarillinen yksityisomistus on saattanut tulla syrjäytetyksi kapitalistisen yksityisomistuksen tieltä, niin voisi myös jälkimmäinen tulla syrjäytetyksi jonkinlaisen *riistäjäryhmien yhteisomistuksen* tieltä. Tosiasiassa on tätä tapahtunutkin jo vuosikymmenien aikana. Lähtökohtana tällä uudella pääomanomistuksella on ollut osakeomistusmuoto, ja pisimmälle se on kehittynyt renkaissa ja trusteissa, ylipäänsä koko finanssipääoman hallinto-alalla. Siinä ei kapitalistinen omistus enää esiinny samana kuin varsinaisessa yksityiskapitalismissa: se esiintyy siinä etupäässä *hallitusvaltana*. Johdossa olevat kapitalistiryhmät siinä hallitsevat ja käyttävät riistämistarkoitukseen enimmäksi osaksi sellaisia alistettuja pääomapaljouksia, joita he eivät itse omista, siis harjoittavat riistämistä etupäässä toisten kootulla pääomalla. Osaksi samaa luonnetta on useissa osuuskuntamuotoa käyttävissä kapitalistisissa suuryrityksissä. Läheistä sukua finanssipääomalle on nykyaikainen *valtiopääoma* (johon voidaan lukea myös tärkein osa kunnallispääomaa).

Nykyajan valtio on yleensä suurin kapitalisti maassa. Useissa maissa jo aivan ylivoimainen. Sillä on tässä suhteessa kerrassaan toinen merkitys kuin sillä valtiolla, joka vapaakaupan aikakaudella oli kapitalistien poliisivartijana. Se oli kehittynyt jättiläiskapitalistiseksi jo ennen maailmansotaa ja tämän sodan aikana se sotaikäyvissä maissa paisui tässä suhteessa valtavaan mahtiin — samalla kuin yksityiset kapitalistit ja monet mahtavat kapitalistiyhtymätkin menettivät valtiokapitalismin rinnalla merkitystään.

Tämän kehityksen jatkumista — varsinkin voittajamaissa, mutta myöskin voitetuissa — vaativat nyt riistäjäluokkain tärkeät edut. Ne vaativat mahdollisimman mahtavaa valtiokoneistoa. Sitä vaatii Englannissakin jo riistäjäluokkain vallanlaajennuspyrintö, joka ulottuu kaikkiin maanosiin.

Sitä vaatii Englannin tuonnin ja viennin ohjaaminen niin, että sen kautta kotimainen kansantalous voisi jälleen järjestyä ja kohota maan valtiollisen mahtavuuden mukaiseen riistäjämahtiin. Ja vihdoin oman maan vallankumouksellisen työväen kurissapitäminen vaatii valtiomahdin lujittamista.

Valtion suuret tehtävät kaikilla edellämaituilla aloilla ovat sellaiset, ettei tarpeen vaatimaa voimaa sen koneistoon saada lisäämällä pelkästään sen valtiollista valtaa. Täytyy lisätä myöskin valtion taloudellista mahtia. *Yleinen valtiokapitalismi näyttää senvuoksi olevan Englannissa kuten muissakin kapitalistisissa maissa riistäjäluokkain tulevaisuuden päämääränä* — osaksi vielä tiedottomana tällä hetkellä, osaksi jo tietoisena.

Valtio, joka olisi maassa ainoana kapitalistina, se olisi valtio korkeammassa voimassaan. Sen voimakkaammaksi sitä ei voi edes ajatella. Se olisi silloin poistanut sekä yksityis- että ryhmäkapitalismin, mutta ei suinkaan riistämistä eikä riistäjiä. Riistäjinä olisivat silloin suunnattoman valtiokoneiston hallitus- ja virkaherrat. Riistettyinä olisivat työntekijät. Sorrettuja olisivat kaikki muut paitsi korkeimmat virkaylimykset.

Se valtio olisi *yksi ainoa valtava trusti*, joka kaikkivaltiaana ylläpitäisi sekä valtiollista että taloudellista monopoliaan, vieläpä pitäisi kahleissa kansan henkisenkin elämän. Koko maa olisi vain suuri pakkotyövankila.

Tähän äärimmäisyyteensä asti ei tietysti tämäkään järjestelmä voisi kehityksessään päästä. Jo paljon ennemmin tekisi orjuutetun kansan katkeruus varmasti lopun noin hirveästä johtokoneistosta, vaikkapa jok'ainoa sen virkamies olisi hyvin asetettu suojeluskuntalainen ja kaikilta muilta ihmisiltä olisi kielletty aidanseipäät ja kynäveitsetkin.

Mutta tuohon suuntaan käy porvariston määrävän osan pyrkimys yhä selvemmin. Finanssiylimykset pyrkivät hallitsemaan valtiota ja päästessään varmasti valtiokoneistossa hallitsemaan aseman he ovat kyllä valmiit edistämään valtion kaikkivaltaisuutta. Vanhan *työväenliikkeen virkamieskunta* taas, joka enimmältä osaltaan on porvarillista sekä vanhastaan ajaa valtiokapitalistista ohjelmaa (valtiososialismia), se pyrkii liittoutumaan hallitsevan porvariston kanssa. Sille tulee valtiokoneistossa olemaan tarjona lihavia virkapaikkoja ja paljon valtaa (varsinkin Saksassa ovat jo päässeetkin hyvään makuun). Porvaristolle taas liitto näiden työväenjohtajain kanssa on edullinen työväenluokan harhaan johtamiseksi ja hajottamiseksi.

Se liitto olisi „socialismin“ nimeä käyttävää valtiokapitalismia. Sikäli kuin se Englannissa ja Yhdysvalloissa voittaisi, muodostuisi näiden valtiomiesten johtamasta „kansain liitosta“ maailmahallitseva *trustien liitto*. Muiden maiden valtiotrustit olisivat niiden kontrollin alaisia haaraliikkeitä.

Tätä pyrintöä ei enää voi nimittää vanhalla nimellä imperialismiksi. Se on jotakin korkeampaa, sanottakoonpa sitä sitten valtiotrustiudeksi tai mammonismiksi tai miksi tahansa. Päämaalina sillä on joka tapauksessa sen valtakunnan lopullinen järjestäminen maan päälle, jota Raamatun kielessä on mainittu nimellä „saatanan valtakunta“.

Siis tiedämme, mihin porvaristo pyrkii. Mutta mihin se pääsee, on eri asia. Miten pitkälle se pääsee pyrkimystensä päämäärää kohti, sitä emme vielä tiedä. Se asia tulee vasta edessäolevissa luokkataisteluissa ratkaistuksi. Näemme, että valtiotrustius eli mammonismi on ainoa järjestelmä, joka enää voisi maailmassa edes joksikin aikaa päästä voitolle nousuvasta sosialismista eli kommunismista. Mutta pääseekö se ja jos pääsee, niin moneksiko vuodeksi. Siitä ei vielä ole varmaa tietoa, tällä hetkellä on ainoastaan todennäköistä, että porvariston uusi suunta ei edes muu-

tamaksi vuodeksikaan pysty voittamaan niitä tavattomia vaikeuksia ja vasta-voimia, jotka sen tiellä ovat ja joita yhä nousee ja kasaantuu.

Hajoaminen, desorganisationi, leviää nyt hurjaa vauhtia kaikessa kapitalistisessa maailmassa. Niin myös koko Suur-Britannian valta- ja kontrollialueella. Kansalliset itsenäisyysliikkeet Irlannissa, Egyptissä, Intiassa, Persiassa sekä vanhasta Venäjästä eronneissa maissa ovat — mikä enemmän mikä vähemmän — sellaisia hajaannuksen ilmiöitä, jotka suuresti sitovat Englannin sortovallan voimia, tehden sille viikko viikolta yhä vaikeammaksi tehokkaan kontrollin ja kurin pidon. Englannin sortovalta on vanhastaan tottunut käyttämään välillistä hallitsemistapaa alistamiensa kansojen suhteen, missä se vain on päinsä käynyt. Senmukaisesti se nytkin koettaa esim. Venäjästä eronneissa maissa aluksi estää jokaisen vahvan hallitusvallan muodostumista, sitten alistaakseen nämä maat suoranaisempaan riippuvaisuuteensa. Samaa tarkoittaa Englannin hallitus politiikallaan myös itse Venäjän suhteen. Mutta tätä sen pyrintöä häiritsee ja uhkaa Venäjästä eronneiden kansojen porvarillinen riippumattomuuspyrintö ja vielä enemmän työväen sosialistisen neuvostovallan vahvistuminen Venäjällä. Välillinen hallitseminen on sellaisina murrosaikoina kuin nykyään ylen heikkoa hallitsemista — se voi helposti päästää koko riistan käsistään. Mutta voimakkaampaan alistuspolitiikkaan Itä-Euroopassa ei Englannin hallituksella nyt ole varaa. Mikäli sotavoiton arvaamattoman suuret saalistusmahdollisuudet näyttävät lipuvan irti Englannin vallan kynsistä, synnyttää se tietysti tyytymättömyyttä Englannin porvaristossa. Mikäli hallitusvalta ei kykene ulkopolitiikallaan hankkimaan maahan halvempia elintarpeita ja raaka-aineita, siis alentamaan Englannin teollisuuden tuotantokustannuksia sekä turvaamaan Englannin vientitavaroille pysyväisesti korkeita monopolihintoja, lisääntyy siitakin porvariston tyytymättömyys. Ja mikäli näyttäisi lähenevän vaara, että Egypti ja Intia pääsisivät irtaantumaan itsenäisiksi, tulisi Englannin imperialistisen porvariston tyytymättömyys muuttumaan raivoisaksi hallitustaan vastaan. Sota-aikana valtion toimenpiteillä häiriöön saatettu talouselämä ei ota Englannissakaan enää järjestyäkseen. Jo sen järjestämisyrietyksetkin synnyttävät ristiriitaa. Osa porvaristoa etujensa mukaisesti kannattaa valtion säännöstelyn jatkamista ja kehittämistä yhä pitemmälle valtiokapitalismia kohti; toinen osa taas vastustaa tätä ja vaatii entisen „vapaan liike-elämän“ palauttamista — mikä ei ihme olekaan tässä vanhain vapaakaupparaditsionien maassa. Loyd George nykyään näyttää lupaavan — molempiakin, joka sillä liukastelutiellä ajaa hallituksen yhä auttamattomampaan umpikujaan.

Näihin Englannin porvariston tyytymättömyyden ja sekasorron lähteisiin liittyy suurin ja vuolain: *proletaarisen vallankumouksen pelko*. Kumouksen henki leviää laivastossa, sotaväessä ja koko köyhälistössä. Hallitus liukastelee sen edessä ja menestyy aikansa — mutta kuinka kauan? Ei ole toistaiseksi merkkiäkään siitä, että kumouksellinen henki olisi Englannissa laskeutumassa. Päinvastoin, kaikki merkit osoittavat sen kohoavan ja leviävän. Rautatieläislakon helppo voittaminen kuluneena syksynä näyttää olleen hallitukselle pikemminkin uhkaava pyrrhuksenvoitto, sillä hallitus siinä julkealla lehmäkaupallaan ammatillisen liiton johtajain kanssa saattoi nämä parhaimmat tulevaiset apurinsa arveluttavaan valoon työväen silmissä. Uusi, yhä suurempi kuohunta on työväessä nousemassa. *Bolshevismi* on jo nykyään innostuttavin tunnussana Englannin, kuten Ranskankin työväenluokan keskuudessa — Venäjän kommunistisen kumouksen punainen lippu on sielläkin innostuttavin voiton viiri.

Nämä merkit osoittavat selvästi, että *Englanti nyt rientää vinhaa vauhtia suurta käännettä kohti*. Purkaus ei voi olla enää kaukana. Ihmettelisin suuresti, jos se viipyisi ensivuoden loppuun asti. Mutta tällä en suinkaan vielä väitä, että siellä edessäoleva voimain purkaus tulee olemaan voittoisa kommunistinen vallankumous.

Sitä emme vielä tiedä. On näet toistaiseksi avoinna toinenkin mahdollisuus: Ensimmäinen purkaus voisi olla Englannissa mammonistinen kumous.

Vallankumous tulee joka tapauksessa siinä purkauksessa tapahtumaan. Pelkällä parlamenttaarisella hallitusvaihdoksella ei voi ajatella Englannin enää selviytyvän siitä kriisistä, jonka lähteitä edellä olen luetellut: Nykyinen hallitus siellä — sodan voittajahallitus — on porvarillinen kokoomushallitus. Sen vaihtaminen toisenlaiseen porvariryhmän kokoomushallitukseen ei tekisi hallitusvaltaa voimakkaammaksi, vaan entistä heikommaksi. Sen arvovaltaa voi Englannin porvaristo kohottaa ainoastaan sillä, että se kutsuu viimeisen reservinsä tuleen, toisin sanoen *jättää johtavan aseman hallituksessa vanhan työväenliikkeen johtaville virkamiehille*, samoinkuin Saksan porvaristo teki vuosi sitten.

Mutta tämän hallituskeikauksen ehtona on Englannissa valtiokapitalistinen ohjelma. Ja se merkitsee siellä jonkinlaista vallankumousta. Mieskohtaisesti kai monet Englannin työväenjärjestöjen johtoherrat voisivat kyllä astua hallitukseen ilman mitään ehtoja. Ei heille valtiokapitalistienkaan ohjelmansa niin pyhä ole, etteivät siitä voisi luopua, kun suuremmat herrat kauniisti pyytäisivät. Mutta ohjelmattomina he eivät nyt enää voisi hallituksessa tehdä porvaristolle sitä palvelusta, mitä se tarvitsee. He näet menettäisivät lopunkin työväen luottamuksesta, eivät pystyisi työväkeä pettämään eikä rauhoittamaan. Mutta sitähän porvaristo tarvitsee ja toivoo heiltä. Senvuoksi se tarvitsee heitä palvelukseensa juuri työväen järjestöjen edustajina ja luottamusmiehinä, siis näiden järjestöjen suostumuksella ja kannatuksella. Sitä taas ei saataisi niistä muodostettavalle hallitukselle ainakaan millään muulla kuin valtiokapitalistisella ohjelmalla.

Se hallituksen ohjelma huudettaisiin tietysti — sosialismiksi. Varsinkin työväenliikkeestä kohonneet hallitusherrat itse huutaisivat kansalle äänensä käheiksi! „Nyt on sosialismi voittanut! Nyt on tullut sosialistinen hallitus!“

Tuleeko Englannin työväki edes aluksikaan uskomaan tuota jättiläispetosta, joka siellä pian odotettavissa on? Epäilemättä osa tulee uskomaan, osa ei, enempää varmuutta ei nyt vielä ole. Tällä hetkellä näemme Englannissa laajain järjestyneiden työväenjoukkojen vielä kulkevan sokeina „valtiososialistisen“ ohjelman lumoissa — huolimatta bolshevistisenkin tunnustuksen ihailusta. Saako noiden joukkojen suuri enemmistö silmänsä auki siksi kuin vallankumouksellinen purkaus alkaa? Ymmärtääkö se silloin karistaa valtiososialistisen valheen pois päältä ja astua päättäväisesti työväen sosialismin tielle? Onko Englannin työväen joukkojen proletaarinen vallankumouksellinen sisu ja sotakyky silloin niin suuri, että se yhtä kyytiä heittää uuden mammonisminkin piispat samaan, johon silloin viskataan vanhan kapitalismin ja imperialismin invalidit?

Sitä toivomme, mutta sitä emme vielä varmasti tiedä. Tiedämme kommunismin lopuksi voittavan maailmassa, ja sen voitoksi meidän on joka hetki tehtävä työtä ja käytävä taistelua. Mutta vasta avonaisen kumoustaistelun jälkeen tulee määrätyn voiton hetki. Englannin lähin vallankumouspurkaus voi pukeutua muotoihin, joita nyt ei arvata. Se voi tapahtua verraten rauhallisestikin, jos porvaristo astuu siellä ratkaisevat

askeleensa valtiokapitalismia kohti. Mikäli taas ratkaisu viipyy, saattaa voimain purkaus tulla sitä väkivaltaisemmaksi ja toiveet työväenluokan välittömästä voitosta suuremmiksi.

Suurella sydämenjännityksellä saa siis koko maailman köyhälistö odottaa, mitä Englannista kohta rupeaa kuulumaan. Silloinkuin siellä köyhälistö voittaa ja saa kaiken vallan tukevasti omiin käsiinsä, silloin voidaan muuallakin täysin varmasti sanoa: Nyt on maailman proletarisen vallankumouksen voitto ratkaistu! On enää loppulakaisu jäljellä.

Mutta tämä ei suinkaan sisällä sitä, että muualla olisi kädet ristissä odotettava Englannin taistelujen tuloksia. Englannin köyhälistön vallankumous on elimellinen osa köyhälistön kansainvälistä vallankumousliikettä, jota käydään kaikissa maissa. Venäjän köyhälistön sankarillinen taistelu auttaa Englannin köyhälistön taistelua ja päinvastoin. Samoin niiden molempain taistelu auttaa Saksan köyhälistön taistelua, ja tämä taas auttaa niitä. Jokaisen maan köyhälistö vallankumouksellisella luokkataistelullaan edesauttaa sekä omaa voittoa että muiden maiden köyhälistön voittoa; ne ovat erottamattomasti yhteensidotut.

Venäjällä köyhälistön puna-armeija nyt lyö voiton voiton perästä. Saksa on proletarisen vallankumouksen partaalla. Siellä on porvaristo jo kuluttanut viimeisen reservinsä — oikeistososialidemokraattisen virkamieskunnan — työväen rauhoittamisessa. Historiallinen tuomiopäivä voi siellä tulla milloin tahansa; sangen mahdollista on, että se tulisi jo ennen Englannin ratkaisua. Kaunis Ranska on proletarisesta vallankumouksesta raskaana — ihana Italia pitkälle kehittyneessä raskauden tilassa. Itävalta kärsii jo ylimenneen synnytysajan tuskia, kärsii ja mätänee. Siellä on luonnollisen kirvoituksen esteenä Habsburgien monarkian nationalistisista elosteluista perinnöksi jäänyt luovalo, sodassa kärsitty perinpohjainen runtelu sekä pikkuporvarillisen sosialidemokratian kuivetustauti.

Suomessa pysyy porvaristo toistaiseksi vallassa äärimmäisen aseellisen diktatuurin avulla, ei enää muuten. Tällä diktatuurillaan porvaristo itse julkisesti myöntää, että sen viimevuotista voittoa uhkaa joka hetki suuri vaara, köyhälistön vallankumouksen voitto, että siis kansalaissota ei ole vielä lopulliseen ratkaisuunsa asti taisteltu.

Suomen porvaristo saavutti viimevuotisen voittonsa Saksan imperialismin avulla. Se luuli silloin päässeensä vapaaksi. Se ei ollut koskaan ennen maistanut vapautta. Oli ollut ensin Ruotsin ja sitten Venäjän vallassaolijain orjavoutina ja samalla itsekin oli orja. Nyt se tuli vapaudesta suuruudenhulluksi. Toimeenpani luokkakoston, jonka julmuus oli täyttä mielipuolisuutta. Ja rupesi tavoittelemaan riippumattoman Suur-Suomen asemaa, Pietarin vapautusta j.n.e. Se ei älynnyt, että riippumaton Pien-Suomikin on — suuri utopia. Niin kauan kuin riistäjäjärjestelmää maailmassa kestää, ei Suomen valtio voi olla muuta kuin alustalainen, torppari tällä Europan kulmalla. Viime vuonna se oli Saksan imperialismin käskyläinen, nyt se on Englannin hallituksesta riippuvainen. Totta kyllä se ei ole vielä niin riippuvainen, kuin englantilainen isäntä tahtoi. Isäntä suhtautuu tähän torppariinsa eli pikku pomoonsa arvostelevasti ja koettaa kiristää sen riippuvaisuutta tiukemmaksi. Valkoinen pikkupomo taas nationalistisessa matalajärkisyysdessään pitää kiinni *vapautuksen* mielikuvitelmostaan, vaikka näkeekin joka päivä, että enin osa kansallista riippumattomuuttaan on vain kuviteltua ja loppuosa — vahinkoa itselleenkin. Jos Suomen porvaristo valtiollisilla voimillaan jaksaisi ylläpitää itsellään todellista riippumattomuuden asemaa, olisi siitä kapitalistisen maailmanjärjestyksen aikana sangen surulliset seuraukset. Täällä kuolisi nälkään sekä työ että pääoma ja valtio. Nyt ovat työväki, teollisuus ja valtio nälänhädässä — maan

liiallisen riippumattomuuden takia. Ainoastaan huijarit ja varkaat — taoudellisesti ja poliittisesti — täällä lihovat ja lisääntyvät.

Mikäli maailmassa mammonismi joksikin aikaa voittaa, joutuisi Suomi englannin kieltä käyttävän trustien liiton pieneksi epäitsenäiseksi haara-likkeeksi. Silloin taas, kun kommunismi maailmassa voittaa, pääsee Suomi vapaaksi — ei muista kansoista riippumattomaksi silloinkaan, mutta vapaaksi sorrosta ja nylkemisestä sekä osalliseksi yhteistyön siunauksista muiden vapaiden kansain kanssa. Englannin tahi trustien liiton alustalaisena voisi Suomen kansa ainakin elää — elää riistetyn torpparin vieliäistä elämää. Mutta maailman Neuvosto-tasavaltain liitossa vasta tämäkin kansa vapaana kasvaa, luo ja vaurastuu.

Suomen valkoinen natsionalismi puskee kuin lautapää sonni kahta suurta kalliota vastaan: Köyhälistön kansainvälistä vallankumousta ja Englannin herravaltaa vastaan. Englannin herravaltaa vastaan puskuroinnillaan se luonnollisesti tekee — edelliselle palvelusta.

Tosin kuuluu naurettavalta paradoksilta väite, että Suomen valkohurjimuksetkin suoranaisesti edesauttavat proletaarista maailman vallankumousta. Mutta siinä on kuin onkin perää — historia on toisinaan suuremmoinen irvihammas. Samoin kuin pikku Viron pikku porvarit utopistisella kansallisuuskiihkollaan häiritsevät Suur-Britannian maailmanvallan etenemistä Itä-Eurooppaan, samoin tekee myös Suomen maatiaisporvari. Suomalainen lautapää on vain puskemisessaan vielä heikompi kuin virolainen. Se on näet jo hätääntyneempi, epävarmempi — vihaa olisi pirusti, mutta tunto sanoo että sarvet ovat hoikat ja kallio kova. Suokoon Jumala yhä lisää maatiaistuhmuutta.

Yksityiskapitalismi on Suomessakin jo kuolemaan tuomittu, joko sen syrjäyttää ensin valtiokapitalismi tahi välittömästi sosialismi.

Laillisen työväenliikkeen virkamiehistön valkoinen osa, joka on enimmäkseen valkoisen terrorin aikana pinnalle noussutta ainesta, se ajaa täällä innokkaimmin kapitalistisen maailman pelastuksen aatetta: valtiokapitalismia. Sosialismi on valtiokapitalismin vastakohta. Aamupäivällähän täällä professori Voionmaa hyvin innokkaasti puolusti tätä valtiokapitalismia. Hän on yksityiskohtaisimmin esittänyt heidän päämääränsä puoluekokousta varten laatimassaan alustuksessa n. s. „sosialisoimis“-ohjelmassa. Se on kemiallisesti puhdas kaikesta sosialismista. Se sisältää alusta loppuun pelkkää valtiollistuttamista s. o. yksityiskapitalismin tuotannon kuljetuksen ja vaihdon muuttamista kapitalistisen valtion (ja kuntain) kapitalistiseksi liikeyritykseksi. Se käy Voionmaan ja kumppanien suussa tietysti „socialismin“ nimellä. Kuvaavaa on, että esim. valtion rautateissä hän ei näe mitään „sosialisoitavaa“. Nehän ovat jo valtion hallussa — siis ilmeisesti ne jo edustavat voionmaalaista sosialismia. Kunhan muut kulkulaitokset saataisiin vain samaan asemaan.

Siinä on valtiokapitalismin tyyppi. Suomen valtion rautateillä vallitsee virkavaltainen hierarkia, johon ainakin muutamia vuosia sitten kuului 19 asteittain ylenevää virkaluokkaa. Onko noiden virkakastien lukua nyttemmin vähän vähennetty tai paljon lisätty, sitä en ole kuullut. Mutta jokainen asiantuntija myöntäne, että niiden monilukuisuus ainakin suurimmalta osaltaan johtuu „asian luonnosta“ s. o. valtiokapitalismin luonnosta. Jos valtiosta tulee ainoa kapitalisti maassa, tarvitaan siinä valtiokoneistossa todennäköisesti vielä useampikerroksinen virkavalta.

Socialismi eli kommunismi on valtion vastakohta. Se tarkoittaa valtiosta vapautumista, valtion lopettamista. Sillä valtio on kone, jolla sorretaan kansaa, kone, jonka voimakeinoilla kansaa väkisin pakotetaan totte-

lemaan ja palvelemaan niitä ihmisiä tai luokkia, jotka valtiossa ovat hallitsevana kerroksena. Kapitalistien valtio on kansan pienen vähemmistön käsissä oleva kone työtätekevän kansan enemmistön hallitsemiseksi ja riistämiseksi. Niin tulisi olemaan myöskin sellainen kapitalistinen valtio, joka ottaisi omiin käsiinsä kaikki yksityisten kapitalistien ja yhtiöiden pääomat ja liikkeet. Aamupäivällä esitellyn Voionmaan ehdotuksen mukaan se tulisi olemaan vielä pahempi kansan sortaja kuin nykyiset kapitalistit.

Tosin työväenluokkakaan ei voi hypätä suoraan kapitalistisen valtion pakkovallasta sosialismin vapauteen. Sekin tulee väliaikaisesti tarvitsemaan valtiokonetta, kapitalismin hävittämiseksi ja sosialismin perustusten rakentamiseksi. Siihen tarvitaan alussa järjestettyä pakkovaltaa, siis valtiota. Sitä murroskautta sanotaan työväen diktatuurin ajaksi. Työväenluokka käyttää silloin valtiovaltaa porvariston riistämiseksi ja sen vastarinnan musertamiseksi, muuttaakseen entiset omistavat luokat hyödyllisen työn tekijöiksi. Se on kansan enemmistön pakkovaltaa vähemmistöä vastaan. Ja siihen ei sovi kapitalistisen valtion virkavaltainen koneisto. Se koneisto täytyy työväenluokan heti voitolle päästyään lopettaa ja luoda itselleen sopivampi koneisto: *neuvostovaltio*, jossa, mikäli mahdollista, jokainen työmies toimii sekä lainsäätäjänä että samalla lain toimeenpanijana. Sitä on työkansan diktatuuri eli työväenvaltio, joka täyttää historiallisen ylimenotehtävänsä ja sen jälkeen — kuolee pois, kommunistisen yhteiskunnan vapauden tieltä.

Oikeistososialidemokraatit kyllä näyttävät kuvittelevan, että valtiokapitalismin voisi yhdistää yleisen kansanvaltaisuuden, siis luoda valtiosta *kapitalistisen kansanvallan*. Se on vielä mahdottomampi utopia kuin Suomen riippumattomuus. Sitä ei voi edes kuvitella todelliseksi, jos pystyy johdonmukaisesti ajattelemaan sanojen merkitystä. Se on samaa kuin „viisas hulluus“ — jossa ei ole järjellistä ajatusta muussa mielessä kuin mikäli sillä tahdotaan sanoa: petollinen hulluus. Professori Voionmaa onkin mahdollisesti tahtonut sanoa juuri tämän ajatuksen päättäen siitä, että hän on ehdottanut liitettäväksi eräänlaisia työväenneuvostojakin kapitalistisen valtiokoneen ruuveiksi ja muttereiksi. Tietysti hän on ehdottanut sellaisia neuvostoja, joilla todellisuudessa ei olisi mitään valtaa eikä muuta virkaakaan kuin työväen silmien pimittäminen.

Suomen oikeistososialidemokraatit näyttävät hämäästi tarkoittavan ihannevaltiollaan jonkinlaista suurta osuuskuntaa tai osuuskuntain liittoa. Mutta todellisuudessa ei niissäkään vallitse kansanvalta, vaan hallitsee virkavalta. Mitä sitten valtiossa, jossa kaikkien riistäjäluokkainkin pitäisi olla „kansanvallasta“ osallisina. Porvaristo ei koskaan tappelematta suostuisi semmoiseen rehelliseen kansanvaltaan, jossa työtätekevä kansan enemmistö saisi vapaasti johtaa valtiota ja määrätä sen asiat mielensä mukaan. Ei semmoista usko kukaan. Porvaristo voi vapaaehtoisesti myöntyä paljonkin: se voi ottaa satulasepän presidentikseen ja latojan pääministerikseen; hätätilassa vielä enemmän: se voi luopua osasta yksityisomistustakin. Mutta yhtä se ei koskaan tee muuten kuin köyhälistön voittavan voiman edessä: sitä, että jättäisi vallan työväenluokalle.

Suomessa tämä on nyt vielä selvempi asia kuin useimmissa muissa maissa. Jos kapitalistinen kansanvalta voisi astua täällä voimaan edes sen vertaisena, kuin oikeistososialidemokraatitkin viimevuotisessa puoluekokouksessaan vaativat, jos siis avattaisiin todellinen kokoontumis- ja sanavapaus sekä hajoitettaisiin suojeluskunnat — mitä silloin tapahtuisi?

Vallankumous. Varmasti muutaman viikon sisällä se tapahtuisi, vaikkapa yksikään kommunismin agitaattori ei suutaan avaisi. Siis se kapitalistinen kansanvalta ei kestäisi historian todellisuudessa — se kuolisi heti synnyttyään.

Tosiasiassa se ei enää näy jaksavan edes syntyä. Suojeluskunnat kuuluvat meillä jo kapitalistiseen valtiomuotoon. Ne tulevat kuulumaan myös oikeistososialidemokraattien ihannevaltioon, jos se joksikin aikaa voittaisi. Herra Huttunen, joka julkisesti puolustaa suojeluskuntia, on Suomen valtisosialisteista kaukonäköisin. Tai ainakin rehellisin. Valkoisen sosialidemokratian ja muiden porvaripuolueiden välillä on kyllä olemassa erinäisiä puolue-eroavaisuuksia. Mutta ne ovat kaikki tilapäisiä, ohimeneviä, soviteltavia — häviävän pieniä verrattuna siihen suureen periaatteelliseen kuiluun, joka erottaa valkoisen sosialidemokratian punaisesta sosialidemokratiasta, työväen aatteesta.

Valkoisia sosialidemokraatteja ei pidä käsittää taantumuksellisiksi sosialisteiksi, vaikka he alati vetoavat taantumuksen vaaraan ja vanhan työväenliikkeen vanhoihin kaavoihin. He uskovat kyllä taantumuksellisten valkoiseen voimaan, mutta samalla he uskovat porvariston tulevaisuuden aatteen, valtion kaikkivaltiuteen. He eivät niin ollen ole taantumuksen sosialisteja, vaan tulevaisuuden porvareja.

Työväenluokka uskoo toivonsa sosialistiseen vallankumoukseen. Tässä suhteessa on Suomen työväki jo hyvin kypsä. Valkoisen sosialidemokratian näennäinen kannatus on täällä vain ohimenevä, valkoisen terrorin luoma ilmiö, ei muuta. Suomi on nyt kuin suljettu pullo ja siinä sekoittumattomina kaksi kaasua, jotka tarvitsevat vain ilmaa räjähtääkseen.

Ilmaa saadaan. Tuskin kapitalistisen kansanvallan yrityksellä. Vaan köyhälistön kansainvälisen kumousliikkeen voitoilla. Tältä perustalta on mielestäni työväenpuolueen menettelytapakysymystä nyt ryhdyttävä tarkastamaan. Eikä sellaisen ahtaan teorian kannalta, joka ei tunne muuta kuin parlamenttarismin ja anti-parlamentarismin.

Vähin, mitä tältä perusteelta katsoen täytyy menettelytavan periaatteissa nyt julki lausua, on nähdäkseni se, mitä on lausuttu Sosialistisen Aikakauslehden viime numerossa julkaistussa ehdotuksessa. Sitä paitsi on suoranainen yhtyminen kolmanteen Internationaleen ehdoton vaatimus puolueelle, joka tahtoo työväen vallankumouksen puolueesta käydä.

J. Aalto: Pekkanan puheeseen ja Sulo Vuolijoen filosofiseen pakinaan olisi yhtä ja toista vastattavaa, mutta asiassa tuntuu olevan sellaisia ristiriitoja, joita ei väittelemällä voida miksiäkään korjata. Puoluekokouksesta saa sen kuvan, että se on parlamentti jossa on vasemmisto, keskusta ja oikeisto. Keskisuomalainen työväestö ei hyväksy kumpaakaan äärimmäisyyttä. Niin esim. Jyväskylästä, Tampereelta ja Turusta on lähetetty hyvin samantlaiset ponnet puheena olevassa kysymyksessä ilman, että on ollut mitään keskinäistä vuorovaikutusta.

Äärimmäiselle vasemmistolle huomautettakoon, että täällä eivät olosuhteet ole muuttunut siinä määrin, että olisi luovuttava parlamenttarismita. Asemaa on arvosteltava omien voimien mukaan ja kokoonnuttava sellaisen ohjelman ympärille, jonka voi omilla voimilla toteuttaa. Ehdotti asian lähettämistä valiokuntaan ja siellä käsittelyn perusteeksi otettavaksi seuraavat Vaasan l. itäisen vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnan laatimat ponnet:

1:si. Vakuutettuna siitä, että porvariston ja työväen välinen luokkavastakohta kapitalistisessa yhteiskunnassa yhä kärjistyy, ja näin ollen myös luokkataistelu yhä kiihtyy ja laajenee, sekä käsittäen että työväen aseman auttaminen vähittäisiä parannuksia valtaamalla on välttämätöntä eikä heikonna työväen taistelukykyä vaan päinvastoin sitä vahvistaa, selittää kokous, että sosialidemokraattisen puolueen on edelleen jyrkän luokkataistelun kautta valtiollisella, ammatillisella ja osuustoiminnan alalla pyrittävä

varmistamaan työväenluokan jo saavuttamia oikeuksia, vapautta ja etuja sekä uusia valloittamaan, niin että Suomen työväenluokka mahdollisimman pian tulisi kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi voittamaan valtiovallan porvariston käsistä ja yhdessä kansainvälisen työväenluokan kanssa toteuttamaan sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken luokkavallan ja riistämisen lopettaminen.

2:si. Käsittäen, että työväen luja ammatillinen järjestäytyminen on kaikelle menestykselliselle luokkataistelullemme välttämätön ehto, teroittaa puoluekokous ammatillisen työväenliikkeen edistämisen välttämättömyyttä.

3:si. Sensuuntaiset käsitykset ja uskottelut, että vaalitaisteluun ja eduskuntatyöhön osaaottaminen taikka köyhälistön kaipaamain yhteiskunnallisten uudistusten puolesta taisteleva eduskunnassa olisivat nykyoloissa Suomen työväelle toisarvoisia asioita, selittää kokous työväen taistelulle turmiollisiksi sekä päinvastoin katsoo, että puolueen jäsenten on tarmokkaasti puolustettava saavutettuja eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrittävä niiden laajentamiseen ynnä entistä pontevammin otettava osaa vaalitaisteluun ja siinä tehtävä selvästi ja peittelemättä tunnetuksi sosialidemokratian periaatteita ja ohjelmaa, kerättävä yhä valtavampia köyhälistöjoukkoja puolueemme vaatimusten taa.

4:si. Sosialidemokratisen eduskuntaryhmän on valtiopäivillä, tarmokkaasti toimien ja valtiollista asemaa aina tarkoituksenmukaisesti hyväkseen käyttäen, koetettava yleensä joka tilaisuudessa vallata työväenluokalle niin paljon etuja kuin kulloinkin suinkin on saavutettavissa.

Mutta älköön eduskuntaryhmä pyrkikö itsenäisyyttään rajoittaviin liittoihin eikä porvarillista hallitusta kannattavaksi kokoomuskoplaksi minkään porvaripuolueen kanssa, älköökä sosialidemokraattiset edustajat tuollaisten liittoutumisten helpottamiseksi koskaan yrittäkö peitellä tai sekottaa luokkavastakohtia eikä tavoitella nykyoloissa yhteiskunnallisen rauhan harhakuvaa, sillä kaikki senkaltainen pyrkimys eduskunnassa, kuten eduskunnan ulkopuolellakin, on työväenliikkeen eksyttämistä, joka jos se onnistuisi, muuttaisi sosialidemokraattisen puolueen nykyiseen järjestelmään mukautuvaksi porvarilliseksi uudistuspuolueeksi.

Päinvastoin on sosialidemokratisten edustajain muistettava, että mitä itsenäisemmin he taistelevat, mitä horjumattomimmin he pysyvät aina periaatteellisen vastustuksen kannalla nykyiseen luokkavaltaan nähden ja mitä leppymättömämmin he hyökkäävät kaikkea tähän anastajain hallitsemaan yhteiskuntaan kuuluvaa sortoa, vääryyttä ja turmelusta vastaan, sitä enemmän on tuloksia heidän työstään ja sitä enemmän pienetkin eduskunnassa saavutetut parannukset hyödyttävät ja jouduttavat työväen asian lopullista voittoa.

5:si. Puolueen ja eduskuntaryhmän on aina pysyttävä mitä läheisimmässä yhteydessä keskenään, ryhmän on säännöllisesti tehtävä puolueelle selvää toiminnastaan ja puolueitoimikunnan, puolueeneuvoston sekä kaikkien puoluejärjestöjen ynnä puolueen sanomalehtien on aina mahdollisuuden mukaan ryhmän toimia seurattava, valvottava ja arvosteltava sekä myöskin eduskuntaryhmää pontevasti tuettava ja autettava neuvoilla, lausunnoilla, mielenosotuksilla ja muilla tarkoituksenmukaisilla keinoilla.

Tätä silmälläpitäen kehoittaa puoluekokous työväenjärjestöjä ja sen jäseniä tarmokkaaseen toimintaan sosialidemokraattisen leppymättömän luokkataisteluhengen kasvattamiseksi sekä vielä tietämättömien työläisten herättämiseksi luokkatietoisiksi köyhälistön vapaustaistelijoiksi.

6:ksi. Puoluekokous velvoittaa kaikki järjestöt ja puolueen äänenkannattajat sekä puolueitoimikunnan harjoittamaan työväen keskuudessa

valpasta valistustyötä tehdäkseen kaikille työväenluokan jäsenille selväksi sosialidemokratian periaatteet ja menettelytavan, teroittaen että luokkataistelua on käytävä puhtaasti vallankumouksellisessa hengessä.

7:si. Puoluekokous selittää, että nykyään vallitsevissa oloissa ei sosialistien maan hallitukseen osanotosta ole työväenluokalle mitään hyötyä, vaan päinvastoin vahinkoa, sillä sellaisella teolla vain himennettäisi työläisten luokkataistelukäsitteitä ja annettaisiin porvaristolle tilaisuus vierittää sosialistien kannettavaksi osan luokkahallituksensa turmiollisista seurauksista.

Sillä käsittäen, että niin kauvan — kun maassamme on porvariston aseellisia luokkajärjestöjä, jotka laittomalla mielivallalla häiritsevät työväenliikkeen laillista järjestötoimintaa ja työväenluokan jäsenet saavat istua luokkatuomioita kärsimässä — ovat sosialistit hallituksessa voimattomia köyhälistön kärsimyksiä lieventämään.

Vasta silloin — kun voimamme on siinä määrin varmistunut, että eduskunnan kautta olemme voineet taata työväenluokalle vapauden terrorilta ja mielivallalta — voimme pitää mahdollisena osanottoamme maan hallitukseen, jonne menosta lopullinen päätösvalta jätetään puolueenvostolle.

Tätä silmälläpitäen on puolueen jäsenien ehdoton velvollisuus noudattaa mitä ankarinta puoluekuria ja kaikenlaiset omapäiset, hajanaiset yritykset ja teot ovat yhteisten asiain suhteen jyrkästi kielletyt.

8:si. Valtiollisen sorron yhä kiristyessä ja suuntautuessa yhä pahemmin Suomen työväenluokan etuja ja luokkataistelua vastaan on entistä välttämättömämpää noudattaa vakavaa, tosiolojen eikä epävarmain toiveiden mukaan harkittua puolueenmenettelyä; on pysyttävä erossa puolueemme hylkäämistä taistelutavoista; samoin ärsyttävistä hyökkäyksistä, joiden seurauksia ei ole punnittu, valvottava vankan puoluekurin noudattamista sekä katsottava aina, millä tavalla toimien voidaan olla mahdollisimman varmoja järjestyksen säilymisestä työväen riveissä pimeäin voimien provokatoorien yritysten häpeään joutumisesta ja edesvastuuttomain yltiöpäiden vaarallisten yllytysten raukeamisesta; sekä muutenkin pidettävä silmällä, ettei minkään meidän oman tai meidän kenties estettävissämme olevan toiminnan kautta työväen nykyisten vähäistenkään luokkataisteluvoimien supistaminen tai ryöstäminen käy työväen vihollisille helpommaksi, vaan että se käy yhä vaikeammaksi.

9:si. Sosialidemokraattisten uudistusten ja lopullisen päämääränsä saavuttamiseksi katsoo puolue välttämättömäksi velvollisuudekseen olla solidaarisessa yhteistoiminnassa kansainvälisen työväen vapausliikkeen kanssa, ottaen kuitenkin huomioon kussakin tapauksessa erittäin Suomen erikoisasemasta johtuvat toimintamahdollisuudet täydellisen valtiollisen kansanvallan toteuttamiseksi maassamme ja jättää lähemmän päätösvallan kussakin tilaisuudessa puolueenvostolle.

Päätettiin rajoittaa puhevuorojen saanti; puheajaksi hyväksyttiin 5 minuuttia.

H. V. Rautio kehoitti kiinnittämään tähän kokouksen keskeisimpään asiaan mitä suurinta huomiota, kuulemaan ennen yksityiskohtiin käymistä eri seutujen työväen edustajain lausuntoja, jotta työväen mielipide tulee kaikessa huomioonotetuksi. Työväki on vallankumouksellinen, sitä ei saa unohtaa. Ja sen vuoksi ei porvariston pelosta tai mieliksi saa asettua poikki-

teloin vallankumouksen tielle. Eikä ponsilla vallankumousta kuitenkaan estetä. Toisinaan pidetään ainoana oikeana köyhälistön menettelytapana parlamentaarista, toisinaan suoraa toimintaa, mutta kumpikin on väärässä. Tainion ponnet on hylättävä kokonaan ja tilalle hyväksyttävä nuorisoliiton menettelytapapäätöksen perustelut, lisäämällä niihin lausunto ammatillisesta liikkeestä ja parlamenttarismista. Niin kootaan työväenluokka.

J. H. Kanerva yhtyi Pekkalan esittämiin ponsiin kokonaisuudessaan.

T. Heinonen kehoitti valiokuntaa laatimaan ponnet työväen asiaa todellisesti ajaviksi, eikä sellaisiksi, että kasvatettaisiin keskustaporvaristoa, joka on meidän pahin vastustajamme.

Otettiin 20 min. kahviloma.

Keskustelua jatkettaessa

Hj. E. Eklund huomautti, että Nuorisoliitto ei ole tehnyt mitään ehdotuksia kokoukselle, kuten eräät puhujat olivat väittäneet. Polemiseerasi Tainiota vastaan ja huomautti, ettei Nuorisoliiton ponsissa ole mitään sel-laista, jota ei voitaisi omin voimin ajaa läpi. Luokkasovinnon vastustaminen on meidän asiamme. Se on meidän toteutettavissamme. Luki otteita Pannekoekista osoittaakseen, että Tannerin edellisenä päivänä antama lausunto oli revisionismia.

P. Kemppi lausui Vaasan l. pohj. vaalipiirin työväen yksimielisenä mielipiteenä, että Tainion ponnet on hylättävä ja uusien pohjaksi otettava Nuorisoliiton menettelytapapäätös.

*P. Hätin*en toivoi valiokunnan saavan sellaiset ponnet, että niihin voivat kaikki yhtyä. Paheksui keskinäistä riitelyä ja kannatti parlamentaarista ja sos.-demokraattista toimintaa, jolla on saavutettu tuloksia.

E. Hallikainen yhtyi kannattamaan Pekkalan esittämää ponsilauselmaa.

Hj. M. Eklund huomautti kokouksessa olevan kolme ryhmää. Oikeiston menettelytapaa on noudatettu viime aikoina eduskuntaryhmässä ja on sitä arvosteltu, mutta puhujan mielestä heikosti. Jos oikeiston menettelytavassa onkin moitteen ansaitsevaa, niin vasemmiston menettelytapa oli 2 vuotta sitten suorastaan tuhoisa. Keskustan ponsiehdotuksista puuttuu vasemmistolaisten positivisen menettelytavan torjuminen ja se on niiden suurin virhe. Nuorisoliiton ponnet oikein luettuina eivät ole kommunistiset muuten kuin epämääräisyydestä johtuvan väärän tulkinnan kautta, joka vika on myös keskustan ponsissa. Tärkeintä on hyväksyä selvät ponnet.

A. Raatikainen vastusti edellistä puhujaa siinä, että olisi vältettävä vuoden 1918 menettelytapoja. Silloin joutui työväki vuodattamaan vertaan juuri siksi, että sille saarnattiin vain parlamenttarismia ja osuustointa ja muuta sellaista. Johtomiehet väistyivät syrjään, menivät kellariin, eivätkä olleet siellä missä työväki olisi niitä tarvinnut. Ohjelma on saatava vasemmalle; työväki on nyt vallankumouksellista. Kannatti Pekkalan ponsia.

A. Laine ilmoitti Vaasanl. etel. vaalipiirissä marrask. 30 p. Seinäjoella pidetyn neuvottelukokouksen päättäneen ehdottaa Tainion ponsien kokonaan hylkäämistä ja uusien laatimista nuorisoliittokokouksen tunnetun päätöksen pohjalla.

K. Lukkarinen: Kysymystä ratkaistaessa olisi otettava huomioon Suomen työväestön sisäinen asema. Nykyiset johtajat eivät tunne sitä valtiol-

lista ja taloudellista tukaluutta, jossa vähäväkiset ovat. Olisi päästävä siihen, että muodostuisi yksi porvarillinen rintama ja yksi sosialidemokraattinen rintama.

P. Meriläinen huomautti, että Vaasan l. pohjoisen vaalipiirin järjestöistä eräät ovat Tainion ponsien kannalla.

P. Railo osoitti, ettei esim. sanomalehtialalla pidä paikkaansa se S. Vuolijoen vaatimus, että kaiken pitää tapahtua kansan kautta, ei mitään herrojen kautta. Ei edes Sosialistinen Aikakauslehti tee tässä poikkeusta. Sos.-dem. sanomalehtimiehen on nojaututtava johdonmukaisesti puoluekokouksen hyväksymiin menettelytapaponsiin ja niiden mukaan on arvostettava hänen toimintaansa. Sen vuoksi pitää ponsien olla selvät.

K. Toppinen huomautti työväen eri osissa maata olevan eri mielipiiteillä varustettua, josta syystä olisi tehtävä kaikki työväenliikkeen hajaantumisen estämiseksi. Vasemmistolaisena ollen kehoitti ryhmäänsä antamaan perään oikeistolle. Kannattaa Vaasan l. it. vaalipiiristä esitettyä alustusta valiokunnan työn pohjaksi.

P. Strengell: Suonnejoella on järjestyneitten työläisten keskuudessa edustettuna kumpainenkin äärimmäisyssuunta. Toivoi, että löydettäisiin kanta, joka voisi tyydyttää kaikkia ja yhdistää työväestön.

V. Hupli lausui ettei kokouksessa ole mitään äärimmäistä oikeistoa. Halusi painostaa selvyyttä kannan määräämisessä, halutaanko kommunismia tai sosialidemokratiaa, se sanottakoon rehellisesti, eikä ole tehtävä kuten v:n 1917 puoluekokouksessa, jossa hyväksyttiin kahdenlaisia ajatuksia. Mainitsemansa epävarmuuden ja kaksinaisuuden osoitteeksi luki otteen Kuusisen lausunnosta sanotussa kokouksessa.

J. V. Seppälä: Kysymys on ratkaistava ehdottomasti sosialidemokraattisella pohjalla siten, että siihen voivat lukeutua kaikki työväenliikkeen haarat ja myös siten, ettei jää varaa kaksinaamaiseen tulkintaan, joka aikaisemmin vei turmioon. Polemisoi Pekkalan vastaan.

F. Rantanen oli pääasiassa Tainion ehdotuksen kannalla. Sitä voidaan kuitenkin selventää. Vastusti vasemmistolaisten ponsien hyväksymistä.

A. Huotari lausui niiden tehneen erittäin ikävän vaikutuksen, jotka puhuvat nykyhetkellä puolueen hajoittamisesta. Oli yhtä mieltä Aallon kanssa siinä, että voimat olisi koottava yhteen ja hyväksyttävä sen mukainen ohjelma ja käytävä sitä toteuttamaan yksimielisellä voimalla. Kehoitti hyväksymään Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestön menettelytapapäätösehdotuksen, joka on miltei samanlainen kuin Jyväskylältä tullut ehdotus.

A. Typpö yhtyi Aallon ja edellisen puhujan esittämiin ajatuksiin. Vastusti sellaista ohjelmaa, joka saattaisi johtaa työväenluokan uusiin onnettomuuksiin.

S. J. Rahikainen yhtyi Pekkalan ehdotukseen.

T. Tainio lausui, että hetken työ on myöskin sosialidemokratiaa ja niin on myös vallankumous, eikä kumpaistakaan saa halveksia. Työväki tarvitsee jokapäiväistä toimintaa, josta sitä pelkästään vallankumousajatuksen julistaminen vieroittaa, kun taas revisionismi, pelkkä reformismi ei anna tarpeeksi sisältöä ja voimaa työväenliikkeelle, jos vallankumouksellisuus syrjäytettäisiin. Lausui paikkansa olevan, ei oikella, jossa puhutaan yhtenänsä parlamentarismin merkitys, vaan keskustassa. On sivistettävä itseämme sosialidemokraattisessa tietoisuudessa. Vastusti Huplin ja Railon käsitystä sen kaavamaisuuden takia.

E. Lähde suositteli käsittelyn perusteeksi otettavaksi Turun sos.-dem.

kunnallisjärjestön ponsiehdotusta, joka on pääasiassa saman suuntainen kuin Jyväskyläläisten edotus.

Väinö Voionmaa: Olen tehnyt muutamia muutosehdotuksia Tainion alustukseen, jonka hengen täydellisesti hyväksyn. Muistutuksillani tahdon enemmän kuvata mielipiteitäni kuin tehdä valmiiksi viimeisteltyä esitystä. Sivulla 135 olevaan pääpöytäkirjan kaipaamaan selitystä. Siinä puhutaan parlamentaarisen toiminnan tärkeydestä hyvinkin kauniisti, mutta ei perustella, minkä vuoksi, mistä tämä lähtee. Edellytetään kai, että eduskunta on jotakin taivaasta annettua, joka meidän ilman kritiikkiä tarvitsee ottaa vastaan. Minusta tarvitsee tätä perustella, ja ehdottaisin sen vuoksi 3:n pöytäkirjan alkuun lisättäväksi: „Katsoen eduskuntatoiminnan nykyisten valtiollisten olojen kestäessä parhaimmaksi ja oikeimmaksi keinoksi työväen valtiollisen vallan saavuttamiseksi, puoluekokous selittää työväen luokan taistelulle turmiolliseksi sensuuntaiset käsitykset ja uskottelut“ j. n. e. Toisen muistutus koskee 137 sivulla olevaa pöytäkirjan kohtausta, jossa puhutaan haaveellisista kommunistisista käsityksistä. Minä tahtoisin selventää sitäkin. Minusta pöytäkirjan pitäisi tulla sellaiseksi, että ne ovat riittävän selvät, ettei niitä voitaisi tulkita sinne ja tänne. Sanoisin: „Hyläten sosialidemokraateille turmiollisina semmoiset käsitykset ja ohjeet, joiden mukaan työväen pitäisi jo taloudellisesti kehittymättömissä oloissa pyrkiä vaikkapa vähemmistöinä ollen väkivaltaisesti ottamaan käsiinsä valtiiovallan, puoluekokous selittää puoluetta vahingoittaviksi ja siis puolueesta erotettaviksi ne puolueen jäsenet, jotka tietoisesti levittävät tällaisia harhaluuloja“ j. n. e. 3 ja 6 pöytäkirjan, jotka koskevat ulkomailla harjoitettua kommunistista kiihoitusta, minä jättäisin kokonaan pois. Minun mielestäni ei ole meidän asiamme vartioida, mitä ulkomailla tapahtuu. Hallituksella on ohranat ja muut — me järjestämme vain sisäisiä olojamme.

Vihdoin paljonpuhuttua ministerisosialismista. Minä näkisin mielelläni, etteivät sitä koskevat pöytäkirjat jäisi niin epämääräisiksi kuin ne puoluesihteerin esityksessä ovat, vaan että ne selvennettäisiin siinä kohdassa, josta olemme luultavasti yksimielisiä. Olisi sanottava: „Puoluekokous lausuu, että niinkauan kuin ei armahdusasiaa ole saatu pois päiväjärjestyksestä lopullisesti ratkaisemalla se myönteiseen suuntaan ja niinkauan kuin maassa ylläpidetään ilmeistä luokka-aseistusta, puolue ei voi ottaa harkittavaksi kysymystä jäsentensä osanotosta hallitukseen.“

N. Virtanen oli sitä mieltä, että ministerisosialismia koskevaan Tainion pöytäkirjan osaan olisi lisättävä selvennys, joten yhtyi Voionmaan lausuntoon tässä kohdin.

J. P. Holopainen lausui, että Kotkan Kunnallisjärjestö on hyväksynyt Tainion pöytäkirjan, paitsi ministerisosialismia. Valkealan kunnallisjärjestö on myös hyväksynyt alustuksen.

E. Valkeisaho lausui Hämeen pohjoisen piirin olevan vasemmistoa vastaan ja kannatettavan parlamentarismia niin pitkälle vasemmalle menen kuin sen puitteissa on mahdollista. Kannatti Tampereen sos.-dem. kunnallisjärjestön ehdotusta.

Asia meni menettelytapavaliokuntaan.

Kokous loppui klo 6,10 i. p.

Kuudes kokouspäivä.

Lauantaina joulukuun 13 p.

Aamupäivän istunto.

Istunto aloitettiin klo 9 a. p. Puhetta johtamaan ryhtyi Hakkila. Nimenhuudossa merkittiin poissa olevaksi E. Saarinen.

Maatalousohjelma.

Käsiteltäväksi otettiin alustusvihkoon sivuille 105—124 painettu S. Vuolijoen kirjoittama alustus maatalousohjelmaksi, jonka johdosta lausui:

Sulo Vuolijoki: Kun pari kuukautta sitten kirjoitin alustukseni maatalouskysymyksestä, niin perustelin sen vaatimuksen, että puolueen on nyt tehtävä itselleen positiivinen ohjelma entisen ohjelmattomuuden tilalle, pääasiassa sillä, että kapitalismi ainakaan Euroopassa ei ole kehityskykyinen, että Eurooppa ei kestä maailmansodan seurauksia, että suurin piirtein katsoen ollaan Euroopassa menossa valtavia, suuria tapahtumia ja isoja romahduksia kohti. Ne pari kuukautta, jotka ovat siitä kuluneet, ovat osaltaan osoittaneet, että nämä laskelmat eivät ole olleet vääriä. Tilanne kaikissa Euroopan maissa on näiden kahden kuukauden kuluessa kehittynyt aika nopeasti juuri siihen suuntaan kuin olen esittänyt.

Suomessa ovat olot kehittyneet huimaavaa vauhtia näiden kahden viimeisen kuukauden kuluessa. Silloinkuin alustuksen kirjoitin, valitin meidän rahan huonoa arvoa ja lausuin, että yhä huonompaan päin ollaan menossa. Silloin maksettiin dollarista 20 markkaa, tänään saamme maksaa 34 markkaa. Tästä on meillä seurauksena hirvittävä hintojen nousu, ja meillä tuleekin epäilemättä olemaan kaikkein ankarin talvi, mitä meillä on ollut — hintain nousu, kurjuus ja hätä. Ja vaikka meillä on rahaa, voi sanoa, niinkuin roskaa, koska on kymmenkertainen setelistö liikkeessä, niin siitä huolimatta vallitsee tavaton rahan puute. Se osoittaa myös meidän taloudellisen elämämme epänormaalisuutta. Pankkien täytyi hiltaintain kohottaa talletuskorkoa saadakseen rahaa, niissä kun ei sitä ole. Se johtuu siitä, että ihmiset eivät luota meidän taloutemme kehitykseen. Ja samalla esimerkiksi talolliset eivät vie rahojansa pankkiin. Jos kysyy, minkätähden, niin eivät ne osaa selittää. Meillä ei kai kohta makseta veroja. Ilman mitään agitatsionia viime kesänä kulkiessani pitkin maaseutua kuulin monin paikoin talollisten puhuvan verolakosta, vaikkei kukaan ollut agiteerannut verolakkoon. Jos joku hurjapäinen rupeaisi agiteeraamaan verolakkoon, niin semmoisella agitatsioonilla olisi talollisten keskuudessa hyvä maaperä.

Kaikki nämä seikat osoittavat, että on harkittava, miten tästä tilanteesta päästään. Ja siinä tulee vakavana esille kysymys puolueen maatalousohjelmasta, jota ilman puolue ei voi olla. Ohjelmattomuus ei enää käy päinsä. Jos joku pikkutilallinen kysyy, että mitä te maatalousalalla teette, niin meitä hävettää, meidän täytyy sanoa, että annamme sinun ensin sortua ja sitten teemme ohjelman. Mutta se on mahdottomuus.

Ryhtyessäni miettimään tätä seikkaa koetin tehdä itselleni selväksi, mitkä pahimmat epäkohdat on heti estettävä. Ensimmäinen periaate, jonka tällöin paperille panin, oli, että sitä miestä, joka viljelee maata itsensä ja perheensä elatukseksi, olkoon tilallinen tai torppari, ei saa tuolta maalta ajaa pois. Torpparin niskassa on isäntä ja isännän niskassa vero ja ryöstövouti. Mutta nyt sanoo maisteri Keto ja puoluetoimikunta myös tahtoo niin, että tutkitaan ensin asia, pannaan se esim. kolmeksi vuodeksi komiteaan, kootaan tilastoa, otetaan selkoa lisääkö torppari tuotantoaan vai — ajetaanko hänet pois. Mutta elävä elämä ei odota. Toinen periaate, johon tulin, oli työntekijäin kansanvallan periaate, siis todellisen kansanvallan periaate. Työtätekeviä kyntömiehiä eivät saa komentaa muut kuin he itse. Aivan tarpeeksi heitä muut ovat tähän asti komennelleet, niin että heillä olkoon oma neuvostonsa, vapaa kaiken virkavallan alaisuudesta. Kolmas periaate on se, että työ on tästä lähin oleva ainoa peruste, joka voi antaa oikeuden omistaa maata ja ylimalkaan pysyä maassa kiinni. Tätä periaatetta vastaan en luulisi myöskään kenenkään väittävän.

Näille periaatteille olen koettanut rakentaa käsilläolevan maatalousohjelmani. Eri kysymys on, onko se onnistunut siten, että sen yksityiskohdat on viimeistelyjä ja hiottuja, niin että siihen ei enää ole tarvis muutoksia tehdä. Ikävä kyllä, tätä kysymystä on liian vähän käsitelty puolueemme sanomalehdissä. Maisteri Keto on tätä ohjelmaa vastaan tehnyt pääasiallisesti kolme muistutusta. Hän sanoo, että jos perustetaan neuvostojärjestö, niin hän pelkää, että silloin se saa liian suuren vallan määrätä hintoja, koroittaa elintarpeiden, vallankin leivän hintaa ja se tulee teollisuustyöntekijöille raskaaksi. Tässä on kuitenkin huomattava, että eihän tämmöistä maanviljelijäneuvostojärjestelyä voi ajatella sijoitetuksi yhtäkkiä kapitalistisen yhteiskunnan puitteisiin. Se on mahdotonta. Täällä huusi Rantanen: matkalla Canossaan! Päinvastoin, tähän saakka minä en ole oikein selvästi ja julkisesti sanonut, että tarvitaan perinpohjainen muutos muunkin kuin maatalouselämän alalla. Se on vain peitetymmin selitetty perusteluissa, mutta nyt minä sanon suoraan: olen muuttunut päinvastaiselle kannalle kuin menossa Canossaan. Tämä edellyttää suuria tapahtumia ja ennen kaikkea, ettei kapitalismi voi pysyä pystyssä. Mutta ei tämä edellytä välttämättömästi mitään aseellista kapinaa, mutta se edellyttää — tietysti sitä, että kapitalismi ei voi muilla aloilla olla ja jäädä, — joten on saatava jonkinlainen rinnakkainen neuvostojärjestelmä myös teollisuuden alalla. Jos nyt tämmöinen neuvosto tahtois kohottaa viljan hintaa liian korkeaksi, niin sitä vastassa on se, että talonpojat tarvitsevat koneita, rautaa y. m., joita he itse eivät voi tuottaa, ja toinen neuvosto, teollisuusneuvosto, joka on tekemisissä valtion kautta talonpoikaisneuvoston kanssa, kohottaa silloin näiden tuotteittensa hintoja ja siten ne tasaantuvat. Sitten Keto huomautti, ettei ole mitään takeita siitä, että työn tuottavaisuus nousisi tämän kautta. Sitä on tietysti aivan mahdoton sanoa, nousisiko vai laskisiko se, mutta niillä perusteilla kuin Keto tämän väitöksen teki, en usko työn tuottavaisuuden voivan kärsiä, sillä viljelysmuotoa ei muuteta, suurviljelys ja pienviljelys jää niinkuin tähän saakka. Ei luulisi voivan väittää työn tuottavaisuuden vähenevän, jos tilalliselta puolta rasitukset niskasta pois ja hänen tulee parempi olla. Kun verot puutoavat pois, niin ei suinkaan hänen tuottavaisuutensa vähene. Keto väitti suurtilojen tulevan tämän johdosta vähenemään. Ensiksi minun ohjelmassani on semmoinen kohta, jossa kielletään suurtiloja palstoittamasta. Lainsäädännöllä se voidaan estää. Minä puolestani en usko suurtilojen tulevan häviämään. Keto ehdottaa sitten jonkinlaisen oman maatalous-

ohjelman samassa kirjoituksessaan, jossa hän minun ohjelmaani arvostelee. Se on yleispiirteinen, ei hän tarkoita sitä varsinaiseksi yleiseksi ohjelmaksi. Hän sanoo siinä, että suurtilat pitäisi ottaa valtion ja kuntain haltuun. Mutta se on sitä valtiokapitalismia, jota vastaan minä eilen tappelin ja tappelen tänään. Meillä on Jokioinen valtion hallussa. Mutta ei sillä päästä sosialismiin, että otetaan vielä joku toinen Jokioinen ja kolmas Jokioinen valtion haltuun. Ja jos ne otetaan kuntain haltuun, niin tiedetään mikä siitä tulee: hulina; toisessa kunnassa on täydellinen svabooda ja toisessa täydellinen porvarivalta.

Ymmärtääkseni se, mitä Keto on ehdottanut, ei kestä, vaikka sen itse sanon, minun ohjelmani rinnalla vertausta, vaan siinä on niin suuria viikoja, että niitä ajatuksiakaan ei mitenkään voi asettaa vastakkain käsittelyjen pohjaksi. Kuten sanottu olen tiukasti sitä mieltä, että puolue ei saa enää jättää maatalousohjelmaa semmoiselle kannalle kuin tähän asti on oltu, vaan meidän täytyy ottaa ja laittaa positiivinen ohjelma. Ja sitä vaatii meiltä jo lähin aika. Ei meillä ole aikaa eikä tilaisuutta ajaa sitä vuosikausiksi komiteaan. Aika menee nopeasti eteenpäin tällä kertaa ja meidän täytyy koettaa pysyä ajan mukana.

O. Partanen oli saanut sellaiset evästyksset, että S. Vuolijoen alustus on pidettävä käsittelyjen pohjana. Tätä mieltä ovat Pohjois-Savon laajat maatyöläisjoukot. Vuolijoen alustuksen pohjalla on tehtävä torppariväelle edullinen maatalousohjelma.

K. Sevander yhtyi puolueoimikunnan ehdotukseen, että asiaa valmistelemaan asetettaisiin 5-henkinen ohjelmakomitea. Maatalousohjelma on laadittava S. Vuolijoen alustuksen pohjalla. Ehdotti, että komitealle määrättäisiin esim. 6 kuukauden työaika.

M. Hakkarainen halusi lausua jonkun sanan maalaistyöväen huonoista asunto-oloista, jotka ovat Pohjois-Savossa ja Pohjois-Karjalassa mitä kurjimmat. Tähän asiaan ei puolueen keskuudessa ole kiinnitetty tuskin sen vertaa huomiota kuin porvaristo on tehnyt, eikä tätä asiaa ole virallisesti tutkittu sitte vuoden 1901, jonka vuoden tilastollisia tietoja Tilattoman väestön alakomitean mietinnön nojalla puhuja esitti. Sanotuilla seuduilla on parillaan suuri asuntopula tilattoman väen keskuudessa. Sille varatut asunnot ovat äärimmäisen kurjat. Kun esim. 9 m² laajuudessa huoneessa asuu 2 perhettä, 7 henkeä, käyttäen tätä huonetta asuin-, säilytys-, pyykinkuivaus- ja jos minä huoneena, ovat hygieniset vaarat arvaamattomat. Loinen on vielä asunnonantajasta mitä suurimmassa aineellisessa ja henkisessä riippuvaisuudessa. — Asia ei siedä viivytystä. Maatalousohjelman ratkaisu lykkääntynee kauvas, vaan on tämä asuntoasia heti otettava esille ja ratkaistavaksi. Kunnat eivät kyyenne asiaa ratkaisemaan, vaan on saatava valtion apua. Ehdotti asian valmistamista sekä että eduskuntaryhmä tekisi asiassa aloitteen.

K. Luoto: Maatalousohjelma on ollut aina pikkuparannusten puitteissa, siksi tuloksetkin aina ovat olleet porvarillisia. Maalaistyöväestö on myös jäänyt asemansa parantamisessa takapajulle siksi, että se on ollut heikommin kuin kaupunkilaisväestö edustettuna sekä eduskunnassa että puoluekokouksissa. Nyt vihdoinkin olisi saatava kiinteä ohjelma, joka voisi viedä todella käännteentekevään tulokseen. Yhtyi Vuolijoen alustukseen ja hänen keskustelun alussa käyttämäänsä puhevuoroon.

P. Kemppi kertoi valitsijainsa yhtyneen kannattamaan Vuolijoen ponsia.

I. Heikka lausui, että niin kauvan kun ei ole puolueella vakinaista maatalousohjelmaa, ei se menesty, jota osoittaa sekin kun esim. Oulun

vaalipiireistä porvaristo lähettää paljon enemmän edustajia kuin sosialidemokraatit. Ellei asiaa nyt ratkaistaisi, yhtyi Sevanderin ehdotukseen, että ohjelmakomitealle annettaisiin luonnoksen tekemiseen määräaika.

K. Valta oli sitä mieltä, että kysymys on lähetettävä erikoisen komitean valmisteltavaksi. Kuluu kuitenkin pitkä aika ennenkuin se voidaan käytännössä toteuttaa. Puhuja totesi, että maalaistyöväestön asema varsinkin asunto-oloihin katsoen on perin kurja ja kaipaa tuntuvaa muutosta.

V. Meriläinen oli sitä mieltä, että sos.-dem. sanomalehdistössä on liian vähän käsitelty maatalouskysymystä. Kajaanin seuduilla valitellaan eniten sitä, ettei puolueella ole kiinteätä maatalousohjelmaa. Sen vuoksi siellä maalaisliitto saikin paljo kannatusta. Yhtyi Luodon ehdotukseen yhtenäisen ohjelman saamisesta.

A. Niemi väitti, että Vuolijoen ohjelmalla maalaisväestöä ajetaan maalaisliiton syliin. Piti kysymystä polttavana, mutta epäili, ettei ihan tällä hetkellä kyetä kysymystä tyydyttävästi ratkaisemaan. Koska tässä kokouksessa päätettynä kysymys saattaisi tulla hatarasti käsitellyksi, kannatti asian kiireellisyydestä huolimatta, kysymyksen lykkäämistä valmisteltavaksi.

H. Pulkkinen lausui Jyväskylän kunnallisjärjestön puolesta sen toivomuksen, että maatalouskysymys olisi ratkaistava jo tässä kokouksessa S. Vuolijoen ehdottamaan suuntaan.

M. Kontula: Maatalousohjelmalla on pidetty täällä huomattavaa kiirettä siksi, että on vallalla vallankumouksellinen henki. Kysymys onkin kaikkein tärkeimpiä ja siksi on sen pohtimiseen varattava aikaa, että tulisi sovelletuksi siihen käytännöllinen kokemus ja maalaistyöväestön oma mielipide. Kannatti ohjelmakomitean asettamista.

E. Hurri näki ilolla, että on vihdoinkin tullut maatyöväen ohjelman aika. Piti alustusta mielettömänä utopiana sekä arveli sillä tarkoitettavan vetää maalaisväestöä nenästä. Väitti maalaisväen asian jätetyksi aina puolueen taholta lepäämään. Kannatti puoluetoimikunnan ehdotusta komitean asettamisesta.

E. Pekkala: Meidän puolueellamme ei näihin asti ole ollut oikeastaan yhtenäistä maatalousohjelmaa. Päähuomio on kiinnitetty etupäässä torpparikysymyksen ratkaisuun. Sen sijaan on varsinainen palkkатыöväestö maaseudulla ja pikkutalonpojat jääneet oikeastaan puoluehoivaa vaille. Mikäli heitä koskee, ei ole oikeastaan minkäänlaista ohjelmaa esitetty — jonkinlaisia suunnitelmia kyllä. Käsilläolevassa Sulo Vuolijoen maatalousohjelmassa on nyt esitetty juuri tuollainen yhtenäinen maatalousohjelma. Siinä esitetään keinot kaikkinaisen sarron lopettamiseksi maaseudulla. Ensinnäkin mikäli koskee varsinaista palkkатыöväestöä, on ohjelmassa esitetty aivan selvä keino millä se kokonaan lopetetaan. Se tapahtuu siten, että palkkasuhde lopetetaan kokonaan ja mikäli sitä vielä joksikin aikaa jäisi — voimme nimittäin mainita, että maanviljelijä saattaa pitää kaksi palkkатыöläistä apunaan — niin niiden palkkатыöläisten asema järjestetään viljelijäin neuvoston välityksellä, jossa pikkuviljelijät ovat enemmistönä. Vuokraajaväestön riisto lopetetaan siten, että maanviljelijät julistetaan viljelemillään pikkutiloilla itsenäisiksi, ilman että heidän tarvitsee vuokra-alueitaan lunastaa. Tällä tavalla torpparikysymys voidaan täydellisesti ratkaista.

Otettiin 20 min. kahviloma.

Istuntoa jatkettaessa johti puhetta Tanner. Maatalousohjelmasta lausui tällöin:

J. F. Aalto: Esitetyssä Sulo Vuolijoen maatalousohjelmassa on aika paljon hyviä ajatuksia, se täytyy myöntää. Mutta kyllä minun mielestäni siinä on sellaistaakin koko paljon, jota ei käsitykseni mukaan voi hyväksyä.

Eräaseen seikkaan, joka ei mielestäni ole käytännössä sopiva, tahtoisin kiinnittää huomiota, nimittäin siihen, että koko maataloustuotanto ja sen järjestely jäisi yksinomaan viljelijäin valitseman neuvoston päätösvallan alaisuuteen, ilman, että maan kokonaisuudella olisi tuossa neuvoston itsemääräämisoikeudessa mitään sanansijaa. On viitattu siihen, että maanviljelijät tulisivat virkavallan alaisiksi, ellei heille annettaisi itsemääräämisoikeutta. Minä kuitenkin käsitän asian niin, että kysymyksessäoleva ohjelma tulee käytäntöön vasta silloin kuin maassamme on valta sosialistien käsissä. Emmehän saa tätäkään kysymystä läpitse millään tavoin porvariston ollessa vallassa tässä maassa. Mutta silloin kuin meillä sosialistit ovat maan hallinnossa, olkoon sitten vallalla vaikka neuvostojärjestelmä, niin täytyy yli neuvostovallan jollakin elimellä olla sananvaltaa, täytyy olla yhteinen kokonaisuus, sitäkin suuremmalla syyllä, kun tiedetään, että maalaisväestö, maanviljelijäväestö on työväestöstä kaikkein vanhoillisinta ainesta. Jos tämä ohjelma saadaan käytäntöön vasta sen jälkeen kuin valtiollinen valta tässä maassa on saatu työväestön käsiin, ja jos me silloin annamme tuollaisen rajattoman määräysvallan puheenaoleville maanviljelijäneuvostoilta, niin siihen sisältyy jonkinlainen vaara. Neuvostot, jos niillä on rajaton määräysvalta, edustavat sellaista väestöä, joka ei vielä silloinkaan ajattele läheskään niin radikaalisesti tai vallankumouksellisesti kuin teollisuustyöväestö, toisin sanoen, he eivät ole halukkaat ottamaan huomioon koko maan etua ja tarvetta, vaan ne laskevat toimenpiteensä heidän omien pyyteidensä ja etujensa mukaan. Senvuoksi tämä kohta on alustuksessa välttämättömästi muutettava.

Kun täällä on sanottu Keski-Suomen maalaisväestön olevan Sulo Vuolijoen maatalousohjelman kannalla, niin tahdon tässä sivumennen mainita, että Keski-Suomessa, eritoten Vaasan läänin itäisessä vaalipiirissä, jonka luulen tuntevani paremmin kuin Pulkkinen, joka tämän ajatuksen lausui, ei laita niin ole. Voin kokemuksen nojalla sanoa, että siellä paheksutaan ja ollaan tyytymättömiä siihen, että puoluetoimikunta ei ole maatalouskysymystä paremmin selvittänyt, mutta siellä ei myöskään hyväksytä Vuolijoen maatalousohjelmaa sinänsä. Siellä tosin heräsi sellainen käsitys, että puoluetoimikunta on ottanut asian siksi vähäpätöiseltä kannalta, ettei ole kiinnittänyt siihen huomiota, on antanut Vuolijoen valmistaa sen, mutta kun se ei ole tyydyttänyt, niin se on ajatellut, että lyödään se romukoppaan. Puoluetoimikuntaa voi siis moittia siitä, ettei se ole kyllin vakavasti asiaa valvonut.

Kun asiaa ei kuitenkaan voida tässä kokouksessa ratkaista, on asetettava komitea, mutta sille voidaan panna määräaika jonka kuluessa sen on asia valmistettava.

Fr. Rantanen: Vuolijoen ohjelmassa on kohtia, esim. verovapautta koskeva, jotka menevät kuin häkä hädässä kamppailevaan työväestöön. Mutta todellisuudessa ei näille periaatteille rakennettu ohjelma vie lainkaan uskoteltuun tulokseen, vaan on sen suunnittelutyössä otettava toisiaakin näkökohtia huomioon. Kannatti komitean asettamista.

A. Typpö muistutti puolueen maatalousohjelman laiminlyönnistä ja kannatti ehdotusta 5-miehisen komitean asettamisesta ohjelmaa laatimaan.

Komitealle annettakoon aikaa 6 kk. ja sillä ajalla lehdistössä sekä järjestöissä asiaa pohdittakoon. — Kaiken määräysvallan viljelijäväelle jät-

täminen ei saata tulla kysymykseen muiden tuotantoalojenkaan takia, seikka jonka halusi nyt jo saada sanotuksi.

J. W. Keto: Kuten kokouksen edustajat tuntenevat, on allekirjoittanut ennen tätä kokousta julkisuudessa jo arvostellut puheenaolevaa Sulo Vuolijoen kuuluisaa maatalousohjelmaa. Olen koettanut osoittaa, että tuo ohjelma sosialistiselta kannalta, ennen kaikkea palkkatyöväen kannalta, on mahdoton kenenkään sosialistin hyväksyä. Nyt on täällä kuulemma Sulo Vuolijoki esiintynyt ja puhunut tästä minun ohjelmastani väittäen, että se muka on valtiokapitalismia. Täytyy sanoa, että eräällä taholla näyttää olevan erikoinen taito iskusanoilla peloitella ihmisiä ja koettaa humbuugilla vetää yksinkertaisia nenästä. Minähän olen edellyttänyt juuri, että silloinkuin se ohjelma, josta minä olen puhunut, toteutettaisiin, olisi olemassa proletaarinen valtiovalta, että köyhälistö olisi valloittanut valtiovallan ja silloin toteuttaisi sen ohjelman, jonka hahmopiirteitä minäkin olen yrittänyt esittää. Mutta onko Sulo Vuolijoki alustuksessaan selvästi sanonut, että hän ajattelee ohjelmansa toteutettavaksi vasta silloin kun proletariaatti on vallassa? Hän selvästi on lausunut, että hänen ohjelmansa olisi toteutettava nykyisessä kapitalistivaltiossa. Siinä alustuksessaan on sellainen kohta, ja se on epä johdonmukainen niinkuin koko alustuskin on. Joka tapauksessa Vuolijoen ohjelma on selvästi syndikalistinen. Siinä elintarvetuotanto, maan tärkein tuotanto, jätetään elintarvetuottajain itsensä täydellisesti ohjattavaksi ilman että yhteiskunnan kokonaisuutta ja elintarvetuotteiden kuluttajain etua ajavilla järjestöillä olisi tuohon elintarvetuotannon hallitsemiseen ja johtamiseen suoranaista vaikutusta. (Ei ole oikein!) Se selostus on oikea. Sehän on aivan mahdoton ohjelma. Juuri elintarvetuotannon alalla näkyy, mihinkä tämä tällainen ohjelma johtaa. Minä olen sen sijaan hahmotellut kollektivistisen ohjelman, sellaisen, jossa maataloutta olisi ohjaamassa, paitsi maatalouden edustajat, myös yhteiskunnan kokonaisuutta edustava valtio — ei enää herruusjärjestönä, vaan yhteiskunnan valtio hallintoelimenä, jollainen valtio Marxin mukaan aina tulee säilymään ja jonka säilyttämiseen maan kulutus- ja tuottajajärjestöillä olisi sananvaltaa. Ainoastaan tällainen ohjelma takaa, että varsinkin meidän maassamme, jossa väestön suurin osa, ehdottomasti musertava enemmistö, kuuluu maataloustuotantoon, ei-maataloudelliset väestöryhmät joutuisivat tärkeimmän kulutustarpeensa suhteen riistetyiksi tämän mahtavimman tuottajaryhmän hyväksi. Tässä peruskäsityksessä on se suuri ero Vuolijoen ja hänen aatetoveriensä ja sosialistien välillä. Näiden mielestä tuotantohaara on, ainakin käytännöllisesti ottaen, tämän tuotantohaaran tuottajain yksityinen asia, koska he tahtovat tosiasiallisesti jättää tämän tuotantohaaran sen työntekijäin yksistään hoidettavaksi. Ei ainakaan Vuolijoen ohjelmasta näy missään, enemmän kuin Lassyn sosialisohjelmasta, että hän toisin olisi ajatellut. (Ei ole lukenut! Puhuja: Olen lukenut. — Ei ymmärtänyt sitten! Puhuja: Minulla ei ole niin terävää ymmärrystä kuin Jalavalla!) Juuri me sosialidemokraatit ja ne, jotka ovat minun kannallani, ajattelevat sillä tavalla, että aina tulee valtio säilymään, ei tosin säilymään ihmisiä hallitsevana herruusjärjestönä, vaan asioita hallitsevana hallintoelimenä, ja sillä täytyy olla myös suoranaisten vaikutus tuotantohaarojen johtamiseen. Juuri tässä on ero. Koko Sulo Vuolijoen ohjelma perustuu poliittisesti siihen ajatukseen, joka noilla herroilla yleensäkin on — sellaiseen heidän nykyhetken toimintansa johtotähteen — että yht'äkkiä tapahtuisi se maailman vallankumous, jonka johtotähden mukaan he ovat koko poliittisen toimintansa ohjanneet. Minusta ei meidän tarvitse nyt niin hirveästi takertua tähän tällaiseen ajatukseen, että meillä ei olisi vallan hyvin aikaa laatia itsellem-

me käytännöllistäkin maatalousohjelmaa, joka määrittelisi todellisten sosialististen periaatteiden mukaan tulevaisuuden ohjelmamme ja jossa olisi tilaa myös nykyhetken ohjelmalle. Meidän on odotellessamme sitä yhteiskunnallista vallankumousta, jonka varalle meidän tietysti on myös laadittava itsellemme selvä ohjelma, määriteltävä, mitenkä me ajattelemme jo nykyisessä valtiossa elintarvetuotantoa edistää ja suojella maaseudun palkkatyöväkeä kapitalistiselta riistolta. Toveri Aalto on moittinut puolue-toimikuntaa siitä, että se ei ole jo tähän kokoukseen laatinut tällaista ohjelmaa. Puolue-toimikunnalla kyllä oli olemassa hyvää tahtoa ja se jätti Vuolijoen valmistettavaksi, ei tätä neuvostojärjestelmäohjelmaa, vaan kysymyksen, olisiko mahdollista ruveta meillä ajattelemaan viljelyspakon voimaan saattamista ja mitä muita ohjelmakysymyksiä olisi otettava puolueen maatalousohjelmaan. Sulo Vuolijoki otti tämän kysymyksen valmistukseen tuolla pohjalla, mutta sitten kuin se työn tulos ilmestyi, niin ei siinä paljon puhuta viljelyspakosta, vaan se on tämä hänen nykyinen neuvostojärjestelmä-ohjelmansa. Puolue-toimikunnalla ei siis siinä kohdin ole mitään vikaa. Hyvää tahtoa siltä ei ainakaan ole puuttunut.

Niinkuin sanottu, minä olen sitä mieltä, että Sulo Vuolijoen ohjelmaa on mahdoton hyväksyä ja että meidän on laadittava itsellemme toinen käytännöllinen ohjelma, jolla voimme saada puolueemme puolelle, ei vain maanviljelystyöväkeä, vaan myös pikkuviljelijäväestön.

K. Harvala: Olen käytännössä tullut hyvin runsaassa määrässä huomaamaan sen puutteen, mikä meidän puolueessamme on ollut sentakia, että sillä ei ole ollut mitään maatalousohjelmaa. Maanvuokraajaliiton sihteerinä ollessani tehtiin minulle siitä kysymyksiä sekä järjestöjen että yksityisten puolelta ja tiedusteltiin, mikä se puolueen maatalousohjelma on. Mutta siihen oli mahdoton milloinkaan mitään varmaa vastata. Kun Helsingin puoluekokouksessa 1911 poistettiin nekin määräykset, jotka siihen asti olivat lähimpänä maatalousohjelmana olleet, jäi meidän maanvuokraaja- ja pientilallisväestö yleensä vaille kaikkea sitä suuntaa, mikä edes jossakin määrin olisi heidän asemaansa ja toimintaansa koettanut johtaa. Tämän perusteella voin siis yhtyä siihen, että ohjelmalla on kiire, minun luullakseni kiireempi kuin millään muulla. Parhailaan toteutetaan eduskunnan v. 1918 laatimaa lunastuslakia. Sen tarkoitus on vetää suuri osa maalaisköyhälistöstä, torppari- ja pikkutilallisväestöstä n. s yhteiskuntaa säilyttävien piirien keskuuteen ja saada sen suunnan kannatus laajenemaan meidän maamme maaseutuväestön keskuudessa enemmän kuin tähän asti. Senvuoksi on meidän puolueemme, joka myös on nauttinut verraten suurta kannatusta maaseutuväestön keskuudessa, ratkaistava vihdoinkin ja pian, mihinkä suuntaan tältä taholta tahdotaan asiaa kehittää.

Mutta toinen asia sitten on, onko ohjelma hyväksyttävä juuri sellaisena kuin Sulo Vuolijoki on esittänyt. Minun mielestäni siinä ohjelmassa on useampia kohtia, jotka ovat periaatteiltaan samoja kuin meidän vanhassa puolueohjelmassamme. Vaikea on kuitenkin sanoa, löytävätkö ne esitetystä muodosta vastakaikua maalaisväestön keskuudessa sentähden, että Vuolijoen alustuksessa on yksi ilmeinen puute ja se on se, että peruste-luissa tehdään selkoa kapitalistisen talousjärjestelmän nykyisestä kansainvälisestä asemasta ja sitten hypätään sieltä valmiiseen, mahdollisesti kaukana tulevaisuudessa toimeenpantavaan sosialistiseen maatalousjärjestelmään. Minun mielestäni alustukseen olisi laadittava myös perustelut, jotka pohjaisivat niihin oloihin, jotka maaseudulla nyt vallitsevat; niistä olisi tehtävä selkoa ja koetettava osoittaa, että ne välttämättömästi johtavat johonkin sen suuntaiseen tulokseen kuin Vuolijoki on esittänyt. Minä

en ole valmis tällä kertaa sanomaan, mitkä kohdat Vuolijoen ohjelmassa ovat hyväksyttäviä ja mitkä hylättäviä — minun mielestäni siinä on kohtia, jotka olisi hyväksyttävä — mutta jotta ohjelma tulisi perustetuksi niihin olosuhteisiin, jotka maaseudulla nykyisin vallitsevat, ja myös niihin olosuhteisiin, joita porvariston taholta koetetaan saada syntymään, olisi asia läherettävä komiteaan, joka velvoitettaisiin antamaan, vaikkapa määräajan kuluessa, jonkinlainen tutkimus, jonka perusteella maalaisväestö itsekin ymmärtäisi, että tähän suuntaan on mentävä. Komitean ehdotuksesta olisi myöskin hankittava Maanvuokraajaliiton ja Maatyöväenliiton lausunto.

Kannatan siis puoluetoimikunnan ehdotusta, että asia jätetään komitean valmisteltavaksi. Mutta ei sitä saisi jättää vasta kolmen vuoden perästä kokoontuvan puoluekokouksen ratkaistavaksi, sillä sitä ennen voi tulla eduskuntavaalit, ja silloin meillä ei ole maalaisille mitään sanottavaa. Senvuoksi meidän olisi velvoitettava komitea antamaan ehdotuksensa mahdollisimman pian.

Keskustelun päätyttyä tähän, lausui puheenjohtaja, että, kun on tehty ehdotus ohjelman hyväksymisestä tässä kokouksessa, edellyttäisi se kysymyksen lähettämistä johonkin valiokuntaan, kun taasen siinä tapauksessa, että päätettäisiin jättää se erityisen ohjelmakomitean valmisteltavaksi, kuten Puoluetoimikunta ehdottaa, olisi valiokunnan tehtäväksi annettava vain ohjelmakomitean jäsenten ehdottaminen. Ehdotti sen vuoksi äänestettäväksi siitä, otetaanko asia heti päätettäväksi lähettämättä sitä tässä kokouksessa valiokuntaan. Ehdotus hyväksyttiin.

70 äänellä 48 vastaan päätettiin asia ratkaista valiokuntaan lähettämättä.

Asian näin päättyessä esitti puheenjohtaja ratkaistavaksi, hyväksytäänkö puolueen maatalousohjelma sellaiseksi kuin Vuolijoki on esittänyt, vai valmistellaanko sitä erityisessä komiteassa. Tämäkin äänestysesitys hyväksyttiin. Kun oli vaadittu nimenhuutoäänestystä, ilmoitti puheenjohtaja, että Vuolijoen ehdotus on *jaa*, Puoluetoimikunnan ehdotus *ei*.

Nimenhuudossa äänestivät *jaa* seuraavat edustajat: Anttila Juho, Eklund Hj., Engvist Jaakko, Forsman Aug, Hallikainen E., Hautamäki A., Hedman A., Heikka, Isak, Heinonen T., Heinonen Lyyli, Ikonen P., Jalava O., Johansson Toini, Julkunen A., Kantanen I., Karvonen M. W., Kemppe P., Kivilahti J., Koski Ida, Lahti T. N., Laine Alfr., Lassy I., Lepola V., Lukkarinen K., Luoto K., Manninen M., Meriläinen V., Metsäranta E., Mykkänen J., Mäkelin E., Niironen P., Paronen E., Partanen O., Pekkala E., Perämäki A., Pietikäinen Fiina, Pulkkinen H., Raatikainen A., Rahikainen S. J., Rautio H. V., Rosenberg M., Salmi K., Sillanpää Elina, Strengell P., Suominen Juuso., Tanskanen Anna, Taskinen A., Toppinen K.,

Tuomi Lempi, Uski T., Valtanen K. A. ja Vuolijoki S., yhteensä 52.

Ei äänestivät seuraavat edustajat: Aalto J. F., Alhfors Hj., Aho Aug., Alkanen Heikki, Andersson Otto, Annala V., Bryggari T., Eronen Lyyli, Eskelin Herman, Haapasalo Mimmi, Haippo Siilas, Hakala Hanna, Hakkarainen M., Hakkila V., Halonen T., Harvala K., Heimonen V., Helle Edv., Hellsten S., Helmisaari J., Herrala Hilda, Holm Juho, Holopainen J. P., Huhta V., Huotari Anni, Hurri E., Huttunen E., Härmä O., Hätinen P., Jokinen J. E., Järvinen Laina, Kaarto I., Kananen J., Kanerva J. H., Kanto V., Kaukovaara Kusti, Kauppinen A., Kinnunen A., Kivimäki J., Kiviranta A., Koivulahti-Lehto Hilma, Koljonen A., Kontula M., Koponen A., Korhonen Kaisu, Korhonen V., Koskelin A., Laakkonen V., Laine Hilma, Lammi Manu, Laukkonen M., Lehtinen K., Lehto T., Lehtokoski A., Leivo O., Leppänen P., Leskinen P. A., Loikala E., Louhelainen S., Louhi S., Luukkonen A., Lähde E., Marttila O., Meriläinen P., Mustasilta Fr., Muhonen A., Mäkelä A., Mäkeläinen O., Mäki E., Niemi A., Niemi Kalle, Niininen J., Nurmiaho L., Paasonen A., Parkkinen A., Penttala I., Raearo E., Rantanen Fr., Reinikainen O., Rintala A. J., Ryömä H., Sallila E., Salmela V., Seppälä Hilda, Seppälä J. V., Sevan-der K., Tanner V., Toivonen O., Tossavainen I., Tuominen Lydia, Typpö A., Vahlsten E., Vainio J., Valkeisaho E., Valta K., Vesterlund Laina, Viik K. H., Virtanen N., Voionmaa V., Vuorinen J., Väre Edv., yhteensä 100.

Päätökseksi oli näin ollen tullut Puoluetoimikunnan ehdotus. Menettelytapavaliokunnan tehtäväksi annettiin tehdä ehdotus ohjelmakomitean jäsenistä. Saman valiokunnan tehtäväksi jätettiin myös ehdotusteko siitä ajasta, jonka kuluessa ohjelmakomitean on maatalousohjelmaehdotus valmistettava.

Aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaan käsiteltiin tässä yhteydessä myöskin maalaistyöläisten asuntokysymys ja päätettiin se lähettää Menettelytapavaliokuntaan.

Ahvenanmaankysymys.

Esitettiin alustusvihossa sivuilla 147—158 oleva J. Helon ja sivuilla 158—163 oleva V. Voionmaan alustus Ahvenanmaan kysymyksestä.

Keskustelussa

E. Vahlsten huomautti kahdesta asiaan vaikuttavasta seikasta. Toinen on imperialismi. Sille emme voi antaa mitään merkitystä kantaamme

määrättäessä. Selosti samalla Ruotsin toiveita ja haaveita joiden mukaan se toivoo ellei ihan koko Suomen, niin ainakin Ahvenanmaan saamista. Toiseen puoleen, koskeva kansain itsemääräämisoikeutta, on meidän huomiomme kiinnitettävä. Ahvenanmaalla eivät taloudelliset olot ole paremmin maanviljelyksen kuin teollisuudenkaan puolesta niin kehittyneitä kuin manteleella, joten luokkavastakohtat eivät ole niin kärjistyneet eikä sosialismilla samaa maaperää kuin muualla. Siellä pelätään suomalaisia suuresti ja sosialismi rinnastetaan suomalaisuuden kanssa. Jos Ahvenanmaa joutuisi Ruotsin vallan alaisuuteen, voisi kapitalismi siellä enemmän kehittyä ja teollisuustyöväestön noustessa siellä sosialismikin saisi jalansijaa, kun heihin vielä vaikuttaisivat omaa kansallisuutta olevat sosialismin selittäjät. Ollen kansojen itsemääräämisoikeuden kannalla yhtyi Helon ehdotukseen.

E. Grönqvist: Kysymys ei ole sanottavasta merkityksestä maamme sosialidemokraattiselle liikkeelle, mutta sille on annettu huomattava agitatorinen leima. Porvaristo käyttää sitä hyväkseen puhuessaan sosialistien isänmaattomuudesta. Selostettuaan valitsijainsa kantaa kysymyksessä, lausui puhuja olevansa valmis yhtymään prof. Voionmaan alustukseen.

O. Reinikainen: Tämä kysymys on ollut esillä siitä lähtien kun me vapauduimme Venäjän sortovallasta. Jo vuonna 1917, kuten muistettane, teki eduskuntaryhmä asiasta välikyselyn, jonka yhteydessä ryhmä asettui sille kannalle, että Ahvenanmaa olisi säilytettävä Suomelle. Samasta asiasta kirjoitti Valpas maaliskuussa 1918 ja omaksui saman kannan, ja nyt toinen alustajista, Voionmaa, on, vaikka eri perusteella, pysynyt edelleen samalla kannalla. Voionmaa panee määrääväksi Itämeren kysymyksen. Hän käsittelee läheisesti Ahvenanmaan kysymystä Itämeren kysymyksenä koettaen niin sanoakseni kiristää määrättyjä etuja Ruotsilta ja muilta Ahvenanmaan avulla. Kun lisäksi historialliset ja maantieteellisetkin seikat puhuvat sen puolesta, niin hän tulee niihin ponsiin, jotka hän alustuksessaan ehdottaa. Hän sanoo, että kansain itsemääräämisoikeus, niin kaunis aate kuin se onkin, on toteutettava vasta silloin kun yleinen ja todellinen kansainliitto on olemassa. Kun sosialidemokraatit lähtevät piirustamaan Europan karttaa, niin minun käsittääkseni ei Itämeren kysymys, eivät historialliset eivätkä maantieteelliset seikat saa olla määräävinä. Tohtori Helo aivan oikein huomauttaa, että tähänastinen historia on ollut sortoa, on ollut väkivaltaa. Jos panemme historialliset seikat määrääviksi, niin Euroopan kartta tulisi hyvin kummalliseksi. Silloin m. m. täytyisi Skåne liittää Tanskaan. Mutta koska itse perusta on väärä, niin eivät ainakaan sosialidemokraatit voi sen perustan mukaan määrätä kantaansa. Samoin on strategisten ja maantieteellisten seikkojen laita. Senvuoksi minun mielestäni meidän on otettava huomioon aincastaan kansain itsemääräämisoikeus, ja sen täytyisi olla määräävänä aina, elleivät taloudelliset olosuhteet ja väestön yhteys ympäristön kanssa pane väestöä kärsimään, jos se erotetaan pois. Ahvenanmaa on ollut aina erityinen saariryhmä, joka on elänyt omaa elämäänsä. Se voidaan taloudellisestikin helposti irroittaa Suomesta ja liittää Ruotsiin, ilman että ympäristöväestö siitä kärsisi. Ja koska näin on, niin tässä siis voidaan tätä periaatetta, jonka yksin tulee olla määräämässä, kansan itsemääräämisoikeutta, aivan hyvin soveltaa. Mutta koska tällä hetkellä vielä ovat määräämässä Clémenceaut, niin asia pitäisi minun käsitykseni mukaan lykätä muutamaksi vuodeksi eteenpäin, jolloin se voitaisiin paremmin ja rauhallisemmin järjestää. Niin ollen minä ehdotan, että toveri Helon ehdottamaan ponteen pantaisiin vuoden 1922 asemasta vuosiluku 1925, joten kansanäänestys olisi toimitettava viimeistään viiden vuoden kuluessa.

P. Ikonen ilmoitti valitsijainsa kummastelevan, että tämä kysymys on otettu ohjelmaamme. Kannatti Helon ehdotusta.

A. Perämäki katsoi, ettei työläisillä nykyoloissa voi olla itsemääräämisoikeutta, se voi tapahtua vasta imperialismiin tultua hävitetyksi.

T. Bryggari valitti, ettei kysymyksessä ole tilaisuutta sanoa mitään työläisen kannalta. Sisimpänä tarkoituksena on tässä aluevaltaus, joka pohjustuu ruotsalaiseen ministerisosialismiin. Kosketteli Suomen omistamattoman maalausköyhälistön asemaa. Siltä jää tässä lopullinen sana sanomatta. Ehdotti, ettei valiokunta, jonka tehtäväksi jää kysymyksen valmistelu, antaisi päätöstään löyhillä perusteilla, vaan ottaisi huomioon kaikki kysymykseen liittyvät taloudelliset, historialliset ja valtiolliset näkökohdat.

V. Annala yhtyi Vahlstenin lausuntoon selostaen lähemmin valitsijainsa (Turun et. vaalipiiri) näkökohtia kysymyksen ratkaisussa. Sosialidemokraattien on asetettava puoltamaan kansojen itsemääräämisoikeutta.

Väinö Voionmaa: Ahvenanmaan asiaa on koetettu esittää monelta kannalta. Vahlsten koetti selittää, että nykyään ei sosialismi voi levitä Ahvenanmaalle, mutta kun saariryhmä tulisi Ruotsin yhteyteen, siellä syntyisi suurteollisuus ja en muista varmaan kymmenen vaiko viidenkymmenen vuoden perästä olisi sielläkin sosialidemokratia vallalla. Minä olisin toivonut, että kun tällaisia mielipiteitä lausutaan, niin niitä pitäisi koettaa perustella. En tiedä, miten käy, mutta sen tiedän, että tilastolliset tiedot puhuvat Vahlstenin otaksumista vastaan. Tilasto tietää, että teollisuus ei Ruotsissa ole paljon edellä Suomesta ja että Ruotsille kuuluvat Itämeren saaret ovat siinä suhteessa hyvin takapajulla. Ei siis ole todennäköistä, että Ahvenanmaalla sosialidemokratia leviää sen enemmän, jos se siirtyy Ruotsin yhteyteen kuin jos se on Suomen yhteydessä. Yhtä hyvin kuin Ruotsista voi kapitalismi levitä sinne Suomesta. Suomi on paljon enemmän kapitalistinen kuin Ruotsi, sillä ruotsalaiset pitävät paljon paremmin puoliaan kansainvälistä kapitalismia vastaan. En siis voi myöntää Vahlstenin näkökantoja oikeiksi. Toveri Reinikainen puhuu yliolkaisesti historiallisista tosiasioista, sanoen, ettei niillä ole merkitystä. Silloin meidän täytyy sanoa, että Suomen kansalla ei ole historiallista merkitystä, se on näet kokonaan historian luoma. Reinikainen puhui Skånesta sanoen, että jos Ahvenanmaa tahdotaan pysyttää Suomen yhteydessä historiallisten näkökantojen nojalla, niin pitäisi Skånen kuulua Tanskalle. Aivan niin, mutta historian perusteella Skåne on kuuluva — Ruotsille, sillä se on historiallisena aikana läpikotaisin, koko hengeltään, koko kansan sielultaan tullut ruotsalaiseksi vuosisatojen kuluessa. Tällaiset ovat historialliset perustat ja niille pitää arvoa antaa.

Tässä ovat puhuneet itsensä hiukkaisen pussiin ne, jotka ovat puhuneet kiihoituksesta. Kaikki tiedämme, että Ahvenanmaan asia on tullut esille juuri kiihoituksen kautta. Sen myöntävät nekin, jotka tahtovat Ahvenanmaan lahjoittaa Ruotsille. Ne myöntävät sen, mutta arvelevat, että vielä emme tunnustaisi sitä kiihoitusta, pitäisi saada olla rauhassa, viiden vuoden perästä voidaan saada kiihoitus aikaan taas, ellei kansan äänestystä ole tunnustettu. Ei se ole luotettava pohja. Ja kerrassaan oljen heikko on se perusta, jonka Helo esitti, että koska Clémenceau on vallassa, niin Ahvenanmaan kysymystä ei voi nyt ratkaista, mutta kylläkin viiden vuoden perästä. Minä luulen, että silloin, jos ei tämä, niin mahdollisesti muita Clémenceauiita on, jotka voivat vaikuttaa Ahvenanmaan asioihin. En ainakaan pidä varmana, että ne ovat pois näyttämöltä, niin toivottavaa ja mahdollista kuin se on.

Tällä olemme tulleet asian ytimeen: Ahvenanmaan kysymys on suurpoliittinen asia, suurpoliittiset virtaukset, imperialistiset virtaukset ovat sen tuoneet esille. Ahvenanmaaparkaa käytetään, niinkuin monta kertaa ennen, leikkipallona suurvaltain käsissä. Tällä kertaa on ahvenanmaalaiset houkuteltu itse mukaan. He eivät käsitä, mihin heidän ääniään oikeastaan käytetään. Koko nämä aluemuutokset, joita tänään jo näemme Euroopassa ja muualla maailmassa, ne ovat imperialistien toimeenpanemia. Imperialistit ne ovat nostaneet huudon kansojen itsemääräämisoikeudesta ja ne sitä hyväkseen käyttävät. Kansat kuta alhaisemmalla asteella ovat, sitä enemmän ne menevät sen huudon mukaan ja sitä enemmän niitä kansallisuuksia käytetään imperialistien rengin tehtäviin. Tällä tavalla ei kansain itsemääräämisoikeus ole niinkään ilman sitä imperialismia, vaikka kuinka kauniisti tuosta itsemääräämisoikeudesta puhutaankin.

Kun asia niin on, kun tässä on imperialistisia juonia ja kauniita ja rumia asioita sekaisin sekasorrossa, on meidän etsittävä selvä tie ja kanta. Ja se ei voi olla mikään muu kuin että rupeamme ajattelemaan jotakin vastapolitiikkaa imperialistien politiikalle ja ajattelemaan todellisemman rauhan ajamista — ei tosin koko maailmassa, koska meidän voimamme eivät siihen riitä, ei tosin edes koko Europassakaan — tuskin siihenkään voimamme ovat riittävät — mutta ehkä jossakin voisimme uskoa vaikuttavamme: Itämeren piirissä, siinä luonnollisessa piirissä, jossa elämme. Jos tässä piirissä rupeamme rauhan politiikkaa harjoittamaan virolaisten, neuvostovenäläisten ja muiden kanssa, niin silloin Ahvenanmaan kysymys joutuu luonnolliseen yhteyteensä. Ensin pyrimme saada rauhoitetuksi — ja se on minusta sosialistisen politiikan kaikkein tärkeimpiä tehtäviä — Suomenlahden. Kun saamme sotalaivat poistetuksi, niin saamme takeet, että Suomenlahti, joka on ollut sodan temmelyslahtena, muuttuu rauhan ja sivistyksen levittäjäksi, ja sittenkuin se on tehty, voimme ruveta Ruotsille esittämään, eikö Pohjanlahden kanssa olisi tehtävä samalla tavalla. Luulisi Ruotsin ja Suomen kansan, jos niissä on vähänkin sovitteluaatetta vallalla, joiden ei tarvitse olla kansallisten tunteiden vastakohtana, voivan sopia Pohjanlahden neutralisoimisesta. Ja silloin olisi alulla Itämeren rauhoittaminen, silloin voisi ruveta rauhoitusta rakentamaan. Voisimme silloin vaatia laivastojen poistamista Itämereltä. Täällä ei nähtäisi yhtään sotalaivaa, ja ehkä voisimme saada kansain oikeudellisen tunnustuksen sille, että Itämeri on tuleva rauhalliseksi. Ja jos tämä suuri tarkoitus olisi saavutettu, niin minulla ei ole mitään sitä vastaan, että annamme Ahvenanmaan Ruotsille. Mutta niin kauan kuin sitä ei ole saavutettu, en pääse irti siitä ettei Ahvenanmaan kysymyksessä imperialistien sormet ole mukana. Minä luotan täydellisesti Ruotsin vasemmistolaisiin siinä, ettei heillä ole salaisia tarkoituksia. Mutta en katso asemaa niin varmaksi, etteivät Ruotsissa ne suunnat pääse vallalle tai etteikö tule joku kolmas, joka anastaa Ahvenanmaan ja käyttää sitä imperialistisiin tarkoituksiin. Kun asema on näin epävarma, niin täytyy meidän luonnollisen itsesäilyttämiskaavon kannalta pitää se, mikä meillä on, eikä mennä valmistautumaan siihen mahdollisuuteen että edistämme imperialistista politiikkaa. Älkää siis hätäilkö. Ahvenanmaalaisilla on se hyvä tai paha onni, että heidän saarensa on niin pieni. He eivät ole tähän asti voineet toivoa mitään valtiollista itsenäisyyttä, itsenäisenä valtiona olo olisi nykyisissä levottomissa maailman tapahtumissa liian mahtava toivo niin pienille saarille. Niillä ei siis voi olla valtiollista itsemääräämisoikeutta. Mutta niillä on ollut, ja sen halveksitun historian perusteella minä olen erittäin koettanut sitä esittää, niillä on ollut historiallinen hallinto-oikeus ja olen koettanut

esittää sitä mielipidettä, että se on heille takaisin annettava. Senvuoksi olen sen käsityksen takana, että heille on todellinen ja hyvin laaja itsehallinto annettava, sellainen, jota he haluavat ja joka voi heitä hyödyttää. Rebelligisyys pakottaa meitä Ahvenanmaan luonnollisten oikeuksien myöntämiseen, pakottaa meitä tekemään heidän hyväkseen minkä voimme ja myöntämään heille itsehallinnon mitä suurimmassa määrässä. Tarkastakaamme sitä suunnitelmaa, jonka hallitus on laatinut, ja jos se on riittämätön, täydentäkäämme. Mutta älkäämme kauniin virvatulen sijasta heittääkö Ahvenanmaata maailman myrskyihin vahingoittaen kenties asemaamme ja Suomen sosialidemokratiaa, sanon: meidän arvoamme maailman silmissä, vahingoittaen luultavasti vielä ahvenanmaalaisia itseään.

Pysyen edelleen alustuksessa esittämälläni kannalla tahdon vakuuttaa, että siihen eivät ole mitkään natsionalistiset näkökohdat olleet vaikuttamassa, mutta sen myönnän, etten ole tässä suhteessa haaveilija, vaan ajattelen tätä asiaa suorastaan Itämeren politiikan kannalta ja Itämeren kansainliiton kannalta, erityisen Itämeren neutralisoimisen kannalta. Rauhan kannalta.

Fr. Rantanen piti Ahvenanmaata ainakin toistaiseksi Suomen yhteydessä pidettävänä.

E. Lähde: Voionmaan esittämät näkökohdat ovat kyllä ymmärrettävissä, mutta ainoa hyväksyttävä esitys kysymyksen ratkaisemiseksi on tri Helon alustuksen ponsilausemassa.

E. Huttunen ilmoitti kysymyksen olevan Ruotsin imperialistien viritämän heti Suomen itsenäisyyden tunnustamisen jälestä. Tätä yritystä on Ahvenanmaan väestö saatu tukemaan, ja valitettavaa on, että Ruotsin sosialidemokratian eräät piirit ovat hallituksensa tukena tässä valtaushankkeessa. Vastusti saarten luovutusta, etenkin kun ei Ruotsin työväen etu sitä vaadi. Toivoi valiokunnan periaatteessa asettuvan Voionmaan kannalle.

Kun pyydetyt puheenvuorot oli loppuun käytetty, julistettiin keskustelu päättyneeksi.

Oulun läänin eteläisen vaalipiirin edustaja Juho Anttila ilmoitti, että kokousta varten työpaikastaan saamansa loma on nyt loppuun kulunut, jonka takia hänen täytyy matkustaa pois.

Otettiin päivällisloma klo 1,25 i.p.

Iltapäivän istunto.

Ahvenanmaan kysymys.

Iltapäivän istunto aloitettiin klo 3,15 Tannerin johtaessa puhetta. Ryhdyttiin aluksi tekemään päätöstä Ahvenanmaan kysymyksestä, josta aamupäivällä oli keskusteltu. Ensinnä päätettiin 49 äänellä 42 vastaan ratkaista asia kokouksessa valiokuntaan lähettämättä, jonka jälkeen Voionmaan alustus

ponsineen tuli hyväksytyksi 46 äänellä 43 vastaan, jotka annettiin tri Helon ehdotuksen puolesta.

Päätöksen johdosta jätettiin seuraava vastalause:

Kun puoluekokous Ahvenanmaan kysymyksessä on „sos.-dem. imperialistiselle“ kannalle asettuen ratkaissut kysymyksen historiallisten, maantieteellisten y. m. s. „oikeuksien“ perusteella eikä kansojen itsemääräämisoikeuden periaatteen mukaan ja kokouksen päätös on siten ilmeisessä ristiriidassa sen kannan kanssa, jolle puolueen kansainvälisenä sos.-dem. puolueena tulee asettua kysymyksessä, panemme me allekirjoittaneet, jotka emme halua olla mukana tällaisessa sosialidemokratialle häpeällisessä päätöksessä, vastalauseemme kokouksen päätöstä vastaan.

Helsinki 13 p:nä jouluk. 1919.

Osk. Reinikainen.

Edvin Vahlsten.

V. Annala.

Karl H. Viik.

T. Turtiainen.

Hj. Eklund.

Ernst. Lähde.

J. F. Aalto.

Otto Toivonen.

Puolueen suhde Internationaleen.

Esitettiin alustusvihossa sivuilla 167–172 oleva K. H. Viikin alustus puolueen suhteesta Internationaleen. Sen johdosta keskusteltaessa

K. Sevander ilmoitti Oulun kunnallisjärjestön kannattavan liittymistä kolmanteen Internationaleen, olematta tämä vaalipiirin yleinen päätös. Yleinen on piirissä sitävastoin käsitys, ettei II Internationale ole osoittanut vastaavansa tarkoitustaan. Omasta puolestaan ehdotti jäätäväksi pois kummastakin Internationalesta, joten olisi siis vain erottava II:sta, liittymättä III:een internationaleen.

J. Enqvist lausui valitsijainsa keskuudessa olevan vallalla sellaisen käsityskannan, että toisesta Internationalesta on sanouduttava irti. Kolmanteen Internationaleen ei myös ainakaan nykyhetkellä ole aika liittyä, vaan on jäätävä toistaiseksi riippumattomaksi.

J. Suominen ilmoitti valitsijainsa Uudellamaalla olevan ehdottomasti II:sta Internationalesta eroamisen kannalla, etenkin kun erät sen tukipylväät ovat asettuneet vastustamaan Venäjän työväenvaltaa. Sellaiselle Internationalelle on sanottava ikuiset jäähyväiset. III:teen yhtyminen ei ole vastainen Helsingin järjestöjen mielipiteelle, mutta voidaan asia jättää avoimeksi käytännöllisistä syistä. Ehdotti, että puoluekokous asiaa valio-kuntaan lähettämättä päättäisi erota II:sta Internationalesta.

S. J. Rahikainen yhtyi Suomisen ehdotukseen.

A. Perämäki ilmoitti valitsijainsa olevan sitä mieltä, että on liityttävä III:een Internationaleen.

J. F. Aalto ehdotti, että asia lähetettäisiin valiokuntaan perustellun lausunnon antamiseksi siitä, miksi puolue eroaa II:sta Internationalesta.

K. Luoto ilmoitti Kuopion kunnallisjärjestön evästyksen: On erottava II:sta Internationalesta ja liityttävä III:een.

M. Rosenberg ilmoitti valitsijainsa vaatimuksena olevan, että toisesta Internationalesta on erottava sen maailmansodan aikana ottamien työväenluokalle tuhoisien harha-askelten vuoksi. Kolmanteenkaan ei olisi kuitenkaan vielä liityttävä.

P. Kemppi kannatti eroamista II:sta Internationalesta.

P. Strengell kannatti eroa II:sta ja yhtymistä III:een Internationaleen.

T. Bryggari puhui II Internationalea vastaan. Mutta jos kokous päättäisi yhtyä III:een Internationaleen, tunnustaisi se samalla, ettei luokkataistelu voi käydä muuten kun vain aseellisesti. Kansainvälinen työväeninternationale vastaa vasta silloin tarkoitustaan, kun se on perustettu ammatillisen internationalen yhteyteen.

A. Lehtokoski sanoi Turun ja Maarian kunnallisjärjestöjen olleen sillä kannalla, että on toistaiseksi kuuluttava II:een Internationaleen.

A. Laine ilmoitti Vaasan I. etel. vaalipiirissä oltavan II:sta internationalesta eroamisen kannalla.

E. Lähde: Huolimatta siitä, miksi II Internationale on osoittautunut työväenluokan kannalta, on kuitenkin harkittava ennen kuin siitä erotaan. Sanomatta selvät ovat myös ne syyt, jotka estävät yhtymästä III:een Internationaleen, joskin kommunistien taistelu eri maissa herättää ehdotonta myötätuntoa. Ratkaisevaa päätöstä tehtäessä on katsottava, mikä on työväelle hyödyllistä. Ensin täytyy koettaa muuttaa II Internationaleen työväen etuja vastaavaksi. Jollei se onnistu, on siitä erottava.

Asian käsittely keskeytettiin ja suotiin Ruotsin edustajalle *tov. G. Möllerille* tilaisuus lausua jäähyväisensä.

Ruotsin edustajan jäähyväispuhe.

Tov. Möller lausui:

Minulla on ollut tilaisuus seurata hyvin suurella jännityksellä tämän kongressin kulkua. En valitettavasti ole ymmärtänyt keskusteluja, mutta ystävällisten puoluetoverien välityksellä olen saannut selon lausuntojen pääasiallisesta sisällyksestä. Pyydän, ettei pahastuttaisi, jos lausun käsitykseni parista kokouksessa tehdystä päätöksestä, kun saattaa olla mielenkiintoista kuulla, miten ruotsalaisella sosialidemokraattisella taholla ne käsitetään.

Minun täytyy tunnustaa, että tarkoittamani päätökset ovat herättäneet — pyydän anteeksi, en tahdo arvostella tai antaa mielipiteeni käydä muusta kuin puoluetoverin käsityksestä — kummastusta, kun on kysymyksessä sosialidemokraattinen politiikka. Toinen päätös oli se, että lähetettiin sähkösanoma Tukholmassa pidetylle kokoukselle, sillä vakuutan, ettei sen kokouksen takana ole Ruotsin eikä Tanskan sosialidemokraattinen puolue (salista: Entä Norjan?), tuskin Norjankaan, eikä varmasti ainakaan Norjan ammattijärjestö. Kun on hyvä tietää, mistä se kokous käy, niin lausun, että sekä Ruotsissa että Tanskassa pidetään sitä hajoittamiskokouksena, joka on vahingollinen työväenliikkeelle. Tietysti Suomen sosialidemokraattinen

puolue menettelee niinkuin parhaaksi katsoo, mutta selvää on, että Ruotsissa herää helposti käsitys, että Suomen sosialidemokraattisen puolueen enemmistö kenties pohjimmiltaan toivoo enemmän bolshevistisilta pyrkimyksiltä kuin sosialidemokratialta. Mikäli olen saanut tietää, on sellainen käsitys ennenaikainen, ja kun Ruotsiin pääsen, olen tuova ilmi, ettei sellaista sisällystä ole päätökseen pantava.

Toinen päätös, joka herättää kummastusta, on kongressin Ahvenanmaan asiasta tekemä. On oletettu, että yleinen kansain itsemääräämisoikeus on se ainoa pohja, jolle todelliset hyvät suhteet kansain kesken on rakennettava.

Millään tavoin pyrkimättäni vaikuttamaan kongressin päätöksiin tai sekaantumattani tulossaolevaan keskusteluun, pyydän mainita, että minussa on herättänyt ihmettelyä, että kokouksessa kuuluu ääniä, jotka katsovat parhaiten palvelevansa kansainvälisen sosialidemokratian asiaa sillä tavoin, että Suomen sosialidemokraattinen puolue asettuisi molempain kansainvälisten sosialististen järjestöjen ulkopuolelle. Pitäisi olla ilmeistä, että jos voi ajatella sosialidemokraattista politiikkaa, jolle internationaalinen katsantokanta ja työväenluokan kesken vallitseva avomielisyys antavat leimansa, on edellytyksenä, että on olemassa kansainvälinen järjestö, joka neuvottelee, silloin kun kaikki kansat ovat edustettuna, ja valvoo sitä kansainvälistä politiikkaa, joka tulee olla sosialidemokratian. Jos Suomen työväenliike asettuu kummankin internationaalen ulkopuolelle, niin kyllä minusta tuntuu, että se samalla asettuu kansainvälisen sosialidemokratian suuntaaviivain ulkopuolelle. Jos semmoinen päätös tehtäisiin kaikissa maissa, niin se merkitsisi käytännössä sitä, ettei ylimalkaan internationalea tulisi olemaan, että uudestiluova, kansain veljeyteen pyrkivä järjestö lakkaa olemasta ja ettei enää ole koneistoa, jonka kautta eri maiden työväki pääsee neuvottelemaan keskenään. Sellainen ulkopuolelle asettumista tarkoittava päätös todistaisi käsityksen epäselvyyttä, josta pitäisi päästä irtautumaan mahdollisimman pian.

Jos tohtisin sanoa, minkä päävaikutelman olen kongressista saanut, niin olisi minun lausuttava se arvostelu, että Suomen työväenluokka on sosialidemokratiassa oikealla tiellä selvyyttä kohti, mutta että se ei ole vielä selvyyttä saavuttanut, ei uskalla vielä varmasti määritellä, mitä suuntaviivoja sosialidemokratiassa on noudatettava. Mutta jos tohtisin jatkaa arvostelua, niin lähden kotiin siinä mielessä, että sosialidemokratian merkeissä ilmituleva selvyys syntyy, selvyys, jossa koko sosialidemokratian katsantokanta niin hyvin taktiikkakysymyksessä kuin siinä kysymyksessä, miten uusi yhteiskunta synnytetään ja rakennetaan, tulee varmaksi merkiksi Suomen työväenluokalle. Tilapäisestä epäselvyydestä huolimatta on ennen pitkää todettavissa, että internationale herää uudestaan ihmisyyden toiveena ja että siinä tuntuu myös Suomen voimakas työväenluokka – työväenluokka, jolla on itsehillintää ja kärsivällisyyttä ja joka on kerran ymmärtävä näyttää, miten tätä maata on hallittava ja hoidettava. (Suosionosoituksia.)

Puheen tulkitsi suomeksi *J. W. Keto*.

Kokouksen puheenjoht. *V. Tanner* lausui poistuvalla vieraille ja hänen edustamalleen työväestölle seuraavaa:

Arvoisa vieraamme puoluetoveri Möller! Kokouksen puolesta saan kiittää Teitä vierailustanne täällä sekä niistä mielenkiintoisista ajatuksista, joita eri lausunnoissanne olette meille esittänyt. Pyydän Teitä kotiin pa-

lattuanne tervehtimään tovereitanne Pohjanlahden tuolla puolen ja ilmoittamaan heille, että Suomen työväenluokka jälleen on nousemassa siitä alennuksen ja orjuutuksen tilasta, johon se viime vuonna oli joutunut. Se on löytänyt itsensä, kerää parast'aikaa voimiaan, järjestäytyy ja tulee varmaankin ennen pitkää löytämään toiminnalleen ne selvät linjat, joita te, toveri Möller, tältä kokoukselta vielä kaipasitte. Suomen työväenluokka on aina toivonut hyvien välien säilyvän Skandinavian työläisten kanssa. Se toivoo sitä edelleen ja odottaa, ettei se kysymys — Ahvenanmaan kysymys —, johon puheessanne viittasitte, tule olemaan häiritsevänä esteenä tällöisen molemminpuolisen ymmärtämisen ja toisensa tukemisen välillä.

Internationalekysymys.

Jatkettaessa keskustelua kansainvälisestä yhteydestä lausui:

E. Hurri yhtyvänsä Lähteeseen siinä, että on pysyttävä II:ssa Internationalessa.

M. Laukkonen kannatti puoluetoimikunnan esitystä. *Fr. Rantanen* samoin.

P. Hätinen kannatti II:sta Internationalesta eroamista, mutta vastusti III:teen yhtymistä.

Väinö Vuolijoki: En minä luule toisen enemmän kuin kolmannenkaan Internationalen siitä niin erittäin paljon kärsivän, jos Suomen työväenluokka päättää siitä jäädä pois tai mennä mukaan. Ei asia siltä kannalta kovin tärkeä ole, mutta se on Suomen työväen kannalta sangen tärkeä. Me olemme siksi eristetyssä asemassa ja siksi kaukana sosialidemokraattisista keskuksista, olkootpa ne Moskovassa tai Parisissa, että meillä ei ole varaa olla poissa kansainvälisestä sosialidemokraattisesta liikkeestä. Täällä on puhuttu paljon sekä toisesta että kolmannesta Internationalesta. Mutta minun luullakseni täällä on verraten harvoja, jotka ovat ihan täydellisesti selvillä kummastakaan, ja vielä harvempia niitä, jotka, jos olisivatkin, eivät ole oikein selvillä, hyväksyvätkö täydellisesti kumpaakaan. Mutta on tässä niinkuin monessa muussa asiassa niin, että on valittava kahdesta, on valittava, tunnustammeko itsemme kallistuviksi bolshevismiin, jota merkitsee kolmanteen Internationaleen liittyminen, vai koetammeko pysyä sillä selvällä sosialidemokraattisella kannalla, joka pääasiassa on toisen Internationalen kanta. Joka maassa on enemmän tai vähemmän tyytymättömyyttä toiseen Internationaleen ja sen johtoon. Se on ymmärrettävää sellaisten äärettömän mullistusten jälkeen, jotka maailmansota on tuonut mukanaan, ja kun tietää, kuinka Internationalen johtajat ovat maailmansodan aikana olleet toistensa tukassa, niin on helposti käsitettävää, ettei Internationale ole pystynyt luomaan sellaista yhteistoimintaa, joka kaikkia tyydyttäisi. Mutta jos meidän on sosialidemokraatteina ajateltava, että meidän täytyy pystyä luomaan semmoinen yhteistoiminta, jota suurin osa maailman köyhälistöä kannattaa, niin meidän ei ainakaan auta olla ulkopuolella tätä yhteistoimintaa, vaan meidän täytyy valita, kummanko kautta sen pystymme paremmin luomaan. Minä tiedän, että toiseen Internationaleen kuuluu paljon jäseniä, jotka eivät ole sen kannalla, jotka koettavat toimia toiseen suuntaan ja koettavat hävittää sitä. En sitäkään pelkää, vaikka ne sinne ovat menneet siinä mielessä, sillä juuri siitä tulee oikea yhteistyöskentely, kun kerran päästään yhteen ja tavataan, sillä yhteistyön täytyy alkaa erimielistenkin kesken. On arvoiteltu toista Internationalea ja moitittu Brantingia sen Venäjän-politi-

kasta. Tähän on huomautettava, että Luzernin kokouksen johdon pääpöytäkirja kulkee siihen, että koetetaan estää kansainvälinen sekaantumisen Venäjän asioihin, ja joka tapauksessa toisen Internationalen pääosan muodostaa länsimaiden työväki, Englannin, Ranskan, Hollannin, Belgian, mutta kolmannen Internationalen taas muodostaa Venäjän ja itämaiden työväestö. Meidän on näistä kahdesta valittava toinen, enkä silloin pahoin epäile, kumpaan minä kuulun. Sittenkin on se yhteistyö länsimaiden kanssa, johon minä pyrin, saavutettavissa toisen Internationalen ja siihen liittymisen kautta. Voin ajatella, että ne päätökset eivät tyydyttäisi meidän vasemmistolaisia. Tähän saakka ei toinen Internationale ole oikeastaan voinut tehdä mitään muuta kuin kutsua kokoon eri maiden sosialidemokraatteja perustamaan tuota toista Internationalea. Kaikki työ on mennyt vanhojen sodanaikuisten riitojen selvittämiseen, ja on esiintynyt sellaisia uusia kysymyksiä, joiden kantavuutta emme täällä ollenkaan ymmärrä. Ne ymmärtää vasta kun näkee, kuinka välttämättömiä elinkysymyksiä ne muissa maissa työväenliikkeelle ovat. Kun näkee, kuinka Itävallan eri kansallisuuksien sosialidemokraatit koettavat hakea pohjaa, millä tavalla heille muodostettaisiin valtio, niin siinä on sellainen kysymys, joka vie melkein kaiken sen ajan, joka olisi ollut käytettävä päivänkysymysten pohtimiseen. Bernissä kysymykset täytyi ratkaista äkkiä, jotta voitiin vaikuttaa hallitukseen, ja on sanottava työväen kunniaksi, että eri maiden työväestö tuli niissä aivan yksimielisiksi. Että silloin ei voitu pohtia sellaisia kysymyksiä, jotka erikoisesti meille olivat tärkeitä, on ymmärrettävissä. Se johtui aivan asiain tilasta, ja minä olen vallan vakuutettu, että kun seuraavan kerran pääsee eri maiden työväenedustajat yhteen, niin tulee siitä hedelmällinen Internationale, varmasti hedelmällisempi kuin kolmas Internationale. Pitäisin siis suurena erehdyksenä, jos ylimalkaan jäädään internationalesta pois. Jos päätetään liittyä kolmanteen, niin silloin on minun kantani selvä, ja selvä se on myöskin, jos päätämme liittyä toiseen Internationaleen. Mutta on sosialidemokratiamme konkurssi, jos emme uskalla liittyä kumpaankaan.

Ivar Lassy: Koska minäkin olen sitä mielipidettä, ettei tässä kysymyksessä ole haettava minkäänlaisia akkamaisia välimuotoja ja ratkaisuja, niin minäkin kannatan ehdotusta kolmanteen Internationaleen liittymisestä jo ratkaistavaksi täällä kokouksessa ilman valiokuntaan asiaa lähettämättä. Pyydän vielä huomauttaa, että tällaisella päätöksellä on pääasiallisesti julistuksellinen merkitys. Kansainvälinen työ eri maiden työväen välillä ei siitä millään muotoa kärsi eikä tule vahvemmaksi, sillä kansainvälistä työtä ei tällä hetkellä ole olemassakaan.

Kolmannen Internationalen ohjelma ei ole mikään muu kuin kansainvälisen köyhälistön vapausliikkeen kaikinpuolinen tukeminen ja helpottaminen. Mitään muuta sen ohjelmasta ei tarvitse tietää voidakseen ratkaista, liittyäkö siihen vai ei, ja ne, jotka vastustavat siihen liittymistä, ovat joko akkoja, jotka eivät tiedä, mitä tekevät, tai ovat Suomen köyhälistön vastustajia. Pyytäisin vielä huomauttaa, että meidän sosialidemokraattinen puolue on päättänyt yhtyä Zimmerwaldin Internationaleen, eikä tietääkseni tätä päätöstä ole purettu. Kun tässä nyt on tehtävä päätös, mihin internationaleen Suomen työväenpuolueen on liityttävä, niin pyydän ilmoittaa, että useimmat niistä työväenpuolueista, jotka sodan aikana liittyivät Zimmerwaldiin, ovat tällä hetkellä kolmannen Internationalen riveissä. Aina-kin Saksan tavattoman iso ja mahtava riippumaton työväenpuolue on liittynyt kolmanteen Internationaleen, Ranskan vasemmistopuolue, joka nyt on enemmistöpuolueena, kyllä kuuluu toiseen Internationaleen, mutta liittyi siihen ainoastaan siinä tarkoituksessa, josta Väinö Vuolijoki mainitsi, toi-

sen Internationalen hajoittamistarkoituksessa. Englannin riippumaton työväenpuolue on vielä epäselvä, Britannian sosialistipuolue on liittynyt kolmanteen Internationaleen, Amerikan sosialistipuolueiden kannasta ei täällä ole tietoa. Italian koko työväki on yksimielisesti kolmannen Internationalen kannalla. Sveitsin työväenpuolue, joka sekin on kuulunut Zimmerwaldiin, on eronnut toisesta Internationalesta ja sen puoluejohto päätti liittyä kolmanteen Internationaleen, mutta se päätös purettiin. Romanian työväki mikäli arvelen — en ole asiasta varma — on sekin jo muodollisesti päättänyt liittyä kolmanteen Internationaleen, ja Portugalin puolue on jo aikoja sitten tehnyt sen. Samoin koko Venäjän työväen suuri enemmistö on kolmannen Internationalen kannalla. Puolan ja Lätin puolueista ei minulla ole tietoja. Norjan työväen enemmistöpuolue on ainakin virallisesti liittynyt kolmanteen Internationaleen samoin kuin koko Ruotsin vasemmistososialistipuolue, joka on paljon vahvempi kuin oikeistososialistien edustaja Möller tahtoi täällä selittää. Samoin useiden Balkanin valtioiden puolueet ovat liittyneet kolmanteen Internationaleen. Myös Böhmin, Tsekko-Slovakian, Lotringin ja Bayerin työväenpuolueet ovat siihen liittyneet. Siis suuri joukko työväenpuolueita eri maissa on kolmannen Internationalen kannalla. Tämän nojalla minä pyytäisin, että myös tämä kokous ratkaisisi kysymyksen, liittyäkö joko toiseen tai, miehuullisesti ja rehellisesti, kolmanteen Internationaleen.

Väinö Hupli: Minäkin kuulun niihin, jotka ovat sillä kannalla, että asiasta tehdään ratkaisu kokouksessa eikä siirretä sitä minkään verukkeen nojalla tulevaisuuteen. Menettelytapaan nähden on muutamilla edustajilla sellainen aikomus, että siitäkään ei pidä tehdä ratkaisua eikä selvyttä; sanotaan, että selvyys on mahdoton. Aikomus on siis menettelytapaan nähden noudattaa sitä virheellistä taktiikkaa, että ollaan hyväksyvinään kumpikin eikä sanota selvään, mitä hyväksytään. Tätä samaa politiikkaa olisi myös noudatettava internationaale-kysymykseen nähden, koska useat puhujat ehdottavat, ettei liitytä kumpaankaan. On selvää, että samoin kuin menettelytapaan, samoin internationaaleenkin nähden ei voi mikään menettelytapa eikä internationaale olla sellainen, ettei sitä vastaan ole aina asiallista muistuttamista tehtävissä, mutta kun on valittava kahdesta, niin on toinen tai toinen valittava eikä jätettävä ratkaisua tekemättä. Näin ollen olisi minusta tärkeää, että tämä puoluekokous juuri internationaalekysymyksessä merkitsee, onko puolue kommunistisella vaiko sosialidemokraattisella kannalla. Ja se ei voi sitä merkitä, ellei se tee päätöstä ja ellei se päätöstä tee, niin sitä tulkitaan kautta maailman niin että täällä sosialidemokratia on kommunistisella kannalla, joskaan sitä ei aivan selvästi sanota. Mutta jos teemme päätöksen pysyä sosialidemokraattisella kannalla, niin ei kukaan voi sanoa, että olemme hyväksyneet sen virheet. Emme mene internationaleen hyväksymään sen virheitä, vaan vaikuttamaan, että virheet poistetaan. Sitä vartenhan niihin liitytään, että siellä toimitaan omien mielipiteiden hyväksi, ja on aivan niin kuin toveri Möller lausui, että ellemme me mene eikä kukaan muukaan, niin koko internationale lakkaa olemasta, ei ole mitään internationalea silloin. Jokainen odottaa, mistä tulee se kaikkia tyydyttävä internationale. Mutta eihän sillä tavalla mitään yhteistyötä luoda. Liityttäköön toiseen internationaleen sillä edellytyksellä, että se tuottaa Suomen työväenluokalle tuloksia, ja kun ensi kerran tullaan puoluekokoukseen, on esitettävä kertomus siitä, minkälaiset tulokset ovat olleet, ja ellei silloinkaan tyydytä, niin liitytään sitten kolmanteen. Mutta tällä kertaa olisi toiseen liityttävä, koska se on ainoa sosialidemokraattinen internationale, joka maailmassa on olemassa.

T. Tainio: Kyllä minun täytyy myöntää olevani sellainen akka, joka en uskaltaisi laskea tätä asiaa ratkaisuun tässä kokouksessa ilman että sitä valiokunnassa on harkittu. Vallitsee jonkinlaista kiihkomieltä sellaisessa vaatimuksessa, että asia on heti ratkaistava. Totta kai sitä olisi harkittava. (On sitä harkittu!). Ei ole tarpeeksi tarkkaan. Sitä on hyvin vähän harkittu. Asialla on puoli jos toinenkin. Silloin kun puoluetoimikunnan alustus laadittiin, olin vakavasti sitä mieltä, että toisessa Internationalessa on pysyttävä edelleen. Mutta on pari seikkaa, jotka minua jonkun verran epäilyttävät, ja ne epäilykset tulevat teille kaikille muillekin, kun vain asiaa kerkiätte miettiä. En tiedä, onko totta, että Saksan riippumattomat ovat täydellisesti toisesta Internationalesta eronneet, mutta jos se on totta, niin kyllä toinen Internationale on kärsinyt suuren siveellisen tappion. Jos se tieto pitää paikkansa, niin toinen Internationale tuskin vastaa sitä, mitä siitä olisi ollut mahdollisuus tulla niin kauan kun sillä olisi ollut Saksan riippumattomat mukanaan. Toinen seikka on se, teemmekö oikein, jos ajamme täällä pienellä enemmistöllä jokusen päätöksen läpi. Ei sitä tarvitse nyt ratkaista, jollei tahdo. Onhan mahdollisuus täällä esitetty: erotaan toisesta eikä mennä kolmanteen. En minä ole mikään ratsastaja, että minä tahdon esteratsastusta harjoittaa – en tahdo tietää, kumpiko puoli, oikeisto vaiko vasemmisto tässä voittaa. En minä halua jonkun mielipidesuunnan ennakoita tekemää päätöstä voittoon, jos minä epäilen, miten sen asian laita todellisuudessa on. Päätöstä tullaan käyttämään ikäänkuin jonkinlaisena puolueen hajoituskeinona ja varmasti tämän kysymyksen takia ei maksaisi vaivaa puoluetta hajoittaa. Sitten on vielä kolmaskin epäilyttävä seikka. Täällä on Väinö Vuolijoki yleisesti sanonut, ettei toinen Internationale ketään tyydytä, ei ketään. No, kyllä minua silloin epäilyttää, hyödyttääkö ylläpitää sellaista laitosta, johon ei kukaan ole tyytyväinen tai jota sen jäsenet sisästäpäin koettavat hajoittaa. (Ei olla tähänkään puolueeseen tyytyväisiä!). Kyllä tähän tämän puolueen jäsenet ovat tyytyväisiä. (S. Vuolijoki: Mutta ne haukkuvat!). Eiväthän ne puoluetta haukkukaan, ne haukkuvat sinua ja minua. Minä luulen, että yhtäpaljon me hyödytämme tai parhaiten hyödytämme kansainvälisen sosialidemokratian asiaa sillä, ettemme liity toiseen, vaan sanomme päätöslauseessamme, ettei se tyydytä meitä ja selitämme, miksemme voi liittyä kolmanteenkaan sekä ryhdymme sikäli kuin meillä kykyä ja voimaa on, vaikuttamaan sellaiseen suuntaan, että meille syntyy neljäs Internationale.

E. Pekkala: Minä olen sitä mieltä, että tämä asia voitaisiin ratkaista valiokuntaan lähettämättä. Jokainen on ottanut tässä asiassa varman kannan, niin että valiokunnassa ei asia ensinkään parane. Olen niiden kannalla, jotka ovat ehdottaneet kolmanteen Internationaleen liittymistä.

Sulo Vuolijoki: Täällä on sanottu, että siinä kolmannessa Internationalessa on jokin semmoinen vivahdus, että se on itämainen Internationale ja vähän niinkuin ryssältä haiseva, mutta se on tullut siihen asemaan, että vaikka isorutto tappaisi jokaisen ryssän, niin ei se ole riippuva ryssien eikä punaisten bolshevikien toiminnasta. Lassy toi asiallisesti esille ne maat ja puolueet, jotka sitä kannattavat. Mutta minä pyysin puheenvuoroa oikaistakseni erään erehdyttävän kohdan Wiik'in lausunnossa. Wiik sanoo alustuksessaan, että Zimmerwaldin Internationalen vasemmistolaisten puolelta on suurilta kansoilta tahdottu kieltää oikeus itsepuolustukseen. Ikävä, että lausunto tulee juuri Wiikin suusta, joka sodan aikana on tehnyt sängen kiitettävää työtä siinä suhteessa, että hän saisi sosialidemokraatit paremmin seuraamaan kansainvälisiä asioita. Alustuksessaan Wiik on ehdottomasti väärässä. Sillä Zimmerwaldin vasemmisto ei ole kieltänyt muita

paitsi imperialistiset sodat. Se on selittänyt maailmansodan imperialistiseksi sodaksi, ja milloin köyhälistö tulee puolustamaan imperialistisia hallituksia, ne se on tahtonut kieltää. Mutta Zimmerwaldin vasemmisto kyläkin hyväksyy kansallisia sotia ja vallankumoussotia. Esimerkiksi sellaisen sodan kuin Irlannin aseellisen vapaustaistelun hyväksyy Zimmerwaldin vasemmisto, samoin siirtomaiden vapauspyrkimykset, samoin vallankumoussodat. Se hyväksyy semmoiset sodat kuin Suomen työväen taistelu, Saksan vallankumouksellisen taistelun sikäläistä imperialismia vastaan, Unkarin tai Romanian sodat, Venäjän neuvostovallan taistelun Länsimaiden imperialismia vastaan. Mutta pahimmin Wiik rikkoo siinä, että koettaa tällä arvostelullaan antaa Suomen työväelle sen käsityksen, että tämä yleismaailmallinen sota ei tulisi johtamaan yleismaailmalliseen vallankumoukseen. Koska minulla on ollut tilaisuus siitä puhua sekä eilen että tänään, niin en tahdo siihen puuttua enään.

K. H. Wiik: Eräs puhuja on luetellut niitä puolueita, jotka kuuluvat kolmanteen Internationaleen. Se oli aika komea lista. Sitä voisi pidentää vielä. Minä muistelen lukeneeni, että siinä kokouksessa, jossa perustettiin kolmas Internationale, oli edustettuna myös kiinalaiset, korealaiset, asarbeitsshanilaiset, en tiedä ihan varmaan oliko myös persialaiset, mutta siitä kai toveri Lassy antaa tiedon. Myöhemmin on siihen liittynyt myös meksikolaiset. Ei pidä nauraa! (Kyllä sille on naurettava!). Olkoon kaukana, että minä tahtoisin halveksia sellaisia kansoja kuin kiinalaiset ja intialaiset, joiden viisaus ansaitsee olla kaikkien kansojen huomion esineenä. Mutta siitä ei ole kysymys, vaan siitä, miten saada parhaat ohjeet luokkataistelua varten. Siinä suhteessa eivät ne kansat, jotka ovat kaikki kapitalistisen kehityksen kynnyksellä, voi antaa meille ohjeita. Esitetystä luettelosta mainittiin ainoastaan kaksi taloudellisessa ja valtiollisessa suhteessa kehittyneitä kansaa, nimittäin norjalaiset ja italialaiset, ja nythän on tunnettua ja yleisesti kai myönnettään, että juuri Norjan ja Italian sosialistit eivät ole varsinaisia kommunisteja. Siitä mainitaan m. m. Helsingin kunnallisyhdistyksen julistuksessa. Ne ottavat osaa parlamentaariseen elämään, eivätkä suinkaan ainoastaan agiteeratakseen parlamentissa, vaan myös samasta syystä kuin sosialidemokraatit. Se siitä.

Sulo Vuolijoki sanoi minun rikkoneen, kun olen huomauttanut siitä, ettei maailmansota ole johtanut maailmanvallankumoukseen. Minä en käsitä, miten tosiseikan toteaminen voi olla rikos. Ajattelen, että kun tämä nykyinen maailmansodan luoma tilanne on mennyt ohitse ja kun kaikki, myös Vuolijoki, myöntävät, ettei sitä maailmanvallankumousta olekaan tullut, niin ehkäpä silloin kolmannesta Internationalesta voi kehittyä semmoinen vasemmistososialidemokratinen Internationale, joksi Zimmerwaldin Internationale oli tarkoitettu. Se oli kaunis unelma, mutta sen enempää siitä ei tullut, ja minä valitan, että Zimmerwaldin Internationale hajaantui. Meidän on tietysti haettava yhteyttä ennenkaikkea niiden puoluetoverien kanssa, jotka toimivat ennen kaikkea taloudellisessa suhteessa johtavassa asemassa olevissa maissa. Ne ovat Englanti, Ranska, Amerika ja vielä Saksakin. Useimmat näiden maiden puolueet kuuluvat toiseen Internationaleen. Nyt sanotaan, että toinen Internationale on ollut ja on edelleen oikeistososialistien johtama. Niin se oli ennen sotaakin, ja sota vaikutti niinkuin jonkinlainen kemiallinen aine, joka saattaa näkyviin ne vastakohdat, jotka olivat olemassa. Silloin astuivat näkyviin ne syvät vastakohdat, jotka olivat toisen Internationalen kaikissa puolueissa olemassa. Mutta kun tämän totean, niin totean samalla, että maailmansota on vaikuttanut selventävästi, ja tämän prosessin ensimmäinen, joskin ohimenevä,

tulos oli Zimmerwaldin Internationalen hajoaminen. Kuten puoluetoverit muistavat, nostin minä kysymyksen, että puolue päättäisi yhtyä Zimmerwaldin Internationaleen. Englannissa, joka nyt on johtavassa asemassa sekä taloudellisessa että valtiollisessakin suhteessa, on riippumaton työväenpuolue, joka sodan aikana kuului Zimmerwaldiin, mutta nyt toiseen Internationaleen. Se on tavallaan vasemmistopuolue, ei kaikissa suhteissa. Ranskassa on kehitys käynyt sodan aikana nopeasti samaan suuntaan, nimittäin vasemmalle, ja me tiedämme, että Ranskan sosialistinen puolue, joka sodan alkaessa oli yksistään oikeistososialistien johtama, se on maailmansodan päätyttyä ollut vasemmistososialistien johdossa. Vieläpä sellaisessa maassa kuin Belgiassa, jossa sosiaidemokratia on kaikkein vanhoillisin, niin sielläkin on vasemmistoryhmä, ja sen johtaviin henkilöihin kuuluu toisen Internationalen tunnettu sihteeri Camille Huysmans. Samalaisia ilmiöitä on kaikissa maissa. Tähän katsoen en voi pitää toista Internationalea semmoisena valmiina järjestönä, josta voisi varmasti sanoa, että se on oikeisto- tai vasemmistososialistinen, vaan se saadaan vastaisuudessa nähdä. Sentakia minä pidän ennenaikaisena päättää erota siitä. Oli päätetty, että helmikuussa pidettäisiin toisen Internationalen kansainvälinen kokous, mutta on kuitenkin itävaltalaisten taholta tehty ehdotus, jota useat muut ovat kannattaneet, että mainittu kokous siirretäisiin kesään. Silloin on kansainvälinen tilanne ehtinyt jonkun verran kehittyä, niin että suuremmalla varmuudella voidaan sanoa, mitä siitä toisesta Internationalesta tulee. Minusta näyttää kummalliselta, että puolue jäisi kolmeksi vuodeksi ilman tämmöistä kansainvälistä yhteyttä.

Sitten on muutamia käytännöllisiä syitä, jotka tekevät hyödylliseksi, että puolue pysyisi toisessa Internationalessa. Sanottu Internationale on aikaisemmin perustanut ja aikoo nyt uudestaan perustaa semmoisen interparlamentaarisen komissionin, joka kaikille siihen yhtyneille eduskuntaryhmille välittää lakiehdotuksia ja tietoja eri maissa tekeillä olevista lakiehdotuksista. Tämä olisi sangen tärkeää. Minä muistan, että kun eduskuntaryhmässä oli kysymys kahdeksantuntisesta työpäivästä, sanottiin porvarilliselta taholta, että kysymystä ei voida ratkaista, koska ei tiedetä, mihin suuntaan se ratkeaa muissa maissa. Silloin olisi ollut hyvin arvokasta, jos olisi ollut saatavissa aineistoa muista maista, sillä juuri tämän kysymyksen kehitys muissa maissa oli aivan toinen kuin mitä porvaristo tiesi ja väitti. Samoin amnestiakysymys on ollut esillä hyvin monessa maassa, sivumennen sanoen, vaikken kiinnitä siihen mitään ratkaisevaa merkitystä. On otettava huomioon se voimakas ja arvokas tuki, jonka olemme saaneet ulkomailta juuri amnestiakysymyksessä. Onhan luultavaa, ettei ne kovin paljon huolisi meistä, jos me kääntäisimme ulkomaisille tovereille selkämme.

Minä mainitsin toisesta Internationalesta semmoisena koneistona, jota ei pidä lyödä rikki, ennenkuin on voinut todeta, onko se todellakin sellainen kuin on sanottu, tuleeko se todella olemaan niin vaillinainen kuin on väitetty. Jos joku kone toimii huonosti, niin ei ole aina sanottu, että se on koneen vika, vaan se voi johtua siitä, että koneenkäyttäjä on huono. Ja tässä on ollut hyvin huono koneenkäyttäjä. On hyvin helppo mennä kaavamaisesti kysymään. Tavallisesti sanotaan: siinä on Branting ja Scheideman johtamassa. Ketkä ovat Brantingin ja Scheidemannin siihen asettaneet? Ja niiden työväenjoukkojen keskuudessa, jotka ovat Brantingin ja Scheidemannin asettaneet, on, kuten sanottu, havaittavissa hyvin voimakas pyrkimys vasemmalle. Minä pysyn siinä käsityksessä, että olisi paras toistaiseksi jäädä toiseen internationaleen siinä toivossa tai sillä

edellytyksellä, niinkuin minä sanonkin ponnassa, että tämä toinen Internationale muodostuu semmoiseksi, että se kykenee muodostamaan lujan pohjan kansainväliselle luokkataistelulle, että se osoittautuu toimintakykyiseksi. Ja se kyllä saadaan jokseenkin pian nähdä, minkälaiseksi se muodostuu sen jälkeen kuin on pidetty todellinen kansainvälinen kongressi eikä ainoastaan sellaista pientä konferenssia tai neuvotteluja kuin tämän vuoden kuluessa on pidetty.

Vielä tahtoisin lisätä, että olisi mielestäni toivottavaa, että tässä asiassa saataisiin aikaan päätös, joka tyydyttäisi kokouksen useimpia osanottajia. Sillä tämä kysymys ei ole kysymys sosialidemokratiasta tai kommunismista, koska minä myönnän rehellisesti, että myös sosialidemokraatti voi olla sitä meltä, että nykyiseen toiseen Internationaleen ei pidä yhtyä. Sentehden ei olisi suotavaa, että päätös tehtäisiin muutaman äänen enemmistöllä.

Toivoisin, että asia lähetettäisiin valiokuntaan, jotta valiokunta löytäisi näille ajatuksille oikean muodon.

E. Huttunen: Olen äärimmäisen vasemmiston kanssa samaa mieltä, että kokouksen olisi asia valiokuntaan lähettämättä ratkaistava. Mutta eri mieltä siitä, onko viisasta päättää tästä kysymyksestä, ennenkuin yleinen menettelytapakysymys on ratkaistu. Tämä asiahan on nimittäin mitä likeisemmässä yhteydessä menettelytapakysymyksen kanssa, ja jos kokous olisi ensiksi voinut päättää menettelytapakysymyksen, määrätä kantansa siihen nähden joko puoluetoimikunnan tai vasemmiston alustuksen pohjalla, niin siitä johdonmukaisesti olisi seurannut yhtyminen toiseen tai kolmanteen Internationaleen. Kun kokouksessa tänään aamupäivällä verraten suurella ääntenenemmistöllä asetuttiin eräässä tärkeässä periaatteellisessa kysymyksessä parlamenttaarisen sosialidemokratian kannalle, ja kun minulla on hyvä syy toivoa, että kokous myöskin myöhemmin tulee tärkeissä kysymyksissä asettumaan samalle kannalle, niin ei mikään estäne, että menettelytapakysymyksestä riippumatta ratkaistaan puolueen suhtautuminen Internationaleen. Puolestani olen toveri Väinö Vuolijoen kannalla siinä, että Suomen työväenluokalle olisi onnettomuus, jos se vetäytyisi syrjään kansainvälisestä toiminnasta. Jos tämä puolue tahtoo palvella työväen pyrinnoita ja tarpeita, niin sen ehdottomasti täytyy olla kansainvälisessä vuorovaikutuksessa muiden maiden työväenpuolueiden kanssa. Siltä kannalta, nähdäkseni, kokouksen on valittava kahdesta asiasta toinen.

Viittaus Zimmerwaldin Internationaleen ei oikeastaan vaikuta päätökseen tässä asiassa mitään, sillä kysymys Zimmerwaldin Internationalesta on päiväjärjestyksestä jo poistunut tosiasia. Ja varsinkin kun puolue sangen sekavan käsittelyn jälkeen päätti v. 1917 vastoin Kuusisen jyrkkiä epäilyksiä yhtyä Zimmerwaldiin ja kun mainittu Internationale on jo hajonnut, niin ei ole syytä vetää sitä asiaa enää esille.

Tainio hyvin sattuvasti arvosteli puoluetoimikunnan ehdotusta, jossa sanotaan, että, samalla kun puolue pysyy toisessa Internationaleessa, se lausuu toivovansa, että tämä Internationale tulee kykenevämmäksi luomaan työväen kansainväliselle luokkataistelulle lujan ja kestäväen pohjan. Arvostelija oli sitä mieltä, ettei tämä lause suinkaan ilmaise pätevää syytä toiseen Internationaleen yhtymisestä, sillä samoilla toivomuksilla voitaisiin yhtyä myös kolmanteen Internationaleen. Muutamat puhujat ovat huomauttaneet siitä eroavaisuudesta mikä näiden kahden Internationalen välillä on olemassa. Kysymys kolmanteen nähden ratkeaa aivan itsestään. Se perustuu kommunistiselle periaatteelle. Mutta jos puoluekokous tahtoo omaksua kokemuksen antamia opetuksia, niin se pysyy sosialidemokraattisella kannalla ja valitsee ainoastaan toisen Internationalen.

Tainion esittämä kanta, että liittyminen toiseen Internationaleen tällä hetkellä olisi omansa hajoittamaan puoluetta, tuntuu enemmän kuin hämmästyttävältä, sillä eihän *tämän* kysymyksen tarvitse hajoittaa puoluetta. Jos puolue hajoaa, ovat syyt toisissa seikoissa. Jos se hajoaa, hajoaa se kommunistin, eikä sen vuoksi, liittykö se toiseen Internationaleen vai ei. On lausuttu keskustan horjuvan. Oikeisto voi tässä asiassa samoin kuin muissakin seisoa ohjelmansa kannalla. Mitä tulee epäilyksiin toiseen Internationaleen yhtymisestä, niin on siinä suhteessa huomautettu, ettei ole tietoa, minkälaiseksi tuo Internationale muodostuu. Jos olisi tieto, niin voitaisiin tehdä muka ratkaiseva päätös. Minusta näyttää selvältä, että Internationalesta ei tietysti tule mitään, ei jyrkkää eikä maltillista, jolleivät sosialidemokraattiset puolueet, jotka antavat sille elävää voimaa ja henkeä, yhdy siihen. Eihän Internationalen toimikunta yksistään luo kansainvälisen työväenliikkeen ohjelmaa, vaan siihen liittyneet puolueet. Ja jos tämä puolue on ja aikoo olla jyrkän luokkataistelun kannalla, niin se liittymisensä kautta, tavallansa, antaa leimaa Internationalen toimiston työskentelylle. Tätä kannalta katsoen ei puolueella voi tällä kertaa olla mitään päteviä epäilyksiä siihen liittymisen suhteen. Kannatan siis Väinö Vuolijoen päätöslauselmaa ja katson, ettei asia kaipaa erikoista valiokuntakäsittelyä.

E. Grönqvist ilmoitti suuren määrän Vaasan I. pohjoisen vaalipiirin järjestöistä olevan puoluettoimikunnan ehdotuksen kannalla.

V. Vainio ehdotti, että valiokuntaan lähettämättä päätettäisiin erota II:sta Internationalesta, mutta III:een liittymistä koskevan lausunnon laatiminen annettaisiin valiokunnan tehtäväksi.

Keskustelun päätyttyä tähän, päätettiin suurella äänten enemmistöllä lähettää asia kokonaisuudessaan menettelytapavaliookuntaan.

Sanomalehdet ja kirjallisuus.

Otettiin käsiteltäväksi Puoluettoimikunnan lausunto puoluelehdistöstä. Lausunto oli seuraavan sisältöinen:

Viime vuoden joulukuussa pidetty ylimääräinen puoluekokous hyväksyi puoluelehdiksi „Suomen Sosialidemokraatin“ Helsingissä, „Kansan Työn“ Viipurissa ja „Työläisen“ Vaasassa. Muita työväenlehtiä ei siihen aikaan ilmestynytäkään.

Puolueneuvosto hyväksyi kokouksessaan 12 päivänä toukokuuta väliaikaisesti puoluelehdiksi „Kansan Sanan“ Tampereella, „Demokraatin“ Turussa, „Työn Voiman“ Jyväskylässä, „Hämeen Kansan“ Hämeenlinnassa, „Kansan Voiman“ Sortavalassa ja „Folkbladetin“ Vaasassa.

Puolueneuvoston kokouksen jälkeen ovat puoluelehdiksi ilmoittautuneet „Pohjan Kansa“ Oulussa, „Vapaus“ Mikkelissä, „Uusi Aika“ Porissa, „Työn Oikeus“ Kotkassa ja „Työläisnuoris“ Tampereella. Puolueen (O.y. Kansanvallan) kustantaman „Arbetarbladetin“ puolesta ei erikoista ennakkoilmoitusta ole pidetty tarpeellisena koska puolueen julkaisema ja välittömän valvonnan alainen lehti lienee pidettävä puoluelehtenä ilman muodollista hyväksymistä.

Puoluekokouksessa puoluelehdeksi hyväksytyt lehdet ovat kuluneen vuoden aikana seuranneet sosialidemokratian periaatteita ja noudattaneet puolueemme ohjelmaa ja päätöksiä. Puolueneuvoston kokouksessa 12 päivänä toukokuuta tosin puoluesihteri selostuksessaan puoluelehdistä toi ilmi, että on ilmennyt aiheellista tyytymättömyyttä Viipurissa ilmestyvän „Kansan Työn“ toimitustapaa ja suuntaakin kohtaan. Puolueneuvosto tämän johdosta päätti:

a) hyväksyä ne toimenpiteet, joihin Puoluetoimikunta oli ryhtynyt „Kansan Työn“ suhteen. Koska lehden toimituksessa nyttemmin on tapahtunut muutos, niin ei katsottu olevan aihetta enempiin toimenpiteisiin;

b) velvoittaa Puoluetoimikunnan valvomaan kaikkien niiden lehtien toimintaa, jotka haluavat olla työväenlehtiä sekä toimimaan siihen suuntaan, että kaikki työväen lehdet tulevat puoluelehdeksi ja puolueen kontrollin alaisiksi.*

Tämän päätöksen jälkeen ei edellämainittujen lehtien toimitustapaan nähden ole ollut mitään muistuttamista. On kuitenkin mainittava, että 16 päivänä marraskuuta pidetyssä Oy. Kirjapaino A.-b:n yhtiökokouksessa — mainittu yhtiö on „Työläisen“ kustantaja — asettuivat yhtiön osakkaat omituiselle kannalle, joka ehkä aiheuttaa peruuttamaan „Työläiselle“ myönnettyt puoluelehden oikeudet.

„Työläisen“ selostuksen mukaan yhtiökokouksessa „vasemmistolaiset“ syyttivät, että lehti on uskollisesti noudattanut sosialidemokraattisia periaatteita ja puolueen menettelytapoja, josta syystä se ei vastaa työläisten vaatimuksia. — Tehtiin useampia vaatimuksia, että lehden on lakattava olemasta sos.-dem. puoluelehti ja omaksuttava vasemmistolainen kanta. Lopuksi hyväksyttiin lehden kannasta seuraava päätös:

että lehden kanta on muutettava jyrkän luokkataistelun kannalle ja tarkoin seurattava köyhälistön vallankumousliikettä“. E. J. Lillnixin päätökseen tekemä lisäsehdotus: „noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja“, hylättiin.

Missä määrin tämä päätös, luopuminen sosialidemokraattisten periaatteiden ja menettelytapojen kannalta, on sopusoinnussa Vaasan l. eteläisen ja pohjoisen vaalipiirin sos.-dem. puoluejärjestöjen mielipiteen kanssa, ei ole tiedossamme. Mitään julkista tyytymättömyyttä lehden tähänastista suuntaa vastaan ei järjestöjen taholta kuitenkaan ole ilmennyt, joten edellämainittu yhtiökokouksen päätös tuntui yllättävältä. Se ei liene sopusoinnussa järjestöjen yleisen kannan kanssa ja tuskinpa päätöstä tehdessä on järjestöjen mielipidettä yleisemmin kuulusteltukaan.

Tässä on taas uusi todistus siitä, mihin joudutaan, jos puoluelehtien kannasta saavat määrätä muutamat yksilöt ja syrjäyttää järjestöjen määräsvallan.

Sama ilmiö on ollut havaittavissa Kuopiossakin. Kuten Puoluetoimikunnan toimintakertomuksessa on mainittu, ei siellä ilmestyvää työväen lehteä „Savon Kansaa“ ole puoluelehdeksi tarjottukaan, vaan on mainittu lehti koettanut kaikin keinoin puoluetta hajoittaa, halventaa ja vahingoittaa, käyttäen tarkoituksensa saavuttamiseksi mitä likaisimpia keinoja, jopa törkeitä valheita ja vääristelyjäkin. Niin on tapahtunut siitä huolimatta, että siellä viime toukokuussa pidetty piirikokous oli sillä kannalla, että „Savon Kansa“ olisi saatava puoluelehdeksi. Kokouksen kanta oli niin jyrkkä, että se kieltäytyi kehottamasta yhdistyksiä merkitsemään osakkeita lehteä kustantavassa yhtiössä ja vaati, että „puolueen toimitsijain ja jäsenten on toiminnassaan johdonmukaisesti noudatettava sosialidemokraattisen

puolueen periaatteita, ohjelmaa ja puoluepäätöksiä sekä sen mukaista parlamentaarista menettelytapaa“.

Nämä piirikokouksen päätökset jäivät kuitenkin ainoastaan paperille. Lehti ei suostunut niitä edes julkaisemaan, joten järjestöjen jäsenet tuskin saivat tietää mitä piirikokous oli asiassa päättänyt. Kun mainittu lehti sen jälkeen on jo edellä mainituin keinoin saanut rauhassa „yleistä mielipidettä“ piirissään muokkailla, niin eipä ihme, jos käsitteet sekaantuisivat ja yhteistunto höltyisi, minkä kautta työväenliikkeelle tuotetaan vahinkoa.

Semmoinen asiointiila kuin Vaasassa ja Kuopiossa ei saisi kauemmin jatkua. Sentähden olisi asianomaisten piirijärjestöjen tartuttava tiukasti kiinni tällaisiin epäkohtiin ja huolehdittava siitä, että heidän piirissään ilmestyvät „työväen lehdet“ pysyisivät järjestöjen määräämällä kannalla, sosialidemokraattisina. Elleivät ne tähän alistu on niiltä kiellettävä kaikenkaltainen kannatus, kuten ainakin vastustajilta.

Puoluekokous puolestaan ei voine hyväksyä puoluelehdiksi tai sellaisina pitää niitä sanomalehtiä, jotka hylkäävät puolueemme sosialidemokraattiset periaatteet ja niin ollen on syytä päättää:

Vaasassa nykyisin ilmestyvältä „Työläiseltä“ peruutetaan sosialidemokraattisen puoluelehden oikeudet, mutta saa se ne kuitenkin takaisin niin pian kuin se ja sitä julkaiseva yhtiö ilmoittavat hyväksyvänsä sosialidemokraattiset periaatteet ja menettelytavat sekä noudattavansa puolueemme ohjelmaa ja päätöksiä.

Samalla olisi myöskin selvän ja yhtenäisen menettelytavan saavuttamiseksi ja välttämättömän puoluekurin säilyttämiseksi päätettävä:

sosialidemokraattiset yhdistykset ja järjestöt eivät saa kannattaa tai suosia muita kuin puoluelehdiksi hyväksytyjä sanomalehtiä. Jos jossakin vaalipiirissä ei ole sosialidemokraattista puoluelehteä, niin on piirissä toimivien järjestöjen otettava ilmoitus ja tiedonantolehdekseen joku siihen tarkoitukseen sopiva puoluelehti, kunnes saavat piiriinsä oman puoluelehden.

Paria poikkeusta lukuunottamatta ei puoluetoimikunnalla ole erikoista muistuttamista niitä lehtiä vastaan, jotka Puolueneuvoston kokouksen jälkeen ovat puoluelehdiksi ilmoittautuneet. Yhteen aikaan näytti näistä Kotkassa ilmestyvä „Työn Oikeus“ selviä oireita puolueelle vihamielisten pyrkimysten vaikutuksesta, mutta kun lehteä julkaisevan yhtiön johtokunta omasta aloitteestaan ryhtyi asian vaatimiin toimenpiteisiin, on senkin lehden kanta nykyisin sopusoinnussa puolueen omaksumain periaatteiden ja menettelytapojen kanssa. — Erikoisessa asemassa on Tampereella ilmestyvä sos.-dem. Nuorisoliiton äänenkannattaja „Työläisnuoriso“-lehti, jonka asema ja kanta on kovin epäselvä. Lehden toimitus on kylläkin koettanut pitää lehteä sosialidemokraattisella kannalla, mutta kun lehti on Sos.-dem. Nuorisoliiton äänenkannattaja ja mainittu liitto ei halua työskennellä käsikädessä sos.-dem. puolueen kanssa, vaan asettaa omat päätöksensä puoluepäätösten yläpuolelle ja kun liiton toimikunta on kehoittanut „Työläisnuorison“ johtokuntaa peruuttamaan lehden puolesta tehdyn anomuksen päästä puoluelehdiksi, ei puoluetoimikunnan mielestä voitane vastoin Nuorisoliiton toimikunnan tahtoa sen äänenkannattajalle puoluelehtioikeuksia tyrkyttää. Toisin olisi asia, jos „Työläisnuoriso“ lakkaisi olemasta mainitun liiton äänenkannattaja ja julistautuisi sosialidemokraattisella kannalla olevain nuoriso-osastojen äänenkannattajaksi ja saisi niiltä siihen valtuutuksen. Silloin olisikin eräs aukko puoluelehdistössämme täytetty; meillä olisi sosialidemokraattinen työläisnuorison lehti.

Edelläolevan perusteella puoluetoimikunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi:

Paitsi Puolueneuvoston väliaikaisesti hyväksymiä puoluelehtiä „Kansan Sana“ Tampereella, „Demokraatti“ Turussa, „Työn Voima“ Jyväskylässä, „Hämeen Kansa“ Hämeenlinnassa, „Kansan Voima“ Sortavalassa ja „Folkbladet“ Vaasassa, hyväksytään puoluelehdiksi myöskin sitä pyytäneet „Työn Oikeus“ Kotkassa, „Pohjan Kansa“ Oulussa, „Vapaus“ Mikkelissä ja „Uusi Aika“ Porissa; sekä

„Työläisnuorison“ Tampereella, hyväksyminen puoluelehdiksi jää riippumaan siitä, asettuuko se puhtaasti sosialidemokraattiselle kannalle ja ilmoittaa noudattavansa puolueemme ohjelmaa ja päätöksiä.

Asiasta keskusteltaessa lausui:

J. Suominen: Alustuksessa esitellään asioita ja sanomalehtiä tavalla, joka vaatii minua kiinnittämään niihin erikoista huomiota.

Ensinnä siteerataan Vaasassa ilmestyvän puoluelehden „Työläisen“ yhtiökokouksen päätöslauselmaa joka kuuluu: „että lehden kanta on muutettava jyrkän luokkataistelun kannalle, tarkoin noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja“. Kun tuo loppuosa „noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja“ tuli kokouksessa hylätyksi, niin se on aiheuttanut, että puoluetoimikunta esittää puoluekokoukselle evättäväksi Työläiseltä puoluelehden oikeudet. Perusteluissa sanotaan: „Semmoinen asiain tila kuin Vaasassa ja Kuopiossa ei saisi kauemmin jatkua. Sentähden olisi asianomaisten piirijärjestöjen tartuttava tiukasti kiinni tällaisiin epäkohtiin ja huolehdittava siitä, että heidän piirissään ilmestyvät työväenlehdet pysyisivät järjestöjen määräämällä kannalla, sosialidemokraattisina. Elleivät ne tähän alistu on niiltä kiellettävä kaikenlainen kannatus kuten ainakin vastustajilta.“ Nyt on asia todellisuudessa niin, että „Työläinen“ on Vaasan seudun työläisten omistama, eikä ole yksityisiä omistajia koko osuuskunnassa. On ilmeistä, kun tällainen yhtiökokous tulee pidettäväksi, että siinä on juuri sen piirin työväen järjestöjen edustajat päättämässä lehden kannasta. Näin ollen „Työläisen“ yhtiökokouksessa on lehden kantaan päässeet yksinomaan vaikuttamaan ne mielipiteet, mitä piirin osastoissa on vallalla, koska ne ovat piirin valitsemia edustajia tuohon sanomalehtikokoukseen. Tuntuu käsittämättömältä, että puoluetoimikunta, sen jälkeen kun kokous on hyväksynyt tuon piirin kannaksi, lähtee esittämään, ettei se lehti edustaisi sen piirin kantaa. Ainakin on siinä sellainen ristiriitaisuus, sellainen epäjohdonmukaisuus, joka ei ole minulle selvinnyt. Mikäli tunnen „Työläisen“ kysymystä, on siinä takana persoonakysymys eikä mikään muu, ja kun ei tähän asti ole voitu syyttää „Työläistä“ siitä, että se olisi epäsocialidemokraattisena esiintynyt, tuntuu puoluetoimikunnan kanta, että lehdeltä on kiellettävä puoluelehden oikeudet, käsittämättömältä. Työläisen taholta ollaan kai erikoisen tyytyväisiä siihen toimenpiteeseen, johon puoluetoimikunta on lehden suhteen ryhtynyt, koska se on lehdelle vain reklaamia ja koska puoluetoimikunnan esitys on niin täydellisesti ristiriitainen, ettei puoluekokous voine asettua samalle kannalle kuin puoluetoimikunta.

Sitten puhutaan alustuksessa sos.-dem. Nuorisoliiton lehdestä, Työläisnuorisosta. Siitä sanotaan: „Toisin olisi asia, jos Työläisnuoriso lakkaisi olemasta mainitun liiton äänenkannattaja ja julistautuisi socialidemokraattisella kannalla olevain nuoriso-osastojen äänenkannattajaksi ja saisi niiltä siihen valtuutuksen. Silloin olisikin eräs aukko puoluelehdistössämme

täytetty; meillä olisi sosialidemokraattinen työläisnuorison lehti.* Minä oletan, että puoluetoimikunta tällä lauseella tahtoo johtaa asiat siihen, että sen jälkeen kun Työväen Sanomalehtiosakeyhtiö on aiottu vallata puolueen haltuun ja siinä kai luullaan jonkun verran onnistuttavan, niin lähdetään jatkamaan valtauspyyteitä, lähdetään valtaamaan sosialidemokraattiselta nuorisoliitolta sen ainoaa sanomalehteä, joka on sen hallussa. Kun minä en tahtoisi olla mukana lähtemässä valtaustoimenpiteillä vieämään nuorisoliitolta sen äänenkannattajaa, niin en käsitä puoluetoimikunnan mielipidettä. Minä oletan, vaikka sosialidemokraattinen nuorisoliitto ei kuulukaan puolueeseen, että puolue ei käy samanlaiseen toimenpiteeseen sen suhteen kuin aikaisemmin työväensanomalehtiosakeyhtiön suhteen.

Mitä puoluelehtien arvosteluun tulee, niin minä pyytäisin kiinnittää kokouksen huomiota puolueen täällä Heisingissä ilmestyvään pää-äänenkannattajaan ja sen toimitukseen. Kuten useimmat jäsenet lienevät huomanneet, Sosialidemokraatin johtavalla paikalla olevia kirjoituksia samoin kuin erinäisiä muita siinä julkaistuja artikkeleita lukiessaan, on niissä useissa kirjoituksissa esiintynyt sensuuntainen sävy ja kanta, että se ei ole tyydyttännyt ainakaan Uudenmaan vaalipiirin alueella olevia järjestyneitä työläisiä. Syyskesällä — en muista tarkemmin aikaa enkä sitä numeroa, jossa kirjoitus julkaistiin — oli Sosialidemokraatissa nimellä „Mistä on kysymys“ artikkeli, joka kokonaan oli sellainen, että, sanottakoon se suoraan, se oli suorastaan provokaattorimainen. En olisi olettanut, että Suomen Sosialidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattajassa johtavan kirjoituksen paikalla julkaistaan kirjoitus, jossa tahdotaan leimata kaikki toisinajattelevat, toisin asioita katsovat henkilöt sellaisiksi, että heistä voidaan lausua mitä tahansa ja mahdollisesti sen avulla osoittaa virkavalta heidän niskaansa. Mitä sitten tulee puolue-edustajavaalien aikana julaistuihin Sosialidemokraatin kirjoituksiin, niin jokainen tuntee, että niissä vaalinaikaisissa kirjoituksissa käytetyllä esitystavalla koetettiin toismieliset saada painetuksi mahdollisimman alas, ja muistamme, kun julkaistiin vaalien tulos Heisingissä toimitetussa äänestyksestä, miten siinä leimattiin ne, jotka ehkä useatkin olivat joutuneet tietämättään puhvatuiksi puoluekokoukseen edustajiksi, lassylaisiksi ja sen sijaan ne, jotka eivät joutuneet listalle, sosialidemokraateiksi. Ja minä vakuutan, että sillä listalla, joka leimattiin sellaiseksi, että sillä valitut eivät olisi olleet sosialidemokraatteja, oli sellaisia vanhempia puoluetovereita, joiden täytyy olettaa olevan sosialidemokraatteja. Mainitsen Hellstenin ja Bryggarin. Heitä ei kukaan voine väittää muuksi kuin puhtaiksi sosialidemokraateiksi. Kun heihin sovelletaan ilkeitä letkauksia, „lassylainen“ ja „kommunisti“, niin se on surettavaa. Toivottavaa olisi, että tulevaisuudessa saataisiin tuollaiset epäkohdat korjatuksi.

Mitä tulee suvaitsevaisuuteen, jota lehdessä on harjoitettu niitä suuntia kohtaan, joita ehdottomasti työväen joukkojen mielessä kytee, niin ei ainakaan ole tasapuolisesti näitä virtauksia viattomassakaan muodossa siinä tullut ilmi. Ompa menty sensuriakin harjoittamaan ja siinä niin pitkälle, kuten erään toisen keskustelun yhteydessä huomautin, että sellaisen puoluetoverin kuin Matti Paasivuoren kirjoituksia on lähdetty muuttamaan itse periaatteiltaan. Minä pitäisin rehellisempänä, että, ellei sellaisia kirjoituksia toimitus katsoisi voivansa julkaista, se sanoisi suoraan: vie pois, sillä niitä ei voida julkaista. Mutta sitä, että toimitus lähtee muuttamaan tuollaisen toverin kirjoituksen periaatetta, sitä menettelyä ei voida sanoa rehelliseksi. Niinikään on lehdessä harjoitettu sen-

suroimista sellaisiin ulkopoliittisiin kirjoituksiin nähden, joihin Sosialidemokraatin päätoimittaja ei ole kyllin pätevä. Minä oletan, että se ulkopoliittinen kirjoittaja, jonka kirjoituksia on tahdottu sensuroida, on vielä Sosialidemokraatin päätoimittajalle oppi-isä ja niin ollen oppilaan olisi ollut opittava eikä lähdettävä sensuroimaan.

Toivoisin, että, kun tämä kysymys luonnollisesti lähetetään valiokuntaan perinpohjaisen lausunnon saamista varten, valiokunta kiinnittäisi näihin seikkoihin huomiota ja että valiokunnan mietinnön tultua tunnetuksi myös vastaisuudessa koetettaisiin välttää tuollaisia harhaanjohtavia erehdyksiä.

E. Grönqvist yhtyi edellisen puhujan lausuntoon mitä tulee „Työläisen“ sulkemiseen pois puoluelehtien joukosta. Todisteli, ettei „Työläistä“ mitenkään voi kirjoitustensa suhteen syyttää epäsosialidemokraattiseksi. Selosti puheena olevan lehden yhtiökokouksen päätöstä. Se on sen luontoinen, ettei sen nojalla voi lehdeltä evätä puoluelehden oikeuksia. Vallankumouksellisuuden ei tarvitse aina olla aseelliseen vallankumoukseen pyrkivää. Ehdotti, että kokous ratkaisisi uudelleen „Työläisen“ asian ja palauttaisi sille puoluelehden oikeudet.

Järjestävän valiokunnan puolesta ilmoitettiin, että valiokuntatöiden vuoksi alkaa seuraavan päivän istunto klo 3 ip. Istunto päättyi klo 6 illalla.

Seitsemäs kokouspäivä.

Sunnuntaina, jouluk. 14 päivänä.

Istunto alkoi klo 3 ip. *Hakkilan* toimiessa puheenjohtajana. Nimenhuudossa merkittiin poissaolevaksi Kaarilahti ja Anttila.

Puoluelehdet.

Jatkettiin edellisenä päivänä keskeytynyttä puolueen sanomalehtien arvostelua. Tällöin käytti puheenvuoroa

A. Laine, lausuen, ettei „Työläisen“ edustamassa piirissä voida käsitellä, millä perusteilla puolue toimikunta ehdottaa lehden eroitettavaksi puoluelehdistöstä. Yhtiökokouksen päätöstä ei voi pitää siihen oikeuttavana syynä. Järjestöjen edustajat olivat juuri tuota päätöstä tekemässä, eivätkä järjestöt voi siis ryhtyä boikottamaan omaa lehteään. Toivoi, että puoluekokous ei hyväksyisi puolue toimikunnan ehdotusta.

Hj. E. Eklund kiinnitti huomiota puolue toimikunnan lausunnon „Työläisnuorisoa“ koskevaan kohtaan. Lehden moitittu kanta ei ole johtunut Liiton toimenpiteestä vaan pikemminkin toimituksen heikkoudesta. Lehden kanta ei muuten ole ollut niin epäselvä kuin on väitetty, pitäen puhuja S. Sosialidemokraatin kantaa usein paljon epäselvempänä.

Nuorisoliitto tarvitsee oman äänenkannattajan, sillä esim. S. Sosialidemokraatti ei palvele nuorisoliikettä suinkaan kylliksi, huomauttaen ettei S. Sos.-dem. julkaissut Liiton julistusta kansainvälisen työläisnuorisopäivän johdosta. Päinvastoin julkaisi lehti vain uutisen „bolshevikivallankumouksen vuosipäivästä“. Ei pitänyt näin pitkälle menevää holhousta suotavana ja siksi piti Liiton äänenkannattajaa välttämättömänä. Puoluetoimikunnan lausunnon sen osan, jossa toivottiin, että „Työläisnuoriso“ ei pysyisi Liiton äänenkannattajana, leimasi puhuja työläisnuorisoliikkeen hajottamiseksi. Vastusti sitä, että työläisnuorisolle puretettaisiin vain vanhojen ajatuksia kuin lapsille, viitaten tässä suhteessa saksalaisiin oloihin, jotka eivät suosita itseään esimerkiksi. Ehdotti „Työläisnuorison“ koskevan kohdan päätöksessä seuraavasti kuuluvaksi: „Työläisnuorison“ hyväksyminen puoluelehdeksi ei voi tulla kysymykseen sen jälkeen kuin Työläisnuorison Sanomalehti O. Y:n johtokunta on ilmoittanut peruuttavansa lehden puolesta tehdyn anomuksen päästä puoluelehdeksi.

P. Kemppi kosketteli aluksi Laineen lausuntoa „Työläisen“ asiassa sekä sen tulkintaa niin hyvin asianomaisten sanomalehtipolemiikissa kuin myös „Työläisen“ ja Suomen Sosialidemokraatin kirjoituksissa. Yhtiökokous, määrätessään lehden kannan selvän luokkataistelun pohjalle, oli sitä mieltä, ettei lehti siihen asti ollut vastannut niitä vaatimuksia, jotka todellisen työväenlehden tulee täyttää. Nyt puoluetoimikunta päätöksellään tahtoo estää lehden työläislukijain vaatimukset oman lehtensä suhteen. Polemisoi piirisihteri Grönqvistiä vastaan, väittäen tämän esittäneen väärin lehden kannattajajoukon kannan. Toivoi, ettei puoluetoimikunnan lausunto antaisi puoluekokoukselle aihetta mihinkään toimenpiteisiin.

I. Penttala selosti vaasalaisen „Työläistä“ kustantavan O. y. kirjapaino A. b:n yhtiökokousta, lausuen vaaleja vastustaneitten työläisainesten ryhtyneen yhtiökokouksen johdosta valmisteluihin vallatakseen yhtiön. Näitä toimenpiteitä ei yhtiön johtokunta pitänyt vakavampana. Marrask. 16 p:n yhtiökokouksessa lehden suuntakysymyksen tultua esille, hyökkäsi kokouksen vasemmistoaines puoluetoimikuntaa, eduskuntaryhmää ja S. Sosialidemokraattia vastaan. Puhuja oli kehoittanut kokousta arvostelemaan lehden kantaa sos.-demokratian pohjalta, jolloin huomautettiin lehden kaikessa seuranneen S. Sosialidemokraatin ohjeita ja vakuutettiin, ettei lehden kanta ollut tyydyttänyt sikäläistä työväestöä.

Kokouksessa oli tehty ehdotus lehden muuttamisesta itsenäiseksi Savon Kansan tapaan (Rosenberg: „Se ehdotus heti hylättiin“). Vielä ilmoitettiin järjestöjen päättäneen valita Savon Kansalle asiamiehiä ja ryhtyvän boikotteeraamaan Työläistä, ellei lehden kanta muutu. Päätös tuli sellainen, ettei se edellytä puhujan mielestä sos.-dem. periaatteiden noudattamista. Selostusta lausui väitetyn vääräksi vasta jälestäpäin, kun nähtiin miten päätöstä muualla arvosteltiin. Näitten jälestäpäin tulleitten selitysten väitti johtuneen halusta salata kommunistista suuntaa sos.-demokratiasella nimellä. Kokousta S. Sosialidemokraatissa selitellyt piirisihteri Grönqvist ei ollut kokouksessa läsnä.

A. Perämäki yhtyi niihin, jotka ovat ehdottaneet, että „Työläistä“ koskeva puoluetoimikunnan ehdotus ei antaisi aihetta mihinkään.

T. Bryggari huomautti työväenliikkeessä aina kaikissa maissa esiintyneen valhevasemmistolaisuutta ja nimisocialistisuutta ja piti tarpeellisena ottaa selkoa, kuka on todella vallankumouksellinen eikä vierailta, porvariston asioilla. Noita molempia on työväenlehtien vastustettava. Lehdet

eivät ole selostaneet syndikalistisia ja kommunistisia virtauksia kyllin selvästi. — Puolueen pää-äänenkannattaja ei ole tulkinnut Suomen työväen luokkakäsityksiä, eikä ole voinutkaan, koska puoluetoimikunnan puheenjohtaja on ilmoittanut puolueen hoitavan nousevaa vapaamielisen porvariston itua. Lehti ei nykyisellään saa jatkua. Kun on ehdotettu vasemmistoleikkausta, on myös tehtävä sellainen oikeiston suhteen. Lehden toimituskunnassa on tehtävä muutos, ehkä Sventorzetskin johdolla. Asiasta olisi saatava menettelytapavaliokunnan ehdotus.

T. Tainio: Kaikki puolustelut siinä suhteessa, että Työläinen on tähän asti ollut sosialidemokraattinen lehti, niinkuin täällä eilen puhuttiin ovat kuinka minä sanoisin tarpeettomia. Puoluetoimikunta myöntää, että Työläinen on noudattanut oikeaa suuntaa, kyllä se on ollut sosialidemokraattinen. Tähän asti siis sitä lehteä vastaan ei ole ollut mitään muistuttamista. (Onpa ollut.) Miten tahdotte. Mutta yhtiökokous on hylännyt Lillnixin päätösehdotuksen. Lillnix ehdotti nimittäin siinä yhtiökokouksessa, josta Penttala puhui „että lehden kanta on muutettava jyrkän luokkataistelun kannalle ja tarkoin seurattava köyhälistön vallankumousliikettä, noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja.“ Tämä ehdotus hylättiin. Se hylkääminen oli paha. Ei sellainen lehti, joka ei saa noudattaa sosialidemokraattisen puolueen periaatteita ja ohjelmaa, ei se voi olla sosialidemokraattinen puoluelehti. Yksinomaan siitä syystä puoluetoimikunta on ehdottanut sen puoluelehtioikeuden peruutettavaksi, kunnes yhtiö näkee hyväksi myöntää lehdelleen oikeuden noudattaa sosialidemokraattisen puolueen periaatteita ja menettelytapoja. Minä luulen että siitä asiasta ei tarvitse tämän enempää puhua. Sitten täällä vielä sanottiin, että puoluetoimikunta aikoo riistää sen paikkakunnan työväeltä määräysvallan lehdensä suhteen. Se ei ole totta. Minä väitän, että yhtiökokous ei ole edustanut tarkoin niiden kahden piirin työväenmielipiteitä (Scheidemanilaisia). En minä tiedä sitä, mutta minä väitän, että näiden piirien työläisten mielipiteet tulevat parhaiten ilmi niiden piirikokouksissa. (Eivät tule). Mitään muuta pätevämpää, järkevämpää työväenmielipiteen ilmaissamistilaisuutta ei ole kuin piirikokous. Ja jos piirikokous päättäisi tällä tavoin, niin ymmärtäisin, että se piiri ei ole sosialidemokraattinen. Mutta siinä piirissä ei ole viittaustakaan sen suuntaiseen tyytymättömyyteen eikä ilmaantunut minkäänlaista kommunistista suuntaa yleisemmin, lukuun ottamatta erinäisiä kaupunkikuntia, ja niin ollen minä sanon, että tässä on tapahtunut jonkinlainen keikaus, vallankaappaus osakeyhtiön kautta ja loukaten sillä tavoin oikeastaan sen piirin työväenjärjestöjen määräysvaltaa.

Mutta puoluetoimikunnan lausunnossa on eräs vika, josta en tiedä, onko sitä täällä huomattu. Siinä ei puhuta yhtään sanaa Sosialistisesta Aikakauslehestä, (ei kannata puhua sellaisesta roskasta.) Kyllä siitä kannattaa pikkuisen puhua. Sen toimittaja Lassy, kun täällä oli Luodon asia esillä, kysyi minulta, miksei hänen erottamistaan ole puoluekokouksessa otettu esille, onhan hänen toimintansa samanlaista, samaa suuntaa edustaa Sosialistinen Aikakauslehti. Aivan oikein, minä sanoin, mutta sinun vuorosi ei ole tullut ja nyt se vuoro minun käsittääkseni tuli. Jos Lassy olisi malttanut odottaa, niin ei hänen olisi tarvinnut tehdä tätä muistutusta. Tässä on nyt paikka keskustella hieman siitäkin asiasta. Meillä on nimittäin toinenkin lehti, jonka tarkoitus on puolueen bajoittaminen ja vahingoittaminen: Sosialistinen Aikakauslehti. Sen ainoana tarkoituksena on sosialistisen puolueen vahingoittaminen. Sen enempää en aio tästä asiasta puhuakaan. Minä teen ehdotuksen, että johdonmukaisuuden ja puolue-

kurin vuoksi Sosialistisen Aikakauslehden toimittaja fil. tri Lassy erotettaisiin sosialidemokraattisesta puolueesta ja että asia lähetetään valiokuntaan.

Sitten täällä väiteltiin puoluekuria vaativasta päätöslauselmasta. Alustuksessa sanotaan, „että sosialidemokraattiset yhdistykset ja järjestöt eivät saa kannattaa tai suosia muita kuin puoluelehdiksi hyväksytyjä sanomalehtiä.“ Tämä on minusta aivan yksinkertaista ja selvää. Kun puoluetta vastustaa ja vahingoittaa, niin on yhdentekevää, onko se lehti porvarillinen vai kommunistinen. Me olemme sosialidemokraattinen puolue ja me järjestöinemme emme voi kannattaa muita kuin sosialidemokraattisia lehtiä. Yksinkertaisin terve järki sanoo, että meidän pitää keskuudessamme noudattaa sen verran puoluekuria. Ja jos näin ei tapahdu, niin täytyy katsoa, että se järjestö tai ne järjestöt, jotka tätä päätöstä rikkovat, erotetaan myös puolueesta. Eihän ole mitään järkeä siinä, että me olemme sosialidemokraatteja olevinamme, kuulumme sosialidemokraattiseen puolueeseen, olemme hyväksyneet sen ohjelman, hyväksyneet sen menettelytavat, mutta kuitenkin samoina järjestöinä ryhdymme kannattamaan ja pitämään ilmoituslehtinämme, tiedonantolehtinämme sellaisia sanomalehtiä, jotka jyrkästi vastustavat puolueemme ohjelmaa ja menettelytapoja. Sehän osoittaa niin ihmeellistä leväperäisyyttä ensinnäkin puoluejohdon taholta, jollei tiukemmin vastusteta sellaista mielipiteiden epäselvyyttä, sellaista hataruutta, että ihmettelen kuinka sellainen on mahdollista. Sosialidemokratiaa on rakennettu 20 vuotta, puhutaan luokkatietoisuudesta, puhutaan että noudatetaan periaatteita ja kuitenkin vallitsee tällainen suuri sekasotku. Siitä täytyy saada loppu. Ja esimerkin vuoksi, selvyiden vuoksi on parasta tehdä siitä tiukka päätös.

Eklund lausui, että Työläisnuorisoa koskeva ehdotus ei antaisi aihetta mihinkään toimenpiteeseen, koska liiton toimikunta on päättänyt, että työläisnuorison puoluelehdiksi pääsypyöntö on peruutettu. Työläisnuorison yhtiön johtokunta ei ole peruuttanut sitä pyyntöä. Meille ei ole tullut sellaista ilmoitusta. Päinvastoin Työläisnuorisoa kustantavan yhtiön johtokunnalta on meillä edelleen peruuttamaton pyyntö, että se lehti hyväksyttäisiin puoluelehdiksi. Siis Eklundin ehdotusta ei käy ottaminen huomioon ja itse asia täytyy käsitellä. Minä toivon sen saavan sen suuntaisen päätöksen kuin puoluejohtokunta ehdottaa.

T. Uski vertasi Suom. Sosialidemokraattia puolueen pää-äänenkannattajana Työmieheen, nähden eron siinä, että „Työmies“ oli liian räikeä ajaessaan työläisten etuja, S. Sosialidemokraatti taasen harjoittaa taantumusta etsien yksinomaan porvarien kiitosta. Se on johtanut harhaan m. m. leimatessaan vanhoja sosialidemokraatteja „lassylaisiksi“ eli kommunisteiksi. Edelleen puhuja selosteli puolue- ja piirilehden eroavaisuutta ja kummallekin kuuluvia tehtäviä. Kosketteli myös Työv. Sanomalehti O.y:n valtausta puolueelle. Ollaan epä johdonmukaisia, kun tahdotaan tuomita Sosialistinen Aikakauslehti kokonaan boikotettavaksi kun kuitenkin porvarillisiakin julkaisuja levitetään esim. Työväen Kirjakaupan kautta. Jos Luoto ja Lassy eroitetaan puolueesta, olisi myös Huttunen ja kenties Ryömä erotettavat. Ehdotti asian viime mainitun suhteen lähetettäväksi menettelytapavaliokuntaan.

E. Mäkelin muistutti useasti lausutun, että Suomen työväki vihaa Venäjän porvaristoa, mutta ei sen vallankumouksellista työväkeä. Nyt on puhujan mielestä käynyt päinvastoin, että sos.-dem. lehdistö osoittaa vihamielisyyttä Venäjän vallankumouksellista työväkeä kohtaan. Paheksui ja moitti puoluejohdon ja lehdistön suhtautumista Venäjän ja Suomen vallankumoukseen.

H. Ryömä: Minä muistan aivan elävästi Työväen sanomalehtiosakeyhtiön kokouksen keväällä 1917. Muistan ne ankarat hyökkäykset, joiden alaiseksi toveri Valpas, Työmiehen päätoimittaja, joutui Uskon, Oskari Jalavan y. m. puolelta. Olin odottanut, että nyt tässä kokouksessa minä tulisin paljon paremman pyykin alaiseksi, mutta se onkin ollut ihmeellisen lievä. Kyllä näen, että Jalavalla on puheenvuoro pyydettyä, ja tiedän, että hän tulee minut ryöpyttämään paremmin kuin hän teki Valpalle. (Jalava: Eikö ansaitse? Puhuja: Ansaitsee!). Mutta olot ovat olleet paljon vaikeammat ja monimutkaisemmat, ja senvuoksi on aivan luonnollista, että näissä oloissa syntyy sellaisia ristiriitoja ja aiheita hyökkäyksiin paljon enemmän kuin silloin. Minä siis olen aivan valmistautunut siihen että tällaisia hyökkäyksiä tultaisiin toista vuotta kestäneen toiminnan jälkeen hyvinkin runsaasti tekemään.

Luen ensiksi ne toimintaohjeet joiden mukaan olen toiminut ja yrittänyt lehteä toimittaa; ne ovat puolueen kaksi menettelytapapontta. Toinen niistä kuuluu seuraavasti: „Porvarillisen taantumuksen kiihkokauden aikana ja sen yrittäessä kaikin keinoin sortaa ja estää työväenjärjestöjen rauhallista toimintaa ja laillista luokkataistelua on yhä edelleen välttämättömästi noudatettava vakavaa, tosiolojen, eikä epävarmain toiveiden mukaan harkittua puolueen menettelyä; on pysyttävä erossa puolueemme hylkäämistä taistelutavoista; samoin ärsyttävistä hyökkäyksistä, joiden seurauksia ei ole punnittu; valvottava vankan puoluekurin noudattamista sekä katsottava aina, millä tavalla toimien voidaan olla mahdollisimman varmoja järjestyksen säilyttämisestä työväen riveissä, pimeäin voimien provokatoristen yritysten häpeään joutumisesta ja edesvastuuttomain (puhujaviittasi kädellään äärimmäiseen vasemmistoon) yltöpäiden vaarallisten yritysten raukeamisesta; sekä muutenkin pidettävä silmällä, ettei minkään meidän oman tai meidän kenties estettävissämme olevan toiminnan kautta työväen nykyisten vähäistenkään luokkataisteluoikeuksien supistaminen tai ryöstäminen käy työväen vihollisille helpommaksi, vaan että se käy yhä vaikeammaksi“.

Tämän pontin johdosta ei minun kai tarvitse huomauttaa, että Suomen työväenluokalla ei ole ollut niin raskasta aikaa ennen, taantumus ei ole milloinkaan ennen siinä määrässä painanut kuin viimeksi kuluneena aikana eikä siinä määrässä pakottanut harkitsemaan, millä tavoin on toimittava. Viime ylimääräinen puoluekokous laati tässä asiassa vielä seuraavan pontin: „Puoluekokous velvoittaa kaikki järjestöt ja puolueen äänenkannattajat sekä puolue-toimikunnan harjoittamaan työväen keskuudessa valpasta valistustyötä tehdäkseen kaikille työväenluokan jäsenille selväksi sosialidemokratian periaatteet ja menettelytavat sekä vastustamaan sosialidemokratialle vierasten, valevallankumouksellisten harhaluulojen leviämistä“. Tässä on siis ne ohjeet, jotka ovat kuuluneet niin hyvin meidän lehdelle, S. Sosialidemokraatille, kuin kaikille muille puolueen lehdille, ja minä yhdyn siinä täydellisesti toveri Bryggariin, että olemme huonosti näitä ohjeita noudattaneet ja liian vähän tätä asiaa selittäneet. Toiminta on tosiasiallisesti ollut vaikeaa. Meillä on ollut maanalainen agitatio, tavaton parjaustulva ja puolueen hajottamispyrkimykset vastassamme. Ne, jos mitkään, ovat tukeneet taantumusta ja vahingoittaneet erinäisten arkojen kysymysten kuten m. m. amnestiakysymyksen ratkaisua ja, kuten täällä kokouksessakin on moneen kertaan kuultu, varsinkin maailman vallankumouksen harha on niin yleisenä esiintynyt, että siitä varsinkin on erikokoisesti täytynyt huomauttaa. Tähän asiaan nähden minusta täydellisesti pitää paikkansa, mitä toveri Viik sanoo alustuksessaan: „se toivomus, että maail-

mansodan synnyttämistä hajanaisista levottomuuksista voitaisiin kehittää koko maailmaa käsittävää vallankumousta, on siis osoittautunut utopiaksi, jonka ylläpitäminen ainoastaan voi viivyttää tosioloihin perustuvan, yhteisen proletarisen taktiikan muodostumista*. Tämä on myös täydellisesti ollut minun kantani ja on edelleen, ja uskon, että se kanta on osoittautuva todeksi. Kun täällä kuulin toveri Pekkalan sisäisesti onttoa puhetta, jossa ei ollut mitään muuta sisältöä kuin „maailman vallankumous“, joka muka pian tapahtuu, niin muistin elävästi keskusteluni Pekkalan virkaveljen Laaksovirran kanssa syksyllä 1917. Hän sanoi, että maailman vallankumous on pian käsissä ja siihen täytyy valmistautua. Minä vastasin, että odotetaan, mutta että minulla oli se käsitys, ettei maailmansodan yhteydessä synny sitä katastrooffia, jota on ennustettu. Nyt minä luulen, että olosuhteet erikoisesti meillä ovat vielä huonommat kuin silloin. Joka meillä puhuu työväen vallankumouksesta, sen täytyy olla täydellinen uneksija, jota vastaan on asetuttava. Ja minä sanon, että ne miehet, jotka täällä puhuvat vallankumouksesta, eivät kykene edes vallankumousta tekemään. Haukkukaa meitä niin paljon kuin tahdotte, mutta ennenkuin uudelleen ryhdytte vallankumoushullutteluihin, tulkaa ensin meiltä kysymään neuvoa. Tällaisista vallankumoushaihatteluista me olemme ensisijassa varoittaneet.

Täällä on keskustelussa mainittu Sosialidemokraatissa ollutta kirjoitusta „Mistä on kysymys?“. Minun täytyy senvuoksi sitä kirjoitusta analysoida, koska sitä on selitetty väärin ja se näkyy yleensä vaikuttaneen kuin pommi keskellä rauhallista yleisöä. Luen siitä pääkohdat tai jotenkin kaikki. Se kuuluu: „Yksi tärkeimpiä seurauksia, minkä vallankumous Suomen työväenliikkeelle aiheutti oli se, että erisuuntaiset ainekset, jotka ennen olivat kaikessa sovussa, vaikka asioista erimielisinä mahtuneet yhden sosialidemokratisen puolueen sisään, nyt ovat ratkaisevasti eronneet toisistaan ja lähteneet kukin kulkemaan omaa tietään, synnyttären vanhan sosialidemokraattisen puolueen raunioista Suomen kommunistisen ja Suomen sosialidemokratisen puolueen“. Näin lausuu eräässä amerikkalais-suomalaisessa kommunistilehdessä „entinen Suomen työväen hallituksen edustaja Tukholmassa, toveri Usenius“. Jako olisi tapahtunut Suomen kommunistisen puolueen perustavassa kokouksessa – Moskovassa. Lausunto on lähtenyt tässä suhteessa varsin pätevältä taholta ja on itsessään rehellinen ja selvä. Siinä nim. todetaan se tietty tapahtuma, että suurin osa Venäjälle paenneista kapinan johtajista ja osanottajista on kääntänyt selkänsä sosialidemokratialle ja liittynyt bolshevistikommunisteihin, joiden pyrintönä on ottaa aseellisen vähemmistödiktatuurin avulla valtiovalta työväenluokan johtajien käsiin. Kuten kosketellussa kirjoituksessakin ilmoitetaan, on näiden kommunististen pakolaistemme taholta sitten koetettu maanalaisen agitatsionin kautta yllyttää Suomen työväenluokan jäseniä rupeamaan kommunisteiksi sekä parlamentarisen ja ammatillisen toiminnan hyljäten, valmistautumaan uuteen kapinaan bolshevistikommunistisen järjestelmän toteuttamiseksi. Suomen työväenluokalla on kuitenkin toiselta puolelta runsaasti kokemuksia siitä, mitä voidaan saavuttaa parlamenttarisen ja ammatillisen toiminnan kautta, sekä toiselta puolelta verisiä kokemuksia siitä, mihin aseellinen vähemmistödiktatuurin tavoittelu työväenluokan johtaa. Senpä vuoksi eivät työväenluokkamme keskuudessa liikkuvat, venäläisillä ruplilla runsaasti varustetut bolshevikkiagentit useinkaan uskalla tunnustaa oikeata väriään liikkeessaan työväestön keskuudessa, vaan käyttävät tarkoituksiinsa toisia epärehellisiä keinoja. Sen sijaan nim. että ilmaisisivat olevansa kommu-

nisteja, tekeytyvät he „vasemmistososialisteiksi“ ja lähtevät parhaamaan juuri jaloilleen nousseen sosialidemokraattisen puolueemme sosialidemokratian periaatteiden mukaan toimivia toimihenkilöitä sosialismin ja työväenluokan kavaltajiksi, porvariston apureiksi y m. s. Ja kun ulkomaille paenneet kapinalliset ovat rehellisesti eronneet sosialidemokratiasesta puolueesta, riippuvat heidän tädäläiset hengenheimolaisensa epärehellisesti kiinni sosialidemokraattisessa puolueessa, muka vasemmistolaisina tai „riippumattomina“, menevätpä vielä sosialidemokratian työväen kokouksiin valitsemaan edustajia — sosialidemokratian puoluekokoukseen! Nyt puoluekokouksen ja sosialidemokratian Nuorisoliiton kokouksen edustajavaalien yhteydessä ovatkin nämä valesosialidemokraattimme oikein ryhtyneet puuhaamaan sosialidemokratian työväenliikkeen tukahuttamiseksi maassa. Heillä on ilmeisenä aikomuksena yrittää saada enemmistö tulevaan sosialidemokraattiseen puoluekokoukseen, ottaa tämän puolueen hallinto käsiinsä ja siten itse asiassa muuttaa se kommunistiseksi — niin paljon kuin valtiiovallan puolesta uskaltavat. „Kapinan tarkoitus katsottiin saavutetun sillä, että se puhkesi, riippumatta siitä, miten se päättyi“. Näin kirjoittaa eräässä kommunistiemme aikakauslehdestä eräs heidän johtohenkilöitään — (Se oli Lassy!) — Mikä suunnaton kevytmielisyys ilmenee lausutussa ajatuksessa! Kapina tehdään vain siinä tarkoituksessa, että se puhkeaa! Kymmenien tuhansien ihmishenkien menetys, voimakkaiden työväenjärjestöjen tuhoutuminen ei merkitse tämän „tarkoituksen“ rinnalla mitään! Ja sama „tarkoitus“ — ja sama tulos! — on ilmeisesti myöskin sillä uudella kapinalla ja vähemmistödiktatuurin tavoittelulla, johon nämä „vasemmistososialistit“ turvautuvat parlamenttarisen toiminnan vastakohtana. He yrittävät parjata sosialidemokraattista puoluetoimikuntaa ja sosialidemokraattista eduskuntaryhmää huonosta työväenluokan asian valvomisesta vaikka he hyvin tietävät ettei millään toiminnalla olisi voitu sen parempia tuloksia saavuttaa, ettei olisi ollut käytettävänä keinoa, jolla voimassa ollut valkoisen terrorin yhteiskunta olisi muutamassa kuukaudessa voitu muuttaa — sosialistiseksi yhteiskunnaksi! Sosialidemokratian työväen on siis oltava tietoisia, mistä on kysymys ja valittava sosialidemokratian maailmankatsomuksen omaavia puolue-tovereita puoluekokouksiin ja muihin edustustoimiin. Vasemmistokommunisteihin, työväenliikkeen hajoittajiin ja sosialidemokratian rienaajiin nähden taas on meneteltävä niinkuin viimeisen ylimääräisen puoluekokouksen menettelytapapöytäkirjassa ohjataan s. o. karkoitettava heidät sosialidemokratian puolueen liepeiltä, kuten on tehty Kurikalle y. m. puolueen epäsosialidemokraattisille kasvannaisille. Muuta valittavaa ei ole. Asema on vakava. Kaikissa maissa häiritsevät nämä kommunistiset „suoran toiminnan miehet“, — valhejyrkällä esiintymisellään työväenluokan järjestymättömiä ja kehittymättömiä pohja-aineksia mukaansa houkutellen, — marxilais-sosialidemokratian työväenliikkeen olojen kehitykseen perustuvaa yhteiskuntavallankumouksellista luokkataistelua työväenluokan vapauttamiseksi. Työväenluokka voi kuitenkin voittaa niin meillä kuin muuallakin vain kansainvälisen yhteistoiminnan avulla *sosialidemokratian lipun ympärillä*. Tästä meilläkin nyt on kysymys ja tästä on työväenluokkamme jäsenten oltava selvillä eikä annettava harhakuvitelmiin ja „vasemmistolaisten“ iskusanojen itseään lumota. Harha-askleet, suuretkin, voidaan kyllä aina aikojen kuluessa korvata, mutta ne tulevat niin sanomattoman kalliiksi. Parempi varoa kuin katua!

Siinä on se paljon puhuttu kirjoitus. Minä en ihmettele, että Jalava, jonka hermoihin ilmeisesti vankilaelämä on vaikuttanut häiritsevästi, ot-

taa siitä siiraaloisesti itseensä, mutta se on oudostuttanut, että esimerkiksi jyväskyläläinen piirisihteeri Aalto lähti sitä soveltamaan vasemmisto-sosialidemokrateihin, joista kirjoituksessa ei ole sanallakaan puhuttu, vaan selvästi rajoitettu, ketä tarkoitetaan. Tämä nyt on niitä harvoja kirjoituksia, joita olisi pitänyt olla useita, mutta joita ei ole jaksanut tarpeeksi kirjoittaa.

Minun täytyy vielä Jalavan rauhoittamiseksi selittää muutamalla sanalla, kuinka tämä kirjoitus syntyi, hän kun näet väittää, että se on kirjoitettu sentähden, että hän Koiton kokouksessa arvosteli eduskuntaryhmän toimintaa. Kirjoitus syntyi sillä tavoin, että sain Amerikasta kysymyksessäolevan kommunistilehden ja siinä Useniuksen kirjoituksen. Tuli silloin mieleeni, että asiasta saa sopivan pääkirjoitusaiheen, johon ryhdyin eräänä sunnuntaiaamuna. Poikkesin sitten siihen Koiton talon kokoukseen, jossa oli valittava helsinkiläiset edustajat puoluekokoukseen. Istahdin kokouksessa kymmenkunta minuuttia, muttei sillä aikaa eduskuntaryhmän toiminnasta keskusteltu. Kokouksessa näin tohtori Lassyn, josta tiesin jo toista vuotta, että hän ei ole sosialidemokraatti, ja joka täällä kokouksessa on itse sanonut, ettei hän ole eikä tule olemaan sosialidemokraatti. Siitä, että tosiaan tuollainen henkilö, joka ei ole sosialidemokraatti, tulee valitsemaan sosialidemokraattisia edustajia ja niinkuin näkyy, on tullut tähän puoluekokoukseenkin, jossa hänellä ei ole mitään tekemistä, minä tunsin moraalista suuttumusta. Kirjoitin kirjoituksen toimituksessa kokouksen aikana ja jätin painoon, enkä tiennyt ennenkuin vasta seuraavana päivänä, mitä Jalava oli Koiton kokouksessa puhunut. Turha on siis ollut hänen siitä ottaa itseensä. Minä sanon, että tulee pitää silmät auki tällaisena aikana, ja puoluelehden velvollisuus on sanoa, miten asia on. Tämä ei ole oikeistolaisuutta, vaan se on „oikeustolaisuutta“, jos niin saa sanoa, oikeaoppisuutta ja siihen meidän pitää pyrkiä ja sitä meidän pitää teroittaa.

Täällä on sanottu, että muka tämmöisellä toiminnalla on tahdottu hajoittaa rivejä. Minä sanon ettei ole muu tarkoituksena kuin torjua kommunistisia karpäsiä sekä puolueen että omilta silmiltä. (Välihuudahdus salista: Porvarien silmiltä!) Jos porvarit kiittävät tahi haukkuvat, se on minusta sama asia.

Mitä tulee lehden harjoittamaan sensuroimiseen, niin minä myönnän, että sitä on tehty ja aina tehdään, ja myönnän senkin, että on voinut tapahtua erehdyksiä — siinä rulljanssissa hukkuu väliin yhtä ja toista, jota ei ole ollut tarkoitus jättää pois eikä ole hylätty. Siinä olen aivan yhtämieltä Uskin kanssa, että on vaikea puolueen pää-äänenkannattajassa julkaista pitkiä kokousreferaatteja ja julistuksia. Niinpä Nuorisoliittokin pakkaa puhtaasti kommunistisia julistuksia, erästäkin, josta Hj. E. Eklund mainitsi, että se oli lievä julistus. Mutta kun siinä olisi pantu puolue pufaan sellaista tekelettä kuin Sosialistista Aikakauslehteä, joka on kommunistinen lehti ja parjaa sosialidemokratista puoluetta, niin katsoin, ettei moista julistusta voi ottaa lehteen. Voin kuitenkin sanoa, että sensuroiminen on ollut mahdollisimman liberaalista. Otan näytteeksi muutaman palan siitä, minkälaista on tullut ja jota on täytynyt jättää pois. Tässä on kädessäni Lassyn toimiston lähettämä uutinen, jonka sattumoilta sain korehtuuria lukiessani silmäini eteen kun se oli painokoneeseen menossa: „Ministeri Thornwell Haynes. T. k. 24 p:nä on Amerikan Yhdysvaltojen täällä oleva pääkonsuli Mr. Thornwell Haynes määrätty hallituksensa täysvaltaiseksi ministeriksi Suomessa. Olemme vakuutetut, että tämä nimitys on osoittautuva erittäin onnelliseksi ei ainoastaan Suomen itsenäisyyden

turvaamiseksi, vaan myös demokratisen järjestyksen aikaansaamiseksi tässä maassa. Amerikassa ei ole koskaan ymmärretty yksipuolisen väkivallalla ylläpidetyn luokkadiktatuurin ja sotilasparaadibumpuukin siunausta kaikille kansankerroksille. Vapaan maan kansalaisena, jossa kansanvaltaiset periaatteet ovat kaikilla veressä ja johon ei mikään sotilasklikki eikä yläluokkaryhmä uskaltaisi koskea, tulee ministeri Haynes, olemme varmat siitä, myötätunnolla seuraamaan sitä työtä, mitä meidänkin puolueemme taholta tehdään kansanvaltaisen järjestyksen ja vapauden turvaamiseksi koko Suomen kansalle, siihen luettuna myös sen työväenluokka. Lausumme ministeri Haynesille parhaimman onnentoivotuksemme hänen nimityksensä johdosta ja toivomme hänelle menestystä työssään maassamme.“ Tällaista tulee siltä taholta. Muistakaamme samalla, miten Lassy, kun oli kysymys hallitusmuodon hyväksymisestä, hyppäsi yhden ja toisen eduskunnanjäsenen luona sanomassa, että hallitusmuoto hyväksyttävä, sillä Amerikan lähettiläs on sanonut, että se pitää hyväksyä. Tällaisia kirjoituksia tuodaan, ja tietysti niitä pitää kontrolloerata, mitä asioita kukin ajaa. Silmät pitää olla auki. Luen toiselta taholta saamani kirjoituksen. Satuinaappaamaan sen kiinni toimitussihteerin pöydältä. Tämä on oikeistotaholta ja kuuluu: „Puolueemme herrastyypit. Sos. Aikakauslehti kysyy: mitkä ovat herrastyypit puolueessamme ja vastaa seuraavasti: Ensiksikin tirehtöörityyppi j. n. e.“ Sitten lähettäjä kirjoittaa: „Aikakauslehti on kuitenkin unohtanut pari hyvin huomattavaa herrastyyppeä, nimittäin: miljonäärityyppi Sulo Vuolijoki silintereineen ja viinapottuineen; ja rakastelijatyypit Ivar Lassy yksityissihteerineen ja persialaisine ystävättärineen. Proletaarityypit.“ Tämäkin oli joutua lehteen. Minun sensuurini teki, ettei tullut skandaalia.

Olen sitä mieltä, että meitä voi moittia siltä ajalta, jonka olemme toimineet, — voi moittia vasemmalta ja voi moittia oikealta. Erikoisesti olen saanut moitetta Venäjän kysymyksen takia. Sanon ensinnäkin, että olen vastustanut sotaa Neuvosto-Venäjää vastaan. Olen ainakin kymmenkunta kirjoitusta siltä alalta kirjoittanut. Esimerkkinä mainitsen, mitenkä lausuntoja tuli lehteen. Olin kirjoittanut sotaa vastustavan kirjoituksen. Kun se oli korehtuurivedoksena valmiina, saapui toimitukselle toinen kirjoitus samasta asiasta — se oli Tannerin kynästä. Kun hän kuuli minun jo kirjoittaneen, tahtoi hän oman kirjoituksensa pois. Minä sanoin: „Ei panna pois, minä julkaisen oman kirjoitukseni tänään ja pannaan huomenna sinun kirjoituksesi nimimerkilläsi varustettuna.“ Niin myöskin tapahtui. Sitten tuli Kotonen Riiasta ja hän sanoi heti: Pitää panna kirjoitus sotaa vastaan. „Kirjoita vaan.“ Niin pantiin kolmas kirjoitus hetimiten. Ne tulivat kaikki aivan tilaamatta. Mitä tulee olojen kuvauksiin Venäjältä, on siinä suhteessa lehden asema ollut vaikea. Sieltä ei ole nim. tahtonut saada tietoja. Porvarilehdissä on ollut erilaisten paroonien tietoja ja kuvauksia, jotka ovat sieltä saapuneet. Ne eivät tee muuta kuin herjaavat oloja. Mutta kun muuta ei ollut, niin meidän piti julkaista eräiden englantilaisten porvariin kirjoituksia, kuten Good'in y. m., jotka pyrkivät olemaan objektivisia, mutta näkevät olot ainoastaan pinnalta. Mutta näistä kirjoituksista samoin kuin erään suomalaisen kirjoittamista on ainakin se etu, että niissä on osoitettu se pyrkimys, mihin sikäläinen järjestelmä tahtoo tulla, ja sen teoreettinen tarkoitus on hyvin kaunis. Sitte saimme Hilja Pärssisen kirjoituksen, jonka julkaisimme. Se on kuvaus siitä, minkälaisia olot todellisuudessa ovat. Mutta minkälaista uutista levittää Lassyn uutistoimisto maaseutulehtiin? Haukkuu, että julkaisimme Pärssisen selostuksen sikäläisistä oloista. Eikö Suomen työväki luota enem-

män Hilja Pärssiseen kuin englantilaisiin porvareihin. Olen saanut useita työmiesten lähettämiä postikortteja, joissa he sanovat, että te kuvaatte olot valheellisesti Goodin kirjoituksissa, että ne ovat kurjemmat. Eihän olojen huonous kuitenkaan ole yksinomaan järjestelmän syy, se on saarron y. m. muiden seikkain aiheuttama.

Tahtoisin välttää „lassylaisuuksia“ ja muita „naljailuja.“ Mutta täytyyhän teidän myöntää, että meillä on koetettu välttää persoonallista „naljailua.“ Lassysta puhuminen on ollut hirmuisen vaikeaa. Minä olen tiennyt, ettei Lassy ole sosialidemokraatti. Mutta jos häntä ja heikäläisiä sanoo kommunisteiksi, niin siihen sanotaan, että se on ilmianto „ohranalle“, ja sen vuoksi on täytynyt keksiä uusi termi „lassylaisuus“.

Tahdon lopuksi huomauttaa, että Uudenmaan piiri on lehtemme hyväksynyt piirilehdekseen. Mutta olen sitä mieltä, että parempi olisi, jos Uudellamaalla olisi oma piirilehtensä. Se ilmeisesti helpottaisi sosialidemokraattisen puolueen pää-äänenkannattajan toimitusta. (Se nukkuu!) Ei se nuku, mutta se ei rupea kannattamaan kaikkia tuhmuuksia, mitä Helsingin Kunnallisjärjestö päättää. Olen itse koettanut toteuttaa sitä katsantokantaa, että työväenlehden pitää mahdollisimman paljon pitää kiinni teoriasta ja pysyä yläpuolella satunnaisten juttutupapäätösten eikä missään tapauksessa ruveta, — en minä ainakaan ole siinä mukana, kuten Sulo Vuolijoki itsestään sanoi — toteuttamaan tuhmia päätöksiä. Pitää paikkansa aina ja joka paikassa se, mitä Marx sanoi silloin kuin hänestä joukot luopuivat ja hän jäi yksin: pitää tehdä niinkuin katsoo oikeaksi ja antaa ihmisten puhua. Täällä on leikillisesti ehdotettu minun erottamistani puolueesta ja Jalava kuulemani mukaan tulee ehdottamaan sitä vakavasti. Minä en pelkää, sillä uskon, ettei kokous sellaista ehdotusta kannata. Mutta minä olen itse saanut tarpeekseni puolentoista vuoden rähjäämisen jälkeen ja olen ollut valmis jättämään päätoimittajan tehtävät jo kevästä saakka. Enhän minä ole mikään sanomalehtimies, ja ihmettelen, että olen sentään niinkin hyvin onnistunut, kun tulin aivan toisesta ammatista tällaiseen vieraaseen ammattiin. Haluaisin, että seuraajani olisi pätevä, — sitä pätevää olen odottanut, jotta pääsisin vapaaksi. Arvelen ettei puoluekokous häntä valitse, mutta minulla on hyvä ehdokas. Se on maisteri Viik.

Lopuksi käytän tilaisuutta oikaistakseni Sulo Vuolijoen lausuntoa. Tapahtui nimittäin niin, että eräs ruotsinmaalainen sanomalehtimies sattumoilta tapasi minut ja pani keskustelumme pohjalla lehteensä kontrolleeramattoman uutisen, sen, josta Sulo Vuolijoki lausunnossaan puhui. Minä peruutin sen meidän lehdessä. Vuolijoki ei ole sitä ottanut huomioon. Sanoin, että tähän puoluekokoukseen tulee korkeintaan 15 kommunistia. Arvelin, ettei meillä kommunistinen suunta ole suuri, vaan tulee niitä Savosta ja muutamia Helsingistä. En ole tarkoittanut Hellsteniä.

Mitä satamalakkoon tulee, niin meidän lehdessä kirjoitettiin lakon puolesta, vaikka arvelimme sen epäonnistuvan. Mutta jos me olisimme kirjoittaneet tällaista lakon aikana, olisi sanottu, että se meni meidän takiamme myttyyn. Minä kirjoitin omalla nimelläni ja todistin, että se on taloudellinen lakko, mutta sanoin samalla, ettei poliisilla ole oikeutta sekaantua siihen, vaikka se olisi poliittinenkin lakko. Minulla ei ollut siis haastattelijalleni mitään syytä valittaa, vaikka se olisikin saanut rahansa bolshevikkipiireiltä, kuten eräs Sosialistisen Aikakauslehden kirjoitus selvästi antoi tietää. Tahdoin antaa oikean kuvan oloista ja sanoa, että meilläkin kommunistisia virtauksia esiintyy, joskin verrattain vähän. Jos minut tämän lausunnon vuoksi erotetaan puolueesta, niin olkaa hyvät.

Olen yli vuoden ajan tehnyt niin paljon puolueen ja työväenluokan eteen työtä, että minulla on hyvä omatunto.

Otettiin 20 min. kahviloma.

Kaarlo Luoto: Täällä kuultiin jo hyviä esimerkkiä Vaasan Työläisestä. Työläisnuorisoa kohtaan puoluetoimikunta on myös aloittanut ajojahtinsa, osittain niinkään kotkalaista Työn Oikeutta vastaan. Mutta kun uranaukaisijana on sittenkin tuo Savon Kansa ja siitäkin on puoluetoimikunnan alustuksessa erittäin rasvainen pala, niin minä en ainoastaan sen lehden toimittajana, vaan Kuopion kunnallisjärjestön edustajana olen velvollinen esittämään järjestön terveiset, että Savon Kansa Kuopion läntisen vaalipiirin järjestöjen ja järjestyneen työväen omistamana lehtenä on sittenkin työväen lehti ja että sille annettaisiin myös tässä puoluekokouksessa samat edustus-oikeudet kuin muillekin lehdille, niin ettei sen kirjeenvaihtajan tarvitsisi istua jossakin nurkassa tuolla parvekkeella niinkuin hän nyt istuu. Savon Kansaa on puoluetoimikunnan taholta syytetty epäparlamenttaarisuudesta. Mutta parlamenttarismin, ammatillisen toiminnan ja osuustoiminnan puolesta ei ole Suomen Sosialidemokraattikaan ainakaan sen enempää kirjoittanut kuin Savon Kansa, vaikka Sosialidemokraatti ilmestyy kuutena päivänä viikossa ja meidän lehti vain kolmena päivänä. Minä voisin — en arvannut etukäteen ottaa tilastoa mukaani — numeroilla todistaa, kuinka monta työväen yhdistystä Savon Kansan sisältö on nostanut tämän vuoden kuluessa pystyyn, kuinka monta sellaista järjestöä, jotka ovat nimenomaan sanoneet, että Savon Kansan sisältö on tehnyt sen herätyksen heille. Sen sijaan millä tavoin puoluetoimikunnan pää-äänenkannattaja on suhtautunut asioihin? Tässä äskettäin ammuttiin, niinkuin kaikki muistavat, Virossa rajalla 26 toveria. Kun ammattikongressi kokoontui ja sen jäseniä vangittiin, niin Sosialidemokraatti sanoi noista tyrmäänmenijöistä: emme tiedä, mitä on tapahtunut, että vangitsemiset on voitu tehdä. Kun ne vangittiin, niin Sosialidemokraatti leikkasi Helsingin Sanomista 5 tai 10 sentin pituisen uutisen. Ei mitään muuta sillä ollut asiasta sanottavaa. Päätoimittaja sanoi, että on vaikea saada tietoja. Täytyyhän meidänkin siellä korvessa saada tietoja, mutta me julkaisimme kaikki nimet ja siinä oli Helsingissä tunnettujen toverien nimiä.

Puheenjohtaja keskeyttää puhujan selittäen, että sallittu aika on kulunut.

Puhuja pyytää saada jatkaa kymmenen minuuttia.

Toimitetussa äänestyksessä puoluekokous 51 äänellä 45 ääntä vastaan hylkäsi puhujan pyynnön.

E. Hallikainen kosketteli Puoluetoimikunnan lausuntoa „Työn Oikeuden“ suhteen, jossa lausunnossa oli mainittu lehdessä aikaisemmin olleen puoluetta vahingoittavia kirjoituksia. Väitti, että puoluetoimikunta oli menetellyt epäoikeudellisesti.

K. Valta vastusti Luodon väitettä, että Savon Kansa olisi herättänyt henkiin työväenjärjestöjä piirissään. Paheksui lehden epäsosialidemokraattista kantaa.

O. Rauhala kannatti puoluetoimikunnan sitä pontta, jonka mukaan järjestöjen ei ole kannatettava muita kuin puoluelehtiä, ja lausui, että Savon Kansa ei ole julaisut kaikkia puoluekokouksen alustuksia.

K. Sevander'in mielestä ei S. Sosialidemokraatti ole kyennyt täyttämään tehtäväänsä. Puoluekokousselostusta lehdessä piti puolueellisena oikeistolaiseen henkeen, samoin naisliittokokouksen selostusta.

J. Enqvist yhtyi ehdotukseen, että puoluetoimikunnan Työläisnuorisoa koskevan lausunnon viimeinen kohta poistettaisiin. Merkitsi vastustavan kantansa viime ylimääräisen puoluekokouksen päätöksiin nähden ja moitti Suomen Sosialidemokraattia erinäisten siinä julkaistujen kirjoitusten johdosta.

E. Lähde yhtyi „Työläisnuorison“ suhteen Hj. E. Eklundin lausuntoon. Mitä tulee Tainion ehdotukseen tri Lassyn puolueesta erottamisesta, ei se puhujan mielestä voi tulla kysymykseen, koska lehdestä vastaa päätoimittaja Lindahl ja lehteä kustantavan nuorisoliiton taholta ei ole lehden suuntaa vastaan vielä annettu muistutusta.

J. F. Aalto: Sosialidemokraatista joka on ensimmäinen puoluelehti, täytyy sanoa, että miksei, olihan kaikille silloin mieleinen asia, kun kuultiin sen alkavan ilmestyä, ja hyvä oli, että se alkoi ilmestyä. Mutta kylä minunkin täytyy sanoa, että se herätti jo melkein ensimmäisinä aikoinaan katkeruuttakin, sen jälkeen kun Huttusen roskakirjoituksia siinä alkoi ilmestyä ja sitten sinne vankilamuurien sisään saatiin jonkun verran muitakin tietoja. En tarkoita, että se lehti olisi lopetettava, jos siinä on huonojakin kirjoituksia, mutta muutos täytyy tulla. Olen sitä mieltä, että esiintyneeseen antiparlamentariseen suuntaan on antanut osalta aiheita juuri Sosialidemokraatin liian pehmeä, oikeistolainen kanta. Se on synnyttänyt katkeruutta työläisten keskuudessa eikä se sitä voi tyydyttää. Olkoon tämä kerta kaikkiaan sanottu. Täällä on monta kertaa mainittu Huttusen kirjoituksia. Ne eivät olleet yksinomaan mitään oikeistososialistisia, vaan ne olivat likaisia ilmiantoja, joita medän porvaristo käyttää hyväkseen. Tänä päivänä on sanottu Valppaasta Huttusen kirjoitusten perusteella, että kuinka te vaaditte sellaisille miehille erikoista armahdusta ja oikeuksia, kun sosialistit itse myöntävät, että tämä mies ja nämä sosialistit ovat rikoksellisia. Jos ei Huttunen ole erikoisesti sitä sanonut Valppaasta, niin kuitenkin se kirjoitussarja oli suorastaan paljastuksia tekevä. Minäkin olen sitä mieltä, että Venäjän asioista on puhuttu Sosialidemokraatissa halventavassa sävyssä. Ei Pärssisen kirjoituksia olisi tarvinnut panna lehteen. Kyllä ne tiedettiin. Tämä kaikki on vaikuttanut, että on alkanut nousta sellaisia lehtiä kuin Savon Kansa. En toiselta puolen voi hyväksyä Savon Kansaa ja sellaisia lehtiä, mutta huomautan samalla, että hillitön hyökkäys sosialidemokraatista puoluetta vastaan ei olisi päässyt sellaiseen vauhtiin kuin se on päässyt, jos ei Sosialidemokraatissa mainitunlaatuisia kirjoituksia olisi julkaistu. Ne ovat myöskin syynä siihen, että hajaannusta on puolueessa päässyt syntymään. Alkää luulko, että minä puolustan Savon Kansaa, mutta minä sanon, että saa arvostella, mutta ei puoluetta, vaan arvostelkaa Sosialidemokraattia ja valitkaa täällä sellainen puoluetoimikunta, joka pitää huolta siitä, että pääänenkannattajan kannan täytyy muuttua.

Väinö Hupli: Tarkoitukseni oli hieman arvostella muitakin puoluelehtiä kuin Sosialidemokraattia, koska olen seurannut niitä kaikkia niiden alusta saakka. Minun täytyy tyytyä nyt lyhyesti sanomaan vain se, että kaikissa lehdissä on ollut vikaa missä tavalla, missä toisella. Suurin osa maaseutulehdistä on siinä suhteessa menetellyt kevytmielisesti, että ne ovat aivan arvostelukyvottomasti ja ollenkaan asioita punnitsematta julkaisseet kaikki tohtori Lassyn uutistoimiston lähettämät rcska- ja häväistyskirjoitukset. Toimittajat ilmoittavat, että he ovat paljon karsineet niitä ja jättäneet julkaisematta, mutta ikävä kyllä on niitä tullut liiaksi julkaistuk- sikin. Tässä suhteessa ei liene montakaan lehteä, jolla olisi puhdas omatunto. Mitä tulee niihin hyökkäyksiin, joita on tehty toimittajain per-

soonaa vastaan niinkuin Ryömää vastaan, niin pitäisi hyökkääjän ajatella, että heidän omassa keskuudessaan on henkilöitä, joiden persona on paljon rumempi. Minä viittaan Tamperelaisen Kansan Sanan toimittajaan Huhtaan, jonka persoona on siksi tunnettu kaikille vanhemmille puoluetovereille, että tätä seikkaa olisi myös näiden persoona-arvostelijain muistettava. Hänenhän ei tosiasiallisesti luullakseni pitäisikään kuulua puolueeseen, koska Hämeenlinnan kunnallisjärjestö on vaatinut häntä erotettavaksi, vaikka asiaa ei ole ratkaistu. Siitä huolimatta hän on keplotellut itsensä puoluekokoukseen eikä puolueeneuvosto ole asiaa käsitellyt. Häntä vastaan on tehty jo aikaisemmassa puoluekokouksessa syytöksiä ja samassa kokouksessa lausui m. m. Kullervo Manner, että Huhta on lurjus ja selkärangaton henkilö ja että työväen ei pitäisi päästää häntä mihinkään johtavaan asemaan. Kuitenkin hän on yhden tärkeimmän lehtemme henkinen päätoimittaja ja harjoittaa arvostelua, joka ei ole muuta kuin ilmeistä kalvamista. Tämän olen maininnut en tehdxseni numeroa kenenkään persoonasta, vaan huomauttaakseni, että jos toveri Ryömää vastaan tehdään muistutuksia, niin on enemmän syytä toisella puolella katsoa, mitenkä asiat siellä ovat. Lopuksi pyydän kannattaa Tainion ehdotusta, että kysymys tohtori Lassyn puolueesta erottamisesta lähetetään valiokuntaan.

I. Heikka: Suomen Sosialidemokraatin tapa arvostella Neuvosto-Venäjää ja kommunismia on jyrkästi tuomittava. Vastusti „Työläisen“ sulkemista puoluelehdistöstä mainiten, että m.m. Pohjan Kansa voisi joutua, vasemmistoenemmistön käsissä ollen, samaan asemaan. Puoluetoimikunnan alustuksessa oleva sensuuriponsi on poistettava.

K. Lukkarinen lausui odotetun S. Sosialidemokraatin otetuksi ilolla ja hyvin toivein työväen keskuudessa vastaan, mutta sitte huomattiin heti, „että lehti oli maalaisliittolainen“. Vain Sventorzetskin ja Sasu Punasen kirjoitukset saivat työläisiä sen ympärillä pysymään; kysyi, miksei viime mainitun kirjoituksia enää näy Sosialidemokraatissa, vaan hänen pitää niitä lähettää muihin puoluelehtiin.

O. Jalava kohdisti lausuntonsa tri Ryömän kysymyksessä käyttämää puhevuoroa vastaan.

H. V. Rautio olisi arvostellut sosialidemokraattia maalaisen kannalta katsoen, vaan lyhyen puheajan takia tyytyi mainitsemaan, että lehti on tahtonut tehdä ymmärrettäväksi, että vasemmistolaisuus olisi vain johtopaikkariitaa. Puhuja tahtoi torjua lehden tämän otaksunan ja väitti lehden käyttäytyneen „kuin ohranan agentti“. Väitti lehden edelleen antaneen takeet halusta „ase kädessä taistella bolshevikeja vastaan“.

M. V. Karvonen piti Sosialidemokraattia liian maltillisena ja oikeistolaisena, jota pääasiassa vain johtavan asemansa takia tilataan ja vaati toimitustavan vasempaan muuttamista.

Anton Kotonen: On jotenkin hyödytöntä ollenkaan arvostella täällä puoluelehdistöä, sillä puoluelehdistö ei ole muuta kuin kuva itse puolueesta, ja minkälainen taas puolue on, siitä antaa jonkinlaisen kuvauksen tämä kokous. Katsellessani nyt viikon päivät tätä kokousta on minusta — suokaa anteeksi! — näyttänyt siltä että tämä kokous on kuin jokin markinatori, jossa huudetaan ja räyhtään ja armon saavat ne, joiden hulina ylimpänä heiluu ja joiden sanat ja hyppäykset ovat kaikkein korkeimpia ja jyrkimpiä. Tämä on sellainen vallankumoushumala, saatuna osittain venäläisestä votkasta, osittain kotimaisesta salapoltosta, ja seuraus tulee olemaan: tämä maksaa tähän asti noin 100,000 markkaa Suomen työväelle ja tulee kai maksamaan toiset 100,000 markkaa, ennenkuin leikki on lo-

pussa, ja sitten tämä markkinaväki matkustaa kotiinsa edessä pattijalkainen, sinne tänne huojuva koni vaivaisten ponsien muodossa. On tarpeetonta haukkua täällä toisia ja arvostella lehtiä, kun puolue kerran on pohjaväriltään, perustuksiltaan niin kokonaan hajanainen kuin se on. Täällä on taskuvarkaista alkaen kaikki edustettuna.

E. Huttunen: Minua vastaan on kokouksessa tehty niin monenlaisia syytöksiä, että kolmen minuutin puheajan kuluessa on niihin melkein mahdoton vastata. Tyydyn sen vuoksi lausumaan ainoastaan Sulo Vuolijolle pari sanaa siitä suojeluskuntakysymyksestä. On totta, että minä jo viime vuoden lokakuussa kirjoitin suojeluskunta-asiasta. Kirjoitukseni lähtökohtana oli se ajatus, että koska suojeluskuntien hajoittaminen ja puolueohjelmamme mukaisen kansanmiliisin muodostaminen maahan silloisissa oloissa näytti mahdottomalta, niin työväki parhaiten vastustaa suojeluskuntien vallankaappaushankkeita siten, että se mahdollisimman suurella määrällä tunkee suojeluskuntalaitoksen keskuuteen, koettaen siellä saada aikaan samat luokkavastakohdat, jotka yhteiskunnassakin vallitsevat. Tämä kanta ei kuitenkaan ole mennyt työväestöön. Puoluekokous joulukuulla sen hylkäsikin vaatien jyrkästi suojeluskuntien hajoittamista, mutta vaatimusta ei kuitenkaan vielä tähän saakka ole voitu toteuttaa. Puoluekokouksen jälkeen olen lojaalisesti suhtautunut tehtyihin päätöksiin ja vaatinut niiden noudattamista kirjoituksissani niissä lehdissä, joissa olen ollut toimittajana, joten erikoinen silloisten kirjoitusteni painostaminen suojeluskunta-asiasta minun halventamisen tarkoituksella sen jälkeen kuin viime puoluekokous — mikäli olen oikein ymmärtänyt, antoi „synninpäästön“ silloisista kirjoituksistani — lienee vähemmän tarpeellista sillekään asialle, mitä „vasemmistolaiset“ ajavat.

Olכון kuitenkin huomautettu, etten minä suinkaan yksin ole ollut kirjoituksissani mainitulla kannalla, vaan on minulla ollut „ystäviä“ siellä äärimmäisessä vasemmistossa. Asianlaita on nimittäin sillä tavalla, että useissa kommunistisissa maanalaisissa julkaisuissa, joita olen sattunut saamaan käsiini, on työväkeä kehoitettu harjoittamaan tehokasta suojeluskuntien rappeuttamista niiden omassa keskuudessa. Miten suuret suojeluskuntiin liittyneet kommunistiset joukot ovat, en tiedä. Mielenkiintoinen on muuankin kehoitus työväestölle liittyä suojeluskuntiin, jonka kehoituksen viime syyskuun 13 päivän numerossaan julkaisee johtavassa nimimerkittömässä kirjoituksessaan Venäjällä olevien suomalaisten kommunistien toimesta ja kustannuksella Tukholmassa ilmestyvä „Viesti“-lehti. Tämä kirjoitus, josta pyydän lukea muutaman otteen, osoittaa, missä määrin minä saatan äärimmäisille vasemmistolaisille tässä suojeluskunta-asiassa lyödä „veljen kättä“. Siinä sanotaan: „Suojeluskunnista on viime aikoina kuulunut viestejä, että sieltä miehet alkavat eroilla. On selvää, etteivät itsetietoiset lahtarit niistä eroa. Kyllä he pysyvät noissa lahtarikaarteissaan viimeiseen hengenvetoonsa saakka. Kutka niistä sitten eroilevat? Vaikeata tietää. Sanomme vain: tuhmasti tehty on, jos vain mukaan joutuneet työläiset niistä eroavat. Jokaisen itsetietoisien työläisten ero suojeluskunnista merkitsee yhden kiväärin menetystä työväenluokalle. Ja jos noita eroamisia tapahtuu kymmenittäin kaupungeissa, sadottain, ehkäpä tuhansittain koko maassa (huomatkaa siis lehden edellytys, että suojeluskuntiin jo kuuluisi *tuhansittain* luokkatietoisia työläisiä), niin se merkitsee tavatonta porvariston asevoiman ja luokka-voiman kasvua. „Joku on sanonut, että tuollaiset eroamiset merkitsevät suojeluskuntien rappiota. Päinvastoin se merkitsee niiden voimistumista. Tuollainen menettely, jos sitä tietoiset työläiset harjoittavat, on työväen

vapaehtoista aseistariisumista. Se on porvariston auttamista ja semmoisena vastavallankumouksellisuutta. — Älkää siis työläiset luopuko suojeluskunnista, vaan päinvastoin koettakaa vallata niitä kokonaan itsellenne! Jos saatte niistä eroamaan porvareja, niin on hyvä. Ja jos voitte eronneitten paikoille sijoittaa luokkatietoisia vallankumouksellisia työläisiä, on se vieläkin parempi.“

Tällä tavalla kirjoittavat kommunistilehdet työväen suhteesta suojeluskuntiin. Minä en ole niistä lausunut oikeastaan sen enempää, enpä edes sitäkään. Luullakseni tämä riittää tällä kertaa arvoisille vasemmistolaisille.

T. Heinonen yhtyi Uskin lausuntoon ja tuomitsi Suomen Sosialidemokraatin kannan. Väitti siinä vallitsevan Kannisen aikojen kaltaisen sensuurin.

P. Railo selitti Suomen Sosialidemokraatin puoluekokousselostusten johdosta, joiden vuoksi lehteä oli syytetty puolueelliseksi, että syy lankeaa yksin hänen vastuulleen. Hän oli kuitenkin koettanut kiireessä ottaa sen mikä oli mielestään arvokasta.

Asia meni sanomalehti- ja valistusvaliokuntaan.

Järjestävän valiokunnan puolesta ilmoitettiin, että kokous alkaa seuraavana aamuna klo 8.

Istunto päättyi klo 6,30 i.p.

Kahdeksas kokouspäivä.

Maanantaina joulukuun 15 p:nä

Aamupäivän istunto.

Istunto aloitettiin klo 8,15 a. p. Puhetta ryhtyi johtamaan Hakkila. Nimenhuudossa todettiin poissaolevaksi Anttila, Jokisalo ja Kaarilahti.

Käsiteltäväksi otettiin

Puoluetoimikunnan kotipaikka.

E. Vahlsten lausui, että kun puolueen uusiin sääntöihin tulee siitä asiasta määräys, että Puoluetoimikunnan kotipaikka on Helsingin kaupunki, olisi asiasta päättäminen jätettävä sääntökysymyksen yhteyteen.

Tämä ehdotus hyväksyttiin.

Eduskuntaryhmän toiminta.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 2, koskeva sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintaa.

Mietintö kuului:

Puoluekokouksen päätöksen mukaisesti on Menettelytapavaliokunta tarkastanut sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän toimintakertomuksen vuoden 1919 kevätistuntokaudelta sekä tätä tehdessään ottanut huomioon muun muassa lähetekeskustelussa mainittua toimintakertomusta vastaan tehdyt muistutukset. Tarkastustilaisuudessa olivat ryhmän pöytäkirjat pyynnöstä käytettävissä.

Eduskuntaryhmän toiminnasta, sikäli kun se koskee armahdusasiaa, on lausuttu se käsitys, ettei ryhmä ole sanottua asiaa kaikella tarmolla ajanut ja ettei se ehkä ole amnestiavaatimuksen läpiajamiseksi riittävästi käyttänyt hyväkseen erinäisiä edullisia tilanteita. Joskin yleensä päättäväisempi esiintyminen ryhmän puolelta olisi tässä asiassa voinut olla toivotavaa, ei Valiokunta kuitenkaan, kuultuaan asianomaiselta taholta anettuja lähempiä selostuksia, ole voinut todeta erityisiä laiminlyöntejä asiassa tapahtuneen.

Sitä vastoin katsoo Valiokunta, ettei ryhmä ole tehnyt voitavaansa vuoden 1918 ylimääräisen puoluekokouksen suojeluskuntia koskevan päätöksen toteuttamiseksi. Koska tämä seikka näyttää ainakin osaksi johtuneen siitä, ettei sanotun asian esilleottamisella ole tahdottu häiritä muiden köyhälistölle tärkeiden kysymysten ajamista, tahtoo Valiokunta käsityksenään lausua, ettei tammöiseen varovaisuuteen ole ollut riittävää syytä. Niinikään olisi ryhmän pitänyt suuremmalla tarmolla toimia valtiollisen poliisin lopettamiseksi ja valtiollisista syistä pidätettyjen henkilöiden suojelemiseksi mielivaltaa vastaan.

Tyydytyksellä on Valiokunta todennut, että ryhmä on tarmokkaasti ja menestyksellisestikin toiminut yhä uudistuvan sodanvaaran torjumiseksi. On vaadittava, että ryhmä edelleen valppaasti seuraa tähän kuuluvain kysymysten kehitystä ja kaikella tarmolla ryhtyy niiden kulloinkin mahdollisesti vaatimiin toimenpiteisiin.

Ryhmän ponnistukset niiden yhteiskunnallisten uudistusten takaisin palauttuttamiseksi, jotka jäännöseduskunnan toimesta huononnettiin, eivät ole vielä johtaneet tyydyttävään tulokseen ja on niitä siis edelleen jatkettava. Ennenkaikkea on ryhmän pyrittävä palauttamaan kahdeksantuntinen työpäivä siinä laajuudessa kuin sen sääti v. 1917 hyväksytty laki kahdeksantuntisesta työajasta.

Ne uudet lait, jotka nykyisen eduskuntaryhmän olemassaolon aikana on eduskunnassa hyväksytty, eivät tosin yleensä voi semmoisinaan työväkeä tyydyttää, mutta mikäli Valiokunta on voinut havaita, on ryhmä ainakin useimmissa tapauksissa tyydyttävällä tavalla tehnyt voitavansa niissä löytyvien vaillinaisuuksien poistamiseksi, joten sen pyrkimysten epäonnistuminen tässä suhteessa ei ole luettava ryhmän syyksi.

Mitä erityisesti tulee uuteen hallitusmuotoon, katsoo Valiokunta, että sanottu hallitusmuoto huomattavista puutteistansa huolimatta merkitsee entiseen verraten niin suurta askelta valtiollista kansanvaltaa kohti, ettei ryhmällä olisi ollut syytä estää sitä laiksi tulemasta.

Ryhmän suhtautumisesta presidentinvaaliin on erimielisyyttä ilmennyt. Valiokunta kuitenkin katsoo voivansa todeta, että järjestyneen työväestön suuren enemmistön keskuudessa vallitseva mielipide on jyrkästi vaatinut ryhmää menettelemään mainitussa asiassa sillä tavalla kuin se sittemmin menetteli.

Arvosteltaessa ryhmän toimintaa yleensä on Valiokunnan mielestä otettava huomioon ne vaikeat olosuhteet, joissa ryhmä on toiminut. Työväestön ollessa toistaiseksi heikosti järjestynyt, ei se ole voinut eduskuntaryhmäänsä sanottavasti tukea, jotavastoin porvariston käytettävänä on hy-

vinkin suuria ulkoparlamenttaarisia voimavarastoja. Lisäksi on otettava huomioon nykyään eduskunnassa niinkuin yleensä yhteiskunnassa ilmeneväin kysymysten tavaton paljous ja tärkeys. Tähän katsoen, ja kun nykyinen eduskuntaryhmämme on suurimmaksi osaksi kokoonpantu tovereista, jotka eivät aikaisemmin ole ottaneet eduskunnalliseen toimintaan osaa, ei Valiokunnan mielestä voida moittia ryhmää siitä, ettei sen toiminta ole johtanut sen enempiin tuloksiin, vaan on sille annettava tunnustus sen rehellisistä ponnistuksista.

Sitä vastoin on ryhmän toimintaa vastaan useasti tehty se huomautus, ettei siinä ole ilmennyt riittävää periaatteellista selvyyttä, vaan päinvastoin jonkinlainen taipumus sovittelupolitiikkaan. Valiokunnan mielestä onkin ryhmän esiintyminen joskus voinut antaa aiheita tämmöiseen käsitykseen, sitä enemmän kun on tunnettua, että jotkut ryhmän jäsenet omaavat semmoisia sovittelupolitiikkaan kallistuvia mielipiteitä, jotka puolue on aikaisemmin hylännyt ja varmaankin edelleen hylkää. Tähän katsoen, ja koska kaikki poikkeamiset selvän luokkataistelun tieltä ovat omiansa työväenjoukoissa synnyttämään tyytymättömyyttä ja epäluuloja, siten valmistuen maaperää epäsosialidemokraattiselle, parlamenttaariset menettelytavat hylkääville virtauksille, on ryhmämme pidettävä horjumatta kiinni sosialidemokratian luokkataisteluperiaatteesta ja sitä ilmaisevista, eduskuntatyötä koskevista puoluepäätöksistä.

Edelleen on Valiokunta kiinnittänyt huomiota erinäisiin ryhmän sisäisessä toiminnassa ilmenneisiin epäsäännöllisyyksiin, joiden vuoksi Valiokunta pitää tarpeellisena huomauttaa, että ryhmän aina olisi omassa keskuudessaan keskusteltava eduskunnassa esilletulevista asioista ja määrättävä kantansa niiden suhteen; että sosialidemokraattisten valiokuntaryhmien on niinkään omassa keskuudessaan käsiteltävä valiokunnassa esilletulevia kysymyksiä ja erimielisyyksien sattuessa esitettävä asia eduskuntaryhmän ratkaistavaksi; sekä että valiokunnan sosialidemokraattinen jäsen, joka eriävän vakaumuksensa vuoksi ei voi valiokunnassa jossakin kysymyksessä toimia eduskuntaryhmän kannan mukaisesti, on velvollinen jättämään paikkansa valiokunnassa varajäsenen käytettäväksi.

Lopuksi tahtoo Valiokunta kiinnittää eduskuntaryhmän huomiota siihen 1911 vuoden puoluekokouksen päätökseen, joka velvoittaa ryhmän pysymään mitä läheisimmässä yhteydessä puolueen kanssa. Tämmöisen yhteyden ylläpitämiseksi pitäisi ryhmän tästälähtien suuremmista kysymyksistä julkaista perusteellisia virallisia selostuksia, jotka tekevät työväelle mahdolliseksi muodostaa itselleen selvän käsityksen kyseessä olevista asioista ja ryhmän suhtautumisesta niihin sekä estävät puoluetta vahingoittavia väärinkäsityksiä syntymästä. Tältä kannalta katsoen olisi Valiokunnan mielestä esim. ollut erittäin toivottavaa, että olisi julkaistu tietoja siitä ryhmän väliaikaisen toimikunnan viime heinäkuun 6 päivänä tekemästä päätöksestä, jolla asetuttiin hylkäävälle kannalle hallitukseen menon suhteen.

On myös lausuttava toivomus, että ryhmä säännöllisesti julkaisisi lyhempiä uutisia omista kokouksistaan ja niissä tehdyistä päätöksistä, sikäli kuin eivät asianhaarat vaadi niiden salassa pitämistä.

Helsingissä 12 päivävä joulukuuta 1919.

V. Tanner.
P. Leppänen.
L. Nurmiaho.
O. Toivonen.

Edv. Helle.
K. H. Wiik.
J. F. Aalto.
E. V. Lähde.

Mietinnön johdosta lausui:

O. Jalava: Mietintö eduskuntaryhmän toiminnan johdosta on silkoinen ja pyöreä. Jos siinä jossakin kohdin on jotakin aivan lievästi sanottu, niin se on kuitenkin pehmeällä jäniksenkäpälällä silotettu, niin että se eduskuntaryhmän toiminta on lopultakin hyvä. Mitä on ohranastakin sanottu, niin se ei suoraan sanottuna merkitse mitään. Olisi sietänyt vähän lujemmin puhua siitä, että ryhmän olisi pitänyt hiukan kovemmin ahdistaa hallitusta ohran toiminnasta, jota tässä maassa on harjoitettu ja edelleen harjoitetaan. Siitä ei ole myöskään mainittu ollenkaan, mistä minä puhevuorossani evästykseksi huomautin, että ryhmässä on jäseniä, jotka esimerkiksi punavankien asiassa, armahduskysymyksessä, ovat asettuneet aivan vastustavalle kannalle ainakin eräisiin nähden. Niin esimerkiksi tohtori Ryömä. Minä halusin tietää, onko Ryömä julistanut ne 66 maanpaossa olevaa Suomen työväenliikkeen parhainta miestä, onko hän ollut valtuutettu julistamaan ne ikuiseen maanpakoon? Siitä ei näy mietinnössä ainoatakaan sanaa. Ei myöskään siitä, kun minä huomautin ryhmän viime syysistuntokautisesta toiminnasta m. m. valuuttakysymyksessä. Täällä leimattiin minun puheeni tässä suhteessa äärimmäiseksi kevytmielisyudeksi ja typeryydeksi. Saattoihan se kevytmielistä ja typerää ollakin, mutta antakaamme historian näyttää, onko sellaisella puoskaroimisella ja laastaroimisella, jota eduskuntaryhmä on kuten juuri valuuttalainkin hyväksyessään, harjoittanut, Suomen työväenluokan asemaa rahtuakaan parannettu. Minä sitä epäilen. Selitettiin, että kaikkialla muissa maissa sosialidemokraatit ovat tahtoneet tukea, edistää ja eteenpäin viedä taloudellista elämää, että se on itse työväenluokallekin ollut elinehto. Se on kyllä totta. Mutta huomioon täytyy ottaa, että se on tapahtunut siihen aikaan „kun isä lampun osti“. Ryhmä on myöskin auliilla kädellä jaellut kansan varoja maan anastajaluokalle. Uudenmaan piirin vaalikokouksessa minä mainitsin esimerkiksi niistä 10 miljoonasta markasta, jotka ryhmä myönsi uutisviljelyksen edistämiseksi, ja osoitin, ettei tämä raha joudu hyödyttämään maan köyhempää pikkuviljelijäväestöä, vaan on tuo määrä raha myönnetty suoraan rahamanttaaliporhojen taskuun. Sitä ne eivät kiskomisensa ja huijauksensa vuoksi olisi ansainneet. Ei mietinnössä myöskään ole sanottu mitään siitä kulissientakaisesta toiminnasta, jota puolueen johtomiehet harjoittivat heti kun valtiopäivät kokoontuivat.

Mietintö menee kokouksessa epäilemättä läpi, mutta siitä huolimatta minä edelleen suosittelen hyväksyttäväksi ryhmän toiminnasta ne ponnet, jotka aikaisemmin olen esittänyt ja sihteerille antanut. Katson tarpeettomaksi ryhtyä niitä enää lukemaan.

E. Pekkala: Mietinnössä sanotaan seuraavasti: „Koska tämä seikka (nimittäin että ryhmä on vaatinut suojeluskuntain hajoittamista) näyttää ainakin osaksi johtuneen siitä, ettei sanotun asian esilleottamisella ole tahdottu häiritä muiden köyhälistölle tärkeiden kysymysten ajamista, tahdo valiokunta käsityksensä lausua, ettei tällaiseen varovaisuuteen ole ollut riittävää syytä“. Tässä esitetään syyksi siihen, ettei ryhmä ole vaatinut suojeluskuntain hajoittamista, ettei muka ole tahdottu häiritä muiden kysymysten ajamista. Tällainen syy esitetään minun tietääkseni nyt ensi kertaa. Ei sellaisesta aikaisemmin ole ensinkään huomautettu. Ja mitkä ne erinomaiset kysymykset, erinomaisen tärkeät kysymykset sitten olisivat, joiden ajamista on tahdottu valvoa ennen suojeluskuntain hajoittamista? Minusta tuntuu siltä, ettei Suomen työväestölle ole tällä kertaa sen tärkeämpää kysymystä kuin suojeluskuntain hajoittaminen. Mutta

sitten vielä lievennetään arvostelua lausumalla, ettei tämmöiseen varovaisuuteen ole ollut riittävä syytä. Siis jotakin syytä on ollut, mutta ei riittävä syytä. Arvostelu tässä kohdin ryhmän toiminnasta on siis tavattoman lievä, jos sitä edes arvosteluksi voi sanoa. Ja kuitenkin kaikkein suurempia virheitä ryhmän toiminnassa on ollut se, ettei ole kiinteästi vaadittu suojelekuntien hajoittamista. Hallitusmuotoa koskeva kohta mietinnössä on kovin niukka. Siinä todetaan, että hallitusmuoto on merkinnyt huomattavista puutteista huolimatta suurta askelta valtiollista kansanvaltaa kohti. Mutta ei sanallakaan mainita edes noista puutteista. Vielä tahtoisin huomauttaa siitä mietinnön kohdasta jossa puhutaan sovittelupolitiikasta, siis siitä, josta oikeastaan ryhmän kaikki muut toimet ovat johtuneet. Mietinnössä sanotaan, että ryhmässä on ilmennyt jonkinlaista taipumusta sovittelupolitiikkaan. Siis taipumusta, mutta ryhmä ei ole sovittelupolitiikkaa harjoittanut. Kyllä on aivan selvää, että sellaista politiikkaa on harjoitettu ja nimenomaan on täällä useissa puheenvuoroissa tunnustettu, m. m. Tanner on sen suoraan sanonut. Se olisi senvuoksi pitänyt mietinnössäkin sanoa selvemmin. Minä kannatan sen päätöslauselman hyväksymistä, jonka Jalava on esittänyt.

E. Hurri puhui Jalavan kysymyksessä käyttämää puhevuoroa vastaan eritoten mitä tulee eduskunnan maatalouden edistämiseksi myöntämään 10 miljoonaan. Puhuja oli sitä mieltä, että määrärahan, puhumattakaan siitä, että sen myöntäminen oli hyväksyttävä teko, olisi tullut olla suurempi. Erityisen tunnustuksen ansaitsisi ryhmä siitä, että se asetti sellaiset edut, ettei sitä voida suurviljelijöille jakaa kuin pieni määrä.

O. J. Rauhala ehdotti puhevuorojen saannin rajoittamista ja puheajan supistamista 3 minuuttiin. Ehdotus hyväksyttiin.

S. J. Rahikainen ei pitänyt mietintöä tyydyttävänä, seikka, jonka katsoi johtuvan siitä, että valiokunnassa on ryhmän jäseniä. Yhtyi Pekkalan lausuntoon. Ehdotti mietinnön 9:n kappaleen lopusta poistettavaksi sanat: „vaan on sille annettava tunnustus rehellisistä ponnistuksista.“

E. Sallila: Uudenmaan piirikokous, katsoen siihen missä oloissa ryhmä on toiminut, on hyväksynyt ryhmän toiminnan yleensä. Valitti, että monet piirin edustajat ovat äänestäneet vastoin saamiaan evästyksiä.

A. Raatikainen katsoi, etteivät valiokunnan jäsenet ymmärrä työväenliikettä, koskapa hallitusmuodossa on lakkovapauden estävä ja rikkureita suojaava pykälä, eikä siitä ole puhuttu. Yhtyi Jalavan ehdotukseen.

Sulo Vuolijoki: Tahdon vain lyhyesti mainita, että lähete keskustelussa Tanner selostaessaan ryhmän toimintaa sanoi, että ryhmän taktiikka on mennyt siihen suuntaan, jotta ryhmä on koettanut ajaa jonkinlaista repeämää tai kuilua porvariston välille. Samaa sanottiin puolueen pää-äänenkannattajan pääkirjoituksessa, samaa sanoivat Keto, Kotonen ja jotkut muut. He ovat konstateranneet sen. Minä tahdon pöytäkirjaa varten lausua, että vuodesta 1906, Oulun puoluekokouksesta alkaen, on meidän puolueemme menettelytapa ollut toinen. Se ei ole ollut se, että on tahdottu kannattaa jotakin porvaristoryhmää toista porvaristoryhmää vastaan, vaan kaikissa menettelytapapäätöksissä, jotka on puoluekokouksissa tehty sitten Oulun puoluekokouksen ja sen jälkeen, on teroitettu, että työväenpuolueen täytyy taistella koko porvaristoa vastaan eikä suinkaan kannattaa yhtä osaa toista osaa vastaan. Kannatan Jalavan ponsiehdotusta.

J. F. Aalto: Mietinnössä kyllä mainitaan eduskuntaryhmän harjoittaneen sovittelupolitiikkaa siinä määrin, että sen suhteen sanomisen sijaa on. En käsitä, miksi asiat pitäisi joka paikassa mahdollisimman myrkyllisesti lausua. Ei siitä mitään hyötyä ole. Samoin mietinnössä maini-

taan ryhmäkurista. Sanotaan, että on ilmennyt sellaista, mitä ei olisi saanut tapahtua. Niinkään mainitaan siellä hallitusmuotokysymyksestä, vaikka ei puhuta yksityisistä henkilöistä, koska se ei olisi asiaa parantanut. Sitten hallitukseen menosta ja ministerisocialismista. Vaikka en aikaisemmassa lausunnossani kysymyksestä mitään maininnut, pidin minäkin hallitukseenmenoajatusta, jos sitä on esiintynyt, harkitsemattomuutena. Valiokunnassa oli tarkastettavana eduskuntaryhmän pöytäkirjat ja niistä näin, että ryhmässä oli tosiaan esitetty tällainen ajatus harkita hallitukseenmenoja ja millä ehdoilla hallitukseen mentäisiin, mutta ryhmä oli tehnyt jyrkän kielteisen päätöksen, joka sisältää, ettei sosialisteilla ole minkäänlaisia edellytyksiä, minkäänlaista syytä lähteä minkäänlaisilla ehdoilla tällä kertaa hallitukseen, ja kun ryhmä oli tehnyt tällaisen ehdottomasti kielteisen päätöksen, niin emme käsittäneet valiokunnassa, että olisi voitu tästä kohdasta sen pahemmin sanoa kuin mietinnössä on sanottu. (Lassy: oliko valmisteluvaliokunnan pöytäkirjat?) Kyllä oli kaikki. Jos ryhmässä olikin joku tehnyt sellaisia ehdotuksia niin koska itse ryhmän päätös oli tullut jyrkästi kielteinen, niin emme voineet mennä antamaan paheksumislausuntoa. Pekkala huomautti, että suojeluskuntakysymyksestä sanotaan liian lievästi, ettei suojeluskuntaasian esilleottamisella ole tahdottu häiritä muiden köyhälistölle tärkeiden kysymysten ajamista ja ettei se olisi ollut kylliksi suuri syy ja että toiselta puolen valiokunta puoltaisi sitä kantaa, että on ollut niin painavia syitä, ettei ryhmä ole saanut suojeluskuntakysymystä esille. Tämähän on aivan virheellinen päätelmä valiokunnan mietinnöstä. Kai Pekkalanakin muistaa, että täällä kokouksessa ryhmän taholta puolusteltiin, kun kokous ryhmää moitti siitä, ettei se ollut tehnyt enempää suojeluskuntain poistamiseksi, asiaa sillä, että on ollut muita niin tärkeitä kysymyksiä, ettei ryhmä ole voinut ottaa suojeluskuntain poistamiskysymystä niin painavalta kannalta. Ryhmän taholta mainittiin täällä, että vaatimus suojeluskuntain hajoittamisesta olisi yhdistänyt porvarit yhteen, mutta ryhmä katsoi asiaa siltä kannalta, että jollei suojeluskuntakysymystä oteta esille, se irroittaa porvarillista keskustaa oikeistosta. Valiokunnassa katsottiin tätä liiaksi sovittelupolitiikaksi ja valiokunta on mietinnössään esittänyt tämän ajatuksen. Kyllä teidän täytyy muistaa ja käsittää se. Valiokunnassa oltiin sitä mieltä, ettei olisi pitänyt olla aihetta sellaiseen menettelyyn. Jos katsotte tarkemmin mietintöä, niin teidän täytyy huomata valiokunnan olleen sitä mieltä ja tuoneen sen mietinnössään julki, m. m. ettei ole ollut mitään sellaista syytä, joka olisi ryhmää estänyt tekemästä vaatimusta suojeluskuntain poistamisesta ja että sen olisi pitänyt siinä kysymyksessä menetellä toisin kuin se on menetellyt. Niinkuin alussa sanoin, valiokunta ei vain ole käsitystensä esittänyt kyllin painavilla sanoilla, ei ole käyttänyt katkeraa kieltä. Ehkä mietintö sitten olisi tyydyttänyt mutta valiokunnassa olemme katsoneet, ettei asia parane painavia voimaleuseita käyttämällä. (Jalava: lopussa kiitetään ryhmää!) Ryhmälle on täytynyt antaa tunnustus niissä kysymyksissä, joissa se ei ole voinut enempää tehdä. Olemme käsittäneet, että on ollut ylipääsemättömiä vaikeuksia ryhmällä, vaikka sitä moitittaisiinkin, vaan se on koettanut tehdä parhaansa, ei se ole tarkoituksellisesti toiminut paheentaakseen työväen asiaa. Vähemmistönä ollen se ei ole saanut meidän toivomuksiamme eduskunnassa toteutetuksi. Tästä syystä olemme ajatelleet, ettei pitäisi mennä tuomitsemaan ryhmän toimintaa sellaisissakin kysymyksissä, joissa ei ole mitään mahdollisuuksia ollut. Samoin presidentinvaalista ja hallitusmuotokysymyksestä. Emme katsoneet voivamme ryh-

mälle mitään moitetta, mitään paheksumislausetta antaa, koska varsinkin presidentinvaalissa ryhmälle oli lausuttu toivomuksia, että Mannerheim on saatava poistetuksi, eikä mielestämme olisi ollut oikeudenmukaista käydä siinä kohdin ryhmän kimppuun. Jo aikaisemmin mainitsin presidentinvaalista, että se otettiin aika hyvällä tyydytyksellä vastaan, kun Mannerheim tuli syrjäytetyksi. Niin ollen täytyy rehellisesti pyrkiä arvostelevaan asioita, vaikka nyt kyllä on väitetty, että Mannerheim olisi tullut poistetuksi muutenkin, vaikka meidän ryhmämme ei olisi lähtenyt Ståhlbergia kannattamaan. Perästä päin on aina parempi sanoa kuin edeltäpäin. Kun sitäpaitsi näimme, ettei siinä lopullisesti ole tapahtunut vahinkoa, niin emme katsoneet voivamme ruveta ryhmää tuon ankarammin arvostelevaan.

*L. Nurmi*aho yhtyi pääasiassa Aallon huomautuksiin. Jalavan lausunnon Ryömää koskevan osan johdosta huomautti ryhmän toimineen amnestiakysymyksessä yksimielisenä ryhmän päätösten mukaan, joten piti Jalavan huomautusta aiheettomana.

A. Niemi lausui Mikkelin piirikokouksen pääasiallisesti hyväksyneen ryhmän toiminnan. Kosketteli Jalavan hyökkäystä ryhmää vastaan 10 milj. mk. myöntämisestä maatalousrahastoon, tuomiten n. s. vasemmistolaisten soimaavan kannan mainitussa asiassa, jonka johdosta ryhmä ansaitsee täyden tunnustuksen.

J. Niinen huomautti kommunismiin taipuisien aineiden lähtevän arvostelussaan kokonaan toisista periaatteista kuin todellisten sosialidemokraattien, mainiten esimerkkinä m. m. Jalavan lausunnon. Yhtyi valiokunnan mietintöön.

J. Kivilahti huomautti, että hevosasevelvollisuudesta olisi pitänyt joutain mainita mietinnössä, kun ryhmä on äänestänyt sen puolesta. Yhtyi Jalavan lausuntoon.

Keskustelun päätyttyä tähän ilmoitti puheenjohtaja, että on vaadittu nimenhuutoäänestystä, jonka vuoksi ehdotti, että ne, jotka kannattavat mietinnön hyväksymistä, äänestävät *jaa*, ja ne, jotka puoltavat päätökseksi Jalavanlähete keskustelussa esittämiä ponsia, äänestävät *ei*. Ehdotus hyväksyttiin.

Toimitetussa nimenhuudossa äänestivät *jaa* seuraavat edustajat: J. F. Aalto, Fanny Ahlfors, Hjalm. Ahlfors, Aug. Aho, Heikki Alkanen, Otto Andersson, V. Annala, Hj. Eklund, Lyyli Eronen, Herman Eskeli, Mimmi Haapasalo, Hanna Hakala, Väinö Hakkila, Toivo Halonen, K. Harvala, A. Hautamäki, Lyyli Heinonen, E. Helle, S. Hellsten, J. Helmisaari, Hilda Herrala, Juho Holm, J. P. Holopainen, V. Huhta, Anni Huotari, Emil Hurri, E. Huttunen, O. Härmä, P. Hätinen, Aug. Julkunen, Laina Järvinen, J. Kananen, V. Kanto, K. Kauko vaara, A. Kemppi, J. Kivimäki, A. Kiviranta, Hilma Koivulahti-Lehto, A. Koljonen, Manu Kontula, Albin Koponen, Kaisu Korhonen, Vilho Korhonen, Arth. Koskelin, V. Laakkonen, Hilma Laine, Matti Laukkonen, Kalle Lehtinen, Toivo Lehto, Aino Lehtokoski, Osk. Leivo, V. Lepola, P. Leppänen,

P. A. Leskinen, E. Loikala, S. Louhelainen, A. Luukkonen, O. Marttila, P. Meriläinen, F. Mustasilta, A. Muhonen, J. Mykkänen, A. Mäkelä, O. Mäkeläinen, E. Mäki, A. Niemi, Kalle Niemi, Juho Niininen, Lauri Nurmiäho, Albin Parkkinen, Isak Penttala, Emil Raearo, Frans Rantanen, Antti J. Rintala, Hannes Ryömä, E. Sallila, Hilda Seppälä, J. V. Seppälä, Miina Sillanpää, Väinö Tanner, A. Tanskanen, J. Telén, O. Toivonen, K. Toppinen, Lydia Tuominen, T. Turtiainen, Edv. Vahlsten, J. Vainio, K. Valta, Laina Vesterlund, K. H. Viik, N. Virtanen, Väinö Voionmaa, J. Vuorinen ja E. Väre, yhteensä 96.

Ei äänestivät seuraavat edustajat: Hj. E. Eklund, Jaakko Enqvist, Aug. Forsman, Siilas Haippo, E. Hallikainen, A. Hedman, Tuomas Heinonen, Perttu Ikonen, O. Jalava, J. H. Kanerva, Ida Kantanen, M. V. Karvonen, P. Kemppe, A. Kinnunen, J. Kivilahti, Ida Koski, T. N. Lahti, Ivar Lassy, K. Lukkarinen, K. Luoto, Matti Manninen, V. Meriläinen, Emil Metsäranta, Ellen Mäkelin, Pekka Niiranen, Eetu Paronen, E. Pekkala, A. Perämäki, Fiina Pietikäinen, Hannes Pulkkinen, A. Raatikainen, S. J. Rahikainen, H. V. Rautio, M. Rosenberg, K. Salmi, K. Sevander, Eliina Sillanpää, P. Strengell, Juuso Suominen, A. Taskinen, Lempi Tuomi, Tapani Uski, K. A. Valtanen ja Sulo Vuolijoki, yhteensä 45.

Menettelytapavaliokunnan mietintö tuli näin ollen hyväksytyksi.

O. Jalava, samalla kun pani vastalauseensa päätöstä vastaan huomautti, että eduskuntaryhmän jäsenet äänestämällä tässä asiassa, ovat asettuneet tuomareiksi omassa asiassaan.

V. Hakkila ilmoitti ottaneensa osaa äänestykseen suuntakysymyksen vuoksi, tahtoen merkitä sosialidemokraattisen kantansa.

Puheenjohtaja esitti, että niiltä edustajilta, jotka aiheetta ovat poissa toimitettavista nimenhuudoista, pidätetään sen päivän palkka. Hyväksyttiin.

Kokous keskeytettiin klo 10,15 ja päätettiin jatkaa klo 11,30.

Kokousta jatkettiin klo 11,45 Tannerin toimiessa puheenjohtajana. Nimenhuudossa todettiin poissa olevaksi Anttila, Jokinen, Kaarilahti, Koskelin ja V. Mäkelä.

Muuan välikohtaus.

Puhevuoroa pyysi ja sen saatuaan lausui

Antti Kiviranta: Täällä on toista viikon aikana, jonka olemme olleet koossa, saanut kuulla lausuntoja, jotka eivät ainakaan minun mieles-

täni ole olleet liian pyöristeltyjä eikä viimeistelyjä, eivätkä omiaan kohoittamaan tämän kokouksen arvoa. Mutta kun ne ovat pääasiallisesti kohdistuneet määrättyihin henkilöihin, ei allekirjoittanut ole katsonut olevan syytä kokouksen puuttua asioihin, koska asianomaisilla henkilöillä on ollut tilaisuus vastata ja puhdistaa itseänsä. Mutta eilisiltainen Kotosen lausunto, jossa hän m. m. sanoi, että tässä kokouksessa ovat kaikki edustettuna taskuvarkaita myöten, oli todellakin lausuttu henkilön suusta, jolla täytyy olla edellytykset siihen, että hän puhuu tietoisena; se oli senlaatuinen, että minun mielestäni ei kokous voi sitä sulattaa. Ajattelin tehdä kokoukselle ilman pitempiä perusteluja ehdotuksen, että ellei toveri Kotonen joko peruuta lausuntoaan tai määrittele sitä tarkemmin, kokous lausuisi hänelle jyrkän paheksumisensa.

J. Suominen lausui, ettei kokous vastalauseetta saata sivuuttaa Kotosen halveksivaa ja arvotonta syytöslausuntoa. Näki hyökkäyksen kohdistuneen vasemmistoa vastaan. Ehdotti, ettei syytetyt henkilö sallita olla kokouksessa ennenkuin on selvittänyt asiansa järjestävälle valiokunnalle.

J. Kaarto katsoi, ettei kokouksella ollut syytä vastalauseeseen Kotosen lausunnon johdosta.

Hj. E. Eklund katsoi Kotosen edellisenä päivänä tekemien syytösten puoluetta vastaan rosvoudesta voittavan porvaristonkin törkeydet. Kannatti paheksumislauseita Kotoselle syytöksistä koko puoluetta vastaan. Kannatti myös Suominen ehdotusta.

Anton Kotonen: Tehdyn välikysymyksen johdosta tulee minun antaa selitys. Eilisiltana vähäistä ennen lausuntoani sain tietää, että eräs tämän kokouksen edustajista on ilmiannettu tai juuri tultiin ilmiantamaan siitä, että hän erään työväenliikkeen varoja joko väärennyksillä tai muuten on anastanut suuremman määrän. Minä en todellakaan tunne henkilöä, en tiedä, onko hän vasemmistolainen vai oikeistolainen. (Tainio: kyllä hän on vasemmistolainen. — Ei muuta asiaa). Nyt olen saanut tietää, että tämä henkilö onkin tänään pidätetty ollen ehkä vieläkin pidätettynä ja tunnustanut ainakin seitsemäntuhatta markkaa varoja vieneensä. Kun tämä tuli tietooni ja kun oli pelättävä, että etsivät poliisit saapuisivat ehkä tähän kokoukseen vangitakseen tämän kokouksen edustajan, josta sitten olin vielä saanut kuulla, että hän on Helsingin kaupungin valtuuston jäsen, niin minä pelkäsin, että häväistys tätä kokousta vastaan tulisi liian suureksi, jos täältä tullaan vangitsemaan henkilö sellaisesta rikoksesta. Antaakseni tuolle henkilölle, jota en tuntenut enkä tunne nytkään, viittauksen, että olisi sopivaa poistua, minä kuvaannollisessa muodossa puhuin asiasta ja katson siinä tehneeni palveluksen tälle puoluekokoukselle ja koko puolueelle. Sillä arvaatte, mikä makupala tästä olisi syntynyt, jos kokouksesta olisi tultu vangitsemaan sellaisesta rikoksesta edustajaa (Nimi.) Hänen nimensä on Toini Johannsson, kuten nyt olen saanut kuulla, ja tämä on sama henkilö, sikäli kuin olen saanut kuulla, jota täällä aikaisemmin kutsuttiin varkaaksi, syystä että hän oli saanut kunniansaansa vastaan eduskuntaryhmän pöytäkirjat puhtaaksikirjoitettavaksi, mutta oli niistä kirjoittanut kopiot ja antanut ne muille. (Häpeä!) Jos kokous katsoo, että tällaisen henkilön savustaminen ulos kokouksesta on liikaa, niin minä en voi totisesti sille mitään. Katsoin velvollisuudekseni saada hänet poistumaan. Nyt on minulle sanottu ja koetin itsekin nimenhuudossa seurata, ettei hän ole tullut kokoukseen — vai lieneekö tullut. (Kyllä se täällä on.) Minä en tunne, niin etten tiedä, onko hän täällä vai ei. Jos hän on täällä, niin olisi hyvä, että hän poistuisi tai selittäisi asian, sentähden ettei maan suurimman puolueen kokouksessa sovi olla edustajana

tällaiset henkilöt, olkoon, että hänet on toinen johtanut niihin tekoihin. Mutta sittenkin meidän täytyy ottaa kiinni siitä henkilöstä. Minä säälin tuota ihmistä, kun tiesin missä voisi olla syy, niin etten tahdo sormellani osoittaa, jos olisinkin tuntenut, vaan koetin sanoa siinä muodossa, että hän itse ymmärtäisi, kun hänelle oli ilmoitettu, että hänet tänään vangitaan tästä teostaan. Arvostelkaa sitten, teinkö väärin vai en. Sen voin myöntää, että kun vähäistä ennen kuin astuin tänne puhumaan minä siitä kuulin, minun lausuntoni sävy oli ehkä tarpeettoman kiihkeä. Siinä minä myönnän arvoisan välikysymyksen oikeaksi, mutta se on minun luonteessani, että kun tuollaista kuulen, en voi sitä sulattaa. Muuten mitä tulee tähän lausuntoon, niin se oli myös niinkuin jokainen toivoakseni on ymmärtänyt, kuvaannollisessa muodossa lausuttu arvostelu tästä kokouksesta. Täällähän on syytetty toisia jos miksi. On sanottu, ettei voi päästää toista selän taakse, täällä on ennen kutsuttu varkaiksi, meitä on vasemmiston taholta haukuttu roistoiksi. Sitä sanaa oli vähäistä ennen käytetty. Ruotsista tälle kokoukselle tullessa sähkösanomassa, jossa huudetaan: Alas sociala förredare, joka on jotenkin samaa kuin sosialistilurjukset. — förredare sanalla ei ole vastinetta suomenkielessä, mutta lähinnä lurjus sana sitä vastaa. Minä sanoin, että meidän pitäisi tässä kokouksessa päästä asioihin eikä olla markkinatorina, jossa haukutaan. Toivoakseni tämä selitykseni tyydyttää myös välikysymyksen tekijää. Sen verran kuin häntä tunnen, uskon, ettei hänkään katso kokouksen arvolle soveliaaksi, että mainitsemani laatuinen henkilö on täällä saapuvilla ja että sen vuoksi meidän porvaristomme saavat tavattoman valtin käsiinsä tätä kokousta vastaan, jos hänen annetaan täällä olla, sikäli kuin hän poliisin käsistä vapautuu.

A. Kiviranta ei voinut myöntää Kotosen lähteneen oikeasta periaatteesta, koska ei yksityisen rikoksen takia voi syyttää jotain ryhmää. Ehdotti Kotoselle paheksumislausuntoa varomattoman esiintymisen johdosta.

Keskustelu loppui tähän.

Puheenjohtaja: Puolueen järjestösäännöt eivät tiedä mitään välikysymyksen käsittelystä puoluekokouksessa, mutta äänestettävä lienee siitä, siirrytäänkö yksinkertaiseen päiväjärjestykseen, vai annetaanko Kotoselle paheksumislause. Tämä käsitys hyväksyttiin. Äänestettäessä annettiin paheksumislausunnon puolesta 72 ja yksinkertaiseen päiväjärjestykseen siirtymisen puolesta 54 ääntä. Vielä hyväksyttiin Suomisen ehdotus, ettei kysymyksessä oleva henkilö saa olla mukana kokouksessa ennen kun on selvittänyt asiansa Järjestävänvaliokunnan kanssa.

Puolueen kunnallinen toiminta.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 3, koskeva puolueen kunnallista toimintaa. Mietintö kuului:

Menettelytapavaliokunta, käsiteltyään puolueemme kunnallista toimintaa koskevassa alustuksessa olevat ponsiehdotukset, katsoo voivansa

ehdottaa suurimman osan niistä sellaisinaan hyväksyttäväksi. Ainoastaan joihinkin kohtiin nähden on tehty muutoksia.

Valiokunta ehdottaa:

1) että vaaleihin osanottoa koskevat ponnet (siv. 96) hyväksytään sellaisinaan;

2) että menettelytapaa kunnallisissa luottamustoimissa koskevat ponnet (sivut 99—100) muutoin hyväksyttäisiin paitsi että toinen kappale saisi seuraavan sanamuodon:

että heidän on pyrittävä miehittämään puolueen jäsenillä kaikki ne paikat kunnallisissa toimi- ja lautakunnissa, mitkä heidän täytettäväkseen heidän lukumääränsä mukaan suhteellisesti tulevat, ja on valittujen toimihenkilöiden myöskin tarkasti velvollisuutensa täytettävä;

3) että työväenjärjestöjen tehtäviä ja valistustyötä koskevat ponnet (siv. 101) hyväksyttäisiin sellaisinaan;

4) että kunnallisen lainsäädännön kehittämistä koskevat ponnet (siv. 103—4) muuten hyväksyttäisiin sellaisinaan, paitsi että kolmannen ponnin viimeinen lause muutettaisiin näin kuuluvaksi:

Eduskuntaryhmä huolehtikoon siitä, että perinpohjainen kunnallinen verotusuudistus tulee mahdollisimman pian toteutetuksi.

5) että puolueen kunnallisohjelman uudistamista koskevista ponsista (siv. 104) toinen hyväksyttäisiin, mutta että ensimmäinen ponsi saisi seuraavan sanamuodon:

Puolueen kunnallisohjelma on erinäisten täydennysten ja tarkistusten tarpeessa. Puoluekokous antaa tässä kokouksessa valittavalle ohjelmakomitealle tehtäväksi valmistaa seuraavalle puoluekokoukselle ehdotuksen uudeksi kunnallisohjelmaksi.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myöskin Kunnallisasiaintoimiston toimintaan, ja pitää tarpeellisena tässä yhteydessä ehdottaa hyväksyttäväksi joitakin Toimiston toimintaa koskevia ohjeita. Valiokunta ehdottaa kokouksen päätettäväksi:

1) Toimiston on tarkoin seurattava kunnallispoliittisia virtauksia yleensä, sekä erittäinkin sosialistien kunnallispolitiikkaa koti- ja ulkomailla. Tästä on tehtävä selkoa kirjallisuuden, sanomalehdistön ja puheiden kautta, siten huolehtien kunnallispoliittisesta valistustyöstä;

2) Toimiston on sekä pyynnöstä että muutoin annettava neuvoja, valaistava kunnallisen elämän alalle kuuluvia päivän kysymyksiä, sekä innostettava kunnallista vaalitaistelua;

3) Toimiston on huolehdittava kunnallispoliittisen kirjallisuuden kustantamisesta sekä toimintaa valaisevien tietojen kokoamisesta ja julkisuu-teen saattamisesta.

Kun on luultavaa, että ennen pitkää tulee tarpeelliseksi kunnallista elämää koskevan tiedonantolehden julkaiseminen, jota varten lienee kunnilta saatavissa aineellista kannatusta, ehdottaa Valiokunta kokouksen päätettäväksi,

että kunnallisen tiedonantolehden perustaminen, jos semmoinen osot- tautuu tarpeen vaatimaksi ja sitä varten on kannatusta saatavissa, jätetään Puolueneuvoston päätettäväksi.

Helsingissä, 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Tanner.

Edv. Helle.

P. Leppänen.

K. H. Viik.

L. Nurmiaho.

J. F. Aalto.

O. Toivonen.

Anni Huotari.

E. V. Lähde.

E. Vahlsten esitti, että alustusvihon sivulla 103 olevien ponsien sanat muutettaisiin kuulumaan siten, että hallintoviranomaisilla olisi oikeus tarkastaa kuntain itsehallintoa ainoastaan laillisuuden kannalta, mutta ei sen tarkoituksenmukaisuutta.

Kun *Vahlstenin* ehdotusta ei kukaan kannattanut raukesi se ja mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Puoluejärjestöjen rekisteröiminen.

Esitettiin Sääntövaliokunnan mietintö N:o 1. Se kuului:

Käsitellessään ehdotusta puolueen uusiksi säännöiksi on valiokunta pitänyt tarpeellisena kiinnittää huomiota puoluejärjestöjen rekisteröimiseen.

Tammikuun 4 p:nä 1919 annettu yhdistyslaki määrää, että jo olemassa oleva yhdistys on rekisteröitävä viimeistään vuoden kuluessa tämän lain voimaan astumisesta. Seurauksena rekisteröimisen laiminlyömisestä on, että yhdistyksen johtokunta tuomitaan sakkorangaistukseen. Mutta laiminlyömisestä seurauksena ei supistu yksinomaan tähän. Rekisteröimätön yhdistys ei ole oikeuskelpoinen. Se ei voi nimiinsä hankkia omaisuutta, se ei voi esiintyä oikeuden eikä viranomaisten edessä. Nyt jo, vaikka rekisteröimispakko ei ole vielä astunut voimaan, on ilmoitettu, etteivät muutamat maalaispoliisiviranomaiset ole myöntäneet rekisteröimättömille yhdistyksille edes iltamalupaa. Tällainen luvan kieltäminen tulee tammikuun 4 p:n jälkeen laillistetuksi.

Tämän johdosta esittää valiokunta, että Puoluekokous kehoittaisi piirien, järjestöjen ja osastojen johtokuntia aivan ensi tilassa ryhtymään toimenpiteisiin kukin järjestönsä rekisteröimiseksi sen säännöissä mainitseman kotipaikan rekisteriviranomaisen luona.

Muutamilla tahoilla on oltu epäselvillä siitä, onko puolueeseen kuuluva järjestö tai osasto, joka alaosastona kuuluu rekisteröityyn puolueeseen tai järjestöön, itsekohdaltaan rekisteröitävä. Tämän johdosta olisi valiokunnan mielestä syytä huomauttaa, että jos osasto rekisteröitäisiin ylemmän järjestön yhteydessä, täytyisi tämän ylemmän järjestön johtokunnan tai niiden henkilöiden, jotka sen toiminimen merkitsevät, kantaa ja vastata alajärjestön puolesta. Kantamista ja hakua varten alajärjestön puolesta täytyisi yläjärjestön edustajan kaikissa tilaisuuksissa, kun on käännettävä oikeuden tai viranomaisten puoleen, saapua alajärjestön puolesta heti paikalle tai antaa alajärjestölle valtakirja. Vielä mahdottomammaksi käy asia, kun alajärjestö esiintyy vastaajana. Jollei alajärjestö ole rekisteröity itse kotipaikallaan, tulee se forum eli laillinen tuomioistuin, jossa sen tulee vastata, olemaan ylemmän järjestön kotipaikalla.

Tätä kaikkea silmällä pitäen saa valiokunta esittää, että Puoluekokous kehoittaisi itse kutakin alajärjestöä ja puolueosastoa hetimiten tässä kokouksessa vahvistettujen sääntöjen perusteella paikalliskunnan rekisteriviranomaiselle jättämään rekisteri-ilmoituksen, jotta järjestö tulevan tammikuun 4 p:nä on täysin oikeuskelpoinen yhdistys.

Helsingissä 13 p:nä joulukuuta 1919.

Emil Sallila.
I. Penttala

J. Suominen.
E. Walkeisaho.

Fanny Ahlfors.
E. Raearo.

E. Wahlstén.
Väinö Hupli.

Mietintö hyväksyttiin.

Tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttaminen.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 4, koskeva tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttamista. Mietintö kuului:

Puoluekokous on antanut Menettelytapavaliokunnan valmistettavaksi päätöslauselman tuotannon yhteiskunnallistuttamiskysymyksestä sillä pohjalla, että Puoluekokous, hyväksyen muutamia kysymyksen ääri viivoja, voisi lähettää asian yksityiskohtaisempaa valmistelua varten kokouksessa valittavalle ohjelmakomitealle.

Asiaa käsiteltyään Menettelytapavaliokunta ehdottaa, että Puoluekokous hyväksyisi asiassa seuraavan lausunnon:

1) Maailmansodan aikaansaama puute ja kurjuus sekä samaisen sodan aiheuttama kapitalististen kansantalouksien perinpohjainen järkytys on jo herättänyt ja lähinnä seuraavana aikana on nykyistä suuremmassa määrässä herättävä kaikkien kapitalististen maiden köyhälistöön kuuluvissa ja puoleksi köyhälistönomaisissa, väestön enemmistönä olevissa työtätekevissä väestöaineksissa entistä kiihkeämpiä ja päämäärästään tietoisempia pyrkimyksiä päästä vapautumaan kapitalistisesta riistosta siten, että yksityispääomallisen tuotantotavan sijalle järjestetään sosialistinen tuotantotapa. Tässä tarkoituksessa köyhälistö kaikkialla entistä voimakkaammin järjestäytyy valloittamaan valtiollisen vallan, sen avulla toteuttaakseen työn yhteiskunnallisen päämäärän.

2) Jotta Suomen köyhälistö olisi tarpeen vaatiessa kykenevä viemään suunnitelmallisesti ja tarkoituksenmukaisesti perille yhteiskunnallisen ohjelmansa, mihin sille tilaisuus tulee erityisesti silloin kun johtavien kapitalististen maiden köyhälistö on — mikä voi tapahtua mahdollisesti suhteellisen läheisessäkin tulevaisuudessa — saava valtiollisen vallan haltuunsa ja ryhtyy järjestämään tuotannon yhteiskunnallistuttamista, on Suomen sosialidemokraattisen puolueen köyhälistön etujen edustajana välittömästi alettava voimaperäinen valistustyö Suomen köyhälistöön kuuluvien väestöainesten keskuudessa tuotannon yhteiskunnallistuttamisen tarkoitusperistä, mahdollisuuksista ja keinoista; tätä valistustyötä on harjoitettava paneamalla toimeen luentoja, julkaisemalla sanomalehtikirjoituksia ja teoksia y.m. tavoin.

3) Yhteiskunnallistuttamisen yhteydessä olevien monien laajakantoisten periaatteellisten ja käytännöllisten kysymysten tutkiminen jätetään tässä puoluekokouksessa asetettavalle ohjelmakomitealle, jonka on mahdollisimman pian julkaistava asiasta mietintönsä yksityiskohtaisine sosialisointiohjelmineen, mikä ohjelma on esitettävä seuraavan puoluekokouksen lopullisesti hyväksyttäväksi.

Helsingissä, 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Tanner.	Edv. Helle.	P. Leppänen.	K. H. Wiik.
L. Nurmiäho.	J. F. Aalto.	O. Toivonen.	Anni Huotari.
E. V. Lähde.			

V. *Woionmaa* huomautti mietinnön ensimmäisen osan johdosta, että puhe „kapitalistisen yhteiskunnan järkkymisestä“ on siinä esitetty epätarkasti, mutta hyväksyi kuitenkin mietinnön sellaisenaankin.

Mietintö hyväksyttiin.

Sosialidemokraattinen Aikakauslehti.

Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan mietintö Sosialidemokraattisen Aikakauslehden perustamisesta kuului näin:

Päätöksellään joulukuun 11 päivältä 1919 jätti Puoluekokous Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan tehtäväksi antaa lausuntonsa kokouksen ohjelmassa olevista kysymyksistä, jotka koskevat

Puoluetoimikunnan tekemää alustusta „Sos.-dem. viikkolehden perustamisesta“ ja sen yhteydessä

Kuopion sos.-dem. vaalipiirin toimikunnan alustuksesta: „Sos.-dem. puolueelle oma aikakauslehtensä“ sekä

Laukaan Tarvaalan Työväenyhdistyksen alustuksesta „Lakiasioita selittävästä kuukauslehdestä“.

Käsiteltyään näitä alustuksia yhdessä, saa valiokunta Puoluekokoukselle esittää seuraavaa:

Viime aikoina on esiintynyt paljon uusia kysymyksiä sekä sosialistisen teorian että ennen kaikkea menettelytavan alalla, jotka tarvitsevat perusteellisempaa käsittelyä kuin se, mikä niille voidaan antaa jokapäiväisessä sanomalehdistössä. Sitäpaitsi on työväelle kunnallisessa elämässä avautunut kokonaan uusi toiminta-ala, johonka sillä vasta vuoden ajan on ollut tilaisuus ottaa osaa. Nämä seikat ja muut niitten lisäksi tekevät puoluellemme uuden aikakauslehden perustamisen välttämättömäksi.

Valiokunnan mielestä olisi asialle eduksi, jos voitaisiin saada kaksi tuollaista aikakauslehteä, toinen puhtaasti tieteellinen, joka ilmestyisi kerran kuukaudessa, toinen hieman kevyempää laatua, joka ilmestyisi kerran viikossa ja vastaisi puoluetoimikunnan ehdottamaa verrattain suurikokoista, 2-palstaista ja 16-sivuista lehteä. Taloudellisista syistä ja henkisten voimain niukkuuden takia ei valiokunta kuitenkaan ole katsonut voivansa ehdottaa kahden lehden perustamista.

Valiokunnan mielestä olisi kuitenkin tavoiteltava keskitietä raskaamman ja tieteellisemmän kuukausilehden ja kevyemmän viikkolehden välillä ja ehdottaa valiokunta sentakia kahdesti kuukaudessa ilmestyvää „Sosialidemokraattinen Aikakauslehti“-nimistä aikakauslehteä, samankokoista kuin vuosina 1906—08 ilmestynyt „Sosialistinen Aikakauslehti“.

Myötäliitetystä kustannusarviosta päättäen, missä on otaksuttu vain 6,000 kappaleen painosta ja 16 sivun kokoa ja jossa, siitä huolimatta, että kustannukset valiokunnan mielestä ovat jotensakin korkeiksi lasketut, nettovoitto tulisi olemaan 14,000 mk., näyttää todennäköiseltä, että aikakauslehteä voitaisiin toisinaan, ehkä joka toista numeroa, julkaista 24 sivuisena. On näet otaksuttavaa, että lehden levikki tulee olemaan melkoista suurempi kuin 6,000 kappaletta.

Mitä ehdotetun aikakauslehden ohjelmaan tulee, on valiokunta ollut sitä mieltä, että päähuomio olisi kiinnitettävä sosialidemokraattiseen me-

nettelytapaan ja teoriaan, etenkin itse sosialisimiskysymykseen, mikä nyt on astunut päiväjärjestykseen. Erittäin tärkeitä on myös teoreettisen ja käytännöllisen sosialidemokraattisen kunnallispolitiikan ja muiden kunnallisten kysymysten selostaminen, sitä tärkeämpää koska puolueemme on saavuttanut ehdottoman enemmistön useiden kuntien valtuustoissa ja siis on yksin edesvastuussa niiden hallinnosta. Sitäpaitsi olisi aikakauslehden seurattava työväen sivistyspyrintöjä ja annettava yleiskatsauksia tärkeimmistä kotimaisista ja ulkomaalaisista tapahtumista, etupäässä tietysti työväen asiata koskevista. Raittiuskysymyksiä voitaisiin ottaa keskustelun alaisiksi, mikäli ne ovat kunnallispoliittisten kysymysten yhteydessä. Sitä vastoin ei valiokunta ole katsonut tarpeelliseksi, että ammatillisella, osuustoiminnallisella ja urheilun alalla esiintyviä kysymyksiä aikakauslehdessä keskusteltaisiin, koska niitä varten jo ilmestyy erikoislehtiä.

Mitä koskee Laukaan Tarvaalan Työväenyhdistyksen ehdotusta „Lakiasioita selittävistä kuukausilehdestä“, ei valiokunta ole voinut sitä puoltaa, mutta on ollut sitä mieltä, että Sos.-dem. Aikakauslehdessä olisi selostettava työväelle tärkeiden lakien sisältöä. Mitään varsinaista kyselyosastoa lakiasioita varten valiokunnan mielestä ei näin pieni lehti kuitenkaan voisi järjestää.

Sos.-dem. Aikakauslehti ei saisi olla mikään polemiikkilehti, mikä tietenkään ei estäisi sitä, että siinä eri suuntia asiallisesti arvosteltaisiin sosialidemokraattiselta näkökannalta.

Ylläolevan perusteella ehdottaa valiokunta.

että Puoluekokous velvoittaisi puolueoimikunnan ryhtymään 1920 vuoden alusta julkaisemaan „Sosialidemokraattinen Aikakauslehti“-nimistä, kahdesti kuukaudessa ilmestyvää aikakauslehteä pääasiassa yllämainittuja näkökohtia silmälläpitäen.

Helsingissä 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Annala. Vihtori Huhta. Eemeli Mäki. Hannes Pulkkinen.
Hannes Ryömä. Hj. Eklund. Miina Sillanpää.

Mietintöön liittyi seuraava arviolaskelma lehden taloudesta:

Entisen Sosialistisen Aikakauslehden koko, 16 sivua, värillinen kansilehti, jossa kolmella sivulla ilmoituksia. 24 numeroa vuodessa. Painos 6,000 kpl. Hinta vuosikerralta 24 mk., irtonumeroilta 1 mk.

Tulot:

6,000 vuosikerta 24 mk.	144,000: —	
Vähennetään asiamiespalkkioina 20 %	28,800: —	
Vähennet. vapaakappaleista	4,000: —	32,800: —
Tuloja ilmoituksista, netto		14,000: —
		<u>Smk. 125,200: —</u>

Menot:

Kirjapainotyö ja paperi	59,600: —
Toimitus ja avustajat	26,000: —

Kuvitus	4,000: —
Konttorityö	6,000: —
Osoitteet, kääreet ja postimaksut	7,200: —
Ilmoitukset, tilauslistat, reklaami y. m.	8,000: —
Voitto	14,400: —
	<hr/>
	Smk. 125,200: —
	<hr/>

Helsingissä 12. 12. 1919.

K. Heinonen.

Mietintö ja arviolaskelma hyväksyttiin sellaisenaan.

Kansainvälinen apukieli.

Esitettiin Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan mietintö N:o 2, koskeva kansainvälistä apukieltä. Siinä luettiin:

Päätöksellä joulukuun 11 päivältä antoi Sos.-dem. Puoluekokous Sanomalehti ja valistusvaliokunnalle tehtäväksi antaa lausuntonsa kokouksen ohjelman n:o 6:n kohdalla olevan kysymyksen johdosta, mikä koskee Hj. Eklundin tekemää alustusta kansainvälisestä apukielestä. Käsiteltyään tämän asian saa Valiokunta Puoluekokoukselle antaa seuraavan lausunnon:

Keinotekoinen kansainvälinen apukieli on epäilemättä suurimerkityksellinen esim. tiedemiehille ja liikemiehille, mutta ennen kaikkea siitä kuitenkin olisi hyötyä työväenluokalle, joka ei muuta kuin poikkeustapauksissa ole tilaisuudessa opiskelemaan vieraita suuria sivistyskieliä, jotka kaikki ovat sangen vaikeita ja tarvitaan useamman sellaisen taito, ennenkuin tulee kansainvälisesti toimeen. Jos sellainen kieli olisi virallisesti käytäntöön otettu sivistyskansojen kesken, voisi työväenluokkakin jo kansakouluissa oppia tuota kieltä ja siten olla tilaisuudessa seuraamaan kaikkea arvokasta maailmankirjallisuutta, jota tietystikin heti virallisen päätöksen tehtyä ruvettaisiin kääntämään tälle kielelle. Sitä paitsi voisivat työläiset itse menestyksellä ottaa osaa heidän omia asioitaan käsitteleviin kansainvälisiin kongresseihin, mikä nyt on heille vaikeutettua.

Ei kuitenkaan olisi syytä jäädä odottavalle kannalle siksi kunnes ehkä joku kansainvälinen hallitusten konferenssi on päättänyt korottaa jommankumman tärkeimmistä kilpailevista kielistä, idon tai esperanton, viralliseksi kansainväliseksi kieleksi. Voitaisiin aivan hyvin jo sitä ennen ruveta opettamaan jompaakumpaa kieltä maamme kouluissa. Sillä koska ne ovat hyvin toisensa kaltaiset, olisivat ne, jotka ovat oppineet toista, pahimmassakin tapauksessa, nim. siinä, että kansainvälisesti virallisesti valittaisiin toinen kieli, edullisemmassa asemassa kuin ne, jotka eivät ole oppineet kumpaakaan. Ja sitäpaitsi, jos valinta tehtäisiin siten, että annettaisiin puolueettomista kielitiedemiehistä kokoonpannun komitean ensin antaa lausuntonsa siitä, kumpiko näistä kielistä paremmin vastaa kaikkia sellaiselle kielelle asetettavia vaatimuksia — kuten kauneus-, ilmaisurikkaus- ja ennen kaikkea helppousvaatimusta — ei tarvitsisi niinkään paljon pelätä harhavalintaa. Sillä näitä periaatteita täytyy kansainvälisestäkin noudattaa, kun tehdään tuo ihmiskunnalle niin tärkeä päätös. Mainitunlaisen komitean on Suomen valtioneuvosto viime huhtikuun alussa jo aset-

tanutkin, mutta silloin kun alustusta kirjoitettiin, ei se vielä ollut pitänyt yhtään kokousta.

Ylläolevien perustelujen nojalla ehdottaa Valiokunta, että alustajan ehdotus pääasiassa hyväksyttäisiin.

Koska kuitenkin yllämainittu valtion komitea sittemmin on laatinut ja valtioneuvostolle jättänyt mietintönsä, jossa se yksimielisyyden saavuttamiseksi ehdottaa, että valtio toistaiseksi puolueettomasti kannattaisi kumpaakin kieltä, sekä idoa että esperantoa, siten, että valtion apua myönnettäisiin

kouluille, joissa opetetaan jompaakumpaa kieltä;

yhdistyksille, jotka ajavat jompaakumpaa kieltä valmistaakseen päteviä opettajia;

yksityisille, jotka julkaisevat oppikirjoja jompaakumpaa kieltä varten katsoo valiokunta, että, joskin on pidettävä kiinni siitä, että virallinen valinta olisi tehtävä ja valittua kieltä pakollisesti opetettava kaikissa kouluissamme, eduskuntaryhmän olisi vaikutettava siihen suuntaan, että edes tämä yllämainitun komitean tekemä ehdotus eduskunnassa saataisiin hyväksytyksi, sillä sekin olisi katsottava pieneksi voitoksi maailmankieliaatteelle.

Koska ne syyt, jotka puoltavat virallisen valinnan suorittamista maassamme jo ennen kansainvälistä virallista valintaa, myös ovat voimassa yksilöihin nähden, on Valiokunta ehdotettuun ensimmäiseen ponteen tehnyt sen muutoksen, että puolueen jäseniä kehoitettaisiin ryhtymään jomman kumman kielen opiskeluun.

Koskei Puoluettoimikunta ole suoranaudessa yhteydessä muitten maitten sos.-dem. puolueiden kanssa ja puolueen suhde internatsionaaleihinkin on epävarma, on Valiokunta päättänyt ehdottaa alustuksen kolmannen ponneen poistettavaksi.

Valiokunta ehdottaa siis Puoluekokouksen päätettäväksi seuraavat ponneet:

1. Puoluekokous tunnustaa kansainvälisen apukielen suuren merkityksen eri maiden työväenluokkien lähentäjänä ja kehoittaa puolueen jäseniä opiskelemaan jompaakumpaa nykyään kilpailevista kielistä, idoa tai esperantoa.

2. Puoluekokous velvoittaa eduskuntaryhmän vaikuttamaan siihen suuntaan, että hallitus, hankittuaan puolueettomista kielitiedemiehistä kokoonpannun komitean lausunnon siitä, kumpiko näistä keinotekoisista kielistä kielellisesti parhaiten vastaa tarkoitustaan, määrää paremmaksi havaitun kielen opetettavaksi maamme kansakouluissa, oppikouluissa ja seminaareissa.

Helsingissä, 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Annala. Hj. Eklund.; Eemeli Mäki. Vihtori Huhta.
Hannes Ryömä. Hannes Pulkkinen Miina Sillanpää.

T. Bryggari ehdotti asian jätettäväksi Eklundin yksityisesti hoidettavaksi.

M. Hakkarainen piti liiallisena vaatimuksena, että eduskuntaryhmä velvoitettaisiin ryhtymään valiokunnan mietinnössä ehdotettuun toimenpiteeseen kansainvälisen kielen suhteen, varsinkin katsoen siihen, millä kannalla vielä on esim. kansakouluopetus maassamme.

K. Luoto lausui keinotekkoisten kielipuhain saaneen alkunsa imperia-
listisista tarkoituksista, m. m. siksi, että ranskalainen ja englantilainen eivät
voi sietää saksankieltä. Ei katsonut apukieltä välttämättömäksi työväelle.

Hj. M. Eklund puolusteli aikaisemmin esittämiään näkökohtia.

Hilda Seppälä oli mietinnön hyväksymisen kannalla.

T. Bryggari toivoi eduskuntaryhmän kiinnittävän ennemminkin suo-
menkielen opetukseen huomiota niin, että Suomessa jokainen tulisi suo-
menkielellä toimeen. Ehdotti mietinnön hylättäväksi.

K. Harvala arveli, että puoluekokous tekisi viisaammin kehoittaessaan
kansakouluissa opettamaan kunnollisesti suomenkieltä kuin muita kieliä

A. Kiviranta yhtyi Hakkaraisen lausuntoon.

Mietintö hylättiin 58 äänellä 37 vastaan.

Puoluetoimikunnan toiminta.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 1, kos-
keva Puoluetoimikunnan toiminnan arvostelua. Se kuului:

Menettelytapavaliokunta, käsiteltyään Puoluetoimikunnan toimintaker-
tomuksen sekä sen yhteydessä olevia asioita, esittää lausuntonaan seu-
raavaa:

1) Evästyskeskustelussa jotkut puhujat paheksuivat sitä, että Puolue-
toimikunta lähetti edustajia Bernin konferenssiin ja että nämä edustajat
olisivat muka huonosti täyttäneet tehtävänsä. Siihen katsoen, että kon-
ferenssin tarkoituksena oli m. m. koettaa saada jälleen solmituksi maail-
mansodan katkaisemia sosialidemokratian kansainvälisiä yhdyssiteitä, ja
että juuri meidän maamme sekä sisä- että ulkopoliittikan vuoksi oli vält-
tämätöntä päästä ulkomaisten veljespuolueiden kanssa kosketuksiin. Va-
liokunta pitää edustajien lähettämistä tähän konferenssiin täysin hyväk-
syttävänä.

Otettuaan selvää siitä, miten lähetetyt edustajat ovat tehtävänsä täyt-
täneet, on Valiokunta tullut siihen käsitykseen, että edustajat ovat tehneet
voitavansa vaikuttaakseen tätä tietä maamme itsenäisyyden tunnustamiseksi,
maassamme vallinneen valkoisen terrorin tunnetuksi tekemiseksi ja yleisen
amnestian vaatimukselle kannatuksen saamiseksi.

2) Valiokunta, antaen täyden tunnustuksen työlle valkoista terroria
koskevan tilaston kokoamisesta ja kokoamisen järjestämisestä, jotka mo-
lemmat on suoritettu varsin vaikeissa olosuhteissa ja kysyneet, varsinkin
kokoojilta, tavattoman paljon työtä ja uhrautuvaisuutta, tahtoo tässä yh-
teydessä ehdottaa kokouksen päätettäväksi,

että niillä paikkakunnilla, missä tilastojen kerääminen on vielä kes-
keneräisenä, on se hetimiten loppuun suoritettava.

3) Sen johdosta, että evästyskeskustelussa kiinnitettiin erikoista huo-
miota toimintakertomuksen lopussa olevaan yleiskatsaukseen, katsoo Va-
liokunta olevan syytä huomauttaa, että Valiokunta ei ole siinä huomannut
muuta sopimatonta kuin ehkä joitakuuta epätarkkoja sanontatapoja. Niinpä
esim. viimeinen kappale on tähdätty yksinomaan maamme rajojen ulko-
puolelta johdettua, maanalaista bolshevistista kiihotusta vastaan, joten kel-
lään sosialidemokraatilla ei pitäisi olla aihetta siitä loukkaantua.

4) Kun on herätetty kysymys siitä, oliko Puoluetoimikunta oikeassa selittäessään viimeksi pidetyn puoluekokouksen ylimääräistä veroa koskevan päätöksen tarkoittavan myöskin tänä vuotena liittyviä uusia jäseniä, on Valiokunta tutkinut asiaa ja pitää Puoluetoimikunnan selityksen oikeana sekä tarkoituksen mukaisena.

5) Lopuksi tahtoo Valiokunta lausua käsityksensä Puoluetoimikunnan toiminnasta, että se on yleensä ollut, etenkin mikäli se koskee järjestötoiminnan elvyttämistä, tarkoituksenmukaista ja puolueen tarpeita vastaavaa.

Helsingissä, 12 p:nä joulukuuta 1919.

Väinö Tanner.	E. Helle.	L. Nurmiäho.	J. F. Aalto.
E. Lähde.	Anni Huotari.	O. Toivonen.	K. H. Viik.
		P. Leppänen.	

Keskustelussa *J. Suominen* kiinnitti huomiota siihen, että valiokunta hyväksyy edustajain menettelyn Bernin konferenssissa vaikka edustajat amnestiakysymyksessä toimivat vastoin ylimääräisen puoluekokouksen päätöstä. Mietinnön 4 kohdassa hyväksytään puoluetoimikunnan väärä tulkinta 1918 veronkantoa koskevasta päätöksestä, josta puhuja teki vielä muistutuksen, sillä puoluetoimikunta ei ole menetellyt ylimääräisen puoluekokouksen päätöksen mukaan. — Puhujaa ei tyydyttänyt myöskään mietinnön 3 kohta, vaikkei Puoluetoimikunta ole vastustanut ohranan kaikkinaista toimintaa ja eräs sen jäsen on vielä julkisesti myöntänyt ohranan olevan sallittavan. Ehdotti lausuttavaksi,

että Puoluetoimikunnan Bernin konferenssiin lähettämät edustajat eivät ole täyttäneet heille uskottua tehtävää, sekä

että toimintakertomuksessa alustusvihon sivuilla 14—15 oleva loppulausunto poistettaisiin.

J. Enqvist ehdotti poistettavaksi mietinnön 4:n kohdan.

K. Luoto yhtyi Suomisen muistutuksiin ja Enqvistin ehdotukseen. Tiedusti, aiotaanko Aug. Vatasen eläkeasia ottaa esille tässä kokouksessa. (*Tainio*: Kyllä se tulee).

E. Lähde vastasi muutamien edellisten puhujien mietintöä vastaan tekemiin huomautuksiin, ehdottaen, eikä valiokunnan mietintö hyväksyttäisiin.

T. Uski yhtyi Suomisen lausuntoon, huomauttaen, että puoluetoimikunnan puheenjohtaja on toiminut valiokunnassa. Bernin konferenssin edustajilta olisi ollut saatava kertomus, eikä heidän olisi ollut annettava milloin minkinlaisia selityksiä.

T. Tainio vastasi Luodolle, että Vatasen avustusanomus on jätetty raha-asiaivaliokunnalle. Selosti puolueen lähettämäin edustajain tehtävien suoritusta Bernin kongressissa torjuen näitä vastaan tehdyt syytökset. Samoin selvitti ylimääräistä verotusta koskevaa valiokunnan lausuntoa.

A. Perämäki kysyi Tainiolta, voivatko ammatilliset järjestöt tietää vanhat jäsenensä sen paremmin kuin puolueosastotkaan, ilmoittaen Pietarsaassa käsitetyn asian niin, että vain vanhat jäsenet suorittavat ylimääräisen veron.

L. Nurmiäho ihmetteli niiden käsityskantaa, jotka vaativat 4 kohtaa poistettavaksi. Puolsi hyväksymistä.

A. Koljonen kannatti valiokunnan mietintöä kaikissa kohdissaan.

A. Raatikainen moitti Bernissä olleita edustajia epätäydellisestä, jopa työväestöä vahingoittavasta toiminnasta mainitulla edustusmatkalla.

J. Niininen oli mietinnön 4 kohdan kannalla, vastustaen sen poistamista.

S. Vuolijoki moitti mietinnön puolue-edustajain Bernin matkaa koskevaa kohtaa, kannattaen Suomisen ehdotusta.

Mietintö hyväksyttiin 81 äänellä 55 vastaan, jotka annettiin Suomisen ehdotuksen puolesta.

Kokous keskeytettiin klo 1,50 p. ja päätettiin jatkaa klo 3 iltap.

Iltapäivän istunto.

Istunto aloitettiin klo 3 ip. Puhetta ryhtyi johtamaan Hakila. Nimenhuudossa todettiin Anttilan, Johanssonin ja Kaari-
lahden olevan poissa.

Suhteellinen vaalitapa puoluevaaleissa.

Esitettiin seuraava Sääntövaliokunnan mietintö.

Käsiteltyään valiokunnalle annetun Hj. Eklundin esityksen suhteellisen vaalitavan käytäntöön ottamisesta puoluekokousedustajain vaalissa, on valiokunta huomannut perusteellisiksi ne näkökohdat, joihin puoluetoimikunta lausunnossaan viittaa ja jotka eivät kehoita suhteelliseen vaalitapaan siirtymistä. Kun lisäksi uusissa puoluesäännöissä, jos sääntöehdotus hyväksytään, suhteellisuuden periaatetta on otettu huomioon, esittää valiokunta Puoluekokouksen päätettäväksi:

että kysymyksessäoleva Hj. Eklundin esitys tällä kertaa hyljättäisiin.

Valiokunnan jäsen Wahlstén on ollut eri kannalla, tahtoen hyväksyä tehdyn esityksen.

Helsingissä 13 p:nä joulukuuta 1919.

E. Sallila.	J. Suominen.	Fanny Ahlfors.	E. Wahlstén.
I. Penttala.	E. Valkeisaho.	E. Raearo.	Väinö Hupli.

Mietintö hyväksyttiin.

Puolueen säännöt.

Sääntövaliokunnan puolesta ilmoitti Hupli, että valiokunta ei ole tehnyt sääntöjen yksityiskohdista painettua mietintöä, vaan ehdottaa, että käsittelyn pohjana pidettäisiin ennen puo-

luekokousta järjestöille painettuna jaettua sääntöehdotelmaa, johon valiokunnan taholta tehdään eräitä muutosehdotuksia suullisesti ja jonka johdosta valiokunta yleisenä mielipiteenä lausui:

Puolueen nykyiset järjestösäännöt myönnetään yleisesti sekä asiallisesti vanhentuneiksi että muodollisessa suhteessa peräti heikoiksi. Tästä syystä on pidettävä oikeana, että puoluetoimikunta on ryhtynyt toimiin uusien kelvollisten puoluesääntöjen aikaansaamiseksi.

Se sääntöehdotus, jonka puoluetoimikunta tälle puoluekokoukselle on esittänyt, on, valiokunnan siihen tutustuessa, osoittautunut yleensä onnistuneeksi. Katsoen tarpeettomaksi käydä yksityiskohtaisesti selostamaan tämän ehdotuksen sisältöä ja niitä asiallisiakaan muutoksia, joita se nykyisiin sääntöihin verrattuna sisältää, tahtoo valiokunta vain huomauttaa, että se kaikissa pääkohdissa on yhtynyt puoluetoimikunnan ehdotukseen. Ainoa huomattavampi korjaus, minkä valiokunta on tehnyt, koskee kunnallisjärjestöjen sääntöehdotusta, jossa valiokunta ehdottaa kunnallisjärjestön edustajiston pakollista käytäntöönottamista kaikissa kunnallisjärjestöissä, muutamia poikkeuksia lukuunottamatta.

Ryhdyttäessä sitte sääntöehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteilyyn hyväksyttiin 1 § nimikkeinen.

J. Suominen ehdotti, että 2 § hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

Puolueen tarkoituksena on yhteistyössä muiden maiden puhtaan luokkataistelun kannalla olevien työväenpuolueiden kanssa toimia kapitalistisen yhteiskunnan j. n. e. kuten sääntöehdotuksessa.

E. Lähde ehdotti, että sanamuoto muutettaisiin kuulumaan siten, että puolue on yhteistyössä muiden maiden sosialististen puolueiden kanssa.

2 § hyväksyttiin valiokunnan ehdottamassa muodossa 75 äänellä 57 vastaan, jotka sai Suomisen ehdotus.

Nimike hyväksyttiin.

Puoluetoimikunnan ehdottamassa ja valiokunnan puoltamassa muodossa hyväksyttiin niinkään §§:t 3—16 sekä niiden kohdalla olevat nimikkeet.

J. S. Rahikainen lausui 17 §:n suhteen valitsijainsa olevan sitä mieltä, että puoluekokousedustajat valitsisivat edelleenkin piirijärjestöt eikä kunnallisjärjestöt.

V. Hupli huomautti edellisen lausunnon johdosta, että asia kuuluu §:ään 26, jossa on kysymys vaalitavasta.

17 § hyväksyttiin, edellyttäen että 26 § tulee hyväksytyksi. Jotta saataisiin selville, millaisina seuraavat pykälät voitaisiin hyväksyä, otettiin välillä esille 26 §, jonka johdosta keskusteltaessa *J. Suominen* ei pitänyt tarpeellisena muuttaa puoluekokousedustajain vaalia kunnallisjärjestöittäin tapahtuvaksi, vaan olisi se edelleen toimitettava piirittäin. Uudellamaalla oli jäsenmäärä vähän yli 7,000, josta Helsingissä 5,000 ja edustajaluku 26.

Esittäen laskelmia tämän perusteella väitti puhuja, ettei maalaisten vaikutus olisi tästä piiristä kuitenkaan nykyistään suurempi vaikka olisi toinenkin valintaperuste. Ehdotti 26 §:n 1 ja 2 kohdaksi määräystä, että puoluekokousedustajain valinta tapahtuisi piirijärjestöittäin 500 jäsentä ollessa valintaperusteena.

E. Pekkala mainitsi kaikissa vaaleissa ruvetun käyttämään suuria vaali-piirejä vaalin tuloksen tasapuolisemmaksi saamiseksi. Ei hyväksynyt vaali-alueiden pienentämistä. Kannatti Suomisen ehdotuksia.

K. Sevander ehdotti että vaaliperuste pysytettäisiin ennallaan.

T. N. Lahti ehdotti että pykälän 1 ja 2 mom:n oleva peruste 200 muutettaisiin 100:ksi.

V. Hupli ilmoitti valiokunnan kysymystä kaikin puolin harkittuaan tulleen siihen tulokseen, että puolueelle edullisin olisi mietinnössä ehdotettu vaalitapa, etteivät kokoukset muodostuisi pelkästään puoluevirkeilijain kokouksiksi.

26 § hyväksyttiin suurella äänten enemmistöllä valiokunnan ehdottamassa muodossa. joten Suomisen muutosehdotus tuli hylätyksi. Niinikään hyväksyttiin valiokunnan ehdottamassa muodossa pykälät 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ja 23.

J. Suominen ehdotti, että 24 § 1 kohta hyväksyttäisiin näin kuuluvaksi:

„Ylimääräinen puoluekokous pidetään, milloin puoluekokous niin päättää tai puolueuuevoston jäsenten kaksi kolmannesta tahi kolmen piirijärjestön — jos niiden yhteinen jäsenmäärä on vähintään 10,000 — edustajakokoukset samaa määrättyä tarkoitusta varten sitä vaativat.

2 kohta: Jos puolueoimikunta kieltäytyy kutsumasta näiden sääntöjen mukaan pyydetyn puoluekokouksen tai ei ole kutsunut sitä kahden viikon aikana sen jälkeen kuin pyynnön sai, saavat ne, jotka ovat siten kokousta pyytäneet, valita sen kutsujat ja valmistajat.“

V. Hupli katsoi Suomisen esittämän ehdotuksen olevan vastoin entisiä puoluesääntöjä. Huomautti puoluekokousten korkeista kustannuksista, joten niiden koollekutsumiseksi täytyy olla laajempi kannatus kuin kolmen piirin. Vastusti samoin toisiakin Suomisen ehdotuksia.

E. Sallila vastusti Suomisen ensimmäistä ehdotusta puoltaen valiokunnan mietintöä, pitäen hänen toista ehdotustaan muodottomana.

T. Heinonen kannatti Suomisen ehdotuksia.

Suomisen ehdotukset hylättiin suurella äänten enemmistöllä, joten valiokunnan ehdotus tuli hyväksytyksi. Nimike hyväksyttiin.

Puolueoimikunnan ehdottamassa ja valiokunnan puoltamassa muodossa hyväksyttiin §§:t 27—60, samoin näiden pykäliden kohdalla olevat nimikkeet.

J. S. Rahikainen ehdotti, että 61 § poistettaisiin, koska se tietäisi kovin suurta henkistä pakkovaltaa.

J. Suominen kannatti edellisen puhujan ehdotusta, huomauttaen, että tämä pykälä tietäisi sellaista diktatoria järjestöjä kohtaan, mitä ei voi suvaita.

V. Huhta huomautti erityisesti tämän pykälän kohdistumisesta „Työläisnuorisoon“ kannattaen sen poistamista.

Hj. M. Eklund ehdotti pykälälle sanamuodoksi: että sosialidemokraattiset järjestöt eivät saa kannattaa puoluetta vahingoittavia lehtiä.

V. *Hupli* lausui ihmettelevänsä Suomisen ja Huhdan kantaa. Säännöissä täytyy olla määräys siitä, mitkä saavat olla puoluelehtiä mitkä eivät. Määräys ei luonnollisestikaan koske tieteellisiä tai muita aikakausjulkaisuja, joita järjestöt tahtovat julkaista tai levittää. Eklundin ehdotuksen sanoi puhuja olevan epäselvän, ja sen mukaan jäävän tulkinnan varaan, mitkä lehdet vahingoittavat puoluetta mitkä eivät. Puolisi puoluettoimikunnan sanamuotoa.

61 § hyväksyttiin Puoluettoimikunnan ehdottamassa muodossa 77 äänellä 50 vastaan, jotka annettiin Eklundin ehdotuksen puolesta. Samoin §§:t 62–81 ja näitä koskevat nimikkeet.

Puolueen säännöt olivat täten tulleet kokonaisuudessaan hyväksytyksi.

Sääntövaliokunta ehdotti vielä:

Kun saattaa olla mahdollista, että sääntöjä rekisteröitäessä viranomaiset voivat vaatia joitakin sellaisia määräyksiä sääntöihin, joita ei ole osattu huomioon ottaa, ehdottaa valiokunta

että puoluekokous valtuuttaisi puoluettoimikunnan tekemään sääntöihin rekisteriviranomaisten mahdollisesti vaatimia muutoksia.

Mitä sääntöjen voimaanastumiseen tulee, yhtyy valiokunta siihen puoluettoimikunnan ehdotukseen, että uudet säännöt astuvat voimaan vuoden 1920 alusta. Kun kuitenkin ristiriitaisuuden välttämiseksi on tarpeen erinäisissä asioissa jo heti ryhtyä noudattamaan uusia sääntöjä, ehdottaa valiokunta puoluekokouksen päätettäväksi

että puolueen uudet säännöt soveltuvilta kohdiltaan astuvat voimaan heti, kun ne on puoluekokouksessa hyväksytty.

Nämä valiokunnan ehdotukset hyväksyttiin.

Hyväksytyt säännöt seuraavat liitteenä tätä pöytäkirjaa.

Piirijärjestöjen säännöt.

Esitettiin, käytiin yksityiskohtaisesti läpi ja valiokunnan ehdottamassa muodossa hyväksyttiin Piirijärjestöjen säännöt.

Kunnallisjärjestöjen säännöt.

Samoin esitettiin ja yksityiskohtaisessa käsittelyssä ilman muutoksia Puoluettoimikunnan ehdottamassa muodossa hyväksyttiin kunnallisjärjestöjen säännöt.

Klo 5 i p. otettiin 15 min. kahviloma.

Istuntoa jatkettiin klo 5,20 Tannerin johtaessa puhetta. Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 5, koskeva

ohjelmakomitean asettamista.

Mietintö kuului:

Puoluekokouksessa on esillä useita varsin laajakantoisia kysymyksiä, joita ei ole katsottu voitavan yrittää lopullisesti ratkaista tällä kertaa. Niitä on ainoastaan alustavasti käsitelty siinä tarkoituksessa, että niiden valmistamista varten asetetaan erityinen ohjelmakomitea, joka ne käsittelee ja tekee hyvissä ajoissa ennen seuraavaa puoluekokousta niistä ehdotuksensa puolueemme ohjelmaan otettaviksi. Tällaisia asioita on tuotantovälineitten yhteiskunnallistuttaminen, kunnallisohjelman täydentäminen ja tarkistaminen sekä maatalouskysymys. Tunnettu tosiasia on sitäpaitsi että puolueohjelmamme on useissa muissakin osissaan tarkistamisen tarpeessa.

Valiokunta on asiaa käsiteltyään tullut siihen tulokseen, että kaikkien edellämainittujen asiain käsittelyä sekä yleensä koko ohjelman tarkastamista varten on asetettava ainoastaan yksi komitea, koska sen kautta ohjelmaluonnos tulee yhtenäisemmäksi ja siten myöskin säästetään niukasti käytettävissä olevia voimia ja kustannuksia.

Aikaisemmin on jo tullut päätetyksi, että tähän komiteaan valitaan viisi jäsentä, joten Valiokunnan tehtäväksi jää tässä suhteessa ainoastaan ehdokkaiden esittäminen.

Valiokunta, ottaen huomioon tehtävän laadun y.m. asiaan vaikuttavat näkökohdat, on päättänyt tähän komiteaan ehdottaa seuraavat puoluetoverit: K. H. Wiik, J. V. Keto, Väinö Voionmaa, Kaarlo Harvala ja Juuso Suominen, sekä varajäseniksi J. Helo ja Matti Paasivuori.

Kun on hyvin luultavaa, etteivät tämän komitean jäsenet voi omata kaikissa esille tulevien asiain yksityiskohdissa täysin riittävää asiantuntemusta, on Valiokunnan mielestä välttämätöntä myöntää komitealle oikeus tarpeen vaatiessa käyttää apunaan erikoisia asiantuntijoita.

Kun on sekin mahdollisuus olemassa, että ennen työn loppuun suorittamista tämän komitean jäsenluku joistakin syistä saattaa käydä vaillinaiseksi, on Valiokunnan mielestä Puoluetoimikunta valtuutettava tarpeen vaatiessa täyttämään avonaiseksi jääneet paikat.

Valiokunta ehdottaa kokouksen päätettäväksi:

että tässä kokouksessa ohjelmakomitean valmistettavaksi siirrettyjen asiain käsittelyä ja samalla koko muunkin puolueohjelman tarkistamista varten asetetaan 5 henkinen ohjelmakomitea, joka valmistaa ohjelmaehdotuksensa niin pian kuin suinkin mahdollista, että järjestöille jää riittävästi aikaa niihin tutustumiseen ennen seuraavaa puoluekokousta;

että tähän komiteaan valitaan K. H. Wiik, J. V. Keto, Väinö Voionmaa, K. Harvala ja J. Suominen, sekä varajäseniksi J. Helo ja Matti Paasivuori;

että komitealle annetaan oikeus asiantuntijain käyttämiseen;

että komitean kustannukset suoritetaan puolueen varoista; ja

että Puoluetoimikunta valtuutetaan tarpeen vaatiessa komitean täydentämiseen.

Käsiteltäessä maataloutta koskevaa ohjelmakysymystä tahtoi puoluekokous määrättäväksi ajan, jonka kuluessa ohjelmakomitean on saatava ehdotuksensa valmiiksi. Samalla lausuttiin sen suhteen muutamia muitakin toivomuksia. Valiokunta ehdottaa tässä suhteessa kokouksen päätettäväksi:

että valittavan ohjelmakomitean on maataloutta koskeva ohjelman osa koetettava saada valmiiksi vuoden 1920 loppuun mennessä, ja on komitean ennen ehdotuksensa lopullista valmistumista hankittava asiasta Suo-

men Maanvuokraaja- ja Pienviljelijä- sekä Maatyöläisten ammattiliittojen lausunnot

Käsiteltyään maaseudun irtolaisväestön asuntokysymystä koskevan alustuksen, jonka kokous päätti erikseen lähettää Menettelytapavaliokunnan käsiteltäväksi, on valiokunta tullut siihen käsitykseen, ettei näin vähillä valmisteluilla voida hyväksyä siinä ehdotettuja ponsia puolueohjelmaamme liitettäväksi, vaan olisi tämäkin asia lähetettävä ohjelmakomitealle huomioon otettavaksi. Siitä huolimatta voitaisiin tässä kokouksessa päättää asuntokysymyksestä yleensä, jolloin tässäkin alustuksessa esiintyvä toivomus tulisi osittain huomioonotetuksi. Siihen katsoen, ettei nykyisin kaikkialla vallitsevan asuntopulan poistamiseksi ole muuta keinoa kuin vedota valtion ja kuntien väliintuloon, Valiokunta ehdottaa,

että sos.-dem. eduskuntaryhmän ja kuntain valtuustoissa olevien sos.-dem. jäsenten on käytettävissään olevilla keinoilla painostettava valtiota ja kuntia ryhtymään tehokkaisiin toimenpiteisiin asuntopulan poistamiseksi niin hyvin kaupungeissa kuin maaseudulla; sekä

että maaseudun irtolaisväestön asuntokysymystä koskeva asia, samoisena kuin se esitetään kokoukselle esitetyssä alustuksessa, jätetään valittavan ohjelmakomitean käsiteltäväksi.

Helsingissä, 14 päivänä joulukuuta 1919.

E. V. Lähde.	O. Toivonen.	J. F. Aalto.	L. Nurmiäho.
K. H. Wiik.	P. Leppänen.	Edv. Helle.	V. Tanner.
Anni Huotari.			

J. Suominen kieltäytyi komitean jäsenyydestä.

P. Leppänen ehdotti, että vakinaiseksi jäseneksi nimitettäisiin J. Helo, jolloin Paasivuori jäisi varajäseneksi.

Leppäsen muutosehdotus hyväksyttiin ja sen jälkeen valiokunnan mietintö kokonaisuudessaan.

Järjestönuorten toiminnan tukeminen.

Esitettiin seuraava Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan mietintö:

Sos.-dem. puoluekokous on valiokunnalle käsiteltäväksi jättänyt Järjestönuorten liiton väliaikaisen toimikunnan puoluekokoukselle tekemän anomuksen:

että puolue tukisi kaikessa Järjestönuorten liiton toimintaa, antamalla liitolle tarpeen vaatiessa avustusta esitelmien, luentojen y.m. muodossa ja että puolue avustaisi taloudellisesti liittoa vähintään 5,000 markan määrärahalta vuosittain.

Valiokunta on yksimielisesti yhtynyt kannattamaan sanottua anomusta. Valiokunnan mielestä on työläisnuorison kasvatusta puolueemme yksi tärkeimmistä tehtävistä ja eritoten varhaisnuorison kasvatukseen juuri tällä hetkellä olisi kiinnitettävä erikoista huomiota. Tiedetäänhän, että kansakoulujen alimmilta luokilta aina korkeakouluihimme saakka nykyään koitetaan porvarillisella taholla istuttaa työläisten lapsiin ja nuorisoon val-

heisänmaallisuutta, sotaihailua, suojeluskuntamilitarismia y. m. työläisnuorisolle vahingollisia käsitteitä sekä kylvää vihaa ja halveksumista työväenluokan jaloimpia aatteita ja pyrkimyksiä kohtaan. Valiokunnan mielestä onkin Järjestönuorten liitolla tärkeä tehtävänsä, joka työ varmaan tulee kantamaan hyviä hedelmiä.

Tämän perusteella ehdottaa valiokunta puoluekokoukselle:

että Järjestönuorten liiton toimikunnalle myönnetään puolueen varoista vuosittain vähintään 5,000 markan apuraha varhaisnuorison kasvatustyön avustamiseksi ja

että Järjestönuorten liiton toimikuntaa avustamaan ja sen toimintaa valvomaan asetetaan toimikunta johon Sos.-dem. puolueen, Sos.-dem. Naisliiton, Sos.-dem. Nuorisoliiton, Työväen Sivistysliiton, Sos.-dem. Raittiusliiton ja Työväen Urheiluliiton toimikunnat kukin asettavat yhden jäsenen.

Helsingissä 14 p:nä joulukuuta 1919.

V. Annala.	Eemeli Mäki.	Hannes Ryömä.
Vihtori Huhta.	Hannes Pulkkinen.	Miina Sillanpää.
	Hj. Eklund.	

Hj. E. Eklund ehdotti useiden kannattamana, että mietinnön toinen ponsi hylättäisiin.

Ehdotusta vastustettiin.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin valiokunnan mietintö sellaisenaan.

Ruotsalaisen Työväenliiton suhde puolueeseen.

Sääntövaliokunnan mietintö N:o 4 oli näin kuuluva:

Valiokunnalle on lähetetty Ruotsalaisen Työväenliiton hallinnon esitys ruotsinkielisten järjestöjen suhteesta puolueeseen.

Kun se pyrkimys, jota mainittu ehdotus tarkoittaa, on tullut huomioonotetuksi puolueen uusissa säännöissä, ei ehdotus sinänsä kaipaisi muuta toimenpidettä puoluekokouksen puolelta. Mutta siihen katsoen, että ehdotetut ponsilauselmat, jotka ovat alustusvihkon sivuilla 188—189, yksityiskohtaisemmin selventävät sen, mitä säännöissä lyhyesti on sanottu, ehdottaa valiokunta

että puoluekokous hyväksyisi Ruotsalaisen Työväenliiton hallinnon ehdotuksen siten muutettuna, että kunnallisjärjestöjä koskevassa neljännessä kappaleessa sanat „suhteellisen vaalitavan mukaan“ muutettaisiin kuulumaan „suhteellisesti siten että“; ja että ehdotuksen viimeisestä sivulla 189 olevasta ponnesta poistettaisiin loppusanat „sekä että puolueen järjestösääntöjen §§ 7 ja 8 pysytettäisiin ennallaan“.

Helsingissä joulukuun 15 p:nä 1919.

E. Sallila.	Fanny Ahlfors.	I. Penttala.	J. Suominen.
E. Raearo.	E. Vahlsten.	E. Valkeisaho.	Väinö Hupli.

Mietintö hyväksyttiin sellaisenaan.

Neuvosto-Venäjän saarto.

Saamansa tehtävän mukaan ehdotti menettelytapavaliokunta Neuvosto-Venäjän saarron johdosta lausuttavaksi:

Katsoen siihen, että ulkoapäin tuleva sekaantuminen Neuvosto-Venäjän sisäisiin asioihin, tapahtukoonpa se aseellisen toiminnan tai taloudellisen saarron muodossa, vain häiritsee ja ehkäisee henkisten ja taloudellisten edellytysten mukaista kehityksenkulkua sanotussa maassa, samalla edistäen mustan taantumuksen valtaan pääsyä ja yhä vaan lisäten Venäjän kansan hätää ja kärsimyksiä,

sekä koska sellainen Venäjän oloihin sekaantuminen, mitä erikoisesti Suomeen tulee, tyrehtyttää teollisuutemme ja kauppamme sekä aiheuttaa valtiollemme suhdattomia rasituksia sotilasmenojen muodossa,

panee puoluekokous ihmisyyden, valtioviisauden ja kansamme taloudellisten ehtojen nimessä mitä jyrkimmän vastalauseensa kaikkea sotilaallista tai taloudellista Venäjän asioihin sekaantumista vastaan sekä vaatii maamme hallitusta viipymättä ryhtymään toimenpiteisiin säännöllisen olotilan aikaansaamiseksi Suomen ja Venäjän kesken.

Lausunto hyväksyttiin.

Menettelytapa.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö n:o 6, koskeva puolueen menettelytapaa. Se kuului:

Suomen sosialidemokraattisen puolueen kokoontuessa ensimmäisen kerran kansalaissodan jälkeen sääntömääräiseksi puoluekokoukseksi, vallitsee niinhyvin Suomessa kuin muualla maailmassa tilanne, joka asettaa mitä suurimpia vaatimuksia sosialidemokraattisen työväen selvänäköisyydelle ja taktilliselle lujudelle.

Viisivuotinen maailmansota, ollen itse kapitalistisen järjestelmän tuote ja saattaen tämän järjestelmän synkimmät varjopuolet hirvittäväällä räikeydellä näkyviin, on avannut entistä suurempain joukkojen silmät näkemään, miten sovittamattomassa ristiriidassa tämä järjestelmä on kansojen ja eritojen työväen elinetujen kanssa. Sosialistisen maailmankatsomuksen näin ollen osoittautuessa oikeaksi ja saavuttaessa entistä laajempaa kannatusta, olemme lähenneet sosialidemokratian vallankumouksellista päämäärää, joka on sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän pystyttäminen ja täten kaiken luokkavallan ja riistämisen loppu.

Tämän päämäärän saavuttamiseksi on luokkatietoisien työväen käytävä leppymätöntä luokkataistelua, hyväkseen käyttäen maailmansodan synnyttämää tilannetta, jyrkästi kiinnipitäen nyt jo saavuttamistaan valta-asemista sekä vallaten uusia. Tietoisena siitä, että se tässä taistelussa voi luottaa ainoastaan omaan luokkavoimaansa ja että luokkatietoisien köyhälistön vallankumouksellisen päämäärän saavuttamisen ehtona on kansan työtätekevän enemmistön kannatus, on työväen pyrittävä keskittämään ja kartuttamaan tätä voimaansa. Sen on koottava mahdollisimman suuria työläisjoukkoja luokkataistelujärjestöihinsä sekä valistettava niitä sociali-

demokraattisessa hengessä, niin etteivät työväen luokkataistelulle vahingolliset harhaluulot, tulkootpa ne miltä taholta tahansa, voi löytää työväen keskuudessa jalansijaa.

Koska tämä työväen järjestäytymis- ja valistustoiminta voi hyvin menestyä ainoastaan kansanvaltaisissa oloissa, pyrkii sosialidemokraattinen työväki täydellisen kansanvallan toteuttamiseen.

Selvästi käsittäen, että kunkin maan työväen saavutukset helpottavat muidenkin maiden työläisten samansuuntaisia pyrkimyksiä, pyrkii Suomenkin työväki tukemaan muiden maiden luokkatietoisen työväen taistelua ja täten osaltansa edistämään työväen kansainvälistä vapausliikettä. Tällöin se kuitenkin rakentaa toimintansa lähinnä oman maansa olojen pohjalle sekä omia voimiansa vastaavalle kannalle, määrittelemättä menettelytapansa muissa maissa mahdollisesti puhkeavien kumousten varaan.

Täydellisesti tunnustaen ammatillisen työväenliikkeen välttämättömyyden valtiollisen liikkeen rinnalla, on työväen samalla pyrittävä keskittämään ammatillisetkin järjestönsä sosialidemokraattisen puolueen valtiollisen toiminnan ympärille, koska ainoastaan siten voidaan saada työväen luokkavoima keskitettyksi ja luokkataistelu yhtenäistetyksi.

Jotta voitaisiin kaikin puolin valvoa työväen nyt jo saavuttamia etuja, sekä valloittaa uusia, on osanotto eduskuntatyöhön työväelle välttämätön. Tässäkin toiminnassa on esiinnyttävä täysin itsenäisesti, antamatta tilapäisten pikkuvoittojen toivon houkutella itseään semmoisiin liittoihin, jotka sekottaisivat luokkavastakohtia sekä rajoittaisivat työväen tai sen eduskuntaryhmän itsenäisyyttä. Varsinkin nyt, kun kansalaissodan jälkeen on eri porvarillisten ryhmien välillä ilmennyt eräissä kysymyksissä erimielisyyttä, on tarkoin varottava, etteivät työväen edustajat, samalla kun he käyttävät hyväkseen näitä porvariston keskuudessa ilmenneitä halkeamia vallatakseen työväestölle uusia etuja, joudu hetkeksikään unohtamaan sitä syvää periaatteellista eroa, joka sosialidemokratian ja kaikkien porvarillisten puolueiden välillä on olemassa.

Socialidemokraattisen työväen on tarkoin seurattava edustajainsa toimintaa kansaneduskunnassa sekä muissa edustuslaitoksissa, arvostellen ja tukien sitä. On aina muistettava, että työväen osanotto eduskuntatyöhön on vain yksi sen luokkataistelun muoto, jonka vuoksi ei saa koskaan sivuuttaa tai toisarvoiseksi arvioida sosialidemokraattisessa hengessä suoritettavaa, järjestynyttä joukkotoimintaa.

Kaikessa toiminnassaan on puolueen välttämätöntä kulloinkin oikein arvioida käytettävissä olevat voimavarat, niin että toiminta aina perustuu tosioihin eikä epävarmoihin toiveisiin. Vakavasti harkittu menettely on tärkeä, jotta ei taantumuksellinen porvaristo, joka vaanii tilaisuutta työväen kansanvaltaisten oikeuksien supistamiseen tai tukahduttamiseen, voisi käyttää hyväkseen mahdollisesti tapahtuvia terroristisia tai muita harkitsemattomia tekoja. Tähän katsoen on vakavasti varottava sitä viime aikoina Suomessa ilmennyttä kiihoitusta, joka tarkoittaa työväelle uskotella, että sen pitäisi vähemmistödiktatuurin avulla koettaa toteuttaa sosialistisen päämääränsä sekä sen mukaisesti järjestää toimintansa.

Puoluejärjestöjen sekä puolueen keskuselinten on kaikilla niiden käytettävissä olevilla keinoilla vastustettava muitakin semmoisia pyrkimyksiä, jotka tarkoittavat vieroittaa työväkeä puolueemme hyväksymistä menettelytavoista.

Katsoen siihen, että sosialidemokratia tarkoittaa koko porvarillisen yhteiskuntajärjestelmän lopettamista, johon pyrkimykseen ei yksikään porvarillinen puolue tai ryhmä voi yhtyä, ei sosialidemokratia voi tavalli-

sissa oloissa toimia hallituksessa yhdessä porvarillisten kanssa. Kuitenkin voi sattua tapauksia, jolloin mustan taantumuksen voimien voittamiseksi saattaa käydä välttämättömäksi sosialidemokratian tilapäinen osanotto maan hallitukseen yhdessä niiden porvarillisten ryhmien kanssa, joiden edut niinkään vaativat taantumuksen voittamista. Tällöinen tilanne ilmeni esim. silloin, jos äärimmäisen oikeiston taholta uhkasi valtiokaappaus tai muu kansanvaltaa uhkaava hyökkäys, jolloin sosialidemokratiankin olisi pakko ottaa osaa sen torjumiseksi käytävän taistelun johtoon. Samaten voi sodan estämiseksi taikka rauhan rakentamiseksi, josta niinkään kansanvaltaisen kehityksen pelastaminen tai palauttaminen voi suuresti riippua, sosialidemokratia olla tilapäisesti hallituksessa edustettuna. Koska tässä edellytetty hätätila ei yleensä salli puoluekokouksen kokoonkutsumista eikä puolueäänestyksen toimittamista, päättäkööt puolueenuevosto ja eduskuntaryhmä määräenemmistöllä siitä, milloin semmoinen hätätila on olemassa. Niin pian kuin sanottu tilanne on ohitse, erotkoot sosialidemokraatit hallituksesta. Yhtenä edellytyksenä sosialidemokraattien hallitukseen menolle olkoon aina ettei työväkeä vastaan valtiiovallan puolelta harjoiteta vainoa.

Valiokunta ehdottaa että puoluekokous, yhtyen ylläoleviin perusteluihin, hyväksyisi lisäksi seuraavat, suurimmaksi osaksi 1911 vuoden puoluekokouksen päätöksiin perustuvat ponnet:

1:ksi. Vakuutettuna siitä, että anastajain ja työväen välinen luokkavastakohta kapitalistisessa yhteiskunnassa yhä kärjistyy ja laajenee, sekä käsittäen, että työväen asian auttaminen vähittäisiä parannuksia valtaamalla on välttämätöntä eikä heikonna työväen taistelukykyä, vaan päinvastoin sitä vahvistaa, selittää kokous, että sosialidemokraattisen puolueen on edelleen jyrkän luokkataistelun kautta valtiollisella, ammatillisella ja osuustoiminnan alalla pyrittävä varmistamaan työväenluokan jo saavuttamia oikeuksia, vapauksia ja etuja sekä uusia vallottamaan, niin että Suomen työväenluokka mahdollisimman pian tulisi kyllin tietoiseksi ja voimakkaaksi voittamaan valtiiovallan porvariston käsistä ja yhdessä muiden kapitalististen maiden työväenluokan kanssa toteuttamaan sosialidemokratian vallankumouksellisen päämäärän, joka on kaiken luokkavallan ja riistämisen lopettaminen.

2:ksi. Käsittäen, että työväen luja ammatillinen järjestäytyminen on kaikelle menestykselliselle luokkataistelullemme välttämätön ehto, terottaa puoluekokous ammatillisen työväenliikkeen edistämisen välttämättömyyttä. Erikoisen tärkeätä on, että ammatilliset järjestöt kiinteästi keskityvät puolueen valtiollisen toiminnan ympäri, koska tällä tavalla parhaiten käy köyhälistölle mahdolliseksi luokkataistelun voittoisaan loppuun saattaminen.

3:ksi. Sen suuntaiset käsitykset ja uskottelut, että vaalitaisteluun ja eduskuntatyöhön ja kunnalliseen toimintaan osaaottaminen taikka köyhälistön kaipaamain yhteiskunnallisten uudistusten puolesta taistelemisen eduskunnassa olisivat nykyoloissa Suomen työväelle toisarvoisia asioita, selittää kokous työväen taistelulle turmiollisiksi sekä päinvastoin katsoo, että puolueen jäsenten on puolustettava saavutettuja

eduskunnallisia oikeuksia, yhä pyrittävä niiden laajentamiseen ynnä entistä pontevammin otettava osaa vaalitaisteluun ja siinä, tehden selvästi ja peittelemättä tunnetuksi sosialidemokratian periaatteita ja ohjelmaa, kerättävä yhä valtavampia köyhälistöjoukkoja puolueemme vaatimusten taa.

4:ksi. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän on valtiopäivillä tarmokkaasti toimien ja valtiollista asemaa aina tarkoituksen mukaisesti hyväkseen käyttäen, koetettava yleensä joka tilaisuudessa vallata työväenluokalle niin paljon etuja kuin kulloinkin suinkin on saavutettavissa.

Mutta älköön eduskuntaryhmä pyrkikö itsenäisyyttään rajoittaviin liittoihin eikä porvarillista hallitusta kannattavaksi kokoomuskoplaksi minkään porvaripuolueen kanssa, älköötäkään sosialidemokraattiset edustajat tuollaisten liittoutumisten helpoittamiseksi koskaan yrittäkö peitellä tai sekoittaa luokkavastakohtia eikä tavoitella nykyoloissa yhteiskunnallisen rauhan harhakuvaa, sillä kaikki senkaltainen pyrkimys eduskunnassa, kuten eduskunnan ulkopuolellakin, on työväenliikkeen eksyttämistä, joka, jos se onnistuisi, muuttaisi sosialidemokraattisen puolueen nykyiseen järjestelmään mukautuvaksi porvarilliseksi uudistuspuolueeksi.

Päinvastoin on sosialidemokratisten edustajain muistettava, että mitä itsenäisemmin he taistelevat, mitä horjumattomammin he pysyvät aina periaatteellisen vastustuksen kannalla nykyiseen luokkavaltaan nähden ja mitä leppymättömämmin he hyökkäävät kaikkea tähän anastajain hallitsemaan yhteiskuntaan kuuluvaa sortoa, vääryyttä ja turmelusta vastaan, sitä enemmän on tuloksia heidän työstään ja sitä enemmän pienetkin eduskunnassa saavutetut parannukset hyödyttävät ja jouduttavat työväenasian lopullista voittoa.

5:ksi. Puolueen ja eduskuntaryhmän on aina pysyttävä mitä läheisimmässä yhteydessä keskenään; ryhmän on säännöllisesti tehtävä puolueelle selvää toiminnastaan ja puolue-toimikunnan, puolueneuvoston sekä kaikkien puoluejärjestöjen ynnä puolueen sanomalehtien on aina mahdollisuuden mukaan ryhmän toimia seurattava, valvottava ja arvosteltava sekä myöskin eduskuntaryhmää pontevasti tuettava ja autettava neuvoilla, lausunnoilla, mielenosoituksilla ja muilla tarkoituksenmukaisilla tavoilla.

6:ksi. Työväen luokkataistelussa on välttämättömästi noudatettava vakavaa, tosioloihin eikä epävarmoihin toiveisiin perustuvaa puolueen menettelyä; on pysyttävä erossa puolueemme hylkäämistä taistelutavoista, terroristisista teoista ja vähemmistödiktatureihin yllyttämisestä, samoin ärsyttävistä hyökkäyksistä, joiden seurauksia ei ole punnittu; valvottava vanhan puoluekurin noudattamista sekä katsottava aina, millä tavalla toimien voidaan olla mahdollisimman varmoja järjestyksen säilyttämisestä työväen riveissä, pimeäin voimien provokatooristen yritysten häpeään joutumisesta ja edesvastuuttomain yltiöpäiden vaarallisten yritysten raukeamisesta; sekä muutenkin pidettävä silmällä, ettei minkään meidän oman tai meidän kenties estettävissämme olevan toiminnan kautta työväen nykyisten vähäistenkään luokkataisteluoikeuk-

sien supistaminen tai ryöstäminen käy työväen vihollisille helpommaksi; vaan että se käy yhä vaikeammaksi.

7:ksi. Sosialidemokraattinen puolue ei luovuta edustajiensa porvarilliseen hallitukseen muulloin kuin erityisen hätätilan vallitessa, kuten sotaa estämään, rauhaa rakentamaan ja estääkseen taantumusta, joka uhkaa synnyttää sodan tai poikkeuslakien kautta supistaa kansalaisoikeuksia ja estää työväen järjestötoimintaa. Tällöisessä hätätilassa astukoon puolueen jäseniä hallitukseen määrättyjä tehtäviä suorittamaan, jos puolueneuvosto $\frac{2}{3}$ äänten enemmistöllä sen hyväksyy. Eduskuntaryhmän koolla ollessa on asia sielläkin käsiteltävä ja samalla määräenemmistöllä siitä päätettävä.

Niin pian kuin hallitukseen astuneet puolueen jäsenet ovat tehtävänsä siellä täyttäneet tai muuten ei enää ole edellytyksiä heidän hallitukseen kuulumiselleen, erotkoot ne hallituksesta.

Niin kauan kuin kansalaissodan johdosta valtiollisista rikoksista tuomittuja työväenluokan jäseniä on vankiloissa eikä työväki ole laillisten oikeuksiensa käytössä turvattu hallinnollista mielivaltaa vastaan, ei sosialidemokraattien astuminen hallitukseen voi tapahtua.

8:ksi. Puoluekokous velvoittaa kaikki järjestöt ja puolueen äänenkannattajat sekä puolueoimikunnan harjoittamaan työväen keskuudessa valpasta valistustyötä tehdäkseen kaikille työväenluokan jäsenille selväksi sosialidemokratian periaatteet ja menettelytavan, teroittaen että luokkataistelua on käytävä vallankumouksellisen sosialidemokratian hengessä.

Helsingissä, 14 päivänä joulukuuta 1919.

V. Tanner.	Edv. Helle.	P. Leppänen.	K. H. Wiik,
L. Nurmiaho.	J. F. Aalto.	O. Toivonen.	E. V. Lähde.

Vastalause.

Maailmansodan aikana saavutetut kokemukset ovat selvää selvemmin osoittaneet, että sosialidemokraattien hallitukseen osanotto kaikissa maissa on johtanut samaan tulokseen, nimittäin järjestyneen työväestön sisäiseen hajanaisuuteen ja eripuraisuuteen, ja on samalla myöskin entistä perinpohjaisemmin käynyt selville se, että sosialidemokraatit osanotollaan porvarillisiin hallituksiin ovat joutuneet vaan tukemaan kapitalistista yhteiskuntajärjestelmää ja siihen sisältyviä pyrkimyksiä, siten estäen köyhälistön tarpeellisessa määrässä käyttämästä koko luokkavoimaansa kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän rappeuttamiseksi ja heikontamiseksi.

Kun me allekirjoittaneet olemme sitä mieltä, että Suomessakin sosialidemokraattien hallitukseen menosta tulisi olemaan tuloksena sama tilanne, mikä useissa maissa on maailmansodan aikana ja sen jälkeen toistunut ja aikaansaanut, kuten yllä on mainittu, vaan sisäistä hajaannusta ja eripuraisuutta työväenliikkeessä, katsomme maamme sosialidemokraattisen työväenliikkeen edun vaativan, että tästä kysymyksestä olisi kerta kaikkiaan tehtävä selvä päätös, joka, samalla kun se aikaansaisi sen, että koko maamme köyhälistö yksimielisenä kokoontuisi sen taakse, ei antaisi tilaa sellaisille tulkintamuodoille, jotka voisivat johtaa sosialidemokraattien porvarilliseen hallitukseen astumiseen.

Sensijaan voisi jo kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmänkin aikana tulla kysymykseen, jos siihen tarpeelliset edellytykset ovat olemassa niin parlamentissa kuin sen ulkopuolellakin, puhtaan sosialidemokraattisen hallituksen muodostaminen.

Ylläolevilla perusteilla ehdotamme siis, että puoluekokous sosialidemokraattien hallitukseen menosta päättäisi lausua:

Että sosialidemokraattien hallitukseen meno ei voi tulla kysymykseen, niin kauan kuin he joutuisivat nojautumaan eduskunnan porvarilliseen enemmistöön.

Silloin kun on olemassa tarpeelliset ulkoparlamenttaariset edellytykset ja eduskunnassa sos.-dem. enemmistö, muodostakoot sosialidemokraatit puhtaasti sosialistisen hallituksen.

Siihen asti olkoon sos.-dem. eduskuntaryhmän velvollisuutena käyttää kaikkia parlamenttaarisessa toiminnassa esiintyviä keinoja työväestön luokkavoiman kasvattamiseksi.

Helsingissä, 14 p:nä joulukuuta 1919.

Ernst Lähde.

Otto Toivonen.

Pekkala, Wuolijoen kannattamana, ehdotti, että asian käsittely siirrettäisiin seuraavaan päivään. Tämä ehdotus hylättiin suurella äänten enemmistöllä.

Hilda Seppälä ehdotti, että asiassa ei enää yleiskeskustelua sallittaisi, vaan käytäisiin ponnet kohta kohdalta läpi ja puheenvuoroja pyytäisivät vain vastaehdotusten tekijät, jotka sitte saisivat oikeuden myöskin ehdotuksiaan perustella.

Tätä ehdotusta kannatti *K. Lehtinen*. *S. Vuolijoki* vaatii yleiskeskustelun sallimista. Tätäkin ehdotusta kannatettiin.

Puoluekokous päätti 60 äänellä 56 vastaan ryhtyä yleiskeskusteluun.

J. V. Keto: Valiokunnan ehdottamat ponnet tekevät sen vaikutelman, että nähdäkseni puoluekokous tekisi viisaasti, jos se ne pääpiirteissään hyväksyisi. Mielestäni on niissä lausuttu se menettelytapa, mikä meidän maamme puolueelle on meidän laisissa oloissa parhaiten soveltuva nykyisenä maailmantilanteen aikana. Sosialidemokraattisen puolueen on yhä edelleen syytä asettua parlamenttaarisen taistelun kannalle ja sen on yhä edelleen syytä parlamentissa koettaa toimia sillä tavoin kuin eri maiden sosialidemokraattiset puolueet näissä edustuslaitoksissa toimivat, nimittäin käyttää niitä semmoisina puhujalavoina, joilta herätetään työväen vallankumouksellista intoa, mutta joita myös käytetään siihen tarkoitukseen, että porvaristolta voitaisiin reformeja pusertaa. Täällä on vasemmiston taholta väitetty, että nykyinen maailman poliittinen tilanne olisi sellainen, että se vaatisi kokonaan toisellaisia taktillisia menettelytapoja. Minun ymmärtääkseni juuri tässä nykyisen maailman poliittisen tilanteen arvostelemisessa sosialidemokraatit ja eräät muut työväenliikkeen suunnat eroavat toisistaan. Kun täällä Sulo Vuolijoki on lähete keskustelussa esittänyt tästä

asiasta pitkän lausunnon, jossa hän puolusteli uusien taktillisten menettelytapojen ottamista sillä, että nykyään on olemassa kokonaan uusi tilanne, niin ei liene pois paikalta, vaikka jollakulla sanalla näihin Vuolijoen väitteisiin kajoan.

Vuolijoki, mikäli kykenin hänen epäselvästi luettua lausuntoaan seuraamaan, väitti siinä, että kapitalismi nyt maailmansodan jälkeen tulee aivan läheisessä tulevaisuudessa taloudellisesti kokonaan luhistumaan. Maailmansota on ymmärtääkseni aikaansaanut valtavia järkytyksiä kapitalismin koneistossa, järkytyksiä, jotka tulevat vaikuttamaan myös vallankumouksellisesti suurien proletaaristen työtätekevään kansanjoukkojen mielialaan. Mutta kapitalismikoneisto ei ymmärtääkseni ole kaikesta tästä huolimatta sittenkään niin järkkynyt, että se suorastaan taloudellisesti tulisi luhistumaan. Mehän tiedämme, että maailmansodan seurauksena on ollut suuri puute, ja sota on saanut aikaan sellaisia ilmiöitä, jotka tulevat vaikuttamaan, että kapitalistiset kansantaloudet tulevat vain vaivalla lähimmässä tulevaisuudessa useammassa maassa toimeen. Sehän on aiheuttanut sellaisia seikkoja, joiden avulla teollisuuden on vaikea päästä enää elpymään, se on ennenkaikkea aiheuttanut sen, että esim. hiilentuotanto on maailmassa tavattomasti laskenut. Useissa maissa teollisuus potee jatkuvaa hiilipulaa. Ja ennenkaikkea maailmansota on vaikuttanut sillä tavalla, että raha ja luottojärjestelmä on tullut perinpohjin järkytetyksi. Tämä seikka se onkin kapitalismille maailmansodan vaarallisin seuraus. Ennen maailmansotaa oli kaikissa maissa olemassa yhteinen rahakanta, kulta. Tämän johdosta toimi kapitalistinen aparaatti, kapitalistinen koneisto toisella tavalla kuin maailmansodan jälkeen, jolloin kulta on kokonaan menettänyt tehtävänsä yleisenä arvonmittana. Nyt on kaikkialla siirrytty paperirahakannalle. Ja tämän paperirahan arvoon voi kussakin maassa vaikuttaa päättämällä liikkeeseen uusia vaihdon välineitä. Ei siis enää ole olemassa tuolaista yhteistä kansainvälistä arvonmittaria. Ja tämä seikka se juuri kaikkein suurimmassa määrässä ehkäisee kansainvälisten kaupallisten suhteiden uudelleen solmiamista. Mutta kuitenkin on kapitalisteilla ja heidän asianajajillaan vieläkin olemassa keinoja, joiden avulla he voivat kansainvälisillä toimenpiteillä järjestää tämänkin seikan. Minä myönnän että nykyisten valtioiden valtiofinanssit ovat joutuneet useissa maissa täydelliseen rappiotilaan, niin että tässäkin suhteessa näillä kansantalouksilla suurten verojen, lainojen, korkojen y. m. sellaisten muodossa on niin raskaat rasitukset, että ne vain vaivalloisesti voinevat kestää noita rasituksia. Jos me tarkastelemme eri maiden kansantalouksia, niin huomaamme, että varsinkin tappiolle joutuneissa keskusvalloissa on kansantaloudellinen ja valtiofinanssillinen asema aivan äärettömän vaikea, ennen kaikkea Itävallassa ja Saksassa. Saksassakin on tuotantoelämä suuressa määrin lamassa, valtion velat ovat sodan aikana nousseet 5 miljardista markasta tämän vuoden loppuun 212 miljardiin markkaan. Saksan valuutan arvo on tavattomasti laskenut ja Saksassa vallitsee suuri hiilipula. Mutta Saksankin nähden lienee uskallettua vetää niin rohkeita johtopäätöksiä kuin esim. kommunistit eri maissa tekevät väittäessään, että Saksan kansantalous ei millään tavalla kykene tästä rappiotilastaan nousemaan. He väittävät, ettei tuotanto kykene näissä maissa kohoamaan. Ennen kaikkea sellaisissa ratkaisevissa teollisuushaaroissa kuin hiiliteollisuudessa. Mutta nyt me huomaamme Saksassakin, että vaikka esimerkiksi hiiliteollisuudessa tuotanto on melkoisesti alempana kuin ennen sotaa, niin siinäkin viimeisinä kuukausina on tapahtunut asteittaista tuotannonnousua. Vielä enemmän me huomaamme tätä kapitalistisen järjestelmän, kapitalistisen koneiston uudel-

leen elpymistä voittaneissa ympäryksissä. Ranskassa elpyminen on vähemmän huomattava, mutta varsinkin Belgiassa ja Englannissa on se ollut erinomaisen nopea. Belgiassa mainitaan teollisuustuotannon nykyään tekevän 80 pros. siitä, mitä se oli ennen sotaa. Siis on erinomaisen nopea elpyminen ollut mahdollinen. Englannissa huomaamme saman ilmiön. Siellä on talouselämä erinomaisen nopeasti nousmassa. Englannin valtiofinanssitkaan eivät ole niin surkeassa kunnossa kuin useassa muussa maassa. Tosin aikanaan Englannin rahaministeri Austen Chamberlain mainitsi, että Englannin talous on vararikon partaalla, mutta äskettäin parlamentissa pitämässään puheessa hän esitti ne loistaviksi, tosin tavattomasti liioitellen. Hän mainitsi, että Englannin budjetin tasapainoon saattamiseksi ei rahaministerin tarvitse asettaa yhtään uutta veroa. Ja maan talouselämä on voimakkaasti noussut. Työttömyys on vähentynyt ja teollisuus työskentelee voi sanoa, jos ei täydellä höyryllä, niin ainakin puolella höyryllä.

Kun minä siis katselen nykyistä tilannetta toisella tavalla, niin on minun nähdäkseni Suomen sosialidemokraattisen puolueen yhä edelleen pysyttävä sen taktiikan kannalla, joka ei perustu tuollaisiin, voi sanoa utopistisiin haaveisiin, vaan ottaa huomioon nykyisen aseman ja yhä edelleen kulkee sillä kannalla, jolla sosialidemokraattinen puolue on ennenkin voittonsa saavuttanut.

Mitä tulee mietinnön yksityiskohtiin, niin mahdollisesti ministerisocialismia koskevaan kohtaan olisi syytä lisätä se näkökohta, jota Voionmaa alustuskeskustelussa huomautti, että olisi selvemmin kuin nyt määrättävä, että sosialidemokraatit eivät voi ottaa osaa hallitukseen niin kauan kuin meidän maassamme aseelliset luokkajärjestöt ovat parlamentin määräämisen uhkana.

Väinö Voionmaa: Sosialidemokratian vallankumoukselliset opit ovat lausutut puolueen yleisessä ohjelmassa. Kun nyt on laadittavana hetken menettelytapaa koskevat ohjeet, niin niiden luonnollisesti täytyy olla sellaiset, joita hetki vaatii, ja kun meillä ilmeisesti ei ole mitään muuta tilaisuutta nykyisissä oloissa toimia valtiollisesti kuin eduskunnassa, joka on aseena siinä toiminnassa, täytyy ponsien olla parlamenttaariset. Minä tahdon huomauttaa, että parlamenttissakin voidaan hyvin koettaa olla vallankumouksellisia, mutta parlamenttaarisia muotoja täytyy siinä noudattaa. Siihen nähden minua esitetyt ponnet ja perustelut suuressa määrin tyydyttävät. Niissä tosin ei ole vedetty niin selvää rajaa kommunismia vastaan kuin minä yksityisesti olisin puolestani toivonut, eikä myöskään ole niin selvästi lausuttu parlamenttaarisuuden kannattamisesta kuin olisin toivonut, mutta yhtä kaikki on verraten laajasti ja niin selvästi, ettei epäilyksellä ole tilaa, asetettu selvän parlamenttarismin kannalle. Voin siis kaikissa pääpiirteissä hyväksyä ehdotetut menettelytapapponnet ja perustelut. Ainoastaan perusteluihin uskaltaisin esittää pientä poisjättöä. Siellä erään kappaleen viimeisessä lauseessa lausutaan, „etteivät työväen edustajat, samalla kuin he käyttävät hyväkseen näitä porvariston keskuudessa iimenneitä halkeamia vallataksaan työväestölle uusia etuja, saa hetkeksi-kään unohtaa syvää periaatteellista eroa“. Minä luulen, ettei tarvitse erityisesti kehoittaa puoluetta käyttämään hyväkseen noita rakoilemisia, eikä niitä tarvitse myös kiertää, mutta jos jotain sanotaan, niin varoittava sana on paremmin paikallaan, sellainen kuin kappaleen lopussa onkin. Minusta siis tuo sivulause „samalla kuin he käyttävät hyväkseen näitä porvariston keskuudessa ilmenneitä halkeamia vallataksaan työväestölle uusia etuja“ joutaisi kokonaan pois. Ministerisocialismista tahtoisin minäkin lausua kuitenkin jotakin. Seitsemännen ponnin kolmas kohta ei

minua täydellisesti tyydytä. Minä tahtoisinkin senvuoksi tehdä pienen muutosehdotuksen siihen, ja koska minusta nähdessä on parempi, että se muutosehdotus tulee nyt kuuluville ettei sitä äkkipikaa tehdä vasta sitä kohtaa käsiteltäessä. Minä nimittäin arvelen, että kun tässä ponnassa on pantu ehdoksi, että puolue ei anna jäseniään hallitukseen „niin kauan kuin kansalaissodan johdosta valtiollisista rikoksista tuomittuja työväenluokan jäseniä on vankiloissa eikä työväki ole laillisten oikeuksiensa käytössä turvattu hallinnollista mielivaltaa vastaan“, niin voimme sanoa vähän enemmänkin. Me voimme erityisesti huomauttaa niistä hallitusmuodon rikoksista, joita on tehty, joita emme missään tapauksessa voi suositella ja joiden poistamisen täytyy olla eittämättömänä ehtona, ennenkuin hallitukseen voidaan mennä. Siis esittäisin pari pientä lisäsanaa, joten ponsi tulisi kuulumaan näin: „Niin kauan kuin kansalaissodan johdosta valtiollisista rikoksista tuomittuja työväenluokan jäseniä on vankiloissa eikä työväki ole hallitusmuodon suomen kansalaisoikeuden ja muiden laillisten oikeuksien käytössä turvattu hallinnollista ja aseellisten järjestöjen harjoittamaa mielivaltaa vastaan, ei sosialidemokraattien astuminen hallitukseen voi tapahtua“. Minusta ne seikat kuuluvat yhteen, tuo hallituksen ylläpitämä mielivalta ja sen toimesta helposti poistettava mielivalta voisivat tulla poistetuksi.

A. Raatikainen mainitsi m.m. että perussyynä kaikkeen siihen, minkä nojalla puoluejohtoa ja pää-äänenkannattajaa on kokouksessa paljon moitittu, on ollut se vastavallankumouksellinen ja taantumuksellinen ohjelma, jota sillä taholla on noudatettu. Valiokunnan menettelytapamietintö ei vastaa työväestön katsantotapoja, ollen se yhtä taantumuksellinen kuin viime ylimääräisen puoluekokouksen määräämä menettelytapaohjelma. Työväestö vaatii jyrkempää toimintatapaa ja selvää eroa porvariston kelkasta. Yhtyi Pekkalan lähete keskustelussa esittämään kantaan ja ehdotti valiokunnan mietinnön hyljättäväksi.

J. F. Aalto yhtyi Raatikaisen lausuntoon mitä tulee ylimääräisen puoluekokouksen päätöksiin, mutta oli aivan eri mieltä siinä, että käsiteltävänä olevan valiokunnan mietinnön ponsilauselma olisi myös taantumuksellinen. Kannatti Voionmaan ehdottamia muutoksia.

O. Toivonen huomautti, että on käytävä käsittelemään tätä kysymystä joko uuskommunisteina tai sosialidemokraatteina, jolloin edellisessä tapauksessa eivät nämä ponnet riitä. Vasta kun työväenluokka on henkisesti ja aineellisesti kykenevä ottamaan vallan käsiinsä, voi suora toiminta tulla kysymykseen. Puhuja oli siksi valiokunnan mietinnön kannalla, paitsi sen hallituksen menoa koskevassa osassa suositti vastalauseitaan, etenkin koska puolueen jäsenet hallituksessa ovat nykyisin vaarassa toimia työväen etuja vastaan.

Tehtiin ja hyväksyttiin ehdotus, että puhe aika on 3 minuuttia.

O. Jalava pahoitteli, ettei rajoitetun puheajan vuoksi ollut tilaisuudessa sanomaan kaikkea mitä olisi katsonut mietinnön arvosteluun kuuluvan. Tuomitsi ponnet kokonaan.

E. Lähde selitti Jalavalle että ponnet kieltävät kompromissipolitiikan, ollen hallitukseen menemistä koskeva kohta ainoa heikkous, jonka johdosta puhuja oli pannut vastalauseensa, suosittaen sitä hyväksyttäväksi. Muuten voidaan mietintö hyväksyä.

T. Bryggari yhtyi Toivosen ja Lähteen lausunnoihin mitä tulee ministerisosialismiin, kannattaen Voionmaan ehdottamia muutoksia.

A. Huotari oli valiokunnassa ollut hallitukseen menon suhteen eri kannalla kuin valiokunnan enemmistö, esittäen että hallitukseen menoa koskeva kohta olisi niin muutettava, että asia olisi puoluekokouksessa käsiteltävä tai puolueäänestyksellä ratkaistava.

Fr. Rantanen vastusti ministerisosialismia koskevia ponsia ja yhtyi niiden johdosta tehtyyn muutosehdotukseen.

J. H. Kanerva oli Jalavan kanssa samaa mieltä, sekä lisäsi vielä, ettei olisi myönnettävä varoja hallitukselle ennen armahdusta. Kannatti vastalauseita.

J. Enqvist kannatti Pekkalan lähetekeskustelussa esittämiä ponsia.

Ida Kantanen katsoi, että hallitukseen menoa edellyttävä hätätila voidaan katsoa melkein aina olevaksi. Kannatti Pekkalan esittämää menettelytapapäätösehdotusta.

J. S. Rahikainen: Mietinnön perustelut eivät tyydytä. Vastalause niitä hieman parantaa. Kannatti sitä.

Ellen Mäkelin näki mietinnössä monia heikkoja kohtia ja oli sitä mieltä, että työväen edustajain ei ole mentävä hallitukseen niin kauvan kuin porvarillinen yhteiskuntajärjestelmä on vallassa, koska meno niin kauan on hyödytöntä.

Isak Heikka ei hyväksynyt ministerisosialismia. Kannatti Pekkalan ehdotusta menettelytapapäätökseksi.

Kun vielä useat puhujat olivat ilmoittaneet kannattavansa edellätehtyjä ehdotuksia, julistettiin yleiskeskustelu päättyneeksi klo 7,10 ip. ja asian käsittely keskeytettiin.

Istunto päättyi klo 7,10 illalla.

Yhdeksäs kokouspäivä.

Tiistaina joulukuun 16 p:nä.

Aamupäivän istunto.

Kokous aloitettiin klo 9 ap. Tannerin ryhtyessä johtamaan puhetta. Nimenhuudossa todettiin poissa olevaksi: Johansson, Jokinen, Kaarilahti, Mäkelä V., Paasonen, Voionmaa ja Turtiainen.

Menettelytapa.

Jatkokäsittelyn alaiseksi otettiin edellisenä päivänä kesken jäänyt puolueen menettelytapakysymys. Puheenjohtaja lausui, että, kun edellisenä päivänä suoritettiin loppuun yleiskeskus-

telu asiassa, olisi nyt parasta turhan työn välttämiseksi ratkaista, mikä otetaan yksityiskohtaisen käsittelyn pohjaksi, menettelytapavaliokunnan mietintö, vaiko Pekkalan lähete-keskustelussa esittämä päätöslauselmaehdotus, jonka vuoksi esitti, että näiden välillä toimitettaisiin äänestys. Ehdotus hyväksyttiin.

Kun oli vaadittu nimenhuutoäänestystä, ilmoitti puheenjohtaja, että valiokunnan mietintö on *jaa*, Pekkalan ehdotus *ei*.

Äänestyksessä vastasivat *jaa*: J. F. Aalto, Fanny Ahlfors, Hj. Ahlfors, Aug. Aho, Heikki Alkanen, V. Annala, T. Bryggari, Lyyli Eronen, Herman Eskeli, Mimmi Haapasalo, Hanna Hakala, M. Hakkarainen, Väinö Hakkila, Toivo Halonen, K. Harvala, V. Heimonen, Edv. Helle, J. Helmisaari, Hilda Herrala, Juho Holm, J. P. Holopainen, V. Huhta, Anni Huotari, Emil Hurri, E. Huttunen, O. Härmä, P. Hätinen, Aug. Julkunen, Laina Järvinen, I. Kaarto, J. Kananen, V. Kanto, K. Kaukovaara, Aarnet Kauppinen, J. Kivimäki, A. Kiviranta, Hilma Koivulahti-Lehto, A. Koljonen, Manu Kontula, A. Koponen, V. Korhonen, A. Koskelin, V. Laakkonen, Hilma Laine, M. Lammi, M. Laukkonen, K. Lehtinen, Toivo Lehto, Aino Lehtokoski, Osk. Leivo, V. Lepola, P. Leppänen, P. A. Leskinen, Elias Loikala, S. Louhelainen, Siiri Louhi, Antti Luukkonen, Otto Marttila, Pekka Meriläinen, Frans Mustasilta, Atte Muhonen, J. Mykkänen, A. Mäkelä, O. Mäkeläinen, Emil Mäki, A. Niemi, Kalle Niemi, Juho Niininen, Lauri Nurmiaho, Albin Parkkinen, Isak Penttala, Emil Raearo, Frans Rantanen, O. Reinikainen, Antti Rintala, Hannes Ryömä, Emil Sallila, Väinö Salmela, Hilda Seppälä, J. V. Seppälä, Miina Sillanpää, Väinö Tanner, Anna Tanskanen, J. Telèn, O. Toivonen, I. Tossavainen, Lydia Tuominen, Anton Typpö, E. Vahlsten, J. Vainio, E. Valkeisaho, K. Valta, Laina Vesterlund, K. H. Viik, N. Virtanen, J. Vuorinen ja Edv. Väre; yhteensä 98.

Ei äänestivät: Otto Andersson, Hj. E. Eklund, Jaakko Enqvist, Aug. Forsman, Siilas Haippo, A. Hautamäki, A. Hedman, Isak Heikka, Tuomas Heinonen, Lyyli Heinonen, Salomon Hellsten, Perttu Ikonen, Osk. Jalava, J. H. Karvonen, Ida Kantanen, M. V. Karvonen, Pekka Kemppi, Aatto Kinnunen, J. Kivilahti, Kaisu Korhonen, Ida Koski, T. N. Lahti, Alfr. Laine, Ivar Lassy, K. Lukkarinen, K. Luoto, M. Manninen, V. Meriläinen, Edv. Metsäranta, Ellen Mäkelin,

Pekka Niiranen, Eetu Paronen, O. Partanen, Eino Pekkala, Antti Perämäki, Fiina Pietikäinen, Hannes Pulkkinen, A. Raatikainen, S. J. Rahikainen, H. V. Rautio, M. Rosenberg, K. Salmi, Kauno Sevander, Elina Sillanpää, P. Strengell, Juuso Suominen, A. Taskinen, K. Toppinen, Lempi Tuomi, Arvi Turcka, Tapani Uski, K. A. Valtanen ja Sulo Vuolijoki; yhteensä 54.

Yksityiskohtaisen käsittelyn pohjaksi oli siten hyväksytty valiokunnan mietintö.

Yksityiskohtainen käsittely.

Yksityiskohtaiseen käsittelyyn ryhdyttäessä lausui

Ivar Lassy: Ei tietysti voi tulla kysymykseen meidän vasemmiston taholta mikään muutosehdotusten teko, mutta tässä keskustelussa voi kuitenkin jossakin määrin huomauttaa erinäisistä ristiriitaisuuksista ja onttouksista, joita mietinnössä esiintyy, ja tällainen merkillinen kohta on siinä lauseessa, joka alkaa „Tietoisena siitä, että se tässä taistelussa“ j.n.e. Puhutaan siitä, että luokkatietoisien köyhälistön vallankumouksellisen päämäärän saavuttamisen ehtona on kansan työtätekevän enemmistön kannatus. Minä en tiedä, mitä tällä tarkoitetaan. Ennen on aina sosialidemokraattiselta johtotalolta huomautettu, että sen pyrkimyksenä on koko kansan enemmistö, että siihen nojautuu sen politiikka. Tässä puhutaan ainoastaan työtätekevän kansan enemmistöstä. On siis jo niin paljon perädytty, että vasta silloin tulee kysymykseen sosialistinen politiikka, kun on työtä tekevän kansan enemmistön kannatus. Tämähän vie ohjelman kokonaan epämääräiseen tulevaisuuteen, eikä voi olla kysymystäkään minäänlaisesta ohjelman välittömästä toteuttamisesta.

K. H. Wiik: Tässä puhutaan kansan työtätekevän enemmistön kannatuksesta, mutta Lassy mainitsee nämä sanat toisessa järjestyksessä. Lukekaa oikein, niin asia on selvä.

Mietinnön perustelut päätettiin käydä lävitse kappale kappaleelta. Sellaisenaan hyväksyttiin kappaleet 1–6, mutta seitsemännen kappaleen viidenneltä riviltä päätettiin E. Lähteen ehdotuksesta, jota Bryggari kannatti poistaa sana „semmoisiin“ ja saman kappaleen kymmenenneltä riviltä alkava välilause: „samalla kun he käyttävät hyväkseen näitä porvariston keskuudessa ilmeneviä halkeamia vallatakseen työväestölle uusia etuja“. Kappale hyväksyttiin näillä muutoksilla, samoin hyväksyttiin 8:s kappale.

Perustelujen yhdeksännen kappaleen johdosta sukeutui laajempi keskustelu. Tällöin lausui

Ivar Lassy: Koska tässä kappaleessa esiintyy lause: „Tähän katsoen on vakavasti varottava sitä viimeaikoina Suomessa ilmennyttä kiihoitusta, joka tarkoittaa työväelle uskotella, että sen pitäisi vähemmistödiktatuurin

avulla koettaa toteuttaa sosialistinen päämääränsä, sekä sen mukaisesti järjestää toimintansa“, niin minä pyydän ilmoittaa, että sellaista mielipidettä, joka tällaista vähemmistödiktaturia kannattaa, ei ole koko tässä kokouksessa edustettuna. (Muuta kuin Lassy! Kyllä se poika vaihtaa nuttua joka päivä! Monta kertaa päivässä!)

Hj. E. Eklund ehdotti, että esillä olevan kappaleen se osa, joka alkaa „Tähän katsoen jep. sekä seuraava kappale, poistettaisiin mietinnöstä.

Kannattamattomana ehdotus raukesi.

Laajempi keskustelu syntyi mietinnön perustelujen hallitukseen menoa koskevan kohdan johdosta. Siitä lausui:

O. Leivo, vastustaen menettelytapavaliokunnan hyväksymää määränemmistöperiaatetta hallitukseen menokysymystä ratkaistaessa, katsoen sen vähemmistödiktaturiksi. Ehdotti kohdan poistamista perusteluista ja ponnesta.

T. Bryggari toivoi kokouksen poistavan mietinnön perusteluista hallitukseen menoa koskevan kohdan, pitäen sitä heikkona sekä asettui kannattamaan vastalauseen perusteluja tältä kohdalta.

E. Lähde: Suomen työväenluokka on tällä hetkellä yksimielinen siitä, ettei ministerisosialismi saata tulla kysymykseenkään. Ehdotti, että vastalauseensa hyväksyttäisiin.

A. Huotari ehdotti, ettei n. s. ministerisosialismia koskevaa perustelujen kohtaa hyväksyttäisi ennenkuin vastaava ponsi on käsitelty.

P. Leppänen tahtoi torjua väitteen, että tämän kohdan hyväksyminen johtaisi ministerisosialismiin, koska kysymyksessä on vain erityisen hätätilan vallitessa hallitukseen meno. Ministerisosialismi taas edellyttää, että sos. demokraatit ovat eduskuntaedustuksensa suhteessa myös hallituksessa edustettuina. Uskoi, ettei edellytettyä hallitukseen menon mahdollisuutta tule, joten päätös on vain varoiksi tehty, vailla käytännöllistä merkitystä. Ed. Leivon käsitystä määränemmistöä vastaan piti puhuja vanhoillisena. Puolsi mietinnön hyväksymistä.

J. F. Aalto: Valiokunnassa oli tarkoitus saada ponnet mahdollisimman tiukoiksi, ettei niitä voisi tulkita miten tahansa, ja että tehtäisiin periaatteellisesti kokonaan mahdottomaksi myöntyä antamaan miehiä hallitukseen. Sellainen on Ruotsin vasemmistososialistien kanta. Sitten vaadittava $\frac{2}{3}$ määränemmistö. Täällä on tätä kohtaa väitetty vähemmistödiktatuurin suosimiseksi. Mutta eilen täällä sama henkilö lausui, että tämä olisi porvarillinen kanta kun sosialistit taasen pyrkivät täydelliseen kansanvaltaan. Tämä asia on kuitenkin jonkunverran toinen. Hallitukseen meno on tahdottu tehdä niin vaikeaksi kuin mahdollista, sinne ei voi niin helposti mennä eikä joidenkuiden pienien etujen perusteella voida tulkita hätätilan olevan olemassa. Ja vaikea sinne on silloin päästä, kun täytyy olla $\frac{2}{3}$ hallitukseen menon takana. Mitä tulee nykyiseen tilanteeseen, niin asiaa koskevan ponnien lopussa, sen lauseen jälkeen, jossa hallitukseen meno myönnetään, selvästi luetaan, jos tarkastatte, että niin kauan kun meillä on valtiollisista syistä tuomittuja puoluetovereita vankilassa ja niin kauan kun meillä on porvarillisten luokkain aseellisia järjestöjä eikä hallitusmuodon takaamia edellytyksiä noudateta, ei sosialistien hallitukseen astuminen voi tulla kysymykseen. Nämä määräykset poistavat tykkäänään sen mahdollisuuden, jota täällä on tahdottu tuoda esille, että nytkin, jolloin Neuvosto-Venäjää Suomen sotahullujen taholta ärsytetään,

olisi milloin tahansa sosialisteilla tilaisuus astua hallitukseen estämään sotaa Venäjää vastaan tai rauhaa rakentamaan. Onko meillä nyt sellainen olotila, että ponnien edellisen osan mukaan sosialistit voisivat mennä hallitukseen. Meillä on valtiollisia vankeja y. m. Jos tätä nyt sanotaan ministerisocialismiksi, niin sanottakoon. Minä olen sitä mieltä, että jos porvaristo tyhjentää vankileirit valtiollisista vangeista ja suostuu hajoittamaan suojeluskunnat, että vaaraa silloin sosialistien hallitukseen menosta ei ole olemassa. Jos he saavat tuon aikaan, niin voidaan antaa poiskutsu, jos katsotaan, ettei heidän olonsa hallituksessa enää ole puolueelle tarpeellista. Nämä ovat sellaisia seikkoja, jotka tekevät, ettei ohjelmaa voi sanoa ministerisocialistiseksi ohjelmaksi.

Vastalauseen johdosta pyydän huomauttaa, että siinä ilmenee epäjohtonmukaisuutta, kun sanotaan, että jo kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän aikana voi tulla kysymykseen, jos siihen tarpeelliset edellytykset ovat olemassa, sosialidemokraattisen hallituksen muodostaminen. Siinä edellytetään, että jos kenties on pienikin enemmistö sosialisteilla eduskunnassa sekä meille suotuisia ulkoparlamentaarisiakin edellytyksiä, niin sosialistit voisivat muodostaa puhtaasti punaisen hallituksen? Minun mielestäni ei punaista hallitusta voida muodostaa vaikka olisi ulkoparlamentaarisiakin edellytyksiä, ennenkun vallankumous on tapahtunut. Jos parlamentissa on porvareita huomattava vähemmistö ja silloin muodostetaan sosialistinen hallitus, niin ei se hallitus voi hallita muuta kuin enemmistödiktatuurilla. Ei siltä varalta tarvitse olla mitään pontta. Kun kerran olemme päässeet siihen pisteeseen, että voimme asettaa puhtaasti sosialistisen hallituksen, eivät nämä ponnet merkitse mitään, ne ovat ulkopuolella. Tämän vuoksi on vastalause epäjohtonmukainen.

V. Huhta myönsi, että voisi sattua hätätilanteita, jolloin tulisi kysymykseen sosialistien hallitukseen meno, mutta vastusti kokonaan sitä tapaa, jolla kysymystä oli käsitelty perusteluissa. Yhtyi muuten Anni Huotarin ehdotukseen, että ponnesta päätettäisiin ensin.

O. Toivonen kannatti niinikään Huotarin ehdotusta.

Kun perusteluja koskevat puhevuorot nyt oli loppuun käytetty, ilmoitti puheenjohtaja, että ennen kun asiasta käydään päättämään, on ratkaistava Huotarin ehdotus, että vastaava ponsi hyväksyttäisiin ennen kun perustelujen käsillä olevasta kohdasta päätettäisiin.

Kokous hyväksyi Huotarin ehdotuksen.

Päätöksen johdosta esitti puheenjohtaja, että johdonmukaisuuden vuoksi ponnet käytäisiin lävitse alusta alkaen. Ehdotus hyväksyttiin.

Esitettyä ensimmäinen ponsi lausui

Ivar Lassy: On huomattava, että tässä on mietinnön ainoa kohta, jossa puhutaan valtiovallan valloittamisesta. En osaa suomea kyllin hyvin, voidakseni ratkaista, onko se sama asia kuin valtiollisen vallan valloittaminen. Kuvaavaa on, ettei tässä määritellä, mitä merkitsee valtiovallan voittaminen porvariensa käsistä. Pyydän sen vuoksi todeta, että mietintö ei määrittele, mitä valtiovallan voittaminen merkitsee, eikä siis tämän ohjelman pohjalla kellään ole mitään käsitystä siitä mihin pyri-

tään, mitä se valtiovalta on. Ohjelma häilyy kokonaan ilmassa. Valtiovallan valloittaminen on tämän sosialidemokraattisen puolueen tarkoitus ja päämäärä, mutta kenelläkään ei ole aavistusta siitä mitä se merkitsee. (On). Samalla pyydän huomauttaa, että tämä saa ponnien mukaan tapahtua ainoastaan muiden kapitalististen maiden työväen luokan kanssa. Siis kokous sanoo, ettei se tahdo olla missään tekemisissä niiden maiden työväen kanssa, joissa valta jo on köyhälistöllä.

Valiokunnan esittämässä muodossa hyväksyttiin äänestyksettä mietinnön ponnet 1–6. Seitsemännen kohdan johdosta lausui

Anton Kotonen: Pyytäisin kiinnittää huomiota esillä olevan seitsemän ponnien kolmanteen kohtaan, jossa lausutaan: „Niin kauan kun kansalaissodan johdosta valtiollisista rikoksista tuomittuja työväenluokan jäseniä on vankiloissa eikä työväki ole laillisten oikeuksiensa käytössä turvattu hallinnollista mielivaltaa vastaan, ei sosialidemokraattien astuminen hallitukseen voi tapahtua.“ Tämä määräys siis tietäisi sitä, että niin kauan kun esimerkiksi Vessley tai Kaljunen tai joku muu sellainen on vangittuna, sosialidemokraatit eivät voisi mennä hallitukseen, vaikka siten hallitukseen menon ehtoina olisi esim. kaikkien muiden vangittujen vapaksi päästäminen, puhumattakaan siitä, että tällainen määräys jo asiallisestikin minusta tuntuu lievimminkin sanoen kummalliselta, jotapaitsi se on muodollisestikin varsin epäilyttävä käydäkseen maan suurimman puolueen menettelytapaohjelmasta. Minä en, kun rehellinen ja johdomukainen ministerisosialisti olen, voi tietysti hyväksyä näin sidottuja määräyksiä hallitukseen menon ehdoksi, mutta tiedän, etten tässä kokouksessa voi ainakaan saada omaa kantaani läpitse enkä siis sitä yritäkään, mutta sen verran uskaltaisin toivoa, että tällainen sekä muodollisesti että asiallisesti aivan omituinen määräys toki poistettaisiin puolueen menettelytapaohjelmasta. Jos me katsomme muissa maissa ministerisosialismiin nähden tapahtunutta kehitystä, niin luulisi jokaisen asioita tuntevan olevan pakotetun itselleen ja muille tunnustamaan, että rehellisellä parlamenttaarisella pohjalla työskennelleet sosialidemokraattiset puolueet ovat yksi toisensa jälkeen päättyneet, jos sitä nimeä tahdotaan käyttää, ministerisosialismiin. Minä olen aivan äärimmäisten vasemmistolaisten ja bolshevikien kanssa siinä täysin yhtämieltä. Minä toistan sen, mitä Usko Sotamies Sosialistisessa Aikakauslehdessä olleissa kirjoituksissaan on sanonut, että sellainen sosialidemokratia, sellainen parlamenttarismi, joka ei vedä johtopäätöksiä loppuun saakka, on avuton akka myrskytuulella, se ei ole sitä eikä tätä. Joko olemme rehellisiä sosialidemokraatteja tai bolshevikkejä viimeisiä johtopäätöksiä myöten. Siinä välillä hiipiminen ei ajan pitkään vetele. Puoleen tai toiseen siinä on käännäyttävä. Minä huomautan, että näin on käynyt Ruotsissa, Tanskassa, Saksassa ja tulee nähtävästi pian käymään Italiassa. Belgiasta on edessäni uutinen, jossa sanotaan, että Belgian työväenpuolue on niin ja niin monella äänellä päättänyt ottaa osaa hallitukseen. Ohjelman vaatimukset ovat kaikki ennestään tunnettuja: äänioikeuden jatkuva kansanvaltaistuttaminen, ensimmäisen kamarin poistaminen tai kansanvaltaistuttaminen, kahdeksantuntinen työpäivä. Tästä näkyy, että Belgian työväenpuolue, siis Belgian, jossa kapitalistinen kehitys on kai vuosikymmeniä edellä meidän kehityksestä, astuu hallitukseen toteuttamaan noin pieniä vaatimuksia, vaatimuk-

sia, jotka meillä on aikoja sitten saatu läpiajetuksi. Minä en usko, että niin kauan kun meidän työväenpuolueemme on näissä asioissa vanhan hapatuksen läpätunkema, saataisiin mitään selvää ja johdonmukaista parlamentaarista ohjelmaa läpiajetuksi. Mutta kuten sanoin, minä sentään uskoisin, että tällainen epäsiikio kuin käsillä olevan seitsemännen ponsilauseelman kolmas momentti toki poistettaisiin.

Emil Mäki ehdotti, että 7:nä ponnin 3:een kohtaan vankiloissasanan jälkeen lisättäisiin 3 sanaa „ja vailla kansalaisoikeuksia“.

Anni Huotari ehdotti, että ponsien 7:s kohta muutettaisiin niin, että 1:sen mom. ensimmäinen lause hyväksyttäisiin sellaisenaan ja että toinen lause kuuluisi: „Tämmöisessä hätätilassa astukoon puolueen jäseniä hallitukseen määrättyjä tehtäviä suorittamaan, jos puolueäänestyksessä enemmistö sen hyväksyy tai puoluekokous niin päättää“; toinen ja kolmas mom. olisi poistettava.

Fr. Rantanen ehdotti, että 7:s kohta hyväksyttäisiin näin kuuluvaksi: Sosialidemokraattinen puolue ei luovuta edustajiaan hallitukseen ennen kuin puolueen edustajat muodostavat eduskunnassa enemmistön. Silloin voivat sosialidemokraatit muodostaa hallituksen eduskunnassa vallitsevien voimasuhteiden pohjalla.

K. H. Wiik: Toveri Kotosen äskeinen lausunto osoitti tavattoman selvästi, miten välttämätöntä on, että puolue tässä suhteessa pitää kiinni selvästä menettelytavasta. Muuten minä totean, että Lähteen ja menettelytapavaliokunnan kannan välillä ei ole periaatteellista eroa, vaan molemmissa ehdotuksissa vallitsee marxilaisen luokkataistelun henki. Ero on kai juuri siinä, että, niinkuin Lähde mainitsi, hän pelkää vastustajain saavan aiheita hyökätä puolueen kimppuun, jos valiokunnan mietintö hyväksyttäisiin, koska sitä voitaisiin hyvällä tahdolla tulkita väärin ja sillä tavalla viedä joukkoja harhaan. Tämä on siis oikeastaan sielutieteellinen näkökohta. Mitä tulee siihen ehdotukseen, että puoluekokous tai puolueäänestys ratkaisisi hallitukseen menokysymyksen, niin se on jyrkässä ristiriidassa koko tämän periaatteen kanssa, josta ponsissa on pidetty kiinni, sillä jos voidaan toimittaa puolueäänestys tai kutsua puoluekokous kokoon, niin silloin ei ole mitään hätätilaa olemassa, vaan säännölliset olot, joissa hallitukseenmeno ei voi tulla kysymykseen. Eräs toveri mainitsi, että jos syntyy sellainen hätätila, ettei puoluekokousta voida kutsua kokoon, niin silloin ei myöskään voi ajatella hallituksen asettamista tavallisella tavalla, vaan silloin tapahtuu jotakin tavatonta. Se tarkoittaa minun ymmärtääkseni sitä, että heidän pitäisi astua omalla riskillään hallitukseen, ja jos he onnistuvat, niin se on hyvä, jos eivät, niin heitä haukutaan. Juuri tällä tavalla ei saisi menetellä. Sillä tavoin meneteltiin vuonna 1917, mutta se on huono tapa. Muuten olen sitä mieltä, että tätä kysymystä ei olisi ollenkaan pitänyt ottaa esille. Heti kun kuulin, että puoluetoimikunta aikoo jotakin ehdottaa tästä asiasta, niin katsoin, että se on epäviisasta ja että puolue olisi voinut olla Oulun puoluekokouksen päätöksen varassa, joka tietää, että ilman puoluekokouksen suostumusta ei sosialidemokraatti voi astua hallitukseen. Minä en pidä luultavana, että syntyy semmoinen hätätila, josta on ollut puhetta. Kun kerran kysymys on otettu esille ja jos siitä jotakin on päätettävä, niin katson, että ainoa loogillinen ratkaisu on se, mikä sisältyy valiokunnan mietintöön. Mutta minä en myöskään tahdo vastustaa sen toveri Lähteen väitteen oikeudenmukaisuutta, että voisi syntyä hajaannusta, ja näin ollen olisi minusta viisainta olla mitään päättämättä asiasta.

V. Huhta kannatti Huotarin ehdotusta.

Hj. E. Eklund kiinnitti huomiota pöytäkirjan viimeiseen kohtaan, jota piti epäonnistuneena ehkä siitä syystä, ettei sitä ole voitu lainata Ruotsista. Hallinnollisena mielivaltaana piti myös Rl. 16:24, jonka nojalla on m. m. tämän kokouksen puheenjohtaja tuomittu.

V. Voionmaa ehdotti, että 7:n kohdan 3:s mom. muutettaisiin kuulumaan seuraavasti:

„Puoluekokous lausuu, että niinkauan kuin ei armahdusasiaa ole saatu pois päiväjärjestyksestä lopullisesti ratkaisemalla se myönteiseen suuntaan, ja niinkauan kuin maassa ylläpidetään ilmeistä luokka-aseistusta, puolue ei voi ottaa harkittavaksi kysymystä jäsentensä osanotosta hallitukseen.“

T. Bryggari lausui yhtyvänsä vastalauseeseen yksinomaan työväen luokkaetujen kannalta.

O. Leivo kannatti ed. Kotosen ehdotusta, koska se on johdonmukainen. Ei käsittänyt Rl. 16:24 §:n mukaan tuomitsemista hallinnolliseksi mielivallaksi, vaan luokkamielivallaksi. Vastusti edelleen määränemmistöä.

Pyydetty puheenvuorot oli loppuun käytetty ja keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Ryhdyttäessä tekemään päätöstä, hyväksyttiin ensinnä Voionmaan kolmanteen kohtaan tekemät muutosehdotukset; edelleen hylättiin suurella enemmistöllä Kotosen ehdotus kolmannen kohdan poistamisesta; äänestettäessä Huotarin ehdotuksen ja mietinnön välillä, sai Huotarin ehdotus 71 ääntä ja mietintö 53, joten Huotarin ehdotus ensimmäisen momentin sanamuodoksi oli tullut hyväksytyksi ja 7:n pöytäkirjan 2 ja 3 kohta poistetuksi; kun vielä suurella enemmistöllä oli hylätty Lähteen vastalause, oli puoluekokous päättänyt, että pöytäkirjan 7:s kohta kuuluu näin:

7:ksi. Sosialidemokraattinen puolue ei luovuta edustajiansa porvarilliseen hallitukseen muulloin kuin erityisen hätätilan vallitessa, kuten sotaa estämään, rauhaa rakentamaan ja estääkseen taantumusta, joka uhkaa synnyttää sodan tai poikkeuslakien kautta supistaa kansalaisoikeuksia ja estää työväen järjestötoimintaa. Tällaisessa hätätilassa astukoon puolueen jäseniä hallitukseen määrättyjä tehtäviä suorittamaan, jos puolueäänestyksessä enemmistö sen hyväksyy tai puoluekokouksessa niin päätetään.

Pöytäkirjan tarkastusvaliokunnan tehtäväksi jätettiin perustelujen muuttaminen tämän päätöksen kanssa yhdenmukaiseksi. Menettelytapavaliokunnan puolueen menettelytavasta laatiman mietinnön, edellä pöytäkirjan sivuilla 000, perustelujen 11:n kappaleen tulee siis kuulua:

„Katsoen siihen, että sosialidemokratia tarkoittaa koko porvarillisen yhteiskuntajärjestelmän lopettamista, johon pyrkimykseen ei yksikään porvarillinen puolue tai ryhmä voi yh-

tyä, ei sosialidemokratia voi tavallisissa oloissa toimia hallituksessa yhdessä porvarillisten kanssa. Kuitenkin voi sattua tapauksia, jolloin mustan taantumuksen voimien voittamiseksi saattaa käydä välttämättömäksi sosialidemokratian tilapäinen osanotto maan hallitukseen yhdessä niiden porvarillisten ryhmien kanssa, joiden edut niinkään vaativat taantumuksen voittamista. Tällöinen tilanne ilmeni esim. silloin, jos äärimmäisen oikeiston taholta uhkasi valtiokaappaus tai muu kansanvaltaa uhkaava hyökkäys, jolloin sosialidemokratiankin olisi pakko ottaa osaa sen torjumiseksi käytävän taistelun johtoon. Samaten voi sodan estämiseksi taikka rauhan rakentamiseksi, josta niinkään kansanvaltaisen kehityksen pelastaminen tai palauttaminen voi suuresti riippua, sosialidemokratia olla tilapäisesti hallituksessa edustettuna. Kuitenkin pitää puoluekokous tarpeellisena, että hallitukseen osanotto, milloin se tulisi kysymykseen, hyväksytään joko puolueäänessyksellä tai puoluekokouksessa.“

Yksimielisesti hyväksyttiin ponsien 8:s kohta.

S. Vuolijoki ehdotti, että 8:een ponsien tehtäisiin lisäys, että viimeisen ylimääräisen puoluekokouksen menettelytapapöytäkirjat julistetaan kumotuiksi. Tätä ehdotusta kannatettiin.

Suurella äänen enemmistöllä hylkäsi puoluekokous Vuolijoen ehdotuksen.

Asia julistettiin loppuun käsitellyksi.

Päätöstä vastaan jätettiin seuraavat vastalauseet:

Vastalause.

Sen johdosta, että puoluekokous, käsitellessään Menettelytapavaliokunnan menettelytapaa koskevaa mietintöä, hyväksyi 7:een kohtaan Anni Huotarin ehdotuksen, esitän eriävänä mielipiteenäni seuraavaa:

Menettelytapavaliokunta tähtäsi tämän kohdan n. s. ministerisosialismia vastaan, joten sosialidemokraattien meno hallitukseen saattaisi ainoastaan erinäisissä hätätiloissa tulla kysymykseen. Siksi siitä päättäminenkin oli jätettävä puoluevaltuuston ja sos.-dem. eduskuntaryhmän määränemmistöllä tehtäväksi. Mutta kun nyt siitä päättäminen jätettiin joko puolueäänestyksellä toimitettavaksi tai puoluekokouksen tehtäväksi, ei näiden tapojen käyttäminen sovi lainkaan todellisen hätätilan laatuun, vaan ainoastaan normaalioloihin. Tästä tietenkin saavat vastustajat aiheen väittää, ettei kysymys ole lainkaan mistään todellisesta hätätilasta, vaan ainoastaan ministerisosialismin peitetystä harrastamisesta, jota sillä ei tietenkään tarkoiteta. Ehkä juuri tämän aseman saamiseksi varten kaikki äärimmäiset vasemmistolaiset tämän Huotarin ehdotuksen puolesta äänestivätkin.

Paavo Leppänen.

Tähän vastalauseeseen yhtyivät Toivonen, Kotonen ja Huttunen.

Vastalause.

Tänään puoluekokouksen menettelytapakysymyksessä tekemä päätös on enimmän luokkataistelun tieltä poikkeava, minkä Suomen työväenpuolueen historia tuntee. Puolue on tällä päätöksellä nyt lopullisesti poikennut siltä polulta, jota Suomen työväki edustajainsa kautta on vuodesta 1906 alkaen selvästi ilmoittanut kulkeneensa.

Että Suomen koviakokeneelle työväenluokalla juuri tänään, Saksan imperialismiin Suomesta poistumisen vuosipäivänä, nämä häpeälliset menettelytapapponnet hyväksytään, ei ole suinkaan omansa asiaa kaunistamaan.

Ne 98 edustajaa, jotka tällä päätöksellä yrittävät pettää Suomen työväkeä pois sen tähän asti kulkemalta luokkataistelun tieltä, kantavat luonnollisesti päätöksestä edesvastuun.

Helsingissä 16 päivänä joulukuuta 1919.

Eino Pekkala.
A. Raatikainen.
Eliina Sillanpää.
A. Hautamäki.
J. Kivilahti.
J. Enqvist.
Antti Perämäki.
Iida Koski.
Alfr. Laine.
Kauno Sevander.
K. A. Valtanen.
Perttu Ikonen.
Pekka Niironen.

Sulo Vuolijoki.
K. Lukkarinen.
Lyyli Heinonen.
Tapani Uski.
Ellen Mäkelin.
Hj. E. Eklund.
A. Hedman.
Isak Heikka.
Maurits Fr. Rosenberg.
Eetu Paronen.
P. Kemppi.
Hannes Pulkkinen.
Lempi Tuomi.

E. V. Hallikainen.
Oskari Jalava.
Tuomas Heinonen.
J. Suominen.
F. Pietikäinen.
Ivar Lassy.
Ida Kantanen.
Aug. Forsman.
Torsten N. Lahti.
S. J. Rahikainen.
H. V. Rautio.
V. Meriläinen.
Kaisu Korhonen.

Puoluekokousedustajain ja puolueneuvoston jäsenten matka- ja päivärahat.

Esitettiin seuraava Raha-asiain valiokunnan mietintö n:o 1.

Puoluekokous on raha-asiainvaliokunnan tehtäväksi jättänyt ehdotuksen tekemisen puoluekokousedustajain matka- ja päivärahoista ja saa valiokunta asiaa käsiteltyään esittää seuraavaa:

Vuoden 1917 puoluekokousedustajille maksettiin päivärahaa 25 mk. matka- ja kokouspäiviltä ollen kansanedustajain edustajapalkkio silloin myöskin 25 mk. päivältä. Sen jälkeen ovat olosuhteet niin muuttuneet, että kansanedustajat, joiden palkkio nyttemmin on 60 mk. päivässä pitävät sanottua palkkiota riittämättömänä. Puoluekokousedustajain päivärahoja on näin ollen tuntuvasti korotettava.

Edelläolevan perusteella ehdottaa valiokunta puoluekokouksen päättäväksi:

että niille puoluekokousedustajille, jotka eivät ole puolueen vakinaisessa palveluksessa Helsingissä eikä kansanedustajina, maksetaan palkkiota matka- ja kokouspäiviltä 50 markkaa päivältä ja III luokan kyytimaksu rautatiellä sekä 1 mk. kilometriltä hevoskyydistä,

että niille puoluekokousedustajille, jotka ovat puolueen vakinaisessa palveluksessa Helsingissä tahi kansanedustajina, maksetaan palkkiota 25 mk. kokouspäivältä, sekä

että matka- ja päivärahat maksetaan piirittäin tehtävää kuittia vastaan puolueen rahastosta, jonne vaalipiirien tulee suorittaa kustannukset edustajalukunsa mukaan huhtikuun loppuun mennessä 1920.

Koska puolueeneuvoston jäsenien matka- ja päivärahat ja tilintarkastajan palkkio ovat puoluekokouksen määrättävät, ehdottaa valiokunta, että puolueeneuvoston jäsenille maksetaan palkkiota samojen perusteiden mukaan kuin puoluekokousedustajille ja tilintarkastajille laskun mukaan.

Helsingissä, 15 p:nä joulukuuta 1919.

Nikolai Virtanen.	A. Paasonen.	I. Kaarto.	Siiri Louhi.
T. Uski.	A. Typpö.	Väinö Salmela.	

Eriävä mielipide.

Koska pidämme valiokunnan ehdottamaa 50 mk. päivärahaa riittämättömänä, ehdotamme että puoluekokous korottaisi päivärahan ensimmäisessä ponnassa mainituille edustajille 60 markaksi päivältä.

I. Kaarto.

A. Paasonen.

O. Partanen kannatti vastalauseen hyväksymistä.

T. Tainio ehdotti, että kansanedustajien palkaksi määrättäisiin 10 mk. päivältä.

V. Vainio ehdotti, että kansanedustajille ei maksettaisi mitään.

K. Salmi kannatti 60 markan päivärahaa.

J. Niininen katsoi, että kyytirahaksi on 1 mk. kilom. riittämätön. Yhtyi vastalauseeseen.

O. Jalava kannatti Vainion ehdotusta.

Puoluekokous hyväksyi suurella äänten enemmisiöllä vastalauseen, mikäli se koski ensimmäistä ponna. Toisen ponnin tilalle hyväksyttiin Tainion ehdotus.

Puolueen tulo- ja menoarvio vuosille 1920–22.

Esitettiin Raha-asiainvaliokunnan mietintö n:o 2, koskeva puolueen tulo- ja menoarviota. Mietintö kuului:

Puoluetoimikunta on raha-asiainvaliokunnan käsiteltäväksi jättänyt ehdotuksensa puolueen tulo- ja menoarvioksi.

Sen lisäksi on valiokunnalle jätetty useita tehtyjä avustusanomuksia. Kun valiokunnalle on ilmoitettu, että avustusanomuksia tullaan vielä tekemään, mutta kun ehdotettua määrärahaa 21,000 markkaa ei voitane korot-

taa, ehdottaa valiokunta, että puoluekokous jättäisi avustuksien jakamisen vuosittain puolueneuvoston tehtäväksi.

Kuultuaan puolueen rahastonhoitajan antamat selvitykset saa valiokunta ehdottaa, että puoluekokous hyväksyisi seuraavan vuosittaisen tulo- ja menoarvion.

Tulot:

Puolueveroja	50,000: —
Voittoa kalentereista	100,000: —
" Kevättervehdyksestä	30,000: —
" Vappumerkeistä	51,000: —
" Yleiseltä kirjatililtä	20,000: —
Korkoa, osinkoja y.m. sekalaisia tuloja	10,000: —
	<hr/>
	Smk. 261,000: —

Menot:

Yleinen palkkatili	80,000: —
" kulunkitili	26,000: —
Luentokurssien avustamiseen	20,000: —
Oikeusavustuksiin	20,000: —
Puolueneuvoston kulut	12,000: —
Kansainvälisiin menoihin	15,000: —
Puolueneuvoston käytettäväksi avustuksien myöntämistä varten	21,000: —
Voitto-osuutta P.-toimik. Kevätterv. $\frac{1}{2}$ tulosta	15,000: —
" " Vappumerk. $\frac{1}{3}$ tulosta	17,000: —
" Ammattij. Vappumerk. $\frac{1}{3}$ "	17,000: —
Puoluetoimikunnalle käyttövaroja	15,000: —
Säästö	3,000: —
	<hr/>
	Smk. 261,000: —

Koska kuitenkin olosuhteet tänä kolmivuotiskautena saattavat suurestikin muuttua ehdottaa valiokunta, että Puolueneuvostolle myönnetään oikeus hyväksyä tulo- ja menoarvioon vuosittain tarpeellisia muutoksia.

Helsingissä, 15 p:nä joulukuuta 1919.

A. Typpö. T. Uski. Siiri Louhi. I. Kaarto.
A. Paasonen. Nikolai Virtanen. Väinö Salmela.

Puoluekokous hyväksyi mietinnön sellaisenaan.

A. Vatasen avustusanomus.

Esitettiin seuraava kirjelmä:

Kun allekirjoittanut vanhuuden ja väsymyksen heikontamana ei jaksakaan ansaita elämiseen tarvittavan suuruista palkkaa, ei silloinkaan jos onnistun vielä työtäkin saada, niin pyytäisin, että puoluekokous hyväksyisi minulle annettavaksi Smk. 200 kuukausittaisena avustuksena.

Kunnioituksella:

H:gissä 2. 12. 1919.

August Vatanen.

Anomuksen johdosta lausui Raha-asiainvaliokunta.

Raha-asiainvaliokunta on käsiteltyään tehtyä anomusta, päättänyt yksimielisesti ehdottaa, että kun Vatasella on vakinainen paikka, asia ei tällä kertaa anna aihetta suostua tehtyyn anomukseen vaan ehdottaa että puoluekokous vastaisuuteen nähdessä jättää avustuskysymyksen puoluekuvoston päätettäväksi.

Nikolai Virtanen
puheenjohtaja.

Armas Paasonen
sihteeri.

J. Suominen ehdotti, että Vataselle myönnettäisiin 100 markan suuruisen apuraha kuukaudessa, koska hänen Elannosta saamansa 600 mk. kuukaudessa on aivan riittämätön.

Kun useat puhujat olivat kannattaneet Suomisen ehdotusta, päätti puoluekokous suurella äänen enemmistöllä myöntää Vataselle avustusta 100 mk. kuukaudessa. Päätös astuu voimaan jouluk. 16 päivästä.

Kansainvälinen järjestäminen.

Esitettiin seuraava Menettelytapavaliokunnan mietintö kansainvälisestä järjestämisestä:

Tunnustaen, että kaikkien maiden köyhälistön tulee yhtyä yhteiseen rintamaan yhteistä vastustajaa kansainvälistä pääomaa vastaan, pyrkii Suomenkin sosialidemokraattinen puolue yhteistoimintaan muiden maiden luokkatoverien kanssa. Ennen kaikkea pitää se tärkeänä ylläpitää yhteyttä lännen suurten teollisuusmaiden työväen kanssa, koska tämä työväki luonnollisesti muodostaa kansainvälisen työväenliikkeen kantajoukon.

Sanottujen maiden valtiollisesti järjestynyt työväki kuuluu suurimmaksi osaksi toiseen Internationaleen. Tosin on tämän Internationalen toiminta maailmansodan aikana ollut lamassa ja useat sen aikaisemmat johtavat henkilöt ovat sodan aikana esiintyneet tavalla, joka ei voi tyydyttää luokkatietoista työväkeä. Mutta tyydytyksellä on samalla todettava, että juuri maailmansodan vaikutuksesta on syntynyt eri maiden työväenpuolueiden keskuudessa voimakas virtaus, joka itsetietoisesti pyrkii palauttamaan näiden puolueiden toiminnan selvän luokkataistelun tielle siellä missä siltä on poikettu. Tämä pyrkimys on toivottavasti yhä voimistuva sekä vaikuttava samaan suuntaan uudistavasti myös sen toisen Internationalen politiikkaan, johon nämä puolueet kuuluvat.

Tähän katsoen ja koska toinen Internationale nyt paraikaa on uudesti-syntymistilassa, joten ei voi vielä selvästi nähdä, minkälaiseksi sen toiminta on muodostuva, on suotavaa että puolueemme ainakin toistaiseksi pysyy jäsenenä tässä Internationalessa, johon myös erinäiset käytännölliset seikat kehoittavat kuulumaan. Vasta sen jälkeen kun on -- arvattavasti lähiaikoina -- pidetty toisen Internationalen ensimmäinen kongressi maailmansodan jälkeen, päättäköön puoluekuvosto, antavatko kongressissa tehdyt päätökset aihetta puolueen siitä eroamiseen.

Syvästi valitettava on se seikka, että kansainvälinen työväki tätä nykyä on periaatteellisten erimielisyyksien vuoksi erotettuna kahteen eri leiriin. Täytyy toivoa, että kansainvälisen tilanteen selvittyä nämä periaatteelliset vastakohdat eivät tule olemaan voittamattomia, vaan että uhraamatta mitään vallankumouksellisen sosialidemokratian periaatteista, voidaan yhdistää kansainvälisessä työväenliikkeessä esiintyvät eri ryhmät.

Tähän katsoen, ja jotta puolueemme jäsenet saisivat yleensä perusteellisia ja luotettavia tietoja kansainvälisen työväenliikkeen kehityksestä, on puoluetoimikunnan velvollisuus tarkoin seurata tätä liikettä sekä sanomalehdistömme kautta saattaa tekemänsä havainnot puolueen jäsenten tietoon.

Jos ryhdytään perustamaan semmoista uutta Internationalea, joka tarkoittaa yhdistää kaikki sosialistisella kannalla olevat työväenpuolueet, on puoluetoimikunnan, mainitun uuden Internationalen perustavaan kokoukseen lähettämiensä edustajain kautta sekä muulla tavoin hankittava perusteellisia tietoja kaikista asiaan kuuluvista seikoista ennenkaikkea siitä, onko mahdollisesti perustettavan Internationalen periaatteellinen kanta sopuisuudessa oman puolueemme kannan kanssa ja onko sillä toiveita yhdistää ainakin suurimman osan eri maiden työväenpuolueista. Tämän jälkeen puolueen puolueneuvosto, puoluetoimikunnan esityksestä, päättäköön, onko puolueen liityttävä tähän uuteen Internationaleen.

Näillä perusteilla ehdottaa Valiokunta puoluekokouksen päätettäväksi:

1) Suomen Sosialidemokraattinen Puolue pysyy toistaiseksi toiseen Internationaleen yhtyneenä. Senjälkeen kun sanotun Internationalen seuraava yleinen kongressi on pidetty ja täydelliset tiedot siinä tehdyistä päätöksistä on saatu, päättäköön puolueen puolueneuvosto antavatko nämä päätökset aiheita puolueen eroamiseen toisesta Internationalesta.

2) Puoluetoimikunnan on tarkoin seurattava kansainvälisen työväenliikkeen kehitystä ja saatettava tekemänsä havainnot puolueen jäsenten tietoon.

3) Jos suunnitellaan perustettavaksi uutta Internationalea, joka tarkoittaa yhdistää kaikki sosialistisella kannalla olevat työväenpuolueet, kiinnittäköön puoluetoimikunta asiaan erityistä huomiota ja esittäköön tarpeellisen selvityksen saatuaan asian puolueen puolueneuvostolle, joka, ottaen huomioon niin hyvin asian periaatteelliset kuin sen käytännölliset puolet, päättää, liittyykö puolue jäseneksi tähän uuteen Internationaleen.

Helsingissä, 15 päivänä joulukuuta 1919.

V. Tanner.	Edv. Helle.	P. Leppänen.	K. H. Wiik.
L. Nurmiaho.	J. F. Aalto.	O. Toivonen.	E. V. Lähde.
Anni Huotari.			

Keskustelussa mietinnön johdosta

J. Suominen kiinnitti huomiota ensimmäisessä ponnassa tehtyyn ehdotukseen II:ssa Internationalessa pysymisestä, vaikka puhujain enemmistö evästyskeskustelussa oli ollut eroamisen kannalla. Ehdotti, että puolue eroaisi II:sta Internationalesta.

J. Enqvist kummasteli valiokunnan ehdotusta ja kannatti Suomisen ehdotusta.

A. Turkka esiintoi valitsijainsa mielipiteen, että puolueen on erottava toisesta Internationalesta, mutta johonkin uuteen internationaleen yhtymi-

nen jätettäköön puolueäänestyksellä päätettäväksi. Puolueäänestys toimitettakoon viimeistään helmikuulla.

E. Pekkala ehdotti, että puolue liittyisi kolmanteen Internationaaleen.

O. Jalava kannatti Suomisen ehdotusta.

E. Lähde puolusteli valiokunnan mietintöä.

J. F. Aalto huomautti ponsilausemaan sisältyvästä ehdosta ja kannatti siinä ominaisuudessa mietintöä.

S. Vuolijoki piti selvänä, että tällainen puolue kyllä pysyy toisessa Internationaaleissa, mutta kannatti sentään Pekkalan ehdotusta.

Hj. E. Eklund kannatti liittymistä III:een Internationaaleen.

Ryhdyttäessä tekemään päätöstä, ilmoitti puheenjohtaja, että Turkan ehdotus kannattamattomana raukee; suurella äänen enemmistöllä hylättiin sitten Suomisen ehdotus, jonka jälkeen äänestettiin valiokunnan mietinnön ja Pekkalan ehdotuksen välillä. Kun oli vaadittu nimenhuutoäänestystä, ilmoitti puheenjohtaja, että mietintö on *jaa*, Pekkalan ehdotus *ei*.

Äänestyksessä vastasivat *jaa*: J. F. Aalto, Fanny Ahlfors, Hj. Ahlfors, Aug. Aho, Heikki Alkanen, V. Annala, Hj. Eklund, Lyyli Eronen, Herman Eskeli, Mimmi Haapasalo, Hanna Hakala, M. Hakkarainen, Väinö Hakkila, Toivo Halonen, K. Harvala, Edv. Helle, S. Hellsten, J. Helmisaari, Hilda Herrala, Juho Holm, J. P. Holopainen, V. Huhta, Anni Huotari, Emil Hurri, Evert Huttunen, Oskari Härmä, P. Hätinen, Aug. Julkunen, Laina Järvinen, I. Kaarto, J. Kananen, V. Kanto, Kusti Kaukovaara, Aarnet Kauppinen, Aatto Kinnunen, Hilma Koivulahti-Lehto, A. Koljonen, Manu Kontula, Albin Koponen, Vilho Korhonen, V. Laakkonen, Hilma Laine, Manu Lammi, Matti Laukkonen, Kalle Lehtinen, Toivo Lehto, Aino Lehtokoski, Osk. Leivo, P. Leppänen, P. A. Leskinen, Elias Loikala, S. Louhelainen, E. Lähde, Otto Marttila, Pekka Meriläinen, Frans Mustasilta, Atte Muhonen, J. Mykkänen, A. Mäkelä, O. Mäkeläinen, Emil Mäki, Juho Niininen, Lauri Nurmiäho, A. Paasonen, Albin Parkkinen, Isak Penttala, Emil Raearo, Frans Rantanen, O. Reinikainen, Antti J. Rintala, Hannes Ryömä, Emil Sallila, Väinö Salmela, Hilda Seppälä, J. V. Seppälä, Miina Sillanpää, Väinö Tanner, Anna Tanskanen, Johan Telén, Otto Toivonen, I. Tossavainen, Lydia Tuominen, Edv. Vahlsten, Janne Vainio, Evert Valkeisaho, K. Valta, Laina Vesterlund, K. H. Viik, Nikolai Virtanen, Väinö Voionmaa ja J. Vuorinen, yhteensä 91.

Ei äänestivät: Hj. E. Eklund, Jaakko Enqvist, E. Hallikainen, Isak Heikka, V. Heimonen, Tuomas Heinonen, Lyyli

Heinonen, Oskari Jalava, M. V. Karvonen, Pekka Kemppi, J. Kivilahti, Ida Koski, Ivar Lassy, K. Lukkarinen, K. Luoto, Matti Manninen, Ellen Mäkelin, Eino Pekkala, Antti Perämäki, A. Raatikainen, H. V. Rautio, Kauno Sevander, Eliina Sillanpää, P. Strengell, Juuso Suominen, K. A. Valtanen ja Sulo Vuolijoki, yhteensä 27.

Menettelytapavaliokunnan mietintö oli tullut hyväksytyksi.

Puoluelehdet.

Esitettiin Sanomalehti- ja valistusvaliokunnan mietintö N:o 4, koskeva puoluelehtiä. Mietintö kuului:

Päätöksellä 14 p:ltä joulukuuta antoi Puoluekokous Sanomalehti- ja valistusvaliokunnalle tehtäväksi antaa lausuntonsa kokouksen ohjelman N:o 7 kohdalla olevan kysymyksen johdosta, mikä koskee puoluelehtiä.

Käsiteltyään tämän asian saa valiokunta lausua seuraavaa:

Mitä ensin puolueen pää-äänenkannattajaan, „Suomen Sosialidemokraattiin“ tulee, josta puoluetoimikunta ei ole antanut lausuntoa, mutta jota eräät puhujat lähetekeskustelussa ovat ankarasti arvostelleet, on lehti arvosteluun nähden toisessa asemassa kuin muut puoluelehdet. Puoluetoimikunnalle kuuluu nyt jo velvollisuus valvoa lehden toimintaa ja on se siis edesvastuussa lehden toiminnasta. Mitä lehden tähänastiseen toimintaan tulee, on valiokunta sitä mieltä, että lehti on noudattanut edellisten puoluekokousten päätöksiä ja että sen toiminta on ollut yhdenmukainen puolueen oman toiminnan kanssa, mutta koska evästyskeskustelussa on tuotu esiin, että lehdessä ei ole annettu tilaa eräille arvostelulle, sosialidemokratian pohjalla liikkuville kirjoituksille, on valiokunta sitä mieltä, että tällaista olisi vastaisuudessa vältettävä. Mitä lehden tulevaan kantaan ja toimintaan tulee, on sen tietystikin oltava sopuisuudessa tämän kokouksen päätösten kanssa, mutta koska kysymys siis on läheisessä yhteydessä menettelytapakysymyksen kanssa, ei Sanomalehti- ja valistusvaliokunta ole tahtonut lausua asiassa muuta kuin sen toivomuksen, että puolueen pää-äänenkannattajaa päätettäisiin pitää nyt valittavan puoluetoimikunnan erikoisen valvonnan alaisena.

Sen selostuksen mukaan, mikä puoluetoimikunnan alustuksessa esiintuodaan ja mikä nojautuu „Työläisen“ selostukseen, olisi tämän lehden kustannusyhtiön — Oy. Kirjapaino Ab. — yhtiökokouksessa 16 p:nä marraskuuta 1919 vaadittu, että lehden olisi lakattava olemasta sos.-dem. puoluelehti ja että sen kanta olisi muutettava jyrkän luokkataistelun kannalle ja tarkoin seurattava köyhälistön vallankumousliikettä“ sekä vielä hytätty eräs päätökseen tehty lisäehdotus: „noudattaen sos.-dem. puolueen periaatteita ja menettelytapoja“. Koska kuitenkin lähetekeskustelussa on esiin tuotu hyvin eriäviä mielipiteitä ylläolevasta selostuksesta on niin ollen perin vaikeata saada selväksi, mitä mainitussa kokouksessa todella on päätetty ja mitä päätöksellä on tarkoitettu; koska sen lisäksi Vaasan läänin eteläisen ja pohjoisen vaalipiirin piirikokoukset

eivät vielä ole olleet tilaisuudessa lausumaan mielipidettään asiasta ja koska lehti ei ainakaan tähän mennessä ole poikennut pois sosialidemokraattisista periaatteista ja sitä paitsi ensi vuoden alusta alkaa ilmestyä uudella nimellä, ei valiokunta voi puoltaa puolue-toimikunnan tekemää ehdotusta, että „Työläiseltä“ peruutettaisiin puoluelehden oikeudet, vaan ehdottaa sen sijaan kokouksen päätettäväksi seuraavaa:

Puoluekokous velvoittaa puolue-toimikunnan tarkoin valvomaan „Työläisen“ toimintaa ja jos se huomaa, että lehti poikkeaa sosialidemokraattisista periaatteista, ilmoittamaan siitä Puolueneuvostolle, jolla sääntöjen mukaan on oikeus ryhtyä asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Mitä muihin puoluelehtiin tulee, ei niitä vastaan puolue-toimikunnan alustuksessa eikä lähetekeskustelussakaan ole lausuttu vakavampia muistutuksia. Sama on asian laita niihin lehtiin nähden, jotka Puolueneuvosto väliaikaisesti hyväksyi tai jotka Puolueneuvoston kokouksen jälkeen ovat puoluelehdiksi ilmoittautuneet. Niihin nähden ehdottaa Sanomalehti- ja valistusvaliokunta hyväksyttäväksi puolue-toimikunnan laatiman ponnin.

Paitsi Puolueneuvoston väliaikaisesti hyväksymiä puoluelehtiä Kansan Sana Tampereella, Demokraatti Turussa, Työn Voima Jyväskylässä, Hämeen Kansa Hämeenlinnassa, Kansan Voima Sortavalassa, ja Folkbladet Vaasassa hyväksytään puoluelehdiksi myöskin sitä pyytäneet Työn Oikeus Kotkassa, Pohjan Kansa Oulussa, Vapaus Mikkelissä ja Uusi Aika Porissa.

Koska Sos.-dem. Nuorisoliitto viime liittokokouksessa on päättänyt kokonaan eristäytyä Sos.-dem. puolueesta ja sen toimikunta on antanut liiton pää-äänenkannattajaa Työläisnuorisoa kustantavalle yhtiölle määräyksen, että tehty anomus saada Työläisnuoriso puoluelehdiksi on peruutettava, ehdottaa valiokunta, että, vaikkapa tuo peruutus ei tähän mennessä vielä ole saapunutkaan puolue-toimikunnalle,

kysymys tehdyn anomuksen hyväksymisestä, hylkäämisestä tai jättämisestä riippumaan siitä, „asettuuko lehti puhtaasti sosialidemokraattiselle kannalle ja ilmoittaako se noudattavansa sos.-dem. puolueen ohjelmaa ja päätöksiä“ saisi raueta.

Koska lopuksi selvän ja yhtenäisen menettelytavan saavuttaminen ja puoluekurin säilyttäminen valiokunnan mielestä on välttämätöntä, ehdottaa valiokunta Puoluekokouksen hyväksyttäväksi seuraavan puolue-toimikunnan ehdottaman ponnin:

sosialidemokraattiset yhdistykset ja järjestöt eivät saa kannattaa eivätkä suosia puoluetta vastustavia ja vahingoittavia sanomalehtiä. Jos jossakin vaalipiirissä ei ole sosialidemokraattista puoluelehteä, niin on piirissä toimivien järjestöjen otettava ilmoitus- ja tiedonantolehdekseen joku siihen tarkoitukseen sopiva puoluelehti, kunnes saavat piiriinsä oman puoluelehden.

Helsingissä 15 p:nä joulukuun 1919.

V. Annala. Hannes Pulkkinen. Vihtori Huhta. Eemeli Mäki.
Hj. Eklund. Hannes Ryömä. Miina Sillanpää.

Keskustelussa

O. Jalava väitti „Sosialidemokraatin“ sävyn ja toimitustavan herättäneen paheksumista sellaistenkin keskuudessa, jotka eivät ole joutuneet lehden hyökkäysten alaisiksi, sekä väitti vääristelyn olevan lehdessä tavallista.

Mietinnön 3 ensimmäistä pontta hyväksyttiin sellaisenaan. Viimeisen ponnien johdosta *J. Enqvist* ehdotti, että ponnesta poistettaisiin ensimmäinen lause.

J. Suominen kannatti Enqvistin ehdotusta, koska järjestösäännöissä jo on siitä määräys.

Hannes Ryömä ositti, että ponnessa olevat määräykset ovat selvyyden vuoksi tarpeen.

Valiokunnan mietintö hyväksyttiin sellaisenaan suurella enemmistöllä.

Toimittaja K. Luodon eroittaminen puolueesta.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö toimittaja K. Luodon puolueesta eroittamisesta. Se kuului:

Puoluekokouksessa on puoluesihteri T. Tainio esittänyt vaatimuksen, että „Savon Kansan“ päätoimittaja K. Luoto erotettaisiin puolueesta hänen puoluetta vahingoittavan toimintansa vuoksi. Puoluekokous on lähettänyt tämän asian Menettelytapavaliokunnan valmisteltavaksi. Asiaa käsiteltyään ja tutustuttuaan asiassa esitettyyn aineistoon Valiokunta saa esittää seuraavaa:

K. Luodon toiminta „Savon Kansan“ päätoimittajana.

Perehtyäkseen tähän puoleen K. Luodon toiminnassa on Valiokunta tutustunut „Savon Kansan“ numeroihin viime heinäkuun alusta alkaen, jota vastoin aikaisemmat numerot on sivuutettu. Tällöin on Valiokunta havainnut, että lehti on järjestelmällisesti sisältänyt kirjoituksia, joiden ei voi katsoa olevan sosialidemokraattisia, vaan jotka ajavat sosialidemokratian tuomitsemia menettelytapoja. Kun on mahdotonta saattaa puoluekokouksen edustajain tietoon kaikkea mitä lehdessä pitkin matkaa on kirjoitettu, on Valiokunta tämän mietinnön liitteeseen ottanut otteita neljästä lehden suunnalle tunnusmerkillisestä kirjoituksesta.

Näistä kirjoituksista selviää, että lehti halveksuu „saksalaista sosialidemokraattista yhteiskuntaoppia“, hylkää siis Marxin, Engelsin ja Kautskyn esittämät teoriat ja menettelytavat. Se katsoo sosialidemokratian jo aikansa eläneeksi ja olevan korvattava uudella opilla, jota se kutsuu sosialismiksi, mutta joka ei ole muuta kuin uusaikaista venäläistä kommunismia. Sosialidemokratia on sen mielestä reformismia, porvariliisuutta, joka ajaa vain porvarillisia uudistuksia, ei mitään muuta. Sosialidemokratialla ja sosialismilla ei lehden mukaan ole mitään tekemistä toistensa kanssa, niin kuin ilmeistä onkin, jos käsittää sosialismin siinä mielessä kuin lehti sen tekee. Tämän vuoksi lehti ajaakin puolueen kahtia, jopa kolmeenkin osaan jakaantumista.

Suhtautumisessaan puoluejärjestöihin osoittaa lehti niiden rajatonta halveksumista. Yhteinen puoluejohto on vain „helsinkiläistä diktaturia“. Oman piirijärjestön päätökset ovat tyhjää ilmaa, jota ei edes lehden palstoilla selosteta. Lehti harrastaa „itseääräämisoikeutta kaikkialla ja ennen kaikkea työväen omassa keskuudessa“. Se „ei tunnusta mitään muuta valtaa eikä kontrollia yläpuolellaan kuin lehteä lukevan ja kannattavan työväestön tahdon ja toivomukset“.

Lehti ei ole siis sosialidemokraattinen sisällöltään eikä hengeltään. Se ei myöskään tunnusta puoluekuria, vaan harrastaa anarkiaa tässä suhteessa. Tämmöinen lehti ei voi olla Suomen sosialidemokraattisen puolueen äänenkannattaja eikä se ole siksi edes pyrkinytkään.

Lehden päätoimittajana on K. Luoto vastuunalainen lehdessä julaisuista kirjoituksista, vaikkakaan ne eivät ehkä kaikki olisi hänen laatimiaan. Syytökset lehden sisältöä vastaan ovat siis samalla syytöksiä sen päätoimittajaa vastaan. On selvää, ettei tämmöinen henkilö voi kuulua sosialidemokraattiseen puolueeseen.

K. Luodon entisyys.

Edelläoleva on jo riittävä osoittamaan, ettei K. Luodon paikka ole sosialidemokraattisessa puolueessa. Tämän lisäksi on syytä muistuttaa mieliin eräitä K. Luodon aikaisemmassa toiminnassa sattuneita tapahtumia, jotka osoittavat, ettei hän personallisilta ominaisuuksiltaan ole henkilö, joka voisi nauttia arvontoa.

Tässä suhteessa on valiokunta saanut seuraavia tietoja:

Vuosina 1906–7 näytteli Luoto suurta osaa punakaartien toiminnassa. Kun silloisen puoluetoimikunnan toimesta ryhdyttiin tarkastamaan punakaartin tilejä, havaittiin, että niissä oli yli kymmentuhannen markan vajaus, joka selitettiin Luodon syyksi. Puoluetoimikunta silloin esitti punakaartille vaatimuksen, että Luoto on eroitettava punakaartista, mikä tapahtuikin. Tämän jälkeen ryhtyi Luoto perustelemaan ympäri maata erinäisiä rosvokoplia, joiden tarkoituksena ilmoitettiin olevan edistää vallankumousta, mutta joiden tehtävänä oli hankkia rahallisia etuja. Tässä tarkoituksessa lähetettiin Luodon ja eräiden hänen läheisimpiensä toimesta kiertokirjeitä, joissa kehoitettiin muodostamaan 10-henkisiä järjestöjä, joiden piti hankkia käsiinsä rahoja, aseita j.n.e. Tämmöisiä joukkueita muodostuikin useampia ja suuri määrä ryöstöjä suoritettiin niiden toimesta vuosina 1906 ja 1907. Näistä ryöstöistä saadut varat käytettiin näiden koptien omaksi hyväksi ylelliseen elämään.

Tämä antoi aiheita silloiselle puoluetoimikunnalle käydä kovin käsin asiaan käsiksi. Se ryhtyi taisteluun näitä rosvokoplia vastaan, varoittaen antamissaan julistuksissa niiden toiminnasta. Tällöin kertyi m.m. Luotoa vastaan suuri todistusainehisto. Kotkan puoluekokous hyväksyi asiassa puoluetoimikunnan menettelyn.

Näiden tapahtumien johdosta siirtyi Luoto ulkomaille, oleskellen sen jälkeen Saksassa, Sveitsissä ja Ranskassa.

Maailmansodan aikana on Luodolla ollut sangen kirjava toiminta. Heti sodan alettua palkkautui hän vuonna 1914 Favorin-nimisenä Saksan meristaabin palvelukseen vakoojaksi Suomea varten. Tässä ominaisuudessaan hän matkusteli eri kertoja Suomessa erikoisissa tehtävissä. Tällöin hän joutui 17 päivänä joulukuuta 1914 Raumalla santarmiston käsiin epäiltynä saksalaisena vakoojana. Santarmiston toimittamassa kuulustelussa ilmoitti hän olevansa kauppamatkustajan tehtävissä. Hänet vapautettiin sen jälkeen kun hän oli antautunut venäläisen santarmiston vakoojaksi ja ottanut tehtäväkseen lähteä Saksaan sen asioilla. Tästä saivat ulkomaille oleskelevat suomalaiset tiedon ja varoittivat Saksan meristaabia hänen suhteensa. Tästä varoituksesta huolimatta hänet kuitenkin vielä lähetettiin Suomeen semmoisissa asioissa, joihin hän molempien sotaikäyvien valtojen vakoojana hyvin soveltui. Takaisin tultuaan hänet vangittiin ja suljettiin Moabitin vankilaan Berlinissä, mistä hän kirjoitteli suurelle yleis-

esikunnalle vapautuspyyntöjä, lupautuen vapaaksi päästessään vapauttaa Saksan armeijan siitä häpeästä ja liasta, jonka muut suomalaiset olivat siihen mukanaan tuoneet. Hänet vapautettiin kuitenkin vasta sodan päätyttyä.

Tämän jälkeen Luoto palasi kotimaahan käyden ensitöikseen Helsingin etsivässä osastossa etsimässä suojaa, jotta häntä ei vangittaisi punakaartilaisena ja vakuuttaen, ettei hän hyväksynyt täällä toimeenpantua kapinaa. Saavuttaakseen luottamusta piti hän esitelmän Ylioppilastalolla, tuomiten siinä ankarasti kapinan ja kehuen „valkoisuuttaan“.

Luodon ansioluettelo on vielä lisättävä, että hän erinäisiä kertoja on joutunut tuomioistuinten kanssa tekemisiin epäilyttävistä teoista

Vuosina 1897—98 oli Luoto, jonka nimi silloin oli Kaunikki, Helsingin raastuvanoikeudessa syytteessä osallisuudesta lapsenmurhaan ja tuomittiin siitä 3 kuukauden vankeusrangaistukseen. Tämän jälkeen hän muutti nimensä.

Vuonna 1907 teki eräs naiskirjapainotyöläinen itsemurhan Luodon viettelemänä. Tästä oli Luoto syytteessä.

Vuosina 1906—07 oli vireillä useita oikeusjuttuja Luotoa vastaan murhasta y. m. Muista hänen onnistui todistusten puutteessa vapautua, paitsi että hänet Senaatin päätöksellä v. 1909 tuomittiin 4 kuukauden 10 päivän vankeusrangaistukseen vaikean ruumiinvamman tuottamuksesta.

Edelläoleva ansioluettelo osoittaa, että Kaarlo Luoto on kansainvälinen lurjus, joka ei ansaitse luottamusta kunniallisten ihmisten keskuudessa, kaikkein vähimmän sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä.

Edelläolevan perusteella Valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päättäväksi,

että „Savon Kansan“ päätoimittaja K. Luoto eroitettaisiin puolueesta hänen tässä ominaisuudessaan harjoittamansa puoluetta vahingoittavan toimintansa vuoksi.

Asiaa valiokuntaan lähetettäessä kiinnitettiin keskustelussa huomiota myöskin siihen, että puoluesihteri Tainio on suositellut Luotoa Kuopioon sanomalehden toimittajaksi, sekä ettei Puoluetoimikunta ole eroittanut näin erikoisia ansioita kerännyttä henkilöä puolueesta tai ainakin vaatinut häntä poistettavaksi puoluekokouksen osanottajien luettelosta.

Asian yksityiskohtiin perehdyttyään Valiokunta ei voi olla toteamatta, että Tainio, joka suosituksen antaessaan ei tosin vielä ollut puoluesihterin toimessa, on menetellyt harkitsemattomasti puoltaessaan Luotoa työväenlehden toimittajaksi.

Puoluetoimikuntaan nähden olisi ollut suotavaa, että se olisi osoittanut päättäväisempää esiintymistä Luotoa vastaan, ryhtymällä jo aikaisemmin toimenpiteisiin saadakseen hänet eroitetuksi, vaikkakaan se ei puoluesääntöjen mukaan ole itse oikeutettu ketään puolueesta eroittamaan, sekä estääkseen häntä ottamasta osaa tähän puoluekokoukseen, jonka hän läsnäolollaan on häpäissyt. Vastaisuuteen nähden on toivottavaa, ettei tällainen enää voisi tulla kysymykseen.

Helsingissä, 15 päivänä joulukuuta 1919.

V. Tanner.	Edv. Helle.	P. Leppänen.	K. H. Viik.
L. Nurmiaho.	J. F. Aalto.	O. Toivonen.	E. V. Lähde.
Anni Huotari.			

Mietintöön oli myöskin liitetty

Otteita eräistä „Savon Kansan“ kirjoituksista.

Lehden n:o 66 19 päivältä heinäkuuta. Artikkelit „Savon Kansan“ itsenäinen suunta.

Eräs porvarilehti on kauhistuksen vallassa sanonut, että „Savon Kansa“ on rintoihinsa lyöden kehunut olevansa riippumaton ja ainoa laatuansa maamme työväenlehtien joukossa. Niinpä niin: me lyömme todella rintoihimme sanoessamme, että emme tunnusta mitään muuta valtaa emmekä „kontrollia“ yläpuolellamme, paitsi lehteämme lukevan ja kannattavan työväestön tahdon ja toivomukset.

Mitä maksaa salata tunnettuja tosiasioita. Laajoissa työläispiireissä niin hyvin meillä Savossa kuin Helsingissä ja muualla Suomessa on vallalla ajatus uuden itsenäisen työväenpuolueen perustamisesta maassamme. Tämä ajatus on syntynyt itsestään ja tullut väkisinkin julkisuuteen toimittukselle lähetetyissä kirjeissä niin hyvin „Savon Kansassa“ kuin muissakin työväen lehdissä. Julkaisimme joku aika sitten erään lähettäjän kirjoituksen, jossa piiritoimikunnan nimessä työväenjärjestöille lähetetyn kirjelmän johdosta sanotaan m. m.:

„Mutta minä niiden työväenjärjestöjen puolesta, jotka eivät hyväksy moista menettelyä „johdon“ taholta, olisin valmis kehoittamaan ostamaan „Savon Kansan“ osakkeita järjestöjen nimeen niin paljon kuin mahdollista, vähääkään piittaamatta piirijärjestöjen kiellosta. Siten edistäisimme ainoalla tavalla asiaa, joka on meidän jokaisen sydämellä, nim. jouduttaisimme osaltamme uuden todellisen työväenpuolueen perustamista.“

Samoin Tampereella ilmestyvässä „Kansan Sana“ lehdessä kirjoittaa eräs lähettäjä:

„Maamme sosialidemokraattinen puolue näkyy joutuneen siihen tilaan, että jollei mitään ihmettä tapahdu, sen on piakkoin jakaannuttava kahtia. Oikeaan sivustaan jäänee nykyisen ryhmän kannattajat, jotka keskustan kanssa yhdessä tulevat muodostamaan maan hallituksen ja siis hallituspuolueen. Vasempaan sivustaan jäänevät ne sosialidemokraattimme, jotka edelleen pitävät kiinni vanhoista marxilaisista luokkataisteluperiaatteista. Vanha sosialidemokraattinen puolueemme on tehnyt tehtävänsä. Vallankumouksen kukistumista seuranneet uudet olot vaativat puolueuudostusten uudistamista myöskin työväenluokan keskuudessa.“

Ei „Savon Kansa“ ole lietsonut tämän ajatuksen esille tulemista, mutta me kannatamme joka tapauksessa itsemääräämisoikeutta kaikkialla ja ennen kaikkea työväen omassa keskuudessa. Me emme hyväksy mitään helsinkiläistä puoluediktatuuria, varsinkin kun se on luokkatietoiselle työväestölle tunnetusti vieraissa käsissä. On tunnettua, että ammattijärjestöt ovat monella taholla lakanneet suorittamasta puolueveroja ja siten tosiasiallisesti pyrkivät irti helsinkiläisestä puoluejohdosta. „Hajottavat voimat“ ovat puolueessa siis jokseenkin voimakkaat ja ne ovat esiintyneet työväen ja työväenjärjestöjen omasta tahdosta, ilman, että siinä on tarvittu mitään kiihoitusta jonkun lehden puolelta.

Tämä on asian ydin. Peruskysymys on se, onko meidän edelleen pidettävä koossa puoluetta, jonka oikeisto on vasemmistosta yhtä kaukana kuin itä on lännestä, onko edelleen kytkettävä yhteen saman johdon alle aineksia, jotka sekä ohjelmaan että menettelytapaan nähden ovat täsmälleen vastakkaisia mielipiteiltään? Tällä kertaa on johdossa oikeistolaisia, jotka aikaisemmin olivat pakosta kaikesta toiminnasta syrjäytettyjä. Nyt

ovat taas vasemmistolaiset vuorostaan aivan syrjässä ja estettynä toimimasta. Jos puolue ei jakaudu kahtia ensi syksyyn mennessä, käy todennäköisesti niin, että puoluekokouksessa valitaan uusi, selvästi vasemmistolainen puoluejohto ja oikeistolaiset saavat taas vuorostaan maistaa sitä asemaa, jossa vasemmistolaiset nyt ovat.

Kaikissa muissa maissa poikkeuksetta on useampia työväenpuolueita. Se on oikein ja se on ainoa järkevä olotila. Meidän sosialidemokraattinen puolueemme on luonnottomuus. Siinä sortaa toinen suunta aina toistaan.

On tietysti luonnollista, ettei Siltasaari antaudu hevillä „Virallinen” mielenilmaisu „Savon Kansan” ajamaa itsenäistä suuntaa vastaan on sieltä jo annettu. „Suomen Sosialidemokraatti”-lehdessä on puoluesihteerin Taavi Tainio äskettäin ryhtynyt omalta helsinkiläiseltä näkökannaltaan väänteleämään „Savon Kansan” ja sen johtokunnan menettelyä. Tähän kirjoitukseen saanemme tilaisuuden piakkoin puuttua yksityiskohtaisemmin. Tällä kertaa huomautamme vain, että siinä esitetään asioita suunnattoman valheellisesti, kun siinä väitetään jyrkän ristiriidan löytyvän „Savon Kansan” ja paikallisten puoluejärjestöjen välillä ja salataan kokonaan se puoli asiasta, että todellisuudessa on kysymys ainoastaan ristiriidasta varsinaisen järjestyneen työväen ja helsinkiläisen puoluejohton välillä. Ei „Savon Kansan” ja maakuntamme puoluejärjestöjen välillä ole mitään ristiriitaa olemassa, vaan päinvastoin nämä järjestöt ja paikkakuntamme työväestön enemmistö kannattavat meitä joka suhteessa. Toukokuussa pidetty piirikokous, jossa oli parikymmentä edustajaa, ja joka oli kutsuttu kokoon eräitä järjestelytoimia varten, ei ollut suinkaan mikään edustava kokous järjestyneen työväestön kannanmerkittämiseen tai eri puoluesuuntien esilletuomiseen nähden, eikä siten ollutkaan ihme, jos Helsingistä puoluejohton lähettämä komisario sai siellä mielipiteensä läpi ajetuksi.

Emme saata vielä uskoa, että virallinen sosialidemokraattinen puoluejohto, tarkemmin asiaa harkittuaan, ryhtyisi ollenkaan vastustamaan sitä, että meidän maassamme työväestön puolueolot vihdoin viimein rupeavat järjestymään luonnolliselle ja terveelle pohjalle.

Lehden n:o 70 29 päivältä heinäkuuta Artikkelin Maamme työväenliikkeen uusille urille. 20-vuotispäivän johdosta.

Se vaan on selvää, että olemme työväenliikkeen kehityksessä saapuneet tärkeään käännekohtaan. Olot ja toiminnan edellytykset ovat itsenäisessä Suomen tasavallassa, jolla on työväen edustajain avustuksella laadittu luja hallitusmuoto, kokonaan toisellaiset kuin mitä ne olivat venäläisaikuisessa Suomessa tai sen jälkeen seuranneena väliaikaisena seikkailupolitiikan aikana. Niinpä olisi maamme työväestön nyt määrättävä se suunta, jota se aikoo uusissa oloissa noudattaa, määrättävä se itsenäisesti ja riippumatta kaikista ennakkoluuloista.

Uutta suuntaa määrätessä meidän ei pidä antaa tähänastisten saavutusten sokaista itseämme. Ne tulokset, mitä on tähän saakka saavutettu, ovat osaksi työväestön järjestäytymisen, osaksi edullisten mullistavien olosuhteiden ansiota. Eräillä tahoilla meillä puhutaan sosialidemokratian ihmeittätekevistä voimista ja kiitetään Saksasta maahamme tuotua sosialidemokraattista oppia työväenliikkeen tähän saakka saavuttamista voitoista. Tätä käsitystä ei voi hyväksyä kukaan, joka on viime aikoina seurannut olojen kehitystä naapurimaissamme, sillä päinvastoin kokemus näyttää osoittavan, että työväenliikkeen saavutukset voivat olla yhtä suuret tai suu-

remmatkin sellaisissa maissa, joissa ei sosialidemokratiasta tiedetä työväen keskuudessa mitään. Päinvastoin joku määrätty yhteiskuntateoria, kun sitä muuttumattomasti vuosien kuluessa päntätään työväestön päähän ja sille omaksutaan ikäänkuin jonkun uskonnon arvo ja pätevyys, saattaa toiminnan hetkenä olla suurena haittana ja käytännössä olla ilmeisenä esteenäkin työväenliikkeen vapaalle kehitykselle. Tähän saakka on meillä sosialidemokraattien keskuudessa kauhistuttu kaikkea harhaoppia, joka on vähänkin asettunut arvostelevalle kannalle tähän saksalaiseen yhteiskuntateoriaan nähden, sellaisena kuin sitä on meillä saarnattu ja käsitetty. Me kehoitaisimme työväen itsensä pikemminkin syventymään eri käsityskantoihin ja valitsemaan niistä rohkeasti sen, joka työväen omasta mielestä paras on. Me kannatamme itsemääräämisoikeutta työväenliikkeessä.

Toiset sanovat meillä, että kaikki voidaan saavuttaa, kunhan vain Suomen työväenliike edelleen voidaan pitää yhtenä hajaantumattomana ja sosialidemokraattisena liikkeenä. Tämä uskonkappale on meille jo vastikään lausuttu muka pätevältä ja johtavalta taholta. Mutta paljon löytyy meillä niitä, joiden käsityskanta on päinvastainen. Tämän käsityskannan mukaan on suurin paha meillä juuri „yksipuoluejärjestelmä“, se että aivan vastakkaisen käsitystavan omaavat ainekset työväestöstä pakotetaan pysymään saman johdon alla ja keskinäisillä hankauksilla alituisesti lamauttamaan toistensa toimintaa. Jos meillä olisi kaksi, miksei kolme työväenpuoluetta, kuten porvarillisiakin puolueita on kolme, silloin jokainen löytäisi oman puolueensa ja ryhmänsä, jossa hyvin viihtyisi ja jossa innostuisi, silloin oikeistososialistit keräisivät paljon ääniä ja pelastaisivat monta sielua porvarillisesta vasemmistosta joukkoonsa, vasemmistolaisten taas ei tarvitsisi tehdä äänestyslakkoa, niinkuin nyt, eikä pysyä syrjässä jarruttavana ryhmänä. Silloin myös eduskuntavaaleissa, tietysti vaaliliitossa keskenään, nämä sosialistiset puolueet keräisivät yhteensä ääniä paljon enemmän kuin sos.-dem. puolue ennen yksinään ja silloin ei pitäisi olla mikään vaikeus saada äänestetyksi 120 sosialistia eduskuntaan ja ottaa ratkaisevasti valtiolta käsiinsä.

Lehden n:o 95 25 päivältä syyskuuta Artikkelit Vähän sosialismista ja sosialisteista.

Lukiessa „Suomen Sosialidemokraattia“ tulee monasti itseltään kysyneeksi, millä oikeudella tuo lehti nimittää itseään sosialistiseksi? Tosin kyllä se useammin käyttää sosialidemokraatti-nimitystä. Mutta samalla se aina antaa ymmärtää, että se sosialidemokraatti oikeastaan on samaa kuin sosialisti. Ja että tuo lehtikin on sosialistinen. Kun kuitenkin nykyään, jos koskaan, työläisten on katsottava johtajiaan ei suuhun, vaan hyppysiin, niin allekirjoittanutkin on monasti ajatellut, että ei riitä kunhan se vähän on sinne päin. Vaan täytyy jyrkästi vaatia, että suoraan sanotaan, kuka on sosialisti kuka sosialidemokraatti — molempia ei käy näet oleminen samalla kertaa.

Sosialisti on se, joka vaatii sosialismia toteutettavaksi ja toimii ja taistelee sen puolesta. Sosialidemokraateilla ei ole mitään tekemistä sosialismin kanssa. Tarkoitin tietysti itsetietoisia sosialidemokraatteja. Sillä työläisiä on lukemattomia, jotka ovat rehellisiä sosialisteja, vaikka nimittävät itseään vanhasta tottumuksesta sosialidemokraateiksi. Heille pitää selittää, mitä sosialidemokraatit ovat, niin he lakkaavat niitä kannattamasta.

Mikä on sitte sosialidemokraatti? Hän on reformisti. Hän harrastaa uudistuksia, porvarillisen järjestelmän uudistamista. Hän sanoo, ettei

köyhälistö kykene toteuttamaan sosialismia. Hän vastustaa kaikkia niitä nykyajan köyhälistön yrityksiä, joilla se koettaa toteuttaa sosialismin. Näistä yrityksistä sosialidemokraatti jyrkästi neuvoa köyhälistön luopumaan.

Mitä sen sijaan sosialidemokraatti käskee köyhälistön tekemään? Pyrkimään vaikutusvaltaan porvarillisessa yhteiskunnassa. Pyrkimään yhteistyöhön porvariston uudistusmielisten aineiden kanssa. Sillä tavoin saamaan aikaan kansanvaltaisia uudistuksia. Sillä tavoin hankkimaan edullisia lakeja. Eräitten alojen kapitalistiyhteiskunnan haltuun ottamistakin ne kannattavat.

Tämä kaikki on reformismia, uudistusten tavoittelua porvarillisen yhteiskunnan puitteissa ja kapitalistisen tuotantotavan pohjalla. Sitä sosialidemokraatti tahtoo. Tullaanko sitä tietä sosialismiin? Ei, sillä siten ei koskaan päästä käsiksi porvarillisen yhteiskunnan ja kapitalistisen tuotannon ytimeen — tuotantovälineitten yksityisomistukseen, sitä varjelee porvaristo voimakeinoilla, jotka ovat sosialidemokraattisen politiikan ulkopuolella. Miksi siis sanoa sosialidemokraatteja sosialisteiksi, kun ne itse asiassa ovat ainoastaan reformisteja, uudistusten harrastajia. Sellaisia voi olla ja onkin paljon selvien porvariengin keskuudessa.

Kysymyksen sosialismin toteuttamisesta on viskannut esille se porvarillisen yhteiskunnan ja kapitalistisen tuotantotavan romahdus, joka ilmeni maailmansodassa ja sitä seuranneessa yleisessä lopullisessa sekasorrossa. Kansat eivät näe muuta pelastuksen tietä kuin sosialismin. Se on köyhälistön mielestä nyt toteutettava. Tuotantovälineitten yksityisomistukseen perustuva porvarillinen järjestelmä ei enää voi olla kansojen elämän pohjana. Työtätekevissä joukoissa tuo käsitys alkaa olla yleinen. Ja siksi ne hyökkäävät nyt sosialismia käytännössä toteuttamaan. Monia ja monenlaisia yrityksiä siinä tehdään, mutta lopputulos täytyy olla ja onkin kerran oleva sosialismi. Meidän on vaan ymmärrettävä tätä valtavaa historiallista prosessia.

Meidän on ymmärrettävä, että olemme tulleet sosialismin ja kapitalismin aikakausien väliseen murroskauteen. Siitä on ihmiskunta ja maailma ylösnouseva uuteen elämään, sosialismiin.

Tämä on sosialistien käsitys. Sosialidemokraattien käsitys sen sijaan on se, että tästä painutaan takaisin kapitalismiin. Sama käsitys siis kuin porvareillakin. Siitä syystä niillä on myös sama menettelytapa kuin porvareillakin. Koettaa joillakin uudistuksilla tynnyttää joukkoja. Miksi siis sanoa näitä herroja sosialisteiksi? Siitäkö syystä, että työläiset pettyisivät ja ajattelisivat, että kaikkihan me sentään lopultakin puhallamme samaan hiileen.

Ei, asia ei ole niin! Vanhat sosialidemokraattiset puolueet kaikissa maissa on aika jakanut kahtia. Toinen osa on mennyt porvariston mukana, ne ovat sosialidemokraatit. Toinen osa on pysynyt sosialismille uskollisena ja vaatii sosialismia toteutettavaksi sekä toimii ja taistelee sen puolesta, ne ovat sosialistit. Niitä sanotaan riippumattomiksi sosialisteiksi, vasemmistososialisteiksi. Me työläiset pidämme kiinni sosialismista ja joka sitä tahtoo toteuttaa, se on meidän ystävämme. Herrojen uudistukset me jo kyllä tunnemme ja tiedämme. Me uskomme ainoastaan kansainväliseen köyhälistöön ja sosialismiin.

Meidän pitäisi saada sosialistinen lehti Helsinkiin. „Suomen Sosialidemokraatti“ on saatava sosialistiseksi lehdeksi tai sitte perustettava uusi, jos se istuu niin kovassa reformistien kynsissä, ettei se lähde irti.

L. M.

Lehden n:o 101 9 päivältä lokakuuta. Artikkelit Sosialismi.

Tehkää työläiset itsellenne selväksi, mitä sosialidemokratia merkitsee ja mihin se pyrkii. Onko se samaa kuin sosialismi? Ei ole. Ennen kyllä sosialidemokratia ja sosialismi työläisjoukkojen mielessä merkitsivät samaa. Mutta nyt on tultu näkemään, että vanha sosialidemokratia ei enää edustakaan sosialismia. Ne ovat uudet aatteet ja puolueet, jotka nyt edustavat sosialismia. Mitä sitte nyt edustaa sosialidemokratia? Porvarillisia uudistuksia, ei mitään muuta. Miten se on niin käynyt, että niin oikeana pidetystä sosialidemokratiasta on nyt tullut vanhoillinen ja sosialismia vierova, jopa sitä vastustava oppi?

Pitkien rauhan ajan vuosikymmenien kuluessa ennen maailmansodan katastroofia kehittyi työväenliike sellaiseksi kuin olot edellyttivät. Se kehittyi rauhalliseksi, lailliseksi reformi- eli uudistusliikkeeksi, joka puuhaili parlamenttarisessa lainsäädännössä, ammattiyhdistystoiminnassa ja osuuskauppahommassa samoin kuin kunnallisessakin toiminnassa. Ajateltiin, että sosialismi olisi vasta kaukaisen tulevaisuuden päämäärä, josta ei nyt vielä voi puhua muuta kuin korkeintaan juhlapuheissa. Ja siksi myös laadittiin kaksi ohjelmaa, käytännöllinen ja periaatteellinen, kuten muistat ja tiedät. Sitä periaatteellista ohjelmaa, joka meillä oli lähinnä n. s. Erfurtin ohjelma, sitä ei pyritty toteuttamaan, vaan se lykättiin hyllylle. Sen sijaan kaikki voimat kohdistettiin pikkuparannusten aikaansaamiseksi. Kyllähän se sosialismikin sentään eli — nimittäin joukkojen keskuudessa, joukkojen, jotka eivät koskaan ole voineet kesyttyä ja suostua kapitalistiseen järjestelmään. Mutta työväenliikkeen ylikerros, ja varsinkin se byrokraatia, mikä vuosikymmenien kuluessa muodostui puolueessa, ammattiyhdistys- ja osuustoimintaliikkeessä — tuo byrokraatia se unohti koko sosialismin ja piti suorastaan hulluutena kaikkia puheita sosialismin nyt heti kohta toteuttamisesta.

Ovatko nyt kaikki köyhälistön voimat ryhtyneet taisteluun sosialismin puolesta ja sen toteuttamiseksi? Ei. Juuri sosialidemokratia on tässä historiallisessa taistelussa pettänyt ja mennyt porvariston ja kapitalistisen järjestelmän puolelle. On kuitenkin heti tehtävä selväksi ja myönnettävä, että ei sosialidemokratia suinkaan kokonaisuudessaan ole sosialismia pettänyt: On käynyt niin, että vanhat sosialidemokraattiset puolueet eri maissa ovat joko menneet hajalle, niin että ainoastaan osa, nimittäin oikeistososialidemokratia, on joutunut näyttelemään petturin hirveätä osaa. Taikka sitte on toisissa maissa käynyt niin, että sosialidemokraattinen puolue kokonaisuudessaan on asettunut sosialismin kannalle ja ainoastaan pienet oikeistoherrojen rippeet ovat jääneet liehuttamaan valkoisen sosialidemokratian lippua. Myöskin aivan uusia puolueita on syntynyt taistelemaan sosialistisen vallankumouksen eturintamassa.

Täten on vanha sosialidemokratia tullut eri maitten työväenliikkeessä merkitsemään vanhoillista puoluetta, joka sisältää etupäässä porvarillistunutta virkamiehistöä ja pikkuporvaristoa. Tämän sosialidemokratian on sitte porvaristo kutsunut hallitukseen pelastamaan porvarillista järjestelmää sosialistisen vallankumouksen myrskyssä. Ja useinkin aivan hirveällä julmuudella täten porvarilliseksi valtapuolueeksi muuttunut sosialidemokratia kohtelee sosialismin puolesta taistelevia köyhälistöjoukkoja. Aivan avoimesti nämä vanhoilliset oikeistososialidemokraattiset puolueet käyvät vastustamaan sosialistista vallankumousta.

Nyt ymmärrät, työläistoveri, miksi sosialidemokratia on hyljättävä.

Se ei enää ole sosialistinen puolue, vaan se on tullut porvarilliseksi uudistuspuolueeksi, joka pönkittää kapitalistista järjestelmää ja asettuu tässä valtavassa maailmankamppailussa barrikaadin toiselle puolen. Siitä on tullut yhteiskuntaa säilyttävä puolue.

Suomen sosialidemokraattinen puoluejohto on tuollaisten valkoisten sosialidemokraattien käsissä. Suomen köyhälistö itse on kyllä sosialistisen vallankumouksen kannalla ja yhtyy muitten, maitten köyhälistöön sosialismin ratkaisevassa taistelussa.

Meidän täytyy sosialidemokratiamme muuttaa sosialismiksi. Meidän täytyy porvarillisista „uudistuksista“ päästä sosialismiin. Sitä soittavat ajan myrskykellot maailman köyhälistölle. Me emme tahdo muista jäädä jällelle. Sillä sosialistisen vallankumouksen alttarille on Suomen köyhälistö jo kerran kantanut kalliin veriuhrin. Sitä älkää pilkatko ja häväiskö, muuttamalla kaatuneitten punainen taistelulippu porvarillisen reformin valkoiseksi vaatteeksi.

L. M.

Mietinnön johdosta syntyneessä keskustelussa

Hj. E. Eklund ehdotti asian käsittelyn siirrettäväksi päivällisloman jälkeen, jotta olisi aikaa perehtyä laajaan mietintöön.

Rajoitettiin puhevuorojen saanti.

K. Luoto: Minä alan tästä mietinnöstä alusta ja menen tietysti loppuun asti.

Ensimmäinen harhaanjohtava syytös tässä mietinnössä on se, että minä olisin Savon Kansassa selittänyt hylkääväni Marxin ja Engelsin teorit. Se on vale. Päinvastoin lehden koko sisältö on rakennettu juuri näille teorioille. Sen voi todistaa jokainen, joka on lukenut Savon Kansaa kauemmalti. Mitä tulee mietinnön loppuun liitettyihin otteisiin, joissa m. m. niinkuin tuossa viimeisessä artikkelissa „Sosialismi“ sanotaan, „että Suomen sosialidemokratia ei ole ennenkään ollut aivan täydellisesti joukkojen psykologiaa vastaavalla kannalla j. n. e.“, niin senhän osoittaa kansalaissodan alku. Ne, jotka asettuivat johtoon, vetäytyivät sivuun ja antoivat laumojen mennä omin päin. Ainoastaan aniharva, joka mukaan jäi oli johdon tasalla. Tästä artikkelista „Sosialismi“ on Kuopion raastuvanoikeus minut tuominnut, mikä osaltaan todistaa, ettei se ollut porvaristolle mieleinen, ja nyt se ei ole sosialidemokratialle mieleinen. (Kotonen: Ei murhakaan ole mieleinen). Murha — ei se kelpaa tähän. Edelleen sanotaan, että lehti ei ole ollut sosialidemokraattinen. Tuo väite sosialidemokratian nimestä on johtunut vain siitä, että Saksassa Scheidemann ja Noske sekä muutamissa muissa maissa heidän kannattajansa ovat pilanneet sen nimen. Se johtuu siitä erotukseksi, eikä muusta.

Että Savon Kansa ei ole ilmoittautunut puoluelehdeksi, se on johtunut tunnetuista syistä. Mutta päätös on varma, että kun tulee semmoinen puoluetuotoimikunta, joka on suvaitsevampi n. s. vasemmistolaislehtiä kohtaan, niin Savon Kansa ilmoittautuu puoluelehdeksi. On varma päätös siitä asiasta jo olemassa. Tähänkin asti on koko tämä kysymys aiheutunut vain lehden sisällöstä.

Sitten alkaa Luodon entisyys. Täällä sanotaan, että Luodolla olisi ollut punakaartin rahoissa 10,000 markan vaillinki. Kun te kerran lähette entisiä tutkimaan, niin miksette ole ottanut tutkintopöytäkirjoista ja

papereista selvää? Niistä näkee, ettei Luodolla ole ollut mitään vaillinkia. (Tainio: Kyllä minulla on' pöytäkirja!) On minullakin. (Tainio: Kahdenlaisia!).

Sitten sanotaan, että Luoto on järjestänyt ympäri maata rosvokoplia. Ne eivät olleet mitään rosvokoplia, ne olivat puhtaasti vallankumousjärjestöjä, jotka eivät ennättäneet mitään toimia. Vasta sitten kun minä olin kiinni, olivat toiset toimineet ja niihin todella sopivat nämä sanat, että varoja käytettiin omaksi hyväksi ylelliseen elämään. Joka tuntee minut niin tietää, että minä en ole elänyt ylellistä elämää. Ryöstöt tapahtuivat senjälkeen kun minä olin kiinni ja sitä kiinnioloaikaa kesti 15 kuukautta. Ryöstökoplista puhuttaessa on sanottava, että Oulun puoluekokouksessa olevat perustivat samanlaisia koplia kuin nämä olivat, mutta siinä mielessä, että tekevät porvariston aktivistien kanssa yhteistä työtä. Ja ne ovat olleet minun syyttäjiäni, niinkuin Haapalainen, ja heidän väitteitensä perusteella lähti Halonen, joka ei asioista tiennyt, Kotkan puoluekokouksessa soittamaan suutaan. Samalla tavalla moni muu, joka viidennessä, kuudennessa polvessa sai tietoonsa semmoisia juttuja, joissa ei ollut mitään perää. Teillä ei ole mitään todistuksia semmoisiin. Minä voin sen sanoa. Minä tunsin ne miehet ja olin välissä ettei päässyt tapahtumaan mitään sellaista joka olisi vahingoittanut työväenliikettä. Kiertokirjeitä oli paljon ja niitä teki moni. Eräs kiertokirje, joka oli kaikkein vaikuttavin, oli vallankumousta ja Suomen itsenäisyyttä koskeva. Siitä tehtiin minua vastaan syytös hovioikeudessa, mutta kanneviskaali Schybergson esitti sen kumottavaksi. Eräs kiertokirje, josta käsiala valokuvattiin, oli raastuvanoikeudessa esillä monta kertaa ja raastuvanoikeuden täytyi kaikesta huolimatta sanoa, ettei se ollut minun käsialaani, se oli vieraan tekemä. Kotkan puoluekokouksessa ei ollut mitään todistuksia, vaan ainoastaan semmoisia juttuja, jotka eivät kelpaa missään todistukseksi. Se täytyy Hakkilan tuomarina tietää, etteivät ne kelpaa todistukseksi. (Hakkila: Siellä oli Turkia.)

„Näiden tapahtumain johdosta siirtyi Luoto ulkomaille“, sanotaan sitten mietinnössä. Ei vielä: olin 15 kuukautta tutkintovankina. Kahdeksan juttua minun täytyi selvittää. Kun syyttäjä näki, ettei yhdestä tullut kunnollista, etsi hän toisen ja sitten kolmannen. Hänellä oli apunaan Haapalainen ja nuo toiset. Sittenkään ei tullut mitään. Rosvokoplia koskevassa jutussa hänellä oli vääriä todistajia minua vastaan, mutta hänen täytyi passittaa oman todistajansa vankilaan. Se täytyy jokaisen vanhemman henkilön muistaa. Ja todistajia löytyi kymmenittäin. „Näiden tapahtumain jälkeen Luoto siirtyi ulkomaille“. Ei täydellisesti näin. Minä pääsin vapaaksi vähää ennen joulua 1907. Sitten meni vuosi 1908 kokonaan, tuli vuosi 1909. Silloin kesällä uudestaan ruvettiin minua syyttämään muka kaikennäköisistä ja taas pidettiin 2 viikkoa kiinni. Venäläisen santarmiston taholta ruvettiin komentamaan ja kun aktivistitkin rupesivat etsimään syitä työväenjärjestöjä vastaan ja minun kauttani tahtoivat niitä vahingoittaa, niin senvuoksi pitivät minua kahden viikon ajan kiinni. Sitten irtipäästyäni minä vasta lähdin ulkomaille.

Maailmansodan aikana minä olisin muka antautunut saksalaisten vakoajaksi ja joutunut Raumalla venäläisen santarmiston käsiin. — Maailmansota alkoi, minä olin odottanut sitä. Lähtiessäni maasta sanoin, että Venäjän vallankumousta ei tarvitse odottaa lähitulevaisuudessa, mahdollisesti sittenkun Venäjä joutuu jonkun suurvallan kanssa sotaan ja heikkenee, silloin tapahtuu vallankumous. Minä selitin tämän julkisuudessa, väistyin pois ja odotin sitä. Ja tein laskelmia, mitä tehdä Suomessa. Alkoi sitten

sota. Tulin Suomeen ottamaan selvää, katsomaan, onko mitään mahdollisuuksia toimia. Näin, että on mahdollisuuksia. Menin Saksaan takaisin. En ollut urkkijana, en meriesikunnan eikä kenraaliesikunnan, mutta kävin ottamassa selvää, kun Saksa ja Venäjä olivat sodassa, saadaanko ja mistä tarpeellinen määrä aseita. Jos täällä tehdään kapina Venäjää vastaan, meillä pitäisi olla aseita tarpeellinen määrä tarpeellisella hetkellä. Kun kävin puhumassa kenraaliesikunnassa kiellettiin ne, mutta sanottiin, että tulevaisuudessa on mahdollista saada aseita. Silloin ei ollut jääkäripataljoonasta puhettakaan eikä tiennyt siitä mitään, eikä ollut koskaan sen kanssa missään tekemisissä. Tässä tarkoituksessa minä tulin maahan 1914 vuoden lopulla. Minulla oli jo silloin varmuus asian onnistumisesta. Kävin Suomessa, mutta en tullut tänne Rauman kautta. Tahdotaan etsiä todistuksia minua vastaan, mutta kun ei ole mitään varmaa, niin väännetään joka kohdassa asia. Niinpä tässäkin. En ole Raumalla joutunut kiinni (Tainio: Minulla on paperit täällä ja tutkintopöytäkirja). — Se on valheellinen sekin! Minä selitän asian. Minulla on todistajia siihen tänä päivänäkin. Kiinni joutumiseni tapahtui Torniossa eikä Raumalla. Minä tulin Haaparantaan ja kun kuultiin, että tulen tänne, minulle lähetettiin Tornioista varoittava sana, etten saa tulla Suomen puolelle, siellä on santarmilla vangitsemismääräys. Tulin Tornioon, siellä pidettiin 4 tuntia kestävä tutkinto, annettiin mennä, jonka jälkeen tulin Helsinkiin. Mukanani oli säveltäjä Murén. Santarmi oli asemalla. Sain olla vapaana. Mutta illalla minut vangittiin, ei santarmiston, vaan etsivän poliisin toimesta. Sain olla silloin kiinni 2 viikkoa. Mutta mitään syytä ei saatu minua vastaan. Se oli uudenvuoden päivänä. Murén tuli minun luokseni. Kun hänellä oli tovereja poliisilaitoksessa, sai hän tietää, että Venäjän santarmistosta oli lähetetty uusi vangitsemismääräys eversti Walmqvistille. Silloin minä läksin. Tästä selitetään, että minä muka olisin antautunut Venäjän santarmiston palvelukseen ja semmoisena lähtenyt. Minunhan täytyi paeta. Minun täytyi kiertää; en voinut Helsingin asemalla mennä junaan, vaan kuljin Fredriksbergin asemalle, josta nousin junaan ja menin Hyvinkäälle ja sieltä jatkoin matkaa Mikkeliin, Kuopioon ja Kemiin, niin etten voinut rautatietäkään käyttää Tornioon matkustaessani, kun tiesin, että vangitsemismääräys oli takana. Näyttelijä Suoniolta tilasin parran, että voin tuntemattomana mennä. Minä pääsin tällä lailla Kemiin. Ajaessani Kemistä Tornioon, otettiin minulta passi pois. Se oli tammikuun alussa. Ilman passia minä kiersin jäätä myöten pimeässä Haaparantaan ja jäin sinne odottamaan kirjevaihtoani. Siellä oli eräs nykyisistä suomalaisista kenraaleista, entisestään hyvin tunnettu porvarihuligaanien kanssa punakaartia vastaan tehdyistä kolttosista. Hän oli samassa hotellissa asumassa, näki minut, ilmoitti kaupunginviskaalille ja minut vangittiin. Sain taas olla 4 päivää kiinni. Kun suomalainen kenraali lähti ulos huoneesta, kirosi hän ja sanoi: „satans röda garde!“ Mitä silloin, 1915 talvella, oli punakaartilla tekemistä? Hän panetti minut kiinni kostoksi. Viivyin sen jälkeen kaksi kuukautta Skandinaviassa ja sieltä menin Berliiniin. Siellä minut vangittiin heti. En tiennyt yhtään, mistä tämä johtui, ennenkuin vasta monen kuukauden kuluttua. (Tainio: Olitko sinä Saksan palveluksessa?) En sen enempää kuin tahdoin saada aseita suomalaisille. (Tainio: Etkö ollut Saksan palveluksessa?) En enempää. (Tainio: Paljonko sinä sait palkkaa?) En minä tiedä siitä mitään, ja sehän on sivuasia. En ole varsinaista palkkaa saanut, mutta matkarojoja sain, sehän oli selvä asia. Selitin, että täällä nostetaan liike tsarismia vastaan Suomen itsenäisyyden vuoksi. Ja tietysti saksalaisille olisi ollut hyvä saada lisäjoukkoja mistä

tabansa. Ei minulla ollut tarkoituksena Saksan avustaminen, vaan Suomen vallankumous — älkää vääristelkö sitä asiaa! (Tainio: Paljonko sait palkkaa?) Sehän on sivuasia. Ei ollut mikään muu kuin Suomen itsenäisyys, vallankumous tarkoituksena. Minä täällä panin miehet aloittamaan järjestöjä, jotka olisivat vastaisuudessa ottaneet aseet vastaan, eikä Tainionkaan siinä tapauksessa olisi tarvinnut antaa Kuopiossa tunnettua seiväsjulistustaan, kun olisi saanut kiväärin. (Tainio: En minä saanut!) Syytös, että „sitten antautui taas venäläisen santarmiston palvelukseen“, on mitä rumin syytös. Saatte herrat hävetä, esittäessänne sellaisia syytöksiä. (Hävetä saisi se, joka on ollut). Minä en ole tehnyt siinä jutussa mitään, joka olisi hävettävää. (Siis kuitenkin ollut!) Minähän olen tunnustanut millä varoilla kuljin. (Santarmiston). Joka sen sanoo, hänen on hävettävä. (Tainio: Mitähän Hyrskymurto Tukholmassa sanoo?) Hyrskymurto — älä puhu mitään siitä asiasta. Hyrskymurto ei voi mitään sanoa minua vastaan. (Tainio: Mitähän sanoo Gummerus Roomassa?) Gummerus — sen tapasin kerran Tukholmassa ja selitin, mikä on tarkoitus. Ja minä uskon, että Gummerus oli yksi vaikuttavin tekijä Saksassa, että minut vangittiin. Hän täytenä porvarina ei voinut hyväksyä minun suunnitelmiani. Gummerus ei voi syyttää mistään eikä liittää minun nimeäni millään tavalla minkään santarmiasian yhteyteen enempää kuin Hyrskymurto. (Tainio: Kyllä on kummallakin todistuksia!) Ei ole, se on mahdottomuus, kun ei ole tapahtunut mitään. Ei pidä mennä väittämään, että on poissa-olevilla todistuksia semmoisessa tapauksessa, kun tietää varsin hyvin, ettei niitä ole olemassa. (Tainio: Täällä on todistajat, minä tunnen sen asian alusta asti.) Minä jouduin kiinni ja olin tietämätön Saksassa pitkän aikaa, mistä se johtuu. Kuulustelussa kysyttiin, tunnenko Vetterhoffia ja Adleria. En ollut kumpaisenkaan kanssa missään tekemisissä enkä tiennyt, onko miehiä olemassakaan. Vasta muutama viikko jälkeenpäin, kun sotilastuomari piti vankilassa kuulustelun minun kanssani, hän sanoi että ne ilmiannot, jotka minua vastaan on tehty, ovat väärät ja joko siinä on tehty törkeää pilaa tai sitten ne on kostosta tehty; pääsette heti vapaaksi, sanoi hän. Mutta hän lähetti asiakirjansa kuitenkin Vetterhoffin kansliaan, joka silloin oli alulla. Ja V. oli tehnyt reunamuistutuksen: Sosialisti, poliittisesti epävarma — siis monarkialle epävarma — ja sentähden saksalaiset pidättivät minut. Vetterhoffin ensimmäinen ilmianto oli se, että minä olisin muka ollut kolme viikkoa Berlinissä poliisille ilmoittautumatta, mikä oli sangen suuri rikos poliisia vastaan. Mutta se osottautui vääräksi. En kuitenkaan päässyt vapaaksi, kului toista vuotta. Kun tiesin, että on olemassa semmoinen Vetterhoffin kanslia, niin minun tuttavani kävivät puhumassa siellä ja Vetterhoff teki syyksi siihen, että hän on toimittanut minut kiinni, sen, että minä olisin toimittanut hänen ystävänsä Adlerin kiinni, asia, josta minulla ei ole mitään aavistusta. Muuten se kirje, joka Vetterhoffia koskee, on oikea. Hän toimitti minut väärällä ilmiannolla kiinni. Se ei kuitenkaan mitään vaikuttanut. Vetterhoff yritti lähteä pois Saksasta ja vei mennessään jääkäripataljoonan papereita. Hänet vangittiin rajalla ja tuotiin vähän myöhemmin samaan vankilaan, missä minä olin, ja siellä hän minulle selitti tämän asian, ja katui, että niin oli tapahtunut. Sanoi saksalaisille viranomaisille myös, että minä olen syytön, ja selitti, että ministeri Sario, joka silloin oli Tukholmassa, ja kuninkaanetsijä parooni Bonsdorff olivat antaneet määräyksen toimittaa Luodon kiinni. Sentähden hän teki sen väärän ilmiannon. Siinä on se asia selvitetty, johon on todistajat tänäkin päivänä olemassa.

Kuten sanoin, olen toiminut siltä varalta, että vallankumous olisi

Suomessa tapahtunut, ja että täällä olisi ollut tarpeeksi aseita työväestöllä, ettei olisi tarvinnut piilotella ja jäädä pois koko liikkeestä. Silloin kun kerran vallankumous tunnustetaan, silloin täytyy semmoisen hetken lähes-tyessä varustautua siltä varalta, eikä jättää asioita menemään sillä tavoin hunningolle kuin ne menivät.

Sitten täällä sanotaan, että minä vapaaksi päästyäni kävin Helsingin etsivässä osastossa etsimässä suojaa. Mitä likaisin valhe. (Tainio: Tässä on pöytäkirja siitä!) Suojaa! Minähän olin pakotettu menemään ilmoittamaan itseni. (Tainio: Paperi!) Ei mitään suojaa. Kun minä tulin ulkomailta, — minua oli syytetty sillä aikaa jos mistä, Vessleyn kanssa oli yhdistetty nimet, — ja nyt kun minä tulin, minun kintereilläni oli vahteja. Minä kävin vain esittämässä, missä olen ollut, ja näytin Saksasta saamani paperit, ja sillä hyvä. En ole hakenut mitään suojaa. Olin velvollinen ilmoittamaan itseni semmoisessa tilanteessa. Sitä ei saa väärentää. Sitten minä ylioppilastalolla muka tuomitsin ankarasti kapinan ja kehuin valkoisuuttani. Minä luin Vorvärtsistä tai ruotsalaisista sosialidemokraattisista lehdistä pienen uutisen. Vorvärts ja kaikki siellä selittivät asian minulle siten, että täällä oli täydellinen työväen hallitus, sosialidemokraattinen hallitus, ja selittivät, että venäläiset vain ne täällä pitivät sitä kapinaa ja heihin oli mahdollisesti liittynyt jokunen työmies, joka ei ollut selvillä koko Suomen työväenliikkeestä eikä sen pyrkimyksistä. Tällainen käsitys minulla oli Saksassa ja sen mukaan yritin kirjoittaa silloiselle punakaartilille entisen punakaartin perustajana varoituskirjeitä, jotka eivät ole tulleet perille. En minä sitä häpeä. Se oli niissä oloissa tehty. Tämän minä ylioppilastalolla selvitin. Luin sen kirjeen ja sanoin, ettei asia ole niin kuin minä olin Saksassa käsittänyt, joten syytös kohdat tästä ovat ihan harhaanjohtavia. Minä sanoin, että muutamat johtajat olivat tehneet väärin työväestöä kohtaan ja minä sanon sen vielä nytkin. Yksityiskohtia ei tarvitse mainita, mutta minä annoin sen saman tuomion kuin nytkin, sillä ne johtajat eivät olleet tehtävänsä tasalla, jotka lähtivät aseellista toimintaa johtamaan ja sitten makasivat humalassa enimmänsä osan ajasta. Ammattimiehet voivat kyllä tehdä paremmin sen tehtävän.

Sitten tulee mietinnön loppupuoli. Tänne on koottu muka valtiksi ja päätepisteeksi joukko syytöksiä. Niihin täytyy kajota lähemmin.

Ilkeä ja valheellinen syytös on tämä ensimmäinen, että minä olisin muka ollut raastuvanoikeudessa syytettynä osallisuudesta lapsenmurhaan. (Hakkila: Tuomittu siitä ja istunut!) Minä uskallan sen asian tunnustaa nytkin vielä. Täällä oli äskettäin mies, joka oli niihin aikoihin minua niin lähellä, että hän voisi sanoa kuinka asia on. Mutta tämä asia ei koske minua, vaan minun lasteni äitiä, ja joka tapauksessa hän on yhtä kunniallinen kuin muut. Sen tuntevat helsinkiläiset. Ja häntä kohtaan olette tehneet niin suuren rikoksen, että saisitte hävetä. Minä selitän tämän asian. Hän oli nuori tyttö, työssä palveluspaikassaan. Eräänä lauantai-iltana hänen puhdistustöitä tehdessään putosi kristallikruunu alas. Hän säikähti ja meni kesken. En ollut kaupungissa vaan maalla, Kiviranta, Emil Elo ja useita nykyajan ihmisiä oli mukana, ja minä tulin tiistaina kotiin. Kertomani oli lauantaina tapahtunut. Minä tiesin tämän asian. Hän ei lapsellisuudessaan uskaltanut mennä lääkärin luo. Enkä minä uskaltanut mennä häntä ilmiantamaan. Siitä vain minut tuomittiin, etten ollut tehnyt ilmiantoa. (Kotonen: Ei se ole mahdollista!) Ei ole! Minä olin nuori nulikka silloin, enkä ymmärtänyt niitä keinoja, joita lakimies tarvitsee. Nyt minä uskallan lähteä väittelemään raastuvanoikeudessa Kotosen ja Hakkilan kanssa.

Sitten täällä on seuraava juttu, joka on niin ikään mitä ilkein valhe, ja nämä syyttäjät tietävät, että se on valhe, että se on perätön. Sanotaan, että vuonna 1907 teki eräs naiskirjapainotyöläinen itsemurhan Luodon viettelemänä. Eikö teitä hävetä tässäkin kohdin! Täällä on ihmisiä, jotka seurasivat juttua. Raastuvanoikeudessa selitettiin, että tuo nainen oli ollut jos kuinka suuri yleinen nainen, ja minulla ei ollut mitään tekemistä hänen kanssaan. Kaarlo Kalske kuuluu olleen lääkärinä ja ne olivat tekemisissä keskenään, ja nyt oli tytöllä ollut Kalskeelta postikortti, jossa oli alla „sinun Kaarlosi“. Silloin sanottiin, että „se on Luoto“. Poliisilla ei ollut mitään keinoa saada asiaa selville ja se keksi silloin, että Luoto on samassa kirjapainossa — ja minä tunsin saman tytön. Mutta minä en ollut hänen kanssaan missään tekemisissä, ja raastuvassa se meni nauruksi koko asia.

Sitten sanotaan, että vuosina 1906—1907 oli vireillä useita oikeusjuttuja Luotoa vastaan. Minä selitin, että ne kaikki kuuluvat yhteen. Mistään niistä ei tullut mitään, kun ei ollut pohjaa, ei väärillä todistuksilla. Sanotaan: „murhasta y.m.“ Se on mitä törkein vale, ei ollut yhtään semmoista asiaa, jossa olisi murhasta ruvettu puhumaan. Mistä se on tullut kannekirjaan, mistä valiokunta on sen saanut? Mistä murhasta minua on syytetty? (Tannerin!) Hävetkää! Onko mikään semmoinen onneton tapahtuma murha? Kahden läsnäolijan todistus oli valiokunnalla luettavana, jossa selitetään, miten asia tapahtui. Näitä kahta mukanaollutta vastaan oli Tannerin lesken taholta tehty kanne, mutta se kumottiin. (Mikä juttu oli Espoon käräjillä?) Minä en unohda mitään, se tulee tässä vielä sekin. Näitä kahta vastaan Tannerin leski teki kanteen, minua vastaan ei voitu nostaa kannettakaan, kun olin siksi etäällä tapahtumasta. Siis tämäkin on ihan tahallinen valhe pantu tähän kannekirjaan.

Edelleen sanotaan mietinnössä, että Luoto tuomittiin 4 kuukaudeksi vankeusrangaistukseen vaikean ruumiinvamman tuottamuksesta. Itse asia tapahtui eräällä saarella. Oltiin jänistä etsimässä. Minä olin hyvin kiusaantunut taloudellisen elämän vuoksi ja menin sivulle etsimään yksinäisyyttä. Minä luulin olevani ihan yksin, toverini oli toisella puolen saarta ja kun näin jäniksen menevän katajapehkkoon, kävin sitä katsomaan. Vähän ajan perästä kysyttiin „oletteko mitään nähnyt“. Minä käännyin ympäri ja pyssy tapasi katajapensaaseen, laukesi ja sattui toveriani käsivarteen. Mies pyysi ja rukoili, ettei puhuta asiasta mitään, se oli hänen vikaansa. Minä toin hänet sairaalaan kovassa myrskyssä Borgå-laivassa ja kävin sairaalassa tapaamassa. Kun minä olin vuosikauden ollut kiinni muista asioista, niin sitten poliisi hankki valtakirjan ja pani tämän asian vireille Espoon käräjillä. Kun minut vietiin, sanottiin, että Luoto tuomitaan. Tuomari von Wendt oli nuori nulikka ja oli sopinut nimismiehen kanssa niinkuin minulle kerrottiin, että minut tuomitaan. Minua syytettiin tahallisesta murhayrityksestä, ja mies pakeni Amerikkaan, kun hänen toverinsa tekivät puhtaan väärän valan (Huonoja seuralaisia!). Eivät ne olleet minun seuralaisiani, en minä tuntenut niitä ihmisiä ollenkaan. Minun seuralaisiani oli se mies, joka täällä valiokunnalle jätti todistuksen tästä venematkasta. Joka tapauksessa on ihan puhdasta pötyä tämäkin kohta.

Nyt minä olen käynyt läpi tämän mietinnön kaikki kohdat. Minua ihmetyttää, että todellakin tällaisilla keinoilla tahdotte hankkia myötätuntoa itsellenne ja tuomita minut semmoisestakin asiasta, jonka jokaisen miehen täytyy pitää kunnia-asianansa ja velvollisuutenansa. Jos minut erotetaan puolueesta, erotettakoon Savon Kansan vuoksi. Nuo mietinnössä

luetellut asiat ovat pelkkää valetta. Täällä on monta muuta, jotka ovat olleet sellaisissa toimissa kuin minäkin, mutta en ole tahtonut tehdä heistä selkoa, enkä tahdo. Minä en ole tahtonut liata ketään enkä jättää poliisin silmätikuksi. Nyt te teette sen minulle ja valheen perusteella. Mitään tosiasioita, jotka syytöksiksi riittäisivät, ei ole esitetty.

Puheenjohtaja *V. Tanner*: Minun täytyy valiokunnan puheenjohtajana Luodon esityksen johdosta ilmoittaa, että meille on valiokunnassa esitetty sangen laaja aineisto sekä kirjallisia että suullisia todistuksia. Olemme hankkineet asiakirjoja ja käyneet läpi suuren määrän oikeuspöytäkirjoja ja kuulustelleet, melkein voi sanoa, useita kymmeniä henkilöitä, jotka tuntevat näitä asioita. Olemme jättäneet suuren osan epäselviä asioita pois, ja se, mikä tähän mietintöön on tullut, on vain kuiva luettelo aivan varmoista asioista. Ei kuitenkaan maksa vaivaa lähteä Luodon puolustelun jälkeenkään esittämään lisätodistuksia, niiden oikea paikka on Helsingin raastuvanoikeudessa. Jos Luoto on kunnian mies ja tahtoo puhdistaa itsensä, niin hän nostaa kunnianloukkausjutun tämän johdosta ja silloin me esitämme aineiston. Kukaan mies, joka tahtoo käydä kunnioitetusta miehestä, ei voi jättää tuommoista juttua sikseen.

Klo 1,30 otettiin päivällisloma, päätettyä sitä ennen, että istunto jatkuu klo 3 ip.

Iltapäivän istunto.

Luodon erottaminen.

Istunto alkoi klo 3 ip. Hakkilan johtaessa puhetta.

Jatkettiin Luodon erottamista koskevan asian käsittelyä.

Järjestävävaliokunta ehdotti, että Luodon erottamista koskevassa asiassa sallittaisiin käyttää ainoastaan ne puhevuorot, joissa tehdään jokin päätösehdotus, mutta että muut pyyhittäisiin pois. Tämä esitys hyväksyttiin.

Keskustelussa *A. Raatikainen* ehdotti, että asia jätettäisiin käsiteltäväksi sovinto-oikeudessa, johon puolue valitsisi 2 ja Luoto 2 jäsentä, sekä Ammattijärjestö määräisi puheenjohtajan.

Sulo Vuolijoki ehdotti, että mietintö ei antaisi aihetta mihinkään toimenpiteisiin kokouksen puolelta.

J. Suominen kannatti Raatikaisen ehdotusta.

Ryhdyttäessä päätöstä tekemään ilmoitti puheenjohtaja ensinnä, että Vuolijoen ehdotus kannattamattomana raukee. Raatikaisen ja mietinnön välillä vaadittiin toimitettavaksi nimenhuutoäänestys, jonka vuoksi puheenjohtaja ehdotti, että ne, jotka hyväksyvät mietinnön, vastaavat *jaa* ja ne, jotka hyväksyvät Raatikaisen ehdotuksen vastaavat *ei*. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Nimenhuudossa vastasivat *jaa*: J. F. Aalto, Fanny Ahlfors, Hj. Ahlfors, Aug. Aho, V. Annala, T. Bryggari, Hj. Eklund, Lyyli Eronen, Herman Eskeli, Mimmi Haapasalo, Hanna Hakala, Väinö Hakkila, Toivo Halonen, K. Harvala, Edv. Helle, S. Hellsten, J. Helmisaari, Hilda Herrala, Juho Holm, J. P. Holopainen, Anni Huotari, Emil Hurri, Evert Huttunen, Oskari Härmä, P. Hätinen, Aug. Julkunen, Laina Järvinen, I. Kaarto, J. Kananen, V. Kanto, K. Kaukovaara, Aarnet Kauppinen, Aatto Kinnunen, Hilma Koivulahti-Lehto, A. Koljonen, Manu Kontula, Albin Koponen, Vilho Korhonen, V. Laakkonen, Hilma Laine, Manu Lammi, Matti Laukkonen, Kalle Lehtinen, Toivo Lehto, Aino Lehtokoski, Osk. Leivo, P. Lepänen, P. A. Leskinen, Elias Loikala, Siiri Louhi, Antti Luukkonen, E. Lähde, Otto Marttila, Pekka Meriläinen, Frans Mustasilta, Atte Muhonen, J. Mykkänen, A. Mäkelä, O. Mäkeläinen, Eemeli Mäki, A. Niemi, Kalle Niemi, Juho Niininen, Lauri Nurmiaho, A. Paasonen, Albin Parkkinen, Isak Penttala, Emil Raearo, Frans Rantanen, O. Reinikainen, J. A. Rintala, Hannes Ryömä, Emil Sallila, Väinö Salmela, Hilda Seppälä, J. N. Seppälä, Miina Sillanpää, Väinö Tanner, Anna Tanskanen, Johan Telén, Otto Toivonen, I. Tossavainen, Lydia Tuominen, Anton Typpö, Edv. Vahlsten, Janne Vainio, Evert Valkeisaho, K. Valta, Laina Vesterlund, K. H. Viik, N. Virtanen, V. Voionmaa, J. Vuorinen ja Edv. Väre, yhteensä 94.

Ei äänestivät: Heikki Alkanen, Hj. E. Eklund, Jaakko Enqvist, Aug. Forsman, Siilas Haippo, E. Hallikainen, A. Hedman, Isak Heikka, V. Heinonen, Tuomas Heinonen, V. Huhta, Perttu Ikonen, Osk. Jalava, J. H. Kanerva, Ida Kantanen, M. V. Karvonen, J. Kivilahti, J. Kivimäki, Antti Kiviranta, Ida Koski, T. N. Lahti, Alfr. Laine, Ivar Lassy, S. Louhelainen, K. Lukkarinen, Matti Manninen, V. Meriläinen, Edv. Metsäranta, Ellen Mäkelin, Pekka Niiranen, Eetu Paronen, O. Partanen, Eino Pekkala, Antti Perämäki, Fiina Pietikäinen, Hannes Pulkkinen, A. Raatikainen, S. J. Rahikainen, H. V. Rautio, M. Rosenberg, Kauno Sevander, Elina Sillanpää, P. Strenge, Juuso Suominen, A. Taskinen, K. Toppinen, Lempi Tuomi, Arvi Turkka, T. Uski, K. A. Valtanen ja S. Vuolijoki, yhteensä 51.

Hyväksytyksi oli täten tullut valiokunnan mietintö, jonka mukaan toimittaja K. Luoto eroitettiin puolueesta.

Päätöksen julistamisen jälkeen kehoitti puheenjohtaja Luotoa poistumaan kokouksesta, minkä L. tekikin.

K. Salmi pyysi pöytäkirjaan merkittäväksi, että hän ei ottanut osaa päätökseen.

Päätöstä vastaan jätettiin näin kuuluva

vastalause:

Koska tämä nyt päätetty toimittaja K. Luodon eroittaminen ei perustu selviin todistuksiin vaan enemmän tai vähemmän hämäriin syytöksiin ja erimielisyyksiin puolueen keskuudessa, katson velvollisuudekseni panna vastalauseeni tätä harkitsematonta päätöstä vastaan. Varsinkin siitä syystä, kun vastaehdotus tarkoitti oikeudenmukaista tutkintoa asiassa.

H. V. Rautio.

Puoluetta vahingoittavien henkilöiden eroittaminen puolueesta.

Esitettiin Menettelytapavaliokunnan mietintö N:o 8, koskien puoluetta vahingoittavien henkilöiden eroittamista puolueesta ja kuuluen näin:

Puoluekokouksessa on esitetty vaatimus „Sosialistisen Aikakauslehden“ päätoimittajan tohtori Ivar Lassyn eroittamisesta puolueesta hänen puoluetta vahingoittavan menettelynsä vuoksi. Kun tämä asia sanomalehtikysymyksen yhteydessä on epähuomiossa lähetetty Sanomalehti- ja valitusvaliokuntaan, jonne se ei luonteensa puolesta kuulu, on mainittu valiokunta siirtänyt kysymyksen Menettelytapavaliokunnan valmisteltavaksi.

Asiaa käsiteltyään on Menettelytapavaliokunta voinut todeta, että „Sosialistinen Aikakauslehti“ on koko ilmestymisaikanaan sisältänyt puoluetta vahingoittavia kirjoituksia, etupäässä semmoisia, jotka ajavat puolueelle vierasta, kommunistista ajatusta. Lehden toimittajat eivät näin ollen ole henkilöitä, joiden oikea paikka on sosialidemokraattisessa puolueessa.

Kun ei kuitenkaan yhden ainoan henkilön erottaminen puolueesta ole riittävä toimenpide puhdistamaan puoluetta sille vieraista ja sitä vastaan työskentelevistä aineksista silloin kun samaan suuntaan työskenteleviä on useita muitakin, ei Valiokunta näe olevan syytä ehdottaa tohtori Lassyä puoluekokouksen päätöksellä puolueesta eroitettavaksi. Sensijaan olisi syytä antaa Puoluettoimikunnan tehtäväksi valvoa puoluelehtien, järjestöjen ja yksityisten henkilöiden toimintaa ja tarpeen vaatiessa ryhtyä toimenpiteisiin, jotta kaikki puoluetta vahingoittavat ja sitä vastaan työskentelevät ainekset tulisivat puolueesta eroitetuiksi.

Näin ollen Valiokunta ehdottaa:

että Puoluekokous velvoittaa Puoluettoimikunnan valvomaan puolueen kokonaisuutta ja yhtenäisyyttä ja tätä varten seuraamaan puoluelehtien, järjestöjen ja yksityisten henkilöiden toimintaa sekä, jos puoluetta vahingoittavaa tai sitä vastaan työskentelevää toimintaa esiintyy, esittämään Puolueeneuvostolle sitä harjoittavien järjestöjen tai yksityisten henkilöiden puolueesta eroittamista.

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 1919.

V. Tanner. Edv. Helle. P. Leppänen. K. H. Viik. L. Nurmiäho.
J. F. Aalto. O. Toivonen. E. V. Lähde. Anni Huotari.

S. Wuolijoki ehdotti, että mietintö ei antaisi aihetta mihinkään toimenpiteisiin.

Mietintö hyväksyttiin suurella äänten enemmistöllä.

Amerikan Suomalaisen Sosialistijärjestön tervehdys.

Kokoukselle oli saapunut ja sihteeri luki seuraavan kirjelmän:

Suomen Sosialidemokratilaiselle Puoluekokoukselle.

Amerikan Yhdysvaltain suomalaisen sosialistijärjestön kuudennen koko maata käsittävän edustajakokouksen määräyksen mukaan lähetän teille toverillisen tervehdyksen Amerikan suomalaisen järjestyneen työväestön puolesta. Edustajakokous pidettiin Chicagossa, Illinoisin valtiossa, alkaen lokak. 25 p:nä ja kesti se kymmenen päivää.

Järjestöemme edustajakokous päätti erota, toistaiseksi, sosialistipuolueesta ja jäädä itsenäiseksi. Tämä päätös on sääntöjemme mukaan alistettava jäsenistön yleisäänestyksellä hyväksyttäväksi.

Ne suuret tapahtumat jotka viimevuosien aikana ovat tapahtuneet Suomessa, Venäjällä ja muualla, eivät ole jättäneet tätäkään maata syrjään. Ne ovat vaikuttaneet tännekin asti? Järjestynyt työväestö täälläkin maassa, suurriistäjain paratiisissa, on alkanut tarkkaamaan omia joukkojaan ja samalla perinpohjaisemmin kuin tähän asti harkitsemaan niitä menettelytapoja, joitten kautta lopullinen päämäärämme saavutetaan. Amerikan sosialistipuolue, jonka jäsenmäärä tämän vuoden alussa ja vielä huhtikuullakin oli toistasataa tuhatta, on nyt hajaantunut kolmeen osaan, jääden sosialistipuolueeseen nyt ainoastaan kaksikymmentäkuusi tuhatta jäsentä, joista noin yksitoista tuhatta on suomalaisen järjestön jäseniä. Puolueen hajaantumiseen pääsyynä oli menettelytapaerimielisyydet, mutta suurelta osalta siihen vaikutti myöskin puolueen vanhoillinen johto ja äärimmäisellä laillisuudella ratsastaminen. Jo ennen puolueen elokuun lopulla pidettyä kansalliskonventionia erosi siitä ja eroitettiin kommunistista ainesta ja ne perustivat kommunistisen puolueen. Jälkeen kansalliskonventionin erosi puolueesta vielä vasemmistolaisia ja perustivat kommunistisen työväenpuolueen. Näistä kolmesta puolueesta on kommunistinen puolue voimakkain tätä nykyä. Varmalta näyttää että nämä kommunistiset puolueet tulevat yhtymään, sillä periaatteessa niillä ei ole paljoakaan erimielisyyttä.

Tämän maan ammatillisessa liikkeessä alkaa ilmetä poliittista herännäisyyttä. Radikaalinen aines suuressa Amerikan Federation of Laborliitossa, jonka jäsenmäärä on yli kolme miljoonaa, muodostaa parhaillaan uutta työväenpuoluetta. Heihin on yhtynyt suuri kivihiilenkaivajain unio, jonka jäsenmäärä on neljäsataatuhatta. Kun nämä voimakkaat taloudelliset järjestöt perustavat oman puolueensa ja huolehtivat niiden kautta reformeista ja toiselta puolelta kommunistinen aines huolehtii vallankumouksellisesta agitatsionityöstä poliittisella areenalla, niin jääpi sosialistipuolue, joka aina etupäässä on suosinut reformiohjelmaa, vähämerkitykselliseksi.

Näitten seikkojen pakoittamana päätti edustajakokouksemme jäädä itsenäiseksi propagandajärjestöksi siihen asti kun tarkemmin voidaan mää-

ritellä tämän maan työväestön poliittinen ryhmittäminen. Myöskin järjestömme eheys pakoitti tällaisen päätöksen tekoon. Meillä on voimakas kommunistinen aines, joka haluaa erota sosialistipuolueesta. Toisella puolen meillä on paljon sellaisia jotka edelleenkin haluavat olla sosialistipuolueessa. Mutta tilanne on sekava. Sosialistipuolue ja kommunistiset puolueetkin ovat vielä hajaannustilassa ja niiden toiminta vakiintumattomana, katsoi edustajakokous edullisemmaksi pitää järjestömme eheänä ja jäädä eroon kaikista ennen kun alkaa päättelemään näitten kaaostilassa olevien puolueitten välillä tällä hetkellä. Järjestömme eheys on välttämätöntä lehtiemme ja agitatsioonivälineittemme säilyttämiseksi.

Tällainen on tilanne ja tällaisissa oloissa meidän on toimittava.

Mutta nämä ovat vaan kasvun merkkejä. Vaikka joukoissa näyttääkin hajaannusta, herää heissä ilahduttavassa määrässä valveutuneisuuttakin. Luokkarajat selvenevät. Luokkaviha kiihtyy sitä mukaa kuin kapitalistinen diktatuuri kiristää. Puoli miljoonaa terästyöläistä on lakossa. Samoin on yli neljäsataatuhatta kivihiihenkaivajaa, huolimatta hallituksen ehkäisytoimenpiteistä, sotajoukoista, oikeuslaitoksista, injunktsioneista. Satoja tuhansia muita työläisiä on lakossa ja vastoin unioitten vanhoillisten johtomiesten määräyksiä. Tämä kaikki puhuu voimakasta kieltä. Tällaista voipi kestää vaan varmaan rajaan asti. Sitten se murtuu ja tässä murrostilassa tulevat työläisetkin yhtymään ja ottamaan vallan ohjaket omiin käsiinsä. Sellaisetkin työläiset jotka vielä luulevat demokratialla, kansanvallalla pääsevänsä valtaan, alkavat jo ajattelemaan radikaalisemmin.

II.

Me Amerikan suomalainen järjestynyt työväestö olemme suurella sydämen surulla ja — katkeruudella saaneet tietää miten petomaisella tavalla Suomen kukoistava työväenliike lyötiin alas. Me olemme toivoneet ja mielenkiinnolla odottaneet sen uudelleen järjestämistä ja ilomielin olemme seuranneet kaikkia voittoja mitä uudelleenjärjestetty työväenliike on onnistunut voittamaan, huolimatta porvareitten rautaisesta diktatuurista. Nämä ovat olleet ilosanomia meille.

Me emme halua määritellä teille menettelytapoja. Te olette työväenliikkeen etuvartiotaistelussa karaistuja, verikasteen läpikäyneitä tovereita ja voitte ratkaista ne olojanne vastaavalla tavalla. Mutta me toivoisimme että teidän edustajakokouksenne asettuisi selvälle, vallankumoukselliselle marxilaiselle kannalle ja alkaisi suunnittelemaan järjestämis- ja valistustyötään sen puitteissa. Meidän käsityksemme on että työväestö ei saa tinkiä hituistakaan näistä periaatteista, kolmannen internationalen periaatteista.

Suomalaisen sosialistijärjestön edustajakokouksen määräyksestä.

Tositoveruudella: *Henry Askeli*, järjestön sihteeri.

Chicagossa, Illinois. U. S. A. marrask. 5 p. 1919.

Tervehdyskirjelmä päätettiin merkitä pöytäkirjaan.

Puoluetoimikunnan valitseminen.

Ryhdyttäessä Puoluetoimikunnan vaaliin ilmoitti puheenjohtaja, että hyväksytyjen sääntöjen mukaan on valittava:

puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, puoluesihtööri, ruotsinkielisten edustaja, 3 muuta vakinaista ja 5 varajäsentä. Näin menetellen valittiin ensinnä yksimielisesti puheenjohtajaksi *Väinö Tanner*, varapuheenjohtajaksi *Väinö V. Salovaara*, puoluesihtööriksi *Taavi Tainio*, ruotsinkielisten edustajaksi *J. Sundberg*, sekä suljetuilla lipuilla muiksi vakinaisiksi Puoluetoimikunnan jäseniksi: *Karl H. Viik* 85, *Kaarlo Harvala* 83 ja *J. W. Keto* 76 äänellä, sekä varajäseniksi: *Yrjö Räisänen* 88, *Väinö Hakkila* 87, *Matti Paasivuori* 86, *Mikko Ampuja* 83 ja *Hilda Seppälä* 80 äänellä.

Tilintarkastajain vaali.

Puoluetoimikunnan tilintarkastajiksi valittiin yksimielisesti: *J. Laherma*, *Eino Jalava* ja *T. Bryggari*, sekä näille varamiehiksi: *Väinö Hupli*, *Lyyli Eronen*, *A. Halme*, *Artt. Aalto* ja *Erl. Aarnio*.

Ruotsalaisten piirien muodostaminen.

Esitettiin Vaasan läänin ruotsinkielisten sosialidemokratien ehdotus, että sanotun läänin eteläisen ja pohjoisen vaali-piirin ruotsinkieliset sosialidemokraatit saisivat muodostaa oman, suomalaisesta sos.-dem. piirijärjestöstä riippumattoman piirijärjestönsä.

Järjestävävaliokunta oli käsitellyt ehdotusta ja puolsi sen hyväksymistä.

Keskustelussa ehdotti *V. Hupli*, että puoluekokous päättäisi valtuuttaa puolueeneuvoston vahvistamaan puoluekokosten väliajoilla mahdollisesti muodostuvat ruotsalaiset piirit ja että nämä oikeutettaisiin lähettämään sääntöjen edellyttämän määrän edustajia puolueeneuvostoon. Tätä ehdotusta kannatettiin.

Puoluekokous hyväksyikin Vaasan läänin sosialidemokratien anomuksen samoin kuin Huplin ehdotuksen yksimielisesti.

Kansainvälinen edustus.

Puolueen edustajiksi kansainvälisen järjestön kokouksiin valittiin *V. Tanner* ja *K. H. Viik*.

Puolueneuvoston vaali.

Puheenjohtaja ilmoitti, että sääntöjen mukaan on tässä puoluekokouksessa nyt valittava jäsenet puolueneuvostoon. Eri piirien edustajien taholta tehdyistä ehdokkaista valittiin sitte Puolueneuvoston jäseniksi:

Uudenmaan vaalip.: vakinaisiksi Emil Sallila ja Manu Kontula; varalle: K. Lumijärvi ja K. Siimes; *Turun l. etel. vlp.*: V. Annala vakin. ja J. Vuorinen varalle; *Turun l. pohj. vlp.*: Hj. Ahlfors vakin. ja O. Leivo varalle; *Hämeenl. etel. vlp.*: O. Toivonen ja J. A. Rintala; *Hämeenl. pohj. vlp.*: K. Nordlund ja K. Lehtinen vakinaisiksi, Siiri Louhi ja T. N. Lahti varalle; *Viipurinl. läntis. vlp.*: vakinaiseksi A. Nyrkkö, varalle J. P. Holopainen; *Viipurinl. it. vlp.*: A. Julkunen vakinaiseksi, E. Väre varamieheksi; *Mikkelin vlp.*: vakinaiseksi V. Paavilainen, varalle E. Parkkinen; *Kuopionl. länt. vlp.*: P. Huttunen vakinaiseksi, K. Walta, N. Rauhala ja K. Laaksonen varalle; *Kuopionl. it. vlp.*: Matti Puittinen vakinaiseksi ja Antti Kaasinen varalle; *Vaasanl. it. vlp.*: vakinaiseksi E. Raearo, varalle T. Lehto ja Atte Muhonen; *Vaasanl. etel. vlp.*: A. Laine vakinaiseksi ja Osk. Nurmi varajäseneksi; *Oulunl. etel. vlp.*: Ellen Mäkelin vakin. ja Jaakko Kilpua varalle; *Oulunl. pohj. vlp.*: I. Heikka vakinaiseksi ja K. Vuorinen varalle ja *Kajaanin piiristä*: V. Niemi vakinaiseksi ja M. V. Karvonen varajäseneksi. Vaasanläänin pohjoisen vaalipiirin edustajat valitsee puolueneuvosto piirikokouksen tekemistä ehdokkaista. Samoin oikeutettiin puolueneuvosto vahvistamaan niiden edustajien vaalit, joita piirikokoukset mahdollisesti valitsevat jäsenluvun kohottua niin, että piirit sääntöjen mukaan ovat oikeutetut lisäämään nyt vahvistettua edustajamääräänsä.

Seuraavan puoluekokouksen paikka.

Seuraavan puoluekokouksen paikaksi ehdotettiin Helsinkiä, Tamperetta ja Kuopiota. Useampien äänestysten jälkeen hyväksyttiin seuraavan puoluekokouksen paikaksi Helsinki.

Valtiollisten vankien avustaminen.

Esitettiin Oulun työväenjärjestöjen asettamalta valtiollisten vankien avustuskomitealta saapunut sähkösanoma, jossa kehoitettiin puoluekokousta ryhtymään toimenpiteisiin valtiol-

listen vankien avustamiseksi kaikkien työväenjärjestöjen taholta.

Järjestävävaliokunta ehdotti, että puoluekokous kehoittaisi kaikkia työväen järjestöjä jouluk. 31 p:nä toimimaan juhlia ja iltamia valtiollisten vankien avustamistarkoituksessa ja että järjestöjen itse päätettäväksi jätettäisiin, miten ne haluavat hankkimansa varat käyttää.

Tämä esitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Kokouksen lopettaminen.

Puheenjohtaja lausui, että puolueemme kokous on nyt pidetty levottomana aikana, jolloin eri mielipiteet helposti törmäävät yhteen ja jolloin vallankumouksellisen sosialidemokraattisen puolueen on vaikea löytää ne menettelytavat, jotka varmimmin johtaisivat työväestöä lopullista päämääräänsä kohti. Toivoi, että kokouksen työ koituisi onneksi Suomen työväestölle ja olisi omiaan kokoomaan sen vielä hiljan käydyin kansalaissodan johdosta hajalla olevia luokkataistelurivejä. Julisti kokouksen päättyneeksi.

Lopuksi laulettiin Kansainvälisen työväenmarssin ensimmäinen ja viimeinen värsy.

Oikaistavaa:

Puoluekokouksen pöytäkirjan sivulla 14 on Norjasta saapuneen tervehdysähkösanoman alla Grepp Tranmaell. Ne ovat kuitenkin eri henkilön nimiä, joten tulee olla *Grepp* ja *Tranmaell*.

Sivulla 229 on 5:llä rivillä alhaas'a lukien: „edellä pöytäkirjan sivuilla 000“, pitää olla: „edellä pöytäkirjan sivuilla 214—215“.

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PUOLUEEN

SÄÄNNÖT

Hyväksytty puoluekokouksessa Helsingissä jouluk. 8—16 p:nä 1919.

Nimi ja kotipaikka.

1 §. Puolueen (yhdistyksen) nimi on Suomen Sosialidemokraattinen Puolue. Kotipaikka on Helsingin kaupunki, mutta käsittää puolueen toiminta koko Suomen maan.

Tarkoitus.

2 §. Puolueen tarkoituksena on yhteistyössä muiden maiden sosialidemokraattisten puolueiden kanssa toimia kapitalistisen yhteiskunnan taloudellisen ja valtiollisen järjestelmän täydelliseksi muuttamiseksi sekä sorrettujen ja riistonalaisten luokkien aineelliseksi ja henkiseksi vapauttamiseksi.

Tässä tarkoituksessa tahtoo puolue liittää yhteen kaikki Suomen miehet ja naiset, jotka tunnustavat puolueohjelmassa esitetyt perusteet, hyväksyvät puolueen säännöt ja sitoutuvat toimimaan puolueen periaatteiden hyväksi.

Järjestäytyminen.

3 §. Puolue on järjestäytynyt seuraavasti: Samassa kunnassa toimivat puolueosastot muodostavat kunnallisjärjestön, kunnallisjärjestöt liittyvät piirijärjestöksi ja piirijärjestöt muodostavat puolueen.

Puolueen toimielimet ovat:

puoluekokous,

puolueneuvosto ja puoluetoimikunta.

Puolueosastot.

4 §. Henkilöt, jotka samalla paikkakunnalla haluavat liittyä puolueeseen, voivat sen tehdä perustamalla puolueosaston taikka liittymällä jäseneksi johonkin paikkakunnalla entuudestaan toimivaan puolueosastoon.

Puolueosastot saavat olla työväenyhdistyksiä, ammattiosastoja, seuroja, klubeja, osuuskuntia t. m. s. järjestöjä, jotka hyväksyvät puolueen periaatteet ja säännöt sekä noudattavat puoluepäätöksiä.

Puolueosaston kaikkien jäsenten tulee kuulua puolueeseen. Jäsen, joka kuuluu kahteen tai useampaan puolueosastoon, suorittaa puolueveronsa vain yhden puolueosaston kautta. Jos ammattiosasto, nuorisosasto, osuuskunta t. m. s., jonka kaikki jäsenet eivät kuulu puolueeseen, haluaa välittää puolueverot jonkun jäsenmääränsä osan puolesta, voi se sen tehdä, mutta sellainen osasto ei ole puolueosasto.

Puolueosasto voi kuulua puolueeseen vain asianomaisen kunnallisjärjestön kautta.

Puolueeseen liittyvien osastojen on suoritettava puolueveronsa suoraan kunnallisjärjestölle eikä työväenyhdistyksen välityksellä.

Jokaisella puolueen jäsenellä tulee olla erikoinen puolueen jäsenkirja, johon verosuoritukset merkitään; ammattiosaston, nuorisosaston, osuuskunnan t. m. s. jäsenkirja ei kelpaa.

Kunnallisjärjestöt.

5 §. Kunnallisjärjestöt ovat puolueen paikallisia järjestöjä ja niihin kuuluvat kaikki samassa kunnassa olevat puolueosastot. Jos kunnassa on vain yksi puolueosasto, hoitaa tämä kunnallisjärjestön tehtävät.

Kunnallisjärjestö voi kuulua puolueeseen vain asianomaisen piirijärjestön kautta.

Piirijärjestöt.

6 §. Piirijärjestöt ovat kaikkien samassa vaalipiirissä tai määrätyllä alueella olevien kunnallisjärjestöjen ja puolueosastojen keskusjärjestöjä, ja on niiden tehtävänä välittää yhteyttä kunnallisjärjestöjen ja puoluetoimikunnan välillä, harjoittaa agitationi- ja valistustyötä sekä järjestää ja johtaa alueellaan puolueen osanottoa eduskunta- ja kunnallisiin vaaleihin.

Puolueeseen voi liittyä piirijärjestö, jonka puoluetoimikunta hyväksyy ja joka täyttää näiden sääntöjen määräämät ehdot.

Ruotsinkieliset järjestöt.

7 §. Ruotsinkieliset puolueosastot voivat muodostaa ruotsinkielisiä kunnallis- ja piirijärjestöjä. Ruotsinkielisten piirijärjestöjen alueet ja rajat määrää puolueenvaltuusto ja vahvistaa puoluekokous.

Ruotsinkieliset keskusjärjestöt toimivat samoin kuin vastaavat suomenkieliset järjestöt.

Puolueverot.

8 §. Puolueen jäsenen on suoritettava puolueosastolle, kunnallisjärjestölle, piirijärjestölle ja puolueelle tulevat verot.

9 §. Puolueosastojen ja -järjestöjen verojen suuruus määrätään osastojen ja järjestöjen vuosikokouksissa.

Vakinainen puoluevero on 25 p. vuosineljännekseltä. Ylimääräiset puolueverot määrätään puoluekokouksessa.

10 §. Määrätyt verot suorittaa puolueosasto kunnallisjärjestölle, kunnallisjärjestö piirijärjestölle ja piirijärjestö puolueelle. Kukin osasto ja järjestö pidättää itselleen sen osan, mikä on osaston tai järjestön oma vero.

Puolueosaston vuosikokous määrää, millä tavalla verot jäseniltä kuukausittain kannetaan.

11 §. Kunnallisjärjestölle, piirijärjestölle ja puolueelle tulevat verot on tilitettävä vuosineljänneksittäin.

Piirijärjestön on lähetettävä puolueverot puolueelle viimeistään kunkin maaliskuun, kesäkuun, syyskuun ja joulukuun 1 päivänä suoritussena edelliseltä kalenterineljännekseltä.

Piirijärjestö, joka määrätysssä ajassa ei ole suorittanut puolueveroja, on heti menettänyt oikeutensa puolueessa, mutta saavuttaa ne jälleen suorittamalla kaikki maksamatta olevat verot.

Maksamatta jättäneiden piirijärjestöjen nimet on julaistava paikkakunnan puoluelehdessä.

Puoluetilasto.

12 §. Puolueveron mukana lähettää piiritoimikunta neljännesvuosittain selonteon jäsenluvusta y. m. puoluetoimikunnan laatiman kaavakkeen mukaan.

Selonteossa tulee olla mainittuna piiritoimikunnan puheenjohtajan, piirisihteerin ja piiritoimikunnan rahastonhoitajan nimet ja osoitteet. Henkilövaihdos ja osoitteenmuutos on heti ilmoitettava puoluetoimistoon.

Puoluetoimikunta pitää tilauksesta saatavana kaavakkeita sekä kunnallisjärjestöjen että piirien selontekoja varten.

13 §. Piiritoimikunnan on joka vuosi viimeistään 15 päivänä helmikuuta lähetettävä puoluetoimikunnalle kertomus edellisen vuoden toiminnasta.

Piiritoimikunta on sitäpaitsi velvollinen antamaan puoluetoimikunnan vaatimia tietoja puoluejärjestöistä ja niiden toiminnasta.

14 §. Puoluetoimikunta julkaisee hankkimiansa tietojen perusteella vuosittain ennen syyskuun loppua yleisen puoluetilaston, jonka tulee sisältää tärkeimmät puolueen ja sen alajärjestöjen toimintaa ja kehitystä valaisevat tiedot.

Yksityiskohtaisen puoluetilaston julkaisee puoluetoimikunta joka kolmas vuosi varsinaisen puoluekokouksen edellä.

Puoluekokous.

15 §. Puoluekokous on ylin määrääjä puolueen asioissa.

Varsinainen puoluekokous pidetään joka kolmas vuosi, sinä vuonna, jolloin eduskuntavaalit varsinaisia valtiopäiviä varten suoritetaan. Puoluekokouksen paikan määrää puolueen puolesta puoluekokouksen toivomuksen perusteella.

16 §. Puoluetoimikunnan on julaistava puoluelehdissä kutsumus puoluekokoukseen viimeistään neljä kuukautta ennen kokousta.

17 §. Edustajan valtakirjan antaa kunnallistoimikunta. Valtakirjojen tarkastamisen toimittavat puoluetoimikunnan määräämät henkilöt ja on se suoritettava ennen kokouksen avausta.

Puoluetoimikunta painattaa puoluekokoukselle edustajaluettelon, johon edustajain äänimäärät on merkitty.

18 §. Puoluekokousedustajain, puoluetoimikunnan jäsenten ja tilintarkastajain päivärahain ja matkakulut suorittaa puolue.

Edustajain rautatie- ja laivamatkat suoritetaan kolmannessa luokassa rautatiellä ja toisessa luokassa laivalla.

Puoluekokoukset voi puoluetoimikunta periä järjestöiltä sitä varten asetetun verotuksen kautta.

19 §. Puoluetoimikunnan jäsenet ovat velvolliset olemaan läsnä puoluekokouksessa ja on heillä lausunto- ja esitysoikeus, mutta ei äänioikeutta, elleivät ole valitut edustajiksi.

Puoluekokouksen valitsenain tilintarkastajain puheenjohtaja on velvollinen olemaan läsnä kokouksessa, jossa hänellä on lausunto- ja esitysoikeus, mutta ei äänioikeutta.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä valitsee keskuudestaan edustajan puoluekokoukseen, jonka on oltava läsnä kokouksessa ja on hänellä siellä lausunto- ja esitysoikeus, mutta ei äänioikeutta.

Edellämainittujen lisäksi on läsnäolo- ja lausunto-oikeus puoluepuoleuvoston jäsenillä, eduskuntaryhmän jäsenillä, kunkin piiritoimikunnan edustajalla, kunkin puoluelehden edustajalla, Suomen Ammattijärjestön edustajalla, Suomen Ruotsalaisen Työväenliiton ja Suomen Sos. dem. Naisliiton edustajalla ja ulkomaitten sosialidemokraattisten puolueiden y. m. kutsutuilla edustajilla.

Kokous voi erikoisella päätöksellä myöntää läsnäolo- ja lausunto-oikeuden muillekin.

20 §. Esityksiä puoluekokoukselle voi tehdä jokainen puoluejäsen, lähettämällä esityksensä puolueosaston johtokunnalle. Siten saapuneet esitykset on esitettävä puolueosaston kokoukselle. Jos kokous ei hyväksy tehtyä esitystä eikä siten esitä sitä omana aloitteenaan, voi esityksen tekijä siitä huolimatta lähettää sen puoluetoimikunnalle. Puolueosastolla, kunnallisjärjestöllä, piirijärjestöllä, eduskuntaryhmällä, puoluepuoleuvostolla ja puoluetoimikunnalla on oikeus tehdä esityksiä puoluekokoukselle.

Esitykset on asianomaisten toimikuntain viimeistään kolme kuukautta ennen kokousta lähetettävä puoluetoimikunnalle.

Jos esitys saapuu määräaikaan myöhemmin, ei sitä oteta esitysviikkoon.

Tehdyistä esityksistä on puoluetoimikunnan annettava lausuntonsa.

Esitykset kokonaisuudessaan tai — milloin puoluetoimikunta niin harmitsee — vain esityksen ponnet sekä puoluetoimikunnan lausunnot on painatettava ja viimeistään kuusi viikkoa ennen kokousta toimitettava piiritoimikunnille näiden jaettavaksi asianomaisille kunnallistoimikunnille. Esitysten ponnet on samaan aikaan julaistava puoluelehdissä.

Asia, jota ei ole mainittu kokouksen esitysviivossa tai joka ei sääntöjen mukaan ole puoluekokouksen päätettävä, ei voi tulla puoluekokouksessa esille eikä päätettäväksi, ellei se ole puoluetoimikunnan esittämä tai ellei kokouksen päätösvaltaisten edustajain enemmistö siihen suostu.

21 §. Ehdotukset muutoksiksi tai lisäyksiksi puolueen periaatteelliseen ohjelmaan ja sen tulkintaa tarkottavat esitykset on, voidakseen tulla käsitellyiksi puoluekokouksissa, jätettävä puoluetoimikunnalle viimeistään ensimmäisenä päivänä heinäkuuta ennen sitä vuotta, jolloin kokous pidetään. Puoluetoimikunnan lausunnot tällaisista ehdotuksista on julaistava vähintään kolme kuukautta ennen kokousta.

22 §. Puoluekokouksessa on kullakin edustajalla se tasalukuinen äänimäärä, mikä saadaan, kun asianomaisen kunnallisjärjestön jäsenmäärä jaetaan valtuutettujen edustajain luvulla.

Ellei nimiäänestystä tai suljettua vaalia vaadita, on kullakin edustajalla yksi ääni.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin, siten että vaalilautakunta merkitsee äänimäärän kuhunkin suljettuun lippuun samalla kuin se leimataan ja pannaan uurna.

Jos äänät äänestyksessä jakautuvat tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Vaaleissa ratkaisee arpa.

23 §. Varsinaisessa puoluekokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

- 1) esitetään puolue-toimikunnan kertomus edellisestä varsinaisesta puoluekokouksesta kuluneelta ajalta;
- 2) esitetään puolue-toimikunnan tilikertomus samalta ajalta sekä tilintarkastajain siitä antama lausunto ja päätetään tilivapauden myöntämisestä puolue-toimikunnalle ja puolueneuvostolle;
- 3) esitetään eduskuntaryhmän toimintakertomus;
- 4) keskustellaan ja päätetään valistustyön järjestämisestä;
- 5) hyväksytään vaaliohjelma eduskuntavaaleja varten ja päätetään vaaleja koskevista asioista;
- 6) keskustellaan ja päätetään puoluejäsenten ja järjestöjen sekä puolue-toimikunnan puoluekokoukselle esittämistä asioista;
- 7) esitetään puolue-toimikunnan ehdotus tulo- ja menoarvioksi seuraavaan varsinaiseen puoluekokoukseen saakka ja päätetään mahdollisista ylimääräisistä veroista;
- 8) määrätään puolueneuvoston jäsenten ja tilintarkastajain palkkiot;
- 9) valitaan puolueneuvosto piirikokousten esittämistä ehdokkaista;
- 10) valitaan puolue-toimikunnan jäsenet sekä tilintarkastajat;
- 11) päätetään seuraavan varsinaisen puoluekokouksen paikasta.

Ylimääräinen puoluekokous.

24 §. Ylimääräinen puoluekokous pidetään, milloin puoluekokous niin päättää tai puolueneuvoston jäsenten kaksi kolmannelta tahi vähintään viiden piirijärjestön edustajakokoukset samaa määrättyä tarkoitusta varten sitä vaativat.

Ylimääräiseen puoluekokoukseen nähden on noudatettava samoja määräyksiä, kuin varsinaisesta puoluekokouksesta on säännöissä mainittu.

25 §. Kiireellisissä tapauksissa voi puolueneuvosto kutsua koolle sellaisen ylimääräisen puoluekokouksen, jossa edustajina ovat edelliseen varsinaiseen puoluekokoukseen valitut edustajat. Kutsu tällaiseen ylimääräiseen puoluekokoukseen on julaistava vähintään kolme viikkoa ennen kokousta, jolloin myöskin esille tulevat asiat on mainittava.

Puoluekokousedustajain valitseminen.

26 §. Puoluekokousedustajat valitaan kunnallisjärjestöittäin.

Kunnallisjärjestö, jonka jäsenmäärä on yli 200, lähettää yhden edustajan kutakin alkavaa jäsenmäärän 500-lukua kohden.

Kunnallisjärjestö, jonka jäsenmäärä on alle 200 lähettää yhden edustajan yhdessä riittävän monen samanlaisen kunnallisjärjestön kanssa, piiritoimikunnan lähempien ohjeiden mukaan.

Jäsenmäärä lasketaan siltä vuosineljännekseltä, miltä verot on suoritettu viimeksi vähintään kuukautta ennen vaalipäivää.

27 §. Vaalit tapahtuvat viimeistään kuusi viikkoa ennen kokousta samana puoluetoimikunnan määrämänä päivänä koko maassa.

28 §. Äänioikeutettu on jokainen jäsen, joka on liittynyt puolueeseen viimeistään kolme kuukautta ennen vaalipäivää.

29 §. Edustajachdokkaita voi jokainen puolueosasto esittää kunnallistoimikunnalle. Puolueosaston esittämiltä ehdokkailta ei voida kieltää paikkaa yleisessä vaalilipussa. Kunnallistoimikunnan on toimitettava äänestyspaikoille vaalilippuja, joissa ehdokkaat on lueteltu aakkosjärjestyksessä. Ehdokaslistoissa on mainittava, montako kukin saa äänestää.

30 §. Edustajain vaali toimitetaan suljetuilla lipuilla.

Vaali tapahtuu niin monessa äänestyspaikassa kunnan alueella kuin kunnallistoimikunta määrää, silmällä pitäen, ettei matkan pituus estä jäseniä äänestys-oikeuttaan käyttämästä. Kussakin äänestyspaikassa on vaalia varten varattava aikaa vähintään kolme tuntia.

Jos valittavien edustajain luku on kolme tai useampi, saa kukin äänestää korkeintaan kaksi kolmasosaa valittavien edustajain koko luvusta.

Jokaisen, joka tahtoo ottaa osaa vaaleihin, on ennen vaalilipun jättämistä näytettävä täysin maksettu puolueosaston jäsenkirja tai kortti, josta näkyy, milloin hän on liittynyt puolueeseen.

Leimaamalla tai muulla sopivalla tavalla on jäsenkirjaan tai jäsenkorttiin merkittävä, että sitä on käytetty vaalissa.

Muuten määrää vaalijärjestyksestä kunnallistoimikunta, noudattaen puoluetoimikunnan ja piiritoimikunnan ohjeita.

31 §. Kunnallistoimikunnan tulee lähettää edustajain valtakirjat piiritoimikunnalle viimeistään kolmekymmentä päivää ennen puoluekokousta. Piiritoimikunta julkaisee vaalien tulokset piirin puoluelehdessä ja lähettää valtakirjat puoluetoimikunnalle viimeistään kaksikymmentä päivää ennen puoluekokousta.

Jos valittu edustaja ei voi ottaa kokoukseen osaa, antaa kunnallistoimikunta valtakirjan äänimäärässä lähinnä seuraavalle.

32 §. Jos puoluejäsenen mielestä edustajien vaalissa on menetelty vastoin puoluesääntöjä, voi hän viimeistään viiden päivän kuluessa vaalin toimittamisesta valittaa piiritoimikunnalle.

Piiritoimikunta määrää uuden vaalin kunnallisjärjestyksessä, jos se huomaa, että vaalissa on tapahtunut virhe, joka saattaisi vaikuttaa vaalin tulokseen.

Puolueneuvosto.

33 §. Puolueneuvosto on puoluekokousten väliajoilla puolueen ylin määrääjä niissä asioissa, joista puoluekokous ei ole tehnyt päätöstä tai jotka sääntöjen mukaan eivät kuulu puoluetoimikunnan päätösvaltaan.

34 §. Puolueneuvostoon jäseninä kuuluu:

1) puoluetoimikunnan jäsenet;

2) piirikokousten esittämistä ehdokkaista puoluekokouksen valitsevat jäsenet, yksi vakinainen ja yksi varajäsen kunkin piirijärjestyksen kullakin alkavalta 5,000 jäseneltä.

Puolueneuvoston jäsenten toimiaika kestää seuraavaan varsinaiseen puoluekokoukseen saakka.

35 §. Varajäsen saapuu kokoukseen ainoastaan vakinaisen ollessa estettynä.

36 §. Lausunto- ja esitysoikeus on puoluenevostossa:

- 1) sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän edustajalla;
- 2) kunkin puoluelehden toimituksen edustajalla;
- 3) kunkin piiritoimikunnan edustajalla;
- 4) Suomen Ammattijärjestön edustajalla;
- 5) Suomen Ruotsalaisen Työväenliiton edustajalla;
- 6) Sosialidemokraattisen Naisliiton edustajalla; ja
- 7) henkilöillä, joille puoluenevosto sen eri päätöksellä antaa.

37 §. Puoluenevoston tehtävänä on paitsi mitä näissä säännöissä erikseen on mainittu:

1) antaa puoluetoimikunnalle lähempiä määräyksiä puoluekokouksen päätösten soveltamisesta ja niiden aiheuttamista toimista;

2) tarkastaa puoluetoimikunnan lausunnon perusteella puoluelehtien toimintaa, utkia niistä tehtyjä valituksia ja antaa lausuntoja, jos havaitsee aiheita olevan;

3) päättää sanomalehtien puoluelehdiksi julistamisesta ja puoluelehden oikeuksien peruuttamisesta;

4) päättää jäsenten ja järjestöjen erottamisesta puolueesta;

5) päättää toimenpiteistä ja kysymyksistä, jotka puoluetoimikunta sen ratkaistavaksi esittää;

6) neuvotella ja päättää muista puoluetta koskevista asioista;

7) tarkastaa vuosittain puoluetoimikunnan vuosi- ja tilikertomukset ja jättää ne ynnä tilintarkastajain lausunnot oman lausuntonsa ja kertomuksensa sekä asianomaisten selitysten ohella, milloin niitä on vaadittu varsinaiselle puoluekokoukselle;

8) tarkastaa selostus puolueen raha-asioista lähinnä edelliseltä puolivuodelta; ja

9) hyväksyä menoarvio kuluvalle vuosipuoliskolle; ja

10) määrätä puoluesihteerin palkka.

38 §. Puoluenevosto on oikeutettu:

1) milloin hyvänsä tarkastuttamaan puolueen varain hoidon ja kirjanpidon; ja

2) pätevän syyn ilmettyä eroittamaan puoluekokouksen valitseman syyllisen puoluevirikailijan ja valitsemaan erotetun tai eronneen tilalle toisen seuraavaan puoluekokoukseen asti.

Puoluenevosto ei ole oikeutettu muuttamaan puoluekokouksen päätöstä muuten kuin puolueäänestyksen perusteella.

39 §. Puoluenevosto pitää vakinaisia kokouksia kerran puolessa vuodessa.

Ylimääräisen kokouksen pitää puoluenevosto, jos sen jäsenten enemmistö sitä vaatii tai puoluetoimikunta tarpeelliseksi katsoo.

40 §. Puoluenevoston kokouksen kutsuu koolle puoluetoimikunnan puheenjohtaja, joka johtaa puhetta puoluenevoston kokouksissa.

41 §. Puoluenevoston jäsenten matkat ja päivärahat suorittaa puolue.

Puoluetoimikunta.

42 §. Puolueen hallituksena on puoluetoimikunta, johon kuuluu 7 vakinaista ja 5 varajäsentä.

Puoluetoimikunta valitaan puoluekokouksessa siten, että erikseen valitaan puoluetoimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, puoluesihtööri ja ruotsinkielisten edustaja, sekä senjälkeen suljetuilla lipuilla kolme muuta jäsentä ja viisi varajäsentä.

43 §. Puoluetoimikunnan tehtävänä on paitsi mitä näissä säännöissä erikseen on mainittu:

1) pitää silmällä, että puoluekokousten ja puolueen neuvoston päätökset asianmukaisesti pannaan toimeen;

2) hoitaa puoluetoiminnan välitöntä johtoa sekä päättää valtuuksiensa rajoissa kaikista puoluetta koskevista asioista sekä kantaa ja vastata puolueen puolesta;

3) harjoittaa kustannustoimintaa julkaisemalla puoluetarkoituksiin tarpeellisia kirjasia, vaalijulistuksia, ohjeita y. m. julkaisuja sekä vappu- y. m. merkkejä;

4) mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan kannattaa piirejä valistustyön harjoittamisessa ja muussa toiminnassa;

5) valvoa puolueen varain hoitoa sekä kirjanpitoa;

6) antaa neuvoston varsinaisiin kokouksiin selostus puolueen raha-asioista lähinnä edelliseltä puolelta vuodelta sekä tulo- ja menoarvio kuluvalle puolivuodelle;

7) laatia vuosi- ja tilikertomus kalenterivuositain;

8) antaa tilit kahden kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päätyttyä puoluekokouksen asettamille tilintarkastajille sekä tarkastuksen tapahduttua puolueen neuvostolle;

9) antaa varsinaiselle puoluekokoukselle vuosi- ja tilikertomuksensa kuluneilta kalenterivuosilta tilintarkastajain ja neuvoston lausuntojen ohella, samoin kuin selostus puolueen eduskuntaryhmän toiminnasta ja puoluelehdistä sekä puoluetilasto;

10) päättää väliaikaisesti lehtien hyväksymisestä puoluelehdiksi; ja

11) päättää toiminnien kirjoittamisesta; sekä

12) valvoa puoluejärjestöjen toimintaa ja havaitessaan niiden menettelevän sääntöjen tai puoluepäätösten vastaisesti ryhtyä puoluesääntöjen mukaisiin toimenpiteisiin.

Puoluetoimikunta on päätösvaltainen viiden jäsenen läsnäollessa.

44 §. Puoluetoimikunta ottaa ja erottaa puolueen rahastonhoitajan, osastojen hoitajat ja muut puoluetoimiston toimihenkilöt ja apulaiset ja määrää heidän palkkansa. Rahastonhoitajalla ja osastojen hoitajilla on lausunto- ja esitysoikeus puoluetoimikunnan kokouksissa.

Puolueen toimihenkilöt eivät ilman puoluetoimikunnan suostumusta saa ottaa sivutehtäviä, jotka voivat tuntuvasti vaikuttaa heidän toimintaansa puolueen palveluksessa.

Toimihenkilöiden ohjesäännöt laatii puoluetoimikunta.

45 §. Puheenjohtajan erikoisena tehtävänä on:

1) johtaa puhetta puoluetoimikunnan kokouksissa;

2) seurata puolueen toimihenkilöiden toimintaa;

3) allekirjoittaa yhdessä sihteerin kanssa viralliset tiedonannot ja kokouskutsut;

4) edustaa puoluetta.

46 §. Puoluesihteerin erikoisena tehtävänä on:

1) hoitaa puoluetoimiston välitöntä johtoa;

2) laatia puolueen viralliset tiedonannot ja vuosikertomukset sekä valvoa puoluejulkaisujen toimittamista;

3) hoitaa puolueen kirjeenvaihtoa;

- 4) pitää pöytäkirjaa puoluetoimikunnan kokouksissa;
- 5) suunnitella, johtaa ja valvoa puolueen valistustoimintaa;
- 6) toimittaa puoluetilasto y. m. puoluetoimikunnan määräämät tilastolliset työt; sekä
- 7) järjestää ja toimittaa puolueen toimintaa ja historiaa valaisevia kirjoituksia, tiedonantoja ja muita asiakirjoja Työväen Arkistolle.

47 §. Puoluetoimikunnan jäsen, joka on poissa useammasta kuin kahdesta peräkkäisestä kokouksesta ilman pätevää toimikunnan hyväksyntää syytä, katsotaan eronneeksi, ja varajäsen astuu tilalle. Ellei varajäsentä ole, valitsee jäsenen puolueenuevosto. Puoluetoimikunta voi, jos katsoo tarpeelliseksi, kutsua varajäsenet kaikkiin toimikunnan kokouksiin, mutta on heillä päätösvalta ainoastaan vakinaisen jäsenen poissa ollessa.

Puoluetoimikunnan jäsenyys on palkaton.

Puoluetoimikunnan ja puolueenuevoston tiedonannot.

48 §. Kaikki puoluetoimikunnan ja puolueenuevoston tiedonannot puoluejäsennille julaistaan puolueen pää-äänenkannattajassa ja muissa puoluelehdissä.

Tiedonannot piirijärjestöille, kunnallisjärjestöille ja puolueosastoille toimitetaan joko ilmoittamalla puoluelehdissä tai kiertokirjeellä tahi samalla kertaa kummallakin tavalla.

Puolueäänestys.

49 §. Puoluetoimikunta voi herätetyn kysymyksen johdosta toimeenpanna puolueäänestyksen.

Puoluetoimikunta on velvollinen toimituttamaan puolueäänestyksen, jos vähintään viisi prosenttia puolueen jäsenistä laskettuna edelliseltä vuosineljännekseltä suoritettujen puolueverojen mukaan kolmessa tai useammassa piirissä taikka vähintään kolmen piirijärjestön kokoukset samasta määrätystä asiasta sitä vaativat.

50 §. Samassa kun puoluetoimikunta ilmoittaa asian, jota puolueäänestys koskee, on sen ilmoitettava, minä päivänä tai minkä ajan kuluessa äänestys on suoritettava. Äänestys saa tapahtua aikaisintaan kuukauden kuluttua julistamispäivästä. Lähemmät ohjeet antaa puoluetoimikunta.

Kunnallistoimikunta lähettää piiritoimikunnalle määräajan kuluessa pöytäkirjan äänestyksestä, ilmoittaen annettujen äänten kokonaismäärän sekä esitetyn ehdotuksen puolesta ja vastaan annetut äänimäärät. Piiritoimikunta lähettää pöytäkirjat sekä niistä tehdyn yhteenvedon puoluetoimikunnalle.

51 §. Paitsi puoluekokouksessa voidaan ainoastaan puolueäänestyksellä puoluekokouksen päätös muuttaa tai kumota.

Tilintarkastus.

52 §. Puoluekokous valitsee kolme Helsingissä asuvaa tilintarkastajaa, jotka vuosittain tarkastavat tilit sekä puoluetoimikunnan taloudenhoidon edelliseltä kalenterivuodelta. Tilintarkastajilla on sen ohella oikeus muulloinkin, milloin haluavat, tarkastaa myöskin kassa ja kaikki tilit.

53 §. Puolueneuvostolle antavat tilintarkastajat lausuntonsa heti vuositilin tarkastuksen päätyttyä.

Puoluekokoukselle antavat tilintarkastajat lausuntonsa edellisen puoluekokouksen jälkeiseltä ajalta samoinkuin ehdotuksensa vastuuvapauden myöntämisestä tai kieltämisestä puoluetoimikunnalle ja puolueneuvostolle sanotulta ajalta.

54 §. Tilintarkastajain toimiaika kestää siksi kunnes puoluekokous on valinnut uudet tarkastajat. Tilintarkastajat valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan, joka esittää asiat puoluetoimikunnalle, puolueneuvostolle ja puoluekokoukselle.

55 §. Puoluekokous valitsee myöskin kuusi varatilintarkastajaa, jotka vakinaisten tilintarkastajain saadessa esteen astuvat heidän tilalleen siinä järjestyksessä kuin ovat saaneet ääniä.

56 §. Tilintarkastajat saavat puoluekokouksen määräämän palkan.

Puoluelehdet.

57 §. Puolueen pää-äänenkannattaja on puoluekokouksen siksi hyväksymä Helsingissä ilmestyvä puoluelehti. Muissa kaupungeissa on tarpeen mukaan paikallisia puoluelehtiä.

58 §. Puoluelehtien ylin määrääjä on puoluekokous; paikallisiin puoluelehtiin nähden on asianomaisella piirijärjestöllä lähempi valvontaoikeus ja valvontavelvollisuus.

59 §. Puoluelehtiä kustantavat yhtiöt tai osuuskunnat ovat velvolliset niin menettelemään, että asianomaiset puoluejärjestöt tulevat yhtiön tai osuuskunnan pääasiallisiksi omistajiksi.

60 §. Puolueneuvosto on mahdollisuuksien mukaan velvollinen ryhtymään toimenpiteisiin edistääkseen puoluelehden perustamista piiriin, missä lehteä ei ole tai missä lehti lakkaa.

61 §. Sosialidemokraattiset yhdistykset ja järjestöt eivät saa kannattaa eivätkä suosia puoluetta vastustavia ja vahingoittavia sanomalehtiä.

Jos jossakin vaalipiirissä ei ole sosialidemokraattista puoluelehteä, niin on piirissä toimivien järjestöjen otettava ilmoitus- ja tiedonantolehdekseen joku siihen tarkoitukseen sopiva puoluelehti, kunnes saavat piiriinsä oman puoluelehden.

62 §. Sanomalehden päätoimittajia valitessa on lehden hallinnon ilmoitettava ehdokkaat puoluetoimikunnalle, joka antaa asiasta lausuntonsa; kuitenkin on sanomalehden omistajilla yksinään päättämisvalta.

63 §. Puoluelehdeksi julistamisesta ja puoluelehden oikeuksien peruuttamisesta päättää puolueneuvosto. Väliaikaisesti voi puoluetoimikunta hyväksyä lehden puoluelehdeksi.

Puolueneuvoston päätöksestä voi valittaa puoluekokoukseen.

Eduskuntavaalien valmistelu.

64 §. Puolueen ehdokkaat eduskuntavaaleja varten asetetaan piirijärjestöittäin. Jos samassa valtiollisessa vaalipiirissä on useampia piirijärjestöjä, järjestää ja määrää puoluetoimikunta niiden välisen yhteistoiminnan, elleivät piirit keskenään asiasta sovi.

65 §. Ehdokkaiden esittämisoikeus on jokaisella puolueosastolla ja kunnallisjärjestöllä. Piiritoimikunta painattaa vaalilipun, johon ehdok-

kaat on otettu aakkosjärjestyksessä. Vaali tapahtuu piiriäänestyksellä piiritoimikunnan lähempien ohjeiden mukaan ja samana puoluetoimikunnan määräämänä päivänä kautta maan.

66 §. Vaalissa saa äänestää enintään niin monta ehdokasta kuin vaalipiiristä viimeksi sosialidemokraatteja valittiin lisättynä kahdella. Jos samassa vaalipiirissä on useampia piirijärjestöjä, määrää puoluetoimikunta, montako kussakin sellaisessa piirissä saa äänestää.

67 §. Valitsijayhdistysten listoille on asetettava niin monta ehdokasta kuin vaalipiiristä kaikkiaan edustajia valitaan.

Listoille asettamisen, valitsijayhdistysten järjestämisen ja vaaliliiton muodostamisen toimittaa piirikokous tai sen valtuuttamana piiritoimikunta puoluetoimikunnan antamia ohjeita noudattaen.

Valitukset listoille asettelua y. m. vastaan ratkaisee puoluetoimikunta.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä.

68 §. Sosialidemokraattiset kansanedustajat muodostavat sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän.

69 §. Eduskuntaryhmä on vastuunalainen puoluekokoukselle.

70 §. Kultakin istuntokaudelta on ryhmän esitettävä kertomus puolueuuvostolle.

Puoluekokoukselle on eduskuntaryhmän annettava kertomus edellisestä puoluekokouksesta kuluneelta ajalta.

71 §. Eduskuntaryhmän ja puolueuuvoston yhteisiä kokouksia pidetään, milloin jompikumpi ja puoluetoimikunta pitää niitä tarpeellisina. Pöytäkirjat tällaisista kokouksista liitetään puolueuuvoston pöytäkirjoihin.

Kunnallisvaalit.

72 §. Valittaessa puolueen edustajia kunnanvaltuustovaaleja varten saa kukin puoluejäsen äänestää enintään yhtä kolmatta osaa sillä kertaa valittavien valtuutettujen määrästä.

Muissa kohdin noudatetaan valtuusmiesehdokkaitten vaalissa mitä puoluekokousedustajain vaalista on säädetty.

73 §. Listalle asettamisen suorittaa kunnallistoimikunta. Puolueäänestyksessä enimmän ääniä saanut asetetaan ensimmäiseksi ja sen jälkeen muut ehdokkaat saamansa äänimäärän mukaisessa järjestyksessä. Listalle on asetettava vähintään niin monta ehdokasta kuin valtuutettuja sillä kertaa valittavana on.

Jos puolueosasto vaatii kunnallistoimikuntaa asettamaan valitut ehdokkaat kahdelle tai useammalle listalle ensimmäisen nimen ollessa yhteisen, on kunnallistoimikunta oikeutettu niin menettelemään. Kunnallistoimikunnan kieltäytyessä ratkaisee asian piiritoimikunta.

Puolueesta erottaminen.

74 §. Puolueeseen ei saa kuulua:

- 1) puoluetta vastustava;
- 2) vastustavaan puolueeseen kuuluva; eikä
- 3) puoluetta vahingoittava.

Puolueeseen ei myöskään saa kuulua jäsen eikä järjestö, joka ei täytä sääntöjenmukaisia velvollisuuksiaan tai toimii vastoin puoluepäätöksiä ja puolueohjelmaa.

75 §. Puoluekokous ja puoluekokousten väliajoilla puolueenvosto voi erottaa jäsenen tai järjestön puolueesta.

Puolueenvoston päätöksestä voidaan valittaa puoluekokoukseen, mutta astuu päätös heti voimaan.

76 §. Jos puolueosasto, kunnallisjärjestö tai piirijärjestö tahtoo erottaa jäsenensä tai alaisensa järjestön puolueesta, on asia saatettava sellaisen sovinto-oikeuden käsiteltäväksi, johon kumpikin puoli valitsee kaksi jäsentä ja puoluetoimikunta määrää puheenjohtajan. Jos toinen puoli kieltäytyy valitsemasta jäseniä, käsittelee sovinto-oikeus kuitenkin asian. Sovinto-oikeuden päätöksestä on kahden kuukauden kuluessa valitusoikeus puolueenvostolle. Puolueenvoston päätös astuu heti voimaan, mutta voidaan siihen muutosta hakea edellisessä pykälässä mainitulla tavalla.

77 §. Puolueenvosto ja puoluekokous voivat päättää erotettujen jäsenten ja järjestöjen ottamisesta jälleen puolueeseen.

Yleisiä määräyksiä.

78 §. Puolueen luottamustoimiin voidaan valita ainoastaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat puolueen jäseniä. Puolueesta erotessaan katsotaan heidät samalla eronneiksi luottamustoimistaan.

79 §. Näiden sääntöjen muuttamisesta ja puolueen toiminnan lopettamisesta voidaan päättää ainoastaan puoluekokouksessa, jos sitä tarkoittava ehdotus on herätetty näiden sääntöjen määräämällä tavalla.

80 §. Jos puolue lopettaa toimintansa tai lakkautetaan on puolueen omaisuus puoluekokouksen päätöksen mukaisesti käytettävä Suomen työväenluokalle hyödyllisiin tarkoituksiin.

81 §. Nämä säännöt ovat voimassa 1 päivästä tammikuuta 1920.

SOSIALIDEMOKRAATTISEN PIIRIJÄRJESTÖN

SÄÄNNÖT

Hyväksytty puoluekokouksessa Helsingissä jouluk. 8—16 p:nä 1919.

Nimi ja kotipaikka.

1 §. Järjestön (yhdistyksen) nimi on
 Sosialidemokraattinen Piirijärjestö. Kotipaikka on
 kaupunki.

Tarkoitus.

2 §. Piirijärjestön tarkoitus on:
 1) alueellaan liittää yhteen keskusjärjestöksi kaikki puolueeseen liittyneet kunnallisjärjestöt;

2) välittää yhteyttä piirin kunnallisjärjestöjen ja puoluetoimikunnan välillä;

3) johtaa ja valvoo sosialidemokraattista valistustyötä, etenkin järjestämällä luentoja sekä puhe- ja esitelmätilaisuuksia;

4) harjoittaa kustannustoimintaa ja kirjallisuuden levitystä;

5) järjestää ja johtaa puolueen osanottoa eduskuntavaaleihin; sekä

6) mahdollisuuden mukaan tukea kunnallisjärjestöjen ja puolueosastojen toimintaa kunnallisvaaleissa ja muissa tilaisuuksissa, joissa tarvitaan suunnitelmanmukaista ja yhtenäistä esiintymistä työväenluokan etujen edistämiseksi.

Piirialue.

3 §. Piirialueen määrää puoluekokous tai puoluekokousten väliajoilla puolueeneuvosto.

Piirijärjestöön liittyminen ja eroaminen.

4 §. Piirijärjestöön jäseneksi pääsee jokainen piirin alueella toimiva sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö, jonka piiritoimikunta jäseneksi hyväksyy ja joka täyttää puoluesääntöjen ja näiden sääntöjen määräämät ehdot.

Kunnallisjärjestö liittyy puolueeseen piirijärjestön kautta.

Kunnallisjärjestö suorittaa määrätyn veron piirijärjestölle siltä vuosineljännekseltä alkaen, jolloin liittyminen tapahtui.

Piirijärjestöön ei saa kuulua puoluetta vastustava, vastustavaan puolueeseen kuuluva eikä puoluetta vahingoittava.

Puoluekokous ja puoluekokousten väliajoilla puolueeneuvosto voi erottaa jäsenen tai järjestön piirijärjestöstä ja puolueesta.

Verot ja tiedonannot.

5 §. Piirijärjestölle suorittaa jokainen siihen liittynyt kunnallisjärjestö vuosineljänneksittäin veroa, jonka suuruuden piirikokous vuosittain määrää. Piiriveron yhteydessä kannetaan kunnallisjärjestöltä puolueelle menevä vero.

Piiri- ja puolueverot edelliseltä vuosineljännekseltä on kunnallisjärjestön lähetettävä piirin rahastonhoitajalle viimeistään 15 päivänä helmikuuta, toukokuuta, elokuuta ja marraskuuta.

6 §. Kunnallistoimikunta on velvollinen lähettämään piiritoimikunnan vaatimat tiedonannot. Sen on ilmoitettava piiritoimikunnalle kunnallistoimikunnan ja työväenyhdistysten toimitsijain nimet ja osoitteet. Henkilövaihdokset ja osoitteenmuutokset on heti ilmoitettava piiritoimikunnalle.

Kunnallistoimikunnan tulee vuosittain ennen tammikuun 15 päivää lähettää piiritoimikunnalle kertomus toiminnastaan edelliseltä vuodelta sekä tietoja kunnallisjärjestöön kuuluvista työväenyhdistyksistä.

7 §. Kunnallisjärjestö, joka laiminlyö määräajassa lähettää verot, menettää heti oikeutensa piirijärjestössä, mutta saavuttaa ne jälleen suorittamalla kaikki maksamatta olevat verot.

Maksamatta jättäneiden kunnallisjärjestöjen nimet tulee piiritoimikunnan julkaista piirijärjestön äänenkannattajassa.

Piirikokous.

8 §. Piirijärjestön asioista määrää piirikokous. Ylin määräysvalta on puoluekokouksella.

9 §. Piirijärjestön vuosikokous pidetään viimeistään huhtikuulla. Kokouksen paikan määrää edellinen piirikokous.

Ylimääräinen piirikokous, jonka, ellei piiritoimikunta pidä tarpeellisenä uusien vaalien toimittamista, muodostavat varsinaiseen piirikokoukseen valitut edustajat, pidetään milloin piiritoimikunta pitää sen tarpeellisenä tai milloin vähintään kolmas osa piirin kunnallisjärjestöistä sitä samaa määrättyä tarkoitusta varten haluaa.

Kutsumuksen piirikokoukseen julkaisee piiritoimikunta. Varsinaiseen kokoukseen on kutsumus julkaistava viimeistään 2 kuukautta ennen kokousta ja on se julaistava piirin äänenkannattajassa.

Kutsumus ylimääräiseen piirikokoukseen on julkaistava viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta. Samoin toimitetaan muutkin tiedonannot jäsenille. Kokouskutsussa on mainittava esille tulevat asiat.

10 §. Piirikokoukseen lähettävät kunnallisjärjestöt yhden edustajan kultakin jäsenmääränsä alkavalta 100-luvulta, ollen piirikokous tai — ellei piirikokous ole asiasta päättänyt — piiritoimikunta kuitenkin oikeutettu korottamaan tämän rajan korkeintaan 250 jäseneen.

Muissa kohdin noudatetaan piirikokousedustajain vaalissa mitä puolueen säännöissä on puoluekokousedustajain vaalista säädetty.

11 §. Valtakirjan edustajille antaa asianomainen kunnallistoimikunta. Valtakirjain tarkastamisen suorittaa piiritoimikunta ennen kokouksen alkua.

Päivärahan edustajille suorittaa asianomainen kunnallisjärjestö, matkakustannukset piiritoimikunta.

12 §. Piiritoimikunnan jäsenet ovat velvolliset olemaan läsnä piirikokouksessa ja on heillä lausunto- ja esitysoikeus.

Lausunto- ja esitysoikeus piirikokouksessa on myöskin puoluetoimikunnan jäsenillä, piirin sosialidemokraattisilla valtiopäivämiehillä ja piirin puoluelehden edustajalla.

Piiritoimikunnan jäsenille suoritetaan päiväraha ja matkakulut piirin rahastosta.

13 §. Varsinaiselle piirikokoukselle voivat tehdä esityksiä piiritoimikunta, kunnallisjärjestö, puolueosasto ja yksityinen puoluejäsen.

Puolueosaston tai yksityisen jäsenen esitykset lähetetään asianomaisen kunnallisjärjestön kautta ja on ne kunnallistoimikunnan lausunnon kera lähetettävä piiritoimikunnalle viimeistään viisi viikkoa ennen kokousta. Samassa ajassa on kunnallisjärjestön omat esitykset piiritoimikunnalle lähetettävä.

Piiritoimikunta lähettää esitykset lausuntonsa kera painetussa esitysvihossa kunnallisjärjestölle viimeistään 14 päivää ennen kokousta. Samassa yhteydessä lähetetään piiritoimikunnan toimintakertomus.

14 §. Varsinaisessa piirikokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

- 1) päätetään piiritoimikunnan toiminta- ja tilikertomuksesta ja tilin-tarkastajain lausunnon perusteella tilivapaudesta;
- 2) päätetään piiriveron suuruudesta;
- 3) päätetään edustajaperusteesta piirikokousedustajain vaalissa;
- 4) käsitellään piiritoimikunnan laatima tulo- ja menoarvioehdotus;
- 5) päätetään valistustyön harjoittamisesta piirissä;

- 6) keskustellaan eduskuntaryhmän toiminnasta;
- 7) käsitellään piirin puoluelehteä koskevat kysymykset;
- 8) eduskuntavaalien edellä järjestetään valitsijayhdistykset ja päätetään muista vaaleja koskevista asioista;
- 9) määrätään piiritoimikunnan jäsenten ja tiliutarkastajain palkkio;
- 10) valitaan piiritoimikunta;
- 11) valitaan ehdokkaat puolueenuevoston vakinaisiksi ja varajäseniksi;
- 12) valitaan tilintarkastajat;
- 13) määrätään seuraavan piirikokouksen paikka; ja
- 14) keskustellaan ja päätetään muista esitetyistä asioista.

15 §. Piirikokousten päätökset eivät saa olla ristiriidassa puoluekokousten päätösten kanssa.

16 §. Piirikokouksessa on kullakin edustajalla yksi ääni. Äänestykset tapahtuvat avoimesti. Jos kymmenesosa edustajista vaatii, on toimitettava nimiäänestys. Vaalit toimitetaan vaadittaessa suljetuin lipuin.

Jos äänet äänestyksessä jakautuvat tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Vaaleissa ratkaisee arpa.

Piiritoimikunta.

17 §. Piirijärjestön hallituksena on piiritoimikunta, johon kuuluu vähintään 7 piirikokouksen vuodeksi kerrallaan valitsemaa vakinaista ja 3 varajäsentä.

Piiritoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Piiritoimikunta on päätösvaltainen viiden jäsenen läsnäollessa.

18 §. Piiritoimikunnan tehtävänä on:

- 1) päättää piirin asioista sääntöjen, piirikokouksen ja puoluekokousten päätösten mukaisesti sekä kantaa ja vastata järjestön puolesta;
- 2) hoitaa agitationi- ja järjestötoimia;
- 3) johtaa ja järjestää vaalitoimintaa piirissä;
- 4) tukea kunnallisjärjestöjä ja työväenyhdistyksiä neuvoilla ja avustuksella;
- 5) ottaa ja eroittaa piirisihteerin y. m. tarvitsemansa toimihenkilöt ja määrää niiden palkat;
- 6) suorittaa puoluesääntöjen ja puolue-toimikunnan määräämät tehtävät; ja
- 7) päättää toiminimen kirjoittamisesta.

Lähempiä määräyksiä piiritoimikunnan toiminnasta annetaan piirikokouksessa.

19 §. Piirisihteerin tehtävänä on:

- 1) hoitaa piiritoimiston välitöntä johtoa;
- 2) laatia piirin viralliset tiedonannot sekä vuosikertomukset;
- 3) hoitaa piiritoimikunnan kirjeenvaihtoa;
- 4) pitää pöytäkirjaa piiritoimikunnan kokouksissa; ja
- 5) suunnitella, johtaa ja valvoa valistustoimintaa piirissä.

Piirisihteri ei ilman piiritoimikunnan suostumusta saa ottaa sivutehtäviä, jotka voivat tuntuvasti vaikuttaa hänen toimintaansa piirin palveluksessa.

20 §. Piiritoimikunnan puheenjohtajan, piirisihteerin ja piirin rahastonhoitajan osoitteet on aina muutoksen tapahtuessa ilmoitettava puolue-toimikunnalle ja kunnallistoimikunnille.

Piiritoimikunnan tiedonannot kunnallisjärjestöille julkaistaan piirin puoluelehdessä tai kiertokirjeillä.

21 §. Jos piiritoimikunnan jäsen ilman hyväksyttyä syytä on poissa kahdesta peräkkäisestä kokouksesta, katsotaan hänet eronneeksi toimitaan ja kutsutaan varajäsen tilalle.

Varajäsenet kutsutaan tarvittaessa siinä järjestyksessä kuin ovat saaneet ääniä.

Tilintarkastus.

22 §. Piirikokous valitsee 2 tilintarkastajaa ja 2 varatilintarkastajaa.

Varsinaisten tilintarkastajain ollessa estetyt, astuvat varatilintarkastajat heidän toimiinsa siinä järjestyksessä kuin ovat saaneet ääniä.

23 §. Piiritoimikunnan tilien edelliseltä kalenterivuodelta tulee olla päätetyt ja jätetyt tilintarkastajille viimeistään maaliskuun 1 päivänä.

24 §. Tilintarkastajain on ennen maaliskuun 15 päivää annettava lausuntonsa tileistä ja taloudenhoidosta viimeksikuluneelta kalenterivuodelta sekä tehtävä piirikokoukselle ehdotus vastuuvapauden myöntämisestä piiritoimikunnalle tai sen kieltämisestä.

25 §. Tilintarkastajilla on oikeus, milloin tahansa tarkastaa piiritoimikunnan kassa ja tilit.

Yleisiä määräyksiä.

26 §. Nämä säännöt voidaan muuttaa tai kumota ainoastaan puoluekokouksessa.

27 §. Jos piirijärjestö puretaan tai lakkautetaan, joutuvat sen varat ja omaisuus Suomen Sosialidemokraattiselle Puolueelle.

28 §. Nämä säännöt astuvat voimaan tammik. 1 p:nä 1920.

SOSIALIDEMOKRAATTISEN KUNNALLISJÄRJESTÖN

SÄÄNNÖT

Hyväksytty puoluekokouksessa Helsingissä jouluk. 8—16 p:nä 1919.

Nimi ja kotipaikka.

1 §. Järjestön (yhdistyksen) nimi on
 Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö. Kotipaikka on
 kunta.

Tarkoitus.

2 §. Kunnallisjärjestön tarkoituksena on:

1) puolueen ohjelman pohjalla toimia sosialidemokraattisen valituksen levittämiseksi;

- 2) liittää yhteen kaikki kunnassa olevat puolueosastot;
- 3) järjestää kunnassa työväen osanottoa eduskunta- ja kunnallisiin vaaleihin;
- 4) järjestämällä kokouksia ja mielenosotuksia antaa paikkakunnan puoluejäsenille tilaisuuden lausua mielipiteensä valtiollisista ja kunnallisista asioista.

Kunnallisjärjestöön liittyminen ja eroaminen.

3 §. Oikeus liittyä kunnallisjärjestöön on niillä kunnassa toimivilla, kunnallistoimikunnan hyväksymillä yhdistyksillä y. m. järjestöillä, jotka hyväksyvät sosialidemokraattisen puolueen ohjelman sekä täyttävät puoluesääntöjen ja näiden sääntöjen määräämät ehdot.

Kunnallisjärjestöön liittynyttä järjestöä nimitetään puolueosastoksi.

4 §. Puolueosaston kaikkien jäsenten tulee kuulua kunnallisjärjestöön. Ammattiosasto, nuoriso-osasto, osuuskunta t. m. s. voi välittää sitä haluavien jäsentensä kuulumisen kunnallisjärjestöön ja puolueeseen, mutta ei se ole puolueosasto, ellei sen kaikki jäsenet kuulu kunnallisjärjestöön.

5 §. Jokaisella kunnallisjärjestöön kuuluvalla puoluejäsenellä tulee olla erikoinen puolueen jäsenkirja; ammattiosaston, nuoriso-osaston, osuuskunnan t. m. s. jäsenkirja ei kelpaa.

6 §. Kunnallisjärjestöön ei saa kuulua puoluetta vastustava, vastustavaan puolueeseen kuuluva, eikä puoluetta vahingoittava.

Puoluekokous tai puoluekokouksen väliajoilla puolueenuevosto voi erottaa jäsenen kunnallisjärjestöstä tai puolueesta.

Verot.

7 §. Jokainen puolueosasto maksaa kunnallisjärjestölle vuosineljänneksittäin veroa, jonka suuruus määrätään kunnallisjärjestön vuosikokouksessa taikka edustajiston kokouksessa.

Vero suoritetaan puolueosastossa edellisen vuosineljänneksen lopussa olleen jäsenmäärän mukaan.

8 §. Ammattiosasto, nuoriso-osasto tai osuuskunta, joka kokoaa verot vain osalta jäseniään eikä niinmuodoin ole puolueosasto, suorittaa kantamansa verot samoin kuin puolueosastot.

9 §. Piirille ja puolueelle menevät verot tilitetään kunnallisjärjestölle samalla kertaa kunnallisjärjestöveron kanssa.

Samanaikuisesti veron kanssa lähetetään tiedonanto jäsenmäärästä y. m. kunnallistoimikunnan esittämien kaavakkeiden mukaisesti.

Verot ja tiedonannot lähinnä edelliseltä vuosineljännekseltä on lähetettävä kunnallisjärjestölle viimeistään ensimmäisenä päivänä helmikuuta, toukokuuta, elokuuta ja marraskuuta.

10 §. Puolueosasto, joka säädetyssä ajassa ei ole lähettänyt veroja, menettää heti oikeutensa kunnallisjärjestössä, mutta saavuttaa ne jälleen suorittamalla kaikki maksamatta olevat verot.

Maksamatta jättäneiden puolueosastojen nimet tulee kunnallistoimikunnan julaista paikkakunnalle leviävässä puoluelehdessä.

Kunnallisjärjestön edustajisto.

11 §. Kunnallisjärjestön asioista päättää kunnallisjärjestön edustajisto. Ylin määräysvalta on piirikokouksella.

Edustajisto kokoontuu vuosittain kahteen varsinaiseen kokoukseen. Kevätkokous pidetään kunakin vuonna ennen maaliskuun 15 päivää ja syyskokous ennen lokakuun 15 päivää. Muita kokouksia järjestetään tarpeen mukaan.

Kutsumuksen kokoukseen julkaisee kunnallistoimikunta, varsinaiseen kokoukseen vähintään viikkoa ja ylimääräiseen vähintään 3 päivää ennen kokousta paikkakunnalla leviävässä puoluelehdessä. Samoin toimitetaan muut tiedonannot jäsenille.

12 §. Edustajisto muodostetaan siten, että puolueosastot vuosittain ennen vuoden loppua valitsevat edustajistoon seuraavaa vuotta varten yhden tai useamman jäsenen suhteellisesti jäsenmääränsä mukaan.

Valintaperusteen määrää ensi kerralla kunnallisjärjestön kokous, sen jälkeen edustajiston kokous.

13 §. Kevätkokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1) esitetään kunnallistoimikunnan vuosi- ja tilikertomus edelliseltä vuodelta;

2) esitetään tilintarkastajain lausunto; ja

3) päätetään vastuuvapauden myöntämisestä kunnallistoimikunnalle.

14 §. Syyskokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1) päätetään valistustyön harjoittamisesta kunnassa;

2) käsitellään kunnallisvaaleja koskevia kysymyksiä;

3) päätetään kunnallisjärjestöveron suuruudesta;

4) käsitellään kunnallistoimikunnan laatima tulo- ja menoarvioehdotus;

5) valitaan kunnallistoimikunta;

6) valitaan tilintarkastajat;

7) keskustellaan ja päätetään muista esitetyistä asioista.

15 §. Vaalit toimitetaan vaadittaessa sulettuina lipuin.

Jos äänestyksessä äänet jakautuvat tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni. Vaaleissa ratkaisee arpa.

16 §. Kunnallisjärjestön päätökset eivät saa olla ristiriidassa puolue- ja piirikokouspäätösten kanssa.

Kunnallistoimikunta.

17 §. Kunnallisjärjestön hallituksena on kunnallistoimikunta, johon kuuluu vähintään 5 kunnallisjärjestön edustajiston vuodeksi kerrallaan valitsemaa vakinaista ja 3 varajäsentä.

Kunnallistoimikunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, sihteerin ja rahastonhoitajan.

Kunnallistoimikunta on päätösvaltainen, kun vähintään $\frac{2}{3}$ jäsenistä on saapuvilla.

18 §. Kunnallistoimikunnan tehtävänä on:

1) päättää kunnallisjärjestön asioista sääntöjen ja edustajiston päätösten mukaisesti sekä kantaa ja vastata järjestön puolesta;

2) hoitaa agitationi- ja järjestötoimia;

3) ottaa ja erottaa tarvitsemaansa toimihenkilöt ja määrätä näiden palkat;

4) suorittaa puoluesääntöjen ja piiritoimikunnan määräämät tehtävät;

5) päättää toiminnun kirjoittamisesta.

Lähempiä määräyksiä kunnallistoimikunnan toiminnasta antaa kunnallisjärjestön edustajisto.

19 §. Kunnallistoimikunnan tiedonannot puolueosastoille ja puoluejäsenille toimitetaan ilmoituksella paikkakunnan puoluelehdessä tai kiertokirjeillä.

20 §. Jos kunnallistoimikunnan jäsen ilman hyväksyttyä syytä on poissa kahdesta peräkkäisestä kokouksesta, katsotaan hänet eronneeksi toimestaan ja kutsutaan varajäsen tilalle.

Varajäsenet kutsutaan tarvittaessa siinä järjestyksessä kuin ovat saaneet ääniä.

Vaalitoiminta.

21 §. Kunnallistoimikunnan tehtävänä vaalien edellä on:

1) johtaa ja järjestää vaalitoimintaa sekä kunnallisissa että valtiollisissa vaaleissa;

2) piiritoimikunnan määräysten mukaan huolehtia eduskuntaehdokkaitten asettamisesta;

3) huolehtia ehdokkaitten asettamisesta kunnallisvaaleihin noudattaen mitä puoluesäännöissä on säädetty;

4) huolehtia vaaliluetteloiden tarkastamisesta ja valitusten tekemisestä vaaliluetteloja vastaan;

5) järjestää vaalivalistustyö niin, että kaikki puolueen kannattajat saadaan ottamaan osaa vaaleihin.

Tilintarkastus.

22 §. Kunnallisjärjestön edustajisto valitsee 2 tilintarkastajaa ja 2 varatilintarkastajaa.

Varsinaisten tilintarkastajain estettyinä ollessa astuvat varatilintarkastajat heidän toimiinsa siinä järjestyksessä kuin ovat saaneet ääniä.

23 §. Kunnallistoimikunnan tilien edelliseltä kalenterivuodelta tulee olla päätetyt ja jätetyt tilintarkastajille viimeistään helmikuun 15 p:nä.

24 §. Tilintarkastajien on ennen maaliskuun 1 päivää annettava lausuntonsa tileistä ja taloudenhoidosta edelliseltä kalenterivuodelta sekä tehtävä kunnallisjärjestön edustajistolle ehdotus vastuuvapauden myöntämisestä kunnallistoimikunnalle tai sen kieltämisestä.

25 §. Tilintarkastajilla on oikeus milloin tahansa tarkastaa kunnallistoimikunnan kassa ja tilit.

Kunnallisjärjestön kokous.

26 §. Kunnissa, joissa puoluejäsenten lukumäärä on vähäinen ja joissa on ainoastaan yksi puolueosasto tai joissa, jos useampia puolueosastoja on olemassa, olosuhteet muutoin ovat sellaiset, että kunnallisjärjestöön kuuluvilla puoluejäsenillä on tilaisuus välittömästi ottaa osaa kokouksiin, voidaan edustajistoa valitsematta kunnallisjärjestön asioista päättää yleisissä kunnallisjärjestön kokouksissa.

27 §. Pääsy kunnallisjärjestön kokouksiin on jokaisella puoluejäsenellä, joka näyttää kelpaavan jäsenkirjan tai jäsenkortin.

28 §. Kunnallisjärjestön kokouksiin nähden on voimassa, mitä kunnallisjärjestön edustajistosta on säädetty.

Yleisiä määräyksiä.

29 §. Nämä säännöt voidaan muuttaa tai kumota ainoastaan puoluekokouksessa.

30 §. Jos kunnallisjärjestö purkautuu tai lakkautetaan joutuvat sen varat ja omaisuus sille piirijärjestölle, jonka alueella se toimii.

31 §. Nämä säännöt astuvat voimaan tammikuun 1 p:nä 1920.

Sisältö- ja asiajärjestys.

	Sivu
Kokouksen avaaminen	3
Valtakirjan tarkastajain lausunto	6
Virkailijain vaali	10
Ruotsin edustajan tervehdys	10
Sähkösanomatervehdyksiä	13, 20
Järjestävänvaliokunnan vaali	14
Puoluekokouksen ohjelma	15
„ työjärjestys	16
Puoluetoimikunnan toimintakertomus	18, 204
„ tilikertomukset	44
Sos. dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomus	44, 83, 187
K. Luodon erottaminen puolueesta	57, 239
Valiokuntain vaalit	82
Kajaanin sos. dem. alipiirin erottaminen itsenäiseksi	101
Puolueen järjestösäännöt	101, 206
Luentokurssit	102
Viljatullikysymys	102
Kieltolain turvaaminen	102
Sosialidemokraattinen Aikakauslehti	102, 200
Kunnallinen toiminta	102, 196
Kansainvälinen apukieli	103, 202
Valistustyö	103
Järjestönuorten toiminta	103, 211
Sähkösanoma Tukholman kongressille	107
Tuotantovälineiden yhteiskunnallistuttaminen	108, 199
Valtiollisten vankien tervehtiminen	126
Valppaan vangitseminen	126
Venäjän asiat	126, 213
Menettelytapa	126, 213
Maatalousohjelma	145
Ahvenanmaan kysymys	153

	Sivu
Puolueen suhde internationaleen	158, 161, 234
Ruotsin edustajan jäähyväispuhe	159
Puoluelehdet ja kirjallisuus	168, 237
Puoluetoimikunnan kotipaikka	187
Muuan välikohtaus	194
Puoluejärjestöjen registeröiminen	198
Suhteellinen vaalitapa	206
Ohjelmakomitean asettaminen	209
Ruotsalaisen työväenliiton suhde puolueeseen	212
Puoluekokousedustajain ja puolueeneuvoston jäsenten matka- ja päivärahat	231
Puolueen tulo- ja menoarvio v. 1920—22	232
A. Vatasen avustusanomus	233
Puoluetta vahingoittavien henkilöiden eroittaminen puo- luesta	255
Amerikan Suomalaisen Sosialistijärjestön tervehdys	256
Puoluetoimikunnan vaali	258
Ruotsalaisten piirien muodostaminen	258
Kansainvälinen edustus	258
Puolueeneuvoston vaali	259
Seuraavan puoluekokouksen paikka	259
Valtiollisten vankien avustaminen	259
Kokouksen lopettaminen	260
Puolueen järjestyssäännöt	261